MS 124

Historia
Ecclesiæ Novi Testamenti
Digesta et tradita
a
Joh. Christ. Schmiedio
Philos. et Philolog. Doctore atq.
A. L. In Alma Harderovicensi M.
Excepta
Per
Ladislaum Messer
Agentem Harderovici

Anno MDCCXCV–XCVI.

nunc possidet nepos illius Emericus Henter 1825.

nuncque possidet
Adolfus Emerici
Gabriel Henter
1870.

MS 124

L. S.

Ornatissimus Juvenis Ladislaus Hen-
ler Transylv. Hungarus duobus an-
nis quibus apud nos fuit, frequentavit
apud me collegium Historicum, altero
anno et gradum adjecit. In utroq tam
assiduus fuit, ut condiscipulis suis exi-
stiquem praebuerit diligentiae exemplum:
in reddendis etiam dictatis tam prompt⁹
et fidus, ut quantis laboribus domi ad
studia sua incumberet, satis appareret:
in disputationibus vero in omni doctri-
narum genere se versatum ostendit. Ac
cedunt mores probi, honesti et Theo-
logum decentes. Quare nullus dubito
quin Ecclesiae Christi, divina favente
gratia egregiam operam sit navaturus.
Dab. Hermannstadii ipsis Nonis MDCCXLVI.

Joh. Christ. Struchtmeyer
Hist. et Eloq. Prof. Ord.

MS 124

Historia Eclastica

Prioris Tris Seculi a Xto Nato

Progredimur ad Historiam Eclasticam, quæ est altera pars rei in orbe Romano gestæ. Neq enim, quid extra Romanum Imperium gestum sit, Scimus Et! Ecipue xtiana Religio in Imperio Romano Viguit, et! ibiq plantata est.

In Historia vero hac exponenda progredimur hoc ordine: at!

I. Videamus Statum xtianæ Ecclasiæ, &c

II. Videamus ea, quæ abea d in ea gesta st, i est: ut Consideremus:

III. Quomodo xtiana Eccle sia fuerit propagata;

IV. Quomodo hicerit obstacula Hæresiu et Vexationes Gentilium.

Status aut Cognoscit⁹ si adtendemus ad Personas, ex quibus Constabat, ad Ritus Loci⁹ et Actio

2.
1.6

Hist. Eccl. 300 prior. Seclor.

& Actor. ejus Sacror.

Ante ea quid agend. est de ipsa do-
ctrina xtiana, Deq. ea hic satis
constat ex N. T. & placitis explicatis
a Theologis, Hoc labore hic prosecu-
mur Superfedere, tanti decimus:
Discrimen V. & N. T. in eo Consiste-
re, quod impleta fuerint illa, quæ
de Xsto Dixerunt Moses & Pro-
phetæ, & Quod Cesarit jam tota Le
Cæremonialis, sive Loc discrimen
Personas, Locos & Tempora quod
olim obtinuit, & ces Ritus, qui-
bus onerabantur, & quod vita La-
tuis jam & sub Enigmatis, & Um-
bratis verbis fuerit prædicta,
Quanqm mox per Hæreticos, & sen-
sim diam per ipsos doctores Ecclæ
Verq. redeci Cæperit Paganismus
& Judaismus, ut hinc videbimus.

De Personis Sacris

& primo de Christo.

Personas Sacras Caput est Xtus, qui
ut homo factus Vatibus Persecutionibus
Mortuus, resurrexit, &c. Ab Ecclæ re-
linquentes Theologis, unam & alteram Hi-
storicam adtingemus: Selct!

1mo.

MS 124

De CHRIS

1mo: Quo tempore Nat. Sit Salvat
ab Exulus eam Nat. State
ab Inf. 4714. to Juliano 4
tuus ortum suum
Dionisio Cognom
per Secula Vix, vixit,
pro appellat, hunc
simus & retinent oes
quam 4. fere Annis
Dicti discrepat, cogs
Non potest quidem
poni Annos, quo ex-
gitis in ex quibus
Vel Opus e Mors J
qui diem obiit to
sinente, aut ineunt
aut ineunte 750.
4710. vel ineunte
Regis regnasse Herod
Antigonum Ros 3
& de Bello Jud. Lib. 1.
fac cum Antonio ad
ebat annus Herodis
Antq. L. 15. Cap. 5. E
Anno U. 722. Itag
et mortuum to
750. Similiter
Cap. 17. Herodem
appellat et Domi
pellit de Consulib

MS 124

1mò: Quo ãno nat Sit Salvator nr̃ Vulgaris Calculus eam nat Statuit ãno V.C. 753. Period: Jul. 4714. to Juliano 46. 25 xbr. Hic Computus ortum suum debet famoso Dionysio Exiguo, qui Seculo 6to vixit, unde Sra Dionysiana appellatr, hunc Calculum retinemus & retinent oes Chronologi, quamquam 4. fere annis à vero Natali Xsti discrepat, eoq posterior est. Non potuit quidem citra oe dubium poni Annus, quo xs Natus e, Colligitr In ex quibdam indiciis, quos vel Opus e mors Herodis magni, qui diem obiit ao Sris Jul. 4020 sfiniente, aut ineunte 43tio. & 749 aut ineunte 750. Periodi Jul. 4710. vel ineunte Seq. Docet enim Josephus regnasse Herodem post interfectum Antigonum ãos 34. Antiq. L. 17. Cap. 9. & de Bello Jud. Lib. 1. Cap. 33. Cum aut Caesar Cum Antonio ad Actium pugnaret, fuerebat annus Herodis 7mus, ut idem Notat Antiq. L. 15. Cap. 5. Ea vero pugna accidit Anno V. 722. Itaqs oportet Herodem Urbis ee mortuum ao Sri Actiacq 28. Urbis 750. Similiter narrat Joseph. Antiq. Lib. 14 Cap. 17. Herodem à Senatu Rõ Regem appellat ee Domitio Balbo iterũ, et Asinio Pollione Consulib: ao V. 713. et post

MS 124

4.

De CHRISTO.

postym à Ris Rex Cratus fuerat, vixis
se Aos 37. Vide Joseg. Antiq. L. 17. C. 8. e
de bello J. L. 1. Cap. 33. Si aut eos Aos
37 ad Aos 713 adjeceris exibit Annus
Urbis 749nus desinens, vel iniens 750.
Iudæi in Libro Thanit. Jejunii no
stri Ytimo Christi, diem intt Iudæos
fuisse Loticiq, eõ! qd mortuus fuerit Ho
rodes, Cadit aut Ytimus Christi Jo
hõ in diem 25. 9bb Anni period. J. 4710.

Est quidem Iudæis in Hist. et Chrono
gia parva Sabensa fides. Si in hic for
te vel sicunt, oportet Xstum aliquan
diu ee nat ante 25 9bb, qm postea xti
ani Natalem xti dicit, eo tempore ce
perunt Celebrare.

Catel! o diu ante mortem Herodis Nat
ee Xstum Colligit ex Luca, qui cen
notat Jesum annos circiter 30 natum ad
cessisse ad Joh. B. ut ab eo baptizaretur,
Cœpit aut B. Joh. baptizare Ao Tiberii
15. Incipit annus Tiberii 15tus à die 19.
Augusti M. ti period. J. 4741. qrq Adi
ace 59ni, quo tempore 31mus post mor
tem Herodis ad finem vergebat, Sunt, qui
Cisa Tiberii Annum ò à morte Augusti
qdiunte, Do à Tiberii imperii pro Consu
lari, quod annis 26 aut 36 antecessit, Do quia Pilatus Ao 4to Herodis jam
Ptuisse apud Lucam, ea Sententia vera

ee

ee ō protest. & Ex
ex definiri Natalem
Sem vero e diem
dictu, Hesus quidem
quo ex Nascebatur,
teste Luca: 2.: So
mo hujus Genus
Et ipsa Luca vero
enim vulgo inte
sus e, Cum Gre
Et quia Josephus
vis Cides: prim
de Saturninum,
denique Quirinu
Oportet Xstum
tes Saturninus
qd confirmat
cionem Lib. 4. C
alii Verba Luca
prius factus e,
rinus.

Cristus Be
Magis, qui ex
Herodes, fugit
inde post Herod
rel, quid sub
Adolescentia ed
to ætatis 12. Ho
sapientia sua,

MS 124

ee ō potest. Ex dictis adparet: Vtcunq; definiri Natalem Xsti Annum, Mensem vero et diem definire temerarium videat. Actus quidem etiam eo tempore quo ex Nascebatur, Census in Judea fuit teste Luca: 2: Sed quia ipse Lucam ne mo hujus Census meminit, ex eo, de Tempore Nati Xsti, nil certi potest Colligi Et ipsa Lucæ verba habent obscuritatem, enim Vulgo intellectam: Hic Census fuit, Cum Cyrenius Syriæ præsidet Sed quia Josephus ordine memorat Syriæ præsides, primo Marcum Titium, deinde Saturninum, et Quintilium Varum denique Quirinium vel Quirinium, Oportet Xstum natum ee cum Sentius Saturninus Syriam obtineret, et confirmat Tertul. adversus Marcionem Lib. 4. Cap. 19. Itaq; rectius alii Verba Lucæ vertent: Hic Census prius factus ē, quàm præsidaret Syriæ Quirinus.

Christus Bethlehemi natus, et à Magis, qui ex Arabia forte venere, adoratus, fugit Herodem in Ægyptum, inde post Herodis mortem rediit Nazareth, quid autem porro in pueritia vel adolescentia egerit? ignoratur, Nisi quod ad annos 12. Hyeros. specimina dederit sapientiæ suæ, sedens Luc: 2: v. 42.

MS 124

De Christo.

D.t. Publicum aut ejus ministerium, ut executus sit & docent Evglsta & Oeologi. Stet! de eo Nati xsti et religionis quae spectant, legi potest C. Offerhusius in Spicilegio. &

De Ministris Christi Extraordinariis &

A b ipso xsto progredimur ad extraordinarios ejus Ministros, qui fuere Apli, Evglsta & Prophetae. & Extraordinarii vocantur, quia ut ad certum tempus, dum Ecla plantaretur, & Deus divinitus & extraordinem, hunc in finem acceptis fuere; Veluti instructi facultate Miracula perpetrandi, Futura edicendi, Utendi Variis Linguis &c. & Primi ex his St Apli 12. numero, quor Nomina Constant ex Apli & aliis Locis. & In Locum Judae Proditoris Matthias, In Locum Jacobi, per Herippam occisi Successit Paulus, Omnes fuisse aequali potte de dignitate, Nec pet Scripta Oracula fuisse Contra Pontificium satis e ostensum. Habuerunt Apli soli hanc Prorogativam, qd a xsto ipso essent designati, qd ad Ecclas plantandas passim mitterentur, et quib illi Manus in-

De Minist. xti

imponerent, ut ij ac
ssi. Si extraordinar
Jo: An Leges Cono
testam. 2 Sec Si Le
potte jubent & habet. prop
Petrus eis tribuis pot
tus xstus imperat, de
discipl. parere. & o ejus
Apli. Voluptis et
enim et Apli, ni ext
Ministri scripturi
se Debat Clem. R
simul gerent potte
Jug facta et dicta
o stupde cognoscere
ubi illa silent nihil
enim scires vulgo
ficium videri, ita
immorabimur, aliq
propagatione Ecla
Evangelista ea
tu Ecclis per orb (co
cebant Evglium &
bis in Rebus Apos
psi, quando Apli
apud Clem. Alexand.
Videnti tales Evgl
cipuli, quos Jesus
numero expressus
tor, qui Mosi; Ing
bantur Num. 11: 16.
erunt: Jmo Matheus,
Sylas Lucas Mar
Quid sub singul
Apis discipulus

MS 124

imponerent, ut ij acciperent ꝙꝑ dona
SS. Si extraordinaria.
2o. An Leges condendi Habuerint po-
testatem. 2 Sed si lex est Scripta abeo qui
pollet jubendi Habet profecto. Legislatoria
potestas eis tribuit, pott, quia Vovs Ecliæ so-
lus xstus imperat, debemus quidem Apłos
sibi parere. Sed o idjo, dca Cipriani Apli,
D. 1 St Voluptis xsti Interpres, Quicquid
enim St Apli, id xsti Nomine, et ingne ejus
Ministri Cipiunt. Alitꝫ vero dimittes
se Hebat, Cum Rectores Eclæ Practicis
simul gerent pott Civilem.
Quæ facta et dicta fuerint Cujusꝫ Apli,
o dicunde Cognoscere est, quam ex SScra, e
ubi illæ silent nihil certi habemus, Quicqd
enim patres vulgò e Apłis narrant,
ficticium videtur, stagn. nec iis multum
immorabimur, aliquid in postea, ubi de
propagatione Eclæ agimus, dicemus.
6 Evangelistæ erant Apostolo adjutores
in Eclis per orbem condendis, quam e ipsi si-
cebant Evgliam et baptizabant, docta, ut
bis in Rebus Apłos sublevarent, unde ei-
ipsi, quandoq; Apli appellant et in N. T. e
apud Clem. Alexdnm et Eusebium, alibiꝫ.
Vident tales Evglistæ fuisse 70. illi dis-
cipuli, quos Jesus Xtus Apłos elegit, quo
numero expressus e ꝙꝫ Consensus LXX vi-
rorum qui Mosi, in ꝙꝫ Consistorii adjunge-
bantur Num. 11: 16. Ejusmodi Evglistas fa-
cerunt: Timotheus, Titus, Epaphroditus
Sylas Lucas Marcus et alii. Erant 2 si-
quid aut singulis versus egerint? Si a
Patribus discedimus o Constat, eosq; patres se

MS 124

§. 8

De Ministris xsti Extraordinariis.

de iis narrant oppido ſt incerta
Ad extraordinarios referuntᵗ
193 projectᵃ, e qui varijs linguis loquebantᵗ, mira
culᵃ patrabant, e dæmones expellebantᵗ. Et Sanc.
hæc dona Deus largitus e multis in prima
Eccla, ut Verbum Dei fœlicius passim recipe
retᵗ, Judeo! Si per Ministros intelligim
tales voces, qui à deo erant electi, ut in Ecta
V. D. dicabent, e sacramenta adminiſtra
rent, e videntᵉ projectᵃ isti, e Miraculoſ
patratores ad Ministrob ordinem referen
si, projectᵃ enim futura dicebant e ar
cana revelabant e in projectis V. D. de
clarandis videntᵉ singulari facultate
polleisse. Itaq! Erant illi quidem aptᵗ
ad docendum, sd non hinc evincit. fa
isse illos pro Ministris Eccᵃ Deos: Jus
fuisse illis ad Sacramenta celebrandᵃ
e Disciplinam Eccᵃticam exercendi, quæ
duo oppria ſt Ministrijs. Nam aliquan
do e Mulieres projectabant et Legimus
de filiabᵗ Philippi, e de Muliere pro
fetantᵉ Hor: 11: v. 5 Nec in mulieres
ad publ. Eccᵃ munia adhibebantᵗ. Et
sæpe varijs linguis loquendi, alijsq; mi
raculoſ, sæpè plebejis quibuscunq; ad
sicationem Applor si tribuebatᵗ, ut Conſt
Exemplo Cornelii Cent. e domûs ejus

De

De Ministri
Ministri Ordinar
Spiteri et Diaco
ri et Presbyteros, o
pti Pontificios enim
pros Presbyteros jam
nisse contendunt,
ri et Anglicani, qu
alia Presbiteros et
Joan Sentt impri
monstrat e proba
Hammondus e Doc
Salmasius de Trini
ri libro de Episc
vel admii in voce E
ros, Sanc! ex N. T.
i pott, Paulus enim
Vocat, quos v. 28.
Presbiteros e Epi
ad Tit: 1. v. 5. Et
Episcopos in eadem
Cissa. e Philip. 1. 2
Anglor e Pontif. qu
particulari fuisse
stinum iis Presb
tendi pott vocem
buteros, Nam Apli
Scopos profitentᵗ
2 Pet: iv. 1.
quod originem
ducunt, Presbiteri

MS 124

De Ministris Ordinariis.

Ministri Ordinarii erãt Episcopi, sive
Episteri et Diaconi.

Episcopos eosdem
ee et Pbũteros, ō oes quidem Concedunt,
Pontificios enim, qui Episcopat su-
pra Pbũteros jam ab initio multõ emi-
nuisse Contendunt, in ea Sententia vulgo
St Anglicani, qui alia munia Episcop
alia Pbũteror ex Divõ Institutõ ee volunt
Juan Sentt imprimis Scriptis Suis de
monstrade et probare annisi St Hentic-
Hammondus et Dodvellus, Contra aut
Salmasius de Primatu Papæ, et peCali
uci libro de Episc. et Pbb. evict: nihil
ee eximii in voce Episcopi supra Pbũte-
ros, Sane! ex N. T. illud specimen ostendi
ō potti, Paulus enim Act: 20:17. Pbũteros
vocat, quos v. 28. Episcopos. Similiter
Pbũteros et Episc. permutat in Epist
ad Tit: 1: v. 5. Et Constat plures Epis-
Episcopos in eadem fuisse Ecla vide Loca
Cita. et Philip. 1. Quod est Contra Sententia
Anglor et Pontif. qui putant in eadem Ecla
particulari fuisse quidem plures Pbũteros
Sed unum iis Præfum Episcopum, Neco-
Xendi patt vocem Episcopi significare Pbũ-
butero, Nam Apli se Pbũteros ppb ac Epi-
scopos profitentur Act 1. 20. 1 Pet. 5: 1. 2 Joh: vr. 1.
Quod originem et significationem vocum
attinet, Pbũteri St ppie dicte Seniores

Sed

MS 124

De Ministriis Ordinariis.

Sed translatè sic appellantur, qui ejusmodi gerant munus, ut aliis Auctoritate & Curâ præeant, hinc in Urbibus Rectores, & in Synagogis apud Judæos Præsides hoc nomine adpellabant. Episcopi autem sic, qui inspectionem habuerunt & nomen etiam Civilis Magistratûs apud Judæos erat, Phil. Epis. vel Osbo sic in N. T. pastores eadem translatione quâ fideles gregi comparantur, sect. 2. 11. Idem vocantur Doctores quia docent Προεστωτες Προισταμενοι, Προεστηκοτες quia præsident & regunt, Latine eos Præsidentes vocat. & Munus Episcopi & Presbyterorum erat docere, & Sacramenta administrare, & disciplinam exercere. Hoc in 2. An fuerint Apostolis Tempore diam Presbyteri, qui ipsi docerent, aut Sacramenta administrarent, & in disciplina Curarent & ad mores adstruerent, quæ munera Laicos Presbyteros apud nos hodie obtinet? Et. Significare id videtur Apostolus 1 Tim. 5: 17. ubi ait Presbyteros duplici ee honore dignos, maximè qui laborant in Verbo & doctrina, sic p. d. fuerunt etiam Doctores quidam, qui instituebant homines in Religione Christiana, quam publicè & adhibitâ ad Sacramenta administranda, Fuerunt sane ejusmodi Catechetæ in Schola Alexandrina Seculo post Xtum Nat 2do & 3tio.

Civilem aliquam potestatem Cogendi & Leges Scribendi & Habuere Presbyteri. Si enim ea Auctoritate instructi & erant Apli, multo minus ord-

ordinarii M. Et pro
vi sanctis, imo! in
& Cujusvis Eccl. pers
Cujusvis Eccl. erant
Episcopi aut Presby
stra Eccl. adprobe
sibi Optimum Ministrum
sensum multitudinis
1: 15. v. 3. & Eligeb
rierillis, qui & Apli
et bene audiebant, &
dum apti, qua de re
ad Epist. ad Tim. e
Apostolus aut ejus Legat
nis Consensus intervе
mus in designatione
aconi 1 Ep: v: 3. 5. (
Designationem Sequa
Secrario, quæ fiebat
hoc enim ritu quasi
Ei, cui amice dicat
umsono id mihi vi
Manus Apli vel eor
1 Tim: 4. v. 14. & Ordi
cent Presbyteri, ibi
stituebant, in quo o
cabant, qui Confes
sionem &

MS 124

ordinarii M. Et prohibet 1 Petr: 5:1. dominari sanctis, imo in iis, qui ad externum Statum Cujusq; Eccl pertinerent, quoq; libertati Cujusq; Eccl erant relicta, nihil decernebant Episcopi aut Presbyteri primi temporis, nisi tota Eccl approbante, et observatq; ubiq; 3q priorib Seculis, ne Apli quidem hoc sibi proprium vindicabant, sed in eis rebus Consensum multitudinis flagitabant, Vide Act. 1:15. 6:3. Eligebantq; Episcopi e Presbyteriis ex illis, qui & erant Vitæ probatissimæ et bene audiebant, sed et ad docendum vel regendum apti, qua de re Cpta dedit Apls in extra Epist. ad Tim. et Tit. Deligebantq; ab Apls aut eor Legatis, Asita, ut multitudinis Consensus intveniret, sic Saltz fact legimus in designatione Mathiæ Act: 1: 23. Et diaconor Act: 6: 3. 5. Confer 1 Cor: 8: 19.

Designationem Sequebatq; ordinatio sive Consecratio, quæ fiebat manuum impositione, hoc enim ritu quasi Xsti proprii vindicabantur, eiqs munice dicabant, sicuti Ei manum impono id mihi vindico. Imponebant autem manus Apli vel eor Delegati, vel alii Presbyteri 1 Tim: 4: 14. 2 Tim: 1: 6. Ubi plures in quaqs Ecla erant Presbyteri, ibi Collegium quoddam Constituebant, in quo de rebus Communib Deliberabant, qui Consensus Presbyteriu, vel Consistoriu dr.

In re

MS 124

De Ministris Ordinariis

In regraviori plures viam Eccl̃ inᵗᵒ se Com-
municabant & per Delegatos Coibant,
qualis Conventus valgo dr Synodus vel Concil-
ium, cujus rei exemplum habemus in ipsa
Ecla Apl̃ica, ḡm Apli extraordinarib⁹ dub⁹
Sp. S. suadebant, & ij pares erant Apl̃orū
fate amice se ℔ consultabant, adhibitis
viam ordin. Hebuteris Act: 15: 16. &
Hinc de Hebuteris vel Episcopis
Alter ordo erat Diaconor̃, quor̃ munus e
rat, pauperes, orbos, & viduas curare, Ec
l̃ institutionem discimus ex Act. 6. In ea
illis fuerint, qui doctoris vel Hebyteri
munus implerent ℔ dubium e, Certe po
Apl̃or̃ tempora adhibebant ad subleva
dos etiam Hebuteros, & docebant Cathe
menos, Imò! in ipsis illis diaconis, qu
prima Ecla legebat, erant qui simul
& dicationi Evgelii operabant Act. 6. &
vbi in Philippo & Stegano id fact vides.
Mulieres publ. in Ecla docere aut
cramenta administrare prohibebant
1 Tim: 2: 12. Ad alia in privata Minist
ria, quę ipsa quodammodo publ. erant ad
hibebant. Apl̃s enim ad Rom: 16: 1. Mentiẽ
facit Diaconissę, sive Ministrę Eccl̃ Cencre
dis, & erant in primis Seculis mulieres,
quę serviebant Eccl̃ in Colligendis Elee
lymis

De Ministr

lymis, in Cura pa
simate IIIB, ad
tiani adhibebantur
eum Cap. IX. de Vel
bant Hebyteri Apl̃ica
viduam Christi. Do
Sed St. qui loc loco
Eccle ministrant, do

Electio &

fiebat ut Hebyteri
imponebant Act:
hominis manus

De Perso
Seculi 2

Quis fuerit S. M
ctte Apl̃or & S
bit: Sec. 2 & 3
induci, sic discrim
Cles & pleb, sive M
major enim Sanctit
nib S. Muneri adm
alia ℣ Clericis
ipsa hæc divisio in
orta ē hoc tempore
Munus, Ministeri
es S. Ministeriis
cent adepti, Sic

MS 124

De Ministris Ordinariis

Synis, in Cura Egrotor, in funeribus, in Baptismate Ills, ad quos munus tempore Tertulliani pertinebat. Vidue Vogenarie vide eum Cap. 9. de Velandis Virginib. Attribuebant Spu Apl.cum 1 Tim: 5: 9. ubi Viduam Xti Vogenariam elegi jubet. Sed St. qui hoc loco intelligant Viduam Ecle ministrantem, & de Stipe Ecle alendam.

Electio et Ordinatio Diaconor fiebat ut Presbyteror, et manus quibus Episcopi imponebant Act: 6: 3. 5. Imò! et Diaconis feminis manus et impositas ex Tert. Const.

De Personis Sacris Seculi 2di et 3tii

Quis fuerit S. Ministeriis rationi surgente Apte Apl.or et Spis sedimus, post eor obitum in Sec. 2 et 3. Cepit alia forma Ecle introduci, sic discrimen majus fieri Cepit inter Cler et Pleb, sive! Ministros Sacros et reliquos major enim Sanctitas putabatur et in nonnullis S. Muneri admotis, quam in aliis, Et! alia ipsis Sacris licere, alia Laicis. Imò! ipsa hæc divisio in Two Klerov et Tou laou orta e hoc tempore, Klerov significat sortem, munus, ministerium, atq; hoc nomen id eo S. Ministeriis datu e, qd Munus illud cent adepti, Sic Apostolatus vocatur Kle-

MS 124

12 &

De Personis Sacris &

κλεροσ της διακονιασ Act: 1: 17. &

Sed jam Clem. alexandrin tempore hoc
intellectu, quasi Clerici essent. Cæteris hæ
reditas, sive Sors dni et patet ex Eclasti
ca Hist. Euseb. L. 3. Cap. 23. antea vero Apo
tol Eclam vocarunt κλεροv sive hæreditatem
Dei Colos: 1: 12. 1 Pet: 5: 3. Latine Clerici
appellantur: ordo Eclasticus, quo Vocabulo
utitur Tert. Isti sunt e ex Consuetudine
Romana, ubi in usu erat vocare ordinem
Senatorium Equestrem &c.

Qui ō erant Clerici dicebantur λαικοι
Plebei et hæc vox de promiscua multi
tudine adhibebatur olim apud Græcos et La
tinos imo Luc: 7. V. 29 apud Judæos pro
imperita Plebe, eiusq opponuntur Pha
risæi et Legisperiti, aliasq Sacerdo
tes opponuntur τω λαω, qd etiam fit Con
stitutione 40. in ea Scilt quæ tribuit
Clem. Romano.

De Clericis Secundi Gradus

Clerus autem dividebatur in duas Classes Ma
jorem & Minor, sive in Regentes et Minis
trantes. Ad Regentes pertinebant Episco
pi Presbiteri et Diaconi, Ad ministrantes
autem Lectores, Acoluti, Exorcistæ et Subdiaconi
Quod ad majorem Cleri attinet Gradum
fuerint Viri extraordinarii progeniti et
qui

De Cleri

qui miraculorum gratia
Scriptores Seculi 2
tum Cæsarum sona
fuerunt enim qui
et revelationibus qui
vis ingressi loquen
rent morbos, pelle
nes fugarent, mo
Sturtz hoc Confir
qui Justino Mar
et aliis ut alios
Est autem Testis qu
imprimis Cum de
post ipsi vel ocul
erint loquentes.
se habere, Cum
et fallere. Nam
1. Cum jam Ecl
debat ejusmodi
Ecclesiam conservabant
tionem verbi, et
quibus hoc erat
traordinaria ha
pleti, cui S. Magn
ab eo hanc vim en
extinxi, et Si vero
Scriptores narra
habuit in Ecclesia
Nam hoc Tempo

MS 124

qui miraculos Gerent Sott? Sixtianos
Scriptores Seculi 2di & 3tii audimus. Non-
dum Cessarant dona illa extraordinaria,
fuerunt enim qui futura possent & sicere
& revelationibus & visionibus & audirent, qui
oib lingvis loquebantur, miraculose sana-
rent morbos, pellerent siccitates, Dæmo-
nes fugarent, mortuos in vitam excitarent
plaribus hæc Confirmat passim Eusebius,
qui & ultra testimoniis Justini Mar-
tiris, Dion. Alexandrini, Papiæ, quib
addi possunt Tert. Origenes, Cypr. Mfelix
& longe ut alios taceam Lactantius.
Tot aut testib quis audeat contradicere,
imprimis cum de rebus sui temporis, &
quos ipsi vel oculati, vel auriti testes fu-
erint loquunt. Jamen! puto hæc ita
se habere, cum falsa narrant falli
& fallere. Nam!

1. Jam jam Ecla erat plantata & indi-
gebat ejusmodi miraculis, Et in prima &
Ecla conservabant illa dona, ferè ad Slica-
tionem verbi, & impositionem manuum Apl
quibus hoc erat proprium, ut pp. S. dona ex-
traordinaria largirentur, ut patet ex Hist.
Petri, Cui S. Magus pecuniam offerebat, ut
ab eo hanc vim emeret, Apli aut jam erant
extincti, & Si vera St. qdq. Supra memorati
Scriptores narrant, major vis miracul
& fuit in Ecla xstiana; quam vivis Apl
Nam hoc Tempore & unus quisq xstianus

valebat

MS 124

De Clericis.

valebat Dæmonib imperare, Sd Tert. in Apologetico Cap. 23. ait, eâdē aliquis sub Exorcista quem Dæmones agi Constet et Adjuratus à quolibet Xtiano loqui jussus ille se Dæmonem confitebitur se vero, vim alibi falso, et illo tempore Dæmones ejiciebant invocato Xsti Nomine et Scib, Sd Seculo 2 et 3. sola sua Præsentia, vel Conspectu, vel etiam flatu vel strepitu Dæmones pellebant Et enim Dion. Alex. apud Euseb. Hist. Eccl. L. 7. Cap. 10. Erant et sit diammen ejusmodi, qui Præsentia, aspectu, vel insufflantes subtraxit Dæmonum Phalanges sibi pellebant, alias utebantur et signaculo Crucis, Nam eo et Dæmones pellere, et quævis Miracula jam patrare poterant.

Porrò Narrat Euseb. L. 7. C. 18. Caium Presbyterum Crevisse sub quandam adhuc Sex Status Xsto Consecratis, qua miracula sas Sanationes fecerint. Idem passim narrat Apparitiones Mariæ Virginis, et Miracula per Epist. facta, Sd Quis ô videat Sanctæ Matri Superstitionem dominat suis in Ecclia, Et hinc factum, ut sibi Miracula tribuerint. Et Irenæus apud Euseb: Lib. 5. Cap. 7. ut Deus Beat Dona extraordinaria sui Temporis, provocat ad Sacras Literas, quibus hoc Eccl sit permissum, qd ubiqs nobis mus ee falsum.

Quod

MS 124

Ad Episcopos attinet, ut Presentent Seculo et Stio eminere supra Presbyteros, hinc Summi Sacerdotes, ut Positi viam Patres appellabant, ius habebat Cathedra, reliquis sublimior, eorus Munus erat in Presbyterio Presidere, reliquos Convocare et Ordinare, nec in Civitate aliquam sibi usurpabant. Satis hoc Constant ex Temporum Scriptoribus. Orig. Cyprianus et Tertul. etc. Nec Ecclam ullo regebant sine Consensu Presbyterorum aut Diaconorum! et Plebis magnam adhuc Sec. 3tio habebat auctoritatem in Eccla regimine, in Electionibus Ordinationibus, Judiciis de lapsis, aliisq; gravioribus negotiis. Imò! Cyprianus Episcopus Carthag. in Epist. 34ta sub finem significat: Sine Consensu Plebis nil se acturum. Inter Episcopos item eminebant Metropolitani, unum enim Metropolitan nomen in Scriptis genuinis nobis occurrit, sed qui in Metropolibus erant Episcopi supra reliquos et Dioeceses Episcopos eminebant, et totius Provinciæ Synodum Convocabant et ad eos a reliquis Episcopis provocabatur, delinquentes etiam Episcopos Coercebant, aut gradu sed submovebant. Talis Prærogativa honoris ac dignitatis tribuitur primum Episcopo Rom. Alexandrino Antiocheno, Ephesino, Carthag. etc. &c

Quod

MS 124

18. # De Clericis

Inter oēs vero Metropolew Episcopos vel primus jam Confebatur Episcopus Rus. ita enim Cyprianus Epist. 52 de ait. primum Locum ee debere Ro Episcopo, quo nam pro magnitudine Sedi debeat Ca tagitem Re cedere, inteb! Ludcens erat Pontificis, o alia in ei libe cebatur Progativa; jm honoris e or nis, nulla enim di erat potitas in Ep scopos alteries Diœceseos, ut plari offendere Valii, & Spond. in Hist. Ec. 7424ta.

Presbiterorū munus, ut ante diam: Sec. 2. & 3. fuit docare Ver Sacramenta administrare, Ordinabu Manus imponere, & cum Episcopis Ec regere, hinc & ipsi Professi, Rectores dicti aliquando diam Subpovo! C legq Cōepiscopi, &c. Diaconi Ad Cu pauci diam cum Presbyteris & Episcop Eclam Regibant, & Presbyteris ad Manu erant in Sacramento Eucharistiæ C lebrando. Distribuebant enim panem v num communicantib, imò aliquando Consecratio panis & vini ipsis ab Ep Scopo committebatur, aliquando diam B ptisma legunt Episcopi ipsa administ

Strabo

Strabo, & hoc Testul Cap. 17. ubi ait. Diaco habet tres Summas deinde Presbyteri & Di piscopi auctoritte Pp diquando diam Diac docendi Sacr Catech bant, Consecrabant Pacianus de May scimus, accepereht Lectores, Subdiacon & in quibusdam E Ostiarii, Exorcistæ in Casu Confebantur, Sic Cletus, vel ordines Lectores Presb & bant. sed crebro e & Cypr. Scripturar & per manuum im percipiebantur, ne vel Presbyt. erant Subdiaconi in Diaconos levabant observabant, & Conse mum impos. fit co Acolythi inservie

MS 124

Strabo, de hoc Textul de Baptismate
Cap. 17. ubi ait. Dandi quidem Baptisma
hic habet jus Summus Sacerdos: Episcopus
deinde Presbyteri et Diaconi, ō in fine E-
piscopi auctoritate propter Eius honorem,
Aliquando etiam Diaconis provincia
docendi fuit Catechumenos demanda
batur, Constitutiones 7ae Exorcistas.
Hactenus de majori Clero verba fe-
cimus, accesserunt his Seculo 2 & 3.
Lectores, Subdiaconi, Acolythi, Exorci-
stae et in quibusdam Ecclis Cantores et
Ostiarii; De hijs in Ministrantium
Classe censebantur, sicebantque minor
Clerus, vel ordines minores.
Lectores Graeco vocabulo dicebantur. Eos crebra mentio apud Tert.
et Cypr. Scripturas publ. legebant,
et per manuum impositionem in Cle-
rum cooptabantur, nec in ullis à Diaco-
nis vel Presbyt. erant distincti.
Subdiaconi in Ecclis majoribus
Diaconos levabant, eorum portas
observabant, et consecrabantur per ma-
nuum impos. fit cod mentio apud Cyp. et
Acolythi inserviebant Episcopis et

Presbyt

MS 124

De Clericis &c

& publ. & privatim unde eos Nomen
Cyprianos eos meminit, apud eum enim
Ctm. Epis. Rus indicat: in Ra Ecta A
tatos fuisse 42. sd Grca Ecta Sunco
sinem ignoravit. &

Exorcistæ Dæmones Jurejurando a
agos abigebant, adhibebantq; vulg
circa Catech. & baptizandos, singul
enim Catechizationib; audientes & ut
flationib; quasi à Dæmone purgabant,
adhibebantur etiam circa Energumen
i.e. à Dæmonib obsessos, ut eos pellerent
2do Sec. Constat Exorcistas numera
tos fuisse inter Ordines, In vero se
3tio jam fuerint distincti à Psalt
tis? 4to. Nam Diaconus quidam, qui
sumut Exorcista erat, memorat ille ab E
Sebio de Martyrib Palestinæ Cap. 2
Instr probabile videtur distinctos fuis
quamquam fieri potuit, ut aliquando 2 ple
Munera in eodem homine Conjungeret

In quibusdam Ecliis erant & Cantores
& Ostiarii, sit eor mentio apud Cyr. &
tol Constitutionum Lib: 3. Cap. XI. Ubi in a
bi Eclis Cantores & Lectores erant item
& ostiarios munere fungebantur Subdia
ni, debebant aut Ostiarii portas Ec
um sacras observare & quos disciplin
arcebat, ante Eucharistiam jubere e

Ce

De Cler

excedere. & Quo
tum attinet. E
totius Ecliæ ut d
scopatu: & plii. Et
dum post Lgc C
nus sa Presbyterio
Imprimis Vero
Capitis donum, q
do Sim. & Fil
nus sit indes
batur, quas
deberet recipi, q
progressus, Epm
in Laicis Lectori
nabant, sine Epi
cit: Ecla & recip
nio 2dis Copulant
eminent facere
eum & admittit
& Subdiaconum,
Conjugium Vidu
dott. In quibus
fieri, & Locos p
gentiam fieri!
Vella CIII. cit
Uxorem, facri C
bent. &

Nec tn
idcirco damnat
in dicta Vella,

MS 124

excedere. Quod ad electionem Clericorum attinet. Eligebant si suffragio totius Eccl̃æ ut d. Blondellus Lib. de Episcopatu: et alii. Et viguit iste mos diutiam post hæc tempora, Electis autem manus ĩpositerio imponebant. Imprimis verò in Clericis spectabat castitas donum, quia enim Abs in Epist ad Tim. e Tit Spirit, et Episc; e Diaconus sit unius uxoris Vir, hoc ita intellabant, quasi nemo in ordinem sacb deberet recipi, qui ad 2das Nuptias ect progressus. Hm enim vulgo 2das Nup. in Laicis erant, in in Cler. eas damnabant, sine Epigan. contra Catharos ait: Ecla ō recipit eos, qui à Matrimonio 2dis copulantur Nuptiis propter eminent sacer dotii dignit, quin Ecla cum admittit Diaconum, Subdiaconum, qui post unius uxoris Conjugium vidues in Continentia vivit. Addit! In quibusdam quidem locis abit fieri, sed hoc per regulam de indulgentiam fieri! Justin. 17s Imperat. Novella CIII. ait eos qui alter duxere Uxorem, sacri Canones Clericos ee prohibent. Nec in 2dum Matrimonium ideo damnat ē in Clericis, quia paul id dicit velle, sed quod apud Gentiles vulgo

MS 124

De Clericis

Vulgo idem matrim. ygs omnes bone-
ste habebant, hinc Athenagoras Legatio
pro Xtianis Capite Vigesimo octavo
has Nuptias honest adulterium
Hinc e ad Catagrygas, Montanistas
Novatione has Nuptias diam in Laicis
pro hortatione habebant. Imo Canon
primus Basilii Magni in Epist. S. Can
nem, vocat stertium Conjugium ingo
namenti Eccl.

De Cetero erat Clericor adhuc simp-
lex habitus, neqs enim gestabant tunic
ram, aut pallium Archiepiscopale, aut
annullum, aut Crucem pectoralem, aut al
ordinis sui insignia, neqs engebantur
aut radebantur Seculo 3. Ab hac demum
invaluere. Juvantur in in Episcopis
et Clericis Ambitio, dissidia Tyrannis
Calumnia, aliaqs Vitia, praesertim apud
et Eusebium.

De Catechumenis

Egimus de Clericis ad Laicos eundum
qui nec oes eodem habebantur modo, d
honorib et Prerogativis distinguebantur
qui dam. ora Mysteriorum Divinorum pa
ticipes

participes redebantur,
tes dicebantur, ab his di
Valgo Catechumeni; tale
timis vitiis Xtianis
ab his audientes, a
dicebantur, qui inter ad
mentis instituebantur
ubi ipsis Cures Cordyg
dientes appellabantur
in Conventus Eccl, d
bantur a Magistris, qu
entium, vel Catechetar
vide Cypr. Lib. 3. Ca
consentientib. Sebast. Do
sor audientium (co
mens Alex. Sic Origen
Magistri Catechumen
xandriam. Euseb. L. 6
profecerant in Cogni
tas Sanctitte, vera (
Dei intelligerent, a
publico erant fundendi,
fieri administranda e
in Candidati Xtianism
vocabantur, Indem Ver
admittebantur, et post
etiam Eucharistiae fr
Tempus Catechumen
quam Sacramentis ut

MS 124

participes reddebantᵘ, ii fratres et sorores dicebantᵘ, ab his diversi erant, qui vulgo Catechumeni; tales qui imbuebantᵘ primis initiis Xtianismi, adpellabantᵘ item alii audientes, alii Competentes dicebantᵘ, qui enim adhuc primis rudimentis instituebantᵘ et exhortabantur, ut ipsis Curæ Cordiq; foret Xtianism. audientes adpellabantᵘ, Nec admittebantᵘ in Conventus Eccⁱᵃˢ, do privatim docebantᵘ à Magistris, qui doctores audientium, vel Catechetæ nuncupabantᵘ vide Cypr. Lib. 3. Cap. 22. Skeptat Consentientib. Sebast. Doctoribus et Lectoribus, Doctor audientium constituisse. Sic Clemens Alex. sic origenes Catechetæ, sive Magistri Catechumenor fuere apud Alexandriam: Euseb. L. 6. Cap. 3. Qui jam profecerant in Cognitione doctrinæ Vitæ q; Sanctitte, una Cum fratribus Cultui Dei intenti poterant, do in Curia Ecclesiæ publico erant fundendæ, aut Sacra Cœna ect administranda exire jubebantᵘ, Et hi Candidati Xtianismi vel Competentes vocabantᵘ, Indem vero ad Baptismum admittebantᵘ et post Baptismum statim etiam Eucharistiæ fiebant participes. &

Tempus Catechumenis fixum ante quam Sacramentis utrentᵘ, et semper

nec

MS 124

224 De Catechumenis

neq; ubiq; fuit idem obtinendo ad triennium
alibi ad biennium tandem ad trimestre
spatium, Sallt in Romana Ecla extendeba

De Labsis

Si qui ex Baptizatis labsi erant, illi Ecl
Communione arcebantur, et diu pœnitent
am subire debebant, priusq; recipieren
th, Disciplinam hanc exercuere jam ip
si Apli. Dicti sere enim Cœtu, qui aut Vita
aut doctrinis indignos se præbebant,
vide 1 Cor: 5: 2. 11. 2 Thess. 3: 14.
Erat aut Apl̃is potestas etiam extraordinar
in Labsos aliet profanos, q th enim eos exc
debant Cœtu, id divinitus puniebant, ut
Constat exemplo Ananiæ et Saphiræ, qui a
pedes Apl̃or statim extinguebantur Act. 5
et Elymas magus Cœcitate puniebatur
Act: 13. Post Apl̃or excessum Cœpit di
sciplina rigidissimè exerceri. Quum pro
Tempor et Locor varietate non eodem
pet modo Cum lapsis actum est, sicebant
th tunc lapsi Speciatim, qui aut Idolol
triæ, aut homicidii, aut adulterii Cri
mine se polluerant, Hæc enim 3. del
icta, principalia dt Tert. et delicta sum
ma Cypr. Idololatræ, qui et Apostat
æ dicebantur, q idem erat genus, Alii
dicebantur Sacrificati, qui Sct. Sacrifi

cria

De Labsis

Sicut adverant dis
ficati qui tres impon
illi Libellatici qui Lib
dato pecis obtinuera
cias, quib Libellis Ec
erant. De ad tras
bantur aut alteri
vexatione.

Eiusmodi Lapsi
gum excommunicat
fuit M. Sten. et Ter
ubi dicunt: de Ecla
tregia etc Quo id
ti, postridi qu
Eclis vulgo accendi
bantur et extingvebant
indignos e Lumine
erant Eclæ ejecti,
bebant de Consvetud
bes decipiebant, n
batur ad Altare, nec
dare licebat, ne pu
vel publ. vel priva
tam diu eos ita fug
Commercium aut allo
tes fierent. Quam

pœnitentia Concede
tore in Africa pa
homicidio et Mœch

MS 124

ficia adhuerant diis Gentium. Alii Sacrificati qui Ous imponebant altaribus. Alii Libellatici qui Libellum Securitatis dato pecio obtinuerant a Judicib provinciab, quib Libellis Testimonium accipiebant, De ad aras accessisse, liberabant aut alteriori inquisitione, vel vexatione.

Ejusmodi Lapsi excommunicabant ipm excommunicationis Vocabulum apd Tert. M. Gren. et Tert. dum occurrit ubi dicunt de Ecla auferri, extra Eclam projici &c Quo id rite factum sit, an legi ab posteriori quo, (an) dels, qui in Eclis vulgo accendi solebant, projiciebant et extingvebant in signum eos indignos ee Lumine Evgelii. At qui sic erant Ecla ejecti, cum iis nullam habebant de Consuetudinem, nec eos oblationes recipiebant, nec eos nomen recitabat ad Altare, nec pcib eos deo Commendare licebat, ne pro moribundis quidem vel publ. vel privatim orare fas erat, et tam diu eos ita fugiebant et vitabant ne Commercium aut alloquium donec pnitentes fierent. Quanquam ne oib quidem pnitentia Concedebat Cert. Tert. tempore in Africa pax negabat Idololatris homicidis et Mechis etiam in extremo Con-

At

MS 124

De Labsu.

Stitutis, Dose post Decianam persecu-
tionem de hoc rigore remissum, et fictu-
sse Venia negabatur relapsis, quei alte-
ra vice se Stupris Crimini & obstrinxer-
quia seriam pœnitentiam egisse vi-
debantur, Ita & homicidii Crimen
adulterio adiicientes, aut alia sce-
lera geminassent, iis etiam nec in-
ne vitæ pax redderetur.

Qui autem ad pœnitentiam agendam
admittebantur, ii peccata sua publ. fa-
cebant Confitendi, quæ Confessio Ex-
ct Exomologesis, et Vocabulum
in hoc pœnitentiæ actus Comprehend-
Hæc publ. Confessio in prim. mutat
Cœpit jam labente Sec. 3. post pers
cut. Decianam et Schisma Novatia
num. Tunc enim in Ecclis Regis et
Orientalib Constitutus et Pœnitentiarius, Cui quo Labsi dicta Cri-
mina gravioria Confiterenti, Ecclis
Socrat. Hist. Eccles. Lib: 5. Cap. 19. Sozo-
men. Lib. 7. Cap. 16. qui addit: Grave
sum, tanq. edm in Theatro, Teste Ecclæ
multitudine Crimina sua enulgare. Et
lem Pœnitentiarium adhuc ignorasse
Tert. et Cypr. Et Qui sic professi era

Sua

De Labsu

Sua Crimina et Ca
tis fiebant, ijs m
rebant, et sic in
mis referebant
Confessionem hanc
positionem Sequeb
quam Eccla debeb
usq ad S. Cyprian
liquam diu enim
vi indulti Sacco et
bebant adsq Cum
nam Specie. Hinc
ita, ut Eclam illis
huc Stare debebant
et Certo Temporis
participes fiebant
sto 4. pœnitentiæ g
si, qui, an Sec. 3tio
Certum. Primus
sus fletus; Cum
tes et Sordidati St
orabant, ut pro Se
Secundus gradus
tio, Cum intt Catec
bi Stabant, et Ve
diebant. Tert
sio Subtractio, qu
bat Eclam, et ultra
les Stare, vel prati
Terrere, et Cum Cat

MS 124

De Lachrymis.

Sua Grimina et Candidati pœnitentiæ fiebant, vbi manes diam impetrabant, et sic in pœnitentiem admissi recensebantur.

Confessionem hanc et manuum impositionem sequebatur Satisfactio quam Eccla debebant, Stare prius ad S. Cryptam admittebantur. Aliquandiu enim habita lugubri indutis Sacco et Cilicio stare debebant ad fores Cum lacrimis et jejuniis Veniam precari. Hinc pœnitentes admittebantur ita, ut Eccam illis liceret ingredi, Buc stare debebant apud Catechumenos, et certo temporis spatio elapso, demum participes fiebant S. Cœnæ, Et Sec. quidem 4to pœnitentiæ gradus erant Constituti, qui, in Sec. 3tio jam obtinuerint, 2o certum. Primus gradus erat προκλαίειν vbi flentes, Cum extra fores Eccæ stantes et Sordidati stabant, et ingredientes orabant, ut pro Se Deum vellent precari. Secundus gradus erat ἀκροᾶσθαι vbi audiendis, Cum intra Catechumenos in aditu Templi stabant, et Verbum dei explicari audiebant. Tertius gradus est ὑποπίπτειν vbi Substratio, quando ingredi ipsis licebat Eccam, et ultra Catechumenos, ipsè fidelis stare, vel potius! vbi se debebant prosternere, et Cum Catechumenis rursus abire.

Quartus

MS 124

28.

De Lapsis

Quartus gradus erat Substrictionis Confistentium una Cum fidelib Stabant, et peribus vacabant, Illis 4 gradibus peractis Indem ad S. Cenam admittebantur, et ita ne Cum Ecla reconciliati Censebantur, Hos peract. gradus Subiit Theodos. M. in Tem plo Mediol. Theodoret Hist. Ecl. Lib: 5. Cap. 15. Sozom. et Socrates dicunt. Tempus penitentiæ Variem fuit pro varia delictor, et pro Varietate Eclar. In Epist. Cypr. 52 de Lapsis per vim Tormentor. definitur Triennium. Patres aut Concil. Illiberitani, qd Sabit circa Annum 303 ut patet Cum Dioc. Diceret persecutio; Alios penitentiam injungere ad 5. alios ad 10 annum, quibdam in vitæ fine demu dari Communionem volant, Et si quib ne in fine vitæ accipere Commun. placeat. Aliquando Disciplinæ rigor mitigabatur et immunebant, habita ratione ætatis vel ætatis, vel sexus, vel infirmitatis personæ, Sicut Sabat Lapsis Venia ex intercessione martyr. vel Confessor., à quib impetrabant libellos pacis, quos Des se in abusum abiit, atq

De La

aptis indulgentias il
meritis martyr. pe
Cypr. Libellos facie
Sept. Cypr. et alii
Audiebant de La
Gendis aut item red
rici, Cleri et Laici sive
Cypr. Epist. 17. et Se

De Marty

Magna erat M
ri auctoritas, quo
gravissimas persec
mo subirent, et Cam
stantiam Cor, mor
adeuntes in Ca
rent, Et Marty
men Eccl, et Ex
nos docent; Ita
floros Christianos,
Peregrino, Vide e
dict Lib. 4. Cap. 7.
ass Crescret de
tum ex Christianis

MS 124

De Labis &

atys indulgentias illas precit, quas ex meritis martyr patabant. Concedi Cyprl. Libellos pacis sepè meminit Tert. Cypr. & alii.

Judicabant de lapsis aut Eclaxiendis, aut iter. rediprendis & Hereici, D. & Laici sive tota Ecla, Vide Cypr. Epist. 17. & Tert. Apolog. Cap. 39.

De Martyribus &

Magna erat Martir. in Ecla Veteri auctoritas, quo fiebat, ut plerisq. gravissimas persecutiones hilari animo subirent, & cum alii videbant constantiam eor, movebant sepe, ut accuratius in eam Religion. inquirerent, Et Martyr. sanguis est semen Ecle, & Christiani scriptores nos docent; Ita mors contemsisse plerosq. Xtianos; D. et Lucianus in Peregrino, Vide et Arianum ad Epict. Lib. 4. Cap. 7. Et cum superstitiosus Crescet de martir. gloria gregiam ex Xtianis ultro ad tormenta

MS 124

De Martyribus &

ta Currebant, ygm tnym perversus
hic Zelus ē damnatus. &

Tempore Apol ō legimus quidem
de singularib honorib Martyr, d
post eor excessum Sec. 2 & 3 ingens
illis exhiberi honor, sic tn. ut
ō sum adorarent, yd posteriorib d
mum Sec. obtinuit. Et. Martyres
ō & appellabant, qui mort, dyb Ca
derant, & qui tormenta aut vin
cula diam sustinuerant. Hinc Sistm
Eccl in Mart. defunctos vel consu
matos, & designatos vel Confessores.
Martyres enim defuncti audiebant
qui morte afficiebant, Veritt yb San
guine suo obsignabant, &c

Martires obsignati, vel Candidati
nuncupabant, qui Relig. Cao torqu
bant, aut in vinculis erant, Constan
hæc ex Tert. libro ad Martyres.

Martyr designatol hæc erat auct
ritas, ut Intercessionib pro lapsis
multū valerent, ad dirigandam p
nam

nam aut versus toll
psis & pœnitib dab
quib in Ecla exhibit
recipiebant, &
Hostati homines, qu
tant merita, ut p
peccata & apud D
tē, in quam Senten
tempore inobed
solebant & vinc
culati, solebant
à fratrib in vinc
solutos accipe
bus ad Constanti

Quod ad Cor
res attinet, finy
Corpora, ossa, Cin
stiani, & ea Sep
Hæa fiebant a
memorationes & ad
venibant Chri
ysol Martyrii
gebant memor
tis Cujus & Mar
loce

MS 124

nam aut versus tollendam. Itaq; Ka-
pfis & pœnitib⁹ dabant pacis Libellu,
quib⁹ in Ecla & hibitis ad Communionem
recipiebant⁹, Qd postea Sic stri-
ctatibus hominibus, quasi Martyr⁹ ea
dent merita, ut propter⁹ ea eor⁹
peccata & apud Deum plangelen-
tur, in quam Sententiam suo iam
tempore invehebat⁹ Tert⁹. Alii
solebant & Vincula Martyr⁹ os-
culari, solebant & ea Martyrez
à fratrib⁹ in Vinculis ali, & Con-
solatibus accipere Libellos, qui-
bus ad Constantiam incitabant⁹.

Quod ad Consumatos Marty-
res attinet, singulari Cura eor⁹
Corpora, ossa, Cineres Conquirebant
Xtiani, & ea Sepulture dabant.
& ea fiebant annua Martyr⁹ Com-
memorationes ⁊ ad eor⁹ Sepulcra Con-
venibant Xtiani Anniversario
die eor⁹ Martyrii die, & ibi cera-
gebant Memoriam Vitæ & Mor-
tis Cujusq; martyris. & Porrò!
Hoc & illud Pœnè sub Martyribus ut

MS 124

32.

De Martyribus.

at in Cimeteriis Sodiculas Sacras extruerent, et Conventus suos peragerent, At Mensa Eucharistica in Sepulchra Martyrum ponebantur ob locum — Apoc: 6: 9. Denique hinc fluxit mos, ut reliquias Martyrum subtractas Consecrent, unde Ambrosius Basilicam Mediolanensem dedicatores St: faciam hoc Si Martyrum reliquias invenero.

De Monachis

Jam 2 et 3tio Seculo in magno honore erant Anachoretæ et Monachi, qui et Eremitæ St, Secedebant enim in Eremos, et Solitudines, ut ibi divino Cultui vacarent. Originem Monachor vulgo derivant à Paulo Thebæo et à persecutionibus, Paulus enim T. Nerone et Decio occasione persecutionis Deciani Ecclesiæ se recipiebat in Eremum Thebaidis, ubi et totam incognitus egisse totos annos 90. extra omne Consortium hom, Mortuus tandem e Ao Imo Imperatoris Constantini, A. 343. Quidam tn ajunt: in extremis ad-

apostolo Antonium; Athanasium, in Vita Pauli Antonius vian 252. Cum annum bus abbatus, bona tis donavit, et Secc recessit in ipse tempo ani, et tandem pr pereunte Constantio decessit legasse A Vita ejus ab pulangum Vitæ dos ad nos perveniss si fiscerent Paulum mit Monachos pri Opus, et suo exe in vita Jesus Ch dicerent. Jam vero sticam vitæ semin p. d. exstant. Quo pott Paulus T. Ga mos in Eremo morabatur. Simili vendecet sua bon bat, Jam in ea bitum: Magnam

MS 124

adfuisse Antonium, Ita certe tradit
Hyeron, in Vita Pauli Cujus Oebgi.
Hic Antonius diam Egiptius to xsti
252. Cum annum agebat 18. parenti-
bus orbatus, bona sua vendidit aut a-
lijs donavit, et secessit in solitudine,
rediit tn inde tempore persec. Maximi
ani, et tndem grediturus Ao 357. Im-
perante Constantio St Pallium suu
dedit legadse Athanasio. Extat ho-
die Vita ejus ab Athan. Scripta,
quanqm Viri docti st. eam sincera
ad nos pervenisse; do intpolatam.
Si dicerent Paulum O. et S. Antonium
vitt Monachos primos Seculo suisse
Ipsos, et suo exemplo multos ad i-
dem vitm Genus traduxisse, vel forte
dicerent. Jam vero! Cum abijs Mona-
sticam vitm semen orte et Volant,
p. s. exrant. Quomodo enim Condere
pott Paulus O. hanc Sect, qui per 90.
annos in Eremo latuit, et abortijs
norabatt. Similitt Cum Antonius
Venderet sua bona et in Eremum i-
bat, Jam. in ea Provincia fuit Valens
Coenobium: Magnam Sanctitatm huic Vitm

Jam

MS 124

De Monachis

generi in ea. Sed!
Nec à persecutionib manare potu
ta Eremitica, multo enim in Vita, in
Eremitas et qui persecutionem fugi
qui enim ideo fugiunt ne vexentur,
rapiunt secum quantum possunt
e lebi periculum effugit redeunt,
Monachi st in ea perfuasione: Vit
periman et ab suo Consortio Str
pitu remot ee Sanctissiman, et Deo
gratissimam, et spretis ea bona dona
bant pauperib, et malebant inde m
dicantium vitâ vivere, et dura pa
quam bona quærere, et vit Commod
Sectarii. Origo & Monachi rect
us repetitæ ab instituto Essenor, qu
Secta erat Judaica, et talem ppè m
tum agebant vitâ, qualis è Monast
ca Christianor, Olerea! Erant int
Gentiles philosophi, qui abjectis bon
suis pro sumebant, et alios libera
lite vivebant.

De Virginibus

Erant jam Sec. IVto viam Virgin
Deo

De Virg

Deo devota, nam
ginitas Conjugio ea m
sus Virginis legit
cavit: Sæpe eas
agit de his qui C
veritati, Sed in ea
vot hoc solvi pos
sent nubere. Sup
virginem. Abbat Jer
et quam Sanctitis opin
et sæpe alibi exa
ginest, Abutebantu
qui in Epist ad
qui filiam suam

De Jeun

Celebat cum M
Diet, M. et Hor
amplius unus di
or, unde Fabi de
bait: Observati
dor. ne frustra m
hæc Fab de fast
sui festivitates
tum neglig ebant
tra Celsum ad

MS 124

De Virginibus.

Deo devotæ, nam gestabant sibi Virginitatis Conjugio, et multo sanctior. De his Virginibus legitur apud Gyrb. Quintum Curtium: Sæpe eas Diana et impudicas agit de his vero Canon 13. Concil. Eliberitani, Si in eram Deo devotæ, ut vota hæc solvi posset, et si vellent postea nubere. Superstitio hæc tua originem debet Gentilismo. Notum est quam Sanctitatis opinione Virgines Vestales citabat, et sæpe alibi erant Sacerdotes Virgines, Abutebantur vero sicto Paulli qui in Epist ad Thor. laudat patrem qui filiam suam in Gelibata servat.

De Tempore Sacro

Gestabat Cum Nova Œconomia de Diebus, M. et Aot discrimen, neque enim amplius unus dies altero erat Sanctior, unde Aug de Galatis Judaizantibus ait: Observatis dies, M. et Aos, Vereor! ne frustra in vobis laboraverim. Et hæc Aug de fuit Sententia Christianos festivitates Judæos et Gentilium negligebant, unde Origenes Contra Celsum asserebat: Cum revera

age

MS 124

De Temporibus Sacris.

agere diem festu quotidie &q̄ Scribus Vacat
Nihilominus erant tempora quæd
Cultui Sacro Constituenda, jubeten
xtiano ꝯß Religio: Deum ℔ pri
vat D et publice Colere, e in ℣tu
Sacro Celebrare Sacramenta. Hoc
Origo ē diei Si quos observarent
xtiani, o quasi festum diem alte
rio Sanctior, D ut Commenti Du
possent Colere, aut. Se invicem ex
tarent ad piett, e in memoriam
revocarent Primia Dei Beneficio
ꝯm invaluit Faciam in re quæ

Superstitio.

Apud Judæos tres Horæ de Die Destinat
erant Scrib; matutina una, Merid. altera, Ves
pertina 3tia, ut Constat exemplo Dan: 6: 11.
Has horas observarent ꝯß Apli, Nam Ja
cobus et Petrus Act: 3: 1. ad horam Ina
bylicatæ Ascendisse in Templum et Hora
Sive Tempore Meridiano etiam Petrus
rasse Ibi Act: 10: 9. Nec ℔ à xtianis ex Jus
ist, D diam ab illis, qui Ethnici fuere, hic
mos ē observatus. Sic enim P. Alex. Sta
mat L. 6. Nonnulli inquit, certas ac defi
tas horas Constituebat Scaior. 3. 6. Inan

Jeiu

De Tempori

Sect. ꝯß de Jejuniis Ca
ras et horas Apticas,
tes horas à xtianis
Erat ꝯß Conventib
tus dicat Tempus an
Diem Dicum e Pasc
Sacris anticipabant,
nosse Convenire ad
audiendum, e Sacra
ut et Sect. de Corona
Plinius ꝯß Bythi
Trajani Imp. tempo
Contra xtianos inst
ad Trajanum Lib.
anos defirmasse: S
vel Cultoꝯ Suoꝯ vel e
liti Statu die ante
mingß exto quasi
invicem, Selꝯß Sacr
aliqs opstringere,
rita Committerent
Ieꝯ Cag Sab Vigil
Conventum? Vulgo
sunt à Persecutio
Clanculum Conven
quies ret, tn ō ab

MS 124

Tert. ꝙꝫ de Jejuniis Cap. 10. has tres horas Stationales, similiter Cyp. has tres horas à Xtianis observari tradit.

Erat ꝙꝫ Conventus Xtianos antiquitus sicut Temp. ante lucanum. Quæ Diem Dicum et Pascha antelucanis Sacris anticipabant, nec silebant nocte Convenire ad Cœs, Dei ad Verbum audiendum, et Sacramenta usui habenda, ut st Tert. de Corona Militis Cap. 3.

Plinius ꝙꝫ Bythinię Præs, cum ex Trajani Imp. tandem orite Quæstionem contra Xtianos instituerat, Scribit ad Trajanum Lib. 10. Epist. 97. Xtianos defirmasse: Hanc fuisse Summa vel Culpæ Suæ vel erroris, quod essent soliti Statodie ante lucem convenire, Carmen ꝙꝫ Xto quasi Deo dicere secum invicem, seqꝫ Sacramento, non in Scelus aliqd obstringere, sed ne furta, adulteria committerent &c.

Et Cur tam Vigiliæ, sive nocturnæ Conventum? Vulgo originem eo arcessunt à Persecutionib. ꝙ Coacti forent clanculum Convenire, sed Cum Xtianæ quies cet, non abstinebant his Vigiliis,

aliam

MS 124

De sempr̃ sacris.

aliam & oportet eat & ea Caam, quam a
cesso.

2. Ad instituto suo, qui à Vespera
solebant festa sua inchoare, quibus
imprimis solemnis erat Vesperæ Sabba
thi, deinde! & Et apud Gentiles vari
pervigilia erant in usu. &

De Sabbato.

Hebdomadale Festum primus Xstian
ex Judæor more erat Sabbathum, id
observarunt ipsi Xti, Sabbatis enim
Sabbatho Synagogas intrabat et Judæ
instituebat Act: 13. 12. 44. 16. 13.
Exemplum hoc secuti sde Xstiani ꝑ
ex Ethnicis. Hinc Prey. Hy Jrenæus: Qui
oculis diem inquit intueris ūnicum q
despicatus e Sabbathum, an nescis tos
dulos dies ea fratres, et si in alter in
rius sis, te in alter ꝑ impingere.
Celebrabant & Sabbatharii et Judæi,
at ab operib Cessarent, eumq diem
sest Sabbatum, et in eo jejunare o
cerent, sicut Epith in Canon. 66. Apli
Confe

De sabbato.

Confer Cypr adversus
rios in Constitutio
jejunans 2o die, j
libros, et Laicus eo
procedente tempo
sti, et deinceps Sabb
gyri, certe Laod
prohibet Judæo
mittatis feriati quin pot
Unico die abstinere
deinceps obtinuit, e
in memoriam Sepul
quasi sponsus ab
erit.

De Die

Quæ vero à pr
batu e dies Unica
surrectionis Xsti
qui primo Sebdo
Hunc igitur Hy pius
gerunt, V. Gaudiente
in usum graviter
vivemus α γ α π α
Pluerle, vide Justi

MS 124

De Sabbatho

Confer. Cyp. adversus Ψυχικοὺς Cap. 12. imo in Constitutionib. Clementis, Clerius jejunans eo die, jubetur ordine suo movkri, et Laicus excommunicari. Dl procedente tempore sub initium Sexti, et Sinceps Sabbatum capit abrogari, certe Laodicena Synodus Cap. 29. prohibet Judaïc. mores negotiis familiaribus feriari, quin potius jubet ab hoc Dnico die abstinere, et in occidente Sinceps obtinuit, ut Sabbatho jejunatent in memoriam Sepulturæ Xti, dñm quasi sponsus ab Apostolis ablatus fuerit.

De Die Dnico

Quæ vero à primis Xtianis celebrat. e dies Dnicus, ob memoriam resurrectionis Xti et effusionem Spus S. hoc primo hebdomadis die accidit. Hunc igitur pius exercitus transegerunt, V. S. audientes et Sacramenta suscipt. in usum pauperi Stipem contulere, ibidem ex ritu Gnas dilectos Pueris, vide Justin. M. in Apolog. 2.

pag. 98

MS 124

40. &

De Die Dñico.

pag. 98. & Tert. in Apologetico Cap. 39.
Et ita lætitiæ & indulgebant, ut ne
haberent hoc diei jejunia celebrare,
vel de genuculis aut prostrati Deum adorare, Sed stantes Orare o
rientem versus Conversim oportebat
ut dixit Tert. in Apolog. Cap. 16. De Co
ron. Milit. Cap. 3. &

Quòd vero ad observis Vacationem a
tinet, Quia Sabbatum etiam re
ligiosè observabant, die D.o admodum
ab operib. feriabant&, sd cum de Sa
batho Cabrayaret&, ors ejus quies
& jura in diem D. transferebant&.
De institutione quidem, & origine
Festivitatis primi Hebdomadis diei in
S. disserte Script& nihil, Interd. sanct
loca, unde Colligimus: jam Apost& Co
pore, hunc diem Solemnem fuisse Sab
th& & sacrum, sic Paulus legit& in pri
mo die Hebdomadis frequentem Co
Sabbatisse & Cœnam Dnicam usurpa
se Act: 20: 7. &

De Paschate.

Int& anniversarios dies nullus Celebrior
fuit

MS 124 12

De Pasc
fuit em Paschalis, hum
nis cum lætitiæ a
cos sacros Conventus
debant, Etiam & nefa
aut stolis jem & orar
bant, & erat Signum
sit Augustinus Epist
na III. Cap. 3.
tianis de
stat hac de re Val
dem in Codice Tec
de Criminibus, ubi
Paschalis exstiterit,
tum teneat Carcer
cula solvant&, Sed
eos, qubus &c.
De die quo Pasc
gens in agitabat&
Orientales ipsæ,
Paschæ Celebrandum
die quo Judei id
post Nonilunium fi
cebant, & provo
Apti authorit&, q
Occidentales Auct
Judæus Paschæ &c

MS 124

fuit ꝙm Paschalis, hunc enim diem maximis cum ritibus argtis transigebant eoꝝs sacros Conventus & sermones peragebant. Etiam & nefas erat jejunare, aut flexis genibus orare, & stantes orábant, qd erat signum resurrectionis ut ait Augustinus Epist. 119. Tert. de Corona III. Cap. 3. Sed et sub Imperatoribus Christianis dde & dimittebantur ex stat hac de re Valentiniani Imp. Edictum in Codice Theodosiano Lege 9va de Criminibus, ubi primùm dies Paschalis exstiterit, inquit Imperat.: Illum teneat Carcer inclusum, diem Vinculo solvant, sed ab his secernimus eos, quibus &c.

De die quo Pascha Celebrandum, ingens in agitabatur & dis intr Eclas Orientales ppue, & Occ. & Orientales Pascha Celebrandum decernebant eodem die, quo Judei id Celebrabant ꝛ. 14. 10mo Post Novilunium hinc illi 14. 10mani audiebant, & provocabant illi ad Joh. Apli authoritate, qui sic Pascha Coluerit. Occidentales aut adfirmabant: O Cum Judæus pascha ee observandum, dd pri-

MS 124

De Paschate

primo hebdomadis die, post Y. Roman
nam, quia XS primo hebdomadis die su
rexisset. Discentibus hq fuerant ex
ad Costant. M. qui in Concil. Nic. C
bitait, ut Pascha o Cum Judeis, Do
ximo die Dnico Celebrare
Ls ad rem ipsam! Primi Xsti
Cal 8. ex Jud. e ipsi Apli Celebrarent
P. eodem tempore, quo Judæi, Nam e
Pentecosten e alia Festa Cum Jud. ob
vervarunt Apli & Xtiani occid. Ecl
falso provocabant ad Aplos Sett e
Paulum. Et! Veh quidem è Jud. Pasch
o semper incidere in primam hebdom
diem, inteb pott eo ipso recoli memoria
resurrectionis Xsti, ac quo cang die ali
Et! nisi superstitio magna illam & ten
ifzet animos, de hac reo ita altercan
tem fuerit.

De Pentecoste.

Quinquagesimus à Paschate dies fi
Pentecostes à Xtianis insigni Fe
Divitate transigebat, in memoriam e
festivis Sp. S. & Ecl & primum fundat
vid

Vide Test. de Corn
2. Cap. 4. ad Exod. &
Celebrandi abissis
& paul cum Cæsari
dia Pascha Cum Jud
sem Celebrabat Ipse
die Paschate, mut
quinquagesimus iste dies.

to primo Sec. o
dies, sed & oes illo
Pas. ad Pent. fleu
& magna Cum læt
transigebant. Ip
sibi facebant jeju
stantes orare; v
8. dies, qui Pasch
erant, quia in iis
ptismum ad mi
novæ vitæ, qm p
siebant albis ve
hebdomas illa in
nicus, qui Pasch
Albis apell abat

De Na

Natalem Xsti

MS 124

De Pentecoste.

Vide Tert. de Corona M. Cap. 3. & Lib. 2. Cap. 4. ad Uxor. & Origo hujus festi celebrandi ab ipsis Apostolis derivabatur, ita et quod cum Christo 1 Cor: 16. 8. ymdia Pascha cum Jud. celebrabat, Christianis dem Celebrabatur hs Pent. sd mutato de Paschate, mutatus simul fuit Sogesimus iste dies. & Ante Christianos vero primos Sec. o & 50 gesimus iste dies, sd per illa 50ta dies, qui a Pas. ad Pent. fluunt, erant solemes & magna cum lætitiæ testificatione transigebantur. In iis Sclt Religioi sibi sacebant jejunare, aut aliter, ymStantes orare; imprimis priores 8. dies, qui Paschæ excipiunt, solemes erant, quia in iis Catechumeni ad Baptismum admittebantur, & in argNovæ vitæ, ymper Baptismum ingrediebantur albis vestibus induebantur, unde hebdomas illa in Albis & dies Dominicus, qui Paschæ sequebatur Dnicus in Albis appellabatur.

De natali Xsti.

Natalem Xsti 3b prioribus sectis Cul-

MS 124

De Natali xti

tam ee ō legimus, Origenes enim lib
& Contra Celsum pagina 392. Xtianos
rum festa enumerat Vnicam, Paraseue-
ven, Pascha, Pentec. Ō de Natali Dni
nullam facit mentionem. Sic Tert. Cap.
4. de Jejuniis: Si oem, inquit devotio
tempor & sicc & Mensium & Anno
rasit stplus Cur Pascha Celebramus,
Cur Pentecosten? Cur Stationibus
4 & 6ta Sabati sicamus, & Jejunium
Paraseven, Hic itē nulla mentio
Natalis xti, nec ullus ejus ptis sce
ptor venimus, mentionem hujus festi
facit, Unde factū ē, ut Dionysius
Abbas R. Seculo 6to, quam xtiani
qua hodie utimur, Constituens multa
dificultates invenerit in definiendo di
Natali xti, & aliquos ritus tos aber
rarit & Introducta in hoc festivi
tas post Constantinum M. Nam sc
xti Scriptores Sepe memorant sub
nomine Theophanias. &

De Mar-

De Martyr M

Celebrat diam &
Memoriq Martyr &
Sabiti st post tamis
aliquis obierat, et a
gentes, an de postea
gendo ēq pertinet sici
bant oblationes pro d
Martyr vel memor
rimis aut horedib o
pitis, Mentionem fac
unt Cum aliis & Cyp
Cum sit: Dies Sanct
mitate et Commem
& Memorias Mar
posimus. & An aut
moria Martyr celeb
jam hac ette subitatē
diam festis diebus a

De Jejun

Abstes solemes et
nent jejunia, Ea duo
Ecta observemus, Vel
ebus debant vel a
Cibis lautioribus car
& aliis Cibis Cutebant
Sic Cot deo testat face
ctus Ens Spiritus Sc

MS 124

enes enim
a 392. Xtian
eam. Sataſce
Natali Im
Sic Text. Caſ
uit devotio
iem et Aſc
Celebramus
Stationibus
, et Jejunia
ulla mentio
ies ſtis ſe
n hujus feſt
ut Dionyſiu
tam Xtian
ituens mult
ſeſtiriendo
gs tos abe
hoc Feſtiv
M. Nam
norant ſub
e Mar

Celebratę diam Ꞓt jam Sec. 2. ẏ 3. Memoriæ Martyꝝ. Conventus Sacri habiti Ꞓt quot tamen eo die quo Martyr aliquis obierat, ẏ acta ejus Ꞓ Ple-gebantꝰ, unde postea Martyꝝ Castale gendæ ẽ perenne dici. Ꞓ Offrea Ꞓ fie bant oblationes pro defunctis. Dona Martyꝝ vel metuoꝝ nomine a proximis aut hæredib offerebantꝰ in usus pios, Mentionem fat memoriaꝝ faciunt Cum alii, Ꞓ Cyprianus Epist. 37. Cum ait: Dies Sanctos, quib excedunt amistate et Commemorationes eorum Memorias Martyꝝ Celebrare possimus. Ꞓ An aut dies illi, quib memorias Martyꝝ recolebantꝰ feriati fuerint jam hac ætate subitatꝰ, intꝝ Ꝟ. Sec. ẏ sequentiam festis diebus accensebantꝰ. Ꞓ

De Jejuniis

Ad dies Solemes et religiosos pertinent jejunia, Ea duoꝝ genera in prima Ecla reperimus. Vel enim nihil ex his diebus sebant vel abstinebant duntaxat Cibis lautioribꝫ carne, pomis vinoꝫ ẏ aliis Cibis Cutebantꝰ, ut humilitatem suam Sic Coꝝ deo Ꞓstat facerent, Ite aridus victus Ens ꝺ ꝺ, se quo Text. se

Jej

MS 124

De Jejuniis.

Jejuniis Cap. 1. & de Cultu Feminar Cap. 1. Istam Encratida ista abolebat jam Sec. 2do & 3. observata fuerit subitatt, Montanus vero, Cujus Secta Se dicit Tert. cam precepit, sd de tab universa diam Eccla re ceptā ē.

Visibit aut im primis Anb Sec. solemnius fuit Jejunio 40 esimo, sd diam Pascha nascere, vel Pascha στάσιμον sd, a differt Pascha ἀναβατήριον ÷ Resurrectioni dominicæ sacr ÷ sici, quo xs Crucifixus erat adfixus, Vocatt Parascevē quia erat parascevē Judaor cum Crucifixus erat xs, erat xs Preparatio ad Solemne fest paschalis ἀναβατήρια, ita Tert. de orat. Cap. 14. die Paschæ ingrunt, quae munus & quasi publica jejunii celligi e, merito deputamus obscurum. hic Tert. per Pascha intelligit diem quo xs e Crucifixus.

& Jejunium hoc ab aliis Celebrabatt per unum diem, quo xs passus erat, alii per biduum; Veneris & Saturni, sd. Communiter per 40. horas Celebrabatt, quib Credebant xstum in Sepulcro fuisse unde & 40esimus vocabulum. Ita Irenæus Sec. 2di Scriptor apud Euseb. in H. Ecl. L. 5. C. 25. ait: Alios jejunare diem unum bid.

MS 124/2

De Jeju

biduum vel 3duum
vis. Quanqm 40 e
est factum diem
mus fecisse mon
bit Hyeron. ÷ 3.
tos. Itaqs Cum a
lis xsti, Solemnis
nec facis oscula &
xaρισTiav sum-
semper Cum gaud
vero ante Pasch
batt in unum, &
sib vacabatt,
sales, quas ide
bant xti his vig
cium. Unde
at Hyeron L. 3
Traditionem
nosse ventus in
tis temporis,
tum e.

& Sub
tes in totidem
ei hanc Causa
Moses 40. dies

MS 124

biduum vel triduum alios, alios vero quatuor. Quanquam quinquagesimus nomen sit commune est tamen eorum jejunio, sic tamen quasi quinquagesimas fecisse quotannis Sectatores scribit Hyeron. — 3. Septimanas enim quas

quot. Stagis Cum adcrat dies mortalis sexta, solemnis jejunii religio erat nec sacris osculis frequentabant, nec Eucharistiam sumebant, quia hic actus semper cum gaudio conjunctus fuit, nocte vero ante pascha quod tamen quinquagesimus coibant in unum, et ad mediam usque noctem coibus vacabant. Hos St Vigiliis illos Paschales, quas ideo colebant, quia credebant ex his vigiliis venturum ad judicium. Unde hoc ortum? docet Hyeron l. 4. in Matth. Cap. 25. sect! Traditionem sedquod ee: dictum media nocte venturus in similitudinem Sponsi temporis, quando pascha celebratum est.

Sub finem 3tii Sec. quinquagesimus coepit in totidem dies abierunt, cujus rei hanc causam reddunt, quod dixerit Moses 40. dies noctesque sine cibis per-

se

MS 124
MS 124/2

De Jejuniis

Severarint. Numerabant autẽ retro à die resurrectionis, et tot illud Tempus, Quadragesimale dicebant, Ecclesiasticis decretis transigebant, et ita usq; ad Quadragesimam Cebant, ut de Sab Imperatoribus Christianis, per istos dies Sacrificia Paganorum suorum Sumere judicaret ille Nefas, Vide de his Leges in Cod. Theodos.

Extra Quadragesimã jejunium Celebrabant Stationes, Sive jejunia Feriarum et Sabb. Mercurii et Veneris, in qua Hebdomada. Jejunabantur usq; ad Nonam I. Vespertinam, dum Stationes Solemnes Celebrent peractas, unde Semijejunia dicta sunt Tert. qui et de illis agit in Lib. de jej. Cap. 13. et 14.

Tertii Sec. Circa finem in Romana Ecclesiam Sabbatho Cepere jejunare in Memoriam Sepult. Christi. Et quando de Nuptiis Christi Celebrari Cepebant, etiam ad ea se Parabant per Dies et Jejuniis, ut exoquiis! Non legimus de Jej. per hæc Tempora instituendis, nisi si periculum Ecclesiæ imminerent, de enim extraordinaria

Jej

De Jejunii

Jejunia indicebantur, [illegible]
[illegible] die discrimen
[illegible] Stin Sensim Cerim. V
[illegible] reducam, negs ens
[illegible]lius Statuere Christ
[illegible]tis sub nobis et arbit
[illegible]cepto Divino ritus S
[illegible]ipto leverunt.

De Locis

Cesarit negs sub N. J
[illegible]negs ubivis extra Hyer
[illegible]ur, ubi Commodum exa
[illegible]Sacra sua Celebranda,
Cesarent, si Hyeros. de
[illegible]plicare, tu et in peculi
[illegible]ustines fecebat, ad Eu
[illegible]dam et reliquum Cult
Et sub Regerentib
[illegible]mota, et Exteros negs Com
peragerent, et Sees negs o
Praxarent, quæ Sec.
[illegible]anis προσευκαι, προ
[illegible]toria, Eccl, Domus D
[illegible]cula dicebant, Cum
[illegible]tino M. potiente, may
[illegible]ni existerent, quas Ba
[illegible]Delubra aut le Templa
et Paganis celebrabantur

MS 124

De Jejuniis.

Jejunia indicebantur, a sparet aub ex dictis
ipsum de diei discrimen sublatum erat cum
N. J. in sensum Cerim. Veteres de servitu-
te redactam, negs enim cum tempoream-
plius statuere Christiani libet in his fe-
stis diebus nobis et arbitrium, de quasi ex
precepto Divino istas solemnitates observa-
ri voluerunt.

De Locis sacris.

Cessavit ergs sub N. J. de locor discrimen, i-
taqs ubivis extra Hyeros. et Judam, et inter
eas, ubi Commodum erat, Convenerunt ad
Sacra sua Celebranda, omnis enim Aqua non
cessarent, si Hyeros. erat in Templo sup-
plicare, in et in privatis Edib, et passim,
ubi res ferebat, ad Eucharistiam Semen-
dam et reliquum Cult, Congregabantur.

Ut aub tegerent, Contra acris incom-
moda, et Exteroqs Commodries Sacra sua
peragerent, et ses ergs singulares, ad hoc
Spectantes, quas Sec. 2do et 3tio a Chri-
anis προσευχαί, προσευκτήρια, Ora-
toria, Eccl, Domus Dnicas, aut Conventi-
cula dicebant, Cum aub teb sub Constan-
tino M. potente, magnificas et ex tria-
ni extruxere, quas Basylicas appellabat
Delubra aub ex Templis nomina fugiebat
et paganis exhingebant, sic Hyeron. de

Jul

Iulianu refert: eum Basilicas aut Sepulcra destruxisse, aut in Templa Convertisse, quanquam Sec. 4to jam Cessare Templi nomen Ecclesiis suis satis, imo! Euseb. Basilicas Sepulcrorum vocabat Templa &c.

Cum, cui Templo & Delubro nomen, primitias recusarent, hoc est, qui in Templis Deum & Dii à Judæis & Gentilibus siccerent, singulari modo habitare, & qui multi Cicer. pro Templa sicarent, & Structura pro multi & priv. quibus differrent, animi vero negabant: Deum in Templis manufactis habitare, & in ma mente cerni candum, & sicarios nullas usurpabant & priv. pro quos ad usus sacros destinabant, aut si novas extruerent, eadem forma à privatis & differebat, hinc Maecius Felix, inquit: Quod Templum fabricare possit, deus, cujus Templum totus & mundus &c. Similia & Orig. Contra Celsum Lib. 8. Clem. Alex. Quæ Latius alibi.

Sic ita habebat Veres Christiana primis duob. vel 3tb Sec. Mox aut jam Tempore Const. M. Vetus Templor. forma retinebatur, & Basilicæ Sic extruebantur, ut Gerent: & hem ipsam, sive Basilicam, & Atrium & Porticus &c. Vide Euseb. in Hist. Lib. 10. Cap. 4. ubi Basilicam Ubi

Tyri

Tyri describit &

Extruebant & Loca Sacra Cœmeteriis sive Sepulcris jam loca Sepulcris destinabant, cæq. & κοιμητηρια cebant quia prius mor Oratoria extruebant, Sacra fieri faciebant, Sacram Venatus & diem Sacr poribebat nullus, Nec areas inveniebas, hinc Subinitiam Lib. 6ti. Jen cient impietatis Crimen Sacras sive templa Co alicujus similacb Com fabricent, sta apud M Christianos accusant, q nota simulacra geant, Orig. contra Celsum Lib habere in Christian pisteria, Salt Sub f antea, ut Justin. M. in eo adducebant baptiz & Tert. pro de Baptis la distinctio e: Mari q mine an fonte? ablu Sec. Baptisteria pos Basilicæ seq. & Sub sio,

MS 124/2

Tyri describit.

Extruebant & Des Sacra ubivis, ppuē in Cœmeteriis sive Sepulcris martyr, nam eam loca Sepulcris destinata pro Sacris hebant, eaq; κοιμητηρια ⁊ dormitoria dicebant quia piorū mors ē somnus. Hic Oratoria extruebant, Stationes sive Des faciebant, Sacramentis usurpabā.

Ornatus & item Sacra ab primis Templorib erat nullus, nec imagines ibi nec aras inveniebas, hinc! apud Arnobium sub initium Lib. 6ti. Gentes xtianis objiciunt impietatis Crimen, q̄d neq; Des Sacras sive templa Construunt, ō Dei alicujus Simulacr̄ Constituant, ō altaria fabricent, ita apud Minucium in Octavio xtianos accusant, q̄d nullas aras, templa, nota simulacra habeant, Idem faciunt apud Orig. contra Celsum Lib. 8. ⁊

Habuere tn xtiani in Ecclis suis Baptisteria, Salt sub finem 3tii Sec. Nam antea, ut Justin. M. in Apolog. 2da aut. eo adducebant̄ baptizandi, ubi aqua est, et Tert. qui de Baptismo Cap. 4. ait: Nulla distinctio ē: Maris quis an Stagno, flumine an fonte? abluatur, sed in fine 3tii Sec. Baptisteria posuere intra muros Basilicæ sic, sed sub dio, ut quasi refectent aut

Tyr

aut Labrum Mosis aut Salomonis mare
nam necesse tunc erat, ut baptizandi
totum Corpus submergeretur.

Habuere ab initio in & Sedis Mensas,
quib imponerent Vinum et Panem Cœle
stibus Oblationes, Cœnæ Dnicæ faciundæ Ca
sas sub finem Sec. 3. fecere lapideas, arasq; dixere, ut et hic imagines
Veteres Templor instaurarent. &

Simulacra abhorruerunt, ut se se ac
ues obsonerent Idololatriæ Gentili, fo
ab hac sibi & amplius metuerent, et
ipsi Simulacra cæperunt fere et Venere
ri, sed ad mor Xtianum idololatriam
hanc adcommodantes. Viri D. Censen
Imagines demum à Xtianis introd
das fuisse à Sec. 5 et deinceps, et q
dem adhuc ornatas, recordatione Xt
et Sanctor, Cæa. Adoratas demum et
Imagines Sec. 8. Cum ob imaginum Cu
& ingentes oriente turbæ, Sed! Erat
jam sub finem Sec. 3tii alicujus usus
eas, et & jam pridem eas defendebat
Venerdtio in Concilio Eliberitano, q
habit & sub initium Sec. 4ti, Canon 36
prohibet picturas in Ecla haberi, ne
q; colitt & in parietes pingatt.

Cui

Cui prohibent
& Cœpiscopi alie
effigiem aliquand
fuisse ostendit Eu
3. Cap. 49. Idem
morat Gerbam, q
xto Consecratæ Cr
filiger, et in Sa
solebat.
Imprimis Regue
ut primus in Apol
2di Sec. Scriptor. e
in Lib. de Corona Ca
ad Vestib, ad Lavacr
ad Cubilia, ad Sedil
tio exercet, front
ic Crucis Signo, ut
Cap. 26. insit vim e
quis vis. & idem ibi
front Signet in fac
litate, nec R. redden
nes Crucis hoc Sig
M. passim in Novis
ve Vexillo Militari,
gebat Vide Euseb.
49. Hinc et Etym
Crucem adorare, u
Jul. Imperator apo
num adoratis, ima
& fores pingent
Crucis & c. dum ad

MS 124/2

Cæt prohibent Patres, nisi jam
ꝑ Cæsarem alicubi adhiberi, Sol. exsti-
tisse ostendit Euseb. de Vita Const. M. Lib.
3. Cap. 49. Idem Hist. Ecl. L. 7. Cap. 18. me-
morat Serbam, qui ad pedes Statuæ
xto Consecratæ Cæsaris apud Cæsaream
Philippi, et in Sanationibus miraculosis
fuisse celebatæ.

Imprimis frequentabat Crucis Signum,
ut legimus in Apologetico 2do Just. M. qui est
2di Sec. Scriptor. et Tert. sub initio 3tii Sec.
in Lib. de Corona Cap. 3. st. At dum progredimur,
ad Vestit, ad Lavacra, ad Mensas, ad Lumina,
ad Cubilia, ad Sedilia, quocunqs nos Conversa-
tio exercet, frontem Crucis Signaculo terimus fu-
ic Crucis Signo, ut Lactant. st Institutiones Lib. 4.
Cap. 26. inquit vim existimabant fugandi mala
quævis. Et idem ibidem Cap. 27 st. Si quis Cruce
frontem signet in Sacris Gentilium Sacrificiis o
litare, nec Dæmones posse Vat, quia Sct Dæmo-
nes Crucis hoc Signo abigunt. Constantinus
M. passim in Nummis publicis ꝑs in Labaro si-
ve Vexillo militari, et in Basilicis Crucem effin-
gebat Vide Euseb. de Vita Const. L. 3. Cap. 3 et
49. Hinc et Ethnici Xtianis objiciebant: Eos
Crucem adorare, ut patet ex Minucio Felix
Jul. Imperator apud Cyrillum ait: Crucis Sig-
num adoratis, imagines illius in fronte et an-
te fores pingentes. Revera idem Imaginem
Crucis et olim adorabant, erat in hic urgens

prog

MS 124/2

De Locis Sacris.

progressus ad eam superstitionem.
Inter alia Symbola Cerei jam materē st
bibiti, qui sub Evglii Lectionem e die incendeb
& ad Lumen Evglicæ Veritatis experimendum,
not. & ex Hyeron. Epist. &c.

De Actibus Sacris

et quidem

1. De Lectione et Auditione Verbi Dei

Quomodo publ. Sacrorū Cultus peractus
cerit sub medium fere Sec. 2di, in Compend
st Just. M. in Apolog. 2da: Solis inquit die C
ventes fit, et Commentarii Apl̄or, vel proph
Scripta legenti, dde Præsidens Orationem fet a
Populum, hinc Conferimus nos, et Ores fu
dimus, his peractis panis et vinum et aqu
offertū, unde distributio fit S. Cōnq. et divisio
Contribuent aliquid ad Sublevandum Egenos
Hæc ibi Just. M. & Absolvebatū Cultus Div
nus auditione V. Scr., atq; Mysteriorū Comm
nione, quib addi Debet osculum pacis.
Legendi Ritus derivatus e ex Scholis Judæ
in quib ut not e, Libri Moysis et Prophetarū
gebantū, Cotid. ō in xtianis Ecclis legeban
V. et N. T. Ld et Scripta aliorū S. Virorū, sic Euse
testatū Sua ætate Clementis Romani Epistolam a
Corinthios, quæ hodie exstat, publice fuisse le

Just.

vide Hist. Ecl. L. 3. Ca
4ti Sec. Q. pere Hist
legere. Munus Le
cono vel Lectori
finita Lectione, Epo
sive Episcopo, qua V.
Singulares Oratores,
bantū, Constituere, qui
ēunt adjumento. &

De Scribu

Hymnos et Carmina
canta ee o th ex
Just. aliisq; Prob
Epist. 97ma. de Chri
dem convenire, Car
cere, Sed! Musi
Fides, quæ in Fest
sus erat, abhorreb
bant, ut strenuus
et sto. Clem. Alexand
Ores fundebant
sli ad Sentechoste et St
surrectionis ut Tert
in Lib. de Orat. Ju
aut Tempore, de
rant in Signum
th Ores Vult ori
Oculis Cœlum intu

MS 124/2

vide Hist. Ecl. L. 3. Cap. 16. Subsenem aut
4ti Sec. Coepere Hyst. & Vitas, quas Martyr
legere. Mensis Legendi Secundabatur Dia-
cono vel Lectori.
finita Lectione, Oratio habebatur à Presente
sive Episcopo, quâ V. Dei explicabatur, de vero
singulares Oratores, vel Praedatores ut voca-
bantur, Constituere, qui in hoc Munere Episcopis
essent adjumento. &

De Psibus & Hymnis.

Hymnos & Carmina in Christi Christianis de-
cantata esse & ex Christianis Scriptoribus Euseb.
Tert. aliisque Notum; de Plinio, qui lib. 10.
Epist. Hymnum de Christi testatur: Eos ante lu-
cem convenire, Carmenque Christo quasi Deo di-
cere, Sed! Musica instrumenta: Fibiasse
Fides, quae in Gentilium Sacris frequens u-
sus erat, abhorrebant, eadem patrum vide-
bant, ut Arnobius adversus Gentes lib. 2do
& 6to. item Alexandr. aliique. &

Psas fundebant die Dnico, & tempore Pasca-
li ad Pentecosten Stantes in memoriam Re-
surrectionis ut Tert. de Coron. Cap. 3. Origenes
in Lib. de Orat. Just. M. Apol. 2da. Reliqua &
aut Tempore, de genicelis aut prostratio-
rebant in Signum animi abjecti & Preain-
te Psas Vultu orientem versus dirigebant,
oculis Cœlum intuebantur, Manus tollebant
et

MS 124/2

De Ritibus & Hymnis

& expandebant primum totas. Caput nudabant, si fixi essent, si femineq; obnubebant, & tegebant. & Quod intō Ecclēs Orientē inspiciebant, Eam & Clem. Alex. q. de Select. Exhort. est Dies Cognitionis, Dies vera Lucis. & Sic ritus Gentilium ad se transferebant Xtiani, & suo modo explicabant, nam revera hoc designabant a Gentib, quod p. rigb, ut Tert. & in Apol. Cap. 16. ad Sol. ortū faciem intō Cœlum vertebant. Idem Gentiles Oculos ad Cœlum tollebant & manus expandebant, easdemq; lavabant ante Ecclēs. Hæc item imitati sūt Xtiani, mandabant lavare Proselytos cum aqua constitutis ante fores Templi & Clem. Alex. q. de Select. Exhort. & vide Euseb. Hist. Eccl. Lib: 10. Cap. 4. Quod Gentiles nubarent viri, fœminæ velarent. factum ex præcepto Pauli 1 Cor: 11. 4.

De Baptismo.

Baptismus & præcepto Xti ab Ecclesia fuit Ejus Initiationis Sacramentū, per enim baptizatus & sum erat, Eccl. Baccensebat, & tam aut ē, jam à Johanne hoc Sacramentum usurpat, qui sine ē B. Virgo. & Joh. de Cœlo eum attulerat, & divino jussu instituerat, & hoc fact ē ad imitationem Gentes, nam variæ Lustrationes erant apud Gentes, & Judaicitas in usu, & jam ante Mosen in usu frequentabant, ut novimus exemplo Jacob

rimo & Pilevizem Hoa
fidelitatis teste Paulo
ptismum sæpe &
tismum, & baptizando
illuminatos, & Bap
lov. & Sub medie
post Ecclēs & Ejus
aqua erat, & ablue
dutis ut & sup.
mox Ritus alii acce
& melius Exsufflatio
Satanicq; Exorcismo
impositio, Osculum
tat oleo Sancto. in
& Eos enim unctum
ptum, prius Consecr
fuerit & Cyp.
ptizandos, ut Sta
Ecla suscipiebat ad
bocrita Tert. de C
ciabat Diabolo &
ut ibidem & Ter
ratorem Satanæ, q
ingressus Ter
convertebat vul

MS 124/2

rimo e Litervizem Noachi Baptismi instare Confiderat Teste Paulo. Primi Xtiani Baptismum Sepe et quotidiano illumina-tionem, e baptizandos quotidianos illuminatos, Et Baptisterium et quotidiano. Sub mediam Sec. 2di baptizandi post Gces e Fejunia eo adducebantu, ubi aqua erat, e ablvebantu in Nomine S. Sanctissimi ut et Just. M. in Apol. 2da. Ad! mox Ritus alii accesserunt: Unctio, Cadis e mellis gustatio, renunciatio Satanicq, Exorcismus, Manus Impositio, Osculum e alia. Unctio fiebat oleo Sancto in signum Xtianismi, quod enim unctum significat, Oleum adhibitum, prius Consecrabatu, ut Sect Sancta fierent et Cph. Lac e Mel gustabat baptizandes, ut Status infantilis, quem in Ecla Suscipiebat adumbraret, Loquitu de hoc rita Tert. de Coron. Cap. 3. Sine renunciabat Diabolo et Pompe e angelis ejus ut ibidem et Tert. Alii hoc vocant ejuratiocm Satanq, qua fiebat G. m: Aqua ingressus Jer in stabat Satanam, se convertebat vultu in Orient, et Xsto Deo

Jes

De Baptismo

Sacramentu fidei Stabat, vide Dionysium de Ecclastica Hyerarchia, et Hic faciebat ipse Baptizandus, post Sec. 3. aut acc sit exorcismus, quem faciebat Sacerdos a Libito simul Crucis Signo, Nam Sec. 3tio Ptores Exorcismum quidem memorant So ō nisi Cum de obsessis loquentes. Baptizandus aut 3. agebs immerg batᵗ in Nomine P. F. et Sp. S. aut ait Et Cum olim Tempore Sanct. M adduc munis aqua aut adhibita, Sec. 3tio Capit Consecrari et mundari a Sacerdo spiritum adhiberet ad baptismum. d enim Capit Cyprᵘˢ Epist. 70. Postm imm sio facta est, in Congregationem fidelium baptizatus reducebatᵗ, ubi Oratio fiebat, et Unum ungebatᵗ ō oleo; de unguento, et m Unus ipsi a Sacerdote imponebatᵗ vide Ter de Baptis. Cap. 8. Deniq; singuli fidel osculabantᵗ, et sic adhibebatᵗ Cena Dnica Ille per Continuos 7. dies Candido am Qui incedebat, Coronam etiam gestabat, No Hac. St ex Tert. et Cyprᵒ.

Semper Catechumenis, Sive baptiz Sic olim Constitutō erat, postea Solemne ut

MG 124/2

De Bap

ut Baptismus diferr
Sabbatis aut Pentec
multi qui Baptism
die possent, imò
et quia Cenabant
per Baptism
in Lecto ō Sole
conspergi, hic Bap
dixer. Fuerunt
te Quentes aut, m
quem substituebar
quem mox in Ma
Tert. de Resur. Ca
per fuit impro
ti baptizabantᵗ
Constituenda usu v
Doctrina Christian
techumeni dicebo
fantes Fidelium
troversiam e, D
Orig. et alii. Jo
stum diem qu
cum baptizandi
baptismo adhib

MS 124/2

ut Baptismus differretur in Tempus Pa-
schatis aut Pentecostes, fuerunt etiam
multi qui Baptisma differebant, quam-
diu possent, imò ad mortis usque momen-
tum, quia censebant sua peccata vitæ Peri-
culo per Baptismum deleri. At quia
in Lecto solebant immergi, seu aqua
conspergi, hic Baptismus dictus est Kli-
nikwn. Fuerunt item, qui si quis mor-
te praeventus est, mortui loco vivum ali-
quem substituebant, qui Baptizaretur,
quem mos in Marcionitis damnat
Tert. de Resur. Cap. 48. Et ab Ecla sem-
per fuit improbatus. Plerumq; adul-
ti baptizabantur prout in Ecla primæ
Constituendæ usu veniebat, qui priùs
Doctrinæ Xtianæ instituebantur, et Ca-
techumeni dicebantur. Interim! etiamsi-
fantes Fidelium baptizatos et extra con-
troversiam e, disserte hoc testantur Cypr.
Orig. et alii. Imò! etiam intra octavum
diem suo natus e, rite et rectè
cum baptizari solebant, si in pe-
ctoris baptismo adscribebantur Sponsores, qui

In-

MS 124/2

De Baptismo.

Infantis loco repromitterent velle se curare,
ut infans ille baptizatus in Doctrina
xtiana erudiretur. Intelligant, qui bap-
tismum parvulorum differendum con-
tenderent, ut ipse Tert. de Bapt. ca-
6. Ne scilicet sponsores periculum
piculum adirent. Baptismam com-
bat Episcopus vel Presbyter, aliquando et
Diaconus, do nisi Episcopi mandato ut
Tert. de Bapt. Cap. 17. Dubi periculum
erat in differendo B. eum conferebat ipse
cus ut ibidem dr Tert. Cui potest addi Canon
38. Concil. Eliberitani, Mulieres vero bapt
zare o permittebant, ut patet ex eodem Tert.
Loco citto. quanqm Marcion Hæreticus etiam
eas permittebat ee Episcopas, adhuc Sec.
in Conc. Carthag. 4to Statuit ut Mulier
tizare o prohibeat.

De Sacra Cena

S. Cena ab antiquis Xtianis variis de-
nominib Ευχαριστία, λειτουργία, Agape
oblatio, Προσφορα, quia offerebat pa-
e vinum ad hunc usum. Constant hæc ex Te
Cyp. etc. Accessit Missæ vocabulum, qui
dimittebant Catechumeni ante S. Cenam,

go nomen in Sec.
pant, licet Sege
administrab Ad
ventib, ibiq3 exem
legentib in Ecc
tu Locis diam fe
xii et Veneris. A
batt, Et Sec. 2do
inceps plerimis
pore ante lucem
bari, de qua m
Adhibebant
mittebatt ipsis ea
rant in Carcere
val gravissima
dian Infantib o
Imò fuere, qui
inferrent, qd
Constabatt S.
tato, qualis ad
distribuebatt pa
offerebatt, lin
Et Vinum vero
S. M. in Apolog. 2
vehit, Et S. C.
qd Meracem bi

MS 124/2

De Sacra Cœna

q̃d nomen in Sec. 2do Scriptores usurpant, licet Sæc. Tempore ita.

Administrabatᵗ S. Cœna in oib. Festis non Conventib. ibiq; exemplo Apostol., q̃d idem fecisse legunt in Asia, præsertim Diel Dnico. Aliquib. in Locis diam feriã 2. & 6ta. die Mercurii & Veneris. Alibi & Sabbatho frequentabatᵗ. At Sec. 2do Vesperi in Agapis, Sæc. 3tio incepit plerimis in locis matutino Tempore ante lucem & à jejuniis cœpit Celebrari, de qua mutatiõe St Cypr. Epist. 67.

Adhibebantᵗ S. Cœnæ & nisi baptizati, mittebatᵗ ijs ea ad absentes; vel at. quierant in Carcere, vel morbo secum ferent, vel gravissima de Cœa abeunt. Alicubi in diam Infantib. dari cœpit S. Cœna Sec. 3. Imò! fuere, qui mortuis in os hæc Mysteria inserebant, q̃d in ab Ecla e damnatum.

Constabatᵗ S. Cœna pane vulgari & fermentato, qualis adhibebatᵗ in ipsis Agapis & distribuebatᵗ pauperib., at. quia à diti. offerebatᵗ, hinc Oblationis iste panis dictus Cyp. Vinum vero aqua miscebatᵗ ut St J. M. in Apolog. 2. Tum ab Apostolis hoc factum & legitᵗ, & p. d. iste mos hinc invaluit, q̃d Meracum bibere in vitio ponebatᵗ

apo

MS 124

De Sacra Cœna.

apud Veteres Græcos, et qi in Ægypto Su
vino ꝙꝺ aquam infundebant Æthi
Alicubi aquam vini loco usurpat Quæritꝫ
pro. Epist. 63.

Ritus ejusmodi memorant: Episcop
vel Presbyter Panem et Vinum per Ostes Co
Secrabat, Sic Panem frangebat, quæ
Sic Cognoscit ex Irenæo, Ignatio, C. t.
Doc! Presbyter, vel Loco ejus Diaconus distr
bucebat fract Panem, et singulis portio
in manus dabat, ut ite ex Vet Const
D! posteriorib Temporib alicubi obtinu
ut Vinem Sugerent per fistulam, Selct!
quid Sacramenti in Terram decideret
Nec Diaconi ad Ægros et absentes p
nem Consecrat deferebant, Sed etiam p
ticulas quasdam panis Consecrati,
ꝙꝺ Sentiam servabat, et Somnum
dabat, unde Tert. L. 2. ad Uxor ait. Ne
at Maritus gentilis quid Secreto ant
oem Cib gustes, Solebant enim domi pr
vatim Eucharistiæ Sumere ante Cib
vel in periculis, aut rel agendas ac
cis, Non aut alibi licebat Panem Co
Secrare, quam in Conventu Christian
In Ecta Hyeros. legimus Panis Co
Se

De Sacr
Secrati reliquia
ad exemplum
m Paschalis obe
Huc et tot
Sacerdebit. Di
tiones fiebant
na Unica Senti
cum Contactis
ad Eum fun
nem et Vinem
quando ad ab
gias, vel Eccl
tebant, vel ex
Eucharistiæ ad
Eulogiæ, et
mittebant.
Just. M. Ba
ritus palam
hæc mysteria
nis Haberi, et
et misi initia
Clare de ris
ges et involuc
de Cyrillum
de Hierarchi
et adhibit Pent
ne initiatos
bant.

MS 124/2

secrati reliquias concremabasee, ad exemplum Jesu Sob, qui reliquias cum Paschalis Hebant combuere.

Hic & totus ritus Communionis sacre rebit: Dimissis Catechumenis oblationes Hebant panis & Vini, & his Cna Mica Sentis exhibebat, Episcopus ad Deum tendebat, Ode Diaconus panem & Vinem distribuebat, & iam aliquando ad absentes deferebat, & relevias, vel Cremabant, vel domum auferebant, vel eyenis distribuebant, vel ad Hebant, Hinc ite & Hebat Hemonsyng, & tndem osculo pacis Se dimittebant.

Just. M. Baptismi & Eucharistiae ritus palam profert, & Sec. 3tio hæc mysteria Operunt jam in arcanis haberi, & nemini licebat iis interesse nisi initiato. Imo! Nemo viam alius Clare de iis docebat, Sth per ambages & involucris quibusdam Verbor, Vi Se Cyrillum in Cat. Myst. 4to & Dionys. de Hierarchia Eclastica. Hac tempestate adscit Gentilium, qui sibi adhuc inticiatos à Mysteriis suis arcebant.

MS 124/2

De Sacra Cœna.

Sumpta S. Cœnã, ditiores Eleemosinas
ferebant in usum ꝙnor, et hg St alter
oblationes, et quib instituebat Cœna, a
quam ꝙni in Ditabant, et ibi cum di
orib decumbebant, hd et mittebat pa
aliqua ꝙ pauis, vel in vinculis Cœn
tutis, aut Cæteroꝙ miseris. & Hæc
na St αγαπαι, quab & Pl meminer
ptores Eclastici, hd et Paulus 1 Cor: 11
unde eat αγαπων antiquitas adpa
Postea aut fuere abrogatæ, Cum in
xtem degenerarent, Improbabat enim
jam eas Augustinus, tollig optavit
Epist. 64.

Originem eab repetunt ō nulli à pr
mis xtianis Hyerosolimitanis, qui bo
sua bona in Commune conferebant,
exemplum religui xtiani his αγαπ
Volere imitari, hd in apud Judæos
et Gentes diam erant tales S. Epulæ
in usu, V. C. Lacedemonii ō nisi publi
Convivabant, et quis ꝙ Symbolam dabat

De Ritibus Sepulcrali

Ut funera peracta sitta xtianis prim
Seculi, ō ē Statis àpert, Ex Scriptoribu
aut 2di et 3. Sec. m Omissē: Eos nefa

De Sacr

Sui ipse Cremare
tium, hd Tumo m
Sect. de Corona.
Sequens justos fa
ctio; Sol. t. Mor
um deo Commend
Lucibus ad Au
pus, ibi & Ecla
decantabant, e
mos recitaban
et Catechumeni,
Solemni laudab
Dees fiebant pr
Deus in Solyeret
adjudicaret, C
Hyerarchia Ecla
Semper ut not
Cem. A. Tert. O
obtinebat opini
Loca Subterranea
sue obnoxios ee
ppte Deum roga
refrigerium, q
idem Scripsit Ire
in Statu Placis,
inde se dictæ Co

MS 124/2

fuisse Cremare Corpora instar Gentilium, Do Sepulturae debuerunt. Vide Tert. de Corona. Sub finem Sec. 3tii. Sequens justos facrundos de Benedictionis; Sel.t. Mortuos pro quibus adstantium Deo Commendabatt. Tho de die in Lecticulis ad Antistis deportabatt. Corpus, ibi Ecla Cayrd abatt. Hymni se cantabant, e SSti Loca Suicteri Consueta recitabant, post hoc Sacrificium mitteban-tur Catechumeni, & Episcopus Oratione Solemni laudabat mortuum. Denique Preces fiebant pro mortuo, ut ei Venia Deus impetraret & beatitat aeterna adjudicaret, Constat hoc ex Dionysii Hyerarchia Eccl. Arnobium &c. Sempre ut notē ex Test. M. Irenaeo, Clem. Al. Tert. Origenem Jam Sec. 2 & 3. obtinebat opinio pios defunctos subire Loca subterranea sive inferos, & ibi adhuc obnoxios ee Dñi monem in suffragiis ppti Deum rogabant: ut eis Concederet refrigerium, qm alicubi affirmant iidem Scriptores: pios defunctos ee in statu placis, Letitiq, Paradiso, qs intt se dissentiant Conciliarii. posuerunt, qm ut

MS 124/2

De Sacrana Cœna.

ut dicamus: illos ō scivisse quid Credetur Palam ē eos ex Platonis & aliar fabul doctrina; quab ō satis intelligebant Gaulisse error.

finitis Scio oblationes & sacrifi fiebant pro defuncto: Eleemosynæ e gabant per Antistites & Diaconos, y ex bonis defuncti, vel alio[d] pio[d] demor nomine offerebant, hujusmodi eleem synæ q[ae] repetebant nomen q[ue] temis Test. in Cohortative ad Cap. 11. & de Cojon. Cap. 3.

Tandem post sanct[a] S. Cœnam o pacis ō th sibi invicem vivi, dextram veri in medio posito imperti[e]bant Ite Dion. Areop. Hinc Corpus unge Episcopus atq[ue] sic ture et condit vida veste indut tradebat Sepultur de Euseb. Hist. L. 7. Cap. 15. 22. post accesserunt Hymni per Chordos decan tabi in Exequiar pompa e Cœrei rebant, ordo finitis Epulis ferale instituebant, quæ jam mentionem facit Augustinus.

De Eccl

Vidimus Constita Vetustissimos A Ecclesiæ appella ipsam primæ E Videbimus data, & mox mnes Dente

Tempore De ss. S. qui ap & religiosi Di gatos Donis ex instruebat. J catisem, 3000 bant, & in dies fierent. Hoc quæ & Hyeroso valit reliqua

Haud diu po a Judæis mota tyr occideret, linas Reges ubique Decar Vicinumque Sy gabat, Deo a

MS 124/2

De Ecla Propagatione

Videmus Constitutionem & Ritus & Sacra Vetustissimor Xtianor, quæ propriè Antiqua Eclastica appellantur. Nunc ad Historiam ipsam primæ Eclæ accedimus. Atque Videbimus ut eadem Hyerosolymis fundata, & mox per orbem inter omnes Gentes propagata Sit. &

Tempore Pentecostes Cœlitus mitebatur Sps. S. qui Aplos invadebat, eosq; ut & reliquos discipulos in Templo congregatos Donis extraordinariis Variabq; Linguis instruebat. Ibi ad unicam Petri Concionem, 3000 Statim ad Xtm Convertebantur, & in dies addebat Deus, qui salvi fierent. Hoc initium Xtianæ Eclæ, quæ Hyerosolymis Collecta, & Matevaluit reliquas diu.

Haud diu post evenit, ut in Seditione a Judæis mota Steph. primus Martyr occideretur, & discipuli Xti, per Vicinas Regiones dispergerentur, qui Cum ubiq; Sicarent & per Judæam Samariam Vicinioresq; Syriam & Cyp. Eclæ propagabant, Sed & aliis qm Jud. aut Samaritanis

MG 124/2

De Propagatione Eccla

nis Verb[i] Dei cabatt, donec Celesti[s] vi
one admonitus Petrus. Cornelium
Gentilem ē Gentilibus ipsum
eiusq[ue] domum baptizavit, cum ad
ficationem ejus, istiusq[ue] implerentur
ordinariis SS. Sancti donis. Vide Act. 10
Ex illis aut, qui per Stephani adflictionem
sis persi erant, quidam Antiochiam v
nerūt, et ibi etiam apd Gręcos sive Gen
les de Jesu Christo sermocinati. Et cum
ibi mox magnus numerus Converte
et Hyerosolima ad missi St Barnab
e Paulus, qui toto anno ibi Ecclam
incubuere, et accidit ut primum ib
xtiani appellarentur, sic et Hyeros
lima diu Eccl[ae] mater; ita Antiochen
nitis e mater quasi Eccl[ae] et Gent
lis facta e. Deinde per tot orb se d
fudit Evglm, ubiq[ue] illustres Eccl[esi]as
datq[ue] St quab multa endmentes in
tis Apl[ost]. Ipse S. Rom. 15. 19. de se d
Se ab Hyerosolima ad Illyricum usq
dia Evglia implesse, et in his[dem] Cogitat
Itaq[ue] videmus ex Scriptis Horis Sec. 2
vix unum fuisse angulum, quem Christ
doctrina non pervaserit. Plin. Gentilis ex
istens ad Trajan. Scribit Lib. 10. Epist. 9
Contagionem superstitionis illius et Civ
tates Hz. Dei et vicos et agros pervagat
fuisse

De Eccla Pr

fuisse. Irenæus Lu
dæos et: non modo
mania, Hisp. Celtis
dia, Dei et Scyt. M.
tone tusto, et Ter
tus Cap. 3. Nullum
dissidere ajunt, quo
pertat, quam apos
et Britannor in ec
ignotas, forte in
homines nomen Eccla
qui in ignotis insulis
tus et Imp[erat] Rom,
gebant.

Per quos aut
in Eccla plantata
qui de Actis Apl[ost]or
Confignat, Nam
de Actis Apl[ost]or et
mis fabulosa St,
tia V. C. Socrate
Narrat: Apl[ost]os de
sortitos fee et
Matheum Æthiop
sortitos et, sic
Cap. 1. Let: Andreæ
Asiam obvenisse
dia moratus, si

MS 124/2

fuisse. Irenæus Lib. 1. Cap. 10. Contra Hæ-
reses &c: Non modo Eclas memorat in Ger-
mania, Hisp. Celtis, Oriente, Ægypto, Ly-
bia, Do et Just. M. in Dialogo Cum Tri-
phone Judæo, & Tert. Lib. adversus Judæ-
os Cap. 3. Nullam genus mortalium
existere ajunt, quo Xti Nomen ō fuerit
perlat, adeam apud Germanos, Scythas
et Britannos in deserta Rīs Loca, et Insulis
ignotas, forte An aliquant augent Ti
Homines nomen Eclæ, qui enim Novetant
ea in ignotis insulis et Gentib fierent. Intē
per Hæc Impia Rem, ubigs Eclæ jam vi-
gebant.

Per quos aut Apłos aut Vicos qæ-
q Ecla plantata sint ō Constat, Origm
q de Actis Apłor ab Evglista Luca est
Consignat, Nam qæ alii Scriptores
de Actis Apłor et Apłicis Vrbb referunt,
nimis fabulosa St, quàm ut iis Credas.
Ita V. C. Socrates in Hist. Ecl. L. 1. Cap. 15
Narrat: Apłos de Gentib et Provinciis
sortitos Iee et Omam Parthyam,
Matheum Æthiopiam, Bartho: Indiam
sortitos ee, sic Origenes apd Euseb. L. 3.
Cap. 1. Tet: Andreæ Scythiam, Johannē
Asiam obvenisse, qui Ibidem et Ephe-
sii moratus, sicem suum obiit. Petr

Pett. Iudeis dispersis per Pontum Cy-
latiam et Galliciae, Indeq Romae Cre-
ci suffixum ee. In Martyrologio Ie-
mus Cyrillum per Rhetiam Ale-
delicam Eccias plantasse, Barnaba
Mediolanensium, Dionisium Areo
Parisiensium primum Episcopu
S. Maternum à Petro in Germa
am missam ee, Josephum ab Arima
thia in Brit. navigasse. Fusca
bulosa de Apostolis legenda apud Abdiam
Babylonium, Hyppolyt. Sophronium
Dorotheum aliosq. Scti
Sequioribus temporibus nulla fuit
Nero aut Deos, quos sibi honori
ducerent habuisse Apostolum vel Apostolicum
vid in fundatoribus Eccia seq.

Sec. 2do fertt Eleüterus Episcopu
Monochos misisse ad Lucium Brit
Regem, à quib ille cum Gente tota sit
baptizatus, ibiq instituetos 4 parochi
Episcopatus 25. Abbatiis pleres
Sedes 3 Metropolitanas tres. ita
Bedd, Ado, et Martyrol. et Brit. Hi
nica, Do nemo expedire potti; in qua
par-

parte Brit. re
figmenta St. Ge
Metrop. Sedib
lent ipsi rem Ge
tores. & par
de Donato, E
Rege, quem
203. post Chr
R. Episcopus, e
Christi transact
fectia Catholica
dicto anno Vi
Pictor, e Ch
e idoneus & ar
Hist. meminerit
De Eccla
Ecla Celebriores
Hyerosolimitana
& Alexandrina,
& habita St. Ap
fuit sua vel sa
Apostolus diem su
lebris evasit C
limitana, ut sex
Cujus primus

MS 124/2

Parte Brit. regnavesit ille Lucius, &
figmenta sit, quæ sit de Abbatiis &
Metrop. Sedib. Sejes temporis. Si-
lent Hist. & omnes antiquiores Scrip-
tores. & sanctè falsum, qd traditt
de Donaldo, Scotis, vel Hiberni &
Rege, quem Conversum volunt Ro
203. post Xtum, cum Victor esset
R. Episcopus, unde Velyate diction.
Christi transactis 36 annis Ao 36 200is,
Scotia Catholicam Coepit habere fidem
dicto anno vivere priorem desinat
Victor, & Hl Chronica Scotor, nullus
e idoneus & antiq. Scriptor, qui hajus
Hist. meminerit.

De Eccla Hierosolym.

Eccla Celeberiores primor Seculor fuere:
Hierosolimitana, Antiochena, Romana,
& Alexandrina, quæ dde in Patriarchali-
& habita St. Item! Ecclesia, in qua Paulus
Petrus sive versatus, & si credimus, Jos.
Hebris evasit Carthaginiensis. & Hieroso-
limitana, ut diximus, Mater e diem Eccla
Sejus primus Episcopus ab ipso Xsto &

MS 124/2

12. De Ecsa Hierosol.

e Aplis ordinatus d. Jacobus, vs, q
frater dni dr Gal: 1: 19. Cujus Epist.
Catholicam sodiegs habemus. Hem
Jacob Justus dr ab Hegesippo ap Eu
L. 2. Cap 23. narrat poro Eusb
L. 7. Cap. 19. Hist. Ecl. Ejus Cathedra
ad sud usgs tempora servat fuisse
e à successoribs ejus ostenJam. d
morte hujus Jacobi legimus apd Jo
Lib. 20. Cap. 8. Jos. Hanam junio
Summum Pontificem, cum impietatis
accusasse apud Synedrium, e effecis
ut lapidaret. Agit de morte ejus
Hegesippus vbs apud Eusb. L. 2. C. 23
qui per Seditiosi populi, e primis
Templi Spib, de Aspicib sobrietum
St, Jo multa fabulosa ibi Get de eo Eg
sippus, ex. gr. eum st ab utero matris
sanctam fuisse, vinu aut Carnes nun
quam gustasse, Templi adit, quoties
libuerit, ingrediendi facultat habuisse
qs refellit Scaliger ad Chronicon
Eusb. nro 2077.

e Jacobo Successit
Simeon, huic Justus, huic Zacheus, e alii

De Ecsa Hi
alii plures. 15tus
viabi erat Judas
e Judgis e Eccl
sam e Judgis, Jo
rantissimam, Jo
rochabio e Judgo
gs extenuet Jo
ad quam vs ad
batt, defit Epis
Judgis, e Hiero
Scopus e Jeni
cus, vide hac ap
s. e Sulp. Sev.
multa in hac Hi
st, qug, Vel ee p
cobus, et Josep
Dum primo
ō e facile admitt
opinione, q jam
Episcopi eminue
e Crede. Do
Dni Legit quidem
agitaretr Concil
mis V. adstrang
Item Cum Pls
Act: 21. Dum

MS 124/2

alii plures. Iustus vult. Tempore Hadriani erat Iudas, e hi ceb orti fuere ex Iudæis, e Eclam habuerunt universam ex Iudæis, Iudaicob̄ rituum observantissimam, ꝺ cum Hadrianus Barcochabico Iudæos expugnaret, novaꝫ extruxit Iliam Capitolinam ad quam ois aditus Iudæis pclusébatꝰ. defuit etiam Vetus illa Ecla ex Iudæis, e Hierosolymis primus Episcopus e Gentib̄ impositus e Marcus, vide hæc apud Euseb. L. 4. H. E. Cap. 5. e Sulp. Sev. L. 2. Cap. 31. & ꝺ! multa in hac Hist. animadvertenda st, quæ, Vel ee potuit, ut ita perierit Jacobus, ut Josef. Antiq. L. 20. Cap. 8. ꝺ Item cum Hyerosol. Episc. fuisse, ō e facile admittendum! Multi hoc opinione, quam Antiquis temporib̄ Episcopi imbiberint supra Ecclesiæ Cathedra ꝺ o Crede, ꝺe! Jacob ille Frater Dni Legitꝰ quidem Hyerosol. fuisse, Cæterꝰ agitaretꝰ Concilium de Lege Cæremoniis V. astringendis ee Gentiles Act. 15 Item cum ibi in Vinculis laretꝰ Act. 21. ꝺ cum Episcopatꝰ ibi egisse nul-

MG 124/2

De Ecla Hierosolimitana

77. Et nullibi ſe in Scris. Et Apli Cal Jeco
ant oium Eccl, ſtagß Epiſcopi o
erunt ee, Hi enim ſingulariß Ecl
Porrò recenſet quiſnam Euſeb. Nomin
ſingulos Epiſcopos, D. Quid quisq memo
dile ſecerit? aut Quid memorabile
ciſcrit in Ecla Hieroſ de eo Verb nulla
ſet, unde ſuſpicio naſcitur Eum Ca
logum Epiſcoporum ſ. ek. Porrò. O
ſi o pott; ubi Sedem habuerint El
Epiſ. à Vespas. usqß ad Hadr. Nulla
enim fuit Hierosol quippe quæ fol
adq; euavit Vespaſianus. Narrat
ipſe Euſeb. l. 3. c. Cum Urbs eet obſid
da à Vesp. Xtianos oraculo monitos
trans Jordanem in oppidem Pellam
migraſſe, quomodo igit pott dici
eos olim ab eſſe Continuos Epiſc
pos ex Judæis, usqß ad Hadr. Quang
q; de eo Oraculo memorat e subdit
dei, Quid enim erat eo opus, Cum Xs ip
ſatis monuiſſet Suos: imminere Urbi
exitium.

De Ecla Antiochena

Inter Pentium Eclas prima et præ
Antiochena. Scribit Euſebius vel Hieron
mus in Euſeb. Chronicb: Hanc anno X
37.

De Ecla Aug

37 ee à Petro Apl
ibi annis 7. Subſtit
abiſſe ejusq; ordi
ceſſiſſe, Et ibi Petr
olium, Hic Ignat
alioqß vide Euſeb
3. hæc Hiſt. Com
Quib Novimus o
Antiochenam, ſed q
ut ſupra demon

De Ecla

Romana Ecla mo
tes, quia ec
ſtagß plures in
Ecla inquiſivere
Pontificalis Dam
Bibliothecarii, it
Liber de Peſtis
ratorum. E
de Vitis Rom Po
Platina Damvi
aconius, Pagi,
Primum Epiſcopu
go Petr Statuun
ſimul hanc Eclam
tos Linum, Cleta

MS 124/2

37 ee à Petro Apło fundatam, eiq́ ipsum ibi annis 7. Sedisse, hinc Romam abiisse ejusq́ Urbis Episcopatum susceperisse, Et ibi Petro Successisse Evodium, huic Ignatium, huic Heronem aliosq́ vide Euseb Hist. Ecl. L. 4. Cap. 19 Sozom Hist. Compostri ō prott cum sola quib nos ostendimus ō Petū fundasse Ecla Antiochenam, sd Ethnicos quosdam ut supra demonstravimus.

De Ecla Romana

Romana Ecla mox Caput extulit Cinthoes, quia erat ibi Imperii Sedes Itaq́ plures in Originem hujus Ecla inquisivere. Extat quidam Liber Pontificalis Damasi et Anastasii Bibliothecarii, item Luitprandi, Liber de Pestis Pontificum et Imperatorum. Et Recentioribus auth de Vitis Rom Pontificum Scripserunt Platina Panvinius, Massonius, Cyaconius, Pagi, aliiq́s.

Primum Episcopum Urbis Romæ Vulgo Petū Statuunt, Alii Petū et Paulū Simul hujus Ecla Fuisse volunt, et post hos Linum, Cletum, Anacletum Cle

MS 124/2

De Eccla Romana

Clemens Episcopos fuisse volunt.
Petro primo Episcopo Sabet
Hieron de Scriptoribus Eccliasticis, e
Epifanius, qui An Paulum ei adjun
fit. Euseb. vero P. & Paulum pro Epi
pis Habendos negat, eō Lyō Apli
Lō Primum Episcopum ponit Linum, in
Petro Tempore Claudii Rām ven
tradit Lib. 2: Cap. 17.
De Petro igitur Quæri potest.
1mō. An Episcopus fuerit Rus, si
11dō. An Eccliam R. fundavit? si ne
111tiō. An Rā fuerit? Et! mortē Cru
Centam subiit tempore Neronis
Quod ad primum! Eum Episcopu
Se fuisse facile probamus, qui
fatetur Apostus.
Nec eum fundasse Eccliam Rē Sti
Clarē, nihil enim Ri de Petro
Noverant Cum Paulus vindicasse
ducere tō, Negs Epistolis Petri
Romanis ullibi meminit Paulus.
Tertia Jgitur in Controversiam
vocari potest, Quia Vet Pres & post
tradit Eusebius in Chronico, & Hieron
in Libro de Scriptoribus Eccliasticis. &
Petrus

De Eccla Ro
Petr Rām et prof
Imp. Neronis fundato
Episcopum egisse
te tempora Claudii
sequens ejus mor
Et sto P. Paul.
ult. Hierosolymā
jectus et inde ad
octavo to Claudii
verba fecit. Ac
tiochiæ Gal: 2: Pe
ē regnante Cla
Rā expulit Ju
in Epist. ex Urbe
nusquam meminit
& vidētē Rām
& Veteres in
sentiunt hac in re
sub Nerone per
dem Cadio, Petr
testimonia via
Paji Selct e Or
Episcopi, vide
trendum, Jerē
ergs ptream

MS 124/2

De Ecta Romana

Pett Rom ee profectum to. 2do Claud. Imp. Joins fundata Eccl̃a per 25 Atos Episcopum egisse, Nam primum ante Tempora Claudii Rom. fuit, sitem frequens ejus mentio in Actis Apl̃or, Et to 2. Paul. qui erat tyrinne ult. Hierosolyma in vincula fuit Conjectus et inde divinitus liberatus octavo to Claudii in Concilio Hieros. verba fecit. Aõ 12. C. videt Antiochiæ Gal: 2: 7 fuisse. Nec prott Rs ee regnante Claudio, quia C. Judæos Rã expulit Act: 18. 2. Et. quia Paul. in Epist. ex urbe Ra Scriptis Petri nusquam meminit, ante Gadi obiit videt Ram Venisse.

Veteres in magno numero Consentiunt hac in re, Petr̃ et Paulum sub Nerone periisse Rã. Paulum quidem Gadio, Petr̃ Cruce. Et asserũt testimonia viam Scriptor Sec. 2di Gaji Selct e Dionisii Corinthior Episcopi, vide Euseb. Lib. 2: 25. ut Prædictum, Sext. Julianum alios q Recamus.

D

MS 124/2

De Ecla Romana

Sequia iidem multas fabulas in
Hist scent, fit. ut tota eor narratio sit fals
Scribunt enim eum ideo Romam iv
se, ut ibi Simoni Mago resisteret,
Hoc aut fabulosum ee videbimus
deinceps. & de Pajus ille Cujus
Simonio Sepue nituntur, narrat m
numenta Petri & P. seo Tempor
Rome ee visa, Petri sclt Sepulc
fuisse in Vaticano, Pauli in Vi
ostiensi. Et addit idem Pajus
Eos illam Eclam fundasse, D
dett verisimile, si Carnificis m
ne perierint Apli, & in publico
loco illis erigerent monumen
ta, sd & Eclam illam illos funda
se falsum ee demonstravimus.
Et in Tempore quo perierint
discrepant docti, Alii Simul, a
interposito anno uno periisse
Alii Pdulum. Sed annis post Pet
Martyrio Coronati fuisse st.
Secundus Episcopus traditur
nus, sd ab aliis Clemens. Videt
mi Nomen Sumt ex Epla Pauli ad
Rom.

De Ecla Rom

Romanos ibi enim
duo Lini de Pass
sse viam Consen
Certius est Ap
enclet et Clodi cibu
Eseb. vocant de
incerta, Epifanius
ignorat, & pro eo
si 2mo. Contra V
nimus Pet ignoran
sciant: Eundem ee
En eos distinguit
Marciem, inter
Linum, Cletum, A
Cleto Tribuente
& decreta: Ne Cler
ant, aut Coman
Nec certiora de C
sunt eum Petro,
do Succesisse. &
Libri Pontificalis
rios instituisse,
Conscriberent, à
Act & in Legendis
cam Cleronesu
no, ubi Epti anis

MS 124/2

Romanos ibi enim legit. Extant Libri
duo Lini de passione Petri &
sub eius Consensu fidelicii.
Tertius est Anacletus alii in-
eclet ex Codicibus manuscriptis
Eusebii vocant. De hoc ggs vix sunt
incerta, Epifanius enim Anacletum
ignorat, & pro eo Cet Cetum in Sy-
ri 2ma. Contra vero Euseb & Hiero-
nimus Cet ignorant, unde Docti Con-
jiciunt: Eundem ee Cet & Anacletu
In eos distinxit Tert. Lib. 1. Contra
Marcionem, inter Roos Episc. numerans
Linum, Cetum, Anacl. &c Ana-
cleto Tribuentq Epistolq quasdam
& decreta: Ne Clerici barbam rad-
ant, aut Comam nutriant. Denique
Nec certissa de Clemente sit, alii vo-
lunt eum Petro, alii Lino, alii Anacle-
to Successisse. Area! de eo scribit
Libri Pontificalis &c: Eum 7 Nota-
rios constituisse, qui acta Martyr
Conscriberent, à Simone Metapra-
sta & in Legendis sc. Eum in Tauri-
cam Cersonesum relegatu à Traja-
no, ubi Ecclesiam ad Metalla dam-
natis &

natis aqua carentib fontj ex vicino
colle ductibus elicuit, eo se eum, a
ligata ad collum ancorâ in mare
projectum, de mare ode ad tria mil
aria recessit, et ejus corpus ejus inven
tum; ibi in templo marmoreo sibi
mites creato.

Hæc et similia quæ de eo st satis
existunt fuisse Episcopum fictitium,
fictum partim a eo Clemente, quem
Paulus inter adjutores suos numera
Phil. 4: 3. Partim ex Fl. Clemente Do
mitilla, qui ob Christianismum subpli
atus et sub Domitiano. Multi
ex libri ei astingunt v. c. 10 libr
recognitiones, Itinerarium S. Petri
Extant quæ sub ejus nomine duæ Ep
stolæ ad Corinthios, quas prior
jam laudant: Origenes, Clemens Ale
xandr. etc adeoque antiquissima
ac constat, in male vulgo pro ge
nuina habet. Nil enim hic in ea, quo
arguat ejus ab, quem Paulus voca
adjutor suum, Clemens in oes volumi
ment Episcopum cum ec

Hactenus

Hactenus recensu
quos primo Secu
quos Series e in
bus satis liquid
pore, quo ydis
nihil, tngm Contr
Sectiones St Epo
ex 3tii Seculi, tgm
Singulis assignan
sunt V. et N. Eccl
Clementi vel
tium Sec. 2i Succ
que Alexander,
Telesphorus etc.
bis ut agamus m
necessitas, vix enq
annotavit Euseb.
Pontif. liber Da
recentiores, o
falsa. Sic e
et Pontif. Eu
ordinasse, qui
adfuerent. De
instituisse aqua
aqua vino in C

MS 124/2

Hactenus recensuimus Episcopos, quos primo Seculo Ro. Statuunt, quor Series e incerta, Nomina ipso Satis liquida st, ut de Tempore, quo vixerint Certi aliquid dicamus nihil, Atque Conclusere so. Certiores st Episcopi Secundi & 3tii Seculi, quos de annis, quos singulis assignant, Val de Liscenti ant V. et N. Eruditi.

Clementi Vel Anacleto Subiniunt Sec. 2di Successit Euaristus, huic Alexander, huic Xistus, huic Telesphorus &c. de quib singulis attagamus nulla hos Cogit necessitas, vix enim Chr nomina annotavit Euseb. Qui aut habent Pontif. Liber Damasi, Anastasius & recentiores, ora ppè modum st falsa. Sic ex. gr. De Euaristo st 2. Pontif. Eum 7 Diaconos ordinasse, qui Episcopo Celicanti assisterent. & De Alexandro st: Eum instituisse aquam lustralem, et ut aqua vino in Eucharistia misce-

MS 124/2

De Ecla Romana

rit: De Vasa Sacra, nisi à S. Pers
nis tangerentb. Idem fecisse quida
tusb facient Jejunii Romanis
Potius adhuc verbum faciamus
de Epistolis decretalib, quas Pap
prisb Seculb tribui Solent. Sc
Extat Corpus Epistolar Papar
ad diversas Ecclas aut Episcopa
tatal, quib multa decernuntb
Circa ritusb et alia. Primus Ca
Collegit Dionisius exiguus Cen
tore Justin. Imperatoris, Is ver
incepit ab Siricio Papa, Deinc
alias quidam etiam Collectiones
fecit à prioribb Papis Scriptas
Quæ Collectio prodiit Sub Hyson
Mercatoris Nomine. In hac Colle
ctione Epistolar adparent Epis
le Anacleti et Sequacium Epis
post Sec. 2di et 3tii, Ex his Epist
varia probant Pontificii, v. c. I
Sec. 2do obtinuerit ad Sedem Ap
cam, Celebratio Missar, Tonsu
ra Clericor, et ccc Decr Epistol
Decr

De Ecla Ro
Decretales usqs
St Sixti, ut fatet
Eruditi inter Cent
rim è barbaries,
Epistolar mentis
demum Sec. 11 Ce
tis Legi. Multa
stis et Chronolog
sti vide Blond
ro, ubi Contra
itam demonstrat
ta ipsa Gal Epis
petita St. Ita 3
vel 4tino Ga Ep

De Hæreti

Hæresis notat vit
Sectam, Studium,
nam; quam in m
stis stolæ ipsa Ecc
sebis. Theologi
sumunt pars et
matte. et à Dogm
Religionem refer
Schisma vocatt
Excitta, qua alii

MS 124/2

Decretales usqꝫ ad annum 305
St ficti, ut fatentur hodie plerisꝫ
Eruditi inter Pontificios, Sylvester
nim e barbaries, & nulla fit fal
Epistolar mentio apud Veteres, Et
demum Sec. 11 Ceperunt in Scho
lis legi. Multi diam errores
Hist. et Chronologici in iis St de
fensi, vide Blondellum in Ps. Isido
ro, ubi Contra Zuerianam Jesu
itam demonstrat Sententias & Ver
ba ipsa falsar Epistolar exquib Atij
petita St. & Itaqꝫ Sec. demum &c
vel vltimis ha Epistolq St fictq.

De Hæreticis Sec. IIII.

Hæresis notat vitq alicujs institutum,
Sectam, Studium, & sumitur qꝫ in bo
nam; quam in malam partem tamen
Stis Apostol ipsa Xtiana Religio sæpe
Scribs. Theologi nunc vulgo in pejor
sumunt partem et distinguunt a Schis
matte. & a Dogmatib, quq ad Xtianam
Religionem referri nequeunt.

Schisma vocatur factio in vera Ecla
Excitta, qua alii ab aliis Separant,

Sic

MS 124/2

De Hereticis Sec. Im

Sic tn ut ō errent in fundamentalib
quale Schisma ē Lutheranor.
Hæresis appellatō; Cùm ab ipsis qui
ani esse volunt, extatuer in
psis fundamentalibus. Tam
quales Hæretici st Pontif. Remon
Sociniani, licet alii aliis pejores.
aut plane recedunt à xstiana re
sione, ne Hæretici quidem vulgo
velut! Mubamedani.
Aplō quo nullos Hæreticos fuisse
stt Firmilianus Cæsarea in Cappa
Epis. Clemens Alex. Hegesippus ap
Seb. Illi enim ajunt: Videntib ipsi
eos in obscuro latuisse, et fidem
vangium depravare conatos ee, A
tinctis Aplis demum prorupisse, ab
vero, Contra censent: Statim ab init
xstianismi ortos ee turbones, et
ne liquet satis et N. T. jam Hæ
es fuisse ortas, Nominatim enim
modi quidam Itoes notantō v. c. Hy
neus et Philetus, qui negabant resu
rectionem 2 Tim: 2:18. Hermogenes
Phygellus, Demas, 2 Tim: 1:15. 4:10
Diotrepes 3 Joh: 2v: 9. Refutantō
etiam

De Hereticis

etiam à Paulo
m. observantiam
xtianis licentiam
Mamorantō ite
peto e Antixsti,
ti Turbatores
tiande censeo, fu
e Sra, Itaq
Ecclesiq pastq
to Theologis et c
stntō V. xstianor
ab initio xstian
runt, recensere,
adgressi st: Trino
ca amum xsti
gs adversus
Eodem Sec. ad
situ de Scriptis
Scripsit, Qua
adversus Hæres.
Stn ejus indicu
spurio Justō.
Sec. 5to Theodor
nullus Dub adsti
stt circa medium
Nix etiam aliq

MS 124/2

etiam à Paulo Ap̃lis, qui Legis
m. observantiam exigebant, aut
xtianis licentiam rebaptizandi dabat
Memorant item 2 Pet: 2. Ap̃. Pro-
pheta et Antixti, Quid vero sentiant
hi Turbatores Hæretici? Non a-
liunde censeo, facile cognosci, ùm
ex Ipsa, Itaq; hanc quidem Hist
Ecclastica, parte tradtandam mi-
hi Theologis &c. &

Ante V. xtianos Hæreses quot. l:
ab initio xtianam Eccl̃am vexa-
runt, recensere, explicare et ref.
adversus Ss. Patres Lugd. Epis. Ir-
ca annum xti 162. Qui libros
5os adversus Hæreses reliquit.
Eodem Sec. ad finem vergente Tert.
Lib. de Præscriptionib. adversus Hær-
Scripsit, Quarto aut Sec. Epig.
adversus Hær. Scripsit, ib. Hier.
Stn. ejus indiculus de Hær. pro-
Spurio hab. Pilastrius ib. et Aug.
Sec. 5to Theodoretus. Quia tamen
nullus hoc adtigit primum Sec.
sed circa medium Sec 2di Scribere,
vix etiam aliquid luminis illi ad

MS 124/2

De Heret. Sec. 1mo

asserunt Hereticis primi sec, u
mox adparebit.
Ab his patribus diu Heretic
principes fr Dositheus et Simon
Magus, itaqs de iis accuratius
videnda ee agendum, quia hos
vestigiis Heretici 2di et 3tii se
immixi.
Dositheus fr Samaritanus fu
se, seqs prophetam venditasse, et
bi adfinxisse, qs dixit Moses Du
18:15. prophetam etc Sed
mem valde incertum e, quand
vixerit hic Dositheus. Alii enim
dia ante adventum Xsti into Sama
ritanos vixisse volunt, ut nos
iam observavimus in Hist. Judai
que Xsti adventum antevertunt.
Contra. Alii: Vivente Xsto in Hist
ris eum exortum volunt. Into
ores ē Hieron. qui in Dialogo
versus Luciferianos, et eum Auto
rem ee Sadducaeismi. Into post
riores est Origenes, et falsus
te Clemens, qui Recog. Libros Scrip
Is

De Heret. J

sita de Sim. M
fuso Joh. B. Do
sus imit exordia
patris, et Mulier
Helenę vocita
li 20. quasi d
cursum in nu
videbantur. In
tias de elegi
gum, qui ō m
in amor Muli
et Clem. in L
Contra Deos
1. Hereticab fal
nos Heresiarc
fluxisse St. Ce
Hieron. qui
ad tempora Xp
Clem. qui Sim
Discipulum? H
Dositheum fac
Et quis ō vid
ē allegoram
patebit ad huc

MS 124/2

Ista ita se Sim. M. refert: Interfecto Joh. B. Dositheus Hæreses
sus iniit exordium cum 30 Discipulis, e Muliere quæ Lana sive
δελεὰν vocitata ē, Unde et illi 30. quasi Secundum Cursum in numero dierum positi
vi debant. Intō hos 30. Dositheus sibi elegit Simonem Magum, qui ō multo post incidit
in amōr Mulieris Lunæ, &c.
Et Clem. in Libro 2. Recognit.
Contra Theodoretus in Lib.
1. Hæreticar fabular Dositheanos Hæreses ex Simonis fonte
fluxisse st. Cui jam Credes?
Hieron. qui Dositheum refert
ad tempora Christum discipulum? An Theodoreto, qui
Dositheum facit Simonis Discipulum? Et quis ō videt Clemenţ in dictis
et allegoriarum, q̄ Dimanabit
patebit adhuc ex Sequentibus

Simon

MS 124/2

De Heret. Sec. Imi.

Simon Magus vulgo Sᵗ Gnosticoꝝ Sᵗ
bellianoꝝ, Martyronitaꝝ, imò totꝰ Hæ-
ticoꝝ Parens. Sᵈ! diam quę de hoc Hæ-
tes Xtiani, ita Sᵗ absurda et intᵉ
pugnantia, ut vix ullo modo habere
ſis fidem, Imò! ut adpareat tot
um quatenus Hæreticis amenda
tᵘ et fabulosum. Ꝙ Nomen ejus Hæ
et usurpat, ut alii Hæretici, q
forte ꝙ fuerunt, majori infamiꝙ
serent, de eo hæc legimus Act. 8.
per S. Stephani persecutionem Dis
cipuli dispersi erant, Philippum
lat et ad Samaritanos, ibi vero a
ꝯt magicam exercebat Simon, et
omnes ita obstupefaciebat, ut dicer
Hic est potentia illa Dei magna.
fidit tñ et ipse Simon et baptizatus
Postea miserunt eo Apli Petrꝰ et Jo
hannem, ut baptizatis manus im
ponerent, et Cum iis Communicaꝛ
Sp. S. dona, hæc enim erat intᵉ Apl
rogativas. ꝙ pecunias obtulit S
mon Petro, ut et illi facultꝰ faceret
pertiendi aliis Sp. Sanctum, ꝙ gra
tᵘ propterea increpuit Petrus, Pe

De

De Hoc Simone
L. 20. Cap. 5. Cum
curatꝰ Simone
nere Cyprianum
ad Prosillam
sollicitaret, ut
uberet. ꝙ
Videamus n
fingant, Cum in
Convictus est,
cripuit, et Ro
Conatus suos
ut ibi ei Impo
rent; Euseb. L.
nus M. idem r
et addit Stat
hæc inscriptio
Gl. ut tñ et Eu
tempore Ram
ndum Sim
monis potenti
linxit delevit.
et Cyrill. hoc
a Demonib. ig
per aera vol

MS 124/2

De hoc Simone laqui videtur Joseph. l. 20. Cap. 5. Cum, dr. Felix Judeæ procuratr Simonem amicum suum genere Cyprium, pro mago se gerentem ad Drusillam misit, qui multis eam sollicitaret, ut relicto marito ipsi nuberet. ¶

Videamus nunc quæ patres de eo fingant, Cum in Judæa ejunt à Petro convictus est, transmare fugam arripuit, et Romam delatus, brevi Cæsarem suos tantopere promovit, ut ibi ei Imagn deo Statuam ponerent; Euseb. l. 2. Cap. 14. 15. Justines M. idem refert in Apol. 2da. et addit Statuam se vidisse cum hac inscriptione: Simoni deo Sancto. Et ut dr St Euseb. Petrus Claudii tempore Romam se contulit ad expugnandum Simonem et brevi ibi simonis potentiam cum ipsomet extinxit delevit. ¶ Alii. dr Arnobius et Cyrill. hoc addunt: Simonem à dæmonib igneis vehiculis sublatum per aera volasse, dr cum Petrus et

MS 124/2

De Heret. Sec. 1mi.

& Paulus forte adeant, suis Ecib
um ad Terram dejecerunt, Nero
vero eosse ut̄ps Aplum pptrea
ci dedisse, &c!

Falsissimum est primo, q̄d dr
Statua ejus simili, Stām em
q̄d nemd nisi Imperatores Rom
virus adficiebant̄ honorib, Stā
viam! q̄d Magia Ris erat in
& Magi oes Sāpe Ra pellebant
Stām viam! q̄d Jacitus, Sue
Suet. valii S.t. Scriptores Sāc
simone ō tacuissent, si vera em
Statua! quam vidit Just. M. ō
moni M. S. Semoni Sco Sanc
fuit erecta, sic enim Deus Rā
antiquissimis temporib Colebā
& illa ipsa Statua sub P. Greg
13. inventa ē, Sodieq̄ ex stat.
quid rei ē: Lux Lucas in Actis, q
q̄tera de sim. Scripsit, Sāc dr
de eo ō amotavit, Si fuisse em
Petr Rā incert ē, Carte ō fert
6

De Heret. Se

Simul cum Paul
tiunt, qui Jose
Jemplore Felic
Magis viam à ve
jam memoravim
tionem de eo dr
dicem volare,
tere ut in ō arde
Corpus fuerit Cu
tus ambulant
trantes; &c & ex
cisse &c Hāc fi
allegorice inter
dam falsus Sime
Sāc de eo Set.
Antonius, Mate
eus, & vico Cy
Graecis in Lite
de Gloria ita Cap
quid supra Credi
dr, & Xstum put
quando di fabri
me refert. & Acce
tionem, & ab eo

MS 124/2

Simul cum Paulo. Et! si hæc pertinent, quis Josephi de Sim. Scribit tempore e Judæis fuit ille in Judæa. Magis viam à vero recedent quæ jam memoravimus, At Recognitionem de eo stigd potuerit per dæmem volare, in ignem se immittere ut in eo arderet, imò! ut eius Corpus fuerit cum igne, fecisse statuas ambulantes, canes & meos latrantes; & ex lapidib panes facisse &c Hæc sito mystica sit, aut allegorice intelligenda, nemo credet. Idem falsus Clemens in Recog. Libris hæc de eo &c. Pater ejus fuit Antonius, Mater Rachel, gente Samareus, ex vico Gython, Arte Magus Græcis in Literis apprime eruditus Gloriæ ita cupidus, ut virtutis quæ supra Creatorem sit, credi se donet, et Xstum putari; Neget se alio quando dissolvi, Idem & hoc de Simone refert. Accepit Simon ad discipulos

MS 124/2

los introduxit, nec multo post ad
mavit Lunam, quam dixit e Cœlis
ee Superiorib' deductam, eamq; Cum
Job Semitedem adserit et Sapien
tiam. & Alii de eo hæc st. Uxorem
vel mulierem, qm amabat Heleni
fuisse dicam, eam ee injectio
ejus primam, qua injecerat Ang
los et stellas Condere, eam
angelicas potes habuisse, eam
iam Helenam fuisse extitisse am
priamo, eam ee ovem perdita
ad quam descenderit Pater fum
mus Simon Set, et eam recup
rasse; Hæc Iert. Lib. de anima Cap. 3

Hæc Si ad Literam Capimus nul
fundunt Sum, quomodo enim potu
Simon venditare pro Xpo, et An Se
effere Supra Creatorem Deum, Cum
medius Sit inter Creatol Deum et Homi
Dic! quomodo etiam dicere potu de M
liere illa Hel, sive Selena; eam ee Cœlo
Penitricem, Helenam priami, ovem pe
ditam ecc Talia enim qui effutit, m

Sed

De Heret. S

Sfq, nec Sanq Rai
feri traditioni Co
lo ijdo fieri potu
Ego itaq Sic Cen
cognitio falsi Cleri
de Simone hoc legen
Sec. 2di post exitum,
vivo Sclo et mira
pacet Satis, Cum
obtuderent, jam
pta M. S. dolo.
te fuit, Coluit pri
aglis voluit Co
dam! more Mat
e prigmaticam di
Qui hæc figmenta
datus ee debet in
Et sic aliquat enor
trahit. & Fac igit
eundem, quem ex
ditate St, et
des, Intellige de
Angelos, qui mundu
vocant. per An
fores Rectores eo
Mam Ecta e Mun

MS 124/2

Sfrq, nec Sanq Raioi, nec viam illi de-
dexi Traditioni Consentaneam et gremo
so igitt fieri potti, ut Sabeat Sectatores?
Ego itaqꝫ sic Concio: Quq in Libris Re-
cognitionu falsi Clem. et aliis patribus
de Simone hoc legenti, Figmenta sunt
Sec. 2di post eum, Negꝫ enim Simone
vivo secto mira ildefaci potti. Et ad-
paret Satis, Cum hæc figmenta ozbi
obtruderentti, jam testitata fuisse Scri-
pta N. T. Dolo. Qui hoc figmentoꝝ
ti fuit, Coluit q'dl. Plato. et Cum Ev-
anglo voluit Commiscere Nectt. Id
diam! more Platonicoꝝ et Pythagoreor
e figmaticum dicendi genus. Itaqꝫ!
Qui hæc figmenta intelligere velit, ver-
Satus ee debet in Scriptis Platonicis
Et sic aliquatenus hoc figmentoꝝ pene-
trabit. Fac igitt Simonem magum
eundem, quem ejum, pro eo enim se
dendidasse Dm, et Majorem erit Creatore
Deo, Intellige aut per Creatoꝝ Deum
Angelos, qui mundum creasse Dm, et dii
vocantꝫ. Per Angelos aut rursus do-
ctores Rectores q3 V. Ecta intellige,
Nam Ecta et Mundus allegorice st idem

MS 124/2

Similiter enim Plato ipse S. Mundum Creatū ee à Summo Deo; Et ejus ministras Dæmonib, et Cum illi male gubernarent Mundum, Deum ee Dæmones habenas, vide Theol. mea Mystica L. 2. Cap. 8. et L. 2. Cap. 5. ubi ex Platone Politico et Timeo hæc exposui, et S. Augustinum adparet etiam, quomodo eadem posit et Simonis M. adamata Selena, et lene Deriami, et ovis perdita, Nebrin enim & per eam & aliud intelligit Ipsum Apostolus Electus existi, Nam et Pl to et Vet. Mystici sic accepere Dri Helenam, et Cum S. illa migrare Corpore in Corpus, nil aliud Scab, Dei Populum Varias subire fate vicissitudines, Nam illa Metempsyc idem significari docui in Dest. M. Sic etiam Augustin. recte de Simon M. S., eum Se Jovem Credi voluisse nevam vero Meretricem quandam Selenen Nam Teste apud Gentiles Natus e mo Salvatore, et per Minervam ja intelligunt Servatoē, jam postebu servandum.

Do V. patres de Sim. M. dicta

S.

S, qui inter Se C
p. dicta Scripta illo
sufficere et potue
Ipsi erant V. C.
Se constituisse pro
Creator, et Mens
M. discipulo, S: eu
Apostole Sus, et iti
pro Messia, tu
rus e Major. D
ranque Lib. 1. Cap.
Sum ē à Deo, Sc
et projectas à qu
tulis inscriptos,
quidem inter Jud
cuit, in Samaria
dit, in religuis
le moderate entr
descendisse et pa
et in hoīb ho
ē et homo, e
putatum, Eam
ti, qui in eum
sperant, libero
Secundum enim
tus, Sō Secun
sine posterum

MS 124/2

st, qui intr se Conciliari ō possent,
p.d.g Scripta illa se simule aut in-
telligere ꝯ potuerunt, aut ō silig-
nt legerent. V.C. dicunt Simonem se
se Vendidisse pro deo ꝯ supra deum
Creatorē, & Menandrū aut Simonis
M. discipulo, st: eum se magnū jactasse
Epistolæ Sue, & itidem voluisse haberi
pro Messia, dicitq; venisse alte-
ro ē Major. Vide! st de Simone Ja-
nensis Lib. 1. Cap. 20. Eum scripsisse: Mū-
dum ō à deo, sed ab Angelis et fabrica
& projectas à quinq; fabricatoribus
Angelis insprizatos, semet vero el, qui
quidem int Judeos ut filius apta-
uit, in Samaria quasi pater descen-
dit, in reliquis locis ut spūs. Cum ma-
le moderarent Angeli quibus se
descendisse & assimilasse Angelis
dt & in hoīb hoc adparere et, Cum
ō el t homo, & passum in Judea
putatum, Cum ō el t passum, & !
vii, qui in eum & Helenam ejus
sperant, liberos agere quę velint,
Secundum enim ejus gratiam salvos
hoīes, sed ō secundum opera justa.
Hinc postremum illud de Salute

et

MS 124/2

De Haeret. Sec. Imi

ex Fide xpi ꝺ ex Merito hominu
sunt ex Paulo, ꝺ potest explicari
ti, Xpus enim ex Servis peccati nos
cit liberos, hinc nos nunc Sponte ꝺ
mus operam omnibus virtutib
Forte patt ꝺ hoc recto Su intelligi
xpi visum ee Eidem Cum ꝺ et ꝺ xpi
ee pati, Cum ꝺ paterett, videbatt in
hac Terra ee his gaudiis mu
hoo, Cum tn ꝺ ett, ꝺ simulatt ee
ꝺ, quod iactabat Simon, Se filium
inttr suos, patt inttr Samaritan
Spiritum S. inttr Gentiles adparuis
hoc video, quomodo intelligi possu
nisi hic agnoscamus errol Labelli
qui tres diuinitus personas, ꝺ d
ꝺ nomine H distingui docuit.

Videntt ergo hic Simoni adfinxisse,
socuerit Viritt ee promiscuum sem
rum usum, Nam ee Vita, exoces p
missas ee voluit in Civitte Sua
in hac, ꝺ literali, ꝺ Suballegorico doc
erit.

Sttr Dositheum ꝺ Simonem Magum,
mo nrꝺ Sec. adscribunt Hereticos,
Sarenos, item Menandr, Cerinthum,
oem ꝺ Nicolaum.

Nazaren

De Haeret

Nazareni vel Nazi
fuerunt xpiani a
Su N. Act: 22: 5. Sd
renens, Origenes,
anius ec. per eos
nos Judaizantes
ter ritus Mosa
Sacris ad Salut
vari jubebant. &
Actor. et Epist. Pau
do in hoc peculiar
ꝺ liquet. &

Menander Simonis
cipulus eadem ꝺ d
de, nisi. qꝺ se majo
Sum ꝺ ee à deo
Dei Virtut ad Sa
tem, Servatorem
Vel ꝺ Eum ꝺ fuisse
Just. Iren. Ter
dr ꝺ Coherent,
Simon M. sit Me
nander se Servu
e Spatore suo ma
rtutes inducit,

MS 124/2

Nazareni vel Nazirei primitus dicti fuerunt xtiani à Magistro suo Je-su N. Act: 24: 5. SS! Patres: Just. M. Irenæus, Origenes, Hieronimus, Epiphanius &c. per eos intelligunt xtianos Judaizantes ÷ qui Circumcisionem &c ritus Mosaicos tanqm necessarios ad salut & sub N. T. observari jubebant. & Tales fuisse xtiani Apost & Epist. Pauli satis e aperte. Sed an hoc peculiare nomen gesserint? ō liquet.

Menander Simonis M. discipulus, eadem dogmata propugnasse, nisi quod se majorem eo jactaret. Mundum ō ee à deo & ab angelis, Se dei virtute ad salut hominum missum, Servatorem Se dicebat, xtum veb hoem ō fuisse &c. aguntt deo Just. Iren. Tert. Orig. &c. SS! Hæc ō Coherent, qd ut jam diximus Simon M. sit Messias, & in eum Menander Se Servatorem jactarit, & Apostore suo major, item! qd de xto rectores inducit, at de Stio quodam loqui

deum

MS 124/2

sum ait eum vel hoem-o ee, Relig-
aut qua de Angelis Creatoris &
Mystica. & Perpet it ref Crtm ad
clum primum, qua Ne Simon
quidem & Celebratus fuit. &

Cerinthus partim eadem de
puerasse, qua Magorei, part qua
Menandri & Gnostici, aju[n]t prin-
cum Apis: Petro & Paulo restitis
& Illam movisse de Circumci-
& Cæteris Legis Mm. Capitib, ad
discepstandam Concilium Hieros. Ga
& Act: 11. Item finxisse deum qu
Cœlum ee nec in Conditor mundi,
Separatas quasdam potes, & ex
Meb hoem fuisse, ō ex Virgine,
& Joseph & Maria, geni & ex
vero in Jesum jam ad Ot descen
se à Deo Cum ad Jordanem bapt
zet, & Cum passus est, qd è Ps
xerat, relicto Jesu illuc revolasse
docuit viam Resurrectionem Carnis
mandq, Conjunct habitur Regnum ex
terrestre 6000 annor, vide Euseb. l. 3. c.

Ex

Ex his patet C
ad Sec. I. Nam
sumt ex Apoc. Jo
thus is et post
& Conc. illud Hie
stinet, mystica
stilla et Simon
Obion fere e
docuit vel erav
plizem ee hoem. P
stiana profe
Carnium esse
de tempore qua
unt; Sect. et Er
faciunt. Aliz st
mo Sr qui dubita
tuit & Obion, ut
lunt Nomen hoc
iis sat, qui ex
runt & quasi
luentes de exti
pauset & qui en
st primum Se
ri & possunt
Nicolaus Je

MS 124/2

Ex his patet Corinthum male referri ad Sec. I. Nam millenarium illud Re sumt ex Apoc. Joh. qd fi e, nec Cerinthus is ei postt, post quem Coaetae e Conc. illud Hieros. de religione qd attinet, mystica st; quæ ac Menandri illa et Simonis &c. &

Ebion ferè eadem qæ Cerinthus docuit vel exravit, Xstum: Xstum simpliciem ee hoem. Mosaicos ritus cum Xtiana professi de Conjungendos, Carnium esem damnandum. &c. Jd de tempore quo Vixerit & convenient. Iert. et Epiph. Cerinthi discips. faciunt. Aliq st & quales & Cognitos, imo Sr, qui dubitant, an unquam extiterit & Ebion, et originem &c, qui volunt Nomen hoc ee appellationem, eorum Sat, qui Xstm meb hoem Creparent & quasi Stenuit & et abj detestantes de Xsto, Nam Ebion Hebraïs pauper & Genium sonat, quicqd sit! Ad primum Sec. Ebion & Seq. referri & possent. &

Nicolaus genere Antiochenus

unus

MS 124/2

unus ex 7. Diaconis Act. 6. Majus fuit Nicolaitab qui damnandis 2: 6. 15. Eos dogmata erant, Inditas Tenebras ac Voraginem fuisse, quam à Sp. de Secretis, Vel Tenebras Contra Spiritu Commotas eo Congressas fuisse, et hoc Consodiisse Matricem quandam, rursus eidem Sp. juncta, Y. Sonperperit, Et his donis Y. alii Prodati &c. promiscuos multos amplexus ipsis docebant, fornicantes &c sic pacem accipere &c Vide Iren. S. Hoc rursus et mystica quisq; Act. perperam vero quibusmodi figfol. 44 perhibet Nicolaus Diaconus 7. illi viri Act. 6. de fuisse plenis Sp. & Sapientia, imō! nulli p. d. fuere Nicolaitq, & Nomen hoc Sumtū ex dicto eo Apoc. Vbi in illud et Symbolicon, ri d. Statuent

Heretici Seculi 2di.

Seculo 2do item Gnostici duces exti

De Heret. Se

ere Saturnines
crates, Valent
Saturnines
dri discip. erant
nus: Unum el
de hunc Angel
de numero m
& hoem finxis
te misisse
qui unus ex
rib, in or
Basilides docuit
um, & barbar
de Nomen Secund
mes 365. quott il
ipsis nomen Ba
gintis pro am
Superstitiosis fig
semium ad Sec. 2
docebat Basilide
tute processit et
à V. prudentiam,
am, hinc Angelos,
condit, & alios a
alios Cruses C

MS 124/2

ere Saturninus, Basilides, Carpocrates, Valentinus &c.
Saturninus & Basilides Menandri discip. erant. Docuit Saturninus: Unum et Patr professignotum et hunc Angelos creasse, et Cœlum numero mundum condidisse et hoem finxisse, Servatorē patre misisum ut Judæos Deum qui unus ex 7. Angelis Creatoribꝰ ē, in ordinem redigeret &c
Basilides docuit ingenit unum principium ē, & barbarē ἀβραξας appellabat & Nomen Secundum Lit. Græcas efficit numꝰ 365. quot ille Cœlos &ꝯ & statuebat id&ꝯ nomen Basilidiani cum aliis imaginibus pro amuleto adhibebant, de quib Superstitiosis figuris infrà alios videbimus
Genium ad Sec. 2. pag. 638. Docebat Basilides ab ista ingenita Virtute procreata mente à mente Verbum à V. Prudentiam, hinc Virtutes & Sapientiam, hinc Angelos, ab his Supremum Cœlum condit, et alios angelos progenerat, hinc alios rursus Cœlos et Angelos, Angelos

pr-

MS 124/2

principem deum ee Judæos ee, quæ allegorica ee quis ꝺ videt?

Carpocrates vel Carpocras adserebat: Creaturas corporeas ab angelis Conditas ee, Jesum ex Joseph ꝺ Mariæ nat ee, Transmigrationem aab ee corporib in corpora admittebat &c.

Valentinus 30. annos Commentitios ꝺ divisit per ætatem, secundum ætatem, vitas ꝺ illor ꝺ finxit &c. Conjugia masculos ꝺ femellas faciens. Patrem ꝺ autem vocabat Bythum ꝺ profundam, cui jungebat Conjugem ꝺ Silentium. Ajebat ꝺ: Ex his protulisse intellectum ꝺ Veritatem, ꝺ his aut processisse Verbum ꝺ Vitam &c. Docebat ꝺ: Extitisse Corpus de Cœlo assumsisse, ac ita per eam aquam per fistulam per Mariam Virginem transisse, &c ee symbolica Vides.

Ad hos Hæreticos ꝺ Duces referri possunt Cerdo, Marcion Tatianus, Adamita Ophita &c.

Cerdo statuebat duos ee deos: Bonum ꝺ Malum, Legem ꝺ Prophetas malo

malo deo adscr
Jesu Bonum d
Specie tenus
Marcion Cerd
sem pugnaba
ism Ex
it Ju
tism, alter ve
restitutionem J
Corporib in
Tatianus
a Valentino m
Jesum aver
Ital: Con
factores, qui
Malicrem Pat
etiam Sp
talia fuerunt
Propagatores,
nam fuisse My
am Hæreticos
teris provin
traducent eos,

MS 124/2

mdo deo adscribebat, sed veroxti
Jesu Bonum Deum adserebat. Ista
specie terres Boem existisse.
Martion Cerdonis discipulus ea-
dem propugnabat, addebat: duos e-
sse Christos, quorum alter adpara-
it Judæis Empore in Salubden-
tiem, alter vero adhuc spectatus ad
restitutionem Judaici Status, aasse-
rebat porro in Cive etc.
Satianes Eorum doctrinam
a Valentino mutabat, aantium vin-
dicem averabatur, Hinc ENKpa-
tas ⁊ Continentes dicti ejusde-
fatores, quidam ex his addebant,
Malierem Satanæ opus ee, sed hæc
etiam sr mystica. Cum jam
talia fuerent Gnosticorum Capita e
propagatores, patet tob eos Scrip-
nam Luisse mysticam, & Ipsa di-
am Gnosticos ee dictos, qui sibi Ca-
teris prodire cribuerent, ⁊ dant
traducent eos, tanym sed dos mobi

& qui

MS 124/2

& qui promiscuas Libidines exer-
erint, imò! per hæc flagitia statuer-
se perfectiores fieri, id puto nat-
perversa intellatione doctrinæ Ch-
Certè constat quosdam ex illis Con-
tantissimos fuisse, v. c. Tatianus,
tion de plures Carnium esum d-
nabant, vinum ad spernabant, e-
ginibus usus tanti febant, ut viam
gitimæ matrimonia, tanqm Corr-
telam exterminarent, semq; Con-
bia vetarent, conjugatosq; à Ba-
hsmo arcerent. & Et mera c Cal-
nia, quam Adamitis adfingu-
Eos in Conventib Sacris nudos fu-
se, Uxores Communes habuis-
Hi! qd de Ophitis tradunt. Eos
sent, qui Evam in pernitiem pe-
xit, Coluisse. & Hadjenus de Gnos-

Aliam Hæresin Condidit Monta-
Phryx e Monte Pepuza, Unde Se-
Montenses ejus Catadrages, Origes, v-
Pepuziani dicuntur. & Administra-
Sebo-

De Heret. S

habebat suas Fem-
Priscillam unde Pri-
Maximilla. Dogm-
Spiritu S. in se e
& magis quàm in
suis Prophetiis Cu-
tes scribe tribue
nuptias damnabat
observabat, Lapsu
suos πνευματικο
quos ψυχικος.
Secundo Insep-
vinitt κτι negaban
κενωσιν Contem-
sub Theodoti, alter
Sub finem Sec. 2d
ta. Item Artemon
Sec. à quo Artemon
dotus Thaspezita,
ctum inferiori e-
de Melchisedecian

MS 124/2

Sabebat suas Feminas opulentas.
Priscillam unde Priscillianist, et
Maximam. Dogmata ejus erant.
Spiritu S. in se et suis Conspicuum
et magis quàm in Apostolis, sibi et
suis Prophetias cum extasi, et En-
theo ferbore tribuebat. Secundas
Nuptias damnabat, multa jejunia
observabat, Lapsis Veniam negab.
Suos πνευματικους dicebat, reli-
quos ψυχικους: Tales vel Carnales.

Sequenti Sec. Idem Heretici, qui di-
vinitatem Xsti negabant, eumq; ψιλον
ἀνθρωπον Contendebant, fi sunt
sub Theodoto, alter arte Coriarius,
sub finem Sec. 2di. alter Trapezi-
ta. Item Artemon, sub initium Sec.
Seq. a quo Artemoniani dicti. Theo-
dotes Trapezita, et hoc addebat:
Xstum inferiorem et Melchisedecco, an-
te Melchisedeciani dicti.

Heretici

MS 124/2

Decret. Sec. IIIti

Seculo 3tio exorti Sᵗ. q⁹ S. Sᵗᵃ
gittis personas in unam Confu
praxeas Sclt. Noetus et Sabel
ius, qui proinde docuere: Pat
passum esse, ac Filium, unde Pat
passini dicti Sᵗ.

Hæa renovata e Hæresis
temonis per Paulum Samosat
Is enim ℔ docebat: Xtum
fuisse Idem, nec exstitisse ante
ex Maria nasceretᵒ. Dictum
et Filium Dei et Deum ptᵒ di
nas Sotes suas, hinc! Nec bapt
mum in nomine Xti Sᵗ dom
nistrasse. Deniq⁹!

Exorta e Manichæor Hæresis
stata et Inost. et Martinitica
ciplina, itaq⁹ nec ad litem, Dal
gbricè Cassienda, V. C. Duo et pri
cipia Contraria et æterna: Deum
et Maam Lem! Lucem et Tenebras
Illud boni, hoc mali originem

a-

De Aeri

a malo princip
Carnem, Magi
hominem puta
Carnem, ova,
Autor hujus He
Secta, Constituit
Electos et audi
auditos Conver
et sic purgata
religiosè vero
des et arbore
Carnis vescebar
bere poterant
tinebant Elec
Electos Spiri
ti 72 a ma
Propagata fu
præmaxime in
Ægypto & Contrab
justinus, qui
hac Secta fuit
Exprobrant

MS 124/2

De Hæresi Secundi

a malo principio et Mundum
Carnem, Magistratu, peccatis
Hominem putativum, Nuptias
Carnem, ova, lac et vitia.
Author hujus Hæresis fuit Mar-
cus, Constituit ille suos ordines:
Electos et auditos, ajebat auditos
auditos Convertiri in actus electorum
et sic purgatas redire ad Deum,
reliquos vero migrare in pecu-
des et arbores. Auditores et
Carnibus vescebantur et uxores ha-
bere poterant, quod nullum ob-
tinebant Electi, verum inter
Electos Apostoli erant 12: Episco-
pi 72. a magistris Creati.
Propagata fuit hæc Hæresis,
præmaxime in Persida, Arabia et
Ægypto. Contra eos Scripsit Au-
gustinus, qui hanc Secta fuit.
Exprobrant illis pro
mi-

MS 124/2

De Hæret. Sec. IIIIti.

miscuos Concubitus permitteret
q̄ō e satis Certū. Certe Hi
rax, ō H ab animatis e vino in
hac Secta sibi temperabat, D n
minem q̄s suum in Cō admit
bat, nisi Monachos, Virgines
tientes aud viduas. Vide Epiq
Hæresi.

Seculo 3tio exort q̄s e Schis
Novatianum, it. Rebaptizantiu
Novatianum exortum e Hæso
tus: Novato et Novatiano, quo
Confundit Euseb. et Cum eo plerq
Græci, Ad distinguunt Cyprianu
et Latini. Novatus enim Cart
gine, Novatianus Romæ fuit
ter. Cum q̄s Novatus ibi in
Ad q̄od indulgentior fuisset, quam
Discipl. Ecclas permittebat, Cum
Veniisset et Novatiano junxisset
Novam Hæresin Condidit, quæ
Thasor et Novat ab ipsismet fu
dicta, Statuebant enim Lapsi
sem

Veniam ee n
dam Communiõem
dos. Erat
Cornelius Cui
tianus Contra
but Hyacinus
Novatii Hæresis
Romæ de Sabi
Cap. 43.
Hæc Schisma e
ze nata e intr
ab vna et Offic
Ecclas ab altera
erat Stephanus
rianus erat Ep
Ad intr Eos:
fuer. adminis
Cyprianus et C
Hæret. baptiz
Pandos et Hær
Sanctæ Eccla Sedis
Potius et Græq ge

MS 124/2

dam Veniam ee negandam, e ad
Ecla Communiõem manus ee recipie-
dos. Erat & Rõa Episcopus
Cornelius Cui Se opponebat No-
vatianus Contra quem Se exige-
bat Agraxius et damnata est
Novatii Heresis in Conc. Chart.
Romã de Sabitis vide Euseb. l. 6.
Cap. 43.

Alter Schisma eodem fere tempo-
re natũ e intr Romanam Eccl̃am
ab una e Africanam e orient.
Eccl̃as ab altera parte. Cum Rõa
erat Stephanus, Chart. vero Cy-
prianus erat Episcopus.

Qr intr nos: An Baptismus per
Heret. administratus? staret?
Cyprianes et ibi Statuebant
Hb Haret. baptizatos rite Bapti-
zandos ee, Hereticos enim, qui
Se ab Ecla Scriserint nil differre
potuis et Grãq; d Conferre per

Bap-

MS 124/2

De Hæres. Sec. IIIti.

Baptismum posse, qui hæc sp
& Eclam. & Ei accedebant Ifi
milianes, Epis. Orient. & Dio
ysius Alex. Epis. & Contra! Ste
Episcopus Rus Statuebat Ba
smum & re iterandum, & enim
postilicam eam traditisem, &
sufficere manuum impositio
ptis tinctis ab Hereticis. A
usq3 accedebat Steganes ut
Contrarios excommunicaret.
Mitigati in mox St animi, &
quam diversa sentirent, in
ganes & Cyprianes sgat
adpellarent, docent Epist. Cyp

De Conciliis

Concilium vel Synodus vocat:
Extraordinaris Eccl. Conven
ad Controversias Componend
Ejusmodi Concilium jam leg
Celebratum Hieros. Act: 15. &

De Concil

Cum enim è Judæa Ant
qui docebant: Gentes
bas Paulus et Barna
missi St Hierosolyman
teros, ubi decretum e
sis & tota Ecta, Gentib
jungendos el; nisi ut
Phyne, Scortatis[?]oib, S
tibus.

Vocatu 3oc Con
o vid. Eccas Cathedr
tis Hierosolymitanæ
Consensum adhibit to
catt. Cyter. Decret
& suffocatis primo
tum fuit; St postea ex
Quidam adsunt alte
montanum, qd proba
decreta sit tollerant
ad Tempus, St nihil
P. de Cot Hierosolym
de Contentu Legis M
gos ubiq3 docuerat
Justitia aut Con
Symbolum Ap Cum
tones quos St Apli
jungunt Cum Mat
Circumcis. &

MS 124/2

Cum enim è Judæa Antiochiam venissent qui docebant: Gentes nisi circumcidentur, Paulus et Barnabas, aliique quidam missi St Hierosolymam ad Apostolos et Presbyteros, ubi decretum est ab Apostolis Presbyteris et tota Ecta; Gentib. nullos ritus injungendos el; nisi ut caverent ab Idolothytis, Scortationib, Sanguine et Suffocatis.

Vocatu hoc Concilium, quanquam o vid. Ecta Presbyteri convocati sint; ab Hierosolymitana Ecta et Apli, tum Consensum adduxit tota Ecta quæ ibi erat. Cæter. Decretu illud de Sanguine et Suffocatis primis Seculis observatum fuit; sed postea exolevit.

Quidam adsunt alteri Conc. Hierosolymitanum, qd probant ex Act. 21. Ubi decreta sit tollerantia rituum Mosaicor ad tempus, Sed nihil ibi video, nisi qd P. de Col Hierosolymitanis purgavit se Contemtu Legis Mosaicæ, quasi dixisset eos ubiq docuisse à Lege discessisse. Fictitia aut Conc. St, in quib ajunt Symbolum Apostolicum ee Conditu, Item. Canones quos St Apostolicos, aut qui Convenisse fingunt cum Maria in Clem et ad Scenseca.

Sec

MS 124/2

De Conciliis

Seculo 2. et 3. plura Conc. Celebrata legimus adversus Hæreticos ejus Temporis. Nec ii Conveneruntà variis, et pluribus Nationum. V. C. Adversus Baptismum Montanistarum Seu Catafrygum Celebrata et Ikonienſis Synodus Ao 200. ubi Convenere Epiſcopi Frygiæ, Cappad. &c. Ab Ulteriori Gallie Conc. nullum legimus habiti.

De persec. Sec. 1mo

Jam ab ipſo Xtiani exercti, Hoſtes infenſiſsimos cum Hebræos, tum Gentiles. ut Conſtat ſatis ex Actis SS. Ita Cajus Perſecutionis fuit, qui et Caius et Gentiles timebant antiquos Reſp. Cum viderent Xtianos ritus Hebraicos tanquam minus neceſſarios, et Xtianam novam ad Salut. Conſequendam ſufficere in ritibus Reſp. Ad. ut Hebræi. Cum viderent Gentes viam Xtianorum Converti ad Deum et Xtum, hoc gre ferebant Judæi et Gentiles ſi quarent. et Salut. Conſequerentur ſine obſervatione Legis Cæremoniæ

De Perſe

ſum gerrime
ſuos Deos, Ceremo
bant Contemn
de meruebant: S
Civile ut everter
Et in juſtius
ſequi, multis ca
V. C. ſi eent ut
Criſtices illicita
Committerent
Edicti Cal
go apud Xtian
ras, Templa
cia &c, et ſi
cula oppugn
Mattis reos
Cæſaris negat
nec per geni
ris juraſſent
ſos eos faci
ſcano et nolen
ſas Convenire
ſum adpell
na veſci put
Euchariſtia o
et Corpore Ch

MS 124/2

Item q̃ gerrime ferebant Gentes, q̃ suos deos, Cerem. superstitiosas videbant contemni et Templa deseri, unde metuebant: Ne forsan q̃ quos Imperium Civile ut ceteros ita et Deos justius videretur Christianos persequi, multis eos onerarent Calumnijs vt. q̃ essent Atei, malis rei, et quod Criticos illicitas facerent, incestus committerent pueros q̃ederent et edulent.

Atheismi Calumniam hinc sumebant q̃ apud Xtianos nullas videbant aras, Templa, Simulacra, Sacrificia &c, et q̃ Gentilium deos et oracula oppugnarent.

Mallis reos eos adCusabant, q̃ q̃ sacrib negarent divinos honores, nec per genium aut fortunam q̃ Imperatoris jurarent, Nocturnas Conjurationes faciebant reos, q̃ ante Idcas et nocturno tempore sacra q̃ Cæa convenirent, q̃ q̃ Regem et Dnm suum adpellarent. & Carne humana vesci putabati adCusabant, q̃ Eucharistiæ occasione de sanguine et Corpore Xti vesci dicebant.

Incest

MS 124/2

Incestu accusabant, q̃d invicem adu-
labant Fratres et Sorores, et q̃d in-
ventibus S. invicem osculacrib, et
q̃d in agapis mixti sedebant. Et
Si qua oriebat Calamitas pub. fa-
mes Sect, pestis, in cendium Bell
ecclesianos accusabant, quod Caas
ligio vetus Contemneret. et Dii ir
Litarent. Et Cum in dies Ch
scebat numerus xstianor, timeba
ne ab iis oppriment, ita Tac
Lib. 15. Cap. 44. Annal. ait: xstianos fuisse flagitios
Suetonius vs in Nerone Cap. 16. vo
Maleficam Superstitionem.
Vidimus persec. Caas, Cum pri
in Ch. am xstus et receptus, et ips
in Apos effusus, Annas Sacerdo
Summus Sadduceor Secta, Apos
in Carcerem Conjecit, et Nocte sup
nites inde liberarent, Ad. vir
eos Cecidit Act. 5. 17. Sed
Vehementior Concitata fuit persecu
tio, qua Stegamus pectit, et Eccl
tot

tota fuit dispe
vosolymis ma
Lectio Hieros
Judaei, Jos. Frat
in Vincula Co
angelo fatt Libe
stea. Stoles
gimus: Annam
mortuus Portio
Festi, vna qu
tatis accusatbs
dos Carcere, vid
Et. Hg. Sc. Cpu
dies Hierol. pe
persecutiones vo
numerante, Ne
alias Effecant, a
Decem vulgo Stat
in Pjsto narra
Severus aut, qui
rat, Stat. Dt. 10. m
Sub Antexto vide
Hist. S. Sd. plage
tment, nam pe
tiles vexat. es

MS 124/2

tota fuit dispersa, et soli Apti-
cofoly mis manere ff. 8.
Sextio Herode Agrippa Jacob
Zebedi, Joh. frate Capite punivit, de-
in Vincula Conjecit, quit in inde ab
angelo fuit liberatt ff. 12.
Hinc Joseph. Antiq. L. 20. Cap. 8.
legimus: Imam fuisse summum
mortuo Porcio Festo, Jacob fratt
Christi, cuna quosdam alios impie-
tatis accusatos a Synedrio lapidan-
dos curasse, vide et Euseb. Lib. 2. 23.
At ff. Sr Ecclesiam subinde persecu-
tiones fuisse perpessam. Gentilium
persecutiones vulgo 10. a Veteribus
numerantur, quae variant, et alios
alias ponant, aut alias accensent,
decem vulgo statuunt. Quia 10. plagis
in Egypto narrantur edictis a Mose. Salv.
Severus aut, qui 9. persecutiones nume-
rat, statuit 10mam cultu plagam fore
Sub Antichristo vide cum Lib. 2. Cap. 33
Hist. S. Ss! plagis Egyptiis hucusque per-
tinent, nam per Gentilium persecu-
tiones vexatus e populus Dei, per

S-

MS 124/2

Xtianas plagas pueritiæ & hodie
Pli. Nos figit omissio nro Christ
persequentur Certa data Eccl. Sub
Imperatorib. Itaq; Sub Tiberio pacem habuere Xtiani
Imò Tiberius eis favisse dr, et re
tulisse in Senat. ut ex his in deos re
referrent. Aiunt enim: dcta Pile
ti jussu Constata ad Tib. missa et
de rebus Dni nri Jesu; de ejus
sione, Resurrectione & Miraculis
ejus et discipulos ejus patrat
Tiberium & voluisse, ut ex a Sena
in deum referret. Sd Senat hoc
recusasse, quia Tib. ipse divinos
honores noluerat suscipere, Tibe
rium in Edictum prosequisse et ac
Catonib. extitanos mortales Commi
de his actis agit Just. M. in Apol
2da. Tert. in Apologetico Cap. 5. 21
Euseb. Hist. Eccl. Lib. 2. Cap. 2. et alii
Et multi sc hodieq; qui hæc Nar
tori fidem habent, dd ps. d. stob hoc
mentitum est. Primo enim. Ca
est Cur Herodes silent Evgl. sc. d.

De moris
tes Senatus
tes acciper
dubit: Senat
Tiberio auct
ei ad fast. Dies
Nec adhuc C
mus Rom. Su
tus Senat, f
unionem voc
ligula. Nec
te Auctoritas
nimis fuere
facile videban
Religionem C
Nec Caudices
fuit, nisi qd E
de pellendis
Xtianos Ut
Nomine Xti
gnus enim A
triscillam id
pertinet hu
in Claud. Cap

MS 124/2

Dc moris erat ut Ppi Imperato-
res Senatûs decreto divinos hono-
res acciperent, et planè à vero
abhorrit: Senatu quàm isto tempore
Tiberio adulante fuisse neg dre, ui
ei ad fastidium usq; servirebant.
Nec adhuc Crimen erat exercitus-
mus Rom. sub Tiberio, imò! ne no-
tus q erat, Gentiles enim ad Chri-
stianismum vocati sunt demum sub Ca-
ligula. Nec sibet quenqm move-
re debuit societas Thyestea aut Ter. qui
nimis fuere credeli in reb, quæ
facile videbantur ad confirmanda
Religionem Christianam.
Nec Claudius Xtianis molestus
fuit, nisi q Edictum publicavit
de pellendis urbe Judæis, q Edict
Xtianos nesc involvit, q in Lob
Nomine Christiano; sc Judaico; Legi-
mus enim Act: 18: 2. Aquillam et
Priscillam ideo Corinthum venisse.
Pertinet huc S. C. q narrat Svet.
in Claud: Cap. 25. Judæos impul-

sore

MS 124/2

De Persec. Sec. 7um.

Lore Orestes assidue Tumultuantes Romæ expulsos, ubi per Orestem videtur intelligi quem alii Furias excitasse, alii oppugnabant.

Sub Nerone primam persecutionem Orbis Terrarum sensit, qui Cum vidisset incendisset, Culpam transtulit in Christianos, qui tot inviti erant, ut Facit. dt. Tam perinde Crimine incendii, quam odio humani generis Convincebantur. Amal. Lib. 15. Cap. 44.

Fuit hæc persecutio Atrocissima, nam Truces, Flammis ferab laniatæ in eos, Lyvi ut ibidem Facitus. An aut Tyrannicias pervasadit? Debitatur sit Anno 10. Imperii ejus, qui abeyuti St in ea persecutione Hist. defectum facile e dicere, Hb e Paulum & periisse vulgata e Sententia St Hegra improbat.

Hinc par fuit exitus apis Domitianus alter Contra eos

Secutionem excit
Ecclesiæ Jesu
Jum Lib. 67.
Perit & Flavi
ctis Deus
in Domit. Cap.
inertia Jolem
aut Falt relega
vel Domitilla,
Hist. L. 3. Cap. 18
relegatus e in
sit Apocaly
Constat. &
Sit. e ex eo
relegatæ, in
tis fuisse inje
fuisse egressum
Scriptores
fuisse est. Do
rem dubiis
metu adventus
festus ejus
à Hæreticis

MS 124/2

Secutionem excitaret, se qua Eccles. Hist. Scriptores vide Dio Cassium Lib. 67. apud Xiphilinum. Pererit & Flavius Clem. Cons. impiis Dei Christiani, quem sub Domit. Cap. 15. Contemtissimæ inertiæ hoc vocat. Occisa ille aut Solt relegata e Flavia Domitilla vel Dorothilla, ut ibidem Dio, & Euseb. Hist. L. 3. Cap. 18. Et eam Joh. Apostolus relegatus e in Pathmum ubi Scripsit Apocalypsin ut Cap. 1. v. 9. Constat. Et sub fabula si quas Det. Tert. e ex eo fictas: Eum primum relegatum, in dolium olei fervens. tis fuisse injectum et inde illæsum fuisse egressum &c.

Hegesippus apud Euseb. L. 3. C. 19. Author est: Domitianum tam strictum dabis extirpat voluisse in Metu adventus Messiæ. Atque Nepos testatur ejus frater Jesu erat à Hæreticis et Schismatis, si cum do-

MS 124/2

Domitianus videret eos pauperes,
& audiret ex iis: Regnum Messiæ
o ee ex his Terris, eos dimisit
& Persecutionem inhibuit. Sed
& Fab. si enim sibi metuerent
Messia vel Davidis genere, Judæ
Majis persequi debuerent, tm ex
anos cum si plerisq; Gentiles eant
Et falsum e: cum Pers. ec. ant
mort suam inhibuisse.

Ss. Pers. Ecut. Ppr Sec. tim
extra quas tn etiam passim inx
anos scitæ, et si Credemus ta
tigeis Narrationib. et Martyrol
giis: Des Apli, Excepto Jo. Cru
da morte perierc. Jos. tradit, p
Domitiani mort ab Exilio rev
catus vixisse adhuc Ephesi Tem
rit Trajani Imperatoris. &
Andreas St apd Edessenos vel in Sc
ia Crucifixus. Thomas in India. M
theus in Æthiopia præcipue, & sic de
teris. Evangelista & Apostolici vi

Lucas

Lucas, Marcus, Jo
militiæ insti enti di
tolli ob martyr
in Martyrologiis,
via ista Martyro
sola primos M
quia quique Ec
rebatt & jactab
as hujus vel illi
si, aut insignis
xis apostolicæ &
alia Martyrs e
& signis ferun

Persecu
Seculi

Sub Trajano
tio, patet ex
Lib. 10. Trajan
Exact
ius Asiæ vi
stantia Christian
reperiret Chri
tatis aut vi

MS 124/2

Lucas, Marcus, Barnabas aliiq; si-
milit' intr emti sc. q imo! ingens per
toto orb martyr numerus refert'
in Martyrologijs, sd incert' sc fidei
via ista Martyres vel Mnologia et
acta primor Martyr et sanctor,
quid quoque Ecla sanctis sibi de-
beat et jactabat aliquas reliqui-
as hujus vel illius Apli vel Aplici vi-
ri, aut insignis Cujusdam Marty-
ris apud se et deprositas, et nulla
alia Martyr et Aplico q̄o restat,
et si qua ferunt, ea ficta sc.

Persecutionibus Seculi 2di

Sub Trajano recrudescit persecu-
tio, patet enim ex Plinii Epist 97.
Lib. 10. Trajanum Civitates vetus-
tas et Ecclas Bythinig pes plu-
rimos q̄ue multitudine et con-
stantia exemplor Cives, et cum
reperiret Xtianos nullius impie-
tatis aut violatis Legum ee reos

Ll

MS 124/2

di è Contra Sacramento se obl
gere: Ne furta e latrocinia Comm
ferent. Quæsivit ex Trajano: Quid
ēo opus est? Rescripsit Imper
e Galenus Persecutionem miti
vit, Ne Conquirerentur, Si aut Deferen
arguantur, puniendos esse.
Hac Persecutione Ignatius Be
ris objectus legitur, de quo mox. Ite
Simon Cleopæ, Cruci affixus, vel
us; qui de Stirpe Davidis, et Christ
est. Refert hoc Eusebius apud Eu
in Hist. Eccl. l. 3. Cap 32. Qui ibi
scribit: Eum fuisse ipsius Dni pro
tra dem, et Jacobi Justi in Epi cop
tu Hiros. Successor, et ab Hæreticis
accusat, de Christo ille, Scripti
e exigua fidei, Quomodo enim ab
Hæreticis potuit Christianismi accusa
cum ipsi se Christianos profiteri
Est vero simile eō Trajanum si
metuisse à Stirpe Davidica.
Majis vian fabulosum est, qu
fradent de Κλαυδιοπολει

De Persec.
Primentis Ri, de qu
legitur in Monologi
ti Imperatoris Ju
stinani militum
Nescio auct., Cui
tiani Persec. sub
bat facta? ... in
tu Concitu, et qui
to Eum Celtu, Cur
ratoris apud
anos, qui de Chr
puniri jubet.
S. Hist. Lib. 2. C
janum Cum Jor
xtianis nil mo
tum reperisset
tia vetuisset. R
dum Epist. ur
dcamur.
Sub Hadriano
Persecutio Contr
Quadratus et Ar
Potores Hadri

MS 124/2

Clementis R., de quo supra, aut. qd
legitt in Menologio: S. Romulum tu-
lg Imperatoris Epolit Cum 11000
xtianor militum pertisse.

Nescio aut, cur Euseb. L. 6. C. 32.
hanc persec. sub Trajano particu-
lat facit? ÷ in hac vel illa Regione
Hz Exercitu, et quidem ô nisi popula-
ô Eum Alba! Cum ipsa Epist. Impe-
ratoris apud Tertull. extat, quà xti-
anos, qui se exercitû et arguentû
punire jubet. & Aut! Cur Sulp.
S. Hist. Lib. 2. Cap. 43. et: Trajo-
janum Cum Tormentis ô Z. hin
xtianis nil morte vel pœna dig-
num reperisset, Sevitii in eos ul-
tra vetuisset. Respicit Sulp. S. ad
dictam Epist. unde in contrariu
Sceneur. &

Sub Hadriano Continuata fuit
Persecutio Contra xtianos. Itaq.
Quadratus ô Aristides Athen. Ec
Doctores Hadriano obtulere A-

MS 124/2

722 De Persec. Sec. 2 di

Apologeticum vide Euseb. L. 2
Cap. 3. & Steb. Qui martyres
fatti di Sub Adriano in Martyr
Monologio id est, quia vel monologiis &c vel in certi vel
Secundum Mo- fabulosi St, Quale St, qua narrat
nes St dicta. de S. Eustachio, qui cum uxore
liberis primum Leonib objicieba
S. cum ab iis o[mnibus] derelict in bov
ardentem Conclusus, Quam
bulam alii in Sec. vocem alii fa
jiciunt. & Sevirit etiam hoc tem
pore in xtianos Impostor Ba
Cochab, ut Just. M. tradit.

Inhibita ejs e Persec. Hadrian
Circa annum 10. Imperii ejus, in
tercedente pro xtianis Sereno
nio Quadrato, qui dixit: Injus
vidisti: xtianos sine Crimine oc
cidi; Restituit & Imperator Mun
dio Fundano ejusq Successoribus: Ne
quis post hac sine objecto Cri
minis Condemnaretur. Ad Rescrip
Just

De Persec.

Just. M. Apolog
meminit ejus
ejs in Lib. ad M
ad Ant. Pio i
Martyres, Cum
cia, Cum in Urbe
M. in Antonini
tiam ex Adriani
rini, Erat hic
anum simulabat
lem imitaretur
sit, Ita aut Per
nisimum in Vi
in Melitoni
L. 4. Cap. 16.
Imperatoris
fuit. Ut enim
scripsisse ad
eos pessal.
dum ejs Rescr
tia xtianos

MS 124/2

Just. M. Apologia 2da asterunt.
meminit ejus Melito Sardensis
qui in Lib. ad Marcum Antoninum.
Sub Ant. Pio item varii exstitere
Martyres, cum in Asia, Syria Ju-
dæa, tum in urbe Roma vide Just.
M. in itidem Apologia. Et statet
diam ex Lucian de Morte Peregri-
ni, Exat hic Philosophus et Sexti-
anum simulabat se de et Hercu-
lem imitaret vivum se combus-
sit. Is aut Peregrinus et obsti-
nissimum in vincula Sabat, si-
in Melitoni Eusebius Quo Euseb.
L. 4. Cap. 16. Persecutio ista sine
Imperatoris mandato excita
fuit. Ut enim Melito: Ant. Piem
scripsisse ad Civitates: Larys-
seos Thessal. Athen. universos
denique Græcos: Ne quis novi con-
tra Christianos moliretur. f Sulp.

MS 124/2

Sulp. S. L. 2. Cap. 46. ſt. Sub Ant. Pio
dis pacem fuiſſe, ex vivilines dian
o quidem ex Dione, qui deficiebat in
Ant. Pio; Do ut ait: ex aliis, e nomina
ex Euſeb. in Lib. 70mo tradit: Ant. P
ctianis offenſam o fuiſſe, quia im
bemente obſervaſſe. Reſpicit
pitius, certè ex vivilines ad Edi
d Ant. Pio tribuit Euſeb. C. 1. C
ingues Synedrium Aſianor rep
ſit et vetat ctianos per ſtu
addita ſanctione, ut pœnianto
latores, do hoc Edicto M. Aurelio
erat adſcribend ut ipſa ſoc
Inſcriptio. Et eſt illud ipſum Edi
d M. emiſſe ferè poſt plur
per Ces Legionis fulmine im
trat, d fictitium ee mox videbim

Sub Marco, Antonino et Luci
Vero. & Sub M. Philoſopho e
cio Vero ejus Collega in quam ite
ſerbuit perſecutio. Impiſſimis M
ri Aº 7mo memor abt Aſiana,
periiſſe Credit Polycarpus, q
An alii Sub Ant. Pio fuiſſe.

De Persecut
morte adſeſſor
diam ejus 17. Iul
Eccl Viennenſis
ſide Euſeb. L. 5.
mus Epiſt Fallo
ctus ultiſſime &
quidam enim C
ſanctiſſ Cathedri
poſtſit in Sarta
potiores Leg
ſus peragamen
feſtione Medic
in Gallia ejus
dem exſtitiſſe, d
ſubpoſit ar bit
ſcit, d ſcribent
Virgine, qui n
graviſſimis
beſtiis objiciebat
lia manebat, h
in illum jactab
ſentiebat, Indem

MS 124/2

morte affectum dicunt. Annus
eiam ejus 17. luctuosus fuit Eccle-
Eccl. Viennensis et Lugd. in Gallia
vide Euseb. l. 5. cap. 1. si Cresi-
mus Epist. Gallor. ibi exhibet,
crudelissime à sævit è in eos,
quidam enim Bestiis objecti, aut
candentib. Cathedris impositi, aut
tosti sit in Sartagine. Petiere
à potimus Lugd. Episcop. Atta
cus Pergamenus. Alexandro-
festione Medicus. Non subito
in Gallia ejusmodi persecuti-
onem exstitisse, id Epistolam illam
subjecit arbitror, quia enim ce-
dat, id scribunt ibi de Blandina
Virgine, quæ nullis tormentis ex-
pugnatis postremo occisa; hinc
Bestiis objiciebatur, id diutissi-
sa manebat, hinc à sero Jovis
in altum jactabatur, nec in hoc ejus
sentiebat, Eodem vero jugulabatur.

Ibidem

MS 124/2

morte affectum dicunt. Annus
etiam ejus 17. luctuosus fuit Eccle-
siae Viennensis et Lugd. in Gallia
vide Euseb. l. 5. Cap. 1. Si Cruci-
mus Epist Gallor ibi exhibet,
crudelissime & saevit e in eos,
quidam enim Ob. estib objecti, aut
Candentib Cathedris impositi, aut
postis stO in Sartagine. Petiere
& potimus Lugd. Episcop. Atta
cus Pergamenus. Alexandro
fessione Medicus. Non subito
& in Gallia ejusmodi persecuti-
onem exstitisse, sed Epistolam illam
subposit arbitror, quis enim re-
dat, & Scribunt ibi de Blandina
Virgine, quae nullis tormentis ge-
um gravissimis pott enecari; hinc
bestiis objiciebatt, sed intabescen-
sa manebat, hinc à sexo Juvenco
in altum jactabatt, nec in hoc quic-
sentiebat, Eadem vero jugulabatt

Ibidem

Ibidem et Athenis in somnis ei
monit de Alcibiade, qui ibidem
in vinculis erat: Eum ei rele-
vare ut sancte viveret, solo
pane et aqua viveret.
In Martyrol. et Felicitt cum
filiis enecatis, et S. Januarium
batis occisum.

Apologias pro Cadebriano
Marco Imperatori obtulere
tibus, Melito, Apollinaris, Videl
seb. l. 4. Cap. 26. et 27. Et Ath
nagoras; Philosus etnes Legatio
suscepit, et scripsit pro etnis
hodieqs extat. Scribit qs Euse
Just. Martirem suas reliquisse A
logias; alter Ant. Pio, alter M.
tat, utraqs hodie extat, de extra
Eusebium Contendunt Valesius,
arsonius, et Dodwellus, quia in ipg
Apologia siserte ad Pios. Vide ipg
Euseb. in Cronico Justin. Mort
fert ad Annum 13. Ant. Pii, Cui

ut utiamqs Apolog
gretur, ſ. Inscio,
Utramqs ne ee à
in ea enim, qm Mar
inscriptº in Crescen
cinatt quasi ejus
itus, Et. qbia C
ne perisse ab Ju
agit ejus, incert
ipse Just. eam
Nihil aut Celeb
fulmineal sive ful
dit in Bello M
Antoninus Castra
Quados, et dele
vios, ut subito
et Tempestas,
eratis retici
bat et prostr
tianorem Christia
bant Legioni
ta et Christ Com
Marco indicat

MS 124/2

Ut vtramq; Apologiam oblatam oportet, q̃d Incertus, an Scriptus Deb sit? vtramq; ne Tertullianum profectam in ea enim, qm Marco oblatam vult Euseb. invenit in Crescentis silos evaticinatis, quasi ejus Accusationis Petitus, Et qdia Crescentis Delatione periisse dr Justinus, id de Apologia ejus, incerta et puto, simpos! Ipse Just. eam Scripsit.

Nihil aut Celebratius, Legione Fulminea, sive fulminatrice, Accidit in Bello Marcomannico, cum Antoninus Castra teneret adversus Quados, et exclusus esset ab iisdem, at subito Coorta dr Imbria et Tempestas, qua Romanus Exercitus refrigerabatur, hostes terrebatur et prosternebatur. Miranda hanc rem Christiani Scriptores tribuunt Legioni Melitensi, quæ tota ex Christianis Constabat, Cum enim Marco indicatum esset Christianos via

quæ

MS 124/2

to utramq; Apologiam oblatæ op-
portet, q.d. In Scio, an Sytis Deb sit?
Utramq; ne tu à Just. M. profectam
in ea enim, qm Marco oblat vult Euseb.
invenit in Crescent dilog evati-
cinatu quasi ejus Accusatioib se pur-
itat, Et qdia Crescentis Relatio-
ne periisse dr Justinus, id dr Apol-
ogiæ ejus, incert et puto, Simpos!
ipse Just eam Scripsit.

Nihil aut Celebratius, Legione
Fulminea Sive fulminatrice. Acci-
dit in Bello Marcomanico, cum
Antoninus Castra teneret adversus
Quados, e exclusus est ab iis flu-
vio, at subito Coorta dr Divina
e Tempestas, qua Romanus Ex-
ercitus refocillabat, hostes terre-
bat et prosternebat. Mirandæ
bat e prostrenebat. Mirandæ
Gancrem Xtiani Scriptores ti-
buunt Legioni Melitensi, quæ to-
ta ex Xnis Constabat, Cum enim
Marco indicat et Xtianos via

O

que

MS 1241/2

quę vellent à Deo suo impetrare
posscnt, jubebat impiè eos Carn
& Cum mox sequerentur fulmina
& pluvia, eam apellat ee Kes
vobovov ÷ fulminearu. Ipse Im
rator Literis ad Senat datis ho
testasse & edictum promulgasse
Si quo delatores & not mortem
bebat adfici, Auctor ē in Apolloge
Tert. & Apollinaris Euseb. L. 5
Cap. 5. extremus in Dione &c.
Sed Nihil ē in tota hac Narra
tione, Cui fides adhibenda. Primu
id falsum ē, qd St Legionem ful
mineam hinc ee dictam, Nam D
Lib. 55ta pag. 562. Legiones Aug
Augusto enumerans St. Legionem
12mam fulmineam in Cappado
cia Sedes habuisse, Eo jam te
Tempore sub hoc Cognomine
fuit nota, & occurrit Inscrip
& Trajani qvo apud Grater
folio 163tio Legionis 12mę fu

De Persecut. &

fulmineq, Atqui
te est: Sott Legionem
tise, Citato quidem
Apollinar, qui hoc
qui hic de Legio
sidisset, Dio
Apollinaris verbo
locum Citat ubi
pollinaris. Porro
Ves ē qd Imperat
ge Sces fuerit ad De
qvovedit se Xtia
hanc impetrasse, ea
tiof fecerit Literis
stat Columna Ant
tat Victof ā Quad
& simul & libet in
vii, & stat et Numm
Mercurius, qui de
sinistra Cadueum &
ipse vel Jovi pluvio
accepto retulit, &
Confirmat Dio hoc
& reliqui Gentiles

MS 124/2

fulmineq, Otho qm! q̄d pot probabile est: Tott Christiani ex variis Constitisse, Citatq quidem Eus. Cesarien. Testem Apollinar, qui hoc tempore vixit, quasi hic de Legione illa memoriam tradiderit, Sed! peccat, q̄d ipsa Apollinaris verba ō refert, nec locum citat ubi hæc scripserit Apollinaris. Porro!

Verū ē q̄d Imperatoris jussu Legio hæc Deos fuerit ad Deum, sallt! q̄d Imperat. agnoverit se Christianos, cui plurima hanc impetrasse, eoq̄ de re Senat. Consult fecerit Literis, Nam hodieq̄ Extat Columna Antonini, qua repræsentat victor à Quadis reportatam, et simul exhibet imaginem Jovis Pluvii, et stat et Nummus in quo visitur Mercurius, qui dextra lateram et sinistra Caduceum tenet, Itaq̄ Imperat ipse vel Jovi pluvio vel Mercurio Actio accepto retulit, Quod et eum fecisse Confirmat dio, hoc tempor. Scriptor et reliqui Gentiles. Claudianus, Lan-

MS 124/2

Persecut. Sec. 2di

Lampridius e Vopiscus. provocat quidem Tert. ad Literas Imperatoris Si quæ extitere, ea fictitia sunt Certe! quæ Literæ hodie leguntur de Legione fulminea. ea St scriptoris qui, vide Scaligerum in Eusebii Chronicon pag. 2. 184. denique

Falsa St Literæ tributa M. Antonino de Christianis. fiunt. cumquidem fisse et Christiani si arguerentur mortis adficerentur, in ut eos Salvos Status Delatos Christiani jussit morte adfici vide Tert. in Apolog. Cap. 5. et Euseb. Lib. 5. Cap. 21. Si quid est inceptus, quam jubere, ut et accusatores eruciari pereant, etiam! qui ipsi veteres sibi contradicent, nam ajunt: Bellum Marcom. anno M. 17mo finitum Pallor, et ipsum Imperatorem rescripsisse ut Confitentes quidem gladio plecterentur, negantes vero dimitterentur Euseb. Lib. 5. Cap. 1. Hæc diu ita manifesta St, ut Rodolphus

plerisq; falsitatis ar
ignoscant, In ve
Reliqua plurium
ad Cæsarem
nuntiavit, sed
anos in exercitu
aut si fecerunt
runt Anob Cas
as obres Deum
se Romanis.

Sub Comm

e multi genere
Nomen habant, ut
dit Dio in Ex
Lib: 72. Marci
nam Anob Aud
in eos beneficia
Apollonius in
sissimus erat; q
ma oratione C
sua fidei habat
cio à Senatu d
Lege sancita exa
rent, nec Cn à

MS 124/2

plerisq falsis naeraiois de Leg. J.
agnoscant, In ita plures existimant:
Revera Livium illum impetrat ee
ad Cesetnos, qm Imperator do ap-
paverit, sed unde tuq so norunt xti-
anos in exercitu Ces illas fecisse
aut si fecerunt, à quo Vate dicie-
runt Xnos Cas e Gib, o vero ali-
as obres Deum illam Clargit fuis-
se Romanis.

Sub Comm do. Quies erat Xnis
e multi genere e opib illustres xto
Nomen dabant, ut Euseb. L. 5. Cap. 21. st.
Addit Dio in Excerptis Valesianis
Lib: 72. Marciam Impiis Concubi-
nam Xnos Audiosam fuisse e multa
in eos beneficia Contulisse.
Apollonius in periit, Vir ille peri-
tissimus erat, qui diam elegantissi-
ma oratione Col Senatu ratio em
duq fidei dabat, post Capitali Supli-
cio à Senatu damnatus, Nam Vete-
Lege sancit erat: et Xni si accusa-
rentur, nec in à propo discederent pu

MS 124/2

puniretur, sed & delator confractus
secundum Constitutionem Imperatorum
Longius hoc Euseb. loco citto, dum
respicit Euseb. ad Edictum Maximi
Odium Maximianum edictum, Cui
& Cur hanc narrationem ò Gedeon
enim erravit Apollonius Cur delator
est occisus.

Persecut. Seculi 3tii

Sub Septimio Severo vehemens exo
tata itteb fuit persecutio, qm pri
bus annis Imperii ejus flaviisse dr
fert enim Eusb. procul dum quam
iem extinctum sic placuisse Severo, ut
buerit eum in palatio suo usq Bas
& Tempus quo persecut. hæc cœpit
dilligatè Annotavit 202. qui est ann
Imperii 11imi 7mus. Quid quam
Sunc persec. descripsit? Satis figuri
Maxime grassata est in Ægypto ubi
se vide Euseb. Lib. 6. Cap. 1. Et hab
fuit, et quidam hinc imminere adve
& antichristi cogitarent, Nec in ubique

riter vexarunt ec
ad Scapulam C
Asiæ provinciæ
in ejusmodi Cau
minerunt. &
lus et Rhetor exst
ferierunt et alt
Episcopus, et Vic
tum de Irenæo
quum nec mat
Euseb. Basilius,
Martyribus vide

Sub Caracalla

Sept. ait: cum Ca
fuisse Lib. ad Sca
runt in Christ
ostianos persec
la afflicta Apo
logiam
Alexander Sev
bales unice
Deum Sum
deos in et Sam
Ubi Tertullianus
et Hamperi sic

MS 124/2

riter vexarunt xtianos, Tert. enim
ad Scapulam Cap: IV. memorat plures
Sides provinciab, qui similabant
in ejusmodi Causis, et humanitus me-
minerunt. Tertit & Leonidas Ji-
los. et Rhetor xtianus Pater origenis,
perierunt & alii, Dlat. Irenæus Lugd.
Episcopus, et Victor Romanus Episcopus
tum se Irenæo res & Latis & Cecta
quem nec mactytem dicunt. Tert.
Euseb. Basylius, Epig. teg. de religuis
Martyribus vide Euseb. L. 6. Cap. 1–5.

Sub Caracalla pax fuit ecclis, ims.
Tert. ait: cum Lacte xtiano educata
fuisse Lib. ad Scapulam Cap. 2. Fue-
runt tn Sides provinciab, qui
xtianos persequerent, at Scapu-
la Africa Proconsul, ad quem A-
pologiam scripsit Tert.
Alexander Severus Imo! Elaga-
balus Unice quidem venerabatur
Deum suum Emissenum, in Ju-
deos tn et Samaritanos acerbos
Us Censor erat, et siscimus
ex Lampridio in Elagabalo. &

Alexander

MS 124/2

De Persec. Sec. 3tii.

Alexander Severus Judæis et Xtianis vebat, Judæis enim Concessit in Ju-
stina habitare, et Templum sibe Et-
narcham habere suum, De animo
ejus in Xnos multa Set Lampr. sed
hi ejus Vita, Sit enim Xti: 2 Stibor
o vis fieri, Alteri ne feceris, Spe
in ore habat, et in Lazaris sue Ap-
tonium, Xt, Abrahamum, Origenem
habuit. Dnò! et ipso Templum face
voluit, et eum int Deos recipere,
prohibitus e ab iis, qui interd
ne sic ora reliqua Templa deserent
unde patet: Eum, Xtum gentili vita
Coluisse, Xtianum tn o fuisse. Fuit
diam Xnis diam Julia Mamm
Mater Alexandri, qui Origenem ar
cessivit Euseb. Lib. 6. Cap. 21. et Vir
hunc valde Celebr experiretr, nec
hic diam int Xnos Censenda e.
Sub Maximino Tyranno mota
itel persecutio Dum in religiosos Chr
et postea in Ecclæ Antistites. Initium
hujus persec. notat Euseb. ad annum
232. Lib. 6. Cap. 28. videri pott.

Quia

MS 124/2

Sive diam Sd vixit in familiam Alex.
Severi, in qua plerisq; Juerant Chri-
stiani, perijt d Pontianus Rs Eccls Episcop.
In Carcere vero Conjectus e, multatus
Ipse Jsq; Eusebius Libertatis Ambrosi-
us Origenis admirator, Quidam Ur-
sulam Britannicam Cum 11000
Virginib hoc tempore ob fidem Chri-
anam Martyrium passam dicunt,
jam fabulam tu alii ad Sec. 4. alii
ad Sec. 5tum referunt.
Post Maximini mortem sub Gordia-
no 3tio et Philippis Patre et filio,
pacem habuere Jmo Philippum
Cum Otacilia filia Chr. vixisse et
volunt fuisse Euseb. Okolnies et
Sd perperam, Jm Euseb. o Hactenus fu-
isse dt, Sd Stetisse in Christiani-
tes, Cum ab Episcopo ob admissa
Scelera repellendum L. 6. C. 34. ibid
Cap. 30. St: extare Literas adm
et exul ejus ab origene datas,
Sd opponi potest Silentium o
Hist Scriptor Ecclesiastic: Ea Hos. Soli-
tum, Historis etc Sd et Origenis Lect-

MS 124

Lactantii, Sulpitii Severi &c, Scribent: Constant. M. primum Christianum Imperatorem fuisse, & Eusebius ipse subinde loquitur. Sic & facere ait enim: Sapiam Celebraci Philippo Christiano, Nec Constat. quo Episcopo mandante pœnitentiam ejecit, quia Euseb. o meminit, alii quidem Fabiano Episcopo Roo tribuunt, alii Babylo Episcopo Antiocheno, vide tes Origenis fidei St, Nam Ethnicum fuisse Constat ex eo, q Ludos Roos Celebravit Seculares modo Gentilicio vide Spanhemium Hist. Ec. pag. 702.

Sub Decio recrudescit persecutio, imo. Hæc diu Cruentissima fuit ejus biennio cum mensibus Decii determinata e Scriptorum ea e Laniatu bestiar, flammis & Edictis St, missa ad Rectores Provinciales, qui scripserunt nas iis minabantur, nisi ei gen-

et

MS 124/2

re Jotmentob Xtos Cruciarent
Teste Greg. Nisseno. & Multi nos-
tyres nominatim referunt &
Lib. 6. C. 41. et 42. Inter illustrio-
ores erant Fabianus Roma-
nus, Alexandr Hyerof. Babilas,
Pionius Smyrnensis presbyter,
alii horrendos Cruciatus per-
tulerunt, ut Origenes, alii in
Exilium abiere ut Cyprianus
Greg. Oaumaturgus Eusebi-
rimi lapsi & apostatæ factis &
Hi lapsi dividunt in sacrifi-
catos, qui sacrificia, & veri-
ficatos; qui thura adolerunt, &
Libellaticos, qui Libello a Ju-
dibento contra persecutores se
tutabantur. Denique traditores
dicti, qui Codices sacros com-
burendos tradiderunt. &
Huc pertinet fabula de 7 dor-
mientib, qui Tempore Decii in
Spelæa delapsi erant & obdormie-
rant, et 200 annis post sub
Theod

MS 124/2

Theodosii junioris experrecti &
Decii sublato ne Christianum
tum Eccl. redirit, sd Lut. apud Euseb.
Lib. 7. Cap. 1. Imperator Gallus
Hierosanctos insectatus est.
Sub Valeriano post Gallum primo
Imperatoris sui Christiani, cujus familia prius fuit
Laundabat ut St. Dionys. Alexandrinus
apud Euseb. Lib. 7. Cap. 10. Sd postea
ut idem Dion. St, Magister et Archi-
synagogus Magor Egypti cum indefesso
ut Xnos persequeretur, Not enim est
apud Egyptios Magicam Artem impune
huic fuisse exercit, quam Cyprianus de
a Mose et Jambre repetit et. auctor
vit Sct. Plin. de Magis Ogni Cum Ma-
gicis suis Certarent, Sd gravissi-
mo errore Mosen ipsum miscet Ma-
gis. Itaq. Imperator Valerianus
primum exilio, de pena Capitis
jussit puniri Xnos, Conscriptumque
Ao 258. emissum legitur apud Cypri-
anum Epist. 82. Inter Martyres
Celebriores fuit ipse Cyprianus
Chartag. Episc. qui primo Exilio mo-

mor Capite plexus
Scribit Pontius, ej
patem ejus passi
Xistus Xtus e
ejus Laurentius
Sicula Postea

Valerianus a Pe
te Captus in vin
& Gallienus ejus
peraret, revoca
Xnos, mandatis,
ng Xng Cunta li
tudine suo obir
Sub Claudio
tianus de Cap
Segui, qm prim
in nos fuit. Cum
nostenus ob H
positus, Antioch
mo Cedere nollet
St apud Imperatorem
tomus est ejus
Rus et Italici

MS 124/2

mor Capite plexus est ejus Successor
Scribit Pontius, ejus Diaconus, Vm
putem ejus passionem illam fuisse.
Xistus Cruci e affixus, Diaconus
ejus Laurentius lento igne in Ca-
ticula tostus. Cum o multo post
Valerianus a Persa Rege Sapo-
re Captus in vincula Conjiceret
et Gallienus ejus filius solus im-
peraret, revocata st edicta contra
Xnos, mandatq, ut Osides doctri-
nq Xnq Cuncta libere pro Conve-
tudine suo obirent Euseb. l. 7. c. 13.
Sub Claudio pax rediit, et Valeri-
anus de Capit ritet Xnos per-
secui, qm primum prospectior
ih eos fuit. Cum enim Paulus Sa-
mosatenus ob Hæresin a Xnis de-
positus, Antiochiæ Episcopalis do-
mo Cedere nollet, questi se ad Xni
et apud Imperatorem, qui jussit, ut
domus eet ejus Episcopi, Cujicam
Rus et Italici Episcopi adjudicant
Cæteb

Ctef. antegim Edicta Contra Xnos
passim in Prov. publicarentur, occi
fuit ipse Imperat. Euseb. L. 7. Cap. 30
Lact. de mort. Persecutor. Cap. 6.
Ultima Persecutio Coepit Sub Dio
cletiano Imperatore, et Maximi an
Herculeo, et hac diu fuit atrocis
ma et maxime diuturna, quia per
10. annos Continuos Ecclesiae Dei Deo
lata est. Extant Inscriptiones de
hac Columnis Diocletiano positis
apud Chrytem pag. 207. Nomine
Xtianos delendi qui Remp. everte
bant, vel superstitione Xtiana sus
tolleta. Euseb. L. 8. Cap. 2. Initium
Persecutionis sic refert: In Urbe Ni
comediensi, ipsa Palatii Maximiani
incensum fuisse Palatium Regium, fa
mamq; et sparsam: Xnos ignem sub
jecisse ut Imperatores crederent,
Et sic! Jergi versant Diocletianum
ad Persec. fuisse Compulsum. Ince
pta Haec ab Ecla Nicomediensi, Vbi so-

De Persecut
solo squabat, du
bucebant ipsa
vam. Prisca et fi
Galerio nepta
fitentes Sacri
que quid pos
cipse Ecclesiae
secta. Hinc in
ad 20000 in Jem
uno die Concrem
Nicenses L. 7.
in Xnos saevit
objecti, alii in
ribus Sta al
Crudelius, in al
ne fustibus
Persecta, sub
bantur: Britan
quibus Gerat
Xnis favebat, p
stantius enim
ut Xnos or
ut quomodo
obtemperare
Vix aut fec
Diocletianus

MS 124/2

solo aquabat, dum inter ea Sanc-
tissimi ipsa Conjux Dioclesi-
ani prisca et filia ejus Valeria
Valerio nupta Xpianissimæ pro-
fitentes Sacrificare cogebant
quid postea penitentiam
egisse dicenti, et Ind Licinii in-
terfecto. Hinc in oes Xnos sævit
et 20000 in Templo Nicomediæ si
uno die Concremata fuisse refert
Nicephorus L. 7. Cap. 6. Ubi quid
in Xnos sævit est: alii ostiis
objecti, alii in Cruces acti, alii gla-
dibus, sed alios in profundum
crudelius, in alios mitius cum
iis fuit actum, imò! Gallicana
Diecesi, subque Constantio
Cæsare: Britannia et Hispania
quia is Cæsar Constantius, qui
Xpis favebat, pacem habuit, Con-
stantius enim nil aliud fecit, quàm
ut Xnos oratoria diruerent, sed et
ut aliquomodo Edictis Contra Xnos
obtemperaret.

Vix aut fecerant Sequendi initio
Dioclesianus et Herculeus, cum ab

MS 124/2

Ao 304 vel 5to Decret Deponerent
Dd Galerius Maximus, Junior Maxentius et Maximinus et Licinius
persecutionem Continuarent. Incredibile fuisse Martyr Numerum
testis est Euseb: L. 8 c. 9 et in Libello
de Martyrib Palestinis. Cyrill Cat.
Galerius M. G. in extremis ageret Ao
311, e insanabili plaga: Verbimus
Corpore exampntib percussus
Deo revocasse Edicta priora; Selct!
ut Xni pro Salute sua orarent,
Dd instauravit persecutionem
Maximinus, donec ipse Ao 314.
victus à Licinio venenum sumsit, quod, cum lent cet, intolerabilem ei dolor adtulit, iniqua
Statua Miserando Xtem
deprecatus est, e Lege promulgata Xtianis Sacrorum Libertatem fecit.
Vide Eusebium Lib: 9. Cap.
10. Lactantium de morte
persequent et Caprite Laad
ragissimo nomo e alios.

Instau-

MS 124/2

instauravit persecutionem Licinius, hic
tndem à Const. Magno in decimem ferè
decies, atq; Christiani ipsi Christi ter
Domini. C. De Martyribus tulerunt.
Euseb. Hist. Eccl. Acta possunt Acta Mar-
tyr. vel Passiones Sanctorum, quæ vulgo
leguntur, ubi tu Cavendum, ne nimis Ca-
suli simus, si enim plurima in illis Sa-
pere fida et falsa, multigs Martyr-
es ne extitere quidem. Sic inter Mar-
tyres recensetur S. Agnes Virgo, cujus
judicium primum fuisse fertur, est
Roma in publ. fornice, deinde injecta e
in ignem, sed cum inde illesa evaderet
gladio percussa est, Hæc de ea lent
Legendæ. Vel est Agnes Virginem et
Martyr Celebrari Ob Hieron. Ambr.
et Prudentio, sed quo pacto sit? Sub
quo Imperatore? apud eos o legit.
Talis et Legenda etiam de S. Catha-
rina Virgine et Martyre. Ajunt eam
Maximini libidini restitisse, et regis
se in verticem Sinai montis, deser-
ta perquisitione, inde extracta et gla-
dio percussa a Alexandri et Ver. Cor-
pus ejus ab Angelis translatum et in
eum

eundem M. Sinai, ubi Hebreas nat
erat in Syria, qui locus hodieq
religiosiss celebb, ubi Templum
S. Cath. et Mons ejus Stæ Legend
hæc in actis fictitiis S. Catharine
et apd Metaphrast. Et nil
ea habent Euseb. et his tempor
bus propiores.

Similiter St de Dorotheo Virgin
et Martre, qui media hyeme pro
cebat rosas et poma. Sic de Ba
bara, Sergio &c. Fabula dia
et qui circumferti Cebea de Legio
Constante 6669000 militibus, e
mam à Dioclet. vocabatt in Supl. Expra
quas maxim. Herculeus in Gall
Contra Bacbaudas ducebat. Hic
itinere ab Episc. Hieros. ad Nisimu flexi
de Roma à Marcellino Confirmab
Cum aut superatis alpib Cumbo
Jovium Sive Martiniacum Co
sisteret et exercitus et lustraretur
ad Aras, juraretq; se fortiter
pugnatur, Legis Cebea noluit ju

MS 124/2

entibi sita le
surmata e d
immisso toto
em Selecta. D
titius, cujus
ustaetsum e
S. Mauritii, d
ptores de Gac
Fabula e d
n Episc. Rom.
lacto in Jem
tus adolevisse
ta e Synag
300. Ett di
producti St,
cit, Et convi
fessus est, et se
dicens ana
illi subscribe
ada ejus hem
Pontificem,
des judic
hæc Surrepo
nem Compos

MS 124/2

Gentili ritu lustraci, idq; primum
decimata e d primo d 200, indem
immisso toto exercitu ad sinistrum
dem delecta. Dux cujus erat Mau-
ritius, cujus honori ibidem sodes
extat templum e Monasterium situm
S. Mauritii, ad Vesperiores Seri-
ptores de hac Legione facient. &
Fabula e et Lapsus Marcelli-
m Epise. Rom. Hic de Jovis simu-
lacro in Templo Vestæ e fulmi-
ne adolevisse, Hinc Synodus Loa-
da e Synagoga in Cyrta et Epis
300. Eff Diaconos, et 72 Presbyt
producti sr, quib videntibus fe-
cit, Et confitebatur Culpam diam Co-
fessus est, et seipsam damnavit si-
bi dicens anathema, et Manu sua
illi subscribens, nemo enim, ut
acta ejus sent, unqm judicavit
Pontificem, nonjam prima Se-
des judicabitur a quopiam. Sed
hæc subposita sr, et cum in si-
nem Composita, ut R. Episcopi aut

MS 124/2

auctoritas Confirmaverit, quasi
tyjam habitus fuerit & eminens
ut à nullo Episc. potuerit damnari,
quis enim credat tam atrocis per
secutionis tempore potuisse Syno
dum 300 Episcoporum Cogi esse &
festas ejus rei notari esse habere.
Imò! fortasse Ebbes Marcellinus
e fictas, quia ejus nec Chronicon
Eusebii, nec Martyrol. Hieron. meminit
tt Marcelli, qui ei succedens S.
Per duximus jam Res Gestas a
Nato usq; ad Const. Magnum
nec aliud restat, nisi ut Scripto
res Ecclesiastici, qui floruere sub
his 3b Seculis, ut hoc faciemus ab

Sive

A Constantino

Sub Const. M. trium
de Superstitione
Sive Rel. prodo Sec
Hist. Ecclesiam ita
& primum quidem
gesta & acciderun
à Const. M. Hoc tal
ita autem & vitas
initium Secuti 4ti
stinas Epist. 19:
jam studet sub
tz enim Crimon
revocata & ri ex
titiosi Gentilium,
bantis & Corrig
vidente post a
& distinctiones vac
cros, Altaria, Tum
ura, Consecratio
Vetes Gentilium, e
sensum Coptic Eclam
us & distinctius den
mum vetres ag
tis, ad Loca &
progrediemus. den

MS 124/2

Historia Eccl̃astica
Seculi xm vii. & viii.

Sive!

A Constantino M. usq ad Joan.

Sub Const. M. triumpavit Religio ctna
& Superstitione pagana, itaq Novus
Ejus Rector sedit, dividemus verò
Hist. Eclasticam it & in quasdam periodos
& primum quidem persequemur ea, quæ
gesta sunt & acciderunt 36 primis Seculis
à Const. M. Hoc aut temporis intervallo
ita auctâ est ritus & Cærimonia, ut sub
initium Seculi 8ti jam quæreret Augu-
stinus Epist. 19: Tolerabilius fuisse Ju-
dæis sub Lege. Neq hoc mirum
Ut enim Cærimonia Veteris Judaicæ
revocata est in usum, & ritus Super-
stitiosi Gentilium, qui paulatim immuta-
bantur & coercebantur ut à Xnis ritè
viverent posse adhiberi. Hinc enim orta
est distinctio varia inter Ministros Sa-
cros, Altaria, Lumina, Simulacra divos
cros, Consecrationes &c. Ab & Exuvias
Veter Gentilium, & detestanda Idolatriæ
sensim Cupidinem efficere, quæ, ut Cæri-
nes & distinctiones demonstrari possint pri-
mum retinere agemus de Personis Sa-
cris, & ad Loca & Tempora & Res Sacras
progrediemur. denig addemus Eccl̃asticos
vel

MS 124/2

Novae Propagationes, Hereses, et Signa
erunt alia, quae ad illustrandas Res Eccle-
xum et Religiosis pertinent.

De Personis Sacris

Seculo IVto Vto et VIto

Jam ante Const. M. distinguebantur
eae personae in Rectores Eccl. et Mi-
nistros. Ad Regimen pertinebant Epis-
copi, Presbyteri et Diaconi, Administri
vero Hypodiaconi, Exorcistae, Lectores,
Cantores, et Ostiarii, denique etiam Mu-
lieres diaconissae. Ex his Ne Ministeriis
quidam in omnibus Ecclis desiderabantur
ex. gr. Exorcistae Munus in Ecclia Graeca
exercebat Catechetae, qui eum solebant
Catechumenos insufflare et faciem ad-
ras, quo ritu putabant daemonem abigi;
existimabant enim, qui eodem essent Eccl.
inserti eos a daemone possideri, Do-
Occidente Exorcistae erat peculiaris
so et nomen, quanqm Sulpitii Sev.
tempore hoc munus jam valde ob-
solesc[ebat], ut docet in Libro de Vita Mar-
tini Cap. IVto. Diaconissae item olim alle-
bantur per manuum impositionem
et vel Virtus, vel etiam Virgines sa-
cratae sexagenariae
Ad Rectorum ordinem allectus est Archi-
di

MS 124/2

diacono Chorepiscopi, Archipresbyteri
Metropolitani Archiepiscopi, Primates, Patriarcha &c.
Qui primus erat diaconor is Archi-
diaconus Capit, dici, quo nomine olim
dicebatur is, qui ordine erat primus,
& qui pbr exercebat in Religuos
diaconos, quib quas fieri debebant im-
ferebat, imò & Archidiacono Munus in
Ecla Latina evectum est supra Presbyte-
ros, ibi enim qui Archidiaconus erat
imperabat ipsi Archipresbytero, erat
Episcopo dignitate proximus, ejusq; Vi-
carius quidam, qua ipsi eidem Episcopo
decedenti vulgo in Episcopatu succede-
bat, & ad eum deferebant Cas, quas Co-
gnoscebat & de ad Episcopum deferret.
Sic Conc. Matisconense Ao 1583. Cele-
brat injungit Clericis litigantib, ut
lites Eor in Episcopi sui aut Presbyteri
vel Archidiaconi Presentiâ definiant.
In Ecca aut Ecla Archidiaconi Mu-
nus tale erat, nec iis extra Templu
ulla Jurisdictio demandabatur, Roma
diam tandem pro Archidiaconis Creati
sunt Diaconi Cardinales.

Chorepiscopi dicebantur in Talibus
Talib in agris, sive minoribus oppidis
Episcopi, Erant illi in Civitatis Episcopo subj

MS 124/2

subjecti, ejusq; partes administrabant
Constituendis Lectoribus, Subdiaconis, Exor-
cistis &c. Erant igitur medii quodammo-
do inter Episcopos & Presbyteros, & insti-
tuti ad sublevandos Episcopos. Et
fit mentio Seculo IVto, in Lat. vero Ecla
sem an Seculo Vto.

Metropolitani Seculo IVto dicebant-
ur primates in provinciis erbium Episco-
pi, quia aut aliquo accidebat, ut unius
provincia duas aut Metropoles, alte-
ra dignitate & auctoritate, altera vero tit-
tendas, hinc fiebat ut diam plures aut
Metrop. Episcopi in eadem provincia, alter
jura Metropoleos exercebat, alter ver
tt erat honorarius, potius Metropoli-
tanor hac primitus erat, ut ipsi aut
primates ejus provinciæ sibi adstrue
Aol, & nemini supra se serent, & prop
ea, cum exorientib⁹ Exarchi & patriar
cha, dignitas col & immunita.

Cæperunt enim mox Creari Exarch
sive primates, quor originem & potestat
Cognoscamus advertendo 1: Tempore
Constantini M, ut nondum multipli-
catas & provinciales distributiones,
enim R. Imper dividebatur in 4. Præfec-
ras Majores, quar duo spectabant ad
Imper occid. duæ altera ad Imper orient.
Legibus aut Præfectura major iterum divi-
debatur in Vicarias dioeceses sive Vicaria-
tus, & dioeceses rursus dividebantur in
varias provincias minores, quæ igitur
Dio

De Personis

Dioeceses gerant
adpellabantur, simi
quibus eo dignitatis
tri, aut sedes suum
tas Dioeceses, adeoq
places Episcopos,
politanos, & primates
adpellabantur, talem
in oriente, Alexan
drinus in Egypto
ensis in Pontica,
cia. Deinq; exor

Patriarcha, Hoc
modo accipiebatur
Episcopi honoris
de Dioecesium Exar
chabant, qui alios
tes non dependabant
lejensis Episcopus
tensi subtrahit
ullum ne quidem
sub eo erant, sed tra
in Gallia Lug Senen
ia Aquitanica pr
bantur. Strictiss
jam 5 sedes pa
rabantur: Romana
dina, Antiochen
Hae aut Sedium
erant vesti, ut
tropolitanos qu
primates, itaq

MS 124/2

Diœcesib gerant Latinè primates
adpellabant, similiter ratibe Episcopi
quib eò dignitis coperent S. t. effer-
tri, et sibi suum exercerent in to-
tas Diœceses, adeoq sub se terent oth
places Episcopos, sc diam Metro-
politanos, et primates vel Exarchi
adpellabant, tales erant Antiochen
in oriente, Alexandrinus in Egypto,
Ephesinus in Asiana diœcesi, Cæsari-
ensis in Pontica, Constantinus in Thra-
cia. Deniq exorti st.

Patriarcha. Hoc nomen semper eod
modo accipiebat, fit enim et Senior
Episcopi honoris ergò sic adpellant
de diœcesium Exarchi Patriarchæ si-
cebant, qui aliter Nationem primæ-
tes non superabant, sic in specie Aqui-
lejensis Episcopus, postqm se mediola-
nensi subtraxit patriarcha dicebatur,
Postm ne quidem illi Metropolitani
sub eo erant, sc passim erant Seculo th.
in Gallia Lugdunensis et Bituricensis,
in Aquitania primates patriarchæ
erant. Strictissimè aut Seculo vto
jam 5to sedes patriarchales th rema-
rabant: Romana, Constpolitna, Alexan-
drina, Antiochena, et Hierosolymitana.
Hæ aut sediam Episcopi eatenus
erant evecti, ut th sub se terent Me-
tropolitanos quosd, sc diœcesium
primates, itaq sedes sua th in sua dio-

MS 124/2

diœcesin &c. et vicinas extendebant
His 5ty Seculo vto novus Patriarcha
additus e vi Illyrico, ap: Justini-
ano primo, Hadrus Patria erat
Justiniani, qui eam &c Patriarcha-
tem dignit evexit.

Verb adhend e. de Archiepiscopis.
Quod Nomen Etiam o semper eod
sensu acceptum est, sit ehi, et Metro-
politani Honorarii honoris ergo
sic adpellenti, q. d. primi ordinis
Episcopos, Divinus enim: Interes fu-
isse aliquando in eadem Provincia Me-
tropoleos, et his, qui Metropoles o
jus Metropolitanum exercebant, A
th honor et Cit. gerebant, haf exhi-
dum Episcopi in specie Archiepisco-
pi dicebantur, &c. Crevit hujus vo-
cabuli dignitas, et postea Archiepis-
copi dicti sr Primates, sive in Regi-
onis sive Episcopi, denig sit Sapi-
at sy illi Patriarchæ, Etiam Archi-
episcopi adpellenti, e. sic postea ob-
servat e in oriente, et hos Patri-
archas Etiam Archiepiscopi adpella-
renti, In occidente vero velut Gallia. Brit. &c
Seculo 8vo Archiepiscopi dicti sr Metropolita-
ni oes, hoc Cit. nominantur in Synodo Matis-
conensi qua Celebrata e Aō 581.

Porro jam Seculo 5to Cœpit nova Vicariorum D
gnitas, Hi vero adpellati sr, qui vicarii erant R
mani Sedis in Regionib longinquis à Roma, v
mg

De Personis

ubi Pontt exercebant
politanos, et de C
Uxores legitimas
i.e. Monasteriis
pellantur, sic sy Ar
agens nomine
Diaconos, Episcop
ca, in qua notis
sovafoyol.
officia quæ &
EKKLHCOI adpellab
tam agebant cdg
primi ΠΡΟΤΩΕΚΔ
reditus Œconomi
bant Syn- Prot
triarcha in cad
qui archivum Ec
dæ. qui fact Ec
vocabatur, qui
gebat vice Dnor

De tutt Sorti

Mire Crevit am
Temporib, o
mediis Mabat
ibq sensim ac
ta, imprimis q
Orient, abq ad lo
lus adhuc Episc
politanus, qui
primus & Rom
Aō 335, Sedem

MS 124/2

& si dolo exercebant in reliquos Metropolitanos, & de Causis Episcopos cognoscebant.

Postrema legimus sec. sto de Archimandritis i.e. Monasteriorum Praesis, qui vulgo Abbates appellantur, sic ex Archi Presbyteri sive dicti, Mos autem hic nomine decorandi aliquos Presbyteros Diaconos, Episcopos, fluxit e Synagoga ad Ecclesiam, in qua notissimi erant Ἀρχιερεῖς, Ἀρχισυνάγωγοι. De postremo celebrari coepere officia quaedam Ecclastica, sic! Defensores Ecclesiarum appellabantur, qui Ecclesiae & Principes Curam agebant eorum privilegia defendebant, Sed primi Προτωεκδικοι, qui administrabant Ecclesiae reditus Oeconomi, qui de rebus Ecclasticis referebant Syn- & Protosyncelli, qui Constipati Cum patribus in eadem Cella habitabant Syncelli, qui archivum Ecclasticum Custodiebat Χαρτοφυλάξ. qui sacra Ecclesiae Supellectilem Custodiebat Σκευοφύλαξ. qui familiam Episcopalem regebat vice Domus dicebantur.

De Autoritate Pontif. Romani.

Mire crevit ambitio Romani Pontificis sic Temporibus, ut ob urbis primatu, & quia Romam discumbabat Sedes Petri aut etiam Pauli ibique sensim arrogabat sibi appellationum jura, imprimis quidem per occid. Dein die per orientem atque adeo per tot orbis passim in hierarchiam Episcopi imprimis Constantinopolitanus, qui pari sibi significatu adserebat. Primus e Romanis Pontificibus Marcus Ao 336, Sedem Romanam occupans, univer-

MS 124/2

Hist. Eccl. Sec. IV. V. et VI.

Universalis Episcopi Titulum sibi arrogasse potuit. Nec minus etiam Damasus et Syricius ob auctoritatem sedis Sedis Romanæ propugnarunt, imprimis memorandus est Canon Sardicensis Synodi, qua habita est Anno 347. in qua appellationes ad Romanum Pontificem facta sunt ad supremum Judicem quidem est: Eam Synodum habendo Œcumenica, nam Græci et Orientales Episcopi statim initio Synodi in ecclesia Apostolin Oracio decedebant, et Centum Septuaginta Episcopis vix Nonaginta occidentales remanerent, inter ex eo perspicitur, ad quantam auctoritatem Romana Sedes jam tum fuerit evecta.

Seculo 5to perrexerunt Episcopi Romani in sua auctoritate Confirmanda augenda, Exemplum Luculentum habemus in Zosimo Episcopo Romano; Ad hunc confugerat Apiarius in Sicca Mauritania Presbyter, qui ejectus erat ab Urbano Siccensi Episcopo. Hunc Apiarium

De Auctor. Pon

Hunc Apiarium Bonifacius et Cœlestinus Romam evocabant, Sem Apiciam sive Carthag. Nicænis. abunda parte! et Pontifices jam tum eos universi ob- Affricani ei Cœlestinus Ro Epi quidque honoris et Patr. suæ voca cant in Concilio bant: Neminem appellari liberet tum, vel! facere do iam in eod. Epis Ro Pontifici ne ei sit concessum lis Nicæno Const dos queratur de defendere ad cia, aut Concilium extra provinciam Nicænos Canones Ro Episcopi, qui ad Suas Sedem nuntios ō ea, si

MS 124/2

Hunc Appiarium Zosimus ejusq; Successores:
Bonifacius & Celestinus voluerunt in Sedem
suam restitui & vocabant Sicuti Episcopi
Romam evocabant, nisi decreta sua retra-
cta[re]t, adebant appellatione sua ad Se-
dem Apli[ca]m sive Romanam: stabilitae
Canonib[us] Nicænis. Ex hoc facto apparet:
abunde parte! eos Se extulerint Romani
pontifices jam & supra Cæteros Episco-
pos universi orbis, ab altera parte! ejus
eis Se[d]: obtrusserint reliqui Episcopi
Afficani enim Ao 424 rescribentes
Cælestino Roo Episcopo; quib[us] litteris ei
quidem honoris ergo tales appellabant, Sc
e Patr[em] suu[m] vocabant, &c! Idem Affri-
cani in Concilio ejus agebant Constitue-
bant: Neminem primæ Sedis Episcopu[m]
appellari debere: Presbiterum Sacerdo-
tum, vel! Sacerdotem summum, Monent e-
iam in ead[em] Epistola: Nil competere
Roo Pontifici nisi, ejus Sacris Canonib[us]
ei sit Concessum, denq. urgent: Conci-
lio Nicæno Constitutu[m]: Siquis Sacer-
dos querat de Episcopo suo, eam Cau
sa[m] defendi ad Primatem ejus provin
ciæ, aut Concilium Natalis ejus; & aut
extra Provinciam ire desiderit, ejus
Nicænos Canones pro suo Arbitrio adeat
Roo Episcopi, quasi vendig appellatione
ad Roam Sedem fieri præsint, cogge-
nuinos &c, Sed sumtos ex Concilio Sard

MS 124/2

Sardicensi, & pro Oecumenico Lateranensi habito, postremo cum Subscribentes Acta Africani hujus Concilii, prius Nomen suum posuit Charthaginiensis Episcopus, de primus in Numidia Episcopus, & sic deinceps loco Legatus Rom. Eccl. subscripsit.

Aliud exemplum superbiæ Pontificis Roi habemus in Hilario Arelatensi Episcopo in Gallia, hujus decessoris Proclum Rom. Episcopus Constituerat Vicarium suum, cum evexerat supra Metropolitanos eorum ipsorum Metropolitanos, & suos Patriarchas. Hilarius jam Vicarius Sedis Apostolicæ sufficiebat ulteriùs promovebat jura vel primatûs vel Vicariatus sui, & in maximam Sequanorum Provinciam sibi arrogabat, Gallicanorum Episcopum Vesontinum Episcopum suspendebat ab officio suo, Gelidonium appellabat Leonem Rom. Episcopum, sic verò eam evocabat Romam & rescindebat Decreta Hilarii, & interdicebat ei omni exercitio functionem Metropolitanam. Idem Leo impetrabat mox Legem à Valentiniano III^tio, quæ extat in Novellis Constitutionum Theodosii Tit. 24. de Episcoporum ordinatione, hac Lege Valentiniani Papæ Romano tò 445to sub interdicebant hæc omnes Galliæ Episcopi, & omnes Ecclesiæ totius occidentis, ita quia Rom.

Roma Sedes est
principis Apost
versa Commissi
Videmus igitur
& fuit Romæ E
Inter
Episcopis ad
docata, nec agn
nam repugnat
Canonib. Concil
Cons. Extra
Sede! extorsit
Finiano Princ
Gallicano Epis
hac in ipsis
Lex hæc Valen
ut fatentur
Pontificios
qua Eccl. disci
Imprimis Cr
& superbia
bide huc
citus & Canon
bis erat digni
post V. & N. R
Cons. & Canone
ut per via
vitiis Cons
tifex, sine

MS 124/2

Roma sedes est Apostolica, sedes Sc. Petri
principis Apost. Cui ex Cod. Eccl. uni-
versa Commisisset his verbis: Fiebat
Videmus igitur hinc versus: quanta jam
fuerit Romani Episcopi authoritas.
Ortebat ea authoritas ab reliquis
Episcopis adhuc fuerit in dubium
vocata, nec agnita, satis est Clar.
Nam repugnat hæc Lex Valentiniani.
Canonib. Conciliis, quib. prohibebatur
Cath. extra Provincias evocare Rom.
Sede! extorsit hanc Legem Imp. Valen-
tiniano Principi Juveni in auditis
Gallicanis Episcopis, sive dia post
hæc in ipsis Galliis e religio occid.
Lex hæc Valentiniani e observata
et fatente Antistite inter ipsos
Pontificios v. c. Elias Dupin de anti-
qua Eccl. discipl. dissert. 2da.

Imprimis Crevit Rom. Pontif. potes-
& superbia Seculo VIto, magni ex va-
lide ad hæc Contra dictum est, Si Con-
citiis & Canonib. Sacris stando est, aqua
lis erat dignitas & potestas, Episco-
por. V. & N. Rom. Constantinop., ficut
Conc. & Canone 28tavo Calced. Concilii,
et per via aquarent honore & pri-
vilegiis Constantinop. & Romanum Pon-
tifex, sine in Epistolis & Patriarch. Const

MS 124/2

Constantinus Romanæ Episcopum Lateat: Sanctissimum Patr. & Commissi, uterq; diam Patr. Et. Episcopi Oecumenici, sive Universalis, vocabat: eos, vel alter eor Universa Ecclesia Ecclesiæ; & respectu Diœcesos seq, Patriarchæ vocabantur Universales, Catholici, Oecumenici.

Inter Romanos Episcopus Magis magisq; dominatione sibi Capit asserere in Universam totius orbis Ecclam, & ipsos Reges & Imperatores jam sibi parabat subjicere, exemplo Symmachus R. Pontifex, qui Anastasium Imperator Hæreseos Eutychiana Communione, cum religiosus prohibuit, Hæresi! Felix Episcopus Ficinensis Symmachu Pontificem Variol Crimine rem Sic defendit in Synodo Romana, quo Papa R. est à quo JET & e Solicuiq; Judicio subjectos, quod imocentiam ille à Petro transmissam hæreditate accepisset & Sedis Apostolicæ Romanæ, / Ipsum minor subj

subtraisse Sententiæ
tius à Theodor
Constantium ad
possus à sibi de
exemplo, nam,
ut ejus vita
set prostratus
simum Jos. Pap
Papa R. à Just
vocatq; Caput
& Curiocs Facer
orientis subjic
peraret, Et hac
de summa Trini
gatio, qd vulgo
sitii, neq; enim
Eum velle sedi R
jicere, ut ejus
Canones reconci
ad Sec. VI. pag. 1
Legem explicat,
sibi Episcopi Rom
per tot Occiden
lium, Do In Cu
vel Regu in

MS 124/2

subtuisse Sententiæ. Jos. I. 17. R. Pontifex à Theodoreto Gothorum Rege Constantium ad Aust. Imperat. missus passus è sibi deferri honorifice exemplo, nam, si Anast. Credimus vii ejus vita Justinus Imperat. in Terr. prostratus adoravit Beatissimum Jos. Papam. Jos. 2 das it Papa R. à Justiniano Imperatore Vocatis Caput diu sanctæ Eccl. et Cui decs Sacerdotes Universi orientis subjicere et omnia proparet, Est hæc Lex ultima Codicis de Summa Trinitate et qua tr. obsequatur, q. d. vulgo inde elicient Pontificii, neq. enim mens Imperatris est. Eum velle sedi Romanæ eum ecclesiæ subjicere, ut ejus Edictis parere et Decisis Canones reconcilientur, vide Spanhem. ad Sec. VI. pag. 1095. qui multis hanc Legem explicat, parti modo Tribuere sibi Episcopi Romani, Archiepiscopis per tot Occident. Jus mittendi Pallium, Pro tum cum missa Imperatris vel Regis in quod diœcesent illi Archi-

MS 124/2

Archiepiscopi, Jus aut usus fuerit
& Pallii & quis fuerit Missarum docet
Gibidem Spand. pag. 1092.

Jus ag fuerit Dotta & superbia
Pontificis R. multa in illa differebat
à Tyramide Leg. Pontificem, ut eum
aberrat ut Imperatrib & Regib Jam
imperarent ut Col actus Mandata
obedirent, docet enim Historia: Se-
quenter eos Imp. Legatos missos
à Regib, sic enim Job. I. ao 525.
à Theodorico Legatus missus ad
Justinum Imp. ut ageret Ca-
tholicos, quib Justinus ademerat
Eccl̃as, pariter Agapetus R. Epi-
scopus à Theodobato Gothor Rege ad
Justinianum Imp. tũ de Pace mis-
sus, porrò. Quamvis quidem Pal-
liabant R. Episcopi, do nisi re-
spectu Patriarchalis sedis, hoc intel-
alia, inde patet, q Sam Jos. Fla-
vator Constantinopolitanus Patriarcha
Quamvis Titulum latius extende-
ret, & sibi vindex Ab. Jus aliq in
Universam Eccl̃am arrogare, Pelag-
us 2dus Romanus Pontifex de val-

De Authoritte
valde in hanc Cit. d
enim passim in
cum superb, Blas
spectationem di
De Synodi his
vocabant autor
& principum, &
tifice, Contie mab
Pontificis fieba
Romano, & ita
gis vel Imperato
sede, Veniz. Fo
Regiam Circa Fo
Leges à Justinian
sonas S. San
fide Catholica,
ta quidem ppte
cii Justinianu
in Capitibus fide
xit, nisi, q de
& V. S. ritte e
Constitutam.

MS 124/2

vabo in hunc Cit. St invecti Gregorium
eum passim in suis Epistolis vocat
eum superbum, Blasphemum, Antixstianum
Execratissimum diabolicum etc.
De Synodi his temporib adhuc Con
vocandi authoritte Imperatob Regu
e principum, v ab iisdem, v à Pon-
tifice, Pontif mabant, Electio R. P.
pontificis fiebat à Clero populo
Romano, sed ita ut Confirmatio Re-
gis vel Imperatoris cui deberet acce-
dere, Veniz. Salvum ad hac erat Jus
Regium circa sacra, testes St toti
Leges Justiniano Imps. circa res e
personas S. Sanctq. V. C. de Trinitte
fide Catholica, de Hereticis etc. Ita
cta quidem postea Carpent Pontifi-
cii Justinianei, neq; id Gregorius
in Capitibus fidei definivit aut San-
xit, nisi, q dantea in Concilijs Qu.
ex V. P. ritte e more Ecclastico erat
Constitutum.

MS 124/2

De Reliqua Cleri Disciplina.

Capit Magis Magis prohiberi Cleric matrimonium. Jam Sec. IV. in Conc. Nicæno urgebant multi ut Lege prohiberent Episcopi, Presbyteri & Diaconi uxores deserere, si vitare cessit pagnatius quidam in Thebaide Episcopus ipse Celebs erat, itaq; adhuc liberè permittebat Matrimonium, Socrat. Lib. I. C. 8. Sozom. L. I. C. 23. vide.

Patres Eliberitani etiam Canone 33tio permittunt Conjuges jubent tu abstinere ab uxoribus sunt positi in Ministerio: Cum S. Eucharistiam & dies dnicos Celebrant.

Sec. Vto aut jam disserte Conjugium legitimum prohibitum & decretis Rom. Pontificum: Siricii, Innocentii Imi & Leonis, & Synodor. aliquot Canonib, & Cum in multis Presbyteri & Diaconi etiam Episcopi adhuc uxores haberent, Sec. Vto per

De Reliqua Cle

per Conc. Agath
jubentes aut uxo
facta dimittere,
lis, nec proxim
versis ista Lege
rimi Sacerdotes
habere & facere,
promiscue adm
sive uxores hab
ad Pezaliam
jam excipit
De Cæteris
habitu & vesti
præsertim cum
in usum revo
dod Leges, aut
pectitiones Circ
debant vulgo
& Clerici, ve
gnificabat, j
debant ad eo
coronam defer
pite interdic
Egyptii Soleb
mos in Eccl

MS 124/2

per Conc. Agatense Canone 1xno
jubentur aut uxores, aut menia sua
sacra dimittere, intet nec illo secu-
lo, nec proximis aliquot seculis abu-
niversis istq; Leges acceptas st, Sd plu-
rimi Sacerdotes ō Cessarent uxores
habere & facere, In Graeca aut Eccla
promiscue admittebantur Sacerdotes
sive uxores haberent, sive non, nisi
qd Thessaliam Macedoniam & Achai-
jam excipit Socrat. L. 5. C. 22.
De Cæteris Cæperunt Clerici dia
habitu & vestib distingui à Laicis, &
Ecclesiis Cum Sacris operarentur
in usum revocabant Veteres Gen-
tilium Sd Leges, aut diam Gentilium Su-
perstitiosa Circa vestes Sacras, Con-
sebantur vulgo & Solum Monachi
Sd & Clerici, unde Condeti idem si-
gnificabat, i. Periscum fieri, Con-
sebantur aut eor Capilli in orb aut
Coronam deferrent, Sd radi Ca-
pite interdictum, qd Sacerdotes
Græcis Solebant tutor ē Hieron.
mus in Ezech: 44. 2. Inter Scholas, aut

MS 124/2

aut vestes numerabant Tunicalineas, et orarias, quas veri sint Diaconi, ex his constat, alii Pallium Sacerdotale, alii Sudarium vel mantile, dicunt. Eos orario labant Diaconi signum quando Lect. Cantores, Lectores in choro ent. ad libbat. in sacris: Pallium, do id erat fin. Pontificalis Patriarchalis, nam postea id etiam Metropolitanis in functionib. Ecclesiis gestarent, imo! invidente Diam ad Episcopos usq. alii transiit, Statut. 77 fuit Secundo: Neq. ordinarent, nisi in quibus nullum et Corporis vitium.

Simoniæ crimen multis Synodis Coercebat, itaq. nefas habant Munus vel pecuniam accipere pro ordinatione, Baptismo, et chrismate, ob Cas. — Observand. etiam, quod Nicenis aliisq. Canonib. prohibitum fuerit: Ne Episcopus ab una Eccla ad aliam transferret, nam tot illustria exempla probant: Hanc Legem semper fuisse observat. impri-

mis

mis si E
tæ et, Socrat.
Legis fuit, ut E
Ss. quasi Co
sua imi se, q

De Judici

cavit S.t. Jus
Concili Cæpit fu
ad audientiam

copos et Coby
me de aliis Ca
posse Cognoscer
Valentiniani
pacet: Forum de
de sacris fuis
Compromissum
judicare prote
qui contendeb
& debere Cler
culari, his A
tatensis 30.
vocati ad Ju
sent Responde

MS 124/2

imprimis si Eccles videbatur inter-
cedi, Socrat. l. 7. Cap 5. d. hujus
Legis fuit, qd Episcopus putaba-
tur Spiritu quasi Communium cum Eccla
sua imisse, qd violandum erat.

De Judicio Ecclastico.

Crevit 5.t. jus Episcopor, ita ut
Concedi Coepit Judicium Ecclasticum
qd Audientiam vocant, Jobi ejus Epi-
scopos et Presbyteros fere negabat,
nec de aliis Causis qte Religione
posse Cognoscere, ut tetigit in Novella
Valentiniani superioris, et quo ad-
jacet: Forum de Civilib Causis Audientia
de sacris fuisse dictum intelligitur per
Compromissum de quibuscunq Causis
judicare potuerant, fuerunt. In via
qui Contendebant: etiam in Civili-
bus debere Clericos eximi à potte se-
culari, quis in obpositus e Canon
Agatensis 30. et 2dus, quo Clerici
vocati ad Judicium Secularе ju-
bentur Respondere, quum postea hunc

MS 124/2

tum Canonem Corrumpere & legem
& Respondeat. Pertinet huc diam
Conc. Xmus Conc. Epaonensis: Le-
ricis si pulsari jubent ad Secu-
lare Conc. & morientes, Im diam ad-
ulterarent legendo: Legis & Romanæ
Nec In quavis de Cad ad Judicem
Seculærem trahi poterant.

Itrea Hebantq; Synodi, quibus
vibres Cas Ecclastica decidebantur,
Ista erant Provinciales, ad Simil
in so vulgo Hebantq, aut Nationaly
vel diam Universales, sicuti his
Synodis Controversiæ & discrepan-
tiæ & Leges Constituebantq, at Im-
cipem vel Regem accedere debere
Authoritas, qui Synodos Convoca-
bant & eat Canones Confirma-
bant.

Non tq aut per Synodos Consociabatq
Ecclq, Si diam Si quid invicem Commuti-
cand habbant, id faciebant per Epistolas
que Canonicq dicebantq, ppterea, q Con-
cipiebantq Secundq Certos Canones Sive
Regulas

De Judici
Regulas à Patr
Latini Formab
modi & Litera
nodis Scribeban
nificabant; quib
modi diam Sc
per Creati ad
Juam Sebant,
xandrinum ec.
stolq Sebantq a
cegre profici
sive Laicis, qui
commendabant

De Mo
Modq Creviss
Cujus Origines
stimis Seculis
Asceta, prim Sa
ficatis, quor
riot instituebat
mine adpellabat
xnis sive C
dum tribuebatq
& Cultores dia
mundi hujus

MS 124/2

Regulas à patribus Descriptas, unde eas Latini Formatas adpellabant, Ejusmodi Literas Communicatorias à synodis Scribebant, ac Eclas, quibus significabant; quid est à se decretū, Ejusmodi etiam Scribebant Episcopi super Creati ad altos, quib Electionem suam Scabant, velut ad Romanū, Alexandrinum &c. Ejusmodi etiam Epistolas debant ad Episcopo ibq utipe regre proficiscebant, sive Clericis sive Laicis, quib tnqm Consortes fidei Commendabant &cc.

De Monochis.

Admodū Crevit ꝑ.t. vita monochalis Cujus Originem jam vidimus in tribus primis Seculis. Vocabant autē Asceta, tnqm hæc vox latiorib est Significatus, quo.n.: enim Severiorē duxerūt instituebant vitā, Comuni hoc Nomine adpellabant, Sed speciatim Monachus sive, Severioris vitæ exercitium tribuebat monochis, Therapeutæ Cultores diam adpellabant, eo! quod mundi hujus negotiis Valedicentes, uni

MS 124/2

ëni des ejusq; Cultui vacarent. Mox
ex Eremis in Cœnobia Cœuntê Cœno-
bita S. Patri S. q; Communi vivendi
Regulâ adstringentê Religiosi & Re-
gulares dicti, Melotâ it, & ovium
pellib; vestitentê, denig; Cœlati, Cum
sto Seculo Cucullis induentê, &c.
ptii eos Nomos q. d. Professos vel
tres, & Nomas q. d. Matres appella-
bant, qs nomina Seniceps apud alios
q; Populos frequentat.

Non ita enim Viri, & Fœmine se-
culo IV. & Seniceps in Collegia sive Cœno-
bia Cœpernt Congregari, qs Vulgo
Moniales vel Sanctimoniales dicti
Jam quid antea erant qua de Virgi-
nes aut etiam Vidua deo Consecra-
ta, & de q; in Monasteria Cogebat
nec id ab Voto abstringebant, qu-
mos ab hinc demum invaluit.

Inter Monachos Sec. 3tio Celebri-
ores Vidimus: Paulum Orbem, & An-
tonium, qui in Eremis vivebant, qu
Antonius etiam in Sec. 4to vitam pro-
duxit, Successit Hilarion Palestinus
qui eos, qui in Eremo Solitarii vi-
vebant in Monasteria traxit, Jum

De Monach

Pachomius Cajus
superiore Obtai
puli fuere Mac
alter i. Junior,
ptores Eclastico

Santa aut
Seculo IVto Mul
lens dicatê virg
scripsisse, & in
datores adpella
ebbat, Imitat
valde laudabatê,
tê servire, Pere
& doctrinis Sac
enim Cœnobia
qua Schola di
tam Cælib ager
bant mult San
quent abant Vi
visitabant,
minib visitab
dias vel nigra
qd à Spiritu Ep
rentê Spiritu
v. c. Basi

MS 124/2

De Monachis

Pachomius Cajus monasterium in superiore Thebaide fuit, ubi discipuli fuere Macarii duo: Senior alter, Junior, qui via inter scriptores Ecclesticos noti sunt.

Sancta aut jam Monachor secula ita multitudo fuit, ut Valens dicatur vigente Exercitu ex iis conscripsisse, ubi enim eos gravius satores appellabat, e militare jubebat, Institut aut Monasticum ideo valde laudabatur, ut soli deo diceremur servire, operam, et diam Literis e doctrinis sacris operam darent, Erat enim quasi Schola dictis, Operam et tempori quasi tam Cathedram agerent, Cui inee pertabant multi Sanctitatis, Jejunia frequentabant, Victu parco et austero vestitu abant, Plebi Clericis et Laymiribus visitabant, Vestes diamsordidas vel nigras habebant, Accedebat quod a Patribus Episcopis Commendarentur v. c. Basilio Cappad. Episcopo, qui

MS 124/2

qui Regulas diam quasdam Sanctis Pa-
tribus, Ambrosio, Hieronymo, qui e-
ipse primo talis fuit, Epifanio &
Hegesippo, qui Hieronymiani vel Au-
gustiniani Codicis dicenti, ab illis
sit instituti, Nam quas Regulas ab Hi-
eronymo & Augustino Compositas &
Sanctorum Patrum Epistolis & Sermonibus qui-
Quia tam Sancta Sebastæ Monachæ
fundatrix, Miracul & multis mira-
culis claruerunt & ut in hoc Stu-
vel Censu fuit Antonius ille Ægyp-
tius Monachor Pater, & Hila-
res alii, Imprimis Sec. VIto
Celebrabat Simeon Stylita Sive Co-
lumnaris, Vivebat ille Sub Theodo-
sio Iuniore, & stabat in alta Colum-
in Cacumine montis posita inde ag-
gros Sanabat, Paralyticos erigebat
Vixit hic Simeon Seculo VIto, Mortuus
enim est Ao Christi 460. ab eo distingue-
dus Simeon Stylites Senior, qui de-
cessit Seculo VIto, de quo Evagrius Hist.
Eccl. VI. Cap. XXIII. Circa finem Seculi VIti Ce-
lebris diam fuit Sabas Archimandrita
Se

De Mo
se cujus Miracu
Scythopolitanus
& Monachos mir
Palladius in Hist
sus in opere, T
& alibi.
Pecul
finas in Embr
pius vit egit E
529. decessit in
Monasteria fun
res alii ordines
nati & veluti Co
ses, Cisterciense
ordines Mendican
Hactenus Mo
Eremis aut Sep
ris sive monas
lam Sexet dist
pit illa ratio m
nesios Monac
rescent, ut: Non
nisem aut judic
obedientiam pos
lentiam Custodi
scipulis sub Sep
rant Nosfarnis
Ut in Comm-en

MS 124/2

De Monochis.

de cujus Miraculis Scripsit Cyrillus Scythopolitanus monachus. Item!
de Monachis miraculis multa Scribit
Palladius in Hist. Lausiaca. Heraclides in opere, & inscribit: Paradisus
et alibi.

Seculo Vto Coepit Benedictus Nursinus in Umbria Italiae natus, qui
prius vitam egit Eremiticam, & de Ao
529. Secessit in Mont Casinum ubi
Monasterium fundavit, a quo deinde
res alii ordines Benedictini Monachi
nati et veluti Cassinenses, Clunia-cen-
ses, Cisterciences, Carthusiani, & Al.
ordines Mendicantium.

Hactenus Monachi fere egerant in
Eremis aut Separati fuerant in Lau-
ris sive Monasteriis, et quia Cel-
lam sexet distinctam, Nunc dat Ca-
pit ulla ratio mutari, Regulis ex Be-
nedictus Monachis seu Scripsit ita
rescent, et: Non jam Sequentur Opi-
nionem aut judicium quia, Se Coenam
obedientiam profiterentur Abbati, et Si-
lentium Custodiant sicut Convenit Di-
scipulis sub Preceptore agentibus, et Vaca-
rant Noctibus diam officiis factis,
Et in Communi dormiunt Cubiculo per

MS 124/2

per singula Festa ardentib. lucernis, vt
soia haberent Communia, Vt Carnib.
abstinerent & inferni, Vt eodem V. Ti-
tu. tunica & Cuculla uterentur, & a
mundanis negotiis se abstinerent, Ho-
spites libenter reciperent.

Mos sicte & in Occidente mox evase-
rint Benedictini seu Monachi, & in
ge late monasteriis structis disper-
serint, ab eum Monasteria pas-
sim Reditus Regios habent, & in pro-
fitebantur pauperth & austeriorib. vi-
tam. Non enim privati magna dona
& obtinuere sanctitate & meritor. fa-
bebant, sed Reges & Principes com-
plures ex Monasteria fecedebant
& suas possessiones ex Communi Co
ferebant.

Eod fere tempore in Britannia S
rebat Congellus sive Comgallus Cre
annum Sc. 540. vel 50. Hic prima
Conobium Condidit Benchorense in
bernia, & subejus Pfectura Fabiga
millia Monachor fuisse Ejus postea
Discipuli fuere duo Columbani, i
Benedictus, qui varia diam mon
steria fundarunt deniq Gallus Colum
ni Disc. qui in Helv. secessit. Hor
pauris vitris & per Britannias, S

De Monoc

viam per religio
quam plurima M
sin quib. Columbanus
Ecclesia! Seculo VI
cari Caperc Virgin
nunc enim semem
insolubili voto ad
steris seu Mono
staverò includi. E
no variis Leges C
Monastica ulteriu
nasticum habit. do
nium prius pe
dis et una dom
mitorium, et Re
Castitatis & Con
gus haberent C
bi Sponses, Ma
derunt Monast
solverent Spon
ne liberi, qui S
cum vita exclude

De Locis

Constantini M
stiani Superbic
facris, qua Tem

MS 124/2

De Monachis.

viam per religiosas orbis partes quam plurima Monasteria ostaste in quibus Columbani vigebant Præcepta.

Heu! Seculo VI.to valde multiplicari Cœpere Virginum Monasteria nunc enim demum illæ solebant Perpetuo voto adstringere, et in Clausuris seu Monasteriis vigentibus Cateruis includi. Viam a Justiniano variis Leges Conditæ de Vita Monastica utriusq; sexus, debut: et Monachum habiti adsumturi per Triennium priusq; probarentur, tot Monachis et una domus, Cœnaculum, Dormitorium, et Testes erant alterutris Castitatis e honestatis, et bona si quæ habebant Cedebant Monasteriis Sponsus, Maritus, Vxor ingredientes Monasterium, et hoc facto solventes Sponsalia e Matrimonia, ne liberi, qui sequerentur Monasticam vitam excludebantur ab Hereditate.

De Locis Sacris.

A Constantini M. tempore Cœperunt Xtiani Superbire magnificis e sibi sacris, quæ Templa, Basilicæ, Ecclesiæ

MS 124/2

de S. Sixt: Martyria, licet hoc nomen
sub erat Locis ubi Martyr Condita erant
ædificia, His enim Locis: Templa Orato
ria, Altaria in memoriam eor. ponebat.
Templa ad usum Sacro adhibebant
nisi dicata, qd fiebat Hymnis, Scrip
tis aut diam Sacra Crucis Collocatione de
Memoriam Sanctor & martyr quib. dem
pla exigebant, nec tm hæc id fiebat
ut Sancti G. m. divino adficerent Cult
sensim tm passim introduci Cœpit, ut vide
quebant formam Basilicam, ut rotunda
ea facerent, & medium templi sustenta
tent formicibus rectis. Extruebant tt tem
pla ad mod. S. Hierosolymitanæ, cuj insc
man Crucis, & sic eor. 4. erant partes:
Ambitus seu porticus, qui circa Cemite
rium fuit versus. Προνάον in qua sta
bant pœnitentes & Κατηχούμενοι. dein
Templum ipsum, in quo fideles faciebant
Sacra sua sic, ut viri à fœminis essent di
stincti. Ade! Pars intima Templi, seu Sa
tu & Latini Presbyterium, & prosta: Cho
rum sixerunt à Cantantium choro
in quo sedebant Clerici, & ubi Cons
crabant Mysteria seu panem & vi
num Eucharisticum.

De

Seculo IV. & V. fere ead
pus Sec. IIItio: Fiebant
à fidelis certa, ota seu
seu vigente ad eccl
Celebrabant: Dies D
tecoste, Sabbatum
numerabat vi tuo
bant. Accedebat F
festa: extii dies
Ecte Celebrabat
die Januar. ut ex
do Circ. sost. tem
eram in Jesca &
Coli, & eo Deo
Celebrata e in m
ptizati & de m
Quod ad Vigi
tionis Celebr ab
Passionis & Pen
Vesp. Conveniebat
Lectis Lectionib.
tis Baptismum e
nistrabant & Sa
in multis noctem
Dni Resurrectio
Sancti, Orient

MS 124/2

De Temporibus Sacris.

Seculo IV. et V. fere eod tempora observatur
qua Sec IIIIto: Fiebant Eccles Goca diei 3tia
à solis ortu, vta seu meridiana, et 3na
seu vergente ad occasum sole. Dde Festa
Celebrabantur: dies Dnicus, Pascha, Pen-
tecoste, Sabbatum diam inter festa
numerabant qui jejuniam tolge-
bant. Accedebat Festum Deo sive Epi-
phania: xti dies natalis, qui in oc.
Ecla Celebrabatur 15 xbr in or. vto
die Januab. at ex Epiphanie Constat
do Chrysost. tempore Natalis xsti
erant in Gesca Ecla 25. xbr Cæpit
Coli, et eo Epiphania vto Januab
Celebrata e in memoriam xsti ba-
ptizati et dde in memor adventus Magor.

Quod ad Vigilias attinet, ea Cum-
primis Celebrabantur in Sabbatho
Paschatis et Pentecostes, tum sub
Vesperi Conveniebant in Eccas Gerens
lucubrigo Cereis accensis et Consecra-
tis Baptismum et Eucharistiam admi-
nistrabant et Sacra Continuabant
in multam noctem expectantes quasi
Dni Resurrectionem et adventum Sp.
Sancti, Orientales aut Vigilias

a

MS 124/2

in media nocte incipiebant.
Martyr. diam Commemorationes am-
versarias observabant, nec in alibi ni
in locis ubi Sancti erant sepulti, i-
es isti Celebrabant aut Consecrabant
Nec ab universali Eccla Celebrabantu
Jejunia erant adhuc libera, nisi
S. solemne erat Paschale Jejuniu
seu 40sima, quæ Jejunio VI to in plu
hebdomadas extendebatur; alii per du
alii per 3. alii per 4. vel 7. ea obser
vabant, exceptis in diebus Sabbathis e
Dnicis, quibus adjec Jejunare nefa
ducebat. Vide Socrat Hist. Eccl. L. 5. C. 22
& ibi Valesius. Accessit Sec VI to
Jejunium 4. temporis, cujus jam &
aliqua ineipit fieri mentio.

Sec. VI to aut valde augeri Ce-
pere festa, quia Superstitio & Vene-
ratio erga Sanctos & Martyres
& Capit magna incrementa, Tu
enim instituit e S. Purif. Mariæ die
2do Februarij, eo magis! quia ante
Gentiles soliti fuerant & Celebrare
Lupercalia, & Deo Februo Diti &
Dis ma

De Jemporu
Dis manib Sacr
Manes placarent,
piarent.
accepit & V
Conceptio Dei Ve
tos Baptistæ, qu
celatus & in Cone
Festum Circumci
Febr celebrat, Je
secuta in Cod
to 582. Festum
incidens in 22.
Martyr. V in
Purificationis
cessiones sive
& Supplicationes,
to & diversis R
longo ordine
& Litanias sive
cessiones vom
pluviam, fugan
tos reliquos
Celebrantis
Magni X. Pont
mus erant, qu

MS 124/2

e Diis manib. Sacra facere, ut Deos Manes placarent, et delicta sua expiarent.

Accepit ℣ Annunciationis sive Conceptionis Dei Verbi, in Nativitatis Joh. Baptistæ, aut Diis interfestis celebratus e vii Concil. Agat. to 506. Festum Circumcisionis ejusdem Celebris sccta in Conc. Matisconensi to 585. Festum Cathedræ Petri in viduis in 22 Febr. Natalitia Martyr. ℣ in dies augebant. Processiones sive Letaniæ ℣ Supplicationes, quæ solebant fieri ℣ diversis Regionib. præcedebat longo ordine ℣allentes. Credebat Litanias sive Preces illas deprecationis ℣ rum habere impetrandæ pluviæ, fugandæ pestis, et aliorum ejusmodi malor. Et imprimis Celebrabant Litanias Pogonias ℣ Antiochenæ Magni Pontificis, quia ℣ verbis Rogationes edebant, quia

Diis

MS 124/2

oib ꝓcedentes longo ordine de
Miseri cordiam implorabant, donec
oes in Eclam deipares Sacr Conveniant
vide Greg. Turonensis l. ix. C. I. Sect
ea, nec tn his Sec. accessere ꝓcess
sionis, quib simulacra divor: ut Ma-
ris Virginis Circumgestos por-
tabant, at Segetes Superstitiose pro-
venirent ad imitationem Gentilium,
qui etiam ejusmodi Sacra Ambarva-
lia Celebrabant.

De Ritibus Sacris.

Conveniebant in Templa ubi Hymnos
Canebant, Sscr legebant, Concionez
recitabant, Sacramenta administra-
bant ad eum fere modũ, qm in superio-
ribus exposuimus Seculis, Sed multa ac
deserebant Superstitiones, quibus in di-
es Sacra Xtiana Sabantis, Pes
aut istis Superstitiones fere ex Genti-
lismo aut diuturna Barbarie Sedi-
tis & Sic in Templis viam intercidit Su-
Sacra fierent, et in deductionib Fu-
neb adhibiti Sr accedentes Cerei, d
o nisi sub finem Sec. VIti, Nam Sere

De Ritibus

& post eum Sacram
riserant Gentiles,
Sr Patres Canone
Greos per diem
di. Area! Coperce
aromata in cend
ges fiebant, e Sa
trabant, quam
Gentilib riserat Ar
Hac Via per
à Carnib & vino
temporib, Cum
rent & Saquam
Celibatus hono
perabant Epi
quomodo vitam
Gentilium à Con
& Magna dep
sos Castrabant.
Sensim Superstit
pora & Cineres
servabant, & ec
pla deferebant,
bus, accendebam
bebant mica

MS 124/2

et post eum Lactantius ideo adhuc
riserunt Gentiles, et Eliberitani
Patres Canone 34to prohibuere
Cereos per diem in Cimiteriis accen-
di. Opera! Caperet in altaribus dies et
quamdiu ecclesia ornata videretur quo tempore
Gentiles fiebant, et sacramenta adminis-
trabantur, quam superstitiosam in
Gentilib. risit Arnobius Lib. 7mo
Huc etiam pertinet abstinentia
a Carnib. et vino Jejuniorum Sect
temporib. Cum Pane et sale Cyc-
rentis et aqua Potarent. Hodie
Celibatus honor qui Presbyt. in-
perabat Epis. Subdiac. et Diacon.
quomodo etiam Sacerdotes quid
Gentilium à Conjugiis abstinebant
et Magni Dei Sacerdotes Scis: ca-
stos Castrabant. Porro invalescebat
Gentilium superstitio Religiosa Cor-
pora et Cineres Mortuorum Urnis
servabant, et eos in Urnis et Sem-
pla Sepelebant, sub altari Condebat
ris accendebant lumina et adscri-
bebant miracula. Patriter Fasci-
pie-

t

MS 124/2

scribebant peregrinationes Sacras
& Religiosis Ca. Templum Hierosol.
& Locum Dñi adibant, Sed etiam
festivitates eod modo invisebant &c.
lebant. Accessit Imaginum intro-
ductio, quæ primùm sub finem Sec.
IVti Cœpit collocari, & ad eos ornan-
dos & exemplum, & ad Deos Gentilium
Quia enim illi Deos suos Simulacra
colebant, ita Christiani abjiciebant
Sanctos Viros, nec tantum adhuc ad
cabant, Nam in Synodo Eliberita-
na adhuc prohibebatur picturas in
Ecclesiis ne quod colitur, nisi in pa-
rietibus dealbatis, in exemte Sec
VIto & VIIto jam Cultus eas invalu
Etiam hic notari debet abusus
qui invalescat circa Imagines
Imperatos, Nam dum Imagines
Imperat, quæ ponebantur in foris
& portibus & locis Publ. ritu
Veteri & Paganis usitato Cele-
brantur Sacrificiis, Luceernis, Cy-
miamatis, Epulis, Vebati Deus Co
lebatur, Vide Sozomenum L. 2. C. 18
Socrat. L. 2. C. 6. Quod in Theodosii

& De Ritib

us Sacr. Lege prohibi
passim exigebat
Ethnicia, cap. Sign
publ. & privatæ,
Et diam magna
sive, Credebatq
gare, Morbos d
cimus ad Sec.
mortuis & pie
Credebant enim
ri ab aspectu d
pus Referet co
rare & male in
tonicis, Hinc ingr
pro patriarchis
Martyrib, Virg
jor illis Concili
ria, Et ex his
præcedentib. Sem
gatorium pro
decabant, ut
erat eor Conditio
menti accipere
Sec. VIto diam a
nonnis numerab

MS 124/2

us J. Lege prohibuit, Crucem Iam
basim erigebatt in templis ad
Altaria, eaq signabantt & des Cam
publ. & privatis, Scuta, Labarata,
Et diam magna Sabbatt Venera-
tione, Credebattq Dæmonem profli-
gare, Morbos sanare, ut jam vi-
dimus ad Sec. IIIti fin. Denig Zo-
morbis & pib, in impiis otabat
credebant enim Pios adhuc acce-
ri ab adspectu divino, & usq ad tem-
pus Reverent. eor das in inferis ex-
tare & male intellectis Locis Pla-
tonicis, Hinc ingm Loca instituebant
pro Patriarchis, Prophetis, Apostlis,
Martyrib, Virgine Maria, ut Ma-
jor illis Concitiaretur quies & Glo-
ria, Et ex hac superstitione ex-
cedentib templorib nata est Pur-
gatorium pro damnatis dab
desperabantt, ut tollerabilior fi-
eret eor Conditio, & aliquid saltem
menti acciperent.

Sec. VIto diam apocryphi Libri inter Ca-
nonicos numerabantt, nam in Concilio Char-

MS 124/2

De Ritibus Sacris

Carthag. A. 419. Canonicis accensendo Salomonis Libri Sapientiæ & Ecclesiastici & Sapientiæ Tobiæ, Judith & Machabæor.

Quod attinet Baptismum & S. Cænam & vere ritus observandi his temporibus, qui antea, Baptismo aliquo etiam à Laicis administrato, & nisi in Casu necessitatis, ne quis Sclet, nisi Sacerdos ablutus deceret, quæ Superstitio oriri ex Jos: 3:5. ubi nemo sit posse servari nisi regenerates aqua & Spiritu, Contra! Sæpe differebant Baptismum ad extremam vitæ tempus, quia per eum putabant deleri omnia peccata. Pari ratione etiam S. Cænæ ob mortuis subtrahi, imò etiam mortuis in os ingerebatur ex Canone 6to Conc. Carthag. 3tii, sed ex male intellecto Loco Jos:: 6:53. ubi: Servavi & posse qui & edecit Carnem Xti & bibebit Sanguinem ejus. Successit Novus Codex sive Canon Missæ Sacramentarius, Coepit enim hac ætate S. Cæna Missa dici, Greg. aut Magnus Papa Romanum Novum instituit Canonem celebrandæ Missæ, & per singulos Anni dies dispositis Hymnis, Canticis, Lectionibus & reliquis quæ ad peragendam Missam pertinent Hymn hic Canon Gregorianus & [illegible]

De Ritibus

stat per tot occid.
Gallicanæ, Ecclesiæ
Mozarabicam, Hispan
Canonem ubi et Ga
Sanctæ verò Romanæ
obtinuerunt, et
introduxerat.
In disciplina Ecc
Pœnitentes ca
perpetuo quæ ante
multa & Capitalia
Publicata & Confessa
Pœnitentiarios an
stante S. Communi
sola tenerentur Con
cepta, & cum a
divulgarentur &
Presbyter illa pœnit
vide Socrat. L.

De Abolitione Eccl. Xtianæ Sub Just.

Cum pene actum
ab sapientissima
juris Collegas, re

MS 124/2

De Ritibus Sacris

stat per tot occid. receptus e. Nat in Mediolanensi Ecta utebant Regula Ambrosiana, Hispani Mozarabem uti et Gallicana e Brit. Ecta. Sanct vero Pontifices Sec. II. et 12. obtinuerunt, et Romanus Canon ubiq. introduceretur.

In disciplina Ecclastica circa lapsos et Pœnitentes cadem observata et consuetudo quæ antea, nisi q. à rigore multa et Capta remitti. In Peq. Ecta sublata Confessio privata, et Presbyter pœnitentiarius antea ibi in vigebat et ante S. Communionem quisq. apud Sacerdotem teneretur Confiteri singula sua peccata, et cum a Sacerdote ea quando divulgarentur et inde Scandalum oriretur Presbyter ille pœnitentiarius expellatur et vide Socrat. L. 5. C. 19. Sozomenus L. 7. Cap. 16.

De Abolitione Idolatriæ et Ecclesiasticæ Constitutiones Sub Const. M. et Successorib.

Cum pene actum videretur de Ecclesia ob gravissimam persecutionem Diocletiani et eius Collegarum, resurgente in Libertatem adserta

MS 124/2

ta ē et triumpavit de Gentilismo Ecclesia per Conversionem Constantini M. Quando hic Congressus ē? Conveniunt Scriptores Quidam dr: eum Xnos persecutione, vide Lypsa insanabili divinitus percussum Sed Petr. et Paulum illi adparuisse in somnis eig jussisse ut à Silvestro Papa se baptizandum curaret, et sic se sanari a Lepra, quapp. Sylvestro donasit Constant. M. Imperium in Roman et Italiam imo in tot occident, Sed hæ sf. fabulæ recentiores apud antiquos ō inveniuntur, Et! Constat eum baptizatū ō Roma à Silvestro, Sed ab Eusebio Nicomedensi Episcopo Paulo ante mort, Nec habuit Papa Romanus ullum Imperium in Romam ante Ipsum et Catoli. M. tempora Zozimus L. 2. Cap. 29. St. Constantinum sibi Conscium fuisse multos Scelet, imprimis! et Chrispum filium et Faustam Conjugem interfecisset, Cum frustra a Flamin. peteret expiationem tot Criminum, et accessit se ad Xnos, qui profess. sint se vim tenere abstinendi ex templo ac peccat Sed hæc fingit Zozimus ex odio Religionis Xnæ, et sin ante necem Christianæ

jam

et Eccl. xnæ

jam erat Const.
jam amplexus,
erat propensus, et
tens, pro Relig.
ardenter amab
Addant alii ad
dic enim Cum Con
mecidie ei adpa
Crucis, Cum hac
vita ? in ho. v
ē à Const. M. fo
modo jactato
Constantinum
de vita Const.
in somnio Cum
parusse et dixi
sibi faceret Lab
tis de amotare
quitt, qui in fo
vit, Victor de
dia Roma in
tum Tropeum
Vide Euseb. L. 9
ratos Imagini
fuit. et parcit
re, o facit. qui
enim in Xto

MS 124/2

olatria

ntilismo Ecclesiastico
tini M. Quando
ierunt Scriptores
erfecuti sit, vide
us per eosdem
trauisse in som
vestro papa se
tie se stanaci
o donasit Con
Romam et Italia
si se ha st fa
tiqeos o inven
bstiat o Ro
bio Decomen
te mort, Nec
lum Imperium
e Catoli M
. Cap. 29. st. (
n fuisse multo
ipsum filiu
terfecisset,
ib peteret e
um, ne acces
ri sint se vin
plo de Peccat
odie Religio
Christianis
jas

et Eccl[esi]æ xtiæ Const. Sub Const. M. 787.

jam erat Const. vicett[i] & Xna Relligionem amplexus, q[ui] ater ejus in ea erat propensus, sb imperiis Matris Helenæ, jud Relligi. Xtiana profitebat[ur] & ardenter amabat.

Adsunt alii adparitioq; divinæ visionis enim Cum Constitueret Cum Maxentio meridie ei adparuit in Nubib signum Crucis, Cum hac inscriptione: En vobis vinces: in hoc vince, nec visum hoc a Const. ipso sed ab exercitu toto, qm admod[um] narrato sibi narrasse ipsum Constantinum testatu Euseb. L. 1. C. 28 de vita Const. Narratu etiam nostu in somnis Cum eod signo Xti illi adparuisse & dixisse: ut Cum eod signo sibi faceret Labarum vel vexillum, insultis ne amoturet, Xti. sic factum quitt, qui in solam hanc visionem novit, Victor sde Maxentii Labarum in media Roma in Crucis formam factum tqm tropeum erexit Constantinus Vide Euseb. L. 9. Cap. 9. ac sde in Imperatoris Imaginib semper Crux expressa fuit. Adparitionem hanc fictitiam esse, & facile quis potest subitatre nullibi enim in sacris scriptis Xti: nos debere spem

MS 124/2

De Abol. Idol. et Eccla xña

Hem abigm ponere in externa Crucis
forma, tutt eam pene vim abiguam ad
profligandos hostes, Est hæc superstitio
quæ inter xnos Sec. 3. de Vigilit et eo
usq adamata est, ut Crucis signum ad
petent adorare, Quis igitr Creatorem
Deum hanc superstitionem abuisse cum
diam Const. M. Crepisse, tit quid Eu
sebius: Se hoc audivisse ex ipso Constan
tino, qui diam Juramento hoc adfe
verauerit, sc. Si accidisset hæc res, o
ex solo Const. M. si et exercitus ejus po
tuisset hoc discere, Haud Equidem
hoc e Const. M. et diu suis militib. im
adderet, aut ut jactaret pietatem suam
Sant diam imaginatus e: Sed Distale
videre, qd o bidebat.

Cepit aut Const. M. professiones Animo
rum publice indicit post profli
gat Maxentium Ao xsti 312 et Leg.
enim Legem Romæ promulgavit de
Libertate xnor ut et Euseb. H. Ec. L. 9.
Cap. 9. Sirut qq Ao 315. ex Venerabili
tiorib. xns prohibuit Supplicium Cru
cis, Item! ut Ecclæ Catholicæ immunes
essent à tributis jussit, et Ao 319. ut
Epi. et Clerici ab oib. muneribus excu
sentr, Ind via patuit Templa Gen
tilium et Causa aut eversa, aut

versa

Const. Sub Cla

versa in usum xnor
fuisse Const. M. et
sum imo diam in
instituit o tu e bapt
iam S. Cano o post
perstitione Tempor
stulit donec mor
ante obit Nicome
baptizatus, est et
falsus Ao xsti 33
et 62. Distulit aut
de Saa, et quia Ged
eum ora peccata an
quia proposuerat,
exemplo ipsius ex
post Const. M. e
evertenda Idolola
continuarent, gra
Gentilissimum Con
frustra. Imperimis
mus statuam in
nos faciis, qui
se ipa evertit, e
accessum ad ea inst
moverat Animu
exstet, in quib. a
à xnis dedicatis
libres Schola Ca

MS 124/2

versa in usum xnor, qd via docent dnm
fuisse Const. M. e hanc Relig. Confes-
sum imò diam in palatio suo & tam
instituit, o tm e baptizatus, atq adeo o-
iam p. Cano o post fruit, vera et su-
perstitione temporis baptismu di-
stulit donec morbo decumbens pa-
lam ante obit Nicomedig ab Eusebio Epis-
baptizatus est et p. Cano participes
factus Ao xsti 323. vide Euseb. l. 4. c. 61.
et 62. Distulit aut baptismum xpi
de Caa, & quia credebant expiari per
eum ea peccata ante commissa hu-
quia proposuerat, se sordamis hu-
exemplo ipsius xsti abluere.
Post Const. M. ejus successores in
everterda Idolatria studia sua
Continuarunt, qnqm Julianus Apostata
Gentilismum Conati sunt restituere, ss
frustra. Imprimis Theodosii M. emi-
nuit studium in evertendis paga-
nor templis, qui templa eor claus it
& everti, et sub pœna mortis
accessum ad ea interdixit, et magis pe-
moverett Christianos Schola passim
exercuit, in quib artes et Disciplinæ
à Gentilib doctoribus docerentur, v. g. Ce-
lebres Scholæ fuere in oriente: Const-

MS 124/2

Constantij, Nicomediæ, Cæsareæ, In
Ægypto Alexandriæ, in Italia Roma
et Mediolani, in Gallia multis in locis
structa ꝙ S. Eccl. et Pericl magnis
redditib. et bonis, quæ eam habuerat
Pontificum facerdotes, et adeo ha-
cra adsibita fuerant, ista ædes, fun-
dari, ac rectius, adscripta Eccl.
Xtiã. Hæreditates ꝙ Martyr. et Pro-
scriptor. si deent Successores, datæ
Eccl. unde factum e, at magna quid
dissidia inferrent Eccl. Cum immen-
sis illis opib. crevit ꝙ Luxus, et Super-
bia et potita Pericoli, et virtus exol-
immineta est.

Fuere tn vestigia adhuc Paganismi
Vestigia tn in agris sive Pagis et Vi-
cis, ubi Sacra eor. sive Cultæ st, et
unde Pagani hoc etiam tempore di-
cti st, sed in ipsis urbib. amplioribus
diu ssima adhuc habuerunt templa, ut
Romæ Capitolium, Alexandriæ Tem-
plum Serapidis. In Thessalia adhuc
mittebant Ecclesiis Sacra, nec tn
Plebe multi adhasere Veteribus Sacr.
sed Magistratus, Consules, Proco
sules, Præsides, Provinciarum Impe-
res adhuc Pontificem tenebant

et

Const. Sub Constan
et hac permissione
dam et ut multi
in Ecclam Xtiam
Hierarchia Ponti
sacerdotes, in al
regeneratione, Lu

Jus Ius Ca
Sunt ad

Seculo IV. Barbar
versq st, inter
interiores, a Sc
et Theodoret, Sc
indi: Orientales
in Africa et Oc
habitantes Indi
qui Scholæ ent (
Bythinos appella
gendos et Persa
et Per alios V
l. 1. Cap: 19. ubi
gitt, Sane istud
Mauros recepit
hoc ith è Procopio
qui Onorat Hon
istos Regem Sax
re fuisse Vellest
tas Arabig Fel
viam vicit, Lizq

MS 124/2

Const. Sub Constantino Magno. 324.

et hac permixtione Gent. exeuntes fa-
ctum est ut multi Ritus superstitiosi
in Eccam etiam servarentur, v. g. in
Hierarchia Pontifices M. Flamines
Sacerdotes, in aliis rebus imagines pe-
regrinatives, Lustrationes de

Qua Gentes Conversæ sunt ad xiii^m.

Seculo IV. Barbara aliquæ Gentes Con-
versæ sr, inter quas recensentur Indi
interiores, apud Rufinum, Sozomenum
& Theodoretum Sed Pr. Qui illi faciunt
indi: Orientales an Africani, nam
in Africa habitantes Æthiopes supra Ægyptum
& Indos sicuti sr à Veteribus
Indi dicti sr à vicinis
Byssinos appellamus, Et hos intelli
gendos ee vero e simile, et probat
Ptol. alios Valesius ad Socratem
lib. 1. Cap: 19. ubi de hac Conversione ea-
dem fere habet Rufinum Regnum
Æthiopum receperit Christianum, Constat
hoc ith è Procopio de Bello Persico
qui Onomarcat Axumitas Sive Æthiopes
Ptol. Regem Justini Imperatoris tempo-
re fuisse Hellenicæ Qui Homeri-
tas Arabiæ felicis populos bello
victos, Sive fecit Redotelmæ &

MS 124/2

De Gentium S.t. Conversione

Ipse Imperat. Iustinianus ad Hellesth. tum Legatos misit, et Iudeos peregit cum eo adversus eorum Ethnicos et Gentes.

Tertio Seculo Ss. Conversi Gemotan. in Iberia populi item Gothi, qui vitam in Dacia habitabant, sed ab Hunnis exulsi in Thracia habitare permittebantur ab Imperatore Romano, ut vidimus Pestilentia in Hist. Valentis Imperatoris Arriana Haeresi inficiebantur Gothi, ut itidem vidimus.

Seculo Vto Hibernia, et Scotia pariter populi Conversi sunt, Deipara Virgo et Patricio eorum Sociis, Illaborum mem mittebatur a Caelestino Romano Pont. sexto Decimo Seculo anno 431. in Hiberniam Germanis paulo post mortem Caelestinis missis ab eodem Episc. Germano Comitibus aliis, Hic plures Ecclesias ibi fundavit, vitae monasticam vitam et amplexus. Deo loqui possent Bedas, Fraculfus, Aelo Viennensis refert pro more hujus et seq. Temporis effingunt multa miracula, Visiones angelicas, etc.

Circa annos Traducti S.t Burgundiones in Galliam circa Annum 435. victitabant, ubi, ut vidimus, sedes Capitales coperunt Religiose etiam Gente Sociis Gothis S.t. 7. de more viam Arrianismi

infitiebantur Conversos fuisse Ludov. M. ostendit Turonensis S.t. et Reges Leg. ... mogeniti Edo St. ... di Barbari ... trianismo in ... ci Catholicam ... sionem.

... si hoc Seculo, ... Theodosii J. ... bat se a Calo ... situm in Gal... et Mare ... ire illud posse... sentirent myst... febantur, teste ...

Seculo Vto ... ad Pont. Euxin... vertebantur V.C. ... senis Hunni, ... Cimmerium ... bitabant, de ... ibant, Hos Sa... niano Anno ... Marcellinus

MS 124/2

De Rutu S.t. Conversione

inficiebant. porro Francos S.t. ita Conversos fuisse sub Clodoveo sive Ludov. M. ostendimus, et narrat Frey Jacobensis T. 2. Cap. 30. Hic Lud. M. et Reges Leg. iseo Xmi simi et primogeniti Edq S.t dicti, q.d Cum tibi ydi Barbari ad Xmi stum Conversi Arianismo inficerentur, soli Significi Catholicam seq.erentur persuasionem.

Sicut q.q multi Judæi Convertisi hoc seculo, quid Moses tempore Theodosii J.ri in insula Creta fingebat se à Calo missum et Judæis retulisse ut Palestinam pedibus subiecta et Mare se ei sicco ubi et transire illud possent, et Cum se delusos sentirent multi Xmi stum amplectebantur, teste Socrate T. 7. Cap. 38.

Seculo VIto Complures Barbari ad Pont. Euxinum habitantes Convertebantur v.c. Abasci, Laci, Zani, Senij Hunni, qui olim ad Bosporum Cimmericum et Ripas Meotidis habitabant, sed in Paniorias transibant. Hos sub Justinio et Justiniano Xmos factos et referunt Marcellinus Procopius Evagrius &c.

MS 124/2

De Gentib. S.t. Conversione.

Extra ✠ Hesuli, qui ultra Istr[um] habitabant, de Istro trajecto, sub Anastasio Imperatore Romanis tributarii facti, et ind. a Justiniano ad extinctionem ✠ deducti sr Vide Procopium Lib. 2. de Bello Gothico Cap: 14. C. In Germania ✠ Bojoarii, Thuringi et alii quid Conversionem sonant, sr hoc de parte quadam eorum accipiendum intelligi debet, reliquis enim Caroli M. tempore demum Conversi sunt.

In Britannia ✠ Anglo Saxones Conversi sunt Britanni jam ante fuerant Xni, sr Seculo VIto Cum veteres Britanni ab Anglo Saxonib[us] oppressi et exterminati sibi Paganismum ited[em] invaluit, Scotis enim erant illi Anglo Saxones, sr sub finem Seculi VIti Gregorius M. Pontifex eo misit Conversatores quor[um] Princeps erat Augustinus, sed Mellitus et socii Circiter 40. Occasionem dabat Bertha Thelberti Regis Uxor de Gente Francor[um] que cum erat et hac conditione Regem nupserat, ut Sacra sua sibi licere liberè peragere et servare, itaq[ue]

Rege Clementer [illegible]
acceperunt Edica
ipse Rex Baptizatus
in Hist. Eccles. Gentis
Augustinus ille de
Episcopus Anglor.
Eodem Seculo Vto
si Conversi sunt ex Ar
bites in Gallia Cum
mundus Vandebal
517. Quo utebatur
emensis Episcopi
rabat Epaonensem
janismus et occ
firmata, Fait Epao
qua enituit in Ga
Gtica Theodomiro
Suevor in Lusitania
Gente sua ab Hæres
Circa Annu 561. e
Gothor in Hisp. R
qui Catholicos ate
fuerat, ejus filius
redus Gentem Got
Catholicos tradu
Toletana Anno 589.
Deniq ultimus L
bis in Africa et
et Italia per Ar

MS 124/2

Rege Clementer sit excepti; et facilè
acceperunt Catholicam fidei, evangelizando &
ipse Rex Baptizatus est ut docet Beda
in Hist. Eccles. Gentis Anglor. L. 1. Cap. 26.
et quinque illic ordinatos Archi-
Episcopos Anglor.

Eodem Seculo VIto plures via pacis
ad Conversionem ex Arianismo v.c. Burgun-
diones in Gallia Cum Rege suo et Sigis-
mundo Gundebaldi filio circa annum
517. Quibus utebatur ille operâ Aviti Vi-
ennensis Episcopi, qui Arianum mode-
rabatur Episcopum, quâ clarissimus et Ar-
ianismus et octoduræa Religio con-
firmata, Fuit Epao Vienæ ad Rhodanum
quæ influit in Lacum Lemanum.

Atque eodem tempore, vel Arianismo
Suevos in Lusitania et Gallicia Rex Cum
Gente sua ab Hæresi Ariana resipuit
circa annum 561. et postea Leovigildus
Gothos in Hisp. Rex Cum mortuus est,
qui Catholicos atrociter persequutus
fuerat, ejus filius et Successor Reca-
redus Gentem Gothor ab Arianismo ad
Catholicos traduxit habita Synodo
Toletana Aº 589.

Demq extinctis sive debellatis Vanda-
lis in Africa et Ostrogothis in Sicilia
et Italia per Justinianum Imperat. ibi.

Catho

MS 124/2

De Pentim S.t. Conversione.

Catholica religio Caput extulit Vandalis Catholicam Religionem propugnantibus.

Hæreses & Schismata.

Inter Hæreses pernitiosissima fuit Ariana, quæ orta e Seculo IVto eo tempore, quo sub Const.M. Omnipotens Creator de Pentilismo triumphare. Thor erat Arius Alexandriæ Episcopus Qui Episcopum suum Alexandr. imitabat Sabellianismi, e hoc Textu novam Cudebat Hæresin: Textu quid recte dici Deum, sed minor Patre respectu etiam divinitatis, eum Creatum ex nihilo ante æv primordia, deinde adoptione factum Deum e Dei filium, per eum Patri via Condidisse. Sp. à filio genitu & Creatu, & qq operatum in Creatione Cum Patre & filio. Fautores hujus hæreseos initio stantes fuerunt qm plurimi, qd Arius Damnabat suum Cum Eccl. Consensum obpugnare Sabellium, Ferat. in Const. M. qui Hæresin Damnandam

De Pentium
Curavit in Synod
ma qtte ei fa vitio
an ipse declinave
num? an vero dec
ejus Segnacib, qu
Cum Catholicis Co
quidem Hist. L. 2
paulo post Synod
Edicta, quib Ar
sõe ille Clostorg
& pat hic fidei
alibi in errol st
Const. M. triem
de revocavit
in exilium misit,
tis Calumniis one
Arius auth Nicæn
Vide Socrat L. 1.
Cap. 24. Accessit
Patres e ab Eus
erat Arianus, D
Dissimulabat H
post Const. M.
Constantius Con
actib in parte
Arioni, Cujus e
tota Auth in A

MS 124/2

Curavit in Synodo Nicæna, in extrema æte ei flavisse, sd ō satis Constat. an ipse declinaverit in dogma Ariana nunc an vero deceptus sit ab Actio et ejus sequacib, qui simulabant suum cum Catholicis Consensum, Philostorgi quidem Hist. l. 2. c. 4. tradit Const. M. paulo post Synod. Nicænam emisisse Edicta, quib Arianismum firmaret, sd ē ille Philostorgius ipse Arianus e pat hic fidei merito, ymm ab eo alibi in errol st lapsi; eo magis quod Const. M. Arium in exilium pulsum sde revocavit Contra Athanasium in exilium misit, sd factum hoc, ymd multis Calumniis onerarett Athanasius Arius aut Nicæna fidei subscriberet Vide Socrat l. 1. Cap. 26. et Sozom. l. 2. Cap. 24. Accesit yd Const. M. Baptizatus ē ab Eusebio Nicomediensi, qui erat Arianus, dq ai in vivo Const. M. dissimulabat Hæresin sua.

Post Const. M. in oriente Arianis favit Constantius Const. M. filius, ym Variis artib in partes suas traxerunt Ariani, Cujus etiam Uxor Eusebia e tota stud in Arianos propendebat

sd

MS 124/2

simpernis Oss. st orthod. & Contra
Ariani propugnati sub Valente.
Ipsi aut Ariani non abierunt in
varias Sectas, alii enim dicebant: Fi-
re Ariani vel Anemoi, quia Filium
per gia ἀνομοιον patri ÷ diversq
substantiq adserebant. Hoc Caput
erat Actius; Antiochens Eccl Diacon
it Eudoxius Constantinoplitanus Episcop.
& Ctrca Eunomius unde dicti Hæ-
tici, Eudoxiani & Eunomiani.
Altera factio erat Semiarianor, q
docebant: Filium ὁμοιούσιον ÷ simile
substantiæ, ὁ vero ὁμοούσιον, ab utr
differebant, qui medii erant inter
re Arianos & Semiarianos, quod Cap
erat Acatius Cæsareq in Palestina
Episc. hi dicebant quidem: Filium
similem patri, nec in volebant in
nnib adt in substantia cum & p
tri & similem, sed in voluntate, Eran
igit revera ἀνομοιοι nqm tales v
deri nolebant.
Etiam sec. IVto exortus e Vatinius, Syr
mien. in Syria Episcopus, qui d
ma propugnavit Ariana Hæresi pe
niciosius, fingebat enim Xstum & in qui
tum Deum, nec existisse ante qua
na

nasiecti, Hæ. S. nec
et S. Spiritûs, tens
Samosateni, damnat
to 345. & in alis.
Sequebat Hæresis M
rinem suam sebe
rius erat Patricia
pillus Semiariano
ne Deum Arians
ei sufficiebat Eu
nius cum recte se
tem secte sentiq
ite & Sp. tu negabat
personam, vel hab
tiam, vocabat aut
et ministrant filio
St Hvevpea Topea
Hæresis in Syrod
Post Sec IVti H
patris & Filii, qua
fecit Laodiceum,
officiis Presbyteri
sumsisse quid Car
na, certe! sine me
no, ejus loco fec
et dot Sectatorib
nem Xti et Sp
nec ex Substantia
Deum Hodiesq
nostros adsciti

MS 124/2

nascebat. SS. S. nec duum personarum
et S. Spiritûs, tenebat Et Hæresin
Samosateni, damnatus in Conc. Antioch.
Ao 345. & in aliis.
Sequebat Hæresis Macedonii, qui diamo-
tygitem suam sedebat arcanis. Mace-
dius erat Patriarcha Constp. & primi-
pillus Semiarianorum, idcò ab Arianis ejiciebat Ao 359.
ex sede Arianis ejiciebat Eudoxius. Hic Macedo-
nius cum recte sentire videretur aut fal-
tem se recte sentire videri vellet de Spi-
ritu S. non negabat SS. S. esse Deum aut tria
persona, vel habere propria substan-
tiam, docebat autem ex Deo vim creatam
et ministrantem Filio, ejus Sectatores dicti
sunt Πνευματομάχοι, et damnata est
Hæresis in Synodo
Loco Sequenti Hæresis Apollinaris
patris & Filii, qui Filius Episcopatu
gessit Laodiceæ, pater autem functus est
officio Lectoris docuerunt: Xtum ad-
sumsisse quid Carnem, & sine ea humā-
na, certe non Mentem et intellectu humā-
no, ejus loco fuisse divinitatem, Quida
ex dog Sectatoris sui dixit statuisse. Car-
nem Xti ex Adamo in Deipara
nec ex substantia virginis effor matam.
Deum Hominis quid Naturæ Corpus mo-
nachus adscripsit Deo suam formam, membra

MS 124/2

membrorum humana, affectus humanos ex abus
ius sibi locis quib. deo ea tribuunt. Secta
tores ejus dicti Apostolici seu Antropo
morphitæ, si ab Ecta sua se, sub specie san
ctitatis ne se. Communionis quicqm habere
Cum iis, qui cum mulieribus Cohabitant,
Separabant.

Postremo! hujus Seculi fuit dia Priscil
Gillianus Abilæ Episcopus &c, qui Cum eo d
Inost. Manich., Valentinianor & Sabellii Hæ
reses renovare, abstinebant illi a Carni
bus, Mysteria sua occultabant, Fornic
& Laicis docendi dia partes injungebant
damnati sr in Synodo Cæsaraugustan
Ao 380. S. tste Hieronymo: multi Credi
runt Priscilliano innocent, obpresso fact
ne abitæ Episcopat in Hisp. Fuit aut Capit
Supplicio affectus Cum suis Ao 385.

Hæreses Sec. IV. orta st Schismata qu
Meletius Ppus in Ebaide Episc. sibi sumeb
sibi ordinandi, Cum potestas illa in Ppos
soli Competebat Alexandrino Metropolita
de arcanis Hæreticis se junxerunt
Meletiani vel Melitiani. Arrius
Presbyter, in ponto Capp. rebbat 99 Ecta
Nath asserebat: Episc. jure divino o dif
ferre a Presbytero, Ne tolerare nolebat.
Denig! Consuetudinem pro mortuis orandi in
pugnabat.

Caus

Recipuum in Schisma in
Auctor hoc fuit Donat
Episcopus, qui ægre ferem
ea Episcopum Carthag
cessionem fecit & vol
e Solis perfectis, & pu
Etam, nisi apd Donatis
ptizabant 99, qui ad
Solicis, ibq Convenieb
anis, se quib. ad Sec
Contra Donatistas o
nes, & Augustinus. Af
tistæ in varias Se
dicti St Majorini,
lii aliis Nominib, E
e jam damnati Sub
etiam postea invale
Sectas, & passim
Sec. Vto eos Honorius
Catholicam Ecclam re
ptionib, Exiliis &c.
Codicis Theodos de H
ng Ao 412.

Pergimus ad Hæ
quatuor Quæ: Pel
gianos, Nestorianos
Pelagianam
Pelagius Natione S

MS 124/2

Scripsem in schisma instituere donatistæ
Autor hab fuit donatus in Numidia Epi-
scopus, qui agri ferens Cæcilianum factum
ee Episcopum Cartaginiensem cum aliis se
cessionem fecit & voluit Eclam constare
è solis perfectis, & nullibi terrar ee Veb
Eclam, nisi apd donatistas in Affrica, Reba
ptizabant qq, qui ad se transibant à Cat
holicis, ita q convenibat eis cum Novati
anis, de quib ad Sec. 3. dixi. Scripsit
contra donatistas optatus Milevita-
nus, & Augustinus. Abierant aut dona-
tistæ in varias Sectas, quib ex illis
dicti st Majorini, alii Maximianistæ, a-
lii aliis nominib, Exorti st initio Sec. IVti
& jam sanctio sub Const. M. cum aut
etiam postea invalescerent, & alias subor-
turbas, & passim seditiones concitarent
Sec. Vto eos Honorius Imps. compulit ad
Catholicam Eclam revocati multis, proscri-
ptionib, Exilijs &c. Vide Legem 52. Sam
Codicis Theodos de Hæreticis lata Ravenn
ng Ao 412.

Pergimus ad Hæreses Sec. VIi, quæ st
quatuor Scil: Pelagianæ, Semipela-
gianæ, Nestorianæ, & Eutychianæ

Pelagianam Hæresin condidit
Pelagius Natione Scotus vel Anglo Britan-
nus

MS 124/2

Hæreses et Schismata

tamus, Monachus acutissimus, Cujus Cu
pius Socius fuit Cœlestius unde Cœlesti
ni Sectatores Pelagiani. Statuebant s
ri Imputativem peccati Adami, aut Lab
jam in Ea rent. Adam ex Hæa fuisse ma
lem viam ante lapsum, Dimoc
peccato derivari, sed Ea Hæc necessitat
Habere unumquemq; hoie liberi arbitrii
res integras viam ad bonum. Jres a
Salut Sacri Vias: per Legem Nat, Ju
servent Gentiles, per Legem Mosis,
per Legem Xsti Hæa Divinam face
lat facilius servett homo, & aut sim
pliciter aut servett, Et pus Pelagi
ejusd Commatis. Damnata fuit Hæres
in Variis Conciliis, et pue Contra ea scr
pſit Augustinus, Nihilominus longe l
teq; propagata fuit per tot occid. per A
fricam it et Palestinam.

Sequebat Hæresis semipelagiano
Cujus Autor pius fuit Jos. Cassianu
qui ex oriente Massiliam Venit
Galliam, et prope eam ubi Constituit
Cœnobium. Hic à Pelagio Quoniam et A
Justinio Cœpit dissentire in Hæa Grat
ac L. Arbitrii; Statuebat enim quod
initium Fidei et Gren, ac desiderium bo
ni dari Cuiq; hoiti à Hæa vires, in Cate
ris vero videri volebat Catholicus

Hæreses et
et Errores Pelagi
Ejus Sectatores di
et etiam Galli, qu
nostri, Augustinus q
eus alios Contra
Scripta Hæres
Auctore Nestorio
sic Negabat: Ma
pati adserebat en
tem et ex Maria,
tuum, et aut Jo
licet admiserit e
duas Naturas, E
e in Verbis: jm te
o satis distinx
hoem et Human
Alexand et Cœlestino
Ecclesiæ sub Theod
gia damnatus e
Theodosio in Exilio
jm pacius Cum
o fine Hæa Cons
ticulus de in car
tus e à Synodo
tores ejus Ppus
Cyri Episcopus,
tanus in Cilicia
senus Epiſc. qu

MS 124/2

Hæreses & Schismata

& Errorib Pelagianis se obponebat.
Ejus Sectatores dicebant Massilienses
& diam Pelli, damnatus ē variis Sy-
nodis, Augustinus, Prosper Aquitani-
cus alij contra eū scripserunt.
Certa Hæresis fuit Nestoriana
Authore Nestorio Episc. Constpltano.
Hic Negabat: Mariam dici posse dei
pari; asserebat enim: extum quidem Na-
tum ex Maria, passum, ac mor-
tuum, & aut Job Josue, Filium dei,
licet admiserit & asseruerit in exto
suas Naturas, Errore ejus magis
ē in Verbis; ĵm tebes, etravit licet ys
& satis distinxerit Deum & Deiff,
hoem & humanitt, damnatus ē à Cyril
Alexand. & Celestino R. Epis. & in Synodo
Ephesina sub Theodos. Jun. & clementica Ao 431.
Ida damnatus & & depositus, & de a
Theodosio in Exilium deportatus, ĵn-
ĵm decius Cum eo actum est, quida
& fine Caa Censent, inter Pfi sit illa ar-
ticulus de in carnatoe recte definī-
tus ē à Synodo Ephesina, inter Sepa-
tores ejus Apui habiti Theodoretus
Cyri Episcopus, Theodorus Mopuest-
enus in Cilicia Episc. & Ibas Edes-
senus Episc. qui damnati & vel postea

MS 124/2

vel potius ejus Scripta sub Nomine Ec
am Capitulos Temporæ Justiniani Im
Omnium pessime turbavit Eccl
tes Eutichi Presbyteri vel Abbatis C
stinopolitani. Hic Nestorio fortiter se o
posuerat, sed jam senex prolapsus e
Hæresin Contrariam, staterens vid
xto duas fuisse Naturas ante ubi
junctionem, sed post eam Conjunctionem
unam tm admittebat, Negabat enim Ca
nem in Incarnatione fuisse mutat
Divinitate, et sic absorptam à Divin
tate, ut ferrum candens, aut gutt
Mellis, vel aceti in Mare effusa, d
mnata est Hæresis in Synodo Chal
donensi & eumdnica.

Duravit in Hæresis diam postea, d
de afflixit Eccl abiit in Varias Sectas vel
Acœtalos, Fullonianos, Severitas, Jacobitas
Maronitas, Achoetas, Agnoetas, Monothelitas.

Acœtali exorti st post Henoticum Zenonis
Imperatoris, cui antea Caput erat Petrus Mo
gus sive Mongus Patriarcha Alexandrin
sed qui post Zenonis Edicta, quod Henot
con appellat, Recepit Synod Chalcedonens
itaq ab eo defecerunt: Eutychiani e dicti
Acœtali, qd nullum Herent Cert sus fac
Caput.

Fullonian Nomen habent à Petro Cnaf
Fullone

Fullone Episc. Antioche
qui dicebat Jò Jesu
po Deo di Cruce
xus è, Exaltemi in
ò ejus Deo. Hoc
Cum adderet Pet
pte nos Crucifixe
te error Deo posit
o modo ex, Ab tota
Idem Petrus Cnaf
sive Gnes dicebat
tim Mariæ Virginis
us fuit Autor Invoc
eum Laudat Nicep

Severitæ exorti
sito à Severo Epis
quam Sedem avectus e
Orthodoxos persequ
tus est esse in Synodo
è damnatus, et à
suo defuncto, Ejus
mine dr: Monophy
in Asia post in Syr
Severi discipu
dicti st Jacobitæ,
in Syria et Orient
bat Theodosius. Alex
diam dicti st: Theod
idem q Severus,

MS 124/2

Fullone Episc. Antiocheno, qui publ. hymno,
qui dicebatur Ὁ Μονογενὴς ἐν σαρκὶ ἐπεδήμησεν ὁ Σω-
τὴρ ἡμῶν ὁ ἐκ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐστὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν
ἀνάστασιν, addidit: ὁ Σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς ἐν σαρκὶ ἐφ' ἡμᾶς
καὶ πρὸς ἡμᾶς; qui ppter nos Crucifi-
xus è, Erathemi in Ecta receptas hymnu
ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, huic
Cum adderet Petrus hæc verba: qui
ppter nos Crucifixus est. Visus è revoca
re errol Theopassitas e Sabellii, quasi
o modo ex, & tota Trinitas est passa.
Idem Petrus Omnes publ. Litanias
sive Preces dixerit ad Sanctos et specia
tim Matris Virginis Θεοτόκου, itaq; Epu
us fuit Autor Invocandi Sanctos Apostol
eum Laudat Nicephorus Hist. Lib. 15. C. 28.

Severitæ exorti st Seculo VIto, dicta
sicto à Severo Episc. Ecte Antiochen. i. Q.
quam sedem evectus est ao 513. Hic mul
Orthodoxos persequutionem excitabat, sd
tus et ipse in Synodo Constantinopolitana ao 518.
è damnatus, et à Justino Imperante loco
suo detrudebatur, Ejus sectatores alio no
mine dr. Monophysitæ, quia unam in Chri
in Acto post in carnatione profitebantur
Severi discipulus fuit Jacobus à quo
dicti st Jacobitæ, qui tot bodiey Hæresin
in Syria et Oriente sequat, ei se conjunge
bat Theodosius Alexandrinus Episc. à quo
etiam dicti st Theodosiani, Statuebant
idem qd Severus, sive Monophysitæ, et quia

MS 124/2

quia in Armeniam se ivit Jacobus
qq Armenii, qnqm Syri Armenios servi
à quod Eutychio Armenio, qui secessit se
Ecclia fecerit jam seculo sec. VIo. Item
dem, quod Sti monophysitæ, diam dios qu
Errores adoptarunt. Vide Nicef. l. 18. c.

Maronitæ St propago Eutychianor
qui sic sua, Cesse tunam H voluntat
xsto admittant, et hodieq in Monte Li
serant, sd qui sit Maronis hujus origo
o è satis Cert; alii sic dictos volunt: à M
ronia Vico o longe à monte Libano si
alii à Marone quod Abbate vel mono

Agnoetæ diam St propago Eutychian
qui asserebant ejus qua hoie quod
nora se, v. c. Diem Judicii Marc: 13:
sd qdia post in carnaioe unam H Nat
in xsto agnoscebant, videbatt inde Sy
xstum diam qua hie quod ignora

Phartolocitæ diam St è sectat
rib Eutychis et exorti Imperatore Ju
mano, A enim disceptaci Cæpit: An ex
Corpus fuerit ἀφθαρτον i incorrupti
le; statim Sc. à Conceptione an verb dem
post Resurrectionem? Qui Ej jam illud
incorruptibili habuere vocati Sy
Phartolocitæ, vel diam Phantasiastæ
docebant: Eum quid antea visum fuisse
rixe quo comedebat. Cum revera o esset
sicut factum è post Resurrectionem, ubi
am St comedisse dicto esse libat, et sic
se Cæteris Nas Necessitatis et infirm
ta

6

tatib, v.c. Somno et
incorruptibile statuer
ante Resurrectionem di
Euagr. et diam Sec
sectæ Agnoetæ docebat
dens et Zonaras, M
magna suspicio
prius, cum Jud
todocus de exito se
et legib fatis adsc
accesserunt Sec. VI
quod dux fuit Jobi
nopolus, qui dogm
Alexandrinus Cele
facet cum Severi
duas ee in xsto Nat
et duas fore hypo
nam deus et hu
et substantiam ho
agnoscebat Vinc
in deo ee H una
Eum ille Deo ho
et tres Naas vel
similes, itaq dispu
3. statuerat deos
lis H fuit de voc
sones negabat
Nam in singulis
deitate Una
vinitt agnoscebat

MS 124/2

tatib, v.c. somno ve statuebant. Iurare
vicoecuptibile statuebant exti corpus
ante Resurrectiem dicebant & Gnosticis.
Euagr. st diam Iustinianum fuisse
sectæ Agnoëtodocitæ, & post eum idem
deo et Zonaras, Nicephorus &c. sed
magna cum suspicio: falsa siquidem Euan-
gelium, cuius Iustiniani sensus or-
thodoxus de exto ex ipsius scriptis
& Legib satis aspatcat.

Accesserunt sec. VIto diam Scribentq,
quos duo fuit Iohannes Cognomento Gi-
mnopolus, Philosophus & Grammaticus
Alexandrinus, Celebris. Hic Cum dispu-
taret Cum Severianis & Contendebat
duas ee in exto Naas, obscuerunt ei: hic
& duas fore hypostases sive substantias,
Nam ousiw & hypostasin, sive! Naa
& substantiam idem sonare, Cum quatuor
agnosceret Vinomolus, ei objiciebatur
In deo ee th unam ousiw & hypostasin
Cum ille Trio tres in deo ee hypostases
& tres Naas vel substantias, & per ora
similes, itaq. dicens & Scribeita, quasi
3. statuerent deos, Si quid video, ca
lis th fuit de voce, Nam ipse Iob. Philo
sophus negabat 3. ee deitates aut 3. deos
Nam in singulis unaw & ousiotos
θεοτητος & unam ejusdq. entis di-
vinitth agnoscebat.

OC

MS 124/2

Quart Seculum sua habuit Conc. & cum
nica. Nicænum I. & Constantinum I. N
cænum dictum à Nicæa Bythiniæ urbe
macia, Coactum id e Acto Ann. 325. ta
stant. M. Imperte, qui quanqua Versum
Literas misit ad Episcopos Congregan
dos; Atq Convenerunt ex toto orbe Ro
diam Nisp. Galliâ & finib. Hispa. dia
Imperator Ipse fuit Synodo Politicus
Ecclesticus vero Ipse fuit vel Hosius
Cordubensis Episcopus, vel secundus alius
Eustathius Antiochenus Episc. Roma
enim Episc. Sylvester, qui Ipse ex debi
erat, ut ordine primus Episcopus ip
derat, & Legatos suos misserat.
Congregata Synodi fuit Ariana Hæres
qua in ea damnata e, sanctig: Filius
ex ὁμοουσιου patri ΓΕΝΕΤΟΥ & non
ternum; Cum Ariani statuerent: ex
Creatum sive facta ex entia, alteri
bant Catholici Decretis, & qui subscribe
recusabant; in exilium à Const. M. pelle
tur; Et ex his de Consensu Cum Ecc
simularent, atq ita restituti sr, Euse
Nicomed. & Theognis Nicenensis Epis
ut

De Conc. Sec. IV.

Ari ex Socrates l. 1. c
Palinodiam simulavit
tus e, & antegm in E
introduceret & mortu
Pterea diam scripsit
troversia Paschalis, d
deinceps à 14ta Luna
ma post plenilunium q
Celebrari

Constantinopolitana
datum e Anno 38
petræ, qui in Convoc
ronius vult, damna
in eo damnata e Ha
sive Πνευματομάχοι
iam si Hæreses rel
seia-nos, porrò. fi
xandrino, Asiano, &
sui assignati sr Lim
ne liceret iis extra
dinarios facere, aut
us immiscere, Secu
tones assignatus e
eo qd ex verbis Nova
statuta e; ut Hæret
tes reciperent e
oculis, manib, ore,

MS 124/2

Ita Socrates l. 1. c. 15. Ipse Arius Palinodiam finxit, adhibito fevocatus e, sd antequm in Eccl̃am Constpltnã introduceretur mortuus e Ao 336. Circa eam quoq; tempora e in hac synodo Controversia Paschalis, & statutũ ut Pascha deinceps 14ta Luna cum Occasu, Dominica post plenilunium aequinoctiale Orica celebraretur.

Constantinopolitana 1. Oecum. Conc. habitum e Ao 381. à Theodos. M. Imperante, qui id convocavit, & aucti ut Baronius vult, Damasus Episc. Romanus, in eo damnata e Haereses Macedonii sive Pneumatomachorum damnata etiam & Haereses reliquae Aria, & Semiariana, porrò singulis dioecesibus Alexandrina, Asiana, Thracica, & Pontica sui assignati & Limites, & constituti: ne liceret iis extra suam dioecesin ordinationes facere, aut sacra negotiis alterius immiscere, Secundus a Deo sanctis tones assignatus e Episcopo Constpltano eo qd esset Urbs Nova Roma, Demq; statutũ e; ut Haeretici ad Eccl̃am redeantes reciperent engvento in fronte oculis, manib, ore, aurib, inungerent &

Aa 2 ut

MS 124/2

Acta st ve in hac Synodo. Et Symbolu
fidei Nicenę c confirmat, et quibus
vocib addits explicat, unde mod
cendum, modo Constantinop st.
Fuere Sec. IVto viam particular
multę Concilia, v.c. Ancyranense t. Le
Const. M. quo donatistę damnati. Le
dicense etc. quę longe foeit hic enar
re; agit de illis Spanhemius pag. 907.
Leg. Hist. Eclast. de Scriptoribus
Sec. Vto habita st item duo Conc. Oecume
nica: Eges. t. e Chalcedonense, Egesinum
Coalum e to 431. Theodosio t. e Valen
tiniano 3tio Imperatoribus, Convocavit
Synod Theodosius, Ipsi aut Eclasticus
fuit Cyrillus Alexandrinus, Ibi Nesto
rius e damnatus, et Episcopatu Constanti
tano dejectus, et decretum est: Mariam
Virginem ee dio Θεοτοκον: Nestorium ve
ro blasphemum ee, ac recedere à Fide ca
th Nicena, Extant acta Synodi in Tom. 3
Conciliot, item Socrat Hist. t. 7. Cap. 32.
Evagr. Hist. t. 1. Liberatus in Breviario
Cap. 5.
Synodus Chalcedonensis, quę oc
sine 5ta e Oecumenica indicta e à Mar
ano Imperatore et Pulcheria Augusta
Ejusdem Eclasticum habuerunt Legat
Leonis Episc. Romani, Condemt Synod
An. 451. damnatus e Eutyches Abbas
et

e fechimandrita
fuit e: Actum Conf
Θεοτοκον, et
e in Confuse, im
inseparabiliter.
Hierosolymitana
rchalis, de Conf
XXVIII Constitut
ussq privilegiis,
ab Archiepiscop
et Cta addita e:
Chalcedon: Imper
quid Legati Ro
tes: Romanam E
et semper habuis
num Episcopu
nicum; Do o a
non semper ag
entale Ecla, et
Imp. Lege 16. Co
de via à fac
Conc. part. Se
Africana, occid
Consule Concil.
Scriptores.
Seculo VI
Oecumenicum
antinop. 2 Sum

MS 124/2

& Archimandrita Constantinopl. & Constitutæ: Ystum Constare ex 26 Marcis
ἀδιαιρέτως, ἀσυγχύτως & ἀδιαστάτως & ἀδιαιρέτως &c
i. indivise, inconfuse, immutabiliter, indivise,
inseparabiliter. Porrò in hac Synodo
Hierosolymitana sedes facta e Patri-
archalis, & Constantinopolitano aut Canone
XXVIII Constituta e: cum Episcopus uti
iusq; privilegijs, honore & dignitate,
ab Archiepiscopo Veteris Romæ
& Cæa adsita e: & subsequenti ordine et Ba-
silesta & impetrandi; opponebant se-
quidq; Legati Romani Episcopi; jactitan-
tes: Romanam Ecclam caput et vide Ecclæ
& semper habuisse primat, & Roma-
num Episcopum et patriarcham & omne-
ni cum; dum audiebant, esse hic Ca-
non semper agnitus & servatus in Ori-
entali Ecla, & confirmatus via à Sce
Imp. Lege 16. Codicis de S.S. Ecclis
& de via à successoribus.

Conc. part. Sec. VI. plurima fuere
Africana, occid. & orientalia, sequib
Consule Concil. Tom. 2. 3. 4. & Hist. Ecl.
Scriptores.

Seculo VIto habitu e una Conc
Oecumenicum ordine 5tum, sitse Const.
antinop. 2dum Ao 553. Imperante Just. &

MS 124/2

Justiniano 1. Convocatore Cas fuerun
orthi ex Hæresib Nestorii et Eutychis
Quid enim Nestorii Hæresi probab
Volebant è Scriptis Theodorèti et Ib
Edesseni Episcopi, et Theodori mox
ctis Episcopi, Quæ tn pro Orthodo
xis habitæ erant in Conc. Chalcedo
nensi, quamq reverà Nestorio fave
bant, Hæc Scripta dicebant 3a Ca
pitula, et de novo examinabantur
hac Synodo et damnabantur. Itera
damnata st quæ dogmata origin
V.c. Animas hu Conditas fuisse ante Con
junctionem Cum Corpore et ppter pecca
ta in illud detrudi, Cælum, Solem, Lunam
Stellas, aër et Maria, Demonu et damnatoru fore aliquando fi
nem, Corpora tandem, quæ tunc cir
cumgerimus, resurgere, Quæ dog
mata reverà st sumta à Platone
et Vetere Philosophia, Quæ num Origi
nes ita interpretatus sit, ut eas in
telligi vult Plato? alia foret Con
test prout primo intuitu sonant, ita
riam in hac Synodo damnata st.
Vigilius Rom. Episc. 3a ista Capitu
la jam antea damnarat, Et ad Con
vocatus noluit venire, Contra ista quo-

novo Scripto defen
vitiu ire Cogebatt
quiescentia tn to 553
et pa 3a illa Capit
st et diu per Gallia
scopi religiosi Contr
Conc. Vto Quæ men
fuerunt ora Sec. VI. mul
Patriu sive Prov. inte
e Conc. in Hisp. habit a
Arianismo, qui ad Catholi
to Arianismo redibat
thos sub Recaredo R
ab Arianis ad Orth
589. Ut intelligatt a
ascendentint jam 3.t
st Acta Concilii 2di
sub Juntrabo Bur
589. Cujus Canone
si quis Secularium
obviam sibi in via
pedes gradittr, sicut
co in terr descend
Clerico habeat.

MS 124/2

novo scripto defendit, sd Cū in
eitiū ire Cagebatt Synodū probavit,
Aquileg tn Ao 553 Synodes habitā
e pea 3a illa Capitella defensa
St e diu per Julian Hisp. de Epi-
scopi religiei Contradixere huic
Conc. VIo Oecumenico.
Fuerunt eiā Sec. VI. multa Conc. part. sive
Nationū sive Prov. inter quas notand
e Conc. in Hisp. habit a' Svevis sub Rege
Aniomiro, qui ad Catholicam fid repudia-
to Arianismo redibat Ao 561. et Go-
thos sub Reccaredo Rege, qui eiam
ab Arianis ad Orthodoxos ibat Ao
589. Ut intelligatt ad quant dignitt
ascenderint jam S.t Rerici legenda
St Acta Concilii 2di in Gallia habiti
sub Guntrabo Burgundiq Rege Ao
585, Cujus Canone 15 statutū est
si quis Secularium quempiam Clerici
obviam sibi in via haberit, e Clericus
pedes gradit, sicut e Secularis, is illi-
co in Terr descendat, e debit honor
Clerico habeat.

De Pers.

MS 124/2

De persecutionibus.

Vix alia persec. vi exnos nota est h.
si Julianum excipias, qui ab Arianis
orthod. persequebantur. Const.
habito Conc. Nicæno Arii damnat
cum qui ei Filii succederent, e
Constant. quidem e Constans ort
defenderet. Sed Constantius vi orient
solas sublatis fratrib. ubique imp
rium tenens ab Arianis allectus
Orthodoxos capit affligere e
sequi; Imprimis ille ad hoc faci
dum impulsus est ab Exore Eus
et ab Arianis Arianæ partis, et Eu
sebio Nicomed. Episcopo. Vexavit
ille Orthodoxos quæ post subbatum
Maxentiam ao 353. Nec in obj
est occidit, sed Episcopos deposuit
et exilijs mulctavit, ab eo in exilium
missi sc: Athanasius, Liberius, Hil
rius &c, neq in Imperator Arianu
viseri volebat, damnabat enim ille
Avoque & ÷ pure Arianos, sed semia
nos probabat, statuens: Filium d
similem patri, Vocem aut ὁμοούσιον re

Seculi IV. V

reprobabat. Imm
post mortē Const
est persecutio à Ju
qui Gentilissimum
ymm! Sic viam a
Xnos nisi Crimen
cui objiceret, a
os Gentilium, at
fozom. et Theodor
exempla dia rep
cio! qui erant Xni
Sponsemium pa
est his solis, ut
quod Sacros lib
eo Stricta: Nemin
persuaderi ad Re
vocabat via qu
Constantio in a
ut odia Xnos
et accenderet, d
legia Eccliæ Xni
Libros subprime
bat, et iis ne p
ut Cæteras Ec
diam Xnos al
bat, imm Fallile

MS 124/2

reprobabat. Inqm qua in Scriptis extant.
Post mortem Constantii gravior nata
est persecutio à Juliano Imperatore,
qui Gentilismum conabatur restituere,
ynqm! Nec viam abstinebat à Cæde
Xnor nisi Crimen Cædis Mattheo ali-
cui objiceret, aut qui violasset de-
os Gentilium, ut docte Dt: Socrates,
Sozom. & Theodoretus, licet Inquid
exempla dia reperiunt, quib exnos
cò! yd erant Xni interfecti &, Vide
Spanhemium pag. 923. Opus aut
est his dobis, ut Xnos perderet &.
Quod Sacrol libertatem promulgabat
eo textu: Neminem Cogi debere, sd
persuaderi ad Religionem. Item pag. re-
vocabat dia quord Orthod. Grisca
Constantio in dil. missos, sd ideo.
ut odia Xnor & contentiones alerer
& accenderet, de bonarges & privi-
legia Eccliæ Xni Concessa revocabat
Libros subprimebat, Scholas Caude-
bat, & iis ne permittebat quidem
ut Cateras Litteras docerent, Edicto
diam exnos aliter appellari nole-
bat; ym Gallileos, Scholas & Templa

MS 124/2

& Persecutiones.

Templa Gentilib aperiebat, Hostias te
amovebat, Deniq. Judæis dia permi
tebat Templ. Hieros. restaurare, quib
in illud opus o succesit. Quod
aut refrent Amm et ex fama Amm
ades Marcellinus Scriptor Gen
tilis: Ctitus e ex flamma Terra
eruptisse, quib impediti fuerunt
Judæi in Templo restaurando, e
Cruces visas ee in Cælo, aut via in
spectantium verticib, quib scabat
Crucifixum de Gentil. e Judæis Cr
umq asse, pro fab. habeo.

Nond 3. Jos regnarat Julianus Cum
periit, Illi succesit Jovianus Christ
Catholicus, mox Valentin. e Valens, E
tis Valentinianus erat Orthodoxus
sed Valens ab Arianis imprimis Eudo
xianis seductus, e Justina uxore Co
stantio Episcopo, e Justina uxore Co
ruptus persecutio item movit in
Orthod. e gravius illos afflixit, quàm
Constantius fecerat, Erat enim Arianus
Nec ille Jovianus in Epist. sed in Eccles
it egregias, in quem ordinem sexcenti
plicimi Martyres sunt facti. Equ

De Persecut.

qui succedebant Impe
rum Orthod
inter Sec. 4to multa
per Arianos, sed sub
nis, Vandalis, Pessis,
Hispanias e Africam
dos diam per Ital
e Vandalis; primum
adorabant, e sub
vos Regni, Vandali
Cum primis Cyprianus
persecutus in Africa
Orthodoxos; Episco
pulerunt, Ecclas v
e bestias adhibuer
ris, Exempla imm
Ecclastici, v.c. Victor
tice Vandalica, qua
solent, admiscent
ticib narrant, v.
exercent in
Teste Justiniano
Cit. 27. Sic Victo
ri: Cum Arianæ
rent, Nervos ut fi
nec in eo quicqm Va
ad fodiendas Cro

MS 124/2

qui succedebant Imperatores illi omnes Orthodoxi fuerunt.

inter Sec. Vto multa adhuc passa e Eccla per Arianos, sc Sub Barbaris, Suevis, Alanis, Vandalis, Gothis, tum per Gallias, Italiam, Hispanias e Africam asserunt Orthodoxos diam per Italiam, Suevi em, Alanos e Vandali; primum Gall. sc Hispanias adoriebant & subigebant, hinc extinctos Regno, Vandali in Africam migrarunt Cumprimis Cajsarius Vandalor Rex, e Arianus in Africa valde sevierunt in Orthodoxos; Episcopos sedibus suis pellerent, Eccias vastarent, ignes diam e bestias adhiberent torquendis miseris, Exempla immanit referent Scres Eclastici, v.c. Victor Vticensis de persecutione Vandalica, ubi fabulas diam, et solent admiscent, e multa mira de Martirib narrant, v.c. q illi quib Linguq excisa erant, tn loquuti erint quotidie Teste Justiniano in proemio Codicis Lib. I. Tit. 27. Sic Victor de persecut. Vand. Lib. I. Cum Armogastes quidam Cordis torquerett, Nervos ut fila araneor raptos et nec in eo quicqm valuisse penas alias, tnd ad fodiendas Crabes admotz ee, sed strasa

MS 124/2

De Persec. Sec. IV. V. & VI.

Sub Arasa Rege Vand. Sec. VI. Subsyntic
Episcopus cum 70. aliis in exilium misa
bos th successor ejus Hildericus restitue
Visigothi per Hal. & His p. Ostrogoth
per Italiam grassab ant.
Accessere persecut. quæ Gentilium
Hunni enim sub Attila Rege Illyricum
Pannoniam, Italiæ & Galliam magna
part vastarunt. & Britanniam pr
mum inversabant: Scloti & picti, Sc
xones & Angli, qui in auxilium à Br
Contra Sclot. & Pictos vocati erant
Venientibus illi ducib Engista & Hor
fratrib mox in Britannos insultaba
vide Gildam de Excidio Brit. Et Be
in Hist. Anglo Saxonum L. I. C. 15. In p
fide gg Hegesdes & Paxarianes Ar
persecuti sr & varie in eos sevierun
quæ via latius describuntur in Hist. Civi

Res Ecclastica Secul
VII. VIII. & IX.
De Pyramide Papali

Quam

De Pyramide

Quamq à tempore Co
Magna Sanctæ indicia
nam Affectare Tyran
In Antixti initia duc
à Sec. VII. & Sec. Hinc
xbo censeri solet. Q
ad Imperatore Foca mi
Scopi Clementi & V
Fuerunt quidam antea
Clementi, Sic enim
to 749. in Synodo Ec
antinopolitani, Sc
illi Clementi; qua
lis Ecta Capita, Exc
Sed qui Cent integri
III. aut obtinuit à
pontifex sigeret Q
alius, & sola R. Ecl
Eclat; Testu Anast. in
Warnefridi L. 4. C
quo sic qui se dicer
nium, de antixtem
pa Cognomento M
& to Boy. exti. Q
vc. docent: Concess
facio, quia Pocos

MS 124/2

Quanqm à tempore Leois I. & aliàs magna Sanctt in Sicia: papam Romanum affectare tyrannid in occ Eccla, in Antixti initiis dicentt imprimis à sec. VII. & sqq. Hinc pro primo Antixto censeri solet. Bonifacius III. qui ab Imperatore Foca impetravit Cit. Epi. scopi Quemenici & capitis ouc Eccle fuerunt quid antea Patriarchæ dicti Quemenici, sic enim Alexandrinus Ao 749. in Synodo Ephesina, sic Constantinopolitani, sed ita dicebantt illi Quemenici; quasi essent universæ dis Eccla Capita, exclusis aliis Episcopis, sed essent integris. diœcesib, Bonif. III. autt obtinuit à Foca, ut Solus Romanus Pontifex diceretr Quemenicus & nemo alius, & sola R. Eccla Caput esset ceter. Eccl. Cit. Anast. in ejus Vita, & Paulo Warnefrid. L. 4. C. 37. de Gestis Longob. quo sno qui se diceret Episc. Quemenicum, & antixtem, agnovit Imperatorem Cognomento Magnus, qui Mortuus est Ao 604. ext. Theophanes in Chronico &c. docent: Concessum hunc Cit. Bonifacio, quia Foca odierat Cyriacum Patr

MS 124/2

220. De Tyran. Papali

Stiarebam Constp. qui resistebat
ejus Tyrannidi, & Syriae. obiit &
Soc. Bonifacius alt. & ō dum Epis
R. erat, & Lemuen &o Oct. fact. est, e
& H. Mensis Bonif. item tenuit, Cum
Bonifacius hanc fit. obtinuisset e
si & de Episc. R. efferent supra Con
stantinop. Sequuta mor. e tabescenai
Eccl. orient. a R. et Antixstiana R
ginario in Eccl. Occid. inbecta est
Adgarcit Antixsti Dnatus multis
quid rebus, inde a Bonifacio IIIio. v.
Quod Idololatria passim invalesceret
& a R. Pontifice foveretur, Gentilium
Dijs & Simulacris substituerent. S.
Martyres Xstianor. eor. imagines &
etednis Ceremoniis, ex Paganismo e
Judaismo repetitis Summam Religio
ponerent, & flagitijs, impunitis per
mitterent, & Capitalib. etiam delictis,
homicidio, adulterio &c imponerent h
aliquot Annos poenitentiam, & Conci
gium Pericul. prohiberent & Concubin
permitterent. & ad publ. Eccl. muner
per ambitionem & pecuniam Caesarem
Quod ubig. Pontificis R. auctoritate agn
serent, & ejus Sententiam pro fidei
mula sterent. & dein Crescente mal
plicarent Eclastica Dignitates, Hinc
mates Caperunt &. H. per Gallias &

Ad

Seculi VII. VIII

Archiepiscopi ab Bono
appellante, qui Centu
denij ipsis Regib. &
nebant Cleric. imo
tus: eos deponendi,
Philam Pontif. ni
Lipsiensi Convocat
do Ao 633. Cum e
bus ditis decrevit,
cent abusi. Sic La
680. a Agathone De
exauthoratus & in
Quae R. Episc. ipse
cavit, Hic enim
primates & Archi
& Vicarios institu
& Scit. qui Sacer
erant Pontificii &
ad id efficiendo a
tificii R. fidem pe
& via ad utilitates
ros, ut laudent
in Bonifacio Ge
quo postea viam
& passim ad R.
gli & Caas ex alio
bant & retractat
positos restitueb

MS 124/2

Archiepiscopi ih honoratiori vocabulo
appellant, qui Carthag. Metropolitani.
Veniq ipsis Regib. o principib. se Ipso-
nebant Cerici, imo sibi arrogarent
jus: eos deponendi, sic Sec. VII Sisin-
thi Iam Pontbot in Hisp. Regem facto
Sisenandi Convocata Toletana Syno-
do An 633. Cum uxore, filiis et fratri-
bus diris devovit, Inqm qui Regia pote
rent abusi. sic Lamba, Rex Jotbotto
680. a Phicitio Toletano Archiep.
exauthoratus et in monast. detrusus.
Quae R. Episc. ipse se antiqua pro-
bavit, Hic enim Jus sibi arrogabat:
primates et Archiepiscopos Creandi,
et Vicarios instituendi per Serm. Jul.
et Beat. qui Juramento fidelitatis ei
erant obstricti et alios Episcopos
ad id Afferendi adigebant: se pon-
tificis R. fidem per sua exhiberet,
et sua ad utilitates Eccl. ejus directu-
ros, at luculent exemplum habemus
in Bonifacio Germanor Apl. de
quo postea viam dicett plurib. Hinc
et passim ad R. Pontif. provocabatt
qui et Caas ex aliis Regnis ad se evoca-
bant et retractabant, et Episcopos de
positos restituebant; sic An 680. Vilgrid

MS 124/2

222. De Tyramide Papali

Vilgridus Eboracensis Epis. à Theodor
Cantuariensi ejectus ad Agathonem R. P. confug
Hic vero Jos. Abbat S. Martinian
Brit. mittebat Cum Lotte ibi Cogen
Synod universalem ex auctoritate
pa & Vilgrid restituendi. Beda L. 5.
si vera St. ejus de Jos. 6to vel 7tim
trasunt: plaul. d. trast. Beda de jam
Circa Annu 705. is Capit et Sekulau
Princeps, Nam Aribertus Longob
Sub Rex Alpes Cottias ei tribuit, q
Magnam partu Regni Longobard
Complectebant, Sd magna e suspi
stane fictitiam et hanc donatio
te nungm in possessionem eab missu
e Pontifex, d ea Victis Longob. tan
ierunt in pott Caroli M. qui ea
sibi retinuit Unde ab Anno 774
Constantinus I. papa alios obtu
ramidis Argi Ravennas tubic
scopus se subtraxerat R. Pontifici,
gd Ravenna urbs sedes fasta exa
Exarchi, qui e Grecia mittebatt
Italiam regendam, Sd Theodorus
Ravennatium Episcopus itel se Rom
no subjecit, Hic Ao 707. succedeb
Felix, qui itel à R. Sefficiebat, Et
stinanu II. Imperii implorabat

Con

Seculi VII. Pa

Const. papa R. et imp
situ missu Rav. ex
Luminib orbatus
tur ab eidem Com
accessitus permis
osculandi et hoc
impetris descar
Anast. in Const. P
Magis si proc
dem Const. cum
peratore nollet
Hæreticum devo
orius 2. et 3. Qu
nomachos devov
um abrogarunt
et Stephanus 2.
cum Franc. et
et Pipinum sub
dei Carolum
renunciavit,
Exposita si

MS 124/2

Const. Papa R. et impetrabat aut exci-
ito misso Rav. expugnare ab et Felix
Luminib orbatus in exilium mit-
tat Ab idem Const. Papa Constantin
arcessitus permisit ut Imperet sedes
osculare ab et hoc ut pedo deliqis
Imperetis deosculare ab Papa dein, vide
Anast. in Const. Vita.

Magis Sg probavit Antixtem
sem Const. cum Philippicu pro Im-
peratore nollet agnoscere Sd Sngm
Hæreticum devoverunt Item Hey-
orius 2. et 3. Qui Imperatores, Ico-
nomachos devoverunt, hinc Imperi-
um abrogarunt, Item Zacharias
et Stephanus 2. vel 3. Qui Silberi-
cum Franc. et Regem deposuerant,
et Pipinum substituerant, Leo 3.
et Pipinum substituerant, Leo 3.
Qui Carolum M Imperatorem
renunciavit, Quæ dia pluribus
exposita sunt in Historia Civili.

De Dijct

MS 124/2

Discrepantia dominatus papalis cujus-temporis a seculis sequentibus.

Multa intercerant quominus ad id fastigium ascenderet tyrannis papalis ad quod evecta est ab Hildebrando sive Gregorio VII^mo. Primum enim papae nomen adhuc commune habebant Pontifices Romani cum caeteris Archiepiscopis v.c. Ravennatensi, Mediol. Viennensi etc. Imo ante etiam cum eis patriarchis, ubi papae nomen debitum tribuebatur, in occid. aut Capit. dein restringi ad Vicarios Apostolicae Sedis, ut Greg. VII. secreto, veri Pontificis Romani dicitur, qui Καθεζομένη Papa Capitolina Porro Apostolici et Apostolates nomen, ut Sanctitas et Sanctissimi s. t. communiter erat Archiepiscopis aliis qui in Epistolis vocabantur Sanctissimi, Beatissimi, Reverendissimi, vel ut abbates Eo: Apostatus vestra etc. Ipsi papae Greg. 1^mus et Zacharias cum scribunt ad Bonifacium Moguntinum Archiepiscopum his formulis eum honorant, etiam coepiscopum appellant.

Similiter id Bonifacius Mog. et Leg. 9us Ravennatensis in Epist. Le

spellant: Servum
dem primum salu
o mittit in Bullis
Nec diam Papa
aut Regib dicebant
papa Scribens ad
sbat: Dno Impera
iam in Decretis
timos sui Pontif
Scribat Seculo 1
Leonis IV. ad Ultim
Colligit: Paul
ut in Actis Pub
tificatus Roman
Agnoscebant e
ratores et Reges
pta exequebant
sis Ecclesiticis, I
fex K. ad 709.
2do. Venire Cob
accepta, Jussis
illico Navigia
diac. transfasius
Carolum Imper
fexo adorase e
dem diam Leo
tum tngm Dnum
mento Le purga

MS 124/2

appellant: Servum Servor Dei, quod deg-
sem primum factum e adeo Papa Rus
o missis in Bulis hoc ut atq Cognomento.
Necd diam Papa ab Imperatoribus
aut Regib dicebantb: Dni mei, & Conta
Papa Scribens ad Imperatt vel Regem Scri-
bebat: Dno Imperatori Regi. Necdum et
iam in Decretis vel Literis ponebant
Annos sui Pontificatus, nisi ô Anast.
Scribat Sæculo IX. Conc. Romæ Aõ 853
Leonis IV. Aõ Ultimo celebrat, ex quo
Colligitb: & paulatim in vacuisse mos,
ut in Actis Publ. notarentb Anni Pon-
tificatũs Romani.
Agnoscebant diam adhuc Papa Impe-
ratores & Reges pro Dñis Suis cog Ce-
pta exequebantb ô tt in Civ. Dd Ca-
sis Ecclesticis, Sta Constantinus Ponti-
fex R. Aõ 709. jussus à Justiniano
2do. Venire Constantinopolim Sacra si Epist.
accepta, Jussis Imperialib obtemperans
illico Navigia fecit parari; ut di-
diac. Anastasius &c. Sic Leo 3. Cum
Carolum Imperatt Consecrasset, statim
ferb adorasse eum tanq Dnm Suum,
Jam diam Leo paulo ante apd Caro-
lum tanq Dnum & Judicem Suum Testa-
mento se purgavit ab impactis Criminib

& Vid.

MS 124/2

220. De Discr. duus Papalis

vide Anast. e Francor Annales
Nec in ducatus e provincias quas
dederat Pipinus et Carolus M. acceperat
ille suprematum unius, sed usurpavit
et primus Hic debbat Papa: Se Pipino
et Carolo M. fideles futuros.
Ita a vetus Roma et Romanus duc
tus sic etiam postea fuit Imperatoris
jectus ut plurib exemplis ex Hist.
vili Constat: Ogulum R. Imperat
dem et obsequium jurasse, et Imper
Romæ subicia exercuisse, Leges ex
sticasse vel per se vel per Legatos
à se missos.
Imperatores etiam Leges tulisse
Rebus Ecclesticis docent exempla Ca
romanæ Pipini, Caroli M. etc. C
cilia etiam in Causis Ecclesticis Imp
toria vel Regia Autoritate Conbo
cantè, et Canonicis Regulis prescribe
si, Imprimis eminent: Caroli M. Ca
pitularia, quæ Gratiani Decreto
inserta st, quib addita st leges Ca
pitularia: Lud. Pii, Caroli Calvi et
Successor.
Nec etiam Adriani I. Pontif. Lex cum Caro
Longobardicum Imperium occupasset
An. 774. in Synodo, quam Cum eo

Hujus temp

Celebravit Carol
Epis. et Abbat Conf
gendi Summam
dinandi Applicam
penes Carolum,
notavit Gratian
tensis, Sigeberte
us, fuerat hoc tu
ratat Jesu dum
fuit ab Imperat
nec Adrianus 3.
cuando Pontifice
vitas expectare
Sidem Actus re
Cujus etiam Ale
cerunt usq ad Ha
mus e exillis,
firmati st Gott
tus aut id Ca
ficut Dec Cal
dum et Populus
pos eligeret, Ca
rentè, qm Impera
nassent et rat

MS 124/2

Celebravit Carolus Romæ, 153um
Epis. et Abbat. Constituit: ut Fus eli
gendi Summum Pontificem, et or
dinandi Apticam sedem. et ejt
penes Carolum, ut ex Anastasio an
notavit Gratianus, et Ivo Carno
tensis, Sigebertus et alia Cronica,
nec fuerat hoc Jus antea penes Im
perat. Rom. et exercitum diap
fuit ab Imperatorib. Francicis de
creando Pontifice Imperatoris auto
ritas expectaret. Id postea Leo
9. idem Fus restituit Othoni I.
Cujus etiam Successores id exerce
erunt usq. ad Hildebrand, qui ulti
mus e exitiis, qui ab Imperat. Con
firmati st. antequm Consecrarent.
Jus aut id Papæ R. Constituendi
sicut Eccl. tale erat; ut Cleri qui
dem et Populus Papam vel Episco
pos eligeret, Id ut prius e Consecra
rent. Imp. tes electionem exami
narent et rat. habuissent.

De

MS 124/2

Testes Veritatis vulgo adpellantur, qui se opposuerunt Antichristo ejusq; sacrificiis, et Veritati antiqui Evangelii Jesu Christi suis dictationibus, Scriptis, factis, aut diuturnitate Confirmarunt, et palam testati sunt, de quibus prolixe egit: Flacius Illyricus, Magdeburgensis, Justus Lipsius, Mornæus alii.

Opponebant aut se Papæ Romano S. Scripturæ integri populi, tota eccla Christiana et orientalis nolebat Jus Papæ Romani in se agnoscere, so Gallicana Ecclesia Suum Constantinopolitano ei æquabat, nec aliter eum pro Æquum Episcopo agnoscebat, quam suus ipse Constantinopolitanus Patriarcha. Primum dicerent. Ottrea et repugnabant Orientales et Græci Cælibatui Sacerdotum et alia multa Eccla Latina rejiciebant, immo unum Orientis cum occidente in Sacris Religionis post hoc tempus potuit Ecclesia Christi Eccla qq Veteres Britannici, qui in Cambriam Insulam Vallian recesserunt, cum Britannia ab Anglis et Saxonibus occuparetur, noluerunt admittere Seculo 7. aut 8. Papæ Supremat, Cælibat Clericor, et Ritus superstitiosos, quos R. Eccla indebat, ne passibat quidq eod tempore cum Ro-

De Test. S.

Romanis Celebrabo
una 14ta. Ottrea
tonicis, nam Sco
ernia sicubatt, Jyt
sistebant, sicut Co
et Brit. Chronico
Pothi Senis per
resistebant, et sibi
tribuebant ju
Roma sibi vindica
synodos Nationale
confirmandi, Epi
ponendi, disciplin
fessiones diam
nicis edita pueri
mabant, Testis
14ta Ao 633 li
mis memorand
in Conc. gnali
javit tota Hisp
tespecta Petri
quo diam permi
Nec Gallicana
superstitiones Ro
subiicant, Reges
bant et Regeba
ebant inconsul
post Seculis de

MS 124/2

Romanis celebrabant, sd antiquo more
una 14ta. Grecia Scotica Ecla sive Hy-
bernica, nam Scotia S.t eadq Hyb-
ernia sicebatt Tyrannis Pontificiq re-
sistebant, sicut Constat ex Bedq Hist. Ecl.
et Brit. Chronico.

Pothi deniq per Hisp. Roo adhuc pugn
resistebant, dum sibi sdis q Episcopis de Re-
gii tribuebant qi Rebus Ecclasticis, quas
Roma sibi vindicabat v.c. potth indictendi
Synodos Nationales, easq moderandi et
confirmandi, Episcopos constituendi ac de-
ponendi, disciplinas reformandi, et Con-
fessiones fidei in Synodis Hispa-
nicis editq pueri dostrinam confir-
mabant, Testis est Synodus Toletana
IVta Ao 633to habita et alig Hispri-
mis memorandus e Rex Witiza, qui
in Conc. generli Toletano, qd 18. st abro-
gavit tota Hisp. dnata Pontificis
respecta Cleri et monachor Ao 700. in
quo etiam permittebant Conjugia Cleric.

Nec Gallicana Ecla per dia adprobarat
superstitiones Romanas, aut Regu papa
subierant, Reges enim Synodos Convoca-
bant et Regebant, et Episcopos Constitu-
ebant inconsulto papa, imo aliquotth
post Seculis decreta papar adhuc negli-
gebant

MS 124/2

De Testibus Veritis

gebant. In ipsa Italia Valles quidam
Inolebant Pagi Subee, ut de Pallice Raven
Episc. diximus Supra.

Multi diam ad S.t. jam referent W
denses sive Waldenses, sic dicebant, u
Gallie illi, qui incolent Valles profu
das Thabaſii Pedemontani, & nolluerun
ungm agnoscere Orata Sanctorum aut Im
nes aut Ignitos, aut Reliquias, aut Sta
Substantiatiam, Purgator, Celibatum
Clericor, vel Monachor institutа, S
originem hor Waldensium referunt
ad ipsa tempora Pisica, alii eos arc
sunt a temporib Const. M. alii a temp
rib Hunnicis Odum Attila Italiam
vastabat, plerig in putant eos e Sec
oris temporis, plura de iis in Seq.
fuerunt etiam Viri Complures do
& Pii, qui crescenti Tyrannidi in Ec
se obtonebant V.C. Skeuls 7. Hidoriu
Hispalensis, refutavit Colt Sanctis
Martyrib & Reliquiis deferri Sptu
& imprimis inter Anglo-Saxones ve
diam Scotos hoc nomine inclaruerun
qui puriora Sedarent & docerent
V. Beda, Flaccus Albinus qui & Alc
nus, Joh. Mairosius, imprimis Sco
us Clemens Scotus, & Albertus Sax
quos duos ppterea Bonifacius Mogu

Seculo VII

tinus et Pp. roget
nebant imperitis
bat de ejusmodi.
duxit Carolus M
tiem profligare
dium excitaret,
tis ejus adpro
Justificatione
Lud. Pius Opu
reformadet, qu
à Sero, qui filio
Et Lotb. Pius,
Calvus Supra
Ecl. & ipsis
erunt, ut plur

De Pasa

Seculo sexto et mul
eum tenuisse sub n
plerig ajunt Joh. VI
Papissa et, Propria
alii, alii Pelibeth Sc
& anglia fuisse orta
gustinam. Hac Cu
visset ab Amasio
ubi in Literat Sch
ut nemo ei par inv

MS 124/2

timus et Ps. Progetas et Ps. Unos, et sanabant impetrimus Pontif. R. Pott. Celibat. etc ejusmodi. Seculo IXno Complimus Exgit Carolus M. Imperii ut superstitionem profligaret et SS. Literas studium excitaret, qui diam, ut ex scriptis ejus adparet, rectè sensit de Justificatione et fidei Capitib. et Lud. Pius Pque id egit ut Eccam reformaret, quare ille a amabatt à Pers, qui filios in ea Concitabat Et Lotb. Pius, Lud. Duo, Carolus Calvus Itura Imperatoria in Causis Ecl. et ipsis Papis Coercendis exercuerunt, ut plurib. docet Hist. Civilis.

De Papa Joh. Anglo.

Seculo IXno de muliere quod ad Papat. vecta, eumq. tenuisse sub Nomine Joh. VIIIvi, vel ut plerig. ajunt Joh. VIIIvi, ende Vulgo Johanna Papissa dr, propriam ejus Nomen Agnetem alii, alii Gelibertz Scribunt, et plurimi dicunt: ex anglia fuisse ortam, alii vero Itaice Mogontinam. Hæc cum habit virilem indaiisset ab amasio quod Athenas dulta suis ubi in Literar disciplinis tt profecit, ut nemo ei par inveniretr, et de Roma ejus

MS 124/2

migravit, ubi Scholam aperuit, nec m
gnos discipulos, sed Magistros habuit,
Intanq; se se foemineam praebuit, ut mortu
Leone IV. diu consensu papa eligeretu
set, Cum à familiari aliquo compressus
et, tempusq; partus ignoraret, accid
ut Cum se Petro S. in Lateranu
deret, puer enixa moreretu, ubi
Sepultta est. Ita scribunt Martinus
Polonus &c. Addit Martinus = in
cratiem hujus facinoris: Postea per
hunc Vicum Supplicationes Solemnes
Jas. o &c. Addit Theodor. Nimes qui Sc
15. scribebat: Statuam in memoriam
illius exstare &c. Addunt Guilielmu
Brevin & Platina qui circa annu
scripserunt: Sellam pertortam
indutam &c, ut sexus mox Pontif. ex
raret, quq Sella Stercoraria di
cta hoc de Johanna et mera Comment
facile demonstrari potest. Sc.
Primum enim ostendo potuit temp
quo sederit hæc Mulier. Mariana
Scotus refert Leoni 4. Ao 853 obiis
ei Johannes successisse, Sigebertu
vero tradit Leoni Ao 854. obiisse e

Johan

Johannam Sub
fertus Leoni IV
ytus erat, Sol
858 demum
ni, Volunt aut
26 & Menses 6
Nisi quod Franc
expleto decess
simis argtis Co
mortuum et Ao
nis Ao 93. nec
pat potuit Johan
ois per hoc tem
ebat Leo IVtus
scopat 8. qua
sicam spectan
nastasium Bibl
it ut Anast. Bib
locent et Ao
vit Leo.
Dde o potuit J
ytus mortuus
enim Scriptores
scripsere aliq
Seculo proclam
Benedictum III

MS 124/2

Johannam substitutam ee. Nisi q̃d fic
tus Leoe Vt nominat, qui rhoera
ptus erat, Sotus Benedictus sr. tõ
858 demum totaa Papam fac
ee, Volunt aut plerig oes: ea Anno
26 ẽ Mensi 865 q̃ gestum temere,
Nisi q̃d Franciscus dit: ea sto 200 ex
pleto decessisse, sd ex manifestis
simis argtis constat: Leoe Vt demum
mortum ee sto 855. die 17. Aug, itaq
nec sto 53. nec 54. nec 58vo initi Pa
patu potñ Johaa, Exstant enim acta Le
ois per hoc tempus, nam sto 853. die 8.
obit Leo Vtus Romæ Synod habuit Epi
scopor 67. qua Canones 42 disciplinam
stantes promulgavit, et Ste
nastasium Bibliothecarium Cardinalem depu
it. et Anast. Bibliothecarius ee Cubi
cent, et sto 854. Leopolin Conseera
vit Leo.

Doe o potñ Johaa sto 855. Cum Leo
Vtus moreretur Papatum adipiscitur
enim Scriptores, qui Seculo IX. et Xmo
scripserẽ aliquando vel S. t. vixere, vel
Seculo proximo, uno ore dt: Leoni Vto
Benedictum III. ee substitutũ nullo alio.

in

MS 124/2

De Johanna Papa

intercedente, velut Anast. B. Henemarus, Nicolaus I. Papa, qui Bened. III. Succ. Ado &c. Et qui Seculo ipso IXno flo- xerunt. Seculo aut Xmo idem dr. ibrand. Flodoardus. Ossent ad- e Seculo X. Herm. Contractus, et Hug. Floriacensis, e Sec. XII. et XIII. Comp. res diam excitari possent Scriptore. Ex Graecis verò! Leon Bened. Succes- se et Sotius, qui ad Annū 880 tan Constantinae Patriarchat tenuit, Metrophanes Smyrnaeus Episcopu et Stylianus &c qui diam hoc ipso Seculo IXno vixerunt.

Jm Contrarii nobis sit, ob

1. Permittam et Johannę Nomę ob facti turpitudinem, sd hoc repu- nat ipsis Ecclesiae Patronis et Asser- rib, qui ajunt in memoriam hujus Fœminae Monument et restitu- ubi obiit Johan, sde 2. per ea viam Papal. Solemes ō et Sacras viam- dictam et Sellam Stercorariam. Et! Quid dicemus de Graecis, qui ab

Joh

Joannem et sacrificent, ne Sedi infensissimi, Cum Papa R. quant recensere multi tem Vid. Sees illi, quos ad affirmant: Leoni IVto Cessisse Benedictum, Si exceptione Majores Anastasius, qui Lt. Verba hgc. sit: Leo, ubi Cleros R. vobis, univer gregati sit et divinitus Consensu Benedictum Po gatant, Nacrat sic: ad Impetes: Et Barien bat; Sd Paulo post Sed vicem et Sella et Con dem qua Anast. diam in Benedicto 3tio. Quo Erat is Remensis Ar bit in Epist. 26 ad Ni Benedicti Successor 3 Mettn Romam diceri C in via Francium obvenit pervenientes aut Kitelis Dns Benedict

MS 124/2

sane rem o tacuissent, quippe Roma-
nos Sedi infensissimi, v. c. Photium, qui
cum papa Nicolao quam litis habuit
recensere multum temporis requireret
Ode: Sores illi, quos adduximus disertè
affirmant: Leoni IVto immediate suc-
cessisse Benedictum, huic Nicolaum,
si exceptione majores sc. Anastasius &
Hincmarus, qui h.t stoluerant, Anasta-
Verba hæc sc.: Leo, ubi occubuit, mox vis
Cleros R. vobis, universis Procures Con
gregati sc. divinitus inflammati, uno
Consensu Benedictum Pontificem promul
garunt, Nicolaus sc.: decreto Electionis
ad impetum: Lotharium, qui h. adhuc vive
bat; Sc. paulo post defunctus est, a Ludo
vico II. electa & confirmata &c. B: Ea-
dem ipsa Anast. via Luitbrandus habet
in Benedicto IIIio. Quod Hincmar. attinet
Erat is Remensis Archiepiscopus & scri-
bit in Epist. 26 ad Nicolaum Imo ejusd.
Benedicti Successor his verbis: Mittimus
nuncios Romam dicere cum literis, quibus
in via Francium obvenit de obitu papæ Leois,
pervenientes autem Romam cum præceptis
Literis Dns Benedictus mihi, qui nostis, privil

MS 124/2

336. De Joanna papa.

Privilegium fecit, Jam! quis Credat
Henemari Legatos cum de obitu Leonis
in via audirent Annis suob et alti
substitisse, sone post mor Johann
papisse Benedictus 3tius eligeret
Deo! quod Benedictus ita electus
egerit Aō seq. 56. & 57. ex Hist. Constan
V.C. Aō 50. pacem inter Lud. Cesar
& fratres eius Lotharium & Carolum Con
cilia vit. Aō 57. Dionisiano Mon
terio privil. largitus est Aō 57
Mense Apl. obiit, cui eod. Mense
stitutus ē Nicolaus 1mus. Contra au
de Johāa egerit cum pontificat
teneret nemo dixit. Et Johāa o fuit pa

Opponunt: Esse exemplaria quo
ipsius Anastasii in quib Fabulet
Joanna Femina pro papa, & ex se
lo IImo eius testem laudant Mari
anum Scot, & Seculo 12. Sigebert
&c. & Seculo 13. Martinum Polonu
De quo ad Anastasium Jam vidim
ab eo Johāam prolatam ee exclusam, &
Et sint quae exemplaria quae ea tent
pro papa, illa sebent ee Corrupta
et

Fomina Sec

et sic revera se ge
stasii legunt et dia
dum, quibusdam Conve
tu ellam athenas fu
stasam fuisse papa
in Laterano nem
mortua ibidem e se
dut in via ista fa
testationem facti
gues ibi legunt et
unt tum Roma
Primus igitur qui
Martinus Schotus, do
qui obscuri & post to
rib, do! & ut veliya
res fabulam Villam ig
Ignis papa Ao 10
foma fertur apd eos
muros ad platia
qd Leo P.M. & feci
fuisset, do de hac fa
12mi de scriptor
soliti sint exscribe
Objiciunt tn: Jo
nib eam viam de
petuit, do! hoc fal
mis angusta & (ce
eam rectificavit.
in cava fuisse st ej
lygnum fuit
Sedes in portica Ba

MS 124/2

et sic revera se Get, nam verba ana-
stasii legunt dicam in Martino pos.
D in quibdam Convenienter Stri Mar-
tini, et Oge. illa exemplaria dr. Johannam
pu ellam athenas fuisse dictam, loca
tam fuisse papam, cum à S. Petro
in Laberanen tenderet reperit pot!
mortua ibidem e sepulta, Cred ither
aut in via ista fuisse sepult qd de-
testationem facti hoc inijg verba de
quo ibi legunt Anastasio o Conve
nient cum Roma vidente.

Primus igit qui hanc fabulam Get ff
Martinus Schotus, dd! Scriptor seculi 11
qui obponi o post tott seculi Ini scripto-
rib, dd! o th religiai Noni seculi scripto-
res fabulam illam ignorant, vel Leo bia
Ines papa to 1053 Hujus objecit:
fama fertur apd eos famam inter Eu-
menes ad Patriadchat evectam et
qd Leo B.to. o fecisset D. Johannapapa
fuisset, dd de hac fabula multi Secula
12mi de scriptores diam silent licet
solliti sint exscribere hujus fabula patronos.

Objiciunt tn: Pontifices in processi-
onib eam viam declinasse ubi Johanna
peperit, dd! hoc factum e, quia eo tempe
mis angusta e caeca donec Sixtus V.
eam rectificavit. NB: Simul ac diam p
in ea via fuisse St ejus Sepatus e partes
figuram, fuit dei alticujus Gentilis. Deinq
Sedes in portica Basilicae Lateran. o fuit per
forata

MS 124/2

338. forata ut fuerit stercoraria, vel experimentalis
Se, sibi ponebatur, ut novo pontifici humilitas Cleri
dum enim Papa in sua sedem ascendebat
Canebatur illud Ps. lxxi: Suscitat de pulvere
egenum, et de stercore erigit pauperem
unde stercoraria dicebatur, et si pertusa
non erat, quando aut hoc factum erat
imponebatur Papa 2b Porfy. Lectricis sella
pertusa ante Capellam S. Sylvestris
Lateranense palatium, ubi Clerus Ba
sica accipiebat, qua sella velique eam
ex Balneis Vrbis Roob, sed sexus pon
ficis in iis explorabatur, plurib. falsi
tat fabella de Joha Papissa demonstr
cant Blondellus de Joha P. Natalis Al
xander in Hist. Ecl. Pagius in Brev. Pon
tificum Roob, et alii Complures.

De Monachis Sec. VII — IX.

Monasteria s. t. valde multiplicata Stra
stad, Brit. Germ. aliasq. Regiones, inter qu
illustriores St. Abbatiæ sive Monasteria:
trovirense in Burgundia, et Robiense in It
ta Pedem. quod olim condidit Columba Sc
Columbanus Natione Hybernus discipulus
à Columba itidem Hybernо, de quo supra
re Sec. vixit et plures Nationales Comit
de S. Dionysii, quod Monasterium
Lutetiam fundavit Dagobertus Rex

Secuti VII —

Porro! Corbejense
sis Circa Amo
lia in Pago Ambian
sinæ Cum Monast.
Ripa Visurgis exst
Brit. Condit. et Mono
ve Petersburgi, Cui
est Sat. ut: Si quis
tanti Gerett, quasi
viscet, Auctor ejus
& Papa Agato fo
ss. Confirmasse, In
e Abbatia Sangall
Gallo, qui Columban
VIIIvo extructa e
ad fl. Fulda à Bon
bis privilegiis aucl
ab ipso Papa depe
Juniacense in Bu
Multis aliis o log
Fuerunt aut his
adhuc Scola bonar
cat Sedes, qua pr
à Regib. et Princip
scriptis S. imprim

MS 124/2

Porro! Corbejense ꝙd Condidit Battil-
dis Circa Annu 664. fuit aut in Gal-
lia in Pago Ambianensi, nec Corbien-
sem e Cum Monast. Corbejensi ꝙd in
Riga Visurgis extruxit Rud. Piet. In
Brit. Condit e Monast. Metamstede, si-
ve Petriburgi, Cui id privilegium
est dat, ut: Si quis illud visitaret, fere
tanti æstim. quasi Religiosis ergo Roam
iuisset, Auctor ejus fuit Rex Ethelredus
et Papa Agato An 680. privilegia quæ
dd Confirmasse, In Helvetia extruxit
e Abbatia Sangallensis S. discip. a S.
Gallo, qui Columbani fuit discip. Seculo
VIIIvo extruxit e Abbatia Fuldensis
ad fl. Fuldæ à Bonif. Moguntino, et tan-
tis privilegiis aucta, ut a Nemine, præ
ab ipso Papa penderet. Seculo IXno
Cluniacense in Burg. et ejus e et de
Multis aliis e loquamur.

Fuerunt aut his Seculis Monasteria
adhuc Scolæ bonar artium, e Bibliothe-
cæ Sedes, quæ ppter diam imprimis
a Regib e Principib excitabant. di-
scipl. S. imprimis ibi tradebant ab

MS 124/2

De Monochis Sec. VII- IX.

ab Abbatib vel doctoribus Monachis dis-
Scholasticis tales fuere Alcuinus &
gio Treuirensis &c Abbates. In multis
diam Monast. pietas & frugalitas
Colebat dum orel discent Pedissequa
Canticis, Scatirib, & diam Mensis
ra sibi victum Quaerent, quamvis
sim desidia, Lubus & superstitio inva
leuit, tibilominus Sebant in magno
nore ut Reges & saepe Sceptra Cum
Monasteriis mutarent, quia Credeba
tali Monast. vita & exercitio pietat
expiari peccata, satisfieri Deo, &
nas purgatorii imminui, quis superst
tio Abbat & Monachis per mentira
Visiones & miracula, quae in Monast
patrarent.

Duplex aut fuebat Tonsura Mona
lis, altera Ss. S. Pauli, altera S. Petr
S. Petr imitabant occidentales, qui
tm Caput ita totondisse, ut formam Cru
na stinea exprimeret, Paulus vero o
tot Caput rasisse, qm orient. imitabe
tur.

De

De Prov. Eccl. Se

Sec. VIIIvo Conversa St
v.c. tm Anglo Saxones,
Germani, it Frisii, Belg
tet Anglo Saxones Conve
gustinus Monachus, q
tio Meliro, de Socii eo
à Greg. I. Papa, d Ethelb
sium Regem initio Reg
tit & baptizavit, at
prius, Morali Reges
xonum Conversi St, v.c.
Rex Cymigilius, & filius
dicabat illis Evgelium
mi Papae Svasu in Brit. V
temporibus Conversi qq
& Rexerat Carpaldus &
Sigebertus frater ejus,
mus, & scholas Literarias
suo, vid Academiam et
dem exerit impetrata B
Papa, sd tm hoc pro figm
Haud tota Heptarchia Ang
nismo revocata est ad fide
In Convertendis his Gen
vere Monachi, sd qui à R
dem navata opera accepi
& Archiep. & ipsa qq

MS 124/2

Sec. VIIImo Conversa St. plurima Gentes
v.c. Anglo Saxones, Visigali, Suevi, alii
Germani, ut Frisii, Celtici, Batavi, In-
ter Anglo Saxones Conversiones inchoavit
Augustinus Monachus, qui cum Lauren-
tio Melito, ac Socii eo ablegatus fuit
à Greg. I. Papa, et Ethelbert Cantuarien-
sium Regem initio hujus Seculi Conver-
tit et baptizavit, ut jam dixi ad Lucu-
brius, Mox alii Reges et populi Anglo Sa-
xonum Conversi St, v.c. citra Saxonum
Rex Cynigilsus, et filius ejus Convalqus
dicabat illis Evgtius Cyrinus, qui Honorii
Imi Papæ suasu in Brit. venit Ao 624. inde
temporibus Conversi qq St Orient. Anglis, Quod
ut Rex erat Earpaldus, et post hujus mortem
Sigebertus frater ejus, qui erat vir doctissi-
mus, et Scholas Literarias aperuit in Regno
suo, vid Academiam, ut St. Cantabrigiens
sem exstit impetratâ Bulla ab Honorio Imo
Papa, sed in hoc pro figmento Cent. Osseticus.
Hanc tota Heptarchia Anglo Saxonica à Pagá-
nismo revocata est ad fidem Xna.

In Convertendis his Gentib. Quid operæ po-
tuere Monachi, sed qui à Roma Ecta in Merce-
dem navata opera accipiebant Episcopatus
et Archiep. et pallia qq solebant petimam
adire

MS 124/2

De propagatione Eccl.

adire Pontificem auxilii lucrandi Ca, v
pang ebant, ut cum propagatione Evglii vi
matus pax ubiq stabiliretur et superstiti
ones et Ros ubiq Idicarent, exemplo Sr
imprimis Vilibrordus e Vinefridus, ille
enim circa finem Seculi VIImi Ao 692.
cum Sociis II. ex Brit. adpulit in Zelandiam
e hinc progressus ad Batavos, Frisios a
liosq sibi fraterna populos, quib ita Evgl
imbuit, ut qui simul subjecti fuere fyra
nidi papæ. Hic Sc. Vilibrordus a Sergio
pa Cognominatus e Clemens, de factus e Ep
Archiep. Im tit. ille solus gessit, nameo m
tuo ex Archiepiscopato Ultrajectem factum
e ibi Episcopatus. Vinfridus postea a Po
tifice dopellatus e Bonifacius et Constitutu
Archiepiscopus Moguntinus, e Otrea Vica
rius Romani Pontificis per Germania
e Gallias, Hic mult opera impendit, ut Je
manis populos ad Xti fidem perduceret
e pastrik viam Episcopatu erexit, Sc
Crediturus Monachis, qui hab hominu e Vita
scripsere, illustres illi fuere e th pietatis
studio, sd e plurimis Miraculis, sic et mo
tuos diam excitarent, e futera posteri
sd ea fingebant, ut autoritas illis Concil
ar et apd Gentes Covertendas, e facil
illis persvaderent Roas superst. Cæte
illi loco nec semper satis pii nec diab
Docti erant, imo Roas tyrannidis milit

V.

Seculo VI

v. c. fuit ille Boni
se prof. Literat,
sbytero disputare
mus administratus
Bavaro in Nom
spiritua sancta?
de Zacharias Pa
mis. viam rat
cius Contendebat
lius et Lari, ille
bat Vergilium
obtinebat ut a
deponeretur, vide
Concilior Tom. 6.
sens, ut oes eos q
patim accusarat
papæ. Regum Gal
pini eos deponer
Gentib aliquand
ex Principib
Convert. Gentib ex
Carolus M. e Pip
Germanis populos
Magnam partem
in Cater e ulterio
re Austrium inte
Ulterior aut ex
Amissam fl. Rex

MS 124/2

v. c. fuit ille Bonif. Moguntinus Episcopus
& prof. Literar., at Cum Virgilio quod
Presbytero disputaret: esse Legitimos Baptis
mos administratos a Sacerdote quodam
Bavaro in Nomine Patris, Filii & Spiritus
Sancti? Negabat ille, Hzc adeo
Vide Zacharias Papa in Epist 6. ad Bo-
nif. viam sat habuit. Cum eodem Bonifa
cius Contendebat de Antipodib, Virgi-
lius & Sazi, ille negabat, Hrca ut excepa-
bat Virgilium Hæreticum, & pertica
obtinebat ut a Papa Zacharia ut Virg.
deponeretur, vide Epist. 10. Zachariæ in
Conciliis Tom. 6. Et fuit Bonif. & ingru-
ens, ut oes eos qui ab eo dissentirent
statim adcusarat Hæreseos, & auxilio
Papæ, Regem Gallis Carolomanni & Pi-
pini eos deponeret. Etiam in Convert.
Gentib aliquando arma adhibebat.
Ex Principib Sembaxib studiosus in
Convert. Gentiu erat & Pipinus & hi
Carolus M. & Pipinus & ille Comprebere
Germanis populos subjugabat, & Hæresis
Magnam partem occupabat. Dividebatur Hæresis
in Cter & ulterior qui erat Reno & Ma-
re Austrium interjacet vocabatur Cterior,
Ulterior aut erat inter Austr. Mare &
Amisiam ff. Rex Frisior erat Radbodus,

cum

MS 124/2

De propagatione &c.

Cum quo saepius bellavit pipinus Cui Gi-
ter. Frisiam eripuit qq Cum pacem Sebas
pipinus iussu qq Radbod Conversurus
ad eum misit Vulfranū Zenonēsem Episc.
Hic diu persuaserat Radbodo ut bap-
tizaretur, si priusqm ingrederetur aquam
Quaesivit ab Episc. ubi essent illustres majo
res ejus 2 Ep. Episc. apud inferos. dr Rad
bodus: Malo ee cum iis ibi, qm cum ejus
paupes numero in Cælo, et solus post mo
tuus ē, ut dr Jonas Monachus, qui S. t.
vixit. q Ipse de Radbodo ee mera figmen
Cta multis quid Argtis evinci pot
sd adparet satis ex ipsa Narratione jam
qus sequit: Radbodus Cum somno e
dedisset vidi diabolum Cum diadema
te et veste aurea, interrogat Radbodum
Cum a Religione major suos vellet deficer
Accesse, inquit Vulgramne, et ex eo quae
ubi sit gloriosa illa mansio, quam tibi pro
licet, ubi in æterne futurus sis, Cum loqu
si tibi demonstrare o poterit, legati ultim
mittant, his ego me ducem Cebo et iis ostend
dam domum eam magnificam, quam in
habitant Decessores tui, et qus tibi q
parata ē, Quæ evigilaret Radbodus
accessit Vulgr. et petiit ut sibi ostenderet
mansiones quam habiturus sit si baptizetur
sibi

Sanctis

sibi enim à suo de
videbat Vulgr. ba
in mittebat Diacon
dam, quib mor o
durit in domum
lis pulchritudinis
ra magnitudinis
dr. à Deo facta S
lo perciant, et qu
S. Crucis imagine
mus Verbo è in
mus labore è
post Friso et di
ad Radbod, um
periunt, Homen
bomares, qui S
vertebat ad
Fontanellensis
alii audito hoc
tebant. Hæc Scr
S. Vulgrami, qu
tanellensis Can. M
quant Cæs impend
Germanis, Saxoib
vis &c. Satis Con
Pentiq quas depic
ti; et Paganismum

MS 124/2

sibi enim à suo deo eam demonstrari videbat. Vulgr. has ee illusiones Satanæ in mittebat diaconum suu & Trisonequodam, quib mox obviam ivit diabolus, & duxit in domum gnd aviam in credibilis pulchritudinis, cubi & ronem erat miræ magnitudinis. Tum diaconus, si hæc /dt./ à deo facta st, maneant, si aut à diabolo perierant, & qui Continuo se munivit S. Crucis imagine evanuit diabolus, & domus verse è in lut, & vix Zoas è immenso labore è Laqueis palustrib evadere pott Trisone & diac. ille, & qui redierent ad Radbod, cum fine Baptis. mortuu re periunt, Nomen illius Trisonis erat Inbonares, qui Stupendo hoc miraculo Convertebatt ad Xtm, & sibat Monachus Fontanellensis Cœnobii, Multi & Trisone alii audito hoc Miraculo ad Dnm Convertebantt. Hæc Scribit idem Jonas in Vita S. Vulgrami, qui Jonas & ipse erat Fontanellensis Con. Monachus.

Quanta Cura impenderit Carol. M. Convertendis Germanis, Saxoib, Turingis, Bohemis, Slavis &c. Satis Constat ex Hist. Civ. ois enim Gentib quas devicerat una Lex indungebatur; ut Paganismum deserrent, et fide Xtna

Nomen Lucet.

MS 124/2

manebat quidem Sec. VII–IX. satis in co
cusa fides orthodoxa per orientem
& occid. sed tot & magni Errores ad
sebantꝫ, ut haud ita diu post solem man
ret Nomen Xnianum & vera & divina Reli
gio in Εἴδωλοσέβκειαν & vanum Cultu
mutaretꝫ impetrimis per occident ut v
simus, Crescebat Tyrannis papalis, qu
sibi summam & absolutam potꝫ arrogab
in spiritualib, sed & in temporalia in
vasebat, Reges & Principes sibi su
Capit subjicere ipsq; textu ejus dict
tues petreus, quasi! per id petro &
petꝫ ejus successori papæ oblata fi
potestas in Cælo & Terra, itaq; papam
Deo dispotti adjungebant petꝫ, sic &
Bonif. Vtus pontifex in literis ad Edv
ni & rob scribit apud Bedam l. 2. Cap.
Carpitoci sui bonos Deo & Beato petr
Apłor principi uberes merito fraas e
vamus. Circa Crucis imaginem sic stabe
bant; ut: eam loco exti Crucifixi passi
colendam & adorand proponerent, ad
bant Cultus aliar imaginum, Reliquia
virginis deiparæ, Sanctorꝫ, quib & Te
pla dedicabant. Imprimis sub Cose Co
quiescebant undiq; & Religiose servaban
Martyrum Reliquias, quib multum fa
fidis

Seculos VIII
tatis & meriti in
gatorium doctrina
unde duo mostris
& Cum & possent
probare, Confugie
via, & narratione
vide Bedam, qui
Vti, in Hist. Anglo
fere Cultus distinc
spes ponebatꝫ in
in Cantionib, in
accedebat, Ogd ubi
qua Capit intro
missi à papa Re
ignari, itaq; ubiq
in Sacra Publi
stitutio Eccla Sec
Sec. VIII. Cibos de
& Caperunt à Ce
Gradalis, Carne eg
mensis habebant
ges de Fabis pe
vel Compatres & in
matre, cod loco
nii, quo Patres m
res, Imprimis Co
stica, sum enim

MS 124/2

tatis & meriti in ee credebant. De Purgatorio doctrina passim radices agebat unde pro mortuis Missas celebrabant, & cum ea possent purgatorium & ejus probare, confugiebant ad Visiones, Somnia, & narrationes à mortuis resuscitatis vide Bedam, qui vixit sub finem Sec. VIII, in Hist. Anglo-saxonica. Eterea eis fere cultus divinus absolvebatur & ejus spes ponebatur in externis Ritibus Missae in Cantionib, in oratiob, &c. adjibus. Accedebat, Quod ubiq in Occis Latina lingua Coepit introduci, Monachi enim submissi à Papa R. aliar linguar fere erat ignari, itaq ubiq introducebant Latinam in Sacra publica, & talis erat Constitutio Ecclia Seculo VIIImo.

Sec. VIII. Cibor delectus, abstinere eisdem Coeperunt à certo genere Ciborum, V. C. à Praecipuis, Carne equina & quos pro immundis habebant. Accesserunt novae Legis de Praesbiteris prohibitiones, Nam Commatres vel Compatres in Baptismo vel in Confirmatione, eodemq loco habiti & in Casa Matrimonii, quo Patres Matresve, Fratres & Sorores, Impetimus Corruptae disciplinae Ecclesiasticae, dum enim Clericis interdicerent ma

MS 124/2

Matrimoniem, permiscerent ut plures
fere singulis essent Concubinæ, hinc se sequi
bantur vagæ libidines & adulteria, ne dicam
le erat Clericum ullius criminis convincere
Nam ad accusandum & admittebantur ser
vores de plebe, aut Laici, qui nec Maxi
mi erant nec Patres, Prius ad convincen
dum Episcopum 72. testes requirebantur
40. ad Presbyter, 37. ad Diaconum, & 7 ad
inferiores ordines, qui testes viam præ
inculpati esse debbant, non amplius
requirebatur in Episcopis vel Presbyte
Doctrina aut Liturgiæ notitia, sed mir
rebantur enim si bene legere & Cantare
possent, & nossent Orationem Dnicam, Sym
bolum Ap. Ulterius Canonem Missæ
Porro. Seguebantur desidiam & luxum
ut Roma & Avaritia eos Erat in el
plebibus. denig! Quovis Solera via Laici
expiari poterant Aliquot hebdom
dem vel amob pœnitentiâ, v.c. adulter
Sodomitæ, homicidæ aliquot pœnitentiæ
Anni solebant imponi ut Crimen expiaret

Seculo IXno haccesserunt festa in hon
Virginis, v.c. decollat. adsumtione, festum
olim Sanctor, festum Angeli Michaelis
primis & defendi Capit Sentia Corp
ralis in Eucharistia, Cujus antesign
nus fuit Paschasius Radbertus Abbas

Seculo X
Abbas Corbejensis
is famosum Libr de
ne Dni, in quo ille
Panis & vini po
cæ, fieri, vel mut
xti & sanguinem,
em qui nata e ex
e & resurrexit, pr
videatur in eo f
oes revera Corp
xti, & qui sign
ilis manere xter
insigne! per ci per
Neasse fuisse x
in Carne passus
immolari quia
Hinc & potat
Doctrina de Tra
sacrificio Missa
in Ecta occid. O
sio se plurimi
refutarunt, v.C.
nus Alcuini dis
ve Bertramus
re & sanguine
Carolo Calvo, m

MS 124/2

Abbas Corbejensis in Gallia, Scripsit
is famosum Libr. de Corpore et Sangui-
ne Dni, in quo ille statuit, substantiam
panis et vini post Consecrationem
esse, fieri, vel mutari in ver. Carnem
Xti et Sanguinem, nec in aliam Carne
qm quæ nata e ex Maria, quæ passa
e et resurrexit, qmvis panis figura e
videatr in eo frangi, percipere
oes vera Corpus et Sanguinem
Xti, et qui digne et per fidem in
illo manere Xtum Corporaliter, qui
indigne! percipere in ad Judicium.
Necesse fuisse Xtum post qm semel
in Carne passus e quotidie rursus
immolari quia quotidie labimur.
Hinc & potat paschasium Claruisse
doctrina de Transubstantiatione et
Sacrificio Missatico, qd. de obtinuis
se in Ecla occid. Obposuere huic Pascha-
sio de plurimi viri, ejusq Sentent.
refutarunt, v. c. Rabanus Mogunti-
nus Alcuini discip. et Ratramnus si-
ve Bertramus in Libello de Corpo-
re et sanguine Dni; qm inscripsit
Carolo Calvo, in quo fuse docuit panem et

MS 124/2

e vinum figuraſè Corpus xſti e ſang
nem exhibere. Itrea Jo. Scotus
paſchaſium et ſententia nova e
nes hominem refutavit in libello
ſto juſſu Caroli Calvi de Eucha
Apud Jegeos ſimiliter certat
ſſentia Corporis xſti in Euchar.
ſeveret ibi diſputatio de Imagine
Cultu Jconomachi in ſynodo Conſtan
inopolitna qua fuit ſub Conſtant.
ronymo Ao 754. ſtatuere Eucha
ſtia ſymbola ee ſ. 1186 ſive Eikov
e figuras imagines Corporis e ſang
nis xſti, o Corpus ipſum ec. Contra
ro Patres Concilii Nicæni, qui Jcono
latriam, confirmarunt, nolue
Euchariſtia exhiberi Imaginem aut
ſum, aut figi Corporis xſti ſe
ipſum Corpus e ſanguinem xſt
gm ſentent. Diam Joh. Damaſcenus
ſtendunt Sc. Panem e vinu
vent Sp. S. ſupernaturali mutatione
pus e ſanguinem xſti, qnqm ſe
Jegei Tranſubſtantiatione ſita Con
ſeruent aty Latini, quæ de re vi
ſtianum. Hiſt. Ecl. pag. 1312. e
ſim aly alii agunt Hiſt. Eccleſtici.

Seculo
Capit e alia Conti
mis e Jegeorum
e Jeas: Jode ſeba
cenſi Canobio ſa
ſpata defendebat
poſtinam ſtatuen
ſtiod ad vit ster
mort. Nolle deu
xſtum th mor tuum
tur, ſibel arbi
regaiti Jeaan
bonos actus. Co
ſcripſere ſynod
banus membr atu
ſcotas Italos Hy
ſcotia ſiebatti,
Veſtinaios Cath
ſententiam ſuam
magis vero ſy
ac Sabatio Ab
ta e ſententia
beris Caſtigati
i Actuſes, in
moreatt to
co e Auguſtin
ciarent Ecla
Valentina 3tia
ſis 2da Ao
pro Podeſchal
ſebold Lugd.
mus Epiſcho

MS 124/2

Coepit & alia Controversia Galliam imprimis & Germaniam exercere, Scil.t! de Sept. & Trad: Godescalcus Monachus in Orbacensi Coenobio sub Remol Archiepisc. pata defendebat Augustini de Sept. & Trad Doctrinam statuens. Dari Sept. a plicem aliod ad vitam aternam, aliod ad aternam mortem. Nolle deum omnes homines salvos fieri, Christum non pro omnibus peccatis satisfecisse, sed arbitrium ad bonum & malum regendi Deum divisam ad singulos bonos actus. Contra Godescalcum vero scripserunt Synodos habuere alii, v.c. Rabanus Archiepiscopus Moguntinus, Hincmarus, item Joh. Scotus Hiberus; nam ea Insula & Scotia dicebatur, qui scripsit Lib. de Divina Praedestinatione contra Carolo Calvo jubente Sententiam suam dicte de hoc argto. Hincmarus vero Synodum habuit in Catisiaco Palatio An 849. qua damnata est sententia Godescalci, & Scripta Veterib Castigati Justus e, & in Ecclesiastica e Ebroicis, in qua 22 Aos egit, donec morereth An 870. Contra Pio Godescalco Augustiniana doctrina pleraeque & Agustiniana Ecla Lugdunensis Ist Synodus Valentina 3tia An 855. & Vigilonensis 2da An 859. Scripserunt duo pro Godescalco Flores Magister Schol Lugd. & prudentius strictissimus Episcopus. Ratiannus Corbe

MS 124/2

1352. t

De Erroribus.

Corbejenſis Monachus. Lupus Servatus
Abbas Ferrariensis.

Eclam orientalem turbarent a Sueth
reges = Eutychiana Hæresi exortus e Mus-
medes, de quo S. Prosper sixtus in Ch
Civili; Cujus pestifera doctrina et Impe
um Saracenos cum doctrina Mahom
dis simul spargat ita stat Christi
menta ut infra 900. Ann Africam
et tot Asiam, Insulas et Maris Me
terraneï et Hispaniæ universam
occuparent. Orthus e Mahomedes Sæcul
Ultimo, Seculo 8vo aut 9no Agitta e Græ
troversia de imaginib. de qua sit lib
In Hist. Civili. Gravit eod. tempore
sensio inter Eclam orient. et Occid. Q
aut Græcis objiciebant Latini Jun
tibus Græci, da Græc cognoscunt Ec
a Lacisensi Episcopo, qui meio
li Moni Libr. scripsit de Erroribus Græ
Rattramnus et Libros S. Græcis Græcos
Hucusque tedeunt, quæ Latinis Græci o
jiciebant. Quod Sps. Sanctus ab Pate
procedere à Patre Filioq. quem in
Symbolo Constnpltno et Nycæno: A
à Patre procedere, Intendebant
et Græci Symbolum ee a Latinis Corru
quod ei abjicerent: A Patre Filioq
cedere Spiritu

Sæc. X

Pde. Die Satur
Latini contra
ytem Baptis
probant Græ
tebant Latini,
Crysmate lin
mittebant. G
cat de Post
scribant: G
Eccles; et Joc. Gr
fatiebatur
Græci Contra
Roo amisso a
et R. Pontifi
cum Patriar
vel Presbyt
seipsi dissen
inter eos, qu
noscebant et
Sel.t! ut ab
Extra hanc C
pontificii Ec
Imaginum
R. Pontifi
co Conspirab
cum Patr
Studita Ab
Potium
niam flagi
arcta, qu

MS 124/2

Vide! die Saturni Jejunium agitabant Latini contra mor Jrsc. Sorte! Sabbatho Nuptias damnabant Latini probabant Jraci, Sabbathis ita permittebant Latini, et Quadragesimas Baptizatos Crysmate linirent, sta ita Jraci permittebant. Quotannis Controversia erat de Sabbatho R. Pontificis, Hinc Latini adscribant: Jus et Imperium in Jraci Ecclas, et loc. Jra! Volebant: cum solemnitatis Jraci contra contendebant cum Spectio Roo amisso amissum Jus fuisse Primatum R. Pontificis, videl Summ Constantinopolitanum Patriarcham Dei vel Sanctum vel Quærebant Jraci inter se ipsi dissentiebant aliquando ad inter eos, qui Primat R. Pontificis agnoscebant et ad eum confugiebant, Sollt! ut ab eo auxilium impetrarent. Extra hanc Caam vero Jraci Dei R. Pontificis repugnabant. sic in Caa Imaginum contra Iconomachos ad R. Pontificem confugiebat et cum eo conspirabant: Paraseus et Hierotheus Patriarchæ et Theodorus Studita Abbas, et in Caa adversus Photium Papæ Romani patrocinium flagitabat Ignatius Patriarcha, qui tn in Caa Bulgaros

Jros

MS 124/2

De Exortibus.

quos Roas Eccl. vindicabat. R. Pontifex
ci adversabatur.

De Concilius.

Secul. VII. habita Rt suo Conc. Romanum
Constans. 3tio to 680. sub Const. Pogo
nato contra Monothelitas et Italian
sive Quinisext. to 691. vel 692. sub
Justin. 2do de Corrigendam disci
Ecclesiam; Seculo VIIIvo etiam habit
St. 2. Conc. Oecum. Constans. Imus Con
stantino Copronymo Leo damnabant
iconolatria, et Nicenum 2dum fu
stenet et Const. filio Leonis probata e
bilita e iconolatria. Particulares
nodi propè innumeræ fuere S. R. de
et numero memoranda e Francofor
ensis ad Mænum habita sub Caro
M. ad qm Convenerant oes pene Eps
copi occid. in qua damnabat Synu
Nicena 2da et adoratio Imaginum
tabat, dein Synodus Parisina, q
vidix it Ludo. Pios Ao 824. ita
pariter damnatus e similiacrol

Hist.

Septissima fuit
patris enim
suam Fastigium
tebant Mores ex
occid. Corrupt
um Nomen
um vero Jobol
mutata in Geor
simus Seculis
Etiam jam
ritualib. 3. ver
ing ei Subjicie
sumavit Tyra
tantea Hildebr
factus e Ao 10
it Imperatorci
ut vocabat
pit, Citavit e
diceret admini
placit vidimus
posse innovar
Dictatus papal
rint Leg decr
Quod Pontifex

MS 124/2

ff. dissima fuit facies Eccl. S. t. Papatus enim ortus e tyrannis adsummum fastigium perducta fuit, Accedebant mores Christianorum tum ortu occid. Corruptissimi, ut vix aliud quam Nomen Christianum superesset, Gentilium vero Idololatria et superstitio mutata ff. specie ubique occuparet, Vix ullis seculis Eccl. aeque universa Ecclam jam Episcopis subjecit in spiritualib, S. vero A. viam Civilia sibi subjiciebant, imprimis Conradus Tyrannis Hildebrandes dictus, qui papa factus e Ao 1073. sic enim scripturit Imperatori suo Investituras ut vocabat. et ordinandos Episcopos, citavit eum Romam ut apud se causa sisteret administrati Imperii suum placita vidimus in Hist. Civili. Quae porro innovaverit Greg. ea sub Dictatus papatus Nomine vulgo Veniunt, Ea decreta huc redeunt:
Quod Pontifex R. sit Papa Universalis

MS 124/2

salis, qui solus possit Constituere
vocare Episcopos. Quòd Legatus po
tificis R. possit his Conciliis e absen
tis Papæ vices gerat. Quòd nulla Sy
nus Generalis possit dici sine Pon
to Papæ. Quòd Papæ decreta à nullo
possit retractari, et ipse solus
retractare possit decreta Cæteror.
Quòd illi liceat Imperatores depone
& subjectos fidelitatis Sacramento
solvere. Quòd Papæ pedes oes Pri
cipes deosculari. Quòd Nemo
condemnare audeat eum, qui ad Se
lat R. Sedem. Quòd R. Ecla nunquam
erraverit. Hæc et alia ejusmodi Pa
rient sub nomine Dictatus Papæ
qui vulgò Greg. VIImi tribuitur
Disputatur hodie an hunc Dictat
ipse Greg. Concepserit aut Compos
sit? inter Certe: quæ decreta
hoc Dictatu Contineantur Confum
ex Epistolis et Actis Gregorii VIIm
et hoc quasi Compendium quoddam
ex dictatum illum.

Originem his temporibus debet
Dignitas et Auctoritas Cardinal

liam. Nomen qui
frequentiß fuit, d
impia occasione
dinare idem et
Cardinales dic
dinati et Cert
primis Legimus
copis Cardinal
copalium Ecl
VIII. IX. et X.
Presbyteri vel
postea fact
Ecla Presbyteri
narentur, Seculo
Cardinales Pres
fecei Episcop
adscribeti in Pa
gerent in Ga
Seculo XImo Hil
pontifex factus e,
et a Victore I
e in Gallias, a
et quasi adjut
xit Episcopu
et Principibus,

MS 124/2

lium, Nomen quidem eor Cocl. Secutis
frequentat fuit, Et ottis Cardinalit ex
empla occurrunt demum Sec II. Car-
dinare idem erat, et ordinare, ita
Cardinales dicebantur qui erant or-
dinati et certis Ecis adfixi, et im-
primis legimes de Pbyteris et Dia
conis Cardinalib maiorib sive Epi-
scopalium Ecl'ar, et hoc sta Seculis
VIII. IX. et X. possim Cardinales
Pbyteri vel Diaconi memorant
et postea factum e ut in sola R.
Ecla Pbyteri et Diaconi hoc tit. or-
nari cepti, Seculo XImo aut Coperant
Cardinales, Pbyteri, et Diaconi ap-
pellari Episcopis, et in Legationib
fungi Episcopis, et vicem eor
adhibeti a Papis R. et vicem Eor
gerere cepti in Gallia altisq Regnis sicut
Seculo XImo Hildebrandus, qui postea
pontifex factus e, cum H subdiaconus
esset, a Victore IIdo Legatus missus
e in Gallias, ab Imp. et Cl. Coperat
ea quasi adjutatores Papæ, et Ar-
chiepiscopis, et diam Regibus
et Principibus, Cfr. Jo Conc. Constantien si

MS 124/2

tiensi primus Ignes Sabat. Cardinalis
alter Sigism. Imperatori. Nicolaus II.
Pontifex in Conc. Later. Ao 1059. fan-
xit ut electio R. Pont. in solos Car-
dinalium Episcopos esset, nec ita in
cludebantur plane Cleros et Popu-
quod etiam Consensus ad Novamel
tiam requirebat. Alexander III.
Seculo XII. Constituit, ut penes Sol
Cardinales, sive Episcopos Su
urbicarios, sive Presbyteros R.
Eccl. Jus esset eligendi Pontifi
excluso Clero et Populo. Ind. Im
centivus IV. Seculo 13. item Boni
us VIII. iis decr. Gallet et Parpet
derig. Paulus II. iis tribuit pi
olum. Sixt. et Urbanus VIII. us
eminentiæ.

Quod attinet Vitas Cardinalium et Cleri
Ipsos, imprimis Papal. Etant Pap.
lectati, Dimi, et celibati Sacerdotes et Cl
ci emulabant. Elabitia Pontificum, ita
ipse Gerbertus Remensis Archiepisc. qui P
Papa factus et sub Sylvestri II. Nomine
serte affirmavit in Synodo Remensi fo
sedisse et Antichristum in Templo Dei se ost
dent; Ingm sit Deus, et exclamat: O Lugen
Roma! tuis meis Majoris et Clara Patri
mi.

Seculo
Lumina Christi
fas tenebras o
cis sit Alred
fuisse Pericu
retici cum, Con
ubi alex, Sal
monia Regum
profligorent
sum. Erat
bonæ Actus
sis. Barbar
& Monasteria
cissimi inven
Scholæ publicæ
& vid illis pe
Canonicum occ
na, & Ne Geo
XII. & sincer
si qui erant
ij occupabant
bis Vitis Sanc
Imprimis ind
& potestio Ca
scopus aut Ab
dus et mo
statim Sanc
Erat aut Ge
singulis Dioc
desis seq Can
quos vellent

MS 124/2

Lumina Christi, nris temporib⁹ nostro
sæ tenebras offudisti. De reliquis Petri
cis ait Alredus Abbas Rievalensis.
fuisse Petricol Domos Prostibula Me-
retricum, Conciliabula Histrionum
ubi alea, Saltus et Cantus, ubi patri-
monia Regum, Elemosyne Principum
profligarentur, imo Otiosi Hungvinissi-
um Erat Etrea ubiq ignorantia om-
nium Artium disciplinar. Cumq; Barbaries enim Clerorum Collegia,
et Monasteria occuparet, Itaq; Pau-
cissimi inveniebantur Viri Literati.
Scholæ publicæ quæ fuerant Collabeban-
tur et in illis pene Civile Jus Romanum, nec
Canonicum docebatur, neq; diam Medici-
na, et Ne Theologia Quidem, nisi q̃d Seculo
XII. e Senecæ incipientes instaurati
si qui erant Fres aut artium studiosi,
ii occupabantur in Legendis vel describen-
dis Vitis Sanctor̃, Miraculis, Reliquiis &c.
Imprimis invaluit Seculo Xmo Sanctor̃
Canonizatio, si quis enim Epi-
scopus aut Abbas aut Sacerdos vel Mona-
chus aut Monachis magis integris; ꝟn Ecclesi
statim Sanctor̃ numero adscribebat.
Erat aut hoc Seculo penes Episcopos in
singulis Diœcesib⁹, et habita Synodo Dio-
cesis suæ Canonizarent: Consecrarent
quos vellent, et quidem secrete: Publicabant
ejus

MS 1247/2

Sanctitate virtutes & Miracula apud Sepulchrum
Sæ Corporis defuncti supra altare collocabant
adorandi, hæc ei decernebant solemnia sa-
cra & festos dies anniversarios, S. Secu-
lo XII. Alexander 3. Papa hoc Jus sibi Ro-
manis vindicavit, qui Papæ soli hæc de-
cernebant: qui nam erant Consecrandi.
In oriente ita factum e, imò Im-
perator Nicephorus Phocas voluit, ut ex
militibus qui in bello occubuissent pro Ma-
tyrib Coherentib Crevit & impium
Superstitio Circa Reliquias, & passim
Corpora Sanctor. Venerabantur & ex e Sepul-
chris eruebantur, velut Seculo X. Sancti
Stephani protomartyris, S. Mathiæ Apli
S. Mauritii & Sociorum, & plurimorum alio-
rum adorandus proponebatur Sanguis om-
nium, ejus Sudarium & Clavi, quibus
fixit Christi affixus e Lancea, qua latus
ejus percussum ex, quæ maxime superesse
memorant principes, imò Henricus Rex
Imperator pro Lancea et Clavis Je-
xti adornata parte ditionem suam do-
Rodulfo Burgundo aut certè dare vo-
luit, Inventa via q. S. t. Imago Christi Edes-
sena, qm ipse Xs dicebatur Sudario impo-
se mutato Colore adhibito & cum sudo-
abstergeret, eam misisse ad Abgarum
se Regem, unde ea imago translata fuit
Constantinopolim & ind Romam ubi hodieq

in Ecta S. Sylve
fibi eam vindic
dotto deprav
de Justificatione
Statuebant enim
expiari quoti
pœnis impositis
Et mortui fal
peregrinatio
tes. aut S. Se
Monumenta M
ra Filio suo
cessive, ipsi vi
cordia & quaba
passim ei ti
xilium, sic! ut
torem putare
et, et! multos e
vari Credeba
Deniq Seculo
lio Baptizan
Baronius ad
sol. IIII. ponti
ran. Ecta Cam
lenda eam p
cravit ac Jo
vit, hinc Greb
fugandos Dæ
dam et Chan
Credebant

MS 124/2

in Ecta S. Sylvestri mgm e Jenuenses
sibi eam vindicant. Mgm
ollo depravata est tota Doctrina
de Justificatione per fidem ex Merita
Statuebant enim merita opeꝝ, et peccata
expiari quotidio Missæ sacrificio aut
plenis impositis quotidie à sacrificulis,
Ad Mortem salvari vita Monastica aut
peregrinatione Sanctis quæ adirent Hie-
ros. aut S. Sepulcꝝ, aut Roma, aut
Monumenta Martyꝝ. Virgo 77 depra-
va Filio suo meritis et potte et inter
cessione, ipsi viam deo Grata et Miseri-
cordia aquabat, imò! in utroq orbe
passim ei tribuebant de Salutis au-
xilium, sic! ut nullam aliam Scripta-
torem putarent hominib necessariam
el, et nullam viam nisi Operam Sal-
vati Credebat.

Deniq Seculo Xmo inducta e Superfti-
tio Baptizandi Campanas, qm ritu
Baronius ad Anno 963. attribuit
Joh. III. Pontifici, hic enim qui Late-
ran. Ecta Campana Ceipua et Suspen-
denda eam novo rite prius Conse-
cravit ac Johannis Nomine adpella-
vit, hinc Crebeta e Campani Virtus
fugandoꝝ Dæmonum, Tempestat, Fidei
diam et Charitis in Cordib excitandæ,
Credebant 77 per eas Mortuos juvari.

MS 124/2

Historia Sacra.

Circa Jejunia Cæperunt remissius agere, Cum enim antea jejunarent integro die usq ad Vesperi, Cæperunt refectionis tempus Antrahere et hora Xta Cibo Se recreare. Quæ mos obtinebat medio seculo Xmo. Vbi Jejunium observare Cæperunt usq ad nonam pulsationem, et Cum olim Septimo Sine, Lacticiniis, sicut hodieq mos est Occidentalibz, Sensim in Lat. Ecla Jejunandi Concessa fr.

Obtinebat S.r. et super Scitio probandi sive Crimen sive innocentiam per fetum Candens aut aquam fervent, quale Judicium sicubi: Judicium Dei, dicimus Orsalium voce Saxonica, vel etiam de illo Commisso inter accusatos et reos Crimen probbatt aut reffellebatt. Inde fuit Ortica et unctio in fine mox seculo Xmo sabiret in Sacramentz extremæ Oleois. Seculo Xmo invaluit Usus Azymos in Eucharistiâ, Fieri interdixerunt Panem fermentat, Invaluit Occa ette Usus Generalis Catholicæ Rom. Volaso Autore Petro Eremita de Vita Poly. Virgilium, Quæ Sylvestris usq ad Xiam erant Mahumedanis et Indis Solidatis, Ortica loco pœnitentiæ

nitentiæ Canonum
stantiam sacer
nel peregrinatio
Seculo XImo
Vrbanus Sermon
Venim Episcopus
tapa Innocent
Se Regioe ee m
fecissent multa
Vsticiam et al
monem transf
simplicitt Sac
dicerent Se m
tis in Libellis
à suis sacerdo
Epist. 141. C. 2
dii: Merito ee
ta Conventicula
um sibi Judicai
Fidei arcana
ait exponenda,
possent intell
ream obedien
cerdotib ee ex
re Sedetatio
Vbi explicatio
sis et Concioni
sticat et

MS 124/2

nitentia Canonica. Gpetrent multa
præmiam dare aut donatiões facere,
vel peregrinatiões suscipere &c.
Seculo XIIIo. Vet. Abbat. Versio.
in Sermonem Vernaculum qui
Venim Episcopus Mutinensis sed set
papæ Innocentio 3. plr. Græcas in
sua Regione et multos Kaicos qui sibi
fecissent multa Evgtia, Epi. S. Pauli
Vltetiam et abiit in Gallicum Sér-
monem transferri, et quia ex illis
simplicitt Sacerdot. suos castigarent,
sicrent, se melius here Verba salu-
tis in Libellis suis, qm in Græcatt
à suis Sacerdotib, Respondit papa
Epist. 121. L. 2. Tom. 1. ex Edit. Balu-
tii: Merito et arguendos, qui occul-
ta Conventicula celebrarent, et offici-
um sibi Græcis usurparent. Sacr.
Fidei arcana Sacramenta et Evan-
gelia exponenda, cum passim ab om-
nibus essent intelligi. Vtebat Græca
Græcam obedientiam Monachis et Sa-
cerdotib et exhibend sine ulterio-
re Sedulitatis cura, quam ipsi Græcatt
sibi explicatio fere exulabat à sche-
dis et Conciliis et Sacris Scrip-
turis et Patri. Eodem Svo natæ

MS 124/2

nata e doctrina de immaculata Con-
ceptione Mariæ, et adoratione Hostiæ
quæ fluebat ex Transubst. doctrina
Extat hac de re Epist. ejus Constit. S.
Nodalib. Odonis Etc. Parisini Ca-
ca annum 1120. et Galicii alii cum
viserint defecti Corpus Dni Ho-
stiæ Jenea fluxerint et Creatoki, o
jundis manib. quod transiectu
fecerint. Item Gradices egit doctri-
na de Confess auricular. et de Con
manis de Subunia Specie. C.

De Testibus Veritt

Non in ubiq. et ab oib. hi errores
superstitiosi recipiebant, sed etiam
multis contradicerent, v. c. Contra
Papalem tyrannid. Per decretus Rem.
sis stichios. et tota Synodus Remens.
Scripsit Ao 991. Occasio hujus
Arnulfus erat Archiepiscopatus Re
mensi sine authoritate Papæ dejectus
et in ejus locum suffectus Gerbertus
et Bobiensis Abbas, atque hoc ferebat
Papa, et agerent se defendit Gerb
bert et Synodus Rem. ab eo Coacta, co
tendebant enim Romae Eccl. am

quid

De Testi

quid Honoriano
mis Eccl. am R
papam si de
terrace posse
dicti, Plures
cunctos fusce
et aliarum S
Remensium,
pes sathemat
tus et Arnul
factus papa
Hi satis ac
defendit, Tue
res, qui doc
vel saltem ex
ex seculo XII
entias vel H
Abbas Floren
Clarevalensis
sis et alii,
favebat quia
tat sive de
erat Ao
superstitiosus,
Cleri et Pon
superbiam,
et servire
de Apocaly

MS 124/2

quid honoland ob memoriam petri, si
enim Eclam R. Papa fabricasset ei
papam si decreuisset subee Eccl, Eccl
extrace posse. Anticristum instare vi-
detis, Reges Regni Cristi in petes
Cendos suscepisse sacerdotes, Hoc
et alias scripsit Jero. in Hedis
Remensiem, Visit in papa, et Remen
ses aabernate percussi sit, et restitu-
tus e tenebris, Jerbertus aut postea
factus papa sub nomine Sylvestris
Hoi satisfaceret suca pontificia
defendit, fuerunt e postea Compla-
res, qui docerent Anticristi revelationem
vel factam ee, vel certè instare, interpo
ex seculo XIIms Citur ab Historicis: Flu-
entius vel Florentinus Epis. Joachimus
Abbas Florensis in Calabria, Bernardus
Clarevalensis, Petrus Abbas Cluniacen-
sis et alii, Bernhardus Clarevalensis
faciebat quid papa in sua investitu-
tat sive ordinando Episcopos et
exat pro Conditione temporis valde
superstitiosus, ut passim abominatus
Cleri et Pontificum Corruptrice et
superbiam, eorq dr ee Ministros Sti
et servire Anticristo, Bestiam illa
de Apocalyp. Petri Cathedr occupare

MS 124/2

Hist. S. Seculor. X XII

Celibatui Clerical restiterunt S.t. inter
Grecos Natives, in Anglia enim, in Hybern
in Dania, in Germania plerumq; eam
Sacerdotes sui uxores habbant, nam
Greg. VII. totus in eo fuit ut hoc
sanciret Celibatus.
Contra transubstantiationem viam
placuit scripserunt, imprimis se
culo XI. eam refutavit Berengar
us Magister Scholae in Ecla Tur
nensi, vir facundus, et doctrina cla
ris, ac Theol. peritus et pietatis stu
diosus, propterea aut. sub Vario
bita fr tum in Gallia & Roma im
mis ei adversabatt & Greg. VII. hau
Coactus diam fecit plus semel
Etiam suam de Eucharistia
rare, qui ille quid metu mortis fec
Do tm Cessavit Ecclia manere in fe
sentia sua, qm dissimulabat his Ve
bis, qd dicer et. Papam et Vet Co
tus testi, vide Spond. Hist. Ecl. pag
1541. Apud Grecos etiam Transub
tiatio ita Credita fuit et a Cath
mis voluerunt enim semper sub

Spec

De Tes

Speciebus Sacram
te post Consecr
bant, nec ung m
tabant vide l.
contra Vergar
post Confessio
Jo. I. edita sub
in Sessionib 3
de Sac Sopes
Fidei Agric
Gregei de statu
sentiebant, e
faciebant in
Area Contra
multi S.t. Dis
Concilia
Sacr. Constat
pertinentes e
Sect. de Sac
Viri pii e pr
quos Nomina e
in Catalogo
rii affirma
XII mo Petrus
trus Blesensis
Bern. Parevalle
Fuitiensis, e

MS 124/2

Speciebs Secum communicari sacrament
& post Consecrationem panem ita ado-
bant, nec unq̃m in Eucharistia viem ado-
rabant vide l. c. 1278.
Contra Purgatorium etiam Confessi
post Confessio fidei Frisiana Anno
903. edita sub Rege Carolo Simplice,
in Synodo habita Synodo, in qua
de hac superstitione inter Cæteros
fidei articulos habetur nihil.
Graci de statu mortuor quæ o recte
sentiebant, & Græci diant pro mortuis
faciebant & purgatorium admisere.
Etiam Contra imagines & cultum
multi S. t. disputarunt, & integra
VII Concilia provenerunt, ut ex
Decret. Constant. deniq. Contra alios Su-
perstitiones & errores de Ecclesia, de
Pontif. de Justif. declamarunt papam
Virtutii & pro tempor ratione Doct.
quod Nomina & Verba Flaccus Illyricus
in Catalogo testium veritatis Hist. Eccle-
stici asserunt, Tales erant Leudo
XII mo Petrus Cantor Parisiensis, Pe-
trus Blesensis, Petrus Combardus,
Bern. Parevalensis, Rupertus Abbas
Tuitiensis, &c.

De Wal

MS 124/2

368. De Waldensibus & Albigensibus.

Qui aut Testes Veritatis erant Valdenses Ingm se eos origine certent Historici, Scripsere eos autor fuit Petrus Vallesius Civis Lugdunensis Mercator Ignarus, qui Cum subita morte è optimatibus Lugdunen sib inter amica Colloquia extincto viderer quendam ad eleemosinas & Cœlestia se Convertit, Id valde incertum e quo tempore vixerit, alii enim referunt ad Seculum VII. alii ad Sec. XI. Id plerig ad Seculum XII. & dicunt Ao 1060. vel 70. eosdem Valdenses primum, v.c. Nicolaus Eymerius, Guido perpignanus, Trithemius & alii vero Valdensium Nomen derivant à Germ. voce Vald: Sylva, q. d. in Sylvas quasi Coacti fuerint se recipere Qui bam à Civitate Valden, quæ in finibus Franciæ sita fuit eos dictos putabat Pilichdorgius Contra Valdenses Cap. I. Alii Contendunt Valdenses dicti ee à voce Italica Valdesi q. d. Valdenses, & propriè sic appellatos ee, qui in Cottiis valli & pedemontii habitarent, & diu ante

pro

De Val

fras Evgli do
Alio Nomine
al Altiga Cu
cas enim do
denses quasi
mbahti, Ott
sicbanti, ab eo
Doctore suo
ad Henricu
tus Valdus
dat, Catalin
Fabbrini
videntes
miliati &
Id ad Doctr
gensium adhæ
am ad singeba
bidines licit
delib Lotth
facramenta,
Evglicos. Ba
ebinunt Cath
à libri antiq
à P. Illyrico
à Magdeburg
& alios.
blisth. Cant
sib to 1053
Bellii Mor
tista Brittisth
tus Scriptus
i diomatte

MS 124/2

pat Evglii doctrinam professi sint, ꝙd videmus.
Alio Nomine Albigenses dicebantᵘ ab Albiga Civitate agri Tolosani in Gallia, eos enim docebant Albigenses illi, quos Valdenses quapotè etiam Communi clamore dicebantᵘ, Arica! Tolosani vel Tolosates dicebantᵘ ab eod agro, et Petrobrusiani a Petro Brusio, et Henricians ab Henrico ejus discipulo, Piccardi quod Petrus Valdus Patria Belgica in Picardia vel, Catarini quòd in Cathedris ageient et Patarini quòd in stabulis operarentᵘ, vidererentᵘ exponi, Leonistæ et Apostolici &c. miliati et Apulei &c.

Ad doctrinam Valdensium vel Albigensium adtinet, multa ijs per Calumniam adfingebantᵘ, v.c. Ꝑ sacrificas libidines licitas et dicerent, ꝙd Laicis fas esset ubi tribuerent administrandi Sacramenta, ꝙd repudiarent V. T. libros Evglicos. Baptismum &c. Falsa fuisse edicunt Confessiones eor et Catechesis et libri antiqui, qui partim editi sunt à Fl. Illyrico in Catalogo testium Lib. 15. à Magdeburgensib Cent. 12ma Cap. 8vo et alijs. Partim adhuc servantᵘ in Bibliothecis Cantabrig. ab ipsis erant Valdensib Ao 1655. tradebantᵘ Legato Cromwellii Mortando, unde reposita sunt in dicta Bibliotheca, in quib diam e Trapatus Scriptus Ao 1100. Valdensium ipsismet Contra errores papatus, et

MS 124/2

De Valdensibus.

it Catechismus eodem tempore vsitatus Conscriptus, Hinc vides: quanta ad fidei fundam.ta ex Opera Religiosis Capita eos idem docuisse, q.d hodie nra Eccla R. Dem. Quod Mores eor. adtinet patent.ex Inquisitorum et Aduersariorum Valdensium et Albig. fuisse eos: in Vita inculpatos in omem pios, erga proximos Justos, in Vestib. modestos, in Cibo parcos etc. Quia aut impræbbant Superstitionem Sor. temporis et papæ Tyrannid; pro Hæreticis Rebbaptistis et Circumcellionibus ipsi, et religui Pericl. ex Orientis persequutionis contra eos citarent, Quæ Seculo XIIIio, unde passim per tot Europam dispergeba.tur, et ubiq. Manebant eor. religui, usq. ad tempora Reformationis.

De Harcsibus.

Seculo Xmo XImo. et XIImo Manichæi multi fuisse dicuntur per Europ. dispersi, unde et multa de iis Superstitia in Gallia et Germ. similibus, Nam ex Oriente, ubi Jacobem persequutionem patiebantur venisse dicuntur in Thraciam, Bulg. Dalm. Longobardiam et Galliam, ibiq. etiam Cathari vel Chasari vocabantur, et imprimis qui se dicebant in agro Tolosano, Vel magnæ Superstitionis: sub nomine Manichæorum etc.

Seculo

Ipsos et Valdenses eosdem esse, ut multi alii Hæretici in unum et eosdem Hæreses congerunt: Quæ Manichæorum, Valdensium, Albigensium, Tolosanorum, Catharorum, Publicanorum, Paulicianorum, Arnoldistarum, Abelardistarum, Petrobrusianorum, Arnoldistarum, Petrobrusianorum, Henricianorum, Waldensium, Albigensium, Tolosanorum, Catharorum, Publicanorum, Paulicianorum, Arnoldistarum, Abelard

MS 124/2

Jos et Valdenses et Albig. iidem enim
errores ibi adfingebantur. Similiter
multi alii Hæreticis nominantibus, quod
in unum et scipsum crimen fuit, quod
negarent: Papæ supremat, Eucharis-
tiam, Cultum Imaginum, Purga-
torium, Talis certe fuit Seculo
XII. Petrus Brusius, Henricus, Petrus
Abelardus, Arnaldus de Brixia, Gil-
bertus Porretanus. Petrus Brusius
Hæresiarcha docuisse dicitur sectæ Albigen-
siam, et docuisse: templa diruenda
et, Cruces dejiciendas, in Eucharis-
tia Vel Xsti Corpus non et, preces pro
mortuis frustra fieri, quo nomine
comprehensus atq igni Crematus et, vide
Sappyrium Mason ex Arnaldo Flanc.
Lib. 3. hæc docebat: templa et sacra ea
templa et altaria fieri posse,
et Deo ea grata et, negabat Tran-
substantiationem etc. Henricus sec.
in Terra Albigensium Petrusii vestigia
secutus et, in quem Bernardus Ma-
ledictum Calamum strinxit Epist. 242 de
qua ita = Sub vestimentis orientem cum Le
pram tegacem, et ejus Coa Basilicas
sine plebibus et, Sacramenta et sacra
Cœnetei, dies festos profanari, homines
mori in peccatis sine pœnitentia aut

MS 124/2

De Hæresibus.

aut Sacra Communione, tnd Catech
petuo inclusus e. Petrus Abælardus C
lebérimus erat in Gallijs Philos. & Theolog
ym dicam Hæreseos adscripsit Bern.
Clarevalensis alijq; quæ ppti & damna
tus e in Synodis Remorensi & Senonen
si sub Calixto & Innocentio II. circa A
1128. & 40. Capita Hæreseos felicem
mad in doctrina de Trinitate & de per
sona Xti o recte sentiret, & etiam re
tem Xti negaret & Gratiam redem
tionis, sed multa & invidia Petri
Monachos Abælardo adstipulatos fr. I
patet ex eo, quia dum vidit in mag
fieri existimatione, & sanctitate &
nocentia moderemur, unde vel
Epitaf. scriptum: Petrus hic jacet
bælardus Cui soli patuit scibile qu
quid erat, Deo! adstrat et hoc ex Ap
logijs ipsius Abælardi, & ex Apolog
Hæc scripsit Berengarius Turon
cipulus eius Discipulus, qui in pertus
pprijs Abælardus.
Arnoldus de Brixia ejusdem disc
fuit a quo Sequaces Arnaldistæ dic
Hic, ut ait Otho Frising de Gestis Fre
l. 2. c. 20. docebat: Nec Clericos P
riebat, nec Clericos Regalia debe
do sub à principis beneficio profi
Sci, de Sacramento Altaris & B
ptismo parvulor & recte vidett
sens

Seculo

sensisse, ait S
Epist. 195. ad: A
bucans, solo cor
fitiens sanguis
Combustus & A
tificè. Sed quo
lemnis ad Nol
& facer sotes: d
res Ecclesticas: d
similiter adversa
& damnatus
si sub Eugen. II
& recte sentire
mis invisus eccl
humana, & nulli
ctum vide
occasione dam
gravis Contenti
sinales & Gal
citiam posset
fide Catholica
& Papa? Fuer
cebant, Ratio
qd dicunt: im
lico exercuisse
erat Adamus
dem Hæresis,
dicunt item
cer sotes à C

MS 124/2

sensisse, ait ita Frising. De eo Bern.
Epist. 195. ft: Homo neq edens neq man-
ducans, sola cum diabolo esuriens et
sitiens sanguinem aat, Stin: Rom. Com-
bustus e Ao 1155. Adriano 4. Pon-
tifice. Sq quo ei objiciendi meae ca-
lumniq ft, Nolebat enim Pontificem
e sacer dotes: aliud debere curare, qm
res Ecclesticas: Gilbertus porretanus
similiter adversatus e Haeresos à Bern.
e damnatus Ao 1147 in Conc. Remen
si sub Eugen. III. Ei objiciebatt, quod
o rectè sentiret de Trinitate, dimpli-
mis imbutus esset, q rejiceret metita
humana, e nullum mereti diceret Ec-
clesiam, vide Frising. c. 1. C. 1. C. 1. Ob
occasionem damnati Gilberti orta e
gravis Contentio inter Roas Eccla Car-
dinales e Gallicanos Ppules, an Con-
citium posset Sententiam dicere de
fide Catholica inconsultis Cardinali-
e Papa? fuere e qui Adamitas si-
cebantt, Ratio hujus Nominis fuit
q dicentt: imprat Libidinem in pub-
lico exercuisse, e se denudasse, qualis
erat Adamus in Statu innocentiq, ea-
dem Haeresis Longobardo dicebatt
dicentt item Negasse Episcopos e Sa-
cerdotes à Xsto institutos, item

Corpo

MS 124/2

Corporis & sanguinis Dnici per sanctos
ad salut. prodesse, sed & adstipulabant
iis qd Eranſub. in sacrificio de
Erant & qui Apostolici dicebant ob spec
em Sc. Sanctitis Apostolicæ tm referebant
Hanc sedem it. exegit dt Bern. e B
ronius ad Annum 1147. dicentes au
& Nuptias celebrasse, & tm uxores u
Apostoli circumduxisse, Invocationem
Sanctor. & Ces pro mortuis reje
cisse, adscribentes iis et alia et m
nichaica Hæresi, sed & alii hi vi
sentes et tm Albigenses, quib. simil
sed falso imputingebant.

Quod ad Concilia attinet hoc Secu
lum plurima quidem fuere habita tam
sed nulla Eccles. qua nec tempo
ratio patiebatur, divisus enim erat
oriens ab occid. Ubique erat occiden
dispersus in varia regna, suos ind
Reges habbant Galli, Angli, Hisp. e
qui & facile in unam Synod. pote
rant cogi.

Status.

MS 124/2

Seculo 13. et seq. ubiq. increment. capit superstitio de tyrannis de Clericor. et papa. Cujus libidini quicqd. ubiq. erat inserviebat, et! siqui ei resistebant in eos cruenta superstitiosa persequutiones et strages intentabant. Ff. V. C. in Valdenses &c. Hac fraca Ecclia. istior. erat, quippe! ubi diam via errant correcta, et citra et Regimen et mores pervertissimi. Ejus pue stabilita fe S. t. in Occid. Ecclia. Transubstantiatio et Hostiæ adoratio. Dogma quid Transubstantiationis Sed. Seculi jam invalescat ipsum in nomen Cœpit Quæ frementasi semum Seculo XIII. tid. Nam Petrus Lombardus audebat dicere: Conversio illa panis et ne formaliz an substantialis, an alterius generis, Innocent. 3tius Aõ 1215. in Concilio generali Lateran. 4to decrevit: Xti Corpus et sanguinem sub speciebus panis et vini veraciter Contineri Transubstantiatis Panẽ in Corpus et vinũ in sanguinem potte divina, Hanc ob causam de ab Hoc notio

MS 124/2

Sius Eccles.

Honorio III. secreta e adoratio hostiæ, sive! Cum Celebratâ Missa & elevatâ hostia ut genua flectant, addidit hæc Reg. IX. decreta pulsandi Campanas ad Confessionem Corporis Xsti, dum Urbanus IV.to 1264. festum diem instituit in honorem sacramenti, & festum dei & Venerabilis sacramenti. Celebrandæ Feria VIa post 8am Pentecostes.

Eod Sec. 13. sanxita est Confessio auricularis ab eodem Innocentio III. in Concilio. 4to unde viam sibi fecit Confessio Innocentiana, & institutæ hæc est officium Sacerdotis Pœnitentiarii, obtinuit quidem jam Confessio privata priorib. seculis, sed nulla lex adhuc sanxita fuerat, ut ocs sive vivo delictor Confessionem semel saltem in Anno proprio Sacerdoti ederent.

Oreo! quam superstitiosa hæc ætas fuerit, & quam occupata, patet ex Scriptis quibus publ. adscripsit Papali Confessionis & Confirmatis, talis est Liber Conformitatum Vitæ S. Francisci, ad Vitam J. Xti talis in eo refertur Historia de Stigmatib. Francisci, quam probaverunt viam Officior. Reg. IX. Alexand. IIII. Nicol. III. Biennio ante mortem Franc. fuit ille temporæ Pfo similis in monte Alverno ut Jejuniis & orationib. vacaret, ibi vidit

vidit Franciscum descendentem e Sole cifixi imaginem mox imago, Sanciscus eadem Stigmata emittentia quæ postea Pomeria & Conf ad um c. e Nonote Col fol. 8. vidit Ab lus est. & Ad ysticium Bea latis Angelico ad m Pmor orationis nullam Satanam Cont gandos, Agrec bigendos Rebell Cujus Rosarii stitut e. Onu tentDus illeC ternum, & aju priorib nunc succedere Evg festius, Hæc Xsti Academ periculis Non

MS 124/2

vidit Franciscus, quod è Seraphi celitus descendens è sub alis ejus Dominis Crucifixi imaginem, disparuit quidem mox imago, sed adparuerunt in Francisco eadem Stigmata sanguinem emittentia quæ in Xpto Crucifixo, quapropter è nomen Typici Jesu adsumpit è sit Constitutionis Xpti. Refertur 44 qq. ad eum c. 1. Verba §. 8. Floria è Honore Coronasti eum, è illustr. Jos. 8. Vidit Abrahám diem ejus è gavisus est. Addendi è Rosarium seu Psalterium Beatæ Virginis, in quo salutatio Angelica 150 vicib repetitæ ad mi Psalmor Davidis, è hoc genere orationis nullum efficatius sicunt ad Satanam Contemnendi, Dæmones profligandos, Hæreticos è Convincendos, Allidendos debellandos, Morbos depellendos, Cujus Rosarii Sodalitium dein expressius constituit è. Dnus. Est è hujus Sodalitii testandi sus illeb Liber qui sit Evgtus æternum, qd ajunt: Super aræ V. è N. J. Prioris è nunc finem fec et Evgliorum succedere Evgtia Sps. Sancti longè perfectius, Hujus libro obtemperant Magistri Academiæ Parisiensis altiè è periculis Novissimor temporum, desint

MS 124/2

endebant ijs eo Correptise Antichristianam, sc Alexand. IV. edita Extravagante damnavit hunc libr. tum execrabilemmò eum publ. flammis tradebat.
Obtinebat eam usus S. Cenæ sub unica Specie, jam inde Sec. IX. fuere qui docerent: sufficere enam speciem exhibitam multitudini, et hoc Sec. 13tio et deinceps in aliquib Ecclis celebrabat Cena sub unica, Regius rei textus erat. q sub Specie panis sumeret Sanguis una cum Corpore, et sub Specie vini Corpus cum Sanguine, at-q ita sub una Specie dicebant sumi tot veritas, licet o tot Sacramenta accedebat Metus: ne Vinum, q crebb. et ne ipse Sanguis exsti, effunderet. Nec tm lege introducta fuit subtractio Calicis ante Conc. Constantiense, q habit e Seculo XV. tio sc. 1415to Stetit ea Seculo XVIto demum sancita est doctrina de immaculata Concep. tione V. Mariæ absq peccato originis factum hoc e Sessione 5. Synodi Basiliensis, denig Seculo XV. propugnata e Rodis doctrina Novi Papam ee supra Conc. Generale, nec à sententia pontificii ad futur

Conc

Secul

Conc. appellan
pertinebant
postmo Ep
nem e Ba

De P
Wald

Hisce Secul
sequendis Va
sse Bzovius
do Annum
repsos fuis
Europam fu
tendebant, et
et dicebant
primum ad
loquia, quo
Edicta Imper
tocis, quo re
onib Imperi
tides ad Ann
et Papius in
vi Combatis
rent, in pers
vel at pacis
retiis fave

MS 124/2

Conc. adpellari profse. diam in ūs qui pertinebant ad fidem, ymym hujus sectæ fautores reprehendabant Conc. Pisanum et Basiliense.

De Persecutione Valdensi & Albigensi.

Hæc secula toti ferme Papatui exercenda Valdensium et Albigensium Ipse Bzovius qui Baronio continuavit ad Annum 1199. si gladius fidelium repressus fuisset error I. st. brevi univ. Europam fuisse corrupt. trag nil o contendebant, et Albigenses vel Hæretici et dicebant, extinguendi ym in finem primum adhibita st disputationes et colloquia, quæ cum o valerent, addita st Edicta Imperialia v. c. Fred. 2 di Imperatoris, quæ refert Goldastus in Constitutionib Imperialib Tomo 1. pag. 76. Bzovius ad Annū 1225. et alii, ut stringa et Plagius in Hæreticos, et morte devi comburio adficiandi, si ut resipiscerent, in perpetuum Carcer Condandi et ut plectenda pœna plecterentur, qui Hæreticis faverent, aut eos receptarent, porro

MS 124/2

380. Pesec. Wald. e Albig-enses

Pocco instituti sc Predicatores per Omnem
Christianitat per Franciscum Assisin
hoc potissimum ubi nopine et Hereticos
profligarent, deniq Institut q S.t. Sec.
13. officium inquisitionis, qd efficacis-
simum contra Hereticos visum e temp.
dum, Papa enim ubiq Constituit dele-
gatos qui in Hereticor inquirerent
et Credentes per Magistratus Secu-
lares ferro et flamma tenirent. Primus
instituit hoc officium Innocentius III.
Papa, qm dde Sequenti sc reliqui; Inno-
centius enim III. primo Rajnerium quen-
dam, mox dnicum instituit Inquisitor
Generalem, e dde Predicatores, qm ordi-
nem instituit dnicus. Pacited adhibiti
sc ad inquisitionem, qui soli qq tradi
ei Presunt in Italia e Hispania, quam-
vis in initio Fratrib qq Minorib ea
Cura Committebatr. Modus aut Inqui-
sitionis a Raymundo Peñafortio est
Prescriptus Ao 1239. e a Greg. IX. ap
probatus, sc. ut Hereticis aut Suspe-
cti de Heresi a quocunq etiam pro-
ximo agnato, vel filio vel patre sub
pena excommunicationis deferentr
ad Inquisitores, dde ut in sub Carcer.

Com

Seculos

Comping ant
q festes, e
quo tu, an
Inquisitore
cant, e li
missa dan
endos el, q
loco Prad.
diam el,
sens receptet
nos. q Sec

Papa, d
exercitu
Sacra bel
unicuiq mi
oiu Eccla
missos, q
unde Crue
incipabat
cenos e C
Jeres ar
extorqueb
natis, Ha
entissimq
H. sedu
tiol el R

MS 124/2

Comprinçantᵒ, et in eos admittantᵒ quicun-
q; testes, excepto inimico Capitali, de
quo tn, an sit talis, judicibus sit penes
Inquisitores, ut Bota col fisco addi-
cantᵒ, et licet Confessis Rea sit pro-
missa diam Juramento, tn eos puni-
endos ee, quia pna Hereticis erat
loco Reᵈ, pro Heretico puniendus
diam ee, qui Hereticum licet impru-
dens recepisset quia tn vises e eos et bo-
nor. Nec tn his Contenti cautelabantᵒ
Papæ, Do Otrea jubebant arma
et exercitus in eor expedirj, ad q
Sacra bella, ut proniores eent hoies,
omiçq militi indulgentias ponebant
oiu Peccator, inde à Natali Sedis Co-
missor, Otrea eor cruce signabant
unde Cruciatᵒ hs expeditiones
nencupabantᵒ; q atq illq, qui in Sara-
cenos et Turcas Suscipiebantᵒ, et q
Terra armis occupabantᵒ, et Hereticis
extorquebantᵒ eq cadebant Cruce sig-
natis, Ita factum e ut Sec. 13tio Cru-
entissima expeditiones in eos sumeten-
tᵒ. Duce imprimis Comite Montfor-
tiõ et Rege Gallis Philipp. Augusti;
Lud.

MS 124/2

382. Persec. Val. Albig-ensium

Lud. 8vi et Ini. primum bellum S. Sep-
cipiabat Ao 1209. quod tot cum fu-
rore at 500000. tugorum Conflueren
occupabant illi urb Byterrensium
in qua ultra 6000. viros occisi st. Ca-
pta 99 e urbs Carcassona. Altera
expeditio in Gallos Albigenses Ao 1210
suscepta e, in qua in urbe quadam
ultra 180. vivi combusti st; qua fide
desistere nollent. Tertia expeditio
suscepta e Ao 1211. in qua urbs Cas-
tera expugnata.

Dein! recruduit bellum cum Comite Cru-
ce signato Albigensib jungerent se
Aragonis et Anglis item Crasconis
Principes etc et conflarent 100000.
armatos, Dudese Comitis Mondfortii
Victoriam reportabant Cruce signa-
ti, et in Concilio Lateranensi Ao 1215.
Mondfortis adsignabant Terra, qua
bello hoc adquisiviset; adsentiente
Rege Gallis Philippo, postea quid Rai-
Raymundi Comitis Ptolosani rem-
petabant Albigenses varia loca ipse
rum Mondfortius in hoc Bello oc-
cumbebat, Dnde Ptolosanus Comes
Ray-

Seculus

Raymund
ptum Lega
1223. ab
pergebant
Ao fuit
to 13tis, nec
enim horren
tiones in eo
variis Rom
patinor
sol alterg. E
à quod Pul
sub initium
best exactus,
ca Joh. Vic
sor Sect
sor Ecta de
tiensi, qui
in ceps, Vic
mus, et pie
nos docent
us scripta
festatt enim
f. 33. cum a
qus per Ar
furcant Ra
versis Angl
Biblioth in A
Vicelegatus
III. anglis Ra

MS 124/2

Raymundus missis ad Honorium papam Legatis deficiebat circa Annum 1223. ab S. t. & per eam Europam bis-pergebant Albigenses.

Hic fuit status Valdensium & Albigensium Secundo 13tis, nec letior fuit Sec. 14. & 15. ubi enim horrenda inquisitiones & persecutiones in eos exercebant, traducebant variis Nominib. ignominiosis Hæreticos, Patarinos, Coldardos, Fraticellos, Beguardos aliis. Etiam Dulcinistas appellabant a quodam Dulcinio ex Lygurià oriundo, qui sub initium hujus Seculi ab Inquisitoribus est exustus, tandem & Wiclefitas dicebant à Joh. Wicleffo, Erat is doctor apud Oxoniensem in Academia Oxoniensi, ubi Rector Scholæ de Lutterworth in diœcesi Lincolniensi, qui floruit circa Annum 1370. Ordinis Præmonstratensis, Vir ob doctrinam & genere Nobilissimus, & pietate ac sanctitate eximia, ut ab his nostris docent Annales Anglicani, & ipsius scripta quæ numerosissima feruntur testatur enim & meas Lytonius in Hist. Bed. L. 33. eum ad 200. Volumina scripsisse, quæ per Archiepisc. Pragensem flammis fuerunt damnata, extat quoq; hodieq; in diversis Angliæ Bibliothecis Translatio ejus Bibliod in Anglicana Lingua. Fuit hic Wicklefus in magna gratia apud Eduardum III. Angliæ Regem post cujus mortem Ao 1377. inde

MS 124/2

1382. Persec. Vald. Albigenses

in tertia Pontificia Greg. IX in Custodiam
batt, ad quem Pleb. cum magni æstima
sessat ocksq; Petrus de Corbario ordine de Pexa in
bat Multitudo ad eum liberandum missas
sd Aº 1382 do Novo Persecutio in eu
citta e ab Archiepiscopo in Pleno Pontif. Ex
bans VI. e in Synodo Londini habito
ejus doctrina damnata st e quæ Ipse
ket ipse Vicleg. Cardus e negotiis ea, q
loquerat, diam fr edidit Confessionem qua
adserebat: in Sacramento altaris ad
Vel Corpus Dei e panem simul, atq; in
Consubstantiatione docuit, Ortea a Richa
do II. Rege impetratq; st Literis, quibus
Carceres e Supplicia in Vicleg. itaq; tot
Regno secessiket, abhinc igitur latuit
Vicleg. aliquot Aos in exilio, e pe
tatis à quibusdam Bohemiam profugerat
Cronosq; fidem veteratorias Hoc ig notan
tandi reddidus fuit Ecclæ Aug. e Aº 138
Lythervorth placida morte e defunct
et sepultus, Post Annos 40. Circa Ann
1428. ex decreto Conc. Senensis ossa ejus
effossa st e Combusta.

Ihgentes aut Cabannig in Hæreticos
fr. ut vocab. Aº impacig st. sic enim Bz
sius ad Annu 1303. numero IIIus de Fratr
celis narrat: Eos nocte Sacris operat
Conspexisse, Scivisse deo nocturnos hym
nos, Cæremonia aut peracta extinctis
minis oes promiscue Coivisse, infantes
etiam Solitos fuisse Crematæ et Cineri

Secula 1500

Hussitis, fuer
per Bohemiam
Multi qui Va
profitebantur,
1315. mro II. al
bustum numer
ejus festa per
sidens, Inter
Husso Diverse,
nius Pragens
Calix subtrah
tempore Greg.
Imperatoris m
graves habuit
Januarius qui
quia Calicis
Patria erat

MS 124/2

vino miscere, de ex eo bibisse no-
vitios, qui initiabantur, pariter in
Vicleffum multa Calumnias confin-
gebant. v. c. jubebat Creatorem e
Deum, Deum Cogi aliquando obse-
qui demoni &c. Asserebat autem ex
ejus Scriptis: eam abjurasse Pa-
tarem Antichristianismum, Missa
sacrificium, Transubst. adora-
tionem hostiæ, Purgator., Confess.
auricular., Cœlibatus Legem, et Ho-
lotatriam &c.

Seculo 15to imprimis celebrabant
Hussitæ, fuerant autem jam antea
per Bohemiam et Vicinas Regiones
Multi qui Valdensium doctrina
profitebantur, scribit enim Rzo-
1315. nro 11. aliqm exiis Vienna com-
bustum numerasse 80000 homines
ejus Secta per Bohemiam et ibi Re-
giones, Inter Nomina Patriota qua
Hussio Civem, et Jos. Militycus Cano-
nicus Pragensis, qui occasione ejus
Calix subtrahebatur in Eucharistia,
tempore Greg. XI. Papæ, et Caroli IV.
Imperatoris in Papam et Antichristo
graves habuit Conciones, et Mathias
Janovius, qui vulgo Parisiensis di-
cuia Parisiis studuerat, Cæteroqui
Patria erat Pragensis, et Carolo IV.a

MS 124/2

Persec. Vald. et Albig. Sec. XIII-X

cū Confessionib, qui et ipse inde bat
ppte subtractum Calicem graviter
Vehebatū in papam, et eos remota
per papam ab aula, Tandem Hus
ita scripsit a Loco natali seu vita
ab Ao 1400 scenica promovit R
formatissem, imprimis ex scriptis
Vichlefi in Bob. delatus, Erat
Hus Promtus, vir integrite Cat
Concionator in Templo Bethlehem
co pragis, Accessit max huic Hie
nymus pragensis, qui in Anglia V
Wlefi doctrinam hauserat, e
St, ejus scripta in Bohem. deul
Hisce se adjungebat Jacobell
diam Bohemus, et Concionator
pud suos magni Nominis, D
et Constantiense Conc. Cithus erat
Hussus, et eod. progressus erat
con. pragensis et Husso auxili
xeth, ut uterq ibi Crudelissime
fuerat exustus, ut deniq magna Be
la in Hussitas mota et festa st fe
sto exposuimus in Hist. Civili, e
propterea Huic Hist. Ecclastic ja

Finis.

MS 124/2

CRISES

ad pag:
268.
EVANGELIO S. LVCÆ,
a pag. 268. ad finem
ACTVS APOSTOLICOS
adjecta
per
JOH. CHRISTOG. SIRVCIUM
Philos. & Philologiæ Doctorem atq; A. L. in
Alma Harderovicena Prof.
excepta
per
LADISLAVM HEVSLER
Agentem Harderovici
ANNO MDCCXXIV–XXV.

Cap. 1 Adjecta Evglio Lucæ.

Inscribit & hoc Evglium: Κατὰ Λουκᾶν, quæ gratia Lucano ponit loco genitivi, Sic apud Polyb. l. 3. c. 6: ἃ κατ' Ἀννίβαν πραχθέντα = Res gestæ Hannibalis, & Act. 17:28. οἵ κατ' ἐκεῖνο ποιηταί = poëtæ vestri; Itaq; Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον Latinè sonat: Evangelium Lucæ. Εὐαγγέλιον aut Græcè notat quemvis lætum nuncium, sc. in N. T. peculiarem habet significationem, & notat: vel! doctrinæ sacræ, vel! specialiter: Historiam vitæ, factor. & dictor. mortisve de Jesu exsti, quo sanctæ Evglistæ sc. quæ hanc Hist. composuere.

Caput Primum.

V. 1.

Ἐπεχείρησάν ἀνατάξασθαι = inceperunt componere = Composuerunt l. per pleonasmum. Lucæ familiarius; sic Act. 1: v. 1. ἔρξατο ποιεῖν = incepit, sive: perfecit. & ἀνατάξασθαι aut, v. συντάξασθαι est: ordine res gestas describere & Componere

Πεπληροφορημένων, ponit pro reb, quæ pleno & integro fidei testimonio comprobata in nobis sunt. & πληροφορεῖν generatim notat: implere, explere, aliquando aut plena fidem adferre, certiorem facere, ut in Thesi exemplis Cap. 3:8: πολλοῖς λόγοις καὶ ὅρκοις πληροφορεῖν τινα: multis sermonib & juramentis fidem alicui facere. Sic ad Rom: 4:21. πληροφορεῖσθαι = plenè certus factus. Sic 2. l. πληροφορεῖσθαι πράγματα sc. quæ certis testimoniis comprobantur, ut de iis dubitari nequeat. &

V. 2.

Παρέδοσάν = Tradiderunt nobis = voce nos docuerunt. Sic 1 Cor: 11:23. 2. l. παραδοσις = doctrina & narratio &c. & λόγος = rei, nam λόγος ott Verb, de rem significat, sic Act. V. 4. = Capiendum, sic volem ἔργα Cap. 2:28. &

V. 3.

Ἔδοξε κἀμοὶ = decrevi seu constitui etiam ego, sic Act: 15. 15. ἔδοξεν ἡμῖν = decrevimus, sic infra Cap. 2:1. Edictum Cæsaris Augusti sc. δόγμα. &

πάσῃ &

Crises Adjecta.

Παρηκολουθηκότι ☞ quæ sibici & intelligi, Παρηκολ
est aliquem Sectati, imitari, & per Metaf. aliqui
vestigando adsequi & intelligere, quomodo Latini qq
vestigare, perlad, & Consequi dicunt; pro intelligere
Ἄνωθεν, si de Loco sumatur, notat Superne, vel Celitùs,
de rebus à primis initiis, vel Deo, sic Joh: 3: 31. ὁ ἄ
ἐκ ὀρέων ☞ qui de Cælo venit, D! Act. 26: 5. nota
de initio, sic Joh: 3: 3. sic Gal. 1. quidam putant:
notare Testimonium Celitùs, quasi diceret: Lucam di
mitus edoctum ex Evgtio, D! quia st. de Evglm acce
de ab oculatis testib, rectius vertit: à primis t
cipiis.

Καθεξῆς ☞ ordine, distinctim, singulatim; ut Act. 11: 4.
ponit a κατὰ & ἑξῆ, quæ vox Cohærentia vel ordinem
Κράτιστε Θεόφιλε, Κράτιστος aliquando est Cit. Virol
lustrium & eminentium; ut Act. 23: 26. & Cap. 26: 25
Hinc inferent quidam: Theophilum fuisse è Viris pr
cipib & Magistratib, D! Plebium hoc est, quia Κρά
τος & optimus Sæpè aliquis sit à moribus.

V. 4.

Κατηχήθης, Grammatici quidam volunt: Κατηχεῖ
proprie dici de magistris & Cathedra seu Sellabatio
ad discipulos inferius Sedentes, verba facientib. N
Κατὰ, Scat deorsum & ἠχεῖν ☞ sonare, D! dicta
Κατηχεῖν enim simpliciter significat: narrare, v
bis referre, docere, ut Sæpissimè Κατὰ in Comp
tione aut nil significat, aut significationem Hu
sit, itaq! Κατηχεῖσθαι est audire, discere, ut Aq: 2
Ptea! hoc Verb fuisse addit de iis, qui prima fa
tamenta Religionis docebantur, Cl. est, illi enim
culo altero post exstum nat sici Cæpere Κατη
μενοι, & talium institutiõe libelli Κατηχητικ
& Doctores Κατηχιστοι.

V. 5.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ, est Hebraismus, pro ἀπὸ Ἡμερῶν
Latini quidem, & alii Gentes dies Sæpe ponunt p
tempore, D! Cum dicimus: in diebus Hujus vel il
pr

pro: & tale
Εὐηγελίσθ
it, Hbia, de
Εὐηγγελιστ. Stl.
Sader totum
διάταξιν. &

Εὐωπιον τῶ
ica, & addit
qua agitur,
Substantiven
, diam l.c. Co
Εὐτολαῖς Κ. dic

Si aut Conjun
Leges arbitra
2: 15. per dik
in Sel Continen

"
Ἐλαχε, Notan
est: sortitus e
tio Hebreis es
"
Θεῶ καὶ Ἐλα
eosdem Hebr
Ἰδ Ἰουδαίοδ
vel παρὰ
nitivo loco
st: sortitus
" Ἰουδαίου & Ἰου
Εἰδ Ἰουδαν ☞ in
atium, San
plo distingu
ὥρα Ἰδ Ἰουδαι
pus vel mo
ut: ὥρα do
tat Temporis
Deos, ut &

pro: a tale Cujus vel illius est Hebraismus. Sic v. 7.

ἐξ ἐφημερίδος Ἀβιά ÷ ex Classe Cujus princeps fuit, Abia, de quo 1 Paralip. 24:10. ἐφημερίου ἐφημερεύοι. St voces adjectivæ, Sc. 1 quando Classem Sacerdotum notant, subaudit illis: λειτουργίᾳ vel διάκονίᾳ. 9

v. 6.

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ÷ in Conspectu dei, est phrasis Hebraica, & addit ad augendam significationem rei, de qua agitt, sic Eges. 3:1. 4, est aut ἐνώπιον Nomen Substantivum, & regitt à præp. κατὰ, quæ additt viam l.c. Composuit aut & ἐν & ὀφθαλμοὺς facit.

ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι, utraq vox St: Præcepta, Mandata, Si aut Conjunguntur, per ἐντολὴν intelligi possunt Leges arbitrarias Judæor, seu Cæremoniales, ut Eges. 2:15. per δικαιώματα aut Leges, quæ & quæcunq Mosaïcæ in se Continent, sæpe Hebraïce vocabula Confundunt

v. 9.

ἔλαχε, Notanda est Constructio: ἐγένετο ἔλαχε ÷ factum est; sortitus est, pro: factum est ut sortiretur, quæ Constructio Hebræis est frequens, secundum quos semem erat: ἐγένετο καὶ ἔλαχε, ubi καὶ id valet, quod ut, inter & apud eosdem Hebræos illud καὶ sæpe omittitur. Genitivus τοῦ θυμιᾶσαι regitt à voce subaudita: ἔλαχε λῆξιν, vel πρᾶξιν τοῦ θυμιᾶσαι, 3. l. vero ponitur in infinitivo loco nominativi ppti cum articulum, hinc quasi St: sortitus est negotium vel munus suffitus, Nam sortitus est sufficit facere, odores incendere.

θυμιᾶσαι & θυμίασαι ÷ in Sanctum, erant cæteroq 3 partes Templi: Atrium, Sanctum & Sanctor, de 3. q Atrium à Templo distinguitt.

v. 10.

ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος, ὥρα Tempus Precos notat Tempus vel momentum quo aliquid fit, vel fieri debet, ut: ὥρα dos 1 Thes. Tempus Cenæ, & sic 3. l. diam Notat Tempus destinat sufficiens, de apud recentiores Precos, ut & apud Latinos ὥρα St diei Certi & diei Spatium.

v. 13.

Crises adjecta.

V. 13.

Γεννηθεὶς; sicut latinum: gignere, ppriè quidem ad ea refertur, quæ à patre aliquando oriuntur fœminis, quæ à matre parere, sic etiam V. 35.

V. 14.

Χαρὰ κὴ ἀγαλλιάσις; Ista duo voces quando conjunctæ ppriè notant: illa gaudium, et qui est prioris notat gaudium internum, posterior gaudium externum, seu exultationem, quod est gaudium majus, quod gestib corporis exprimitur, sic Matth: 5: 12. Verbum autem ἀγαλλιᾶν et ἀγαλλιᾶσθαι apud Ecclesiasticos scriptores frequenter occurrunt, apud cæteros verò raro occurrunt: ἀγάλλειν, et ἀγαλλᾶσθαι.

V. 15.

Οἶνον κὴ σίκερα, σίκερα est vox Hebræa, et notat: quæcunq; potu inebriant; seu ex vino, seu ex aliis rebus confectis, vide Num: 28. Cum aut distinguitur à vino notat vinum temperatum, seu aqua mistum vinum; σίκερα verò met vinum, vel potus ex vino et fructibus confectus.

Ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ; à conceptione, κοιλία derivatur à κοίλος, Cavus, et ppriè Cavitatem notat in Ventre, sic Luc.

V. 17.

Ἐν πνεύματι κὴ δυνάμει Ἠλίου, pro: ἐν πνεύματι δυνατικῷ Ἠλίου; Spiritu potente, qualis fuit in Elia. Πνεῦμα ppriè notat Ventum, per Metaph. verò animum, qui similis est vento, Cujus doctrinæ per Metonymiam etiam τὸ πνεῦμα, pro ventis stare operantibus.

Ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα; ut Concilietur et animos parent filiis. Hic per parentes intelliguntur primi Pontifices Judaicæ gentis: Abraham, Patriarchæ, ab his dissidebant eorum posteri, scilicet ii, qui tempore Christi vivebant, qui plane aliam viam, alia studia sectabantur, alienum Messiam quærebant, Dominus facit Job. ut filii cum patribus Concilietur

reconciliantur, et sic Conversæ Israelitæ Metaph. petita ab iis

κὴ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων ad affectum Patriarchæ. pro: ἐπὶ τῇ ἀγνοίᾳ 2. V. 2. per rebelles qui deb obsequi

Ἰδοὺ ἐγὼ, videtur esse Filium Dei, ὁ παράκλητος ἐνεὸς stat vel ministrat more Hebraico παρίστημι aut in aorist. 2do et significationem, et tagor: adjuvo, in hoc Verbo pati.

Ἐπὶ τὸν Κύριον αὐτῶν vel Κύριον αὐτῶν ut Thucidides Κύριος aut Dominum; sicut Χριστὸς nitur & unde Χριστιανοὶ

ὀπτασίαν; quia demus Pascæ ὀπτ Dominus ppriè st de quod de nobis offe

reconciliantᵗ, & sic Concordent in Religione, Si N. Ges-
Convertere Israelitas ad Dñm ÷ Cum dño Conciliare,
metaq. petita ab iis, qui diversas vias ineunt. &
Κ᾽ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων ÷ Convertet rebel-
les ad affectum Patrᵒᵗ, per Justos ⁊ intelligentᵗ
Patriarchas. φρονεῖν est: adfectus, Cura, studium
sic! τὰ τῆς σάρκὸς φρονεῖν ÷ Carnalia Sectari Rom:
2. N. 2. per rebelles intelligentᵗ; Judæi tempore Xti,
qui deo obsequebantᵗ. Ἐν vero ponitᵗ pro εἰς, ut sæpe. &

N. 19.

Γαβριήλ, dictᵗ ex Daniele: Gabrielem ee Angelum ip-
sum Filium Dei, & Michaëlem ee Sp. Sanctum. &
ὁ παρεστηκὸς ἐνώπιον τῦ θεῦ ÷ qui ad adstat &
sto stat, vel ministrat deo. Græcis: ἐνώπιον τῦ θεῦ
More Hebraico sæpe ponitᵗ pro simplici dativo.
παρίστημι aut Stat: propè vel juxta colloco, &!
in aorist. 2do & perfecto, Neutralem habet sig-
nificationem, & Stat: adsto, Ista sum, & per Me-
taph: adjuvo, ministro. Notandum Græca: &
in hoc Verbo perfectum sæpe ponitᵗ da præsen-
ti. &

N. 20.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν dictum ee pro: ἐν τῷ καίρῳ,
vel καίρων αὐτῶν, &! & sic loquentᵗ alii Græci,
ut Thucidides Lib. 1. Cap. 51: ἐν νυκτὶ ÷ nocte,
καιρὸς aut notat Tempus Congruum & Tempe-
stivum; sicut χρόνος notat Temporis diuturni-
tatem; unde χρονίζειν est: tardare. N. Ley. &

N. 22.

ὀπτασίαν ÷ quicquid videndo, Nam quicquid vi-
demus Græcè ὀπτασία, Latinè Visus, seu visio &
&! Græcè si de re extraordinaria & miraculosa
quæ se nobis offert, velut Luc: 24: 23. de Angelo. &

Καὶ οὐ

Crises Adjectæ.

Κωφὸς saepe surdum significat, ut Luc: 7: 22: κ
οἱ ἀκούουσι· surdi audiunt, ss 5. l. notat qu
at in Comedijs Κωφὸν Προσωπον muta persona

v. 25. t

ὅτῳ ἔπεισεν ἀγρεῦσαι· quibus miserius est mei, u
auferret, Εἰδεῖν propriè est adspicere, vtiur
e per Metaq! alicujus misereri, beneficio a
quem adficere, ut apud Terentium.
Τὸ ὄνειδος· probr· Asteriith, qus apud Israelit
erat in probr· mulier· t

v. 28. t

Κεχαριτωμένη, alii vertunt: Favoris plena
tiosa, alii! favorem Consequuta, favore adfe
res eosem redit, modò! graiosa, sic explicet
qua est multa graa. Occurrit hæc vox itad
apud Syracidem Cap. 18. v. 17. t

Εὐλογημένη σὺ σε· beata inter Mulieres· mu
rum beatissima, Hæc est benedicendi, formula
vide Jud: 5: 24. sic e infra v. 42. Εὐλογεῖν
propriè: benè de aliquo loqui, ss! apud Deu
viam: beneficium Dare. t

v. 32. t

Κληθήσεται· vocabit· Erit, e pro eo agnoscetu
s! Celebrabit· sic v. 36: τῇ Καλουμένῃ Seis
· vocabit· Sterilis· qus e Sterilis e pro ea
bebit· Non ita verò S! Scriptores, Do alii Hi
sic loquunt· Vide Hesiodum in Ἔργ. v. 14
Confer hic Gravium. t

Κύριος Δαβὶδ· Regnum Davidis. Jehovæ s
Sella eminentior, quales solent habere Reges
e Principes, ss a Jehovâ· sedeo, per Metaph
aut notat ipsam Regiam dignitat. Davidis au
Regnum obtinere Christus per allegoriam, Sc
sicut David fuit Rex Veteris Israelitar; sic
est Rex Populi Dei sub N. T. t

v. 33

Ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼ
sollicitè Sens, qu
Dei Ecla N. T. qu
colligitur, itaq; all
pro ea, qus Jacob
Εἰς τοὺς αἰῶνας· æ
Coteri enim Deo
ri, ut apud Æliam
um. q

Γινώσκω δ' ἐπὶ ἄνδ
bum o th Coteri
sic! Vir Cognoscer

Πνεῦμα ἅγιον ἐπ
plicanda ordinar
superveniet tibi
Altissimus ac?
per Sp. S. ac vi
e! te obumbrabit
viam apud Prop
th ipse Filius De
Mariam fecund
Ἐπέρχεσθαι est: al
subito invadere,
est in homine,
Metaq. i obtegere
seu! Filio Dei e
umbrabant, i
seu! id fore D

Οὐκ ἀνδρα γινώσκω

v. 33.

Ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ ÷ Per totem Jacobi, nec tm in-
telligitur Gens, quæ ex Sanguine Jacobi nata est
sed Ecla N. T. quæ ex Gentib. aq ex Judæis
collecta, itaq; allegorice tm capitur Gens Jacobi &
pro ea, quæ Jacobi fidem & mores
Εἰς τοὺς αἰῶνας ÷ in qvem. Græcis hæc Hebraica
Cæteri enim Græci, εἰὼν ἢ ἀεὶ ponunt in singula-
ri, ut apud Elianum: διὰ αἰῶνος est: in perpetu-
um. &

v. 34. &

Γινώσκω ὁ ἐπὶ ἄνδρα ÷ Cum viro ō Consuesco, hoc Ver-
bum ō ἢ Cæteri Græci, & Latini hoc Sensu usurpat &
sic! Vir Cognoscere, & apud Ovidium. &

v. 35. &

Πνεῦμα ἅγιον &c. Hæc per συνεκδοχήν, & Sm. ex-
plicanda ordinandave est: Sps. S. & Virtus altissimi
superveniet tibi & obumbrabunt te. Sc! quidhoc!
Altissimus &c? Idem est, ac si diceret: Altissimus
per Sps. S. ac virtut suam tibi superveniet &
& te obumbrabit; Altissimus enim est Nomen Dei
etiam apud Ethnicos; Hic aut per eum intelligi-
ut ipse Filius Dei, qui sua Virtute, & per Sps. S.
Mariam fœcundavit, ut Servator ecclesiæ nasceretur,
ἐπέρχεσθαι est: alicui supervenire, aut! aliquem
subito invadere, & sæpe sc de Sps. S. cum his effi-
cax est in homine, ut Act: 1: 8. ὀβουμβρᾶσαι per
Metaq. è obtegere, defendere, & sc Græcè de Schechina
seu! Filio Dei & Sps. S. qui in Nube Templum ob-
umbrabant, & ibi habitabant, ubi Ecclesiæ, ubi
& Nascetur ex Maria, in eo habitabit Divinitas,
seu! id fore Deum & hominem in una persona. &

v. 37.

Οὐκ ἀδυνατήσει &c ÷ nulla res est impossibilis Deo,

Græca.

Criſes Adjecta.

Εἶπα ὁ λοιὸς ſæpè notant rem, deinde
ſois res, more loquendi Hebræo, idem eſt; ac
nulla res, rarius etiam hæc loquutio inv
nitè apud alios Græcos. denig! Ἔφη Fo Ieu
ponitè pro ſimplici dativo, ut Matth: 19:2

V. 38.

Ἡ δοὺλη Κυρίε, ſuppl: Εἰμι = Sum ancilla D
Est præſis fabrica, quâ ſignificatè; aliquem
parate ad obediendum

V. 39.

Ἀναβᾶσα ἐπορεύθη = Surgens profecta est. Vo
Surgens eſt ſuperflua, & poterat ſalva Sign
ficatione abeſſe, ſæpe tamen in N.T. omittitè
Cum ſignificatè aliquem aliquod Negotiu
ee Suſceptuſ; ſic Cap. 4. V. 29. & Sacrate
& obſervatè mos loquendi Hebræor.
Εἰς Πολιν Ἰούδα. = Hebronem, quæ Levitis c
data, & quæ erat urbs Judæ; Capitis t
tius Gentis Iſraeliticæ.

V. 41.

Ἐβκίσθε. Hoc verbum in genere eſt ſalire,
quod ſi de pecudibus laſcivientibus & ſub
ſultantibus gaudio quaſi; ut Pſ. 114. V. 4. Mo
transfertur ab hominibus, qui lætitia elat
triſpadiant & ſaltant, ut Cap. 6: 23. & ſæp
Ariſtoph. in Veſpis V. 1295.

Βρέφος = Embrio, ſeu parva Soboles, ejus-
dem hæc vox eſt originis, ut Latina fœtus
& partus.

V. 42.

Ὁ καρπὸς τε. Καρπὸς & γενημα ſpecie di

de fructu terræ & arbor, per Metaph. tum de vitam de partu hominis, ut Act: 2: 30.

v. 24.

ὡς ἐγένετο εἰς τὰ ὦτά μου ÷ ut pervenit ad aures meas; γίνεσθαι enim ÷ pervenire sæpè dicunt Scriptores, vide Jos: 6. v. 25. & Act: 21. v. 17.

v. 25.

Μακαρία ἡ πιστεύσασα. Supple: ὅτι εἶ ÷ beata es tu quòd credidisti, Nec ob. est, quòd in Leg. membro loquatur Elizabeth de Maria in 3tia persona, Nam ejus diam personæ mutatio sat frequens est in S. L. & nonnunq. usurpatur diam ab aliis.

v. 27.

ἀγαλλιάσε Aor. hic ponitur pro Præs. ut sit sapissimè, imprimis, cum significatu actio continua exempta passim præstant diam apud exteros ἀγαλλιάω verò est ab Hebræo גיל vel ab ἄγαν & ἅλλομαι ÷ valde, Salio.

v. 28.

Ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ ÷ respexit humilitatem Mariæ, Hic respicere est: misereri, auxilio & ope significari, quæ Sensa supra habari Mus: ἐπ ἔιδειν. Confer Judith: 6. v. 19. ταπείνωσις est status humilis & abjectus & afflictus, & sic vox hæc passim occurrit. v. c. 2 Reg: 14. v. 26. & Psal. 9. v. 14. Ps. Ptea, ταπείνωσις & ταπείνωσον, notat virtutem, quæ superbiæ obstruit, quæ sensu vocem hanc usurpat Paulus, imò Petrus 1 Epist. Cap. 5. v. 6. Simul & Scat Mariam se animo afflicto & humilitatis ob calamitosum suum statum, & confiteri se vilem & abjectam apud Deum. & πάλιν

Crises adjecta.

Πᾶσαι αἱ γενεαὶ ÷ quotquott Gentes futurę ab hinc. Γενεὰ Varię sumitur: aliquando Mundus vel Tempus nascendi: et apud Ethnicum aliquando Sobolem, Posteritatem, aliquando Gentem, Nationem, Gentes. v. 229.

ὁ δυνατὸς ÷ potens ille ÷ Deus optimus, Maximus qui per excellentiam aliquando dicitur potens, Magnus, Sapiens. v. 50.

Εἰς γενεὰς γενεῶν ÷ in æternum, Γενεὰ enim significat: Posteritatem, Gentem ut v. 48. monuimus, & etiam æternitatem, Sed Spatium Temporis, quo homines communiter vivunt. Et ut αἰὼν, absolute, ponitur pro omni Tempore sic etiam γενεά. Et! Quemadmodum Sæcula seu æternitas designatur Hebræo Nomine: עוֹלְמֵי עוֹלָמִים, ita etiam γενεὰ γενεῶν ÷ dicitur ÷ ipsa æternitas, Hebræi enim sic solent formare superlativum gradum: ut Substantiva substantivis addant, & sic dicant Hebraismus. v. 57.

Ἐποίησε κράτος ÷ fecit robur ÷ fecit facinus, in quo robur et potentia ejus dicitur, sic! ποιεῖν δύναμιν ÷ facere factum Magnificum Ps. 118 vel 117. v. 15.

Ἐν βραχίονι αὐτοῦ. Βραχίων per Metaphoram dicitur: potentiam, et fortitudinem, qua aliquid facimus, vel vim in Lingua

notat Sſſ^imò! Spirit. S. qui aliquando manus, aliquando digitus vel brachium appellatur.

Διεσκόρπισεν. hoc Verbo utuntur LXX. & N.T. Scriptores. Alii Loco hujus verbi habent διέσπειρεν. Propriè de Cæteris, qui dispicitur, & ita! pedit, Vide Matth: 26: 31. Act: 5: 37. Significat ergo eo Verbo hic dicitur aliquis vel Cætus impiorum, vel Resp. quadam, quæ dissipanda est. &

Ὑπερηφάνους, propriè sic dicti, qui supra alios eminent, & excelso, atq; illustri loco positus, Cui opponitur humilis; D! pleb. transfertur ad animum, & Scat: qui e insolens & arrogans, & Cæteros spernit, et v. c. 1 Pet: 5: 5.

v. 52.

Κατεῖλε, Καθείρειν propriè est: deorsum trahere, Nam Κάτω in compositione sæpe id valet quod Κάτω = deorsum! propriè Et loquitur Lucas, cum ait: potentes detrahi de sellis sublimioribus, in quib. sedere solent Reges & principes. ex Metaph. aut Scat: Aliquem spoliare suo principatu, sic apud Ammianum l. 2. Variis Hist. v. 25. &

v. 53. &

Ἐνέπλησεν ἀγαθῶν = Saturavit lautiori cibo & potu, Ἔμπλησον propriè dicitur de eo, qui cibo & potu implet ad satietat & hilaritatem usq; ut apud Aristoph. in Vespis, „Confer infra Cap: 6. v. 25. & Act: 14. v. 17. Ἀγαθὰ in genere quidem Scat: facultates & opes, D! propriè de lautiore & delicatiore cibo & potu accipitur, quem Latini etiam Res bonas dicunt, ut ape

Criſes adjectæ.

ut apud Nepot in Agesilao, Sic ἐνίκησε τοὺς ἀγαθοὺς vidam sicut Aristoph. in Vespis v. 128 pro: explere cibis delicatis.

v. 54.

ἀντελάβετο Ἰσραήλ, hoc Verbo Græc. Scat. Aliquem sibi subditis; aut infirmus, manu Dei sustentare, aly sucere; ut Es: 41: v. 9. per Metaph. aut aliquem vindicare, asserere in libertatem, curare aliquem periclitem.

v. 55.

Πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν τῷ Ἀβραάμ. Notanda hic mutatio constructionis, ceterum accus. cum Præpositione, et Præpositionis additæ Sativus, Nec enim alii alteri significant quam Abrahæ et semini ejus, Salvis Comparationibus aliis est usitata vide Rasselium in S.

v. 56.

ὡδεῖ μῆνας τρεῖς. Hinc deest Præp. ἀνὰ, vel κατὰ vel παρὰ, quæ alias in Supputatione Temporis significandæ addi solent.

v. 57.

χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν. Implebatur Tempus partus illius, Nam infinitivus τοῦ τεκεῖν ut accusativus positus pro nomine Substantivo

v. 58.

Τὸ ἔλεος μετ' αὐτῆς, μετὰ Cum Genit. Sæpe ponitur pro Dativo in N. T. Hinc μετ' αὐτῆς idem e, qui αὐτῇ illi, sive! erga illam, hic

v. 72.

v. 59.

Ἐγένετο ἦλθον, pro: ἦλθεν: factum est, ut venirent, ut supra v. 8.

v. 60.

Ὄυχί. per Paragogen Attica pro οὐχ, Solet aut

aut ὄυχι Sic adsiberi in N. T. Cum sit interrogatio aliqua; ut infra Cap. 6: 39. vel Cum verbis: λέγω, εἶπω et similibus, si accedens termo Corrigit, ut 3. 1. et infra Cap: 13: 3.

N. 61.

ὄτι οὐδεὶς ἐστιν ÷ Nemo est. Nam ὄτι abundat et in Latina Versione omittendo est ÷ quotiés

N. 62.

Ἐνέυεον δὲ τῷ πατρὶ, Quidam hinc Colligunt Zachariam etiam surdum fuisse sicut et vox κωφός, quæ apud N. 22. et surdum et mutum significat, Id! perperam. Nam innuere alicui, ὁ πατὴρ significat, id! per gestus, quibus aliquid alicui manifestamus, Id! et de Voce, sic! annuere sŏ, qui ὁ πατὴρ aliquid nutu, Id! et voce affirmat.

τὸ τί ἂν θέλοι. τὸ sic positum hic, ac τίς vel τί, est Accusativus Casus et Graecis pro: Κατὰ τί ἀπὸ τοῦ Id! Latine in Versione omittitur. Et hic Leonarmus Jesuita Atticis usitatus sic in sua Cap: 9: 46. et! apud Arrianum in Epictet. Lib. 1. Cap. 15.

N. 63.

Πινακίδιον ÷ Tabellam Cerati, in qua scribere solebant Veteres.

Ἐπιγράψε λέγων, Hoc o ita Capiendum, ac si Zacharias Scripserit et voce dixerit, Id!

Vt. Crises Adjecta.

Ad: Latinè vertit Sebast. Scribsit, Vel! Scri
psit in hanc sententiam, Nam vox λέγ
ω, ἀποκρίνομαι, & similia ver
ba abundat planè, & recte omittitur in Lat. Ver
sione, sic mox v. 67. προσεπτεύδε λέγων
Scal: Dixit dicens ÷ Ait, Sic. Cap. 3:24.
γέγραται ἐν βίβλῳ τῶν λόγων Post omitt

v. 62.

Ἀνεῴχθη δε ÷ aperta & os & lingua ÷ os ejus ap
tum est, & Linguæ ejus soluta est. Nam Lingu
æ ad aperiri, & solvi, frequenter & fit usu
verb suos nominib adjungatur, & in alter
tybie Invenit; At apud Homer: βίον καὶ
βοῦν ἔδοντες ÷ Cibum & vinum edentes ÷ Ci
edentes & vinum bibentes

v. 66.

Ἔθεντο ἐν τῇ καρδίᾳ ÷ Diligenter & attent
Considerarunt, & memoriæ suæ infixerunt
Sic Hagg: 2: 15. Hesiod. in Ἔργ. & v. 27.
Τί ἄρα εἴη ÷ quam Sic Puer erit? quid de eo fi
Sic Act: 12: 18: Τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο ÷
quid de Petro factum est? ἄρα abundat in
interrogationib & in initiis post Τίς vel Τί
Κύριον & favor & auxilium Dei; sic
2. Sam: 14: 19. & Esdr: 7: 6. &

v. 67.

Ἐπληθύνη πνεύματος ÷ Exercebatur sono
Sancti prophetico, fit enim sæpè, ut Ss.
metaph. Sit donum prophetiæ, sic supra v. 5
& 2 Pet: 1: 21. &

v. 68.

ἐπεσκέψατο ÷ invisit. Ps. qui se suscepit ut
pro patri sui; Metaq. petita ab iis, qui a-
gentes aut adflictos visunt, ut eis solati-
um aut opem ferant, ut Act: 7: 23. Mat:
2.6: 36; sic qq supra: ἐπιδεῖν & ἐπιβλέπειν.

ἐποίησε λύτρωσιν ÷ redemit redemptit fuit.
sic ποιῆσαι ἔλεος est misereri v. 72. Πο-
ιεῖν πόρον ÷ navigare apud Herodot. Iu-
daeis aut pariè est redemtio Captivi, Salutis pretii.

v. 69.

ἤγειρε κέρας σωτηρίας ÷ excitavit No-
bis potent servatorem. κέρας pariè
est Corona, per Metaq. Rex, qui vindicat
populum suum e hostes restituit, ut Zach:
1:18. Dan: 7:7. Metaq. petita ab animalib. quo-
rum fuum habent in cornubus, eius fe-
vindicant, Cornu aut Salutis & Salutife-
rum, seu Salus adferens, per Metaq.
ram &: Rex & Servator. &

v. 70.

ἀπ' αἰῶνος ÷ ab eo Tempore, quo mundus
est Conditus, αἰῶνος sæt vitam æternit.

v. 71.

σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, pott σωτηρία
Christi per Metaq. pro Servatore, In: ἐξ ia
addit: ἐξ ἐχθρῶν, potius S.I. Sic explicam,
aut

v. 70. ℭ Crises dejecta
vt ipsa salus & redemtio intelligatur. ℭ

v. 72.

Διαθήκη scat ꝑ specie actus vel Testamen-
ti, ꝑ a διάθεσθαι, q. est: Constituere
Ordinare, vel diam pacisci et Legem ferre
Alii ℭ hinc reddunt ffœdus, alii Testa-
ment; sed res eodem redit, quia pacta div
nã cum hominib se sunt ꝯ instr testmti.

v. 73.

Ὄκον; debebat sici: Ὄκῳ, quia cessit in
ὀκῶνδι, sed hic loc cum genitivo jung
solet fit aliquando, vt substantivum sequen
sequatr casum vel abiri sequentib; vt ap
Virgm: urb quam statuo vestra e, ms: er
ἓ δῶναι ἡμῖν: vt det nobis: facias nob
pact, sic Apoc: 2: 7. δώσω ἐσθιειν: dabo ed
cultat edendi.

v. 74.

Ἐκ κεφὸς: è manu: potestate, vt v. 7

v. 76.

Προπορεύῃ σε: ibis ad faciem: ad eum,
dicis ibi: vt supra v. 17. per Metaph
S. I. è ministerio dni ad ꝓparandam vi
ei ad suscipiendum suum Regnum. ℭ

v. 76.

Διὰ σπλάγχνα ἐλέους: per maynam mi
ricordiam, cum enim duo voces idem sig
ficantes conjungunt S. m. augent ad sig
nifi

Significatio. ἐπιφαύσαι Scat specie visura per Metaq. aut animum, et alii motus, seu misericordiales, sicut Coloss: 3: 12.

τὰ τοῖς St: Solorientis. per Metaq. Xm, qui nobis solis instar adfert lucem cognitionis et laticiq.

N. 79.

ἐπιφαῦσαι ut illucescat. Hoc Verb specie St de exoriente Sole, ut apud Chrysostomum Cap. 11. aliquando simpliciter venire, advenire, in bleq St de his qui cum splendore advenient, unde maxime diis tributi, v.c. apud Plutarchum: ἡ τοῦ Θεοῦ ἐπιφάνεια Dei adpacitio. Et sic! ortus xsti St ἐπιφάνεια 2. Tim: 4: 10. NB. verò! Verb φαίνειν et ἐπιφαίνειν specie ea: in lucem edere, cui aut ponit St neutraliter pro lucere seu adparere, subaudiri recipi cum ἑαυτόν: ostendere se ipsum.

Σκιᾷ θανάτου Umbra mortis, est Caligo mortem adferens. Umbra per Metaq. St Spe Sedt Tenebras, Caligo aut Miseriam et Calamitates.

τοῦ κατευθῦναι de specie Sat: dirigere pedes ejus, qui in Tenebris ambulat, ne impingat, per Metaq. aut St studia et desideria sua.

εἰς ὁδὸν εἰρήνης Qui viam prosperi et felicem, Nam pax Hebræis Sedt: omne prosperitas, Via aut per Metaq. et vivendi ratio.

Vitq imp

Crises Secta.

vitæ institutum, status, quomodo homines ire, ambulare, proficisci idem sit ac vivere, vitæ alicujus institutum tenere.

v. 80

Πνεύματι, πνεῦμα s. t. Scil: Sapientiam & intelligentiam rei divinæ, & virtutis studium, ut ad Rom: 8:1. ÷ secundum spiritum ambulare, cui contrarium est secundum carnem ambulare.

Ἀναδείξει ÷ dum se se ostenderet Messiam ipso facto declararet. Quæ suo dicto. Ἀναδείκνυειν est declarare publicè designare aliquem ad aliquod officium: Vide Rosenmul. et Bloomfield hanc vocem illustrant.

Caput 2dum

v. 1.

Ἐξῆλθε ÷ publicabat; ut Dan: 2:13. M. 2:26.

Ἀπογράφεσθαι ÷ ut describendum se. Totus orbis ÷ Regnum, Imperium, Regnum per Metaph. vel si mavis: Series sive ambitus totius Completi orbem. Ἀπογράφω in activo est describo, Forma Media Ἀπογράφεσθαι sc. se describendum curare. Intelligit vero s. l. ea descriptio, quæ aliter Census dicitur cum Gens, Nomen, Uxores, Liberi, in

Fabulas re
lectiones, ut
Solebant
tus volui

Πρώτη ἐπί
post semum
Judaicum
eum facerent
bent ver
et, quam
pe super
tivo, et jam
1:15. Sm: M
pens exact
tiastes, Aci
Tοῦ Πρωτο
Cum accent
qui primus
accent. in pe
fotum par
Ἐπιτάγων ÷
τάγων ÷ fa

Tabulas referebant, sicut et bona et possessiones, ut pro censu tributa facerent. Id! quia Herodis tempore tributum non solebant Judæi Romanis, vidit Augustus voluisse eos cognoscere vires Imperii &.

v. 2.

Πρώτη ἐγένετο. Quia Cyrenius decennio post demum Syriæ Præses factus et censum Judaicum descripsit, ut Judæi secundum eum facerent tributa, hæc verba sic sunt vertenda: Hæc descriptio prius facta est, quàm Cyrenius esset Præses, quomodo sæpe superlativus ponitur pro comparativo, et jungitur cum Accusativo, ut Joh. 1:15. ὅτι πρῶτός μου ἦν. prior me erat. prius erat, quàm ego. Sic Hesychius Illustrius, Aristog. in Nubes Arist. 552: Πρῶτος δ' ἁμαρτικὸς ἐδιδάχθη τῶν δεντέρων νεφέλων. Comœdia, quæ δεύτερα νεφέλαι prius edita est, quàm 2da Nubes. &

v. 7.

Τὸν πρωτότοκον. Primogenitum, Sclct! Cum accentus e in antepenult. notat eum qui primus in lucem editus, si vero sit accent. in penult. Malim notat, qui primus fœtum parit. &

Ἐσπαργάνωσεν. fasciis involvit, ut ἀπὸ τοῦ σπάργανον. fascia, quod ut ἀπὸ σπαράσσω. Ta-

cero &

Cruces adjecta

lacero, quasi dicas: pannis celeri pacerat
Nec tn! sic! cum otiosis in ferendum
tiam ꝑtt. asperit lacertos adhibuis
pannos, Nam stolæ Cujusvis gen
panni dicunt, sic ϛακὸς dr à ϛεγ
μι ÷ Scindo, rumpo, et tn! ꝑ Matth
ϛακὸς ἀγνὰ ϛακοὺς dr rudis ac recen
, pannus &
ἀνέκλινεν ÷ reclinavit eum in ϛepe, d
κλίνειν dr de iis, qui collocant in lect
quiescendi Caa; ut apd Homer odyss
" K. 9. v. 794.
ἐν τῇ ϛάτνῃ. Hæc vox duplicem habet
gnificationem; Notat enim stabulum, in
menta stabulant, et ϛepe, in qui
mentis adponunt abula, Etiam hab
na vox: ϛepe ubi significat hab
Hic accipere debemus pro ϛepi, in qu
stabulum ubi jumentis, id enim ꝑ
est; ut in eo rubi in canis infans
ponatt. Nec Maria dicit ꝑ ꝑpriè ἐν
ϛάτνῃ reclinasse, do quod in eo reclina
facere, id ϛatum ideo, quia alius ꝑ
tium in diversorio o ekat. &
v. 8.
ἀγραυλοῦντες ÷ sub dio agentes, in agr
permanentes, ideo ut custodiant grec
ϛρ vexilla ab ἄγρος et αὐλὴ ÷ locus
dio, ovile, aliunde dep, unde αὐλίζε
sub

Evang

sub dio agere, o
gonia K. 2. 6. 7
stores sub dio

Jubilæus es

Est hic similis
vere vit, Ser

" Archos Kupiè

Gabriel, qui
ꝑ missus fu

Δόξα Κυρίῳ

ingus adpare
Dei, in Gabaon
est: 1 Reg. 3. 11.
opinio, fama
dem! majesta
ut Matth. 6: 2
ꝑ quæ lucē exi
adparet.

δοξάζειν ϛρ
dicunt: exer
tiꝑ: magn e
ψl. 148. v.

Αἰνούντων ÷ ll
do hoc Ver

Εὐδοκία ÷ be
Deum sibi pl
minum pacan

sub Sio agere; si apud Hesiodum in Theogonia V. 26. Ποιμένες ἄγραυλοι = pastores sub Sio agentes.

Φυλάσσοντες φυλακὰς = agentes Vigilias, Est hæc similis Constructio illi Latinor: Vivere vitã, Servire Servitutem. V. 9.

Ἄγγελος Κυρίου, Intelligi § 1. debet Angelus Gabriel, qui de Jos. & Jesu nativitate supra missus fuit, qui & ipse filius Dei dicitur.

Δόξα Κυρίου = Splendor Cælestis & eximius, in quo adparere solebat Deus, seu filius Dei, in Tabernaculo & Templo, ut videre est: 1 Reg. 8: 11. Proprie quidem Δόξα est: opinio, fama, existimatio, honor, Gloria, dein: Majestas Regia & Splendor Regius, ut Matth. 6: 29. deinde: Majestas divina, qua Luce eximia solet indicari, cum deus adparet. V. 13.

Στρατιὰ οὐρανίου = Angelor divinor, qui dicuntur: exercitus Cæli, quia deus invisibilis tanquam exercitu, Sic! 1. Reg: 22: 19. Ps. 148. V. 2.

Αἰνούντων = Hymnos Canentium, quomodo hoc verbum adhibet & Esdr: 3: 10.

Εὐδοκία = benep Tacit. Sensus ea videtur: Deum sibi placere & adquiescere in Salute hominum parcenda. V. 15

22. Cases Adjecta.

v. 15.

Οἱ ἀνδρωποι οἱ ποιμένες, est Pleonasmus
frequens in Matth: 13: 45. Homo Patrifamilias
& homo Rex, sic Latini dicunt. mulier
ex ancilla, homo servulus &c.

v. 19.

Συμβάλλοντα, quidam vertunt: intelligens
aliquando est Conjicere, intellectu assequi
quæ, D! alii putant: Compositi ponit pro
simplici: reponens vel, infigens memoriæ
ut apud Hesiodum in Ἔργοις v. 107. &
Supra Cap: 1: 66. ponebat in Corde.

v. 21.

Ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ: Cum
dies octavus adesset, impleri enim
dies constitutus cum adest, ita cum dicit,
mox v. 22. & Act: 2: 1.

Κ͞ς ἐκλήθη: h vocabat, Κ͞ς Sic
mo scatt: h, Sic v. 15. & infra Cap: 5: 17.

v. 22.

Ἡ καθαρισμὸς: purificatio ejus, Purifi-
catio autem hic notat Sacrificium, quo
expiata purificabatur, & offerendum de-
fectio die post Circumcisionem.

Παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ: ut sisterent eum
Dno. Hoc Verbum proprium e Sacrificiis
quæ dicunt Παρίστημι & Cum acc. ad
movendi, vide Rom: 12: 1. ibiq; Elsn. &c.

v. 2

Evang.

Διανοῖξαν μ
pri primus
ἔμπρος κλῆσις
crabitis, ejus
pro: ee, ja

Κατὰ τὸ εἰ
imperat est
pe Præci &

Ἔτερος prop
quia per ill
jungunt, E
sis adsibet
Elianum
simul sumen
xi, vel binis
ē par Calc

Ἦν Ἀνδρωπος
enim sic vo
Joh: 1: 6. ib

Παράκλησιν
tatium &

Πνεῦμα ἅγι
Concipiba

Κεχρηματισ
χρηματισθεί

V. 23.

Διανοῖγον μήτραν, est Aggraeis Hebr. quã qui primus nascitur, seu qui est primogenitus, si aperiri debet.

κλῆθησεται ἅγιον Κυρίῳ ἔσται, sept. exit, seu Deo consecrabitur, ejus ministerio inserviet, Volati pro: ee, jam habuimus Supra.

V. 24.

Κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν, sic ut institutum aut imperatum est. Dicere, pro: imperare sunt Graeci & Latini, vide m. Matth: 5: 21.

Ζεῦγος proprie est jugum, dꝯ à ζεύγνυμι quia per illud jumenta Currui vel aratro jungunt, Etiam simpliciter pro bobus junctis ad sibi Herodot. L. 11. Cap: 31. & Elianum L. 9. Cap. 25. D. Quia plerq; duo simul jumenta jungunt, sic passim pro paxi, vel binis ponit, sic Ζεῦγος ἐμβάδων par Calceor, vide hoc apud Aristophanem.

V. 25.

Ἦν Ἀνθρωπος, erat quidam Vir, usurpat enim sic vox ἄνθρωπος apud Graecos, Vide Joh: 1: 6. ibi q. loci Elsn.

Παράκλησιν Solatium, Liberatoꝝ, quia solatium ex afflictione erat allaturus.

Πνεῦμα ἅγιον, Spiritus Vaticinus eum Conscribebat, seu eum agebat. Est Hebraismus.

V. 26.

Κεχρηματισμένον, erat ei oraculum datum χρηματίζειν dꝯ à χρῆμα, res, Negotium est, in

Cruces adjectæ.

ꝺ' in genere scat: agere cum aliquo, alic
audire ꝺ ei respondere, ꝺ' Lxpl ꝺ' Lx
gib ꝺ Magistratib; Cum Cives audien
Actus Suum Cui tribuunt, aut Cum
gatis R. sant. ꝺ Deo aut Lx Deo, Cu
ille Libris Lupica Naa alq; ei revelat,
oraculo reddit, sic Matt: 2:12. Confer.

Ἰδεῖν θανάτου ÷ sentire, seu! experiri m
t, vel! simplicit' mori, Ἰδὲ vel Ἰδεῖν ÷
Dere, ꝺ' Lxpè pro Sentire. ¶

V. 27.

Ἐν τῷ πνεύματι ÷ alias per Sp. S. sic Cap. 2:
Καὶ τὸ εἰθισμένον ÷ secundùm mor ÷ Ge
ꝺ' Legis, quia participium ut pontat
pro Nomine subst. e solenne Legis. Do
mos vel Consuetudo ponit' pro Mandat
vel Præcepto. ¶ V. 29.

ἀπολύεις ÷ dimittes ÷ hinc mori, ἀπο
ω Ppriè est: dimitto, vel! finis ire, ꝺ'
ire, discedere, & similes voces, Lxpe nota
mori; sic! & ἀπολύεσθαι ÷ abire pon
ꝺ' Num: 20:29. pro mori, sic! ἀπεθ
ꝺ' ꝺ'αι ponit' Jon: 15:15. pro mori. ¶

Θεοσεβὴς Lk. 23: Quivis Cultor dei ꝺ' quid
Cultor dei, in quam! Servus dei, seu! M
ster, ꝺ! sic Specialim Progeta ꝺ' Serv
dei, quia ejus Ministerio Galiæ adjectus
Ἐν Ελπίδι ÷ felicit' Est aut Lxpectam Fo
nabla, qua prosequimur abentes, vel m

vel moritatos vi,am; ut Jen: 15:15. abibis
ad patres tuos ἐν εἰρήνῃ. ℟
℣. 30.
Εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου. Hic leonasmus ē.
ac si simplicitē dixisset: vidi; ut Job: 19:27.
Latinos hoc: Hisce meis oculis vidi, simile ē. ℟
Σωτήριόν σου 68 ÷ Servatorem tuum, sic Paulo
ante ℣. 25. Solatium pro Solatii amo-
re, et ℣. 32. Lux, pro Lucis amore. ℟
℣. 31. ℟
Κατὰ πρόσωπον πάντων ÷ quos para-
sti in conspectu ejus ÷ ob. Sol at enim
hæc præpositio apud Hebræos non pro simp-
licii dativo. ℟ ℣. 32. ℟
Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, MB: Hic est
trajectio, pro: φῶς ἐθνῶν εἰς ἀποκάλυψιν
Ἀποκάλυψιν hic notat illustrationem
quæ Gentium mentes illustrante, seu illu-
minante doctrinâ Salutari. φῶς εἰς ἀπο-
καλυψιν idem est, ac φῶς ἀποκαλύπτων ÷
Lux revelans, seu illuminans. ℟
℣. 32. ℟
Κεῖται εἰς πτῶσιν ac positus ē Casu ac re-
surrectionem. Κεῖται enim ō Ἕστ. jace-
re; Bl: et: poni, Constitui, vel ut alii; ejus
adminiculo se erigunt cum jacent, velut
qui stant ad eum offendant et cadant. per
Metag. aut Cadere est perire; Resurgere
aut ex interitu ē revivisce re. ℟ εἰς ℟

20.

Crises adjecta.

εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον ; ut sit, ille Le
vator prodigiosus, Cui se alii opponunt. Si
lor, v. Latine signum, sæpe e Hebræo, & Mira
culum, prodigium, v. pro Metonym. Homo
digii instar, & homodo apud Flor. portent
vile, servit ad Miraculum faciendis, Confer
Esa: 8: 18. ἀντιλέγειν aut ὁ Hebr. Scat. vere
sed factis adversari; uti Rom. 10: 21.

v. 35.

Διελεύσεται ῥομφαία, Potest Locutio accipi,
dicatur gradissime dolore adfectivi Mariæ
Cum videbit Xtum mori ent, sicut gla
dio trajicitur Magnum Sanguinis dolorem
& cruciatum. vel gladius per Metaf. Sa
Calumnias, quib Maria erat oneranda,
Xtus, qui erat ejus Cor seu animus & vi
luptas, Nam ex Calumnia ē Xto ad mort dan
natus.

v. 36.

Ἀπὸ τῆς παρθενίας ; ex quo ei nubserat
proximo viro ; à pubertate. Παρθενία
pubertas, seu Annus circiter 12.

v. 37.

Οὐκ ἀφίστατο ; assidue frequentabat Sa
Templum, ut ibi sacris adesset, & sibi va
caret, quo sensu diam Actor. Cap: 24: 5
semper dicuntur fuisse in Templo
Νύκτα καὶ ἡμέραν ; perpetuo ; sine int
missione ; ut 1 Tim: 5: 5.

v. 38.

Ἀνθομολογεῖτο ; laudabat Deum. ὁμολο
γέω proprie e: idem dico, assentior. Dde

Evang
diam Scat. Co
in N. J. Steg
mo ubi verbu
laudare. Com
ponitur pro
Ἐφίστο, ἐφί
v. 22. sic Ve
cruciti vel
sic γγ de Xt
crevit aben
ab aquis pe
usq ad exal
Χαρὰ ὅτι ἐσ
ternam de
vel mos, e
grat facit
hanc Vocem
dei favor
sensu meli
Κατ ἔτος ;
Τελειοτάτ
peregrinent
Ἐν τῇ συνοδ
later facient
L. 3. Cap. 2
Conventus

diam Scat: Confiteor, palam procogitor, &c
vii N. T. Oteq Scat: Ilaudare, sicq & Hebraice
mo, ubi Verbum idem, qd Confiteri, Scat et a
laudare. Compositū Lauk: ἐξομολογέω
ponit pro simplici, ut Esdr: 3: 11. &

v. 20.

Λογίζο, λογίζ notat eruditionem, ut Act:
7: 22. sic Veteres eruditi vulgo λόγιοι
eruditi vel sapientes vocabant, et eo sū
hic ꝟꝟ de xto dī, qd intellectu rel divinas
Creavit abundè, Nam! impleri è Metaf.
ab aquis petita, quia ūb implētur vas
usq ad exuberantiam

Χαρὶς δὲς ex χάρις aliquando Notat ex-
ternam decentiam Corporis, vel oratiōis
vel mor, et quicquid Idem Commendat, é
grat facit alīb, eōq sū putant quidam
hanc Vocem accipi, Sd! Sæpè χάρις est
Dei favor, benevolentia amoris, et hoc
sensu melius hic accipi potest. &

v. 21.

Κατ' ἔτος ÷ ex Consuetudine, vel Lege; ut v. 27.

v. 43.

Τελειωσάντων ἡμ ÷ Cum Ritus Ritmor
peregissent et absolvissent

v. 44.

Ἐν τῇ συνοδίᾳ ÷ in Cohorte, seu Cohorte simul
iterfacientium; sic apd Arianum in Epict.
l. 3. Cap. 26. ejusdem originis et σύνοδος
Conventus multor de rebus suis Consultatuos

28.

Crises Adjecta.

Ἡλίου ἡμέρας ὁδόν, Supple: Μίαν: Festi stitet unius diei. Vb: Mos Vetus it: stinet spacia, et Locos intervalla dierum notandi, Ἐξίστασθαι aut saepè ponitur pro: ire, proficisci, ut et Latinum Venire, sic saltuando sumitur

Matt: 27:63. v. 246.

Μετ ἡμέρας τρεῖς: Die tertio, sic quoque

v. 247.

Ἐξίστανο δε πάντες: stupebant vel, Ἐξίστασθαι proprie est: de Loco moveor, de statu discedo; sic transfertur ad Significationem alienationem mentis; Cum alienis pergo, vel ipsum sensum sibi eripio, seu admiratione, vel timore, seu etiam visione, unde Ἔκστασις est visio, Cum alienis ea et traditur Act: 10:10.

Ἐπὶ τῇ συνέσει: de intelligentia et responsionibus ejus: doctis et eruditis. Figura hypallage pro Grammaticos: ἐν συνιέναι. σύνεσις ὁ ἡ in graeca prudentiam, id et intelligentiam in Litteris et doctrinis est, ut 1 Cor: 1:19.2

v. 248.

Ἐξεπλάγησαν: fabi fuerunt attoniti et pleoben proprie est: aliquem ex cathedra suo Loco, quemadmodum Ἐξίστασθαι. de Alicui stupori injicere, quo mens de statu suo quasi deturbatur, ut sui compos, quod fit ex terrore, vel admiratione, vel alio aliquo modo.

v. 2

Evang

Τί ὅτι. Supp
quę Caę
4:4. Est ad
mula Solle
Ἐν τοῖς τοῦ Π
reb patris
Ἐν τοῖς τοῦ
Jesus! Fu
bus idem e
mei, vel la
4:5. Ἐν τῷ

Ἠλικία. Vo
poris; ut
11. Hic rest

Ca

Τῆς ἡλικ
necatis, v
scat; ut 5.1.
via, quia
χειροτονήσ
procurato
erant, qui
in provinc

v. 49.

Τί ὅτι. Supple: τί γέγονε, vel τί ἐστι? quæ causa? quæ ratio? ut Joh: 14: 22. Act: 14: 4. Est adhuc: e scrutantis, et ut 3. l. formula sollicitè cogitantis.

Ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου? vel in templo, vel res patris mei, si placuit! Subaudi: σοφίᾳ, quomodo apud Hoseæ 4. l. Contra App: Ἐν τοῖς τοῦ δίου? in templo Jovis. Si placuit! Subaudi: πράγμασι, et τὰ ἐν τοῖς τοῦ idem est; qd. occupata ee in rebus patris mei, vel agere res patris mei; ut 1 Tim: 4: 5. Ἐν τῷ τοῦτο? hoc age.

v. 52.

Ἡλικία. Vox hæc duo scilicet: et statum corporis, ut Cap. 19: 3. et alibi; ut ad Hebr: 11: 11. Hic rectius de statura accipimus.

Caput Tertium.

v. 1.

Τῆς πρωτοκλίας? Imperatorii. Vox hæc est generalis, et magis, et minus Imperium scilicet; ut 3. l. Tiberio Cæsari tributa πρωτοκλίας, quia summam rei potestatem habet, 3. l. Χειροτονεῖν ἀρχὴν? Sic P. Pilatus, qui et erat ille procurator Judææ. Procuratores autem erant, qui principem loco mittebantur in provincias, imò! hoc aliqui illi pecunias

Casus adjecta.

pecunias in Collybanta ad filium Zerting
tes, alii vero Pollinge et Zorisictiones
bebant, qualis Procurator erat in Iudæ
Pontius ille Pilatus.

Τετραρχοῦντος, Τετράρχου, pro ubi de prin
pes, qui in parte alicujus Regni tene
et Supremo imperio eam gubernant, si
in, ut Regium Nomen gerant, sta! Cum
Herodes M. moreretur Regnum in tri
tit reliquit filiis: Herodi Antipæ, qui
Intelligit, Philippo, et Archelao.

V. 2.

Ἐπὶ ἀρχιερέως ÷ Cum Pontifices nps. essent
Annas et Caiaphas. Ubi Constr. Cum Pontifi
Tempus stat, quo aliquis Munus gerit,
ut Cap: 4: 27. Ἐπὶ Ἐλισσαίου ÷ Cum Vivente
Elisæus Propheta. Duo sic memorantur
tifices Summi, quod in alta Vitæ fuis
alterius Vicarius.

V. 4.

Φωνὴ βοῶντος ÷ Vox Clamantis ÷ Cum ma
na Vehementia Dicentis, et Voces ad rest
Sententiam Componentis, Nam! Clama
Sæpe adfectu et Vehementiam admonitionu
Ἑτοιμάσατε ÷ Parate Viam Dni ÷ Vestr
Studia, Vestram Vitam ad Dnm recipiendum.
Εὐθείας ποιεῖτε ÷ Curvas ejus Semitas fac
tote rectas. NB: differunt Τρίβος et ὁδός
Nam! ὁδός est via lata vel Regia, Τρίβος
et angusta et Semita. Dein. Τρίβος ÷ Stes

V.

Πᾶσα φάραγξ
baratro, Cu
Mag. aut
animi Super
positi; qual
lita per valle
et humilita
mentis, si ver

Εἰς ἔυθειαν.
Subaudito, Cu
via Curva si
bant, et via
et inæqual

Πᾶσα ὄρος
is et pue, d
Subaud. per
fine emphasi
et Terrestr
ibus rebus

Ὄψεται Jo
÷ particeps
per Metho
rici, adipi

Ἐκπορευόμε
debant ad

v. 5.

Πᾶσα φάραγξ, φάραγξ est Vallis, hiatus, barathr, Cui opponit: mons e Collis. per Meta. aut! ut per mont intelligi possunt animi superbi e viam Dei in celsitudine positi; quales St: Rectores populi Judaici. lita! per vallem intelligi possunt humiles e humiliti se se sentientes, quos illi despri-
„ menti, hi verò exaltabunti. ¶

Εἰς εὐθεῖαν. Supple: ὁδον, quæ vox etiam mox Subauditi, cum St: αἱ τραχεῖαι. St aut hæ vias curvas homines, qui a recta Constantia pravitate declinant, et vias asperas cum vita sua e Veritate inæqualis. ¶

v. 6.

Πᾶσα σάρξ ÷ de Corpus, Nam σάρξ Hebraeis Græcis Corpus est, et in universum etiam Græcis Corpus Scitt. per Synechdochen aut. qua pars ponitur pro Toto, hominem notatt, nec tm sine emphasi: ut significett homo infirmus et terrestria sapiens, uti Corpus terrestribus rebus utitur, dittr.

Ὄψεται ÷ Videbit Salutem ÷ particeps fiet Servatoris, Salus ejus per Meta. e Servator, et Videre est experiri, adipisci. ¶

v. 7.

Ἐκπορευομένοις ÷ qui e urbibus egredebantur ad Jos. in desertum.

Τεχνη

Crises Adjecta.

Γεννήματα ἐχίδνων ÷ progenies Viperarum. Matth. 3. 7. 12. 34. 23. 33. Luc. 3. 7.

A vipera & serpens est nomen convitii, significati hoc pestilentissimus, quo usus Apud Suetonium in Caligula Cap. 11. Calig. Natus, Ode! est convithi genus, parentes alio respiciendo, significat. Leo: aliquem eo rejicens factum e pessimus. Dei a pessimis moribus orti, ut Apostolus Petrus. G. Scena: genus sacrilegum.

Ὑπέδειξεν ÷ demonstravit, docuit suo exemplo & Verbis, sic Mat. 3. 7. Vide sic Ra

v. 8.

Μὴ ἄρξησθε &c ÷ ne cogitetis apud Vos. Verbum ἄρξησθαι abundat Hebraismo. Apud dicere, idem est, qd Cogitare.

Ἐκ τῶν λίθων τούτων ÷ ex his lapidibus ÷ ex minis, qui stant lapidum loc. Lapis Matth. 4. si homo stupidus & apud Ferent Quid istas Lapis?

v. 9.

Ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη - alias Scat: aciem, seu dolabr, d apud Polybium L. 1. Cap. 28. St hoes emi tes, seu! Rectores Rip. Jud. Ita! Sic radix, qua eos sustinet, erunt promissio Abrahamo, & posteris ejus in Canaea collocandis, stabit. Secures aut, per radices amputantes, erit p. d. Ecclesia evectit Rmps. Judaicam.

v. 10.

χιλιάδων. χι
Vestem intior.
qua Romanis
Pol. l. 1. χιλιο

Τελώναι ÷ pu
galium. Hoc Ge
Romanos, apo
primitias red
mines, Unde
Rom, In! est q
Ape respiendi
tes. Vel! Hoes Pu
Equit, qui Vec
dnt. Imò! Mit
ipsis publicani
in N. T.

Πρασσέτε ÷ ex
de Vectigalibus

Διαβεβήκατε ÷ q
aliquis extorq
jurtiam & d
tiam latine:
Titulus de Co
ce Vectib: περ

Συκοφαντήσητε
Ctextib. συκ

v. 11.

ΧΙΤΩΝΑΣ. ΧΙΤΩΝ est Tunica, propriè ea Vestem intrior: sicut ἱμάτιον Vestis exterior, quæ Romanis Toga, Regis Pallium erat, Pol. ΧΙΤΩΝ generalius quamvis Vestem sc.

v. 12.

ΤΕΛΩΝΑΙ. Publicani, seu Redemtores Vectigalium. Hoc tempore Judæi erant vectigales Romanor. apud Eos vero Plebs vectigalia per primitias redimebant ab Illi per agrestes homines, Unde Publicanor ordo honestus erat Romæ, In Judæa avaritia et rapacitas solent sæpè reprehendi. Do. intellexit ipsi Equites, vel Græcus Judæi, qui ministri erant eor. Equit, qui Vectigalia per Judæam conduxer dnt. Imò! ministri illi Plebi pejores erant ipsis publicanis, et sic, Do. male audiant in N. T.

v. 13.

ΠΡΑΣΣΕΤΕ. exigite. Do. hæc vox peculiaris de Vectigalium exactione.

v. 14.

ΔΙΑΣΕΙΣΗΤΕ. Nemini vel vim et violentiam aliquid extorquendo extorquete, aut alicui injuriam et damna inferte. Ipsa vis vocis etiam latina: Concutere, unde in Pandectis Titulus de Concussione, quæ in Basilicis Græcè vertit: ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΕΙΣΘΕΩΝ

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣΗΤΕ. defraudate adhibitis falsis ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ proprie est: qui accu-

satione

Fises Adjecta.

ὀψώνιοις ÷ accusatione falsa innocenti obtrudit. Stipendiis, Groscrie aut ὀψώνιον de Cibus emtus, nam ὄψον est Cibus, et quidem imprimis, qui in macello emitt, ὀνεομαι aut

V. 16.

ὑπηρέτου ÷ Subditus, qui vel vilissimum ministerium ei præstat, proverbium hoc petitum à Servulis, qui dñi Calceamenta pedib Lubricantib. solvunt & Calceamenta auferunt.

ἐν πνευματι ἁγιῳ ἐν πυρι ÷ Sp. S. igneo, seu ejus vis est instar ignis ad penetrandos et secandos animos data. Vide Act: 2: 2.

V. 17.

τὸ πτύον ÷ Ventilabri, quo fœces et paleæ à frumentis purgantur. Metaph. Scitè de eo, quod pios secernit ab impiis, quale est ipsum Verbum Dei, Adversitates, Crux &c; sic etiam Virg. 1 Georg. loquitur de vamo.

διακαθαριει ÷ purgabit ÷ plenè, et ad finem usq purgabit aream suam. Vid significat. in Compositione augeat; sicut Latinè: per Area hic locus in agris, in quem frumenta comportantur et triturantur, et 3. l. per Metaph. ipsa frumenta intelligit, per Metaph. verò 1. 2. l. intelligit ipsos populos Jud. qui erat purgandus.

συναξει ÷ σιτον, per σιτον propriè intelligit frumentum vel triticum, per Metaph. autem homines pios, ut per paleam impios, qui de frumento ÷ prius adsecent ÷ mixti sint, dicitur simulant, de Cum separantur de Ventilant

ventilanti, ad
frumentum seni
ristiana, sicut
tus sine fine,

ὃν ἐποίεσε ἐ
abundat, qd e
st, vide Geo

προέφημε, Ho
ta peccatis
vitæ addit; J

σωματικῶ ἐ
figura Visi
et Visibilis,
Sp. S. in figu

Jesus dex
Cujus hic e
phit dicens

ὑιὸς ὁ ἀρχι
ticulus en
Superlativu
filius unig
Homer &

ἀρχομενος ÷
Ministerium
Act: 1: 22.

ventilanti, apparent palea ÷ insectes. per
Horreum senig. Metaphoricè S. I. intelligitur Ecclesia
xstiana, sicut per ignem Gehennalem impios et inutiles sine fine, quem impendebat suis q̃s. ℭ

℣. 19.

Ὧν ἐποίησε &c Herodes in fine v. elegantes abundat, qd et aliis Scriptoribus frequens est, Vide Grotium. ℭ

℣. 20.

Προσέθηκε, Hoc verbo addit, Cum quis peccata peccatis cumulat, et alia flagitia prioribus addit, sic Act: 12: 3. ℭ

℣. 22.

Σωματικῷ εἴδει ÷ Corporea specie, seu figura visibili. Εἶδος ē species exterior et visibilis, sc ab εἶδω ÷ Video. Sensus ℣ est. Sps S. in figura corporea Columbæ descendisse. ℭ

Φωνὴν λέγουσαν ÷ Vocem dicentem ÷ Vocem cujus hic erat sensus; ut supra Cap. 1: 63. scripsit dicens ÷ Scripsit in hunc sensum. ℭ

Υἱός ὁ ἀγαπητός ÷ filius dilectissimus, Articulus enim ante adjectivum repetitus superlativum indicat. Sæpe aut sic vertit filius unigenitus, Vide Gen: 22: 2. et apud Homer ὁ ἑμός. ℭ

℣. 23. ℭ

Ἀρχόμενος ÷ Cum inciperet et publ. officium ministerium, ita vox: ἀρχιερεὺς Act: 1: 22. usurpat ℭ

Cap. ℭ

Criſes Adjecta

Caput Primum

N. 1.

Ἐν τῷ πνεύματι ÷ ſubibat vel compellebat
prex Spſ. S. Confer Cap. 1:12. & Marc: 1:12. Prop
tio ἐν 5. l. Scat prex, Seu Cauſa efficiens; ut Matt:

N. 2.

Πειραζόμενος ÷ Tentandus, Seu! ut tentat
præſens & participii ponitur pro futuro, q
piſtimè ſit. v. c. Cap. 3. N. 9. οἰς arbor excindi
pro: excindet. Est aut tentari 5. l. idem, q
ad defectionem ſolliciari, ad peccandum in
pelli; ut diam Matt: 19: 3. quo ſu ubi ne
tur deus quenquam tentare, vide Jen: 22:
Διάβολος ſtropdie, e Calumniator, obtrectat
ut διάβολος ἄνθρωπος apud Eunap
ſtè Euſtatio ad Homer; Καὶ ἐξελθὼν aut
ſic ſb malos dæmonios ſtinctos.

N. 3.

Εἶπε τῷ λίθῳ ÷ jube hunc Lapidem fieri p
nem. Dicere pro jubere ſæp. e; ut Marc: 5:

N. 4.

Γέγραπται, Sic ſimpliciter loquebantur Judæ
Cum ſcirent aliquid in Moſe, progetiſſe
" ſcriptum, vel præceptum, vel mandat
Ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ÷ ſ. pure ex pane Vivere
ſic ψl. 50: in te unum peccavi ÷ in te ſolu
Ζήσεται ÷ Vivere ſolent; ita Capiunt ſæp
futura, ut multis exemplis patet ex Hebr
" ad quem vide Præterea Cap. 5. &
Ἐν παντὶ ῥήματι ÷ faciendo Mandatum de
Sive

Sive! Vivat homo
ſpud ÷ dictam vel
eſt ſpur jubere,
Τῷ διακονῷ
lis, nec enim opus
Terra Judaica
Rhetoricam; qua
Regna mundi oſte
gna ei oſtenderet
Ἐν ὀλίγῳ χρόν
modo quidam &
e monte enim
pore multa Reg
Τὴν ἐξουσίαν
et pottas funda
Regios, in quas
Προσκυνήσῃς
νήσῃς ἐμοί. P
apud S. Scripto
dativo. Προσκυ
mi corpore ali
erat dum Ven
Ὕπαγε ὀπίσω μ
à me, itaq! ὀπίσ
ſolet conſpectu
rog! ut abſcedat
nectetum po
Ἐπὶ τὸ πτερύγι

sive! Vivet homo & felix erit, si deo obediat.
ἔπος ÷ dictum vel verbum, & optatum; sciat dicere
est quæ jubere, ut Cap. 3. diximus. &

v. 5.

Τῆς οἰκουμένης, supple: τῆς ÷ orbis habitabilis, nec enim opus est, ut Locus intuitu temeritatis Terra Judaica. Vel aut diabolus, per figuram Rhetoricam; qua pars ponitur pro toto, omnia Regna mundi ostendere dicitur, cum multa regna ei ostenderet. &

Ἐν στιγμῇ χρόνου ÷ momento temporis; quo modo quidam tempus legit apud Veteres & monte enim altissimo brevissimo tempore multa Regna poterant conspici. &

v. 6.

Τὴν ἐξουσίαν ταύτην ÷ hæc Regna. ἐξουσία est potestas fundandi Imperium, & Metonymice, ipsa Regna, in quæ datur Imperium.

v. 7.

Προσκυνήσῃς ἐνώπιον μου, pro: προσκυνήσῃς ἐμοί. Nam! græcis: in conspectu, apud S. Scriptores simpliciter ponitur pro dativo. Προσκυνεῖν autem: prostratio humi Corpore aliquem adorare, sic mos erat Deum venerantium. &

v. 8.

Ὕπαγε ὀπίσω μου, græcis hæc Scil: abscede à me, itaq! ὀπίσω μου ponitur pro: ἀπὸ ἐμοῦ, Scilet Conspectu; Sic Marc: 8: 33. Vult adeo! ut abscedat Satanas à Conspectu suo, nec sensum pone sequatur. &

v. 9.

Ἐπὶ τὸ πτερύγιον ÷ Scopra prima vel lo-

rica

Crises Adjecta.

loricam. Περιφραγμὸν ἐστὶν ἃ ἀλλ᾽ ὅσα μικρὰ
muros et tectos sic dicunt, quia similes
rant alis expansis. Veteres habebant
plana, nequis aut inde decideret, ambit
ea cingebant; similiter circum muros a
bitus ducebant, et hos vocabant loricas, v
etiam pinnas; quia altercis erant, sic ut
sent per eas stare, et se defendere contra
stes, et etiam transire et perspicere et pr
spicere per apta eas in bivalla, ἃ quibus
lata erant, ut quis satis in iis pro suo

v. 11.

Ἐπὶ χείρων ἀρεῖ σε ÷ sollicitè et summa
cura te custodient, Metaph. petita à Nu
cib, quæ pueros manib. gestant.

Προσκόψῃς πρὸς λίθον ÷ ad lapidem offend
3. l. verò Scat: in periculum in cautes.

v. 12.

Ἐκπειράσεις, tentare Deum dicitur, qui vult
pericli; an Deus stet promissis, et qui pr
inde de promissis Dei subtrahat.

v. 13.

Ἄχρι καιροῦ. Lucæ 4: Τινὸς ÷ usq ad aliquod
pus; sic Act: 13: 11. Latini, eadem Ellypsi,
cunt: ad tempus.

v. 14.

Ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος ÷ per potes
tiam Sps. S. ÷ cum in eo erat efficax Sps. S
eum reducebat. Prositio: ἐν sic sumi
ut v. 1.

v. 15.

Συναγωγαὶ, συναγωγὴ ἢ quivis Conv
tus, Cœtus, ἢ συναγεῖσθαι ÷ Conven

Sd in Hebræis peculiaritè notat vel Scholam Judæor, in qua pueris, aut etiam perfectioribus docentè S. Religionem, vel Conventi, qui fit cum è Cultus divini Dræâ, in quibus itidem Scra explicabatur.

„ Scra Cap. 16.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τ̃ σαββάτων ÷ die 4timo, qui et in Singulari σάββατον, et in plur. τὰ σάββατα dr, ita verò loth in Hebræis; dr viam apud alios Græcos et Latinos, sic Act: 13: 14. dr quando legitur ἡ ἡμέρα τ̃ σαββάτων Matt: 16: 9. intelligitur prima dies Hebdomadis. Intr! σάββατον vel σάββατα aliquando loth viam notat Hebdomadem.

Ἀναγνῶναι ÷ ut perlegeret pars Scræ, quæ in Synagogis fieri solebat. Is, qui eam perlegebat Lector Latinis, Græcis ἀναγνώστης dicitur.

„ Cap. 17.

Ἀναπτύξας τὸ βιβλίον ÷ revolvens Libri. Veteres ea dividebant Libros in folia diversa, dr scribebant in longa paginas Seriei, quas una ad alteri adtinebatur, deinde! Hanc paginar Seriem circa teretem baculum convolvebant, Hinc! Scripta sua in multos libros, vel Volumina dividebant, et! Cum eos inspicere volebant dicebant: eos ἀναπτύσσειν ÷ evolvere, et! Cum eos recondebant, dicebantur: eos πτύσσειν ÷ Convolvere.

Cap. 18.

Cruces adjecta.

V. 18.

Οὐ ἕνεκεν ἔχρισέ με, Notat prop. 5. m: pr
prop. quia unxit me, quomodo, ex Hebraeo
more dicitur ὃ ἕνεκεν Gen: 22:16. D! a
alios Graecos sat: ideo, neq; in Versio 5!
viam prop admitti. Est autem ungere, sen
allegorice, quo 5.1. accipitur, aliquem face
Regem, vel Sacerdot, vel Prophetam, si enim
oes uncti appellabantur, qd unctione sacra
lim ad tale munus inaugurabantur.

Πτωχοῖς, Πτωχὸς differt a πένης, est enim
πένης qui nil habet; D! Cui ita e unde vi
vat; πτωχὸς vero! Cui nec id quidem ad
unde vivat, qui latine dr Mendicus; Al
rice vero! pauperes, seu mendici 5.1. ad
lantur, qui se ex alior cibo, et opa dei de
tutos sentiunt, ueti Contusi Corde, qui
defectam Justicia magno afficiuntur do
re et Tristitia, Nam! Conteri aio viam
apo alios Graecos, et valde solere.

Ἀπολυτῶσοις, sic propriè appellantur Cap
tello, ode! qui ex Servi, et D! per alle
riam 5.1. Servi peccati aut diaboli, vel
iam Legis.

Τυφλοῖς per Allegoriam dicuntur, qui
in Tenebris et Miseria, et qui ex viden
quomodo se inde expedirent.

Ἐν ἀφέσει, liberè, Sic aliquando ponitur
Antiquum cum Prositione pro Adverbio

V. 19.

Ἐνιαυτὸν, Respicit 5.1. ad annum Jubilæ
per

per quem figurabat libertas & salus N.J. &

v. 20.

„ Ἦσαν ἀτενίζοντες, Supple: ἑαυτοὺς = intendebant se = erant intenti. Sic ἀ. intensivo, & τείνω = tendo. &

v. 21.

„ Ἤρξατο λέγειν = dixit, Nam Verb ἄρχεσθαι in hac Phrasi abundat, ut supra v. 8. λέγειν aut Gall. dissererre, exponere multis verbis. &

„ Ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν = Vobis audientib, sicb in oculis Vestris idem est, qd: Vobis videntib.

v. 22.

Ἐμαρτύρουν αὐτῷ = Testimonium ei honorificum exhibebant, cum laudabant, celebrabant, quomodo Verb hoc accipitur Act: 15: v. 8. & alibi. &

Ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος = de Sermone ejus, qui magna cum gratia pronunciabat, & de gratiam sibi Conciliandam erat accommodatus. Sic Salv χάρις sæpè notat favor, quem colligimus; possumus hn etiam intelligere Sermonem, qui gratiæ & Misericordiæ dei erga homines explicabat. &

v. 23.

Παραβολήν = proverbium, παραβολὴ est similitudo, Comparatio; at παραβάλλειν pprie e: juxta aliud ponere, & inde! Conferre, Comparare. Ceterùm! Quia proverbia etiam sæpè Narrationem allegoricam Continent, hinc fit, ut Hebræor Verb מָשָׁל, notet et Allegoriam, & proverbium, qd imitantur Syri, apud quos παραβολὴ eodem, sumitur sensu, sic 1 Sam: 10: 12. &

Ἰατρὲ-

Criſes Adjecta.

Ἰατρέ Similitè e Proverbium, q. d. in Me
cum imperitum, qui jactat ſe: alios poſſe m
ſeri, ſi! Cum ipſe dgrotat ſe medicio pot

V. 25.

Ἐκλείσθη ὁ Οὐρανὸς, Clausum per Metaſ.
Claudi cùm ſi pluit, ſi enim & nub in
lo velut Cauſſa aquas, unde Καταφαξη
pellantt Gen: 8: 2.

V. 26.

Εἰς Σαρεπτα τ Σιδωνος ÷ nisi Sarept
bem Sidonij. Sidon e Urbis Nomen, pl
ponitt pro agro Sidonio; Cùm aut
as nisi Sareptz illud: Nisi idem e, q. d. Sed,
ſic! ſæpe fitt apd alios Græcos et Latinos, M
Sidonius ager erat extra Terr Israelitar

V. 27.

Ἐπὶ Ἐλισσαίου ÷ tuo tempore Elisæus fuit p
cta, ſic ſupra Cap. 3: 2. Ἐπὶ ἀρχιερέω
Ἐκαθαρίσθη ÷ ſanabantt, Lepra enim hom
redebat immundum, unde qui à Lepra
natt, ab ea dt purgari.

V. 28.

Ἰύρες ÷ vir. Ivtob quidem animum ſpir
ſcatt e in gente, ſi! ſæpè alii mot dotat
ſic! Conjungunttr Ἰυρὸς & ὄρος Ad Rom: 2

V. 29.

Ἀναστάντες ÷ ſurgentes ejecerunt Selt
eſt pleonasmus, pro: ſimpliciter ejecerun
Surgere enim ſæpe dotatt nil aliud, ni
operi ſe accingere, ſic Cap: 1: 39.

Evang

Ἕως τῆς ὀρ
citiam ſtomi
tribui, et
in montis
ne montis m
Καταπεπυδ
tus, ac pend
unde Καταπ
d! Verb Κα
jicere.

Διὰ μέσης
ſed mediam
ud ſcat, qu
, tate pertu
Ἐπορεύετο ÷
κεῖται Ven

Κατῆλθεν, d
ad Mare Pe
infeliora

Ἐν ἐξουσίᾳ
÷ Sermo q
ſic V. 36: Cu
jece dy mor
finis q. d.
Ἀκάθαρτα
Πνεύματα

ἐπὶ τῆς ὄρους ὄρους ppriè notat super-
citibem montis, per Metaq. auh solet monti
tribui, et ppriè vel ppriè & stricte rupes
in montis latere eminens, à ipso cacumi-
ne montis minor, vide apd Elsn de Antiqtes. &
κατακρημνίσαι, κρημνὸς est locus abrup-
tus, ac pendulus, dictà κρέμαμαι ÷ pendeo,
unde κατακρημνος e ÷ precipes Matth: 8: 32.
et Verb κατακρημνίζειν e ÷ precipitio de-
jicere. &

v. 30.

διὰ μέσου αὐτῶν ÷ Evadebat eos. Nam!
per medium ipsor, apd Hebr, sæpe nil ali-
ud sonat, quàm per ipsos, Vide tt & Sci-
tate pertusi fuisse, ut Text o videbant. &
ἐπορεύετο ÷ abiit, sic πορεύεσθαι abire, &
ἔρχεσθαι venire obvenit Matth: 8: 9. &

v. 31.

κατῆλθεν, descendisse dr, quia Capernaum erat
ad mare Genezareth sita, maritima autem
inferiora st mediterraneis. &

v. 32.

ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ÷ Cum potestate erat ejus Sermo,
÷ Sermo ejus erat potens ad persvadendum.
sic v. 36: Cum potestate imperare dæmonib ÷ ci-
jicere dæmones, ad patiendum, et sic Hebræa-
tinis ἐξουσία potens Orator, qui magnâ pol-
let facundia. &

v. 33.

πνεύματος δαιμονίου ἀκαθάρτου ÷ habebat
Sp. &

Crises Addictæ.

Spiritū dæmonii ÷ habebat dæmonium, seu a dæmonio agitabatur, dicunt dæmonium, quia dæmones nihil sunt aliud, quàm spiritus dæmon aliis præcis notatitiis sem[per] sit tūc major, & sumit qq. de bonis & malis angelis, in scra autem [per] sps. ma[lus]

V. 32.

Ἔα est particula detestantis; ut apud Latinos Quidam putant esse imperativum verbi Ἐάω ÷ sino, permitto, dicitur a est, quam apud Lat. qq. & apud Hebræos, eadem particula dicitur indignationem significat.

Τί ἡμῖν καὶ σοὶ Supple: πρᾶγμά ÷ quid nobis tecum est negotii, nihil ad Christum tuam pertinet; Latini, eadem elliptice dicunt: Quid mihi tecum, Vide apud Ovid. l. 1. Epist. Quid mihi Vobiscum est etc?

Ἀπολέσαι ἡμᾶς ÷ ad perdendum nos ÷ ad dejiciendum nos imperio in orcum, ad crudendum nos in abyssum, Cru! Cruciatūs, Confer Cap: 8: 31.

V. 35.

Φιμώθητι ÷ obmutesce. Φιμόω est Capistro seu lora, quo os bovis vel alterius animalis colligatur, ne possint quem morsu lædere vel segetes depascere, hinc Φιμόω ego os colligo, obturo, et per Metaph. adimo lentiam adigo, et φιμοῦσθαι obmutescere etc.

V. 36.

Τίς ὁ λόγος
nim S. l. rem

Ἥκω est Servi
S. l. v. ad Rom:
Ἐπὶ πάντα Το
pagus o mun
to in general
inhabitant, Se

Πρεσβ ē fe
Ἡρώτησαν ÷ r
ptores ē: in
notat viam:

Ἐπάνω ἀνωτ
illa stans Cu
; dum præsis
Ἐπιτίμησε Fo
integare, in
ni i parcat
& pugnam
gati; hoc fi
ἐωποπειάν

Δυνονζοσε
vel δύνω
notat, Dic

Evangelio Lucæ Cap. 4tu.

v. 36.

Τίς ὁ λόγος οὗτος ÷ quid hoc rei est? λόγος enim S. l. rem significat.

v. 37.

ΗΧΟΣ est Servitus, Δ vitem rumorem scat; ut S. l. et ad Rom: 10.

Εἰς πάντα τόπον, Et Latine locus ppriè dr pagus o munitus, et opponit dr urbi, aliquando generaliùs de quovis loco dr, quem hoes inhabitant, seu urbs ea sit, seu pagus, seu villa.

v. 38.

Πυρετῷ est febris ardens, dr à πῦρ ÷ ignita.

Ἠρώτησαν ÷ rogarunt. Ἐρωτάω apud alios scriptores est: interrogo, scisciter, Δ apud hos notat viam: peto, ut Cap. 12. v. 6.

v. 39.

Ἐπάνω αὐτῆς, Supra eam dr stare, quatenus illa stans cum decumbente comparatu, eadem, quæ satis occurrit 2. Sam: 11. 9.

Ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, ἐπετιμᾶν est objurgare, increpare, seu pœnam minari, nisi pareat. dr à τιμή, quæ vox et honorem et pœnam notat, cùm et febris dr objurgatæ, hoc fit ea loquendi figura, quam Προσωποποιίαν vocant.

v. 40.

Δυνοντος ÷ occidente Sole. Verb δύω, vel δύνω ppriè demergo, vel viam demergor notat, Δ dr subaudito reciprocum: ἑαυτόν;

Sol —8

Crises Adjecta.

Sol autē sicebatē Semeōi ā veteri & Cum occ
sebat, quia & Splendor ejus intūit, & ex Me
tag. enim Meōi e peritie, interire, occidere
Neq enim Ved, ut Veteres Grammatici
stimabant, e: solem aquā mergi Cum occid
Cum enim hoc dicunt de sole, & aquā merg
apd eos Sept: interire ÷ in splendore hem
speciam hoc illustrante. &

v. 42.

Κατεῖχον αὐτον ÷ detinebant eum ÷ Conab
ap detinere, nam effectus sæpē pro Conat
ponitē; sic Cap. 5: 6. rumpebatē rete ÷ c
sebatē rumpendum, aut! sic eo erat, ut
peretē. Κατεχειν e Vinculis Vel man
detinere; dē per Metag. st de eo q. p
ceibus regatē, ut maneat. &

Capustum.

v. 7.

Ἐπικεῖσθαι αὐτω ÷ Cum populus im
vruerat & premebat, ut solet Concursus po
li aliquem premere; sic ferē apd Job: 15. v.
ubi dicit: molestum ee alicui Verbis aut Comv

v. 2.

Παρὰ τὴν λίμνην ÷ juxta lacum. Naves
o vidente stetisse in lancoris, & subduct
fuisse in littus; ut Veteres solebant tem
re hyemis aut coorta tempestate, Confe
Servium ad Aneidos L. 1. v. 551. & v. 3

Ἐπαναγαγεῖν, d
re deducere, ap
ἀναγειν τὸ
ad ingredi; e
ducit v. 11.
ram appellet
putat est, q
ad se, unde a
dere, notat

Ἐπισατα Nota
Ἐπισατης τῶν
tium apud
Ἐπισατης δ
cam, speci
exprimit
ἰον, alias
tunt.

Ἐπι δε τῇ ῥήμα
scat mand
Κοπιάσαντες,
facere ÷ Cum
sum. dē à K
non παρεκε

Διεῤῥηγνυτο
rebat; sic v. 6
riculum ut

Κατενευσαν ÷
pere & signi

v. 3.

Ἐπαναγαγεῖν, Supple: τὸν πλοῦν: Navem in mare deducere, apud Piscatores enim: ἀναγεῖν vel ἐπαναγεῖν τὸν πλοῦν sonat: Navem solvere, et alto ingredi; è Contrario aut. Καταγεῖν. quod occurrit v. 11. notat: Navem ex mari ad terram appellere, seu in littus trahere. Quæ quotidie est, quia mare profundum etiam alta sit, unde ἀναγεῖν, quod Piscatores dicere: in altum ducere, notat: alto mare petere.

v. 5.

Ἐπιστάτα Notat, quemcunq; Præfectum rei; sic ἐπιστάτης τῶν Ἐφήβων Præfectum Ephebiorum apud Polybium et Epictet. Cap. 35. de Ἐπιστάτης Ille, qui alios docebat Artem Gymnasticam, specialiter hic notat: Magistrum, doctorem exprimit Hebraicum רַבִּי, quod alias per Κύριον, alias per Διδάσκαλον Scriptores vertunt.

Ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου: in mandato tuo; sic ῥῆμα sæpe mandatum ad Hebr. 11: 3.

Κοπιάσαντες. Κοπιάω sonat: gravem laborem facere: Cum molestia et defatigatione conjunctum. Dicitur à Κόπος: Labor, molestia; sic Κόπον παρέχειν: molestiam exhibere Luc: 11: 7.

v. 6.

Διεῤῥήγνυτο: pro: abebat. quin rumperetur; sic v. seq. ut mergerentur: pro: quin periculum erat ut mergerentur.

v. 7.

Κατένευσαν: innuerunt, Hoc Verbum sæpe sonat gestu et signis, de voce aliquid significare.

v. 8

Crises Adjecta.

V. 8.

Ἀπόστηθι. Hæc vox aliquando Scat. cum, proclivis ē impios, quos Sw etiam Job. in Epist. negat Sanctos peccare posse: impii Hati se deuce, D. S. I. Scat. eum, qui ō Cabe e vitiis, voluit aut Petrus, ut à se recederet Jesus, quia ibi signum se putabat ejus consortio, le mebebat: ne hæc sua ti tas à Deo puniretur, quomodo etiam ceptana mulier metuit, ne Elias hospiti sibi nocuisset. Confer Judic: 13: 22.

V. 10.

Ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν: hoes Capies: ta quàm Captos adduces ad deum. Ζωγρέω pcia Scat: Jov ζωὸν ἀγρεῖν vel ἕπαγρεῖν, d est: sursum ducere, attrahere ergo hic vocationem Petri piscatoriam, qua ille profundo: alto mari vivos pisces in alt provehebat, adeoq; quasi sit: tum ζωγρῶν hoes vivos facit, seu educet è profundo xi: ex alta Cacitte Nag.

V. 11.

Ἠκολούθησαν αὐτῷ. Verbum hoc Scat. ē Se Comit Cbere itineris, doctrinæ studii, & Latini dicunt: Sectari: aliquem pro suo Cbere Magistro, ejusq; dogmatis tempestate.

V. 12.

Πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον: procidens in Terra: adorans eum more orientalium, pore in Terr prostrato.

V. 13.

Ἥψατο αὐτοῦ Lubandi: προσῆλθ: tangebat

part aliquam ejus, quomodo Itaq; sicuti
πιεῖν ὕδατος part aliquam aquæ bibere,
quibus Ellypsis Servanda est in Græcis Ver-
bis, quæ Cum genitivo Casu Construuntᵗ.

V. 12.

Παρήγγειλεν αὐτῷ ÷ mandavit ei, παρεγ-
γέλειν ejus vis est nunciare, Significare, D! ma-
xime additis minis aliquid Significamus, id quod
quem additis minis aliquid Significamus, id quod
idem, ac mandare, aut Sensu Latini etiam dicent:
denunciare, Sic Supra, v. Cap. v: 29.

Δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ ÷ exhibe te Sacerdoti, sa-
cerdotib enim demandata erat morbi ob inspectio
qui si mundum aliquem pronunciabant, ei in-
ee hominem Cessari licebat, Transit aut Lucas
ab obliqua oratione ad rectam, ut et alibi Scrip-
toribᵘ familiare est.

Εἰς μαρτύριον αὐτοῖς ÷ ut hoc Testimonio vel argto
Convincantᵘ; ab iis te mundum ee declaratᵘ, Sic
Græcis hæc accipitᵘ infra Cap. 9:5. et alibi.

V. 16.

Ἦν ὑποχωρῶν ec ÷ Secedebat in desertum, Cum
Dativo Sæpe jungitᵘ pro: εἰς Cum Accusativo.

V. 17.

Νομοδιδάσκαλοι ÷ Juris et Legem mosaicæ Criti
Φαρισαῖοι erant Secta quædam apud Judæos, ita
dicebantᵘ, quia ab aliis se separabant, et sanci-
ores se jactabant aliis in Lege Servanda.

Δυνάμις κυρίου ἦν ÷ Virtus Dni erat ÷ Dominus
exercebat vim suam, seu! potentiam suam
ad eos sanandos.

V. 18.

50.

Cap. 5. Adjecta.

v. 18.

Παραλελυμένον ÷ qui Paralysi laborat, Hic morbus Latinè vertitur, qui Nervos resolutos laborat, verbo! Nervos resolutio. Græc! Παραλύσις ubi præsertim est, cum sensus ac motus partis alicujus Corporis ex Nervor resolutione perditus. Sic Morbus dicitur Παράλυσις, et Παραλυτικός Sensus totius Corporis intercipiens; Inter Observandum est: Historicos et Vulgus Græcum vocabula ὁ & accurate solere distinguere, ita et hæc Παράλυσις accipi potest de resolutione totius Corporis. Confer Celsum L. 3. Cap. 2. qui testatur Παράλυσιν ᾗ Sic Sumi.

v. 19.

Διὰ ποίας, Supple: ὁδοῦ διὰ τίνα, Seu! per quem Viam ἐπὶ τὸ δῶμα ÷ in Tectum! δῶμα dicitur à δέμω, unde domus! Contracte δῶμα, pro Scil tot domum, quo Græci utuntur Homer, aliisq, Dr in N. T. et apud LXX. notat Summam partem domus, seu Tectum, vide: Dr 22. 8. 2 Reg. 23. 12.

Διὰ τῶν κεράμων ÷ per Tegulas. Κέραμος Terra figularis. Dde! per Meton. quem vas fictile, velut Dolium, Urceus, Tegula ut 3. et apud Aristophanem L. 9. satiræ Cap. 19.

v. 21.

Γραμματεῖς, Sic præsertim dicuntur Scribæ, qui Magistratib adsidant et acta Conficiunt, ut Judæos autem Scribæ dicuntur iidem, qui Nomikoi, seu! Sæpe periti.

1 Ep

Λεγοντες ÷ dicentes Sclt apd Se, seu Cogites
tam διαλογιζεσθαι est apd Se ratiocina-
ri, Cogitare, ut Cap. 6:8. et Cap. 20. v. 22.
et ! sici pott: Verb: Λεγουτες 3. l. plane ab-
undare, ut Sæpe.

Βλασφημιάς ÷ in Genere hæc vox Notat Convi-
tium, seu ! probr, q in quemvis hoem inge-
rimus, D ! apd Sacros Præsertim notat probr
quo Deum afficimus, seu ! Crimen, cùm vel
verbis vel factis minuimus dei Majestat.
uti 3. l. Jesus Sr blasphemiam Committere.
cùm idem sibi tribuebat, q Deus sibi soli
reservarat. v. 23.

Ἔγειραι ÷ erige te, seu ! Surge, qua vis est Ver-
bi medii, Solet Ἐγειρεσθαι aliosquin dici de
iis, qui à somno Surgunt, D ! in N. T. frequen-
tr dicebat pro: ἀναστῆναι. v. 24.

Ὁ υἱὸς τ ἀνθρώπ ÷ filius hominis ÷ homo, sic
υἱοι τῶν ἀνθρώπων Sr hoes Marc: 3:28, sic
apud Elianum in Variis historiis Παιδες Θεσσα-
λων L. 3: Cap. 1. Sr Thessali, v ! Vulgo Medicos fi-
lios dicimus pro Medicis, sic et Ezechiel sæpe a
Deo Sr Filius hominis ÷ homo, cùm autem Xtus Sr
homo respicit ad Statum ejus humilem et af-
flictum, in quo versatus e in his terris, Sr enim
homines hic Contenta sortis. v. 26.

Ἔκστασις ÷ stupor, admiratio, Passio notat
talem animi perturbationem, qua animus a

Cruces Adjectæ.

à Sede et statu suo quasi expellitur. Ἐξίστημι
Pello, dejicio, unde ἔκστασις et
S. Visio Divina, quâ homo extra se rapi
Παράδοξα Admirabilia. Παρὰ δόξαν
Præter opinionem animi
accidit. Deinde! et admirabile. Hinc!
piaci et alii Certaminum Victores dicti
Παράδοξοι. V. 27.
Ἐπὶ τὸ τελώνιον, Quidam Hoc vertunt ad me
Sam, ubi vectigalia et portoria solvent
Alii verò per τελώνιον intelligunt
vectigal, quo Sive hanc vocem Latini
inferioribus ætatibus usurparunt, et ita
Ellypsin S. et ita supplendum; sedebat
ad vectigal scilt exigendum, Et! Sapie
Appos. Ἐπὶ. Cum Accusat. notat
Circa rem aliquam.
V. 30.
Μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, Quidam
putant hoc accipiendum et figurate
Publicanis, potest in Sic etiam accipi, ut
Publicanos alii intelligant, qui
male audiebant. Ἁμαρτωλοὶ autem
dicunt, qui vitiis St dediti et iis plan
mersi.
Ἐσθίετε καὶ πίνετε familiaritè Conversa
ni, amicitiam Contrahitis.
V. 32.
Δικαίους, per justos hic intelligunt, qui
vestē

Evang
vel St Joh, fo
vel pro falsis
cattoces St. Hes,
injustos agnosc
Οἱ Μαθηταὶ Ἰωα
qui discit, fo
Sectator, seu
cipulum sup
et Acceptis ob
Ἐσθίει καὶ πίνει
potiè edere e
ut Communi
rio Joh: B. St
11:18.19. e mo
Τοὺς τελώνας καὶ ἁμαρ
eos, qui in o
qui Telonis fo
nio, quos off
Pontum vel
est quævis pu
seu Locus, in qu
Allegoricè Jo
pli παράνυμ
καὶ ὅταν ἀπαρ
Ἐπιβλημα ἱμα
nobit aliquam
ἐπιβάλληται

vere St. justi, St qui se justos putant &
vel pro talibus habent. ut Contra pec-
catores St. dies, qui se tenebris Coopertos &
injustos agnoscunt. ℣. 33.

Οἱ δὲ Μαθηταὶ Ἰωάννου, Matthæi Cap. 9. vers. 14.
qui discit, St. S. l. ut & alibi Sæpe, notat.
Sectatores, seu eum, qui magistri sui di-
sciplinam suscipit, ejusq; mores imitatur
& præceptis obedit. ℣.

Ἐσθίει καὶ πίνουσιν ÷ edere & bibere solent
pro edere & bibere S. l. scat; ita vivere
ut Communiter solent, quomodo Contra-
rio Joh: B. St: nec edere, nec bibere Matth:
11: 18. 19. ÷ & more aliorum hominum. ℣.

Τῶν υἱῶν τοῦ νυμφῶνος ÷ filios Balami
÷ eos, qui in Balamo cum Sponso versantur
qui Gallice St Nuptiales, vel Nuptiarum
ejus, quod officium erat, ut Sponsum ad
Sponsam vel V. V. deducerent. Νυμφὼν Græce
est quævis puella, Virgo aut Thalamus
seu Locus, in quo Sponsus & Cum Sponsa
Allegoricè Ecclesiæ Sponsus, Ecclesia Sponsa,
Apoc. Παράνυμφοι. ℣. 35.

Καὶ ὅταν ἀπαρθῇ, καὶ S. l. abundat, ut sæpe. ℣
℣. 36.

Ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ, Ἐπίβλημα
natum aliquando Vestimenti exterioris, &
Ἐπιβάλληται ÷ injicitur Reliquis Vestibus,
St. ℣

Critices adjecta.

Ss 3. l. notat pannicul. qua vestis scis
resarcit. sic ἐπίτριον etiam est vestis, qua
quis induit, Ss 3. l. notat pannum vel mā
ex qua vestis Conficit.

Εἰ δε μηγε, Supple ἔτος γένεται vel ποιῆται
fiat, vel faciant. Latine! sin minus, vel! sin au
Ἐξεῖ. Supple: ἔλυτο ÷ rumpit se ÷ rumpit
aut subaudi: τι ÷ rumpit aliquid scil. de Vete
veste. ℣. 37.

Ἄβρόν. Solebant veteres vinum asservare
o minus in utre & Cocio Confectis; qm soli
℣. 38.

Βλητέον. Adjectiva Verbalia fere post
sabent Casus sui Verbi; ut 3. l. potest
iam dici adjectivè: ἔνυσ βλητέο.

Caput Octum.

℣. 7.

Δευτερόπρωτα ÷ altero primo. si sit
bat alter primum quærent Eruditi: Qui
Πρῶτον sic volunt ee primarium seu m
prium, et putant: Sabbatum ante Pas
dictum: Πρωτόπροτον ÷ primum magnu
et ante Pentecoste, δευτερόπρωτον ÷ al
rum magnum, Alii putant: primum da
κυμοτ sic ee adpellatum, Alii aliter
Ἐτάχυαδ. Mos erat vetes. grana vel Cic
vel tosta edere, se quo more Vide Aristog
in

in equitib. H. 603. et ibi Scholiast. et Casaub. t

v. 3. q

Οὐδὲ ἵππον ἀνεχαιτίσατε ÷ non coercuistis? οὐδὲ ponitur pro simplici: ἔκ; sic Latinè: ecquis, pro simplici: quis. Solemus dicere q

εἰ μὲ ἄνδρα ὀυτες ÷ ejus famuli et amici; sic apud Suetonium in Othone, qui circa aliquem st, pro alicujus sociis et ministeris scripsit. t

v. 4. q

Τοὺς ἄρτους τοὺς προτεθεν ÷ panes in mensa appositos. Προτίθεναι et Lat. apponere, notat: Cib in mensa convivij ponere, substantivum autē προτεσις 3. l. ponitur pro objectivo, vel participio, ut sæpe fieri solet. Sic! Homo injustitiæ ÷ homo injustus. Intelligunt autē istos panes, qui in sancto adsolebant, et singulis sabbathis renovabantur, et Sacerdotib. cedebant.

Μόνους τοὺς ἱερεῖς, poterat q dici μονοις τοῖς ἱερεῦσι, quomodo et Latini dicunt: mihi licet fieri, et mihi licet fieri, ubi accus. me, pendet ab infinitivo. Sic apud Macrobium L. Saturn. Cap. 16. Regem Sacrol o licebat fecisse opus fieri ÷ Regi Sacrol

v. 5. q

ψυχην ÷ Hoem, pars pro toto 3. l. ψυχη ÷ xn specie Notat Vent, per Metaph. autem per synecdochen Hoem, ut notavimus. q

v. 6. q

Παρεσκευασθη. ησθειν et παρασκευασειν, sicut et t

56.t

Crises adjecta.

e Latina: Servare e observare sæpe ad
bentē sēu malo, pro: Cam e in silentio o
servare, & alter agit, et eog no cendi t
pus Capitare; sic infra Cap: 14:1. Mar
3:2. ubi vide Rafelium.

Κλίνιδιον αὐτὸ: accusativum adv
sus eum; sic Genitivus sæpe objectum
gnificat; sic mox v. 12. τῆς εὐχῆς
τοῦ θεοῦ - St ores ad deum. Matt: 10:1. dedit illi
potē dæmonum: in dæmones. 1 Joh: 2: 5
amor dei: in deum &c.

v. 9.

Ἀγαθοποιῆσαι. Hoc e: rem bonam, seu l
laudabile facere; quo sensu sæpe sumitu
de beneficio aliquem afficere, alicui pro

v. 10.

Ἀποκατεστάθη, proprie e: in proprium
restitui, vel restitui in propriam stat, s.
aut st: sanari, ut 9 Marc: 8: 25.

Χεὶρ ὁ: Manus. Hæc est eadem manus quæ v.
aridam dicebat, arida aut manus sit,
cessat nutrici, quem Morbi finem dicun

Ἀπεφέρετο v. 11.

Ἀνοίᾳ: furoris: iræ, quæ furori et dement
solet Comparari.

v. 12.

Ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ, quidam vertun
in oratorio dei. Est quidem προσευχὴ
alii

Evang

aliquando Lo
ut Act. 16:13.
sis vertit: u
si notet o

Ἀποστόλος - q
St Legati Re
magna mi
micitiam au
gati sē, qui bo
qui aliter dice
tores, atq
Nomen quadr
et illis 12. In

Πέτρος. dicim
Πέτρα e in
pōtis et Att
men e Virile
ficationi; t
sificanda et

Τῆς Ἀλφαίου
ψηφ.
Ζηλωτὴν. Ζη
Vehemens Ja
λωτης cum
pcie aut Ζη
ζεω: ferv

Evang. Lucæ Cap. 6tu.

aliquando Locus, in quo Res recitantur; ut Act. 16:13. Ab Porta recessimus ad flumen, ubi Oratio videbatur esse: in Deo ad Deum; ut Peritiores hic notet Objectum, ut supra Notavimus.

v. 13.

Ἀπόστολος. Legatos, seu nuncios, quales sit Legati Regum et Principum, qui de Regum mandato mittantur ad alios, ut Cum illis amicitiam aut Fœdus jungant. Etiam Legati sit, quibus Munus aliquod assignatur, qui alibi dicuntur: Vicarii, Ministri, Adjutores, atq; seu Apti sit Legati ex sti, Cath. Nomenquam etiam Apli sit, qui o erant ex illis 12. In Evglio dicebant

v. 14.

Πέτρον. Dicimus Græce Πέτρα et Πέτρος, quod Πέτρα e in vulgari usu, Πέτρος autem Poëtis et Atticis e ultatior, sit quia Nomen e Virile, ideo dat e Petro, quia ejus Dicationi; Tanquam Saxo immobili insidificanda erat Ecla.

v. 15.

Ἰάκωβον Ἀλφαίου. Supple: υν. Quæ e Vulgaris Ιγψιβ.

Ζηλωτὴν. Ζηλὸς apud Sacros pene Notat, Vehementem Studium, et amorem in Deum, et Ζηλώτης eum: qui hoc amore e adfectus, proprie autem Ζηλὸς est fervor seu ignis, Ita Ζέω: Æstuo. q

v. 16. q

Crises adjecta.

v. 16.

Ἰδοὺ Ἰακώβ. s. l. alii subaudiunt filii alii fratr, quam et vox: fratr in hac Con aliquando omittit. Vide Scotium ad Matt 15:24.

v. 17.

Ὄχλος μαθητῶν αὐτ: Turba discipulor ὄχλος notat quamcung multitudinem. Matt 7 xi aut st quivis sectatores xti, adeo th apli. ss alii.

Ἱεροσόλυμα. Hierosolyma ex sita in Judæa, et hic a Judæa sistim th, q sit ppr th excellentiam urbis, et qu Caput erat totius Regionum palestinæ.

Φοινίκης Τύρ: Tyri et Sidonis; Regionu Maritimar, quam Tyrus et Sidon hic not Tyriam et Sidoniam Regiones, primitiva ponit pro derivativo, ut supra.

v. 18.

Ὀχλούμενοι, ὀχλεῖν ppr ie ss Turba v mu titudo, q aliquem gmit. Hinc genera lius e: molestiam facessere, infestare, xare, ut apud Herodianum: ἐν ὀχλεῖ ὑπὸ νόσ: morbo vexari.

v. 19.

Δύναμις παρ' αὐτ: ex: vis abeo exiba ἀπ: Xs vi et potta v aliena, D! sua, v ā se ficiscente Sanabat eos.

v. 2

Evang. Lucæ Cap. 6tum.

v. 20.

οἱ πτωχοὶ. πτωχὸς ῡ̃ proprie St Mendicus qui ita pauper ē, ut Mendicando debeat Vivere et sic distingvitᵗ ā πένης, qui ita pauper ē, ut th laborando possit Victum sustentare, vide Aristog. in Pluto v. 552. D.S.I. per Metaq. sic dicuntᵗ, qui spe. bonis et donis se destitutos, et respectu egenos agnoscunt: uti esurientes, qui Vehementi desiderio Cœlestia bona Cupiunt, et flentes, qui eadem Cāa solent et lugent. ♀

Βασιλεία ∴ Regnum, et Cum opponitur paupertati, notat: opulentiam et dignitᵗ Regiam, sic divites etiam solent Reges appellari, ut apᵘ Terentium: Regem me et oportuit ∴ divit. ♀

v. 21.

πεινῶντες ∴ esurientes, Esurire dicuntᵗ qui ō th ō habent, qd edant, et vita sustentes egeni; D. insuper molestissimo paupertatis sensu afficiuntᵗ, et esuriuntᵗ, qua tropia hic ō de Corpore, sed anima et inᵗpstanda. ♀

v. 22.

ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, Hoc Verbum in genere ē: Separare, Segregare aliquem, D. S.I. notat: aliquem Sacro Cœtu et familiari Convictu arcere

Crises Adjectæ.

arcere, qd Vulgo nri Theologi dicunt Excommunicare, ut Exod: 12: 12. & Job: 2.

ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ÷ Contemnent, abominabuntᵗ, aspernabuntᵗ Nomen vestᵘᵐ; Sic ἐκβάλλειν pro rejicere, reprobare, aspernari, occurrit qq apᵘᵈ Gliabum Vacis Hist. t. 2. (2) ubi vide plenissime.

v. 22.

τοῖς πλουσίοις intelligunt illi, qui se divites & plenos bonoꝝ Cœlestium jactabant, & pietatis & Charismatum virtutibus alijs se longè cæteris præstare sciscitabant.

ἀπέχετε ÷ ita Selᵗ obtinuistis Solatium vestrum ut nil amplius rogatis petere vel sperare; ita! μισθὸν ἀπέχειν ÷ præmium se abstulisse ut nil restet Mat: 6: 2. & hinc! ἀπέχειν Scriptum, quo Creditor debitoꝝ absolvit eodem sensu ἀπολαμβάνειν ponitᵘʳ infra Cap: 16: 25.

v. 25.

οἱ ἐμπεπλησμένοι ÷ Saturati lauto Cibo & potu, quomodo hoc Verbum usurpatᵘʳ Cap: 1: 53 & quomodo κεκορεσμένοι dixit Herodotus in ἔρατος a longè ab initio.

v. 26.

ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν. Hæc Constructio attica, quâ solent Verba Cum adjectivis ἐν, καλῶς, κακῶς. sæpe jungere Cum casu ablativo Plane, quæ tum regitur a præpositione subaudita. Καλ. ἐὰν εἴπειν τινὰ est: bene de aliquo loqui, aliquem laudare. Integra

phrasis fuit: καλῶς εἰπεῖν ῥήματι προς τινὰ
Confer Matth: 5: 11. ℞ v. 26. ℞

Ouai ὑμῖν ἀκούσιν ~ vobis, qui obedistis præceptis me-
is, ut sæpè ἀκούειν ponit̃ cum Sac emphasi: ℞
v. 28. ℞

Τοῖς καταρωμένοις ὑμᾶς ~ qui vobis mala
imprecantur, qui vos devovent. Dicit ab ἀρά ~ Precis,
voto, quæ vox tum in bonam; tum in malam
partem accipitur ~ Ut pro precibus faustis; quam
infaustis seu! execrationibus, Κατάρα autem
o nisi in malam acceptionem partem ~ pro exe-
cratione, imprecatione, nam κατὰ in compo-
sitione sæpè sumit contra, itaq! κατάρα
est precor contra aliquem, quomodo κρίνειν
est: judicare; κατακρίνειν est: judicare
contra aliquem, seu damnare. ℞
Ἐπηρεαζόντων. Hoc Verbum Græcum: calum-
niari, obtrectare; ut 1 Petr. 3: 16. ἐπηρεάζοντες
calumniantes, detrahentes! injuria seu damno
afficere, vim inferre, lædere, vexare. ℞
v. 29. ℞

Τῷ τύπτοντί σε ~ qui Plagam tibi infligit
et hoc! ita intelligendum; ut potius alteri-
us plagam patiamur, quàm ut nos ulcis-
camur ipsi. ℞

Ἱμάτιον est Vestis exterior, pallium Græcis,
Romanis Toga. Χιτὼν autem est vestis in-
terior, seu! Tunica, unde Plautus ait:

Tunica

Vestes adjectæ.

Tunica pallio propior est.

v. 36.

Τῷ ἀιτοῦντι δε. Grammatici vulgo distingu
inter ἀιτεῖν & ἀιτεῖσθαι, & dt: ἀιτεῖν e pet
re donum aliquod reddendum, ἀιτεῖσθαι v
mutuum & reddendum petere, Est verò ea
stinctio sæpè inanis, s. l. in vi scil obtinere
Ἀπὸ τοῦ ἀίρειν &c. Verb ἀίρειν s. l. o scil:
auferre aliquid ab alio, & ad utendum t
mere, cui opponit ἀπαίρειν ÷ reportare,
apud nos debitum, unde et Matth. 5: 42
pro ἀίρειν ponit δανείσασθαι ÷ mutuu
mere.

v. 32.

Ποία ὑμῖν χάρις ἐστί, Quidam hic vertu
quàm par est beneficium vestig. & stat
& male. Vertendum enim est: Quodnam
præmium, seu merces, quam potestis
exspectare à Deo, ut pat ex Matth. 5:
Χάρις & præmium pro opera præstita, ve
pro beneficio, ut alibi fecimus, ut Luc
2: 19. in frag Cap. 17. v. 9.

v. 33.

Δανείζητε ÷ si mutuam dederitis iis,
quib speratis vos recepturos. Δανείζει
& δάνειον ÷ mutuum, hoc & à δάνο
÷ donum, hoc à δόω vel δίδωμι. Et aut
δανείζειν fere mutuo vel cum vel sine
re.

Ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα ÷ ut recipiant p
ria ÷ & quanta mutuo dederunt quæ
sit, vide Epictet in Enchirid. Cap. 32. &

Ἀπελπίζοντες ÷ n
ptatos. Eadem
δέχειν v. 24. o
rogui apud alio
ſtem abjicere,

Μὴ κρίνετε ÷
pro: ἵνα ÷ ut
Καταδικάσητε
δικάζειν ÷ fus
; condemnate ali
Ἀπολύετε ÷ abso
nitt enim s.
dices & ἀπολ
vunt.

Πεπιεσμένον,
tent & pectim r
Σεσαλευμένον,
fione Maris
Mare, sc. q
& auh mobi
grana.

Εἰς τὸν κόλπον
respicit s. l.
ut pallium
cubus aliqui
portare aliq

v. 35.

ἀπελπίζοντες ÷ nil ex hac re sperantes vos recepturos. Eadem e fig. vis est: ἀπὸ, quæ in ἀπέχειν v. 24. & ἀπολαμβάνειν v. seq. Alteroqui apud alios Scriptores ἀπελπίζειν est: spem abjicere, desperare.

v. 37.

Μὴ κρίνετε ÷ ne judicate. Καὶ, f. l. ponit pro: ἵνα ÷ ut, & hoc! ex more Hebræor.

Καταδικάσητε. δικάζειν est: jus dicere, καταδικάζειν ÷ jus dicere adversus aliquem, seu condemnare aliquem.

Ἀπολύετε ÷ absolvite scil. alios crimine, opponit enim f. l. condemnationi, & sic alibi Judices sæpe ἀπολύειν ÷ dimittere (v. alicui) absolvunt.

v. 38.

Πεπιεσμένον, πιέζω est: Premo, comprimo, ut solent præsertim res aridæ comprimi & mensurantur.

Σεσαλευμένον, Hoc Verbum proprie de agitatione maris & ejus æstu, nam σάλον notat Mare, sæpe! quandoq; notat Concussionem, solet autem mobilius concuti, ut plura capiat grana.

Εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν ÷ in sinum vestr. ÷ Vobis, respicit f. l. ad Vestium Vetus, qui talis erat ut pallium ante pectus sic plicabile, ut sacculus aliquis efficeretur, quo recipere & portare aliquid poterant.

τῷ γὰρ

Crises Adjecta.

Τῶ ἀὐτῶ μέτρω &c. Proverbium hoc apud Hebræos fere in bonam accipitur partem de Compensatione beneficii, Confer Hesiodum in Ergis v. 346. Apud Hebræos in malam sumitur partem; ut & Gr. l. per Hebraismum, pro: Vindicta sum.

v. 40.

Κατηρτισμένος ÷ eruditus, informatus, à Καταρτίζω, quod inter alia dicitur: exuere, in tuo, loco, ut Hebr: 13: 21. Confer Elsnerum ad h. l. Sensus ergo: qui eruditus & abalio, seu! qui alteriùs est discipulus, is talis erit quales Magister, v! si discum habet Magistri, ejusmodi erit Discus.

v. 41.

Κάρφος ὁ festuca, seu minutulum quoddam lignum, cui obponitur trabs, quæ lignum grande, quo tabulat aut tectum sustinetur, per tabor aut notat utrag vox Vitium vel minus, quo visus impeditur

Καταγοεῖς ÷ Vides, perspicis, quomodo Καταγοεῖν usurpatur Act: 7: 31. v! Καταγοεῖν animadvertere dicunt pro adspicere. Festucam videre in alterius oculis, & trabem in suo oculo non videre, Proverbium Hebraicum, de quo Vorst: in Adagiis N. Testamenti. Allegorice festuca: levis error in alterius mente, trabs Contra.

v. 42.

Ὑποκριτὰ est Simulator. Cujus cum re Gr. l. Speciatim ita dicitur Histrio est, seu! Actor

Fabulas, qui simulant
Regum et aliorum quorum
dicunt illos, qui ficti

v. 2

Ποιῶν καρπὸν καρπ
Sam. Ποιεῖν καρπ
πρὸν ἀπὸ ἐστὶ
ruptum est, ἀπὸ
quid vitiosum e
Ezech: 4: 29. &

Ἰδοὺ ἐξῆλθε
aliquid decoquitur, d
÷ pono, &c. Et de

v.

Ὁ ἐρχόμενος πρὸς
ut sit Sed tabor mu
ἐλθὼν ÷ adveni ÷ q
mum Convertebam
Ὑποδείξω ὑμῖν ÷ do

v.

Ἔβαλε ἢ ἔβάθυνε
÷ profunde fodit. H
ruptam Conjungentib
verbii loco, est verò
Al! Petræ diam ὁ ἰνε
τὴν τῆς ΠΕΤΡΑΣ, pe
quamvis lapidem; e
Gr. l. fundamentum q
pidib Compactum
Προσέρηξεν ὁ ποτα
mui illi. Act. ponit

Fabulat, qui simulando experiuntur personas Regum et aliorum quoque hominum, Bl Sfes ita dicunt illos, qui pietatem simulant, cum revera sint impii.

v. 43.

Ποιοῦν καρπὸν καλὸν ÷ Facens malum fructum. ποιεῖν καρπὸν est: fructum ferre. καρπὸν pro re sæpe ponitur, Seu vetustate Corruptum est, vel à βέπω ÷ putrefacio. Vide! quicquid vitiosum e καρπὸν dicitur, v. c. λόγος κάπρος Eph: 4: 29.

v. 45.

Ἰησαυρὸς proprie notat Cistam vel thecam inquam aliquid recondit. dicitur enim à Ἀπτειν Seu! Ἰησω, ÷ pono, vide! de Stiam quasvis opes.

v. 47.

Ὁ ἐρχόμενος πρός με ÷ Quisquis venit ad me. ut sit Sectator meus, Seu! discipulus; sic! πρὸς ἐλυθοι ÷ advenæ ÷ qui ex Gentilismo ad Judaismum Convertebantur dicuntur.

Ὑποδείξω ὑμῖν ÷ docebo vos, Sic supra Cap: 3: 7.

v. 48.

Ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε ÷ fodit et profundum fecit ÷ profunde fodit. NB: Quando duo Verba pertinent Conjungunt. aliquando alterum ponitur loco verbii loco, est verò hic mos frequens Hebræis, „ Vide! Regeis diam 6 inusitt, vide Rogelium ad §. 1.

Ἐπὶ τὴν πέτραν, petra 6 h notat rupem, de quemvis lapidem; diam Commentitium, itaq! §. 1. fundament dg potest intelligi ex multis dapidibus Compactum, quàm in rupe excavatam.

v. 49.

Προσέρηξεν ὁ ποταμός ÷ illidit flumen domui illi. Aor. ponitur pro Præsenti. Ῥῆξαι Seu!

Ῥῆγνυμι

Cri/es ἀδ/ecta.

Seu ἐπ/ηνύω vel προσ/ηνύω to ἤ est: fe
go, tempo, Diam vestimentū ferio, ut ap
Homer. Iliade 6ta. ἐπ/ηνύα alioquin vi am
e fractura, licet ἐ.l. ἐ/idat ruinam, quā dom
avertitur desuper fundamenti loco. ¶

Caput vnum.

V. 1.

Εἰς τὰς ἀκοὰς &c. ad aures plebis: pleb
audientē, Nam ἀκοή ἐ.l. potte a: ipse actus
siendi. ¶

V. 2.

Ἑκατοντάρχ&. Est Centurio, Seu 100. mil
Ofectus, quos minus fere Convenit Cum
nece nostros Ofectos inferiores, quos voca
Sergeants. ¶

V. 3.

Βρεβυτέρ&, Hoc voce ꝑprie Significat
perfectiores, &! per Metag. sic appellant
Magistratus gerunt: qui Senem instar Auct
xitte e Signifie Cæteris Ostant, e! Cui
Senilem Sustinent. Dde! apud xnos Sic Voca
St Eccles Rectores, vide Act: 11: 29. ¶

V. 6.

Ὁδὸν μακρὰν ἀπέχουσ&, ἀπέχειν e: dista
Ad subaudiri ὁδον. Sic enim, ἀπέχειν ὁδό
integre, dixit Herodotus L. 1. Cap. 143. vel
e Sic! ἔχειν ὁδον St distare Act: 1: 12. Imò
μακρὰν viam e Accusativus, in quo ꝑti
Certò subaudiri: ὁδον vel χώρ&ν, quemod
infra Cap. 15: 13: vide. ¶

V. 7

Evang

Ὧδε ἐμαυτὸν
ὧδε ponit pro
ἐπὶ λόγω, Stupp
paucis Verbis,
ut apud Hesiod
ἐρ/ἀ ἔεδ7αι
Ὑπὸ ἐξουσίαν
ἐξουσία ἐ.l. e im
dum & ponit
St Magistratu
Ὑπὸ cum sub
κ/ίλεγω &c. Hol
dico tuic.
Πορεύη/ι κ/ὶ πο
Sic enim dicam
dicib, Hesiod
venit, indicat
Tacitu, qua
lina militari,
perior e par
ta Sac loquen
gelium e
Ὧδε ἐν τῷ Ἰορ
ὧδε in eodem lo
Caro legi e
Nam ne patt
Pentilem sui

v. 7.

Οὐδὲ ἐμαυτὸν ÷ Ne memet ipsum quidem,
δὲ ponit pro: nequidem.
Ἐπὲ λόγῳ, Supple: ἐνὶ ÷ sic Vel jube uno Verbo ÷
paucis Verbis, vox ἐφ, ἐπὶ ÷ unus sæpe omittit
ut apud Hesiod. in Ἔργ. καὶ Ἡμ. v. 43. ἐπήματι
ἐστάσθαι ÷ uno die operari.

v. 8.

Ὑπὸ ἐξουσίαν ÷ Sub potte alterius Constitutus,
ἐξουσία S. L. e imperans seu potts Vens, abstractum Ex ponit pro Concreto; Sic Vel ἐξουσίαι
St Magistratus vide Cap. 12: 11. Profit aut
Ὑπὸ Cum subjectionem St, pleby recipit Accusat.
Κὴ λέγω &c. Hoc Κὴ pott verti per: Cum ÷ Cum
dico huic.
Πορεύθητι Κὴ πορεύεται ÷ abi statim ille abit
Sic enim diam sumit Κὴ in ejusmodi Constructionibus, Hæc loquutio aut: abiit abit, veni et
venit, indicat Imperii Majestat, et obsequii celeritatem, quæ maxime perspicitur in discipulina militari, ubi Capitale e imperio Superiorum parere. Estel Confer de figurata hac loquendi formula ad Matth: 8: 9. Rattembum et præcipuum.

v. 9.

Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ ÷ ne in Israele quidem.
δὲ hic idem sonat, ut v. 7; sic ut ad Rom: 8: 7.
Caro Legi e subjicitur ÷ δὲ pro δυνατοῖ ÷
Nam ne potts quidem. Sensus Est: Hunc
Pentilem fuisse magis perspicuum de divinitate

Criſes Adjectx.

divinitte exſti; quam ipſos Israelitas. Nam
πιστὸς idem ē in N.T. quam Lat. perſu
ſio animi, ē! πιστεύειν idem, q̄ perſuad
ēa, q̄d ſic ō reperiit apud alios Scriptor

Ν. 11.

Ἐν τῇ ἑξῆς. Subaud ἡμέρᾳ ÷ die ſequenti
integra q̄ datis ſtatat Cap. 2. 31. q

Ν. 12. q

Ἐξεκομίζετο, ἐκκομίζειν idem ē; q̄d Latini
efferre. Verb ſoc ē funebre, ſolebant en
cadavera extra vr̄b ſepelire, et plerū
ſem juxta vias. Aſtiani aut mor. m
tuos in vrbib circa templa, vel in ip
templis ſepelire, ex ſuperſtitione ortus

Ν. 14. q

Ἥψατο τῆς σοροῦ ÷ tangebat lectum f
ralem, vel ſandapilam, ditiores enim
lecto vel lectica impoſiti efferebantᵘ,
periores vero ſandapila impoſiti ef
rebantᵘ. Indebantᵘ aut mortui ve
quę vivis honeſtiſſima fuerat. Sam.
tali lecto vel ſandapila paſſim adh
betᵘ σοροῖς, qui gebanoq Kocalum d
ciſtam, in quo ō h. efferebantᵘ; quam
condebantᵘ, no tat, adeoq! d. e ſepu
et, q̄d aperiri e Claudi p. 811. Herodot. l. 1. c

Ν. 15. q

Ἀνεκάθισεν, integra phraſis ē: ἀνεκάθισεν

Fo

Evang

ἑαυτὸν, nam
ut apd Elian
ἀνὰ aut in
÷ ſurſum, u
le collocavit

Ἐπιτρέπει ÷ a
tamus, et cita
ſſus proge
Deus mittit,

Ἐν ὁδῷ τῇ Ἰδο
nitᵘ pro εἰς,
ſatus ē fam

Δύο τινάς, ſ.
νάς, ſic apo
ſaidam. q

Ἐὰν εἰ ὁ ἔρχο
rus eſt, aut
futuro, ſeu
ἤδιον πρόβ
ſabimus, ſeu
Heſiodum in
et tot forenſ
cula ſic p
nē experimi

Μαθητεύω,

ἑαυτοῦ, nam καθίζω pœnè est Collo-
ut apd Elianum L. 4. Cap. 22. Varia Hist.
ἀνὰ aut in Compositione sæpè notat ἀνὸ
÷ sursum, unde! sensus e: excito Corpora
se Collocavit ÷ Sedit.

v. 16.

ἐπιστρέψαι ÷ exortus e, vel! si passivè Capi-
tamus, excitatus e Sclt à Deo; Dt enim in
Sacris prophetæ vel Rex ἐπεισβέβηκε, quem
Deus mittit, sic Matth: 11: 11.

v. 17.

ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ Sclt ἐξῆλθεν, ἐν S.l. pro-
nitt pro εἰς, adeoq; Sensus e: exivit, seu divul-
gatus e famâ in totam Judæam.
δύο τινὰς, S.l. per pleonasmum adhibitum ti-
nàs, sic apud Suetonium in Cæsare: duo
Gaidam.

v. 19.

ἢ εἰ ὁ ἐρχόμενος ÷ hunc Ville qui ventu-
rus est, participium Sens pronitt pro
futuro, seu eo, quod fieri debet; alii mox:
ἄλλον προσδοκῶμεν ÷ an alium exspe-
ctabimus, seu! exspectare debemus; sic apd
Hesiodum in Ἔργοις v. 30: Cura proba
et apt forensium ÷ ee debet. Deinde! parti-
cula ὁ sic posita emphasim habet, v! Lati-
nè experimitt per: ille, qui.

v. 21.

μάστιγων, μάστιξ proprie flagellum notat,
per

Crises adjecta.

per Metag. aut de morb. gravioren
& Cruciat; ut 3. l. & alibi, uti Marc: 5: 2

v. 22.

Εὐαγγελίζονται πτωχοῖς, Quidam ver
pauperes nunciant Evangelium, et per
pedes intelligunt Apl̃os, Est quidem ita, ut
Εὐαγγελίζεσθαι frequentiss in Medio ad
act. pro: annunciare, Jo tn diam accipitu
valsivè; ut ad Hebr: 4: 2. itag: recipitur ver
tur: pauperib nunciatũ Evglm. per paup
res aut intelligunt, qui ais sũt pauperes
qui se pro fitentũ destitutos ũib bonis spirit
lib.

v. 23.

Σκάνδαλίσῃ. Ho. Verbum apud Sscũ fre
semper Semitã seu transllato; pro: alie
ri ab aliquo, aliquem ferre & posse ob
quod settiment; propriè aut Scandalu
scat: Sudem qui terra in figitũ, aut
pidem ad quem quis pedem allisit, ut
Casat, aut quo iter alicui obstruitũ, ut
Judith: 5: 1. Confer ψ. 69: 22.

v. 24.

Κάλαμον ἀ Arundo per Metag. notat
minem instabilem & fluctuant; ut apu
Lucianum in Hermotimo pag. 600. Co
fer Æsopum in Fab. 143. Sic aut Joan
nes Xrendini Comparatũ, quia qua
medius fluctuabat in tã V. & N. T.

v. 2

Ἀλλὰ τί, Ἀλλὰ
ous adhibẽt p
Ἐν ταῖς βασιλείοις
qus i molli ta
stiosq; quales
da Vestimenta
apud Artemido
Ἐν ἱματίοις ω
luxurioso & fi
ἐν τοῖς βασιλείοις
palatio, nam p
viam pro Sing
Vide apo Athan
Joh. aut molli
quia erat pro
Πεῖθόμενον π
quam prosata,
tã pro Masculi
Salomone ÷ ma
est hoc hoc ex
Ἁπλικόμενος
tivus ponitũ pr
& velminimos
sic viam appell
animi simplici
maximus, quia

v. 25.

Ἀλλὰ τί. Ἀλλὰ in Contrariative interrogationis adhibet pro: aut, ut S. l. e apud alios. Vide Raphelium in obs. N. T. ad S. l. e

Ἐν μαλακοῖς ἱματίοις. Vestes molles & qualis è molli lana & Confecta, e proinde & pretiosa, quales & purpurea alias splendida Vestimenta, sic apud Pellium L. I. Cap. 5. apud Artemidor. alibiq. Vide Elsn. ad Mat: 11. 8.

Ἐν ἱματίοις &c. in Vestimento splendido & luxurioso, e figura qua & ἐν διάδυειν.

Ἐν τοῖς βασιλείοις Supple δόμοις in Regio palatio, nam plur: & βασίλεια adhibetur etiam pro singulari: βασίλεος de una Regia Vide apud Aelianum Varia Hist. L. 2. Cap. 42. Job. aut mollite vestitus & aulicus appellatur quia erat pro Regni exsti.

v. 26.

Περισσότερον προφήτου. Vir ampliori & majori quam propheta, Neutr. περισσότερον adhibetur pro Masculino; ut Cap. 11: 31. Sic est plus Salomone. Major Salomone; sic Latini: nil est hoc hoc excellentius.

v. 28.

Ὁ δὲ μικρότερος. minimus. Nam Comparativus ponitur pro Superlativo, pro minimum autem vel minimos intelligunt Apli, qui Cap. 8: 48 Sic viam adpellant, & alibi Infantes pro Apli animi simplicitate, Job. & si prospectat V. T. maximus, quia Jesum præsentem ostendit, Sed Apli

Crises Sjecta.

Apli St majores progeste, quia St Spui in N.

N. 29.

Ἐδικαιώθην ἀπὸ θεοῦ ÷ Deum juste e quum declararunt, e à Calumniis, quib petebatr Sacris defenderunt, apud alios: δικαιοῦ Sid est: aliquem Condemnare vel punire St in N.T. ponitr pro justum declarare, a solvere à Crimine, ut mox N. 35. e Act: 13:3

N. 30.

Τὴν βουλὴν ÷ Spreverunt Consilium dei, Goib Selct Servandis per Xstum, in Se. E ponitr pro ἐν, ἑαυτοῖς pro ἐαυτοῖς.

N. 31.

Τῆς γενεᾶς ταύτης ÷ Hujus Gentis, γε ponitr pro Gente qua existit aliqua Tempo Sape adhibetr autr à Sacris mocis Hebraic nam apud alios Goc sensu reperitr.

N. 32.

Ἠυλήσαμεν ὑμῖν, Modulati sumus vobis, alia Gentium, ut fibiis e Cantilenas adhibuerin tam in Lætitia publica, quàm Luctu, p. Lætitia e festivitatib Saltabant simul, e fibes lætitiam animi exprimebant, in Luctu aut Cantilenas lugubres Canebant Gabebant, qui planyendi modum iis ded nebant, q aut Senes faciebant, id pue Sape per ludum imitabantr, Sine Ex sum est hæc Parabola, e per Pueros moros res intelligunt Sdrisi, quib nec totam B. Sanctior e severior vita, nec servatoris ber tas placebat.

Μήτε ἄρτον ἔχ[ων] Panem non habens, Cibo e po
Δαιμόνιον ἔχει Sup impet, quam Δαιμό malis St, est vidm o insanire, mentis modo δαιμονᾶν fer Joh: 7:20.

Ἡ δικαιώθη ἀπ[ὸ] entia à suis Selfato Vide Act: 10:28. St xstus, qui e fon pientia St Sapient li, qui xstum recep et publicanis e ph deum Colunt, sic ap Silosoph vel Medi

Ἠτιμώθη ὑπ' ἀνθρ[ώπων] ficiei Mulier; sic aliquando diam a Latinos; sic Mace: dos Conjungun bam abire jube Mechari, e sic fo junctr peccatores Sint Mercatrices, Lazari Sorori, u listis Constat.

v. 33.

Μήτε ἄρτον ἔσθιων abstinebat Joh. ci
lautiori Cibo e potu, e frequens erat in Jejunio. e
Δαιμόνιον ἔχει Supple πνεῦμα. Sibat Spi.
impur, nam δαίμων in S. L. sape de Anyelis
malis St, est vidm δαιμονίειν S. l. idem, quod
insanire, mentis sua Compos o ee, quo-
modo δαίμων dr Sumit St apud alios, Con-
fer Joh: 7: 20. e

v. 35. & v. 37.

Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία. St defendit Sapi
entia à suis Sectatoribus. Καὶ sape notat: Sed
Vide Act: 10: 28. Sapientia per metony m.
St Xtus, qui e fons Sapientiæ, et filii, Sa-
pientiæ St Sapientiæ Cultores seu discipu-
li, qui Xtum receperunt, qui plerig erant
ex publicanis & plebe, sic τέκνα θεοῦ St, qui
dem Colunt, sic apud alios Scriptores Græcos
Philosophos vel Medicos filii St eos discipuli. e

Η πόρνη ἄρα ἦν ὁ. qua erat prostituta pu-
blicici Mulier, sic enim vox peccatrix adhibet
aliquando etiam apud alios Græcos item apud
Latinos, sic Marc: 8: 38. Μοιχαλίδα Καὶ Ἁμαρ-
τωλούς Conjunxit, et Joh: 8: 11. Xtus Mag-
dam abire jubet et eo amplius peccare:
Mechari, et sic forte hoc Cap. v. 34. Conjun-
xit peccatores et publicani, ut peccatores
sint Mercatrices. Intelligunt aut Mariam
Lazari sororem, ut hoc et aliis Evange-
listis Constat. e

Adde

Ἀλαβάβιον, propriè sic dictum à Ἀλαβαβιστής Sed Mdsmor. et per Metonym. vas ex tali pide confectum, et quovis vasa ungventaria necalius dicitur Ἀλάβαστρα licet Lat. ex vitro vel auro confecta. Μύρον est unguent mixt. ex variis odoribus confectum. C. q. V. 38. C.

Ἤρξατο βρέχειν. Mos erat apud orient. ut convivæ pedes vel ab Ancillis, vel ipsa Hospitis Uxore, vel ejus Filiabus aqua lavarentur, dde unguentis, aut etiam ad fumum, amoris significandum osculo honorarentur; sicut Constat ex Aristophane in Plutis v. 605. Maria aut lacrymas pedibus aqua adhibet, dde. Capillicio detergit pedes Jesu; ut solebat aliquando fieri, ut filii vel Feminæ, vel pueros adhiberent, quibus Convivæ manus siccabant. C. V. 39. C.

Ἐπιγινώσκειν ἄν ÷ Cognosceret, vel Cognoscere posset. ἄν vim potentialem ut ajunt Grammatici, seu quod fieri posset vel debeat, seu frequentis Conjungitur cum Imperativo Indicativi

Ποταπὴ ÷ qualis ÷ quæ Vita, quibus moribus V. 40. C.

Ἔχω δοῦναί σοι ÷ volo vel possum aliquid tibi dare; Latini eodem modo utuntur Verbo: Sabere pollicere, pro: possum facere. C. V. 41.

v. 21.

Δωρεάν, Supple: Nummismata, Denarius est vox Latina, qua Latini in Masculino genere utuntur. Subita tellecta voce Nummus, Nisi Si quis Plautus dixit in Neutro etiam genere Denarium. Philippea est Denarius ita dictus, quod Constabat ex 10. asibus. Convenit autem cum δραχμὴ Græcorum. Scheller.

v. 22.

Ὑδωρ ἐπὶ τῶν ποδῶν, Veteres plebs Hutebantur ὑποδήμασι: soleis, quas pedibus subligabant, itaq pedes cum iter facturi erant solos Contrahebant, quos ablui curabat is, qui alios Convivio excipiebat.

v. 25.

Φίλημα, solebant Veteres in signum amicitiæ abeuntibus et discedentibus amicis offerre. ita Judas ex tum osculo perdidit Matth: 26. 49.

Ἀφ' ἧς - Supple: ὅτε

Κατεφίλησε: osculari. Et participium positum pro Infinitivo. Compositio κατὰ in Compositione sæpe auget, ut apud Latinos de, ita κατεφιλεῖν e: magno cum affectu osculari.

v. 46.

Ἔλαιον: oleum. Hoc est generale Verbum, quo de unguento denotato, ut hic, ubi τῇ κεφαλῇ opponitur, simplex et vulgare oleum intelligitur. Ruricus aut moris erat Convivas oleo vel unguento perfundere, vide Ps. 23. 5. et 45: 7.

v. 47.

Crises Adjecta.

v. 27.

Οὐ χάριν. integra gratis foret: Καὶ τὸ πράγματος χάριν: objus rei Caam

v. 50.

Πορεύου ac pro: εἰ εἰσήγη, Ut formula Hebra
ot, qua diuentib⁹ fauesta canth, et ijsem ro
tat. qd apud Latinos: vale. Διὸ ψ: Quis
verò vocabulo Hebrei quam cung felicitem
significant.

Capvt 8vum.

v. 7.

Ἐν τῷ καιρῷ. Supple πράγματι. Cf.
Bos et alii subaudiunt: χρόνῳ, Bo tem
Nam Adverbijs apponitur Articulus Neutr
neris et subaudiri πράγμα, v.c. τὸ νῦν
Tempus Gens ἀπὸ τοῦ νῦν: sic τὸ καθέξ
e Tempus Sequens, et ἐν τῷ καθεξῆς e post
Καθ᾽ ἡδὸν κ᾽ κωμᾶς: oppidatim et pa
tim. Καθ᾽ distributivè Cdpitᵃ 49 Cum fin
ac Cum plur: sic καθ᾽ ἡμέραν: quotidie

v. 13.

Ἐπίτροπος Græcè Φῶς, qui Latine procurat
dispensator, qui pecuniae et ratiocs domi
Curat. In privatos domib⁹ sic pleriq; ex Ser
e genere erat, de in quib⁹ hactenus dignit
honoratior, itaq; honoratus quidam Aga
dis minister hic est intelligendus, qui r
tiones ejus Curabat; quomodo et procur
tores aliot principum, qui in provinc
as

provincias mittebant ἐπίτροπον ÷ procuratores appellabant. ℞.

κατὰ πόλιν ξυμπόλεις ÷ qui per singulas urbes habitarent. κατὰ ℔. l. liter. sumitur distributivè velut ℞. 4. ἐπιπορευομένων ÷ magno numero & impetu confluentes, auget enim Cpos. ἐπὶ in compositione, sic etiam ἐπισυνάγεσθαι ÷ magno numero congregari Marc: 1: 33. & ἐπισυνέχειν Marc: 9: 25. ℞. 5.

τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ÷ volucres cœli ÷ colo vel aëri involantes, addit hoc ex Hebræorum more, quomodo iidem dicunt: bestiæ terræ, pisces maris ℞. κατέφαγεν ÷ devorarunt conglutiverunt, Cpos. κατὰ auget scatiem, ÷ sic de semen comederunt, ut nil reliquerint, & plus esurirent. ℞. 7. ἀπέπνιξεν αὐτὸ ἀποπνίγειν proprie est: strangulare, per Metaphor. etiam de Segete, quæ densitate spinas obprimit, ut excrescere & prosperare ℞. 8. ὁ ἔχων ὦτα, ἀκ: Verba sensum referunt sæpe ad aures, itaq; audire sic idem est, ac auscultare ingen! intelligere, & auris sic idem est, ac audiendi facultas, audire idem, ac animis sensib ÷ aio respondere ℞. 10

Crises adjecta.

v. 10.

Ὑμῖν δέδοται ÷ Vobis Data est Potestas, vo
bis data e facultas; Loquuntur sic vulgo ti
Græci et Latini, in lingua aut græcismo: d
tum vobis est à deo, vel ut Gentiles loqu
à diis. Confer Mat. 13: 11. ubi Raget.
Τὰ μυστήρια ÷ arcana, d'illa vox à μύω
Claudo et occludo, sine! μύειν ÷ docere rem
canam, et quæ Secludenda e instructo sacris, q
Latinis e: initio, unde μεμυημένοι ÷ initi
ti, seu! instituti de arcanis Religionis, u
sinc! μυστήρια ipsa arcana doctrina Re
ligionis appellantur.

Ἐν παραβολαῖς Supple: loquor.

v. 12.

Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν Supple ὑπάρχουσιν, qu
Sati sit juxta Viam, Videtur quasi se sedrin
hoc sibi, quia Semen scriptum, Sc. quia semen
Scat Verbo dei, e ager, qui scripti est mag
hominibus qui instituenti. per Metonym
am hoc de Semine dd, qd de agro e intelli
gum.

v. 13.

Ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν ÷ radicem ÷ Verbum dei
habent in se radicat, per Metaf. aut ra
dicat dd, qd e firmum et immobile, un
alibi in N. T. radicat et fundat Conjunctu
Πρὸς καιρὸν Supple: ὄντα ÷ ad breve Tempu
sic Πρὸς καιρόν e: Temporarius.
Ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ÷ in Tempore adver

quo nominum fi
sine passim Tentat
ἐπιστάντι ÷ de
à Rege vel Dno su
Act: 5. v. 37.

Παρεγένοντο, Hoc
abundant plane
l: 13. et 25: 16. ÷
dat gg Supra

Καὶ ἔτεροι ἀπ
runt; ita Verb
gg Arianus et
nis vel perfect
5: 28. pro eo

Ἐν καρδίᾳ καλῇ
ces Fapè Conjung
re bonum et, v
Ἐν ὑπομονῇ ÷ C
positione Est
Verbii, Est aut
fortitudo in C
tus Latinis ppr

Λύχνος ὁ λυχν
at λύχνος gg
Candelam, gg

quo nominam fides & obsequium tentat, sine passim tentatio ponit pro rebus adversis.

ἀφίστανται ÷ deficient, ut proprie de eo, qui a Rege vel Dño suo legitimo deficit, sic Act: 5. v. 37. & v. 12. &

Προσεύχεσθαι, Hoc Verb & similia sæpe abundant plane in Oratione, sic Matth. 9:13. & 25:16. ÷ abuentes licite, sic abundat qq supra Cap: 1: 39. Verb ἀναβαίνω. &

Καὶ τελεσφοροῦσι ÷ fructum maturo ferunt; ita Verb τελεσφορεῖν usurpant qq Aetianus & Epictetus. Dicit à τέλος ÷ finis vel perfectus, & φέρω. Marcus Cap. 5:28. pro eo habet Καὶ προσφορεῖν. &

v. 15. &

Ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, Hæc duo vocabula sæpe Conjuncta, & eo Scitu: aliquid vere bonum ee, Vide Beam & Positive ad 3:1. &

Ἐν ὑπομονῇ ÷ Constanter. Nomen enim cum præpositione sæpe sæpe vim adjectivi imo adverbii. Est autem ὑπομονὴ patientia vel fortitudo in tolerandis adversis, quæ Vicibus Latinis proprie dicitur Constantia. &

v. 16. &

Λύχνος & λυχνία sæpe confunduntur, ita ut λύχνος qq notet Candelabr & λυχνία Candelam, Hæc proprie sic distinguuntur 3:1.

et &

Criſes Adjecta.

at λυχνος ſit Candela ſeu fax, quæ accen-
ſa, λυχνία verò! vel in Neutro genere λυ-
χνον Candelabr, ſeu inſtrument, cui lu-
na impon. vel ad pend. At.

V. 17.

Κρυπτον, In Gen. V. bis idem ſt, ſic tn at po-
rius Membr efficacius ſit priori. Κρυπτο
eſt: occultum, ἀποκρυφον, q magis eſt ab
conditum, e! ἀφανες γινεσθαι, vel! εἰσ
νεσον ἐλθη ſt, q ita Cat e perſpicuen
eſt, ut οὐδεν vili negotio pateat. γνωσθ
ſεσθαι Aut ſt q palam fit, q oni
Studio e Tabore. Fit: Futur ſæpè labe
vim ejus q fieri debet, e! Abr. 2. Sub
ſæpè ponit pro futuro, Senſus enim
eſt: Nil e obſcur q palam fieri o debeat

V. 18.

Ὃς γαρ ἂν ἔχῃ, Supple: χρηματα ÷ qui
vis eſt, Nam ἔχω ſæp cum Accuſ ſimp
citat eſt: habere, ſic! ἐν ἔχοντες ÷ divit
apud Ariſtoph. in Equitib, e ſic! Cura habe
pro Avaritia apud Ovidium. 3. Fast. in
ligunt, qui ſibi ſt Scientia vel Cœleſtia
ea enim Comparatt divitiis e Theſauro
Ὃ δοκεῖ ἔχειν ÷ id quod ſat, ſeu! id quod pa
et Scientia vel divinat, vel! quicquid Scien
vel divinat ei ſupereſt, ab eo abſerett. V
bum δοκειν abundat, ut Matth. 3: 9. ſic
22: 24. apud Ovidiem L. 1. Cap. 79 et 13

V. 19

Ὁ ἀδελφοι ἀν
alii ægri Conſol
vel e: eos Nom
Hebræos, Do et
des Latinè fr
Sat valida ſp
intelligamus
Matriam poſ
libros peper
fingunt: eam
viam poſt ed
ſitione eſt, q
fabant Conju

Λεγοντων, ſu
ſenitivus abſ
vel ſimile qui
ſum abundat
δεῖν ÷ Conveni
pro Conſequen

Διέλυσεν ἐπ
ulteriot rip
de ſtingere
apd Lat. 99
um πεδαν
e! notat
ἀνήκαθαρσιαν ÷
Cui obponi
ſeveſt ſt ſa

v. 19.

Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. per fratres intelligunt alii exsti Consobrinos alios propinquos, v! vel e: eos Nomine fratt appellaci o th ap Hebreos, do et Grecos aty Latinos, sic plate les Latini fratres appellant. Nec in Cia sat valida est; Cur o ppriedictos fratres intelligames, Nullibi biam in S.L. legimus. Mariam post editu Jesum nr nullos alios liberos peperisse, do aut fratres ita dicti fingunt: cum semper Virginem manisse diam post editu nr Servatorem, id ex Suppositione est, q Cia Virginitt sanctiot ea putabant Conjugio.

v. 20.

Λεγόντων. Subaudi: ἀυτῷ est enim Genitivus absolutus, Subaudiri q potst ἀπὸ vel simile quid. Cæt! Verb λέγειν sic prosequm abundat.

Ἰδεῖν ÷ Convenit cu Colloqui, antecedens ponitt pro Consequente, Nam ppie ἰδεῖν est videre.

v. 22.

Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν ÷ Trajiciamus in alteriot ripam. διέρχεσθαι o th ad sibetth se itinere Terrestri; do et maritimo; ut apd Lat. q! Transire, transgredi. Adverbium πέραν cum Gpos. Constructum fit Nomen, id! notat: Situs ulterius.

Ἀνήχθησαν ÷ provecti st in alt, ut Cap. 5: 3. Cui opponitt v. 26: κατὰ πέλαγος ÷ navi devecti st seu appulerunt ad Littus. v. 23.

82. Criſes Adjecta.

v. 23.

Ἀφύπνωσε: ut profundiùs somnū declaret
ὕπνος enim amplius quid sonat, qm καθεύδειν
Λαίλαψ ἀνέμου: ventus procellosus, qui na
ſuiſſem, nunc deorſum volvitt, et! quo di
miscentt, Latinè dt Turbo; Vox ἀνέμου a
ditt per pleonasmum; similitt Turē dixi
Homerus: ἄνεμος βυθὸν ἀλὶ πᾶσαν ἄδδῃ
Συνεπληροῦτο legge: ἐν ſuo κυματοῦ
implebantt aquis, per metonym. ſ. l. ſa
dt impleri cum navis fluctib⁹ obruitt

v. 24.

Ἐπιβασία: ὁ magiſter. Vide Cap. 5: 5.
Ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ: objurgavit Ven
Ἐπιτιμᾶν est: additis minis ſcipere, v
vetare, itaq! per προσοφοπεραν hac
de vento dꝯ aquis.

v. 27.

Ἄνηρ τὶς ἐκ τῆς πολεως, Verba: ἐκ τῆς
λεως o dt Conjungenda. Ἀνὴρ ille dꝯ ſ.
ὑπήντησεν ἐκ τῆς πολεως! dꝯ! hac pra
imuitt ꝯ hunc hoem fuiſſe iſtius urbis
t, manebat enim ille homo in Sepulchri
Ἐμενεν. Hoc Verb⁹ a Lat. manere ꝑ
pernoctare, dꝯ! ponitt ꝑ iam generaliu
pro ſcipere, habitare, Hinc! Marc: 5: 3. d
eum habitare in ſepulcris. erant enim
Sepulchra ita ſtructa, ut hoes ea poſſen
habitare, et! ſi neceſſitas cogeret, ibi dia
habitare quodammodo; ſic tradit Suetoniꝰ

Evang
vii Sterone Cap. 38
ad Monumenta
ſam. Confer Ter
pulchra aut ſe
ta, quia Memo
vatq; Ea Conſ

Τί ἐμοὶ καὶ σοί
ſcum dt Comm
tes Noſtras? q
Βάλλω: ꝑ
mittas in abyſ

Εἰς τὰς ἐρήμους
abegerit Diab
defectis delec
et aſſerunt
Ethnicis, in qu
opinio Ethnico
traditione, qu
hoes, in quib
aut ſ. l. Diabo
cum magis Ver
latium aut a

Λεγέων est Vo
tum manum,
et hoos, quib
auxiliat Diab
aſſerit ē, Scat

Evang. Lucæ Cap. 8 vv.

in Sermone Cap. 38. Cum vbs arderet, Heb ad Monumenta e diversoria faisse Comissam. Confer Aristoph. in Equitib. v. 783. Sepulchra aut Sepulta e Lat. Monumenta, quia Memoria hominum mortuos servando Ea Construunt.

v. 28.

Τί ἐμοὶ καὶ σοί. Supple κοινὸν = Quid mihi Tecum est Commune? seu! Quid tu Curas res Nostras? quam Graecum jam Supra habes.

Βασάνισής με = Ne me Cruciis, torqueas, vel mittas in abyssum, seu Locum Supplicii.

v. 29.

Εἰς τὰς ἐρήμους. Q: Cur in deserta hoem abegerit Diabolus? R. Vulgo: diabolos desertis delectari, et in iis agere qsi Vitam, et! asserunt Loca multa e Scriptoribus Ethnicis, in quib hoc affirmatur, Dl. ista opinio Ethnicos fluxit ex male intellecta traditione, quia! per deserta intelligunt Loca, in quib nil est bonæ frugis, Videtur aut S.I. Diabolus hoem ex Ea expulisse, ut eum magis vexaret, et nullus est qui eiso latium aut auxilium posset afferre.

v. 30.

Λεγεών est vox Latina, & Scat: Legionem militem manum, quæ hoc Tempore Consistebat ex 6000, quib insuper Supplex fere Numerus auxiliat! adhibebat! tale igitur Cum Nomen sibi asscivit ea, Scat: tanto se numero Constare, Num!

Crises Adjecta.

Nam nomen habere, seu Nominari, plu-
rum idem est, q.d. ℣. 31.

Εἰς τὴν ἄβυσσον ÷ ad inferos, seu Locum d
finat pœnis spiritum & hominem m
ligat, vt Apoc: 20: 3. & ipsa mors
Ἡ ἄβυσσος ad Rom: profectò aut
υθος notat mare profundum, &
a. Comitativo seu ἀνεπτικῶ ÷ q.d. au
endi vim habet, & Βυθὸς sonice Βυ
÷ fundus, unde & Βαθος ÷ profunditas.

℣. 35.

Σωφρονοῦντα ÷ sana mente vtent. Co
ponit. ex σάος ÷ sanus, salvus, & φρὴν
νεω ÷ mente sum præditus intelligo, sen
Φρὴν ÷ Mens.

Παρὰ τοὺς πόδας, Ad pedes alicujus se
re idem est, q.d alicui magistro attender
Confer Cap: 10: 39.

℣. 37.

Ἀπέλθειν ἀπ' ἀὐτῶν Sct! indignos se ag
noscebant, qui cum Deo meo Conversa
rentur, & metuebant: ne sua temeritas
& audacia; si hoc facerent puniretur, Cap
Cap: 5: 8.

℣. 41.

Ἀρχων τῆς συναγωγῆς ÷ Præsus Synag
34. qui ἀρχισυναγωγος est ℣. 49. Dein
vide

Evang
Vide Protium
& Synagoga

Ἀπέστησεν, R
facius ad f
mortuam e
ΥΠΕΝΙΓΟΝ ÷
ticulum et
H, nam ὑπ
focari, Conf
fidere qua
Ὑπὸ ἐν τυφε
gimis labore
ΜΑΤΙ ἀΚΑΤ
rita immundo
Κράβαττον n.
part, seu o
um Veris ad
stoganis ad
Ἐξελθῆσαν ÷
manant a
aliqua, & He
Enigmate Le
÷ Leo fuit
Ἐκόπτοντο ἀ
percutio alia
aliquo, D! in

Evang: Lucæ Cap 8vi.

Vide Protium ad Matth: 9:18. & Vitring^m de Synagoga Vetere.

v. 42.

Ἀπέθνῃσκεν. Hæc verba St Lucæ, Nam cum Jairus ad Jesum veniret, filiam suam jam moriam ee nesciebat Jairus.

Συνέπνιγον ÷ ewinta Coarctabant, ut periculum est ne suffocaretur, seu exanimarentur, Nam θνῠπνιγεσθαι propriè elidi, suffocari, Confer Cap. 5: 7. ubi Navis S^ti subsidere quæ in periculo erat ne subsideret.

v. 43.

Ὄυσα ἐν ῥύσει αἵματος quæ fluxu sanguinis laborabat; sic Marc: 5: 2. ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ sc. qui Conflictat^r Spiritu immundo.

v. 44.

Κράσπεδον notat: infimam Vestimenti partem, seu of vestis, & fimbrias, quæ Vestimentis adtexuntur, Vide Scholiastem Stiphanis ad Vespas v. 473.

v. 46.

Ἐξελθοῦσαν ÷ ut Lat. dicunt: proficiscentem manant à me, id enim fit vel Obiectu Cabaliquo, vel Hebraeis dicitur ab aliquo, ut in Enigmate Samsonis: Cibus exit à robusto ÷ Leo fbet Cibum.

v. 52.

Ἐκόπτοντο ἀυτὴν, κόπτω in Activo Scil: percutio alium. Κόπτομαι percutior ab aliquo, Do! in Media forma! percutio ipse me

Crises Adjecta.

me vel pectus meum, q̃d facere solent l
gentes, quos Latini dicunt: plangentes
itaq; Κόπτεσθαι τινὰ est proprie: al
quem mortuum plorare et pectus
suum percutere, ubi subaudit̃ q̃ post
dicà vel ἐπὶ.

Καθεύδει. Jesus mort̃ S. l. et Somnium
quia ex mortuis excitamur ad Vit

V. 24.

Ἡ παῖς, Nominativus S. l. e alibi pon
pro vocativo: ὁ παῖς.

V. 55.

Τὸ πνεῦμα = vita, ea enim sæpe et πν
Ma, vel Spiritus, quia vita consist
in Continua actione, uti Sp. Sp. agitat

Capvt Octavvm.

V. 1.

Δαιμόνια κ̃t νόσ̃ους θεραπεύειν. Verbu
Θεραπεύειν p̃priè refertur ad morbo
neq enim dicimus: Sanare dæmonia, q
quidem loco à dæmoniis. Sæpe tn fi
ut unum Verbum sub adjungatur sustan
tivis, quod tn alteri tn p̃priè Convenit
ut Cap. 1: 64. aperiebatur os e lingua ej

V. 3.

Μηδὲν αἴρετε εἰς ὁδὸν S. l. e aliquid gesta
dum vel portandum sumere, quo sens

e Jos: 1. Vs ut
sanda suscipe
Μηδὲ σάνδα
culus, qui ite
mat, aut se
sibenti plan
S. l. nam Ma
baculum e
ne sollicite fi
ite ingressus,
cibos secum
ne baculis Car
Πρεσβ est mag
talia mea, in q
Cib. Confectum
Quibus πρα, Cum
enim in Sta
Syricis Philo
Μηδὲ ἀνὰ δύο
Tunicas Sabe
ca, Id! per Sy
pro quovis
stributioni, n
mercalia sig
bent ἀνὰ; ea
nificant; ut
ἀνὰ πεντή
in singulos

v Joh: 1. Ecce ut Agnus dei qui tollit peccata mundi. Ita
landa suscipere peccata mundi. Et
Μηδε ραβδον: Baculum v Virga seu ba-
culus, quo iter faciens gressus suos fir-
mat, aut se defendit a feris. Non per-
hibentur plane virgas v gestare filii
S. l. nam Marc: 6: 8. ei permittit Jesus
baculum v sandalia, sed hoc vult:
ne solliciti sint: unde petant Baculum
ut ingrediuntur, aut! ut plures diam ba-
culos secum ferant, ut altero amisso o pla-
ne baculis careant.
Πηραν est marsupium vel Saccus e pelle aut
alia mā, in quo viatores secum gestant
cib, confectum, Hinc pauperib diam tri-
buit Πηρα, cum cum mendicant, apd poly-
enum in Strat̃one, et Lucianus prasim
Cynicis philosophis tribuit Πηραν.
Μηδε ἀνὰ δυο χιτωνας ἐχειν: Neq duas
Tunicas habeatote. Χίτων e species Tuni-
ca, sed per Synecdochen Speciei ponit hic
pro quovis Vestimento, ἀνὰ inseruit di-
stributioni, neg enim Jraci habent nu-
meralia distributiva, sed eo loco adji-
bent ἀνὰ; cum aliqualem divisionem sig-
nificant; ut, Jx. 12: facite eos decumbere
ἀνὰ πεντηκοντας: 50 enos; ut 50 ta
in singulos ordines Cumbant. Denig! et

Crises Adjecta

Infinitivus ἐκεῖν ponit pro Imperativo quod solemne e Græcis, subaudito verbo: Jubeo, vel simile Verbum. ☞

v. 4.

Μένετε ἐν ἐμοὶ pernoctate, Gall. Hospitemini, manete apud me hospitium quærite. ☞

v. 5.

Ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς πόλεως ἐκείνης, excutite κονιορτὸν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν. Si vero vos non receperint. Similis est Constructio Matth. 10: 14. et passim alios viam apud Græcos, Latinos, Hebræos aut: δέξωνται ἐκβαλεῖν subaudi ἐκ τῆς οἰκίας sibi: ἐκβάλλειν Joh. 9: 34. Luc. 4: 29. Act. 7: 58. Cap. 16: 37. est aut δέχεσθαι liberalitate aliquem hospitio excipere, et hospitium præbere, unde δεκτὸς e: acceptus, gratus. Κονιορτὸν, Vulg. Gall. et Belg. e pedibus excutiant, et significent. Se nil ad Christianos cum ipsis habere velle, ne pulverem quidem vestrum apud se relinquere. Vide Grotium ad Matth. 10: 14. Κονιορτὸς autem dicitur a κόνις pulvis, et ὄρνυμι excito, quasi ἐγερτικὸς pulvis, e pulvis vento excitatus et sublatus, qui se demittit in vestimenta et calceos viatoris. ☞

v. 7.

Διῆρχεν hæsitabat Græcus credens nescibat, proprie de iis, qui se ex officio tabernaculo expedire nesciunt, unde etiam admissionem et stupor Scaligeri, vide infra Cap. 22. Act. 2: 12. dicitur ἀπορεῖν, quod notat transitum, per quod transitus obstat, compositum ex ἀ priv. et πόρος via, hæc a πορεύω transeo. ☞

ὅτι—H

ὅτι Ἰωάννης

Μετεμψυχοσ
etiam Vigilius
statuebant m
nascendos tam
poterat, Jesus
30 aut plures
accederet, qua
ite o pott. ☞

ὅτι Ἠλίας ἐρχόν
νεῦσαι aliqua
& Etiam debui
venisse, resti
de Elia ventur
rat Capiendus,
similis. ☞

νεῦσῃ Sebast
enim de iis di

Διηρήδανσο
verunt. Πὰ
quasi sit: per
re aliquem;
aperta vitæ

Καὶ διὰν Luba
rat. Deorsim
eodem sensu

H de supple

ὅτι Ἰωάννης quidam scil. inter Christianos de
Μετεμψυχοσιοι dogmate, q̃d inter Judæos
diam viguisse volunt, ὃ pro μετεμψυχοσιν
statuebant mortuos ait in infantes adhuc
nascendos transire, q̃d de ea Jos. Credi o
poterat, Jesus enim jam erat adultus, et
30. aut plures annos natus cum Baptista
occideret, quare Jos. B. ea in eum trans-
ire o potl. ℣. 8.

ὅτι Ἠλίας ἐφάνη ÷ Eliam venisse, nam ἀνέβη
βεβηκε aliquando notat Venire, Credebant
& Eliam decessit, qui in Cœlum raptus erat
venisse, redisse; intelligentes locum Malach:
de Elia venturo ad Litem, qui Allegorice e-
rat capiendus; et intelligerent: Tomo Elias
similis.

Ἀνέβη Scil! ἐν τῶν νεκρῶν, ἀναβῆναι
enim de iis etiam dr, qui e mortuis resurgunt. ℣. 10.

Διηγήσαντο ÷ ordine exposuerunt, narra-
verunt. Dr à διὰ et ἡγεῖσθαι ÷ ducere, ut
quasi sit: per ea ducere aliquem; sic διήγησις e: Copiosa et
accurata rei alicujus enarratio Luc: 1:1.

Κατ' ἰδίαν scilicet χώραν ÷ in locum sepa-
ratum ÷ seorsim, separatim, sic κατὰ τόπους
eodem sensu usurpatur ℣. 18.

℣. 12.

Ἦ δὲ ὥρα scil: ἐστὶν ἐν ἦν δείλην, vel, ἐν πέρᾳ

Crises dejecta.

ἐσπέρας, integra phrasis extat apud Xenophontem de Alexandro l. 3. Cap. 4. & apud Curtium l. 6: Cap. 11. in Vesperi inclinabat dies, pro: inclinabat se, vel inclinabatur, & extat apud eundem Curtium Cap. 7. Dies autem iam hac phrasi ponitur sole, sol enim, o dies inclinatur.

Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον: sine populum abire, specie e: absolvere; sic Latini dicunt, sinere solvere abscedere; ut apud Terentium in Adelphis: absolve hominem.

Εἰς τὰς κύκλῳ κώμας, κύκλῳ adverbialiter & notat vicos circa illum cum sitos.

Καθ' ὅλης τῆς, per agros intelligenti Vi & Cas in agris sita & qualificata, ut in diverti posset.

Cap. 13.

Εἰ μὴ πορεύσονται &c. nisi abeuntes emus, Est Elyptica locutio, quæ sic suppleda: o habemus nisi 5 panes & 2. pisces, igitur nos demus edere populo nisi &c. Servandum est: τὶ, in phrasi: εἰ μὴ τὶ. abunare, ut sæpe fit in practicula τὶ. Est autem idem τὶ accusat. Casus; pro: κατὰ τὶ. Verb πορεύεσθαι abundat, & sit sæpissime in N. T. & apud alios in talli Constructione.

Εἰς πάντα τὸν λαὸν, εἰς cum accusativo pro nitio pro simplici dativo, ἐ nisi emanu-

toti huic popu
sumere in Vi

Κλίσιας: Κατα
seu Classes di

Εὐλόγησεν αὐτ
integra foret:
laudavit Deum
εὐλογεῖν ponit
mus: εὐλογεῖν
ut Cap. 2: 34.
τίθημι vel ἵστη
necari ἵνα τὸν
ἐστὶν est: Deo
dicto, ejus favo
hoc dicebatur di
& hinc! εὐχαρ
mitto, misi rite

Κλασμάτων, fr
ipsis et fragme
ta, in quæ pan
Observant fr
ista factos, ut
unde factum,
vivum, quia
D! Verb: κλᾶ
& de frustis

toti huic populo, seu! in usum populi; sic Act. 3
sumere in Viam ÷ in usum Vitæ.

V. 12.

Κλιθίας ÷ κατὰ κλιθίας ÷ per discubitus
seu Classes discumbentium &c.

V. 16.

Εὐλόγησεν αὐτούς, Est græcismus Hebraica, qua
integra foret: εὐλόγησεν τὸν ἐπ' αὐτούς ÷
laudavit deum ppter eos; Sic Cap. 1: 64. & alibi
εὐλογεῖν ponitur pro laudare, Cum autem dici-
mus: εὐλογεῖν τινὰ pro: benefacere alicui.
ut Cap. 2: 34. id ppriè e: εὐλογεῖν θεὸν ἐπὶ
τινὰ vel ὑπὲρ τινος ÷ deum laudare & Ve-
nerari ppter aliquem, & hinc! εὐλογεῖν θεὸν
ἐπὶ τροφῇ est: deo gratias agere pro Cibo suppe-
ditato, ejusq favore in posterū ambire; Sic! pro
hoc dicebatur etiam: εὐχαριστεῖν, ut Joh: 6. 11.
& hinc! εὐχαριστία SS. Cœna, quia o sumi-
mitur, nisi ritè priùs deus sit laudatus. &

V. 17.

Κλασμάτων, subaud: ἐκ ÷ quod superfuit
ipsis ex fragmentis, κλάσματα St fragmen-
ta, in quæ panis & pisces erant Comminuti.
Observant Antiqui: panes Hebreos ita fu-
isse factos, ut manib facile possent frangi
unde factum, ut panis fractio notet Con-
vivium, quia in Convivio panis est Ceræ-
mo! Verb: κλᾶν seu frangere etiam de Sibé-
ti de fractione, quæ fit Cultro vel alio in-

92. t

Criss adjecta.

instrumento, ita certè priscis solet scind
o manib frangi.

Κοφινὸς Scat Corb è Vimine plexam, d
libett de Mensura aridor & liquidor ap
pollucem l. 4. Cap. 168.

V. 18.

Καταμόνας; Supple: χώρας ÷ in locis soli
& Separatis, d! ponitt hæc vox adverbialit
& Latine redditt: solus; sic Matt: 4: 10. &
vero Καταμόνας ÷ erat solus. & ! scribi
tt; vel ut una, vel ut duæ voces.

Συνῆδαν αὐτῷ ÷ accedebāt ad eum. Quida
verunt: aderant, d! quia d solus & ce
tus, rectius interpretatur: cum conveniebā
cum adibant: Ita fugnitt hoc Verb apd Ar
num gg; de Expedit. Alexandri Cap: 25.
& ita Παρεῖναι, & præire: adde, & pre
gnificat etiam: accedere, vide Colos: 1: 16.
big Raphelium.

V. 20.

Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ ÷ unctum illu dei. Ar
culas voci: χριστὸν adsitus sic definit
Certam personam. Dicendum autem erat: τὸν
χριστὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ÷ Unctum à deo,
Ad adjectivum fugm substantivum, sic
Cap. 7: 38 vel 28! γέγραπται γυναικῶν
nati Mulier ÷ nati à mulieribus. Unctus
aut per Metaph notat Regem aut po
tificem, vel verò prophetam, ut no
tum est ex Sscris.

V. 21

Evang

Ἐπιτιμήσας ÷ ad
Cap. 4: 35. Παυ
de hoc Verbo

Προσκυνήσαντ
quam inutilem a
debett hoc Ver
quæ rejicitt. Ve

Ὑπὸ τ πρεσβυτ

Ὑπὸ at sæpè,
ores intelligen
tium Constitue

Ὀπίσω μου ἔλθε
, nam amplecti,

Παραγαγέσθαι ἐπ
seipsum & vita
desecat, & ἐ
enim dicunt: ab
ab aliquo defi

Ἀνέβλεψεν ἐπὶ τοὺς
suam in humer
in humeros su
do V. 3. diam
Respicitt & a
tis ad Crucis
seu patibulum
tarde sebeant

v. 21.

Ἐπιτιμῆσαι ÷ additis minis ppiens Confer Cap. 4: 35. Παρήγγειλε ÷ denunciavit, Confer de hoc Verbo Cap. 8: 29. & 5: 14.

v. 22.

Ἀποδοκιμασθῆναι ÷ rejici, improbari tanquam inutilem aut adulterinum, ppria e- stibett hoc Verb de Moneta adulterina quas rejicit. Vide Matth: 21: 42. ibiq Rap.

Ἀπὸ τῶν Πρεσβυτέρων, ἀπὸ ponit pro: ὑπὸ: at sapè, per presbyteros seu seniores intelligentes Magistratus, qui Synedrium Constituunt, sic Act: 22: 5. Cap: 22: 66.

v. 23.

Ὀπίσω μοῦ ἐλθεῖν ÷ me sectari, mea doctrinam amplecti. est phrasis Hebraica.

Ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν ÷ desciscat à seipso ÷ se ipsum & vitæ suæ Commoda, suag studia deserat, & hæc phrasis Hebræa, Hebræi enim dicunt: abnegare alicuem ÷ deserere, ab aliquo deficere.

Ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ÷ tollat Crucem suam in humeros suos. nam αἴρειν Gl. e in humeros suscipere & vestare, quomodo N. T. etiam hanc vocem explicavimus, Respicit & ad mos Vetus, apud quos damnati ad Crucis Supplicium, ipsi furcam seu patibulum in locum Supplicii deportare debebant, id quod ipsi etiam Sex-

vatori &

Criscs Adjecta.

Servatori nro contigit per metaphoram quatio scat: quovis incommoda, aduersitates fortiter ferre, nam Crux quovis Cruciatu vel incommodo positus unde loquutio ff Comicor: in Crucem vel

v. 24.

Τὴν ψυχὴν αὐτὸ σῶσαι, eam Suam Servare ÷ Seipsum in Vita Servare, apud Hebros enim in tali Constructione ponitur vox pro reciproco: ἑαυτόν.

v. 25.

Ζημιωθεὶς ÷ fuit jactus damnus. Ζημία damnum, jactura, & ζημιόομαι jactus facio mulcor. Cui opponitur κερδαίνειν ÷ lucrari sic Philip. 3:8. &

v. 26.

Ἐλθῃ ἐν τῇ δοξῃ αὐτοῦ ÷ Cum Venerit Cum gloria Sua. ἐν Gl. 1. e: Cum, sic apud Lucianum p. 792: Convenire ἐν αὐλῷ καὶ κιθάρᾳ ÷ Cum tibia et Cithara.

v. 27.

Οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ÷ nequaquam gustabunt mortis ÷ nequam morientur, Et sic Hebraei, & Graeci Verbi γεύεσθαι usurpant pro: experiri, sentire, ut γεύεσθαι πενθοῦς ÷ lugere, γεύεσθαι κακῶν mala pati, Imò Aristophanes in Ranis v. 465. γεύσει τῆς ὁδοῦ et pro: pulsare fores. Vide pro hac phrasi ad Heb. 2. 9. ὑπὲρ παντὸς θανάτου. H. l. intelligit Dominum Christi, qd maximè adparuit Cum deleret Hierosolyma, & Gentes Evgtio suscipierent

v. 2

v. 28.

ὡδεῖ ἡμέρᾳ ὀκτὼ, et factum est post dies octo, per octiduum autem intelligit hebdomadam, quæ et octiduana Cena, vel Sabbata Communia dicitur, sic, Joh: 5: 21. Confer Josephum Antiq. l. 7. Cap. 2.

v. 29.

Εἶδος e facies exterior, quæ in oculos incurrit. Dicitur ab εἶδω ÷ video; Latinis quoque dicitur species, itidem ab aspectu, vide Cap. 3: 22.

ἐξαστράπτων ÷ fulgens, seu Color ejus candebat instar fulguris.

v. 31.

ἐν δόξῃ ÷ cum splendore, sic δοξὰ ÷ splendor, tribuitur soli et sideribus 1 Cor: 15: 41.

Τὴν ἔξοδον, Græcis et Latinis ἔξοδος ÷ exitus, aliquando e mors, ea enim e migratio ejus vel ex hac vita, exempla passim extant. Alii hic intelligunt gloriosam ejus expectationem quam susceptura erat Xs; mendum subigens per Evgliw.

v. 32.

βεβαρημένοι ὕπνῳ ÷ profundo somno obpressi manebant; sic Matth: 26: 43.

v. 33.

Καλὸν ἐστιν ÷ optimum e, Positivus pro Superlativo, sic v. 28: hic editor a graus ÷ maximus

Κ. ποιήσωμεν ÷ Et faciamus. Ki pro Et. pro ὄν ÷ Ergitur, ut apud Plian. v. H. l. 10. c. 5.

v. 34.

Crises Adjectæ

v. 32.

Ἐγένετο νεφέλη ÷ Venit nubes. γίνεσθαι ÷ aliquando et ortiri, venire. ἐν τῷ ἐκείνους ἐλθεῖν, Vidit Moses et Elia, qui soli nubi ingrediebantur et abeam in Coelum recipiebantur.

v. 36.

Ὢν ἐφάκαβον. ὤφθη hic, et sæpe alibi iam adhibetur de viso, qui se sponte nobis offert, et fit! ὤφθαι i visum Natale Act: 9: 10.

v. 38.

Ἀνὴρ ἀπὸ τῆς ὄχλης ÷ Homo plebejus, sic Cap: v. 27. et Marc: 9: 17. ubi memorantur ἀπὸ τῆς ὄχλης ÷ plebei, sequentur ita quoque Latini; ut Suetonius in Galba Cap. 19. quia e turba ÷ homo plebejus et Festus l. 3: c. 19

Ἐπίβλεψον ÷ miserere ÷ Serva filium meum ita ἐπιβλέπειν, et Latinum aspicere et respicere usurpatur, ut supra Cap: 1: 48.

v. 39.

Λαμβάνει αὐτόν. ÷ Corripuit seu! invadit eum vel! furore eum implet; sic, Lucianus in Gallo pag. 43. sic νυμφόληπτοι, μανιόληπτοι, qui à Nymphis vel Musis Corripiuntur et in furorem vertuntur.

Κράζει ÷ Clamat; Solet Dæmoniacus, Est hic modus loquendi personæ.

Σπαράσσει, Hoc tribuit se de spiritu. Est autem σπαράσσειν hic: o divellere, in partes dis-

cer

cerpere in partes, discerpere, dd. Convellere ac distorquere Corpus & membra, ut fit in epilepticis; sic παραβάσσειν, per Vehementer movere ac Concutere, occurrit Jer: 47: 19.

V. 42.

Ἔπνιγεν ÷ Solo allisit, in terram dejecit, quomodo Jo. Verbum usurpat 99 Cap. 6: 48-49.

V. 44.

Θέσθε οὖν ÷ diligenter attendite & memoriæ infigite, Nam aliis per Metaf. ponitur pro intellectu, Confer Act: 2: 14.

Παραδίδοσθαι ÷ prodi, ad Supplicium tradi abillis à quib. minimè debebat fieri. Deinde speciè hoc Verbo de facto, qui Contra Jus & fas inimicor Dotti traditi, Confer Mat: 10: 4.

V. 45.

Παρακεκαλυμμένον ÷ Celatum, occultum, Verba Celandi apud Hebræos Constructio Cum Græc. ἀπὸ; ut 1 Sam: 3: 15. & alibi; Alii verò Græci & facile sic loquuntur.

V. 46.

Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι ÷ orta è, inter discipulos Disputatio, seu Contentio, sic Phil: 2: 14. Διαλέγεσθαι ÷ inter se Colloqui, dd. διαλογισμὸς ÷ Colloquium, dd. διαλογίζεσθαι: disceptari vel Cum aliis, vel Secum & apud animum.

Μείζων ÷ Maximus, Comparativus ponitur pro Superlativo, ut Cap. 7. V. 28.

V. 48.

Λαβὼν παιδίον, Si Verbum hoc de puero adhibetur dd: ulnis amplexi, & sic fovere, si de aliis per

Criſes Adjectæ.

per Metag. Scæ: beneficiis perfungi; ut Act: 2.

Μικροτερον ÷ minimum, Comp. ited ponitur pro Superlativo; per Metag. aut minimus filiorum, qui humillimus e animo, & ſtudet maximis ſtare Miniſteria Eccl.

X. 42.

Ἀκολουθει μοι ἡμεῶν pro ὑμῖν, ſic loquuntur ita & alii Scriptores, ſic ὀπιθω σου μετ' ἐμου ἐρχεται ſequi aliquem Heſiodus in Εργευθ

X. 51.

Συμπληρουσθαι ἐν ÷ Cum propè adeſſet tempus aſcenſionis Xſti. συμπληρουσθαι ἡμερας, q. d. vel jam adeſt, vel ſatis propè abeſt; ut 5.1.

Ἡμερας ἐν dies aſſumtionis, e Hebraiſmo & Tempus aſſumtionis.

Τὸ πρόσωπον ἐν ÷ Se obſtirmavit. Nam ſæpe dies hoīs ex Hebraiſmo ſæpè ponitur pro homine ipſo; ut X. 52: mittere ante faciem ſuam ÷ ante ſe. Ode! obſtirmare faciem apud Hebræos dr, qui obſtirmato animo aliquid facit; unde ſe deducit pro patitur, & ſæpe dr in re mala, ſeu! ſe aliquid hoſtili; ut Jer: 21:10. & alibi; hic autem de Chriſto in re bona, Significatur enim: eum ſe ad iter ſuum accingere paratum, quin ajoſe Hieroſolyma perrexerit ad mortem ibi ſubeundam. &

X. 52.

Οὐδε ἑτοιμάσαι αὐτῷ ÷ ut pararent ei Cibum & hoſpitium, Hoc enim ſere legimus apud

2. & Mat: 8.20. &

X. 53

Οὐκ ἐδύνατο ἐν
bant o Hieroſo
giæ, Mont Jar
Προσωπον ÷ il
vero erat prof

Οὐκ ἴδατε ἐν ÷
qui vos adeſſe
abiiſſent. Πνεῦ
in ſpecie aliqua
vide Rom: 11:5.

Χωρὰν ἀνθρω
dere, da poni

Χωλεὸν, notat
ranum aliud
Κατασκηνωσεις.
quorum ſub ram
quieſcant aves,
(7: v. 37: ad
cres

Ἀπελθοντι, hoc Ver
dicere: permi
Pat ἐν &

v. 53

Οὐκ ἐδέξαντο &c. Sclt! Samaritæ Contendebant Hierosolymam, Sc in Samaritas Regiõe, Mont Gadizim et locum adorationis Dei, Πρόσωπον ÷ ille. vide v. 51. ratio enim Versionis vero erat proficiscens Hierosolomam. ¶

v. 55.

Οὐκ οἴδατε &c ÷ nescitis Cujus Spiritûs sitis ÷ qui vos adfectus agat, vell! qd Studium vos abripiat. Πνεῦμα in genere notat mentis in specie aliquando mentis adfectum, studia, ¶ vide Rom: 11: 8. ¶ v. 56. ¶

Ψυχὰς ἀνθρώπων &c. Cas Soiæ per dere, da ponitr sæpe pro ipso Homine. ¶

v. 58. ¶

Φωλεὸς, notat Cavernam et Cubile Subterraneum ut alium v. c. Serpentis, Vulpium &c. Κατασκηνώσεις. ὄκησις ¶ Capernaculum vel quascung mansio, Sub umbra, v! ὄκημα. vel Κατασκήνωσις ÷ Tabernaculum habeo, itag! Κατασκήνωσις st quodvis receptaculum, Sub ramis arbor, in qua sedent, aut quiescunt aves, sic Cap. 13: 19. sic 19 Sylvius K. 4: v. 637. adsuetas ramis habitare volucres

v. 59. ¶

Ἀπελθόντι, hoc Verb abundat, nam Sufficiebat dicere: permitte mihi Tempus sepelire patrem &c ¶

Ἰσχυσι ¶

Crises adjecta.

Ἀκμάζει Latinum: Sepelire nota fere ea via
quæ ad Festa alicui persolvenda requirunt

V. 60.

Ἀφεὶς τὸν νεκρόν. Vox Mortui Seu νεκρὸς
in principio Sujus membri Sumitt. Meta
in fine alt. pticip. Metaphorice aut per m
tuos intelligunt. Sinit vivi quidem &c. Vit
Sp. Sancta e Dña Sestitutil e! S. Seu mortu
Sic Aristophanes in Ranis V. 421. νεκρὸς
St. Sinit neglam, e! in reb vanis occupato

V. 61.

Ἀποτάξασθαι, Quidam Vertunt: relinquere
res vel opes Selt meas; quomodo hoc Verbu
Sumitt Luc: 14: 33. Dl! Vertendum potiu
Valedicere iis, quæ St Selt domi meæ, Nam
ἀποτάσσεσθαι Sicuntt peregrè proficis
ci, Cum res suas Constituunt, e mandata
illis Sant, e Suis ultimum valedicunt, u
Act: 18: 21. 2 Cor: 2: 13.

Εἰς τὸν οἶκον, ponitt hæc phrasis pro: ἔν τ
οἴκῳ.

V. 62.

Ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, Sicut Arator, qui
suc illuc Circumspicit, pravos Sulcos duc
ita, et Servator, Cogem Verbi divini doc
re Hagere, ut Verbum dei Sicut, alue
rò Do Curet.
Βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω. Translatè Scat
alia Curare; quàm quæ Curanda Sunt.

1.
Ἀνέδειξεν. Conf
Sibett hoc Verb
Sistatib, qui C
Plutarchus in C
& Supra Cap. 1:
Ἀνὰ δύο. binos,
(1 Numeralib d
menda utunt
Πρὸ προσώπου α
us, pro qua Co
Εἰς πάσαν πόλ
H. Topōs notat
oppidum muni
Ὁ Ἱερισμὸς τοῦ
ℊ. 1. Hoc, qui Co
Eclam N. T, e!
Ἐργάτης est oper
præst se operi
opus Suum Cas
ἐστάτησε: qui
& ℊ. 1. Messor
Ἐκβάλλη. Hoc Ve
fere, D. invit
do Hesiodus in
loquens ad Liber
quia Cum m
Lores.

v. 1.

ἀνέδειξεν ÷ Constituit, designavit, creavit, adhibet hoc Verb apud Rogianos sæpe de Magistratib, qui creantur et renunciantur; sic Plutarchus in Cæsare pag. 725. Sic Act. 1: 24. et Supra Cap. 1: 80.

ἀνὰ δύο ÷ binos, seu bina, Carent enim Græci Numeralib distributivis, et adea experimenta utunt vocula: ἀνὰ.

Πρὸ προσώπου αὐτοῦ ÷ pleonasmus Hebraeus, pro qua Cæteri Græci dicunt: πρὸ αὐτοῦ. Εἰς πᾶσαν πόλιν, τοπὸν et πόλιν S. l. distinguant H. τοπὸν notat pagum et munit, πόλιν autem oppidum munit.

v. 2.

Ὁ θερισμὸς πολὺς, Messis translatè scat S. l. hoc, qui Colligendi sit in Regnum dei, seu Ecclam N. T, et ad id jam parati et maturi sint.

ἐργάτας est operarius quivis, D! ut Esson opus suum rusticum inscripsit: ἔργα, sic ἐργάτης e: qui agr Colit, et Matth: 20: 1. et S. l. Messor translatè scat V. d. Ministr. et

ἐκβάλλῃ, Hoc Verb o simplicitr scat: emittere, D! invitos, et amentes, quomodo Hesiodus in ἔργον ibidem de Messe loquens adhibet Verb ἐπορεύειν v. 51. quia cum matura e messis, urgendi sit Messores.

v. 3.

Cities Adjecta.

X. 3.

ὄϐ ἄρνας. Quidam vertunt: ad oves vel agnos. Nam ὀϐ aliquando notat: ad. v. g. ponitur pro ἐπὶ ὀϐ ἵππους, v. subaudit. Prositio. Πρὸϐ vel ἐπὶ ut 2 Reg. 2: 1. Ad recipiendum: sicut agnus ut ipsi Apli agnis comparent, si enim amici mitissimi; ut contra Judæi ὡϐ Lupos instar, lacerabant etiam eos agnos.

X. 4.

Βαλάντιον, propriè est Crumena, qua aut & argentū portant viatores, D. B. I. per Metonym. Jubet pro ipsa Crumena pecunia sic infra Cap: 12: 33.

Ὑποδήματα. Calcei, qui loris subliganti pedib, & ipsam plantā pedum ut contegunt unde & Nomen sortiti. Non prohibet vero Dnus: Ne Calceati sint discipuli sui, D. n. alios Calceos secum gestent, quām! qui & St induti.

Ἀσπάσησθε, Hoc Verbū simplicitū sonat quid fit obviis, D. Amplexum, & Cum osculo Conjunctam interrogationem de Salute & adoratione faustam, Talem verò Salut. prohibet Dns, quia festinatione erat opus, ne in via morarentur. Patet hoc viam ex Ariste quane in Plauto, ubi, qui ex paupere erat factus Dives, socios suos amplius vult Salutare Verbo Χαίρειν, D. abstinet Verbo

ἀσπάσησθε

ἀποβέβηται, ut medio honorificentius Ecclesiæ imprimis prohibet Dns ipsem discipulis suis, quia nil Gte Evglm debent curare, Confer 2 Reg: 4: 29. ik Orgeum de Lapidib N. 100.

N. 5.

Ἐλεήν: Est hæc Solennis Hebreor loquutio, ut apud Latinos: Salve.

N. 6.

Υἱὸς Εἰρήνης ÷ signus Salutatione, vel! signus Cui adscribitur Salutatione facta; sic υἱὸς γεέννης ÷ filius inferor ÷ inferor pœnam meritus Matth: 23: 15. v! τέκνα ὀργῆς Eges: 2: 3. Stram meriti, Est hæc quidem phrasis Hebræa, ejus in exemplo desunt apud Græcos et Latinos.

Ἐπαναπαύεται ÷ requiescet ÷ quod precatio illis contingat, hunc effectum habebit vestra salutatio, Est phrasis pariter Hebræa, quæ occurrit Esa: 11: 2. Sp. Dñi in eo requiescet; qui Sp. impletæ dicitur, cui opponitur revelati, q. d. id, qd evenire debet habet effectu caret, ut Esa: 55: 12.

Εἰ δὲ μήγε, Elliptice hoc addebat, ut Latinum: Sin. Vel! Sin minus.

N. 7.

Τὰ παρ' αὐτῶν, Vossius & Beza subaudiunt: τὰ παρατιθέμενα παρ' αὐτῶν ÷ quæ apponuntur abillis, est aut παρατιθέναι, v! apponere, idem; q. d: Cibo in mensa ponere. Sin! potius nos subaudimus vocem χρήματα, ut

Jo4.c Crises adjecta.

ut intelligant te Tibi, qui ab ipsis sanctis; sic
Τὰ παρὰ τινὸς, St alicujus Bona; et Mar: 5:

v. 9.

Ἥκει ÷ adpropinquat. Perf. pnte pro Pſen

v. 11.

Κονιορτὸν ÷ pulver. Copriæ aut Scãt pulve
excitat. Dſt à Κονιὸω ÷ Cinis vel pulvis, v!
ſω ÷ Excito. Hoc facto aut declarabant
Apli: Se nil velle cum ipsis Commune hab
te; ne viam cum iis Communi exitio in v
vexent.

v. 13.

ἡ δυνάμεις ÷ miracula. Δύναμις e Potes
tia, D! per Metonym. Miraculum, quo
Potentia divina perpetratr

Σάκκον apd Latinos notat receptaculum
Condendis rebus variis apt, D apd Hebr
e Hebreos notat Vestimentũ vile e crassu
quo utebantr in luctu magno, q̃d fiebat e
asperioribus pilis animalium, q̃d Latini
Cilicium! Confer Apoc: 6:12.

Σποδὸν ÷ Cinis, adhibitr in viam de quovis
pulvere; ut de pulvere terrestri dpo Hero
t L. 4. Cap. 172. Apud Hebreos viam N
dat quasvis viam sordes; ut Iob: 2:8. M
vis viam erat, ut qui in pulvere sederen
Caput viam pulvere sprgerent

v. 15.

ἕως τοῦ ὄρους, integrè St: Πρὸς τοπικὸν
τοῦ ὄρους, Sicut! ἕως ἅδου integre ſt:
ἕως

ἐως εἰς ὅρα ἅδ ÷ usq in domum sitâs per Cælum Metaq. Significatᵗ Summa felicitas, Præsertim quæ Contingit per Predicationem Verbi dei, per quam in ipsum Cælum pervenitᵗ; Contra! per inferos intelligitᵗ Summa infelicitas. ἅδης apud Græcos notat ipsum inferor Pectum, v! ὁδὸς ἅδ ἅδης St ipsi inferi, seu! mors et interitus. ℣

X. 18. ℣

Ἐθεώρουν, per hanc græcismum significatᵗ diabolum habere indolem fulguris, sc! eum velocissimè et maximo cum è Cælo ejectum; sicut fulgur e velocissimum, et! per Metaq. quævis Velocitas fulguri Sp aut fulguri comparatᵗ, sic Cap: 17: 24. hinc ÷ ob velocitᵗ appellatᵗ Alexander eᵗ à Luciano fulmen. ℣

X. 19. ℣

τοῦ πατεῖν ÷ Calcare Super Serpentes e græcis hebrea, occurrit Ps. 91: 13. Cæteri Græci et Latini omittunt Prepositionem et dicunt: Calcare vel Conculcare Serpentes Translatè aut Serpentes et Scorpii dicuntᵗ Sacrisqi et Antistites Judæorᵗ aliique insensissimi doctrinæ Xnⁱ hostes Confer supra Cap. 3: 7. ℣

Ἰσχύειν, ἰσχύος, ut Lat: vis, St: opes, Copiæ, aliquando notat exercitum; sic

Jer: ℣

Luc. 6 Cruces adjecta.

Gen: 21:22. per Metaf. aut intelligunt S.I. ministri Satanæ, qui per excellentiam dicuntur ὁ ἐχθρός, Hebraicè שָׂטָן vocabulo idem significante, ἀδικῆσει proprie: injuriam inferre, Dan: 3.11. & Apoc: 2:11. nocere, damnum afferre. &

κ. 20.

Ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε. Mt: Si Lucæ intelligas Compacientes, in priori membro sæpè subaudiri debet: οὐ χαίρετε, vel! οὐ δεῖ. Sic S.I. Mt: 8 prohibet gaudium superexcitatæ de Dæmonum, Discipulos ne hac re tantùm gaudeant, vel! ne hac gaudeant, quàm &c. &

ὀνόματα ὑμῶν &c. id vobis destinatæ, felicitas, Respicit hic ad mos Civitatis, in quibus Nomina Civium in Tabulis scribuntur; ut! qui hac Civitatis gaudeant, de quorum non? dignosci possint, sic Cælum & Cœlestis Civitatis, & ibi reservantur, qui in hanc Cælestem Civitatem recepti. Alibi hoc dr: Libro vitæ inscribi Apoc: 3:5

κ. 21.

Ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ÷ exultabat Spiritui ÷ intimos sensus penetrabat ejus lætitia. &

Ἐξομολογοῦμαί σοι ÷ laudo te, celebro &c. quam scatiosem vox hæc est apud solos Sscr: ideoq; Hebraismo. Apud veteres Scriptores notat plenam profitetur, Confer Matth: 3:6. ibiq; Elsner. &

Ἀπεκρ

Evang.

ἀπεκρυψας ἀ
Nam apud veteres
cum duob Ac
to rei, vel!
ἔκρυψεν, hoc
pro: eruditissimo
sibi comparare
instituenda,
sapientes &
crov: Docti
ἐξυετὸς dicun
Intelligentia
vide Cap: 2
Ἀγνοῦσιν ἀφρ
qui fatuo
stultus; ut a
ὁς ÷ valde
erant hoes
Ἐμπροσθέν σ

Παρεδόθη μ
bovai, vel
ὑ! παράδο
Coptæ! πα
discere, Vi

Κατ' ἰδίαν,

ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτῶν Et fac: Constructio Hebra
Nam apud reliquos Construit. hoc Verbum
cum duob. Accusativis; altero personæ, alte-
ro rei, vel! Accusativo rei additis: πρὸς ὃ &
ἔγνωσαν, ὃ γνῶσι Sapè e doctus, eruditus, et qui
per eruditissem Sapientiam et prudentiam
sibi Comparavit maximè in Vita feliciter
instituenda, unde Philosophi Græci Nomen
Sapientiæ tribuebat. 5. l. intelligunti per γνῶσιν: Docti et periti inter Judæos. &
ἔμπροσθεν ὃς e Hebraismus pro: coram.
vide Cap: 2: 47. &
ἡγνοημένον ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἐμῶν: infantib. et ex νήπιος
qui fatui et stolti, per Metaph: rudis, indoctus,
stultus; ut apud Hesiod: in ἔργ. ὃ: μεταγνῶναι
ὃς ἀνὴρ valde stultus. 5. l. intelligunti Græci, qui
erant hoc, illiterati, et imperiti. &
ἐμπροσθέν ὃς e Hebraismus pro: coram.
v. 22. &
παρεδόθη μοὶ ἀπὸ omnia edoctus sum. παραδί-
δοναι, et Lat. tradere, aliquando e docere
et! παράδοσις ἀπὸ traditio est: doctrina, et
Contra! παραλαμβάνειν et accipere, et:
discere, vide 1 Cor: 11: v. 23. &
v. 23. &
κατ' ἰδίαν, Supple: χωρὰν ἀπὸ loco Solo, si-
ve &

Crises Adjecta.

Sive Secreto, vel Seorsim, ut Cap. 2: 10.

v. 25.

Ὁμοίως. apud Prophanos Scriptores sic sici
ut Ἴσως, in N. T. aut: ubi Legis e proin
de Turris Mosaici e Veritus, qui Stras m
, vit, e: aliter sc Ἴσως ἀλλ' ἐν.

Λανθάνω. hoc Verbum sic positum absen sat.
Κληρονομέω ÷ Consequar, adipiscar, pro
prie dub: Haeres fiam, apud Veteres en
plu Creditus sorte sibi debant. Nam
κληρονόμος docs e rem sibi tribuo, sine
κληρονομος ÷ Haeres.

v. 27.

Ἐξ ὀλίγου sic plura Verba idem fere si
gnificantia Conjungunt, qua saepe confu
dunt, aliquando tamen sic distinguuntur
itaq: Ἐκ καρδίας apud Graecos e Latinos
idem e, ὁ sincere; ut ἐκ ψυχῆς ὁ alqui
facere, e: facere cum spontaneo affectu.
Sic Theophrastes in Characteribus Cap. 16.
e Marc. Anton. L. 4: Cap. 31. ubi vide
Patachet. ἐξίστημι ÷ or Contentione
vicium, e: διάνοια ÷ tota Cogitatione
or studio aliquid agere. Hebraismus aut
in eo observatu, q sic addit: ex Corde
tuo, e ais tuo, q à Caeteris Graecis
aut Latinis o additu.

Πλησίον 68. In Nominativo dicimus:
ὁ πλη-

ὁ πλησίος tum adjectivum, vel ὁ πλησίον tum adverbium, mox v. 29. τίς ἐστι μου πλησίον. Sæpe proprie: propinquum, proximum vel habitatione, vel cognatione, d. generaliter viam pro quovis altero adhibet, qui quocunq modo nobis est conjunctus, sic apud Plinianum V. Hist. L. 14. Cap. 22. apud Theocrit. Lucianum, &c. dr. ἀπὸ τοῦ πέλας ὁ πλησίος = propè, unde πλησίος = propinquus.

v. 29.

Κ) τίς ἐστι. Κ) aliquando inservit interrogationi, ut Lat: e. vel: ac. in: ecquis pro: e quis.

v. 30.

Ὑπολαβὼν = recipiens, ὑπολαμβάνειν proprie notat: suscipere, cum aut sermonem de colloquiis; notat: sermonem alterius excipere, & ad illum R. dare, sic Plinianus V. Historiæ L. 2: Cap. 32.

πληγὰς ἐπιθέντες = vulnerantes; Loquuntur ita Latini, v. C. Cicero dr: plagam insanabilem alicui imponere = vulnus insanabile inferre, sic Nepos in Eumene: vulnerari aliquot plagis. dr. ἀπὸ πλαγὴ vel πληγὴ, hæc ἀπὸ πλήσσω = percutio vulnero.

v. 31.

Κατὰ συγκυρίαν. Quidam Verbum: ex Con-

cursu

Variæ Lectiones

Concurrit, & alii rectius: Casu, fortuito
συγκυρία enim e Casus, seu! fortunium
& à κύρω vel κυρέω ÷ Contingo, evenio
ἀνταπαρῆλθεν ÷ Obiit, decompositum pro
nitè pro Composito: παρῆλθεν; sic ἀνυπο-
μονῆσαι pro ὑπομονῆσαι Luc: 2: 38. ¶

¶ V. 32. ¶

Γενόμενος δὲ ÷ Veniens in eum locum, γίνε-
σθαι i. e: venire; ut Cap: 4: 24. item
Joh: 6: 19. vide & Raphel. ex Arriano & Poly-
Ἐλαῖων in hac Constructione abundat, ut &
re fit in Verbis veniendi, & eundi; sic V. 32
abundat vox πορεύ ÷ abi; sic ἀναβῆ-
ναι ÷ surgere per pleonas. sæpe ad libe-
Stres, cum narrant aliquem aliò adire

¶ V. 33. ¶

Ἦλθε δὲ Quidam subaudiunt: τόπον, &c
opus, Iam venit ad ipsum ÷ hoc, qui ve-
hementer exat. ¶ V. 34. ¶

Ἔλαιον &c. Frequens in Curandis Vulneribus
fit mentio tam Veteres Vini & olei, Vino
enim Vulnera purgant & adstringunt, o-
leo mitigant, vide Wolgium ad S. 1. ¶

¶ V. 35. ¶

Ἐκβαλὼν ÷ proiiciens, ejiciens; ut Matth:
13: 52. De denariis diximus Cap. 7: 41

πρὸς

Προσαπανήσῃ ÷ id insuper insumes: Cæs. ¶

v. 39.

Παρὰ τοὺς πόδας, est sic respectus habitus discipulos, qui ad pedes sedere ad pedes Jesu, cui intuam Doctori attendebant, sequutio hæc desumta e finde, qd Magistri in Cathedra seu editiore sella sedent, discipuli vero in subsellijs ÷ humilioribus scamnis; sic supra Cap: 8: 35. Act: 22. 3. ¶

v. 40. ¶

Περιεσπᾶτο ÷ distrahebatur ÷ occupabatur varijs Ministerijs. Frequens hæc phrasis Græcis: περισπασθαι περι τι ÷ distrahi circa aliquam rem. ¶

Διακονίαν. Hic intellige ut Ministerium, qd collocabatur in victu bene excipiendo, proprie autem de Ministerio circa Cibos. Confer supra Cap: 8: 3. ¶

v. 41. ¶

Martha: Hæc figura apud Grammaticos et Rhetores appellatur: ἐπιτρεχιασμός, qua ad adfectum loquentis scandens, et ad affectum Oratoris major ponderet exhibendum Nomen alicujus geminatur, ut Cap. 22. v. 3; sic Terent. in Andria: ¶

Μεριμνᾶς, Hoc Verbum Scat: Curas et Solicitudines de re aliqua, et sæpe sumitur in sequiori parte pro: inquietia, anxietate, de rebus hujus Vitæ, ut Phil: 4: 6. de ¶

v. 42

172.

Cripes Adjecta.

v. 42.

Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία, Supple: πράγματος
una rei e opus, unius rei e studendum, Vi
sett hi ex̄s intelligi, quemquis sabet, Sa
bet dia.

Τὴν ἀγαθὴν μερίδα ÷ optimam partem
Positivum cum Articulo sepe ponit
pro Superlativo. Μερὶς aliquando no
Cub, provinciam, munus, Sterea. dic
Notat portionem, quę Cuivis sabi vel
quę in distributione agrob alicui cedit,
velut in distributione Terrę Sanctę fiebat
Ezech: 34: v. 21. Quo sensu Maria dice
tb optimam partem elegisse? Non Conve
niunt Interpretes; Quidam enim putant
respexisse ad Convivium, alii ad munus
vel Curam, quam suscepit instanti, Soc
Ceptum est: indicari studium Mariq in a
diendo Jesu, ad Cujus pedes sedebat.

Capvt XLmum.

v. 2.

Ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Supple: ὁ ὤν, quę
Ellypsis e frequens Cum Articulo Prop
sibo, Latinè, Cum vertitur: qui es in Ce
lis. adsibeb
Ἁγιασθήτω, Verbum hoc ōreperit, nisi apu
Text. Interpres, & in N. T. profani sicut
pro

προ eo: ἄρτος, pa
Πάτερ, et Sophelem
Sacro, Sacrifacio, Sa
Ἐπὶ τῷ τῷ. Supp
mittit pro ἐπὶ ὧν, vel
mentis Menander

Ἐπιούσιον. Nullib
si in Scriptis Divin
dam derivant ab: ἐ
participi. ἐπίων, e
Quo modo: ἡ ἐπιού
ens: diem sequent
formant substanti
instanti: panem,
vel seq. scil. ὁ vel ἡ
bis Sodie panem

derivant ab: ἐπὶ ε
quasi dicas: panem
seu Vitam nostr
tius est; sicut à
manent: Horcos
tonici, ἐπιούσιος
accedit, Nec obsta
ἐπὶ retinett ante
loquimur, v.c. ἐπ
Τὸ καθ' ἡμέραν ÷
seu in singulos di

pro eo: ἔρχω, qd occurrit apd Aristoph. in
Πλέω, & Soqbclem in Oedipo, & st: Con-
secro, Sacrificio, Sanctum habeo. &
Κ) ἐπὶ τῆς τῆς. Supple: ἡμέρα, quæ vox o-
mittit. prost: ὡδ, vel! ὥστε, ut in Frag-
mentis Menandri v. 620. &

X. 3. &

Ἐπιούσιον. Nullibi occurrit hæc vox, ni-
si in Oratione Dnica §. 1. & Matth: 6: 11. Qui-
dam derivant ab: ἐπεῖμι ÷ accedo, unde
partic. ἐπιών, & in femin. ἐπιοῦσα.
Quo modo: ἡ ἐπιοῦσα ἡμέρα, Notat Pris-
cis: diem sequentem, vel! adventum. Hinc
formant substantivum: ἐπιούσιον, & in
Ostantt: panem; ac diem, Crastinum
vel Leg. Sch: o bene sonare videtur: da no-
bis Hodie panem diei Crastini, Ep: Alii
derivant ab: ἐπὶ & οὐσία ÷ substantia,
quasi dicas: panem, qui ad substantiam
seu vitam nostr: conservandam necessa-
rius est; sicut à voce: οὐσία Theologi for-
marunt: μονοούσιος, ὁμοούσιος, & pla-
tonici, ἐπουσιώδης dicunt quod substan-
tiæ accedit. Nec obstat, qd iota in Oppositive
ἐπὶ retinett ante Vocalem, sic enim sæpe
loquimur, v. c. ἐπικαρσὸς, ἐπιστροφὴ. &
Τὸ καθ' ἡμέραν ÷ per unum quemq; diem,
seu in singulos dies. ut solet κατὰ ÷ distri- &

Cruces adjectæ.

distributive sumi; seu cum singulari seu cum plurali jungatur.

v. 2.

Ὀφείλομεν ἡμῖν, proprie est: qui debet aliquid nobis vel ex mutuo vel ex judicati seu! sententia judicis, D! per Metaq. e, qui in nos deliquit, seu peccavit, ut Cap: 13: 4. ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ÷ a Diabolo. qui per excellentiam dr: ὁ πονηρὸς, ὁ ἐχθρὸς, ὁ κακὸς.

v. 3.

Τίς ἐξ ὑμῶν ÷ quis ex Vobis habet amicum, et accedit ad eum, seu! est hic ἀναλογισμὸς, quale e v. 11. et alibi sæpe apud Hebr. Potest dub oratio ad Regulam reduci, si explicemus per: ἐὰν τίς ÷ si quis sit.

v. 7.

Εἰς τὴν κοίτην pro ἐν τῇ κοίτῃ. per enallagen Τὰ παιδία ex Voc: παιδίον pro τέκνα Scrift: adolescentes, qui e in q.te Vitio di, Nam servi q.te à παῖς ÷ puer. Hf. l. filii Vulgo ita appellantur, vel viam Servi, qui filiorum instar, hinc! alii servos, alii filios intelligunt, do rectius sub fit per filios, quia an servos habuit ille amicus, o dum constat

v. 8.

Ἀναιδείαν ÷ impudentiam, seu! pertinaciam Vulgata V. clocit. improbitatem, quia improbus Latinè sicuti invereundi

xpy

Evang.

ἔχει. Hoc ver
ἔχει: opus habe
mutuum do, ut
ἡ χρεία ÷ usu

Τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν
ut v. 5. Est fig
Potest sub ora
Interrogationem
si. v. c. si quem

ἐπιδώσει propr
plicite ponitur

Ἄρτους ÷ Nostis
enim Verb Ser
Pregos Ἄρτος
ὁ πατὴρ ὁ ἐξ
aty ὁ ἐξ ἀνθρ

κωφὸν. Q. ma
quia, loem re
πνεῦμα δαι
quia infirm

ἐν Βεελζεβ
notat eam
virtute
Diabo

χρῄζει. Hoc Verb cum iota Subscripto
fit: opus habeo, Ohea! utendum do, vel
mutuum do, at v. 5. thema est: χράω, un-
de χρεία: usus, indigentia. ¶

v. 11. ¶

Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα ¶ si quem vestr̃m
at v. 5. Est figura, qua fit ἀνακόλουθον,
potest aut oratio in ordinem redigi, si in-
terrogationem explicemus addita voce la.
si: v.c. si quem vestr̃m filius rogabit panem &c.
ἐπιδώσει proprie Super addabit, sed S.I. Sim-
plicit̃ ponit̃ pro δώσει: dabit. ¶

v. 13. ¶

οἴδατε: nostis: potestis Vel Soletis; sic
enim Verb Scio, et desecio aliquando apud
Græcos usurpat̃. ¶

ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ. Supple ὢν, qd idem
atq; ὁ οὐράνιος: pater Cœlestis; sic 1 Cor: 15: 47. ¶

v. 14. ¶

Κωφόν. Q. d. mansuetum hoc morbo sed per Metony.
quia, hoem reddebat mutum, sic Cap: 13: 11:
πνεῦμα ἀσθενείας: Spiritus infirmus sed
quia infirmitat̃, seu afferebat morbum. ¶

v. 15. ¶

ἐν Βεελζεβοὺλ: per Beelzebulem, ἐν S.I.
notat Causam efficientem, seu eum, qui dat
virtutem et potentiam, sic mox: ἐν δακ-
τύλῳ Θεοῦ: per digitum Dei. Beelze-
bul ¶

Criſes Adjecta.

Beelzebul erat deus, Seu! Idolum Ecroniti
in Ægnica, Cujus erat Celebre oraculum
memoratt 2. Reg. 1. ubi in appellatt: B
Elzebub ÷ dominus muſcar, e! quia muſc
ſua importunitte ſeu impudentia ſt emb
ma malor dæmonum, Princi principem
principem, Seu! Summum dæmonem ap
runtt hoc nomine, Confer, quæ de Beelzebu
dixi in Theologia Mystica.

Κ. 16.

Σημεῖον ÷ Miraculum, qd Latt. via aliquando
Signum ſtt.

Κ. 17.

Ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ÷ adverſus ſe
ipſum in partes, Seu factiones Scipſum
Ἐπὶ Cum Accuſativo ponitt pro: Contra
adverſus; ſic e Hæſibili Theologia, qua in
ſcribitt: ἔπτα ἐπὶ Ἑπτά; pro: Κατὰ Ἑπτά
Μερίζειν & διαμερίζειν c: in factiones
tendere, ut ſit in Reſp. quando Cives Con
tra ſeipſum inſurgunt, ſic apud Hesiod
tum L. 13. C. 10. & L. 4. C. 3.

Οἶκος ἐπὶ οἶκον ÷ domus adverſus ſeip
ſam, nam alterum οἶκον repetitt loco
reciproci, qd freq. e apud Hebræos.

Πίπτει ÷ Cadit ÷ interit, Metaph. petita
ab ædificio, Cui Contrarium eſt ſtare, fir
mum eſſe.

Κ. 18.

Ὁ Σατανᾶς, Hic ponitt pro toto Regno
Satanæ, e! totæ potte infernæ, Cum ſcl

st adversus Seipsum dissidere, uti fit, cum Reg ponit pro Regno, Romulus pro Romanis, Cecrops pro Atheniensib. &

v. 19.

Οἱ υἱοὶ ὑμῶν ÷ filii vestri ÷ vestri discipuli, vestra secta hoc; sic: filii medicos, Logicos, pro: Medicis, Logicis. Non sequitur hinc puto: Judæos ejecisse impuros Spiritus, nam hoc erat miraculum, & sufficit arg^t ex hoc ad Judæos convincendos, q^d essent in illos, qui eam hoc sibi arrogabant, q^d damones possent ejicere. &

Κριταὶ ὑμῶν ÷ illi vestri facti vos condemnabunt, Κρίνειν enim sæpe e: Κατακρίνειν ÷ Condemnare; ut Job: 3: 17. ita q: qui Calumniam Judæor Suis factis refutat. &

v. 20.

Ἐν δακτύλῳ Θεοῦ: Digitus adhibet^r pro: viribus, quibus aliquid facimus, et: quia Deus ista per agit per SS. S. Allegatus dicitus appellatr in Sacris, vide Exod: 8: 19. Confer Matth: 12: 28. &

Ἔφθασεν ÷ pervenit; quomodo etiam hoc Verbum usurpatr 1 Thess: 2: 16. et apud Cebetem in Narratione 2da, male ita q: Beza transtulit: antevertens

per &

Crises adjecta.

perveniat, Pleb. quidem Scat antevertere
venire, nec tamen semper. ℭ

V. 21.

ὁ ἰσχυρὸς ÷ fortis ille, Articulus, qui fi
nite, indicat: forte intelligi per excellen
tiam, qui e ipso Diabolus, sic St Esa: 24
24: ℭ fortis ℭ validus erat ℭ per ma
vires, ℭ per malitiam et audaciam,
per ℣. 19. ℭ sibi adquisiverat in hoes,
in fauces suas pellexerat; opponit
V. 22 ἰσχυρότερος ille, qui e Xtus.
αὐλὴν, ῆς, ἡ e Locus sub dio, qui a Vent
perflatt, dr enim ab ἄω ÷ flco. Scat
Scat: Vestibulum vel Atrium, dein
mum Regiam, quia ante eam stet
magnum Vestibulum, vide Athenæum
Cap. 3. Plinium V. Hist. L. 6. C. 4. vi
plerique eam; per aulam Satanæ aut
intelligit Regnum ejus inter Judæos
vel Gentes.

τὰ ὑπάρχοντα ÷ bona, facultates, opes
et per Metag. 3. l. St ipsi hoes, quibus
imperabat Satanas. ℭ

V. 22. ℭ

ἰσχυρότερος ÷ Is, qui longe fortior
et quàm Satanas ipse, ipsi obponitt. ℭ

ἐπέλθων ÷ subitò ÷ cum impetu invadens
Sic Homerus hoc Verbo utitt. Iliados
L. 24: V. 334. ℭ

Thv

Thv Πανοπλίαν
fugens, quo pe
vel octeq; Cy
Polybium Lib
bulus arma,
bat. Selt sus
Τὰ σκῦλα δύο
pus hosti ex
inter socios
qui Satanæ e
Διʼ ἀνοσίων
culosa, desert
lanti subsi
habent, quo
spiritualis, e
stem et dona
ἀνάπαυσιν,
diam obl
satis animi;
cum hoes p
Ἐσταφυλέν
Lapis pur
pubus, p
Pravissimu
invasit Dia

τὴν παρεσκευὴν ἀνέτρεχον ἐπὶ τὴν ἄμπελον τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ἐκεῖ ἐκάθισαν ἕως τοῦ πρωΐ. καὶ ἐκάη τὸ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν μία παιδίσκη καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ μικρὸν ἄλλος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. καὶ εἶπεν ὁ Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες· καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε μοι οὐδὲ ἀπολύσητε. ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. εἶπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. ὁ δὲ Πιλάτος ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν· καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν τῷ Πιλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς. Πιλάτος δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν συγκαλεσάμενος εἶπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ἀνάγκην δὲ εἶχεν κατὰ ἑορτὴν ἀπολύειν αὐτοῖς ἕνα. ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. καὶ ὁ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν ὃν ἠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν. καὶ ὡς ἀπήγοντο αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν· ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ εὐωνύμων. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων· οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ· μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν σοὶ λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον· εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ καθελὼν ἐνείλησεν αὐτὸ σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας τῷ Ἰωσὴφ καὶ ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ· φοβηθεισῶν δὲ αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα· καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦν πορευόμενοι αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς, καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες καὶ ἐστε σκυθρωποί; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς ὀνόματι Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἄγει σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰερουσαλήμ· ὑμεῖς μάρτυρες τούτων. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν. ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. ἀμήν.

Τὸ κατὰ Ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἰερουσαλὴμ ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; σὺ Ἠλίας εἶ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὔ. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων. τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν μεσσίαν, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός. ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος. τῇ ἐπαύριον ἠ

120.

Criſes Adjecta.

v. 26.

Ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα, Numerus ter-
narius S. I. viam adſtruit ad perfectio-
e abſoluto, Caa e, quia 7 diebus mun-
dus e abſolutus.

v. 27.

Ἐπάρασά φωνὴν ÷ vocem tollens ÷ alta
voce inclamans, Phraſis haec occurrit
pè apd Hebreos, Dd apd alios Pagos

Γύνη ἐκ τῆς ὄχλης ÷ mulier plebeja

Μακαρία ἡ κοιλία, S. I. Κοιλία e pro
per Metonym. ponunt pro ipsa mat
ut e Cap: 23. 19. Dde! animadvertendum
d: si quem laudamus vel vituperamus
ſoleamus felicem aut infelicem dicere
matr, quę talem pepercit ſobolem, e ho
ſungeris dicentib: Bolsog anyátoll
letet vel v. v. upotatissimum est. Vide
Virgil. viam Aneid. L. I. v. 610. Confer
& Elsner ad S. I.

v. 28.

Μενοῦνγε est particula Corrigendi ÷ imo
verò! quinimò! Scribit Ille aliquando ſe
bus etiam ſeparatis vocib:

v. 29.

Ἐπαθροιζομένων, Beza vertit: Cumbe
ba adgregarett ad eum, Dd! melius Vul
gat

Vulgatus: Turbis Concurrentib: Cum Turba major Confluaret, Επι enim augit in Comp.

V. 31.

Βασιλισσα νοτου: Regina austri: quæ venit ex Arabia felice; et Regione Sabæor ut ostendit Bochartus in Phaleg. L. 2. C. 26. Alii putant: per austr. Æthiopiam Africæ Regionem intelligi.

Εγερθησεται: Surget Sclt in Judicio. Respicit ad mor, quo in Judicio Accusator & Reus stare solent; dum judex sedet, sicut et publice dicturi surgere solent. Porro! de hac Regina accusatura et condemnatura Judæos, quia facere quis dt id, cujus ille e Cæa et occasio ut fiat, quia enim religiosior fuit hac Regina, ideo illa suo facto ostendit: Condemnandos et Judeos, Confer supra V. 19.

Εκ των περατων της γης: e Terris remotissimis, seu! e Regione valde longinqua, sic Lat. ex extremis vel ultimis Terræ sicut, Hæc sunt longinq.

Πλειον Σολομωνος: hic e Salomone longe major, Neutr Genus pro Masc. ad Libett ut supra apud Græcos et Latinos cum sequente Sexto e. sic supra Cap. 7: 26.

V. 32.

Ανδρες Νινευι: Ninivitæ, sicut Latini simpl-

722. Crises Adjectæ.

Simplicitè dicunt: Nineviten, ubi Recipi-
unt & Hebræi dicunt: Duæ Ninives.

Εἰς τὸ κήρυγμα ÷ Præconio, seu! per Præcon-
um sc. Act. Jonæ, sic Act: 19:3. Ἐβαπτί-
σθη εἰς βάπτισμα ÷ baptismo de-

V. 33.

Εἰς κρύπτην, quidam legunt: εἰς κρύ-
πτον ÷ in Loco abdito, Ubi erig κρύπτη
Est aut κρύπτα Lat. Caverna subter-
nea & fornicata, aut diamquivis locus
occultus. &

V. 34.

Ἁπλοῦς ÷ Simplex, ÷ integer, sine vitio, nu-
lâ labe infectus, Propriè: o mixtus, D
per Metaq. nullâ labe ÷ infectus, ut dix-
sic mores ἁπλᾶ solo obponit Christo
nes in πλάνῃ V. 1159. per occultam aut
S. l. metaq. intelligit Ø mens, intellectus,
per Corpus reliqua hoïus pars. &

Πονηρὸν ÷ depravatus, Corruptus Scelestus
tus; sic Ὁδὸς πονηρὸν apd Plutarchu.

V. 35. &

Σκότει οὖν. Quidam Vel tunt: Consider &
nem lumen sit tenebræ, D Vertendum est
Cave igitⁿ, ne lumen sint Tenebræ, seu! ne
oculus tuus fiat obscurus, Nam σκότος lu-
men hic appellat, qd V. 34. oculus. &

V. 37.

Ἀρίστησον ÷ prandeat. Ἄριστον apd Vete-
ristocles significabat Cibum, qui mane su-

Eva

Sumpsit, &
Vide Jejuno
Videtur vox
Solis, seu
aurora, &

Ἐβαπτίσθη
Verb plebeu
qua, & al
qus, seu! d
aut Judæ
abluere
rent; Confe

Νῦν ὑμεῖ
è Pharisæ
reprehension
Τὸ δὲ ἔσω
Ἐν δὲ τ
rior par
litus sine
principum
ut ὁ hun
protium
pach ver
tus Pat
Perdint
pe! imm

Sum: Ꝺ. ꝑ ꝑabolam ꝓpriam ꝓ Grandio, vide Pezronium ad Elian. V. Hist. L. 2. C. 19. Vidett vox ea derivari ab ἄυρα ÷ splendore Solis, Seu! tempore quo Sol oritur, sive aurora. Ꝺ.

v. 38.

ἐβαπτίσθη, Supple: ἐν ὕδατι, Dicitur hoc Verb plebs cum totum Corpus tingitur aqua, Ꝺ aliquando diam de adspersione aquæ, Seu! de lavatione manuum, Solebant aut Judæi manus ad Cubitum usq tingere ablucre aquâ priusquam Cibum caperent; Confer Matc: 7: 2. ibiq Interpres. Ꝺ

v. 39.

Νῦν ὑμεῖς, vũv; ut et Lat. hunc et Semps ē particula Temporis, Ꝺ inservit etiam reprehensioni, ut Ꝺ.

Τὸ δὲ ἔξωθεν debebat dicere: τὸ δὲ ἔξω-θεν ἐν τῷ ποτηρίῳ καὶ τῷ πίνακι ÷ interior pars poculi et lancis, Ꝺ à similitudine transit ad rem Significatam priusqm tota Similitudo erat proposita, ut ꝺ nunquam faciunt Scriptores; Vide Grotium ad Matth: 23: 25. Per exteriorem partem verò poculi et Lancis intelligitur Corpus Pharisæorum, qd diligenter purgabant, per interiorem partem autem animus eorum, quippe immundus et rapinis intentus. Ꝺ

v. 40.

v. 40.

Ὁ ποιήσας ÷ qui Creavit Corpus Vestr
quod vos purgatis, nonne et ille fecit
qui proinde erat purgandus.

v. 41.

Τὰ ἐνόντα, Quidam Vertunt: ea, quæ intus
st ÷ Gib i potum qui e in poculis i pat
nis date pauperib, D! Alii potius expo
nunt per elliptica: pro: Κατὰ τὰ ἐνόντα
quod idem est, atq! ἐκ τῶν ἐνόντων, qua
gra sit ut ant Epictetus Cap. 44. Elian
V. Hist. Cap. 38. L. 13. et illis St: pro viri
quant ces seu facultas ferunt, quantum
potes, da Sclt pauperib

Ἐλεημοσύνην, præcipit notat: Misericordiam
Sol in N. T. per Metonym. notat: donum
ex Misericordia datum, seu! stipem Cap. 12:33

v. 42.

Ἀποδεκατοῦτε ÷ decimas datis de Mentha
et sic Deut: 14: 22. Alibi hoc Verb scat.
decimas ligere. Vide Hebr: 7. v. 6.

Παρερχεσθε ÷ omittitis, spernitis, alioqui
Verb hoc notat: Stride. Τὴν κρίσιν
Lex. ponit pro Hebreo: מִשְׁפָּט et notat
officium, qd hoc loci postat, nec ut postu
stat exigi, sed viam qd datt et misericor
dia et benignitte, Confer Mich: 6. 7. unde
hic Locus sumtus est. dilectio aut dei et of
ficia erga Deum.

v. 43.

Ἐν ταῖς ἀγο
latis. Vox
narium: a
fori videt
foro Lempe
Synedr. Ju
es et Locu
Publicum
M. Ecl: 12

Μνημεῖα
menta ob
Cognoscun
posita. E
Comparan
insinuat
et faci
et devot
et insecu
At simu

Voluk
nus krat
ferunt
Voluk
ysapha
cessatio
Scribæ e

v. 43.

Ἐν ταῖς ἀγοραῖς ÷ in Locis publicis, in platiis. Vox ἀγορά notat quidem fol: reduvenalium: ab ἀγείρω ÷ Congrego; sicut Lat. fol: videtᵗ dictam à ferendo, Quia aut in foro semper è magna fori multitudo per Synecdo: Speciei pro Genere h.l. notat plateas è Locum publicum; quo seu Lat. st: in publicum prodire; sic 24 Lumitᵗ Marc: 7. 24. Ecl: 12: 5.

v. 44.

Μνημεῖα τὰ ἄδηλα ÷ estis Anna monumenta obscura ÷ in terᵗ sepulcra; quo cognoscantᵗ ex mole aut inscriptione imposita. Ejusmodi Monumentis occultis Comparantᵗ Jacisci, quia monumenta inquinat è devorat ossa humana, sic dat et Jacisci intus impurissimi è avari, è devorabant facultates hominum; ῶν extrinsecus tales videri nolebant, sed pictᵃ simulabant.

v. 45.

Νομικῶν ÷ Legisperitoᵗ, seu! quoᵗ munus erat Legem Mosis explicare. Hinc inferunt quidam: Alios esse Γραμματεῖς, alios Νομικούς. Nam v. 52. dixerat: Vᵗ vobis Γραμματεῖς, Do! illud discrimen sine Necessario è Sequitᵗ, potiusᵛ idem habendi st Scribæ è Legisperiti

v. 46.

Crises Adjectæ

v. 26

Ποιήσετε ÷ oneratis foes oneribꝫ ÷ imponitis foirb Leges, Onus per Metag. de Lex. usq; ad Ne molestia servatt, Nec fit foedus ejus Sfes, diam apd alios Jegeos ut Ostendit Elmet ad Matth: 23:4. Confer Act: 15:10. ubi Jugum appellatt Lex. &

ἐν τῶν δακτύλων, Est proverbialis loqu fio, quâ Scatt: eos nullam ÷ vell levissima Leytm ÷ servare; sic & Lat. dicunt: extre mo digito aliquid attingere. &

v. 28

Ἀφαρπάσητε &c ÷ laudatis acta patt vestri. Μαρτύρειν Tivi; pro: aliquem laudare, habuimus supra Cap. 4:22. συνευδοκεῖν est: adquiescere, seu! gaude re rei alicui. Qr aut: Quomodo ædificant Sepulchra laudant Majores Suos. qui Prophetas occiderunt? D! Sacrita Capientum est, qd Sacrē simularent pietatē; Cum tn! Similes ostenderunt Majoribꝫ suis occiden do ex tum e Apłos, qd iis objicitur v. 29. &

v. 29.

Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, Sapientia dei Sc ipse exitus Cui hæc Verba tribuit Matth: 23: 34 qui in hac e formula Citandi Vetera Scripta hæc ita e intelligendum, qd diam qdcitata sit mos xti & Apłoꝝ. &

v. 60.

Ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα ÷ requirere Sanguinem ab

ab aliquo est: ab aliquo pœnam reposcere ob eadem innocentis, et quidem! exigi sistimè, nam Depositio ἐκ Scripturæ intendit. Hæc fratris usitata eo tempore apud Hebræos & alios Scriptores.

Τὸ ἐκκεχυνόμενον ÷ q. effusum e. Sensus ponitur pro effecto. Est autem sanguinem effundere idem, quod occidere.

Ἀπὸ καταβολῆς ÷ ab initio, propriè notat fundamenti domûs, & per Metaph. cujuscunq; rei principium; sic Polybius hanc usitatam vocem usurpavit. Rafel. ad Matth. 13: 35.

Ζαχαρίου. Intelligit Zachariam Jojadæ filium. Matth: 23: 35. quidem appellat Barachiæ filium, & 2. Paral. fuit Jojada binominis eo Major, quia iidem sunt vocabula: Barachiæ & Jojadæ.

Τοῦ οἴκου. οἴκου Gl. id est Sanctum e differt ab Altario, in quo erat altare quoniam ἐκζητηθήσεται, repetitur hæc Sententia ad Majorem emphasin, sic Cap: 12: 15. apud Hasiodum in Ἔργου v. 517.

v. 52.

Ἦρατε κλεῖδα &c. Quidam verterunt, Vobis solis vindicastis munus docendi, per Clavem itaq; Munus docendi intelligunt. Sed quia adjunxit Legisperiti; & quod docerent. Sed quòd per peram docerent, aliud debet intelligi per Clavem, Est igitur Clavis tale quid, per quod Scientia recte aperitur

Crises sacræ.

aperitis, Sed! Socratis, quale quid Doctrina de Xsto; et ejus Judicial, quam tollebant Legis periti, cum per sua opera volebant servari.

Τοὺς εἰσερχομένους. propriè hoc Verbum illis, qui ingrediuntur domum alicujus Ecclia Eg. in qua Salus data, ideipsum e, qui ingrediuntur Servandi, Cæter! prohibetis qui ingrediuntur. idem est, ac! prohibetis eos, qui ingredi volunt ac studint, sic de pē Verba de Conatu Scintelligenda, Exempla vide apud Elsn ad 5. 1.

Ἐκωλύσατε ÷ prohibere Soletis, Gancinum vim sæpē habent Aoristi.

V. 53.

Ἐνέχειν ÷ urgere, immineo ad eū exinsidias perdendum, quomodo hæc vox adhibetur Marc: 6:19. Jer: 44:23.

Ἀποστοματίζειν. Hoc Verbum de Puero, recitat memoriæ mandata audienti Magistro, vel! viam de Magistro, qui interrogat puer de iis, quæ Memoriæ mandavit, et! attendit recitti. Exempla adfatim congesserunt Interpretes ad 5. 1. Posterior Significatio huc pertinet, interrogant enim Jesum de multis, et insidiosis attendunt: an aliquid ex ore ejus elicere, quo eum accusare possent.

V. 54.

Ἐνεδρεύειν ÷ per insidias elicere aliquid ex ore ejus, Nam propriè Ἐνεδρεύειν ÷ fere insidiari

Cap. XII.

v. 1.

Ἐν τῷ. Supple: προσφωνεῖν, ἐστὶ enim, ἐν ponitur pro: διά, sic
Matth: 6: 33. ἐν τῷ μετρεῖν, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ἐν τῷ ἀγαπᾶν
τὸν θεὸν, ἀγαπᾶται ὑπ' αὐτοῦ. ἐν τῷ ἀφιέναι, ἀφίεται. ἐν τῷ
κρίνειν, κριθήσεσθε. ἐν τῷ ἐλεεῖν, ἐλεηθήσεσθε. ἐν τῷ ἐκβάλλειν
δαιμόνια, ἐκβάλλεται. ἐν τῷ ἐκχύνειν τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου, ἐκχυνόμενον
ὑπὲρ πολλῶν. ἐν τῷ ἐκκόπτειν τὰ κλήματα, ἐκκόπτεται. ἐν τῷ
ἐκβάλλειν τὸν ἄνθρωπον, ἐκβάλλεται. ἐν τῷ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα,
ἐκτείνεται. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι τὸ αἷμα τοῦ προφήτου, ἐκχεῖται. ἐν τῷ
ἐκβάλλειν τὸν ἀργύριον, ἐκβάλλεται. ἐν τῷ ἐκβάλλειν τὸν ἀμπελῶνα,
ἐκβάλλεται. ἐν τῷ ἐκβάλλειν τὸν ἄνθρωπον, ἐκβάλλεται. ἐν τῷ
ἐκβάλλειν τὸν ἄνθρωπον, ἐκβάλλεται. ἐν τῷ ἐκβάλλειν τὸν ἄνθρωπον

Crises Adjecta.

v. 5.

Υποδείξω ÷ monstrabo, docebo; ut Cap. 3: 7. & 5: 27.

Τέννα ÷ Vallis Hinnon ꝑpẽ Hierosolymam in qua sordes exurebantꝫ, Allegorice autꝫ Capit hꝰc Vallis Scate inferos, seu locum in quo puniuntꝫ impii post mortẽ.

v. 6.

Ἀβύσσου. Est vox formata è Latino abyssus, ea ꝛ tur Polybius, qui l. 2. Cap: 15. ait: τὴν Ἀβύσσον Semissis, quæ è ꝟba Sakasoboli Semimodius

Ἐπιλελῆσθαι ÷ neglexisse Sclat ꝟbum Sic ψ 1: 9: 10. Contra! Meminisse è Curare.

v. 7.

Ἡ ἴριξ βλὲξ ÷ pili vestri numerati sꝫ ÷ in Ch e honore habentꝫ; Sic! nullo è numero qui Contemnitꝫ proinde, qd enim numera mus ꝓximus. Ethea! pilus Scat tem quã cunq; Minimam, hinc Proverbium: Ne pilu quidem ejus peribit Cap. 21: 18. Act: 27: 34 1 Sam: 14: 45.

v. 8.

Πᾶς ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ÷ quisquis me ag noscit, seu! profitebitur fuerit ꝺnꝰ suum, E enim ὁμολογεῖν τινὶ: palam aliquem agn fiere; Publice alicujus Causam Cueri. Huic ponitꝫ ἀρνεῖσθαι ÷ negare aliquem ꝺnꝰ hum ee, ab aliquo deficere. Denig ὁμολ γειν ἐν τινὶ est Constructio Hebraica.

v. 10.

Πᾶς ὅς ἔρει ÷ quisquis loquutus fuerit a verbum filium hominis ÷ qui ei se obpro edit

suerit, eum ~~obpugnarit~~, contumeliâ eum
, affecerit. Ἐὰν enim ſ. l. v. alibi ſæpe ſt: adversus.
ἁμαρτήσει αὐτῷ ÷ remittet ei ÷ remitti potꝫ
condonari potꝫ, ſanc enim vim aliquam ſo
habent ſtatuta. ℈

Βλασφημήσαντι ÷ qui ſꝫ ſ. laſerit Con-
tumeliosis verbis. Verꝫ ſoce generale
et notat quamcꝫ Contumeliam, quæ ſit ſoli.
ſꝫ in N. T. ferè ſemper ad ſibetꝫ de Viola-
tione Matris dvq. ℈ N. 11. ℈

Ἐπὶ τὰς συναγωγὰς ÷ Cum vos duxerint, seu
stiterint apd synagogas; potest per Syn-
agogam intelligi quicunq; Conventus
publicus, et ideo ſt, qui intꝫ stant v. l.
Synedria, seu! Consessus Judicum per sin-
gulas Civitates, alii tn intelligunt Conven-
tus Sacros, quomodo fere in toto N. T. hæc
vox accipitꝫ, in illis enim Conventibus
Sacris etiam pœnas infligere solebant
Judæi, ut Act. 22: 19. videre est. ℈

Ἀρχὰς ſt Magistratus quivis superio-
res, ſ. l. aut ut distinguantꝫ, possunt intel-
ligi Præsides Rom. in provinciis, quos Mat.
10: 18. ſt ἡγεμόνας, sic ἄρχοντας apd Evange-
ſt Cap. 1. sumuntꝫ. ℈

Ἐξουσίας Notare videntꝫ dynastas v. Reges,
vel ipsos viam. Rom. Imperatores nam Mat.
10. pro eo adhibet βασιλεῖς. ℈ N. 13. ℈

Cruces Adjecta.

v. 13. 14.

ἀνέκωπε. Vox hæc potest adscribi Cunctationi & repræhensioni, sic Cap: 22: 48. Terentius in Andriâ Act: 4. Sc: 3. v. 6.

v. 15

ἐν ἐμοὶ περιοδεύειν τινὶ, Constructio est: ὅτι ἐκ ζωῆς ἄνθρ. ἐστ: vita hominis consistit in eo, seu! homo vivit ex eo, & superabundat alicui ex bonis suis περισσ. seu! abundat alicui ex bonis suis, περισσ. ein Neutrali bitt pronitt pro: abundare, superfluum esse, ut Cap: 21: 4.

v. 16.

Ἡ χώρα προπρίε Regio, Sol: 3. l. ager, ut Fos: 4: 35. apud Fabium l. 1. C. 11. & hinc: Εὐκοπίον apud Hesiod. in Ἔργ. v. 3424 res rusticæ.

v. 18.

Τὰ ὑπάρχοντα, Hæc vox propriè de rebus datis, & scat: prolem seu fœtum, 3. l. aut & nonnunquam libi sumitt de reb. inanim. proveniu tes, qualis e: palmes vitis &c. quo modo etiam ὑπάρχω ÷ signo intelligo accipit

v. 19.

Ἐμῇ τῇ ψυχῇ μου ÷ dicam tibi meq ÷ mihi ipsi, sic ponitt pro toto, quia aa, seu! membra propriè necdit, nec bibit. Notatt in tes sic sessedecim seu inclinatio ad voluptates, quas percipit homo ex esu & potu, quo sensites vox: aa vidett occurrere v. 22. quia ibi jubemur: ne sollicitemur ad voluptates, quam ad necessitates Ubi de respicitt. Ps

Ἐν τῷ Θεῷ

Evang. Lucæ Cap. XIIm.

ἀναπαύ÷ quiesce. Dl ἀναπαύεσθαι de eo, qui requiescit à labore, onere, vel diam! qui in luxu vivit & voluptates Carnales sectatur.

κείμενα Sumit hoc passive, & notat: reposita, & ppriè quidem sic κεῖσθαι dicuntur reposita! Bona, quæ Congregantur, vide Hesiod. in Εργοις v. 364.

φάγε πίε Proverbii loco dicitur, edere, bibere, qui nil aliud curat; quam ut se oblectet & Voluptatib indulgeat, unde illud Epicurei: esto, bibe &c

v. 20.

τὴν ψυχήν σου÷ vitam tuam reposcunt à te÷ vita tua reposcitur abs te; sic v. 11. & passim alibi apd Ht. & Cat. unde & aufertur ppriè e: occidere, & iam efflare e: morti, in quib Locutionib aa o notat menty; D! Vitam Corpoream. Repetere aut Vitam dr Deus, qui eam Concessit hominj ad Tempus & repetit Cum vult, Nam ppriè repetere est: mutuum exigere; Quod aut dr: repetens eam, idem est, ac! Deus repetet, vel! repetitur; sic Lege 3tia plur. Activi ponitur pro 3tia Sing. Passivi, seu! pro Impersonali; et mox v. 48. & Cap. 6: 38 Vide Perizon. ad Sanctii Minervam C. 4. C. 4.

v. 21.

ὁ θησαυρίζων Qui sibi exponunt: ap Deum divitias repositas suas, qs Θησαυρί-

Crises Adjecta

Πεδαυσίζειν Πεδαύσει ἐν δράκων St Jerom Matt. 6:20. Β! εἰς Θεὸν 5.1. idem ἐπὶ Θεῷ ÷ in usum Dei, quomodo εἰς Luc. Cap. 9:7. v 13. accipitur, v! πίστειν εἰς Κύριον ÷ in Commune si vis a St Luciano

Κ. 22.

Τῇ ψυχῇ ἰρεων, ψυχῇ 5.C. pro vicissim vita, eq alias Cibo v potu, sic etiam Hesiod. in Εργευ v. 686. κρῆμα τάνδρι ὁ Pes enim St vita miseris soliis ÷ ita cara, quam ipsa vita.

Κ. 24.

Τὸν Κόραχαβ, Est trajectio figura pro: Κόρακα νομίζετε ὅτι οἱ Κορράκαβες, Hāc trajectio nem imitantes quandoq Latini, ut Sekentius observa filium ad agat, pro: observa quis filius agat.

Κ. 25.

Ἡλικία Notat qtt & statur, seu! magnitudinem Corporis, 5.1. quidam intelligunt vitæ Tempus, Β! obstat, qd Deqi & in genere vitæ tempus dicunt ἡλικίαν; quamquidem aliquam qttis Speciem; v.c: Juventutem, senectutem, puericiam, Ose! ὁ bene dicendi: unaquæque vitæ Tempori, Ose bene! statura & Πηχὺς pro ἐπὶ notat Cubitum seu brachii partem, Ose! Mensuræ æquant longitudinem Cubiti vel pedis unius & Similiter; sic apud Herod dt. Κ. 1. C. 178. Πῆχυς variat.

Κ. 27.

Τὰ Κρίνα, Scant propriè lilia, Ose pro ecclesi

Evang. Luca Cap. XIIum

Synechdoche bis pro flores, sic Esa: 35: 1. Num: 8: 4. sic Virgilius Spicea dixit. 6. 72.

Ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ ÷ in ea Splendore et vestitu Regio. δόξη primo e: opinio, unde! existimatio dignitas, postea! Splendor Regius vel divinus.

ὡς κρίνα ὡς ἐ αὐξει ÷ nil sibi laborant. Κοπιᾶν e: gravem labor facere, sine! Vires proprium est. αὐξειν e: levior labor facere, sine! Muliebus oppria Scat: lanam nere.

V. 28.

Χόρτον, vox hæc ponitur apud alios pro herba tarida seu feno, quo pecus pascitur, D in N. T. quamvis herbam virentem seu gramen, aliquando! et flores Scat.

Ἔτος ὂν Notat tempus Esse, ὄντος tempus futuri; D tu! brevi instans.

V. 29.

Μεταιωρίζεσθε propric e: per aër ferri vel in sublime tolli; ut Nubes et aves, D expectare ἐ αἴρω ÷ tollo, elevo, per Metaf. aut Scat: sollicitari, anxium, dubium ee, et incipiti vel eventu pendere, fluctuare circa proverb.

V. 30.

Τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ÷ Gentes mundi. D per pleonasmum Hebraeum; ut Volucres Cæli, Bilia agri &c, Hebræi enim solent addere locum, ubi quicqd habitat, vel nascitur, vel degit.

V. 31.

Προστεθήσεται ÷ adjici, Est S. l. sermo de levi abrupta adjectione, qualis ē: supra mensuram haut justum pondus.

V. 33.

Crises adjecta.

V. 33.

Βαλάντια ÷ Zonas, Crumenas; ut Cap. 10. v. 4. B per Metan. 5. l. ipsa pecuni notatur e per Synecdochen gravis opes. Simil tat Σεβαυσὸβ ppriè e repositorium, d per Meton. Sdt ipsas res stiosas, qu reponi solent, sic de frumento ad Gen Amos: 8: 5. B! Plinian. V. Hist. L. 6. Cap. 12. de Θαυμάζειν apertè dr: fruges recondere. Hic loci o videtr aliud e discrimen inr Βα λάντια e Σεβαυσὸβ, nisi q Σεβαυσὸβ e majoris Gtii e majoris quantitatis

Ἔνδυμα ÷ linea, vel mis qq Vestes rodit, unde Vestimenta St Jacob: 5: 12. ἱμάτια, B. 5. l. species ponitr pro genere, ut frequen vermes rodentes intelligantr

V. 34.

Καρδία ὄμων ÷ desiderium, Cogitatio ve stra, e Lat. quis capitr pro animi vel Co gitationis studiis et desideriis.

V. 35.

Ἀγκὼν, St Lumbi, e ea illa pars Corpo ris, qua Cingitr, Cinctura aut Vestibus in usu erat cum opus facerent, iter ingre dientr e in Gradient, p etiam sumitr ob Vestes latiores e fluxiores ad talos usq dependentes, e ut sint fortiores e robustiores. per Metaf. ingitr per Lumbos intelligitr mens, qua Cingi debet suo modo ut fluxiores ejus Cogitationes amputentr

Leu!

Evang. Luca Cap. XIIum

seu restringant, et ais robur accedat ad faciendam dei voluntj; quomodo diam apud alios Grecos εὐσεβὴς : benecinctus dicebatur Como stremus.

Ὁ δὲ κύριος, Doctrina salutaris passim Compatet Compradi vel Lucerna, hac igitur cum mtro est intexta, in Lucem agit Joo, Confer Cap: 11:33. Cateſ in Joc x. alludit ad egressum Israelitar ex Egipto cum erant accincti et nube divina et igne se Collustrante.

v. 36.

Ἀνθρώποις : Servis, et hoc patet ex v. seq. Servi aut κατ' ἐξοχὴν, ἄνθρωποι dicebantur passim apud Grecos et Latinos, sic Moses dicebatur ἄνθρωπος θεοῦ : Servus dei, sui Ministri dei 2 Paralip: 24: 6. et Paulus 1 Tim: 6: 11.

v. 37.

Περιζώσεται : ipse precinget se, Verb Medium enim sensum habet activum et receptivum. Dicitur Se precingere et Servi Munus obire, Servi enim precingebant se Cincti, et robustiores et Constantiores dnis suis ministrare potuerunt.

Ἀνακλινεῖ : faciet eos accumbere, ut Cap: 7:36.

v. 38.

Φυλακῇ. Romani noctem tempus in 4. Vigilias distribuebant, hae singulae erant 3. horae, post quas idem mutabant Vigiles, et ita 4ta vigilia fit mentio Matth: 14: 25. Graeci vero et Hebrei, ut ex Pollice

Vises Adjecta.

L. 1 Cap. 20. e Judæis Constat, nostem in 3. dividebant partes, ideo 5. 1. H 2 dq e 3tia vigilia fit mentio. q

N. 30.

Διορυχῆναι, Hoc Verbo usurpatur apud fures, qui nocte parietes perfodiunt, quos vocant: Effractores. q

N. 42.

Ἐπὶ τῆς Τραπέζης. Supra familiam. Supra servos reliquos. Abstractum pro Concreto, v. sic Lat. etiam sæpe familiam vel servitium dicunt pro famulis. unde familia. e servis. q

Ἐν καιρῷ. tempore Constituto, καιρὸς enim Commodum vel Constitutum tempus dicit.

Τὸ διζομέτριον, Est hæc Certa omnium mensura, quâ servis distribuebatur mensura vel Cibus Lemensus, dabantur aut servis Ateni Modii in Mensem. Vide Elsner. ad h. l. e Terentium in Eunuchi Actu 1. Scena 1. ibiq Interpres. q

N. 46.

Προσδοκᾶ. Sinet. Προσδοκεῖν e ἐλπίζειν apud Latinos e Græcos usurpantur tam in re bona, quam Mala. q

Διχοτομήσει αὐτον. δίκελλα. bifaciam e τέμνω. seco, proprie Ego in duas partes secabo, quo solebam frequenter hoc verbo occurrit. Jam Veteribus us-

usitt erat Supplicium, quō celebratas Corpora media dissecabant serrā vel alio ferro, de quo Supplicio vide Matth: 24: 51. & Casaubonum ad Svetonii August Cap. 13. De hoc Supplicium S. l. alii Stolerig existimant, & per Synecdochen pro quocunq Supplicium gravissimum, quo è medio Elle servus tollitt, indicari putant, Sic in qui Verb dixo fouein S. l. explicant flagellis vel Clocis Cædere, Est quidem ita, ut qui locis Cedittt, sicatt Scindi vel Secari flagellis, & in in suas partes sin si nuspiam sit, nisi sumas de Conatu quasi loci vel flagelli &

ὁ μεσος διχοτομει ÷ Tractabitt ut impius, infidelis, Est graecis hebraea, quā parcē alicujus tum aliquid ee sit, Cum aliquis experitt & subit tandem sorth quam alius jam subiit, sic dan: 11: 15. & Vl. 11: 6. Metaf est desumta à partib seu portionib Convivalib, quas ibi Cuiq distribuentt, ut patet è Vl. Citto, Hinc! πθτηριον ÷ poculum sapè viam ponitt pro malo, q d immineat alicui. &

v. 27. &

Ετοιμάσας, Supple: ἑαυτον ÷ qui se ad Compareat Selct! ad faciendam Voluntt Dñi, licet tes idem postulet. & v 28. &

Δαρήσεται ὀλιγας, sicut v. 47. πολλας Supple

Crises adjecta.

Supple vocē: πληγάς ÷ parvis vel. v.v. ve
beribus aspicietᵘ, δάρειν est: Verber
bus cædere. vox πληγάς in tali Const
ctione sæpe omittitᵘ, vide in hac voce
Ellypses K. Bos. Ἐκ δάρειν est propri
excoriare, hinc despol ÷ cutis, per me
tagos aut ! flagris cædere, unde abiquis
quasi excoriatᵘ.

Ἐδόθη. distinguitᵘ sic δίδωμι à παράδοσις
ρεius st: in perpetuum dare, alteᵇ: ad
sum dare, commendare, deponere, Inte
ligunt aut facultates, quas Deus Conc
dit homo ad Quæstum faciendum ÷ ad pietᵗ
Calendam.

V. 49.

Πῦρ et Lat. ignis per metag. notant quæ
adversa, quib aliquis vehitᵘ et vexatu
sæpe videm notat discrimen, bellum ex
ximum aliquo motum, quō alii Contra ali
sequunt et pugnant, quæ significatio
maximè quadrat, opponitᵘ enim paci, ut
patet et sequentib.

Κ᾽ τί ἔτι λέγω ÷ quid Capio ! est formula
quendi, quā sæpe dicimus: Nil amplius
restare, sic ad Hebr: 11: 32. Κ᾽ τί ἔτι λέγ
Εἰ μὴ ὅτι. εἰ h.l. ponitᵘ pro: siquidem; ut sæp

V. 50.

Βάπτισμα ἔχω ÷ habeo baptizari, Est quæ
usitta Græcis et Latinis pro: baptizand
sum, sic habeo dicere ÷ dicam, Bapti

Evang: Luca Cap: XIIII.

per Metag. Scat: Calamitt, afflictionem, & mort, vide Matth: 20: 22. Ratio verò, quia qui aquis mergunt profundis perimunt, itaq; mergi ponitt pro perire, & immersio pro intritu. ¶

Πῶς συνέχομαι. Supple: τὸ πνεύματι. quam Conterior scilt mente, πῶς §. 1. non interrogat, de Significatione intendit: quam valde! ¶ V. 50. ¶

Διαμερισμόν. discordiam, dissidium, quomodo partium studio loco in Contentia studia scindunt, ut Cap: 11: 17. Facere aut diam discordiam dr, qui the occasio det discordia fiat. ¶ V. 52. ¶

Τρεῖς ἐπὶ δυσὶ. tres contra duos, ἐπὶ cum contra Scat, plebq; set accusativum, ut V. Leg. aliquando in diam dativum ut §. 1. apud Homer. vide Beam ad §. 1. ¶ V. 53. ¶

Γύναι. in genere Scat: pellam, Sepè autq; Regis notat Sponsam, vel Novam Matth: §. 1. verò Mulierem, ut 1 Sam: 4: 12. & Mic: §. 6. ¶ V. 54. ¶

Πατὴρ διαμερισθήσονται, Sæpè Regt in plur. utunt hac voce pro singulari. dr à δύω & μείρω Mergo, per Metag. pereo, occido, unde δύσις & δύσις occasus, & per Meton- ¶

Crises Adjecta

per Metonymiam: Plaga Mundi Occid.

V. 56.

Τὸ Πρόσωπον ἡ ὄψις, Πρόσωπον Notat externam formam seu speciem, quæ in oculos incurrit, et! sic passim occurrit Sol. 5. 1. notat Constitutionem ac Natu-

V. 57.

Ἀφ' Ἑαυτῶν ÷ propria Marte, ex vobis ipsis.

V. 58.

Ἀντίδικος est Adversarius in Judicio aut lite ÷ lite, quæ agitur in Judicio, sic finis inter Adversarius usurpatur vide apud Horatium L. 1. Satyra 2. V. 6.

Ἐπ' ἄρχοντα ÷ proprio Marte, ex vobis seu! per vos, sic Cap: 21. V. 3. et alibi

Δόξ' ἐργάσιον ÷ salarium, quæ pro fortunate pecunia exigitur, sic quæ in hanc exponunt quidam, quia Ἐργάζομαι Practis Lapsi: Negotior, ὁ! Ἐργάσιον: Quæstus, Do alii rectius 5. 1. statuunt Finissimum: da operæ, Nec sit difficultas, Nam Romani existentes Rei Dni, multas loquutiones Latinas in alias Linguas de cisse transtulerunt.

Ἀπηλλάχθαι est discedere ab aliquo, ut Act: 12: 12, per Metaph. aut! ab aliquo expedire, liberare, Confer Elsner. &

Κατάβλητι. Respicit ad mos Veter, quo accusato

Accusator debitor, sicubi in veniebat publicæ
loco, arrepto vi et obtorto Collo trahe-
bat in Jus, et ad Portam, de qua vide
Antiquittes C. Coll. B. S. Cremer. ¶

Ἕως ὅτι ὑπάγεις, Hicest, qui post Litem dijudi-
cat debita exigit, et Lat. Liscor, Mini-
ster Publicus. Et Græcis a πράσσειν ex-
igere, ut supra Cap. 3: 13. ¶

V. 59.

Λεπτὸν. Λεπτὸς est macilentus, et ideo te-
nuis et exilis, et Λεπτὸν sunt exquisitissimi Nummi, vide Bellucem
L. 9. Sect: 92. ille Λεπτὸν dicit et Calcum
et hac in re, ei Convenit cum Matth: 5: 26,
qui pro Λεπτῷ habet ἓν ἐκ δυ κοδράντην.
Matth! Calcus est ἓν pars obuli, ut ibidem Pollux Sect. 65. scribit, κοδράν
est ἕτα pars assis, duo aut asses in
obolo Continentur, ut videre et Cap. 12: 6.
Objici potest: Marc: 12: 42. apo quem
suo λεπτὰ et sicuti: quadrans, sic
intelligitur ἕτα pars obuli, Confer Jac-
novium de Pecunia Veteri L. 4. Cap:
12, et in Mantissa Cap. 3. ¶

Cap. ¶

Crises adjecta.

Cap. xxiiii.

v. 1.

Περὶ τ Σαββάτων, Quidam putant Sabbatis Sectam grandem inter Judæos fuisse, e docuisse: o ee facta faciendo per Romanos, Al. Alii rectius intelligere videntur Pallitas in colas, quia Neapolitas de Secta Pallitas legimus.

Ὃν τὸ πρόβ. Eodem ob, quos occidit Pilatus cum Hierosolyma sacra faceret

v. 2.

Ἐν τῇ Σιλωάμ, Erat fons hujus Nominis extra Hierosolymam, unde piscina instar aquæ ductus in urbem fluebat, de qua piscina legimus Joh: 9: 11. Sed vera hujus aquæ ductum fuit Judicis ad munimenta urbis pertinens, de qua S. I. est Sermo.

v. 5.

Μετανοῆτε ÷ resipiscites, ab ex Μετὰ & νοεω Cogito, unde νόημα & νοῦς ÷ Mens.

v. 6.

Συκῆν, Veteres ejj Vineis suis cum alias, tum maximè ficus arbores plantabant, ideoq Vitis & ficus sapè conjunguntur, sic Hos. 2: 12. Martialis L. 13. Epigrammate 29. Frans late ficus S. I. notat populum Judaicum Vinitor verò Christum Dnm.

v. 7.

Ἰφιάζεται ÷ aliquos tempestatum propulsare ÷ inv arbores alere aliquem valetudinem Sic Exod: 4:

Ἐκκαψω ÷ dolabo, est autem nudare, at Cyprianus vult rei ruinosæ ædificationi adsidue per aut omnem ÷ sicut Attici

Κἂν με ποιησε gatus Atticismus pro Aristoph. ποιειν S. I. e facere, quia significare, fic

Τὸ μελλον seu postea, ut

Πνευμα ἀσθε seu morbi ÷ v. 16. Satanas 17. πνευμα ἀ tas impedit.

Ἐν συνκύπτ πον, συνκύπ

v. 7.

Τριὰ ἔτη. Ἔτος ÷ annus notat certe definitum aliquod temporis spatium tum apud sacros tum profanos Scriptores.

Κατάργει ÷ inutilem, otiosam reddit, ut alias arbores alere possit. Κατάργειν enim est aliquem talem reddere ut ab opere suo cesset; sic Esdr: 4: 23.

v. 8.

Ἕως ὅτου σκάψω ÷ donec eam ablaqueavero, et stercorabo, est aut ablaquare: radices fodiendo denudare, ut humus sterilior amoveatur. Scribunt rei rustici Scriptores: ficum ablaqueatione adsiduâ gaudere multum adjuvari si per autumnum ei admoveatur stercus.

ὅτου sicut Attici pro: ὅτινος, ab ὅστις, ἥτις, ὅτι.

v. 9.

Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν, Supple: bene, Est valgatus atticismus cum ita de est ἀποδοσις. Confer Aristoph. in Πλούτῳ v. 488. ubi cuncta ποιεῖν 3. de gignere, vulgatus vertit: fructus facere, quia Latinis facere idem saepe est, quod gignere, sic παιδοποιεῖν ÷ liberos gignere.

Εἰς τὸ μέλλον, Supple: πρᾶγμα ÷ in futurum seu postea, ut 1 Tim: 6: 19.

v. 11.

Πνεῦμα ἀσθενείας ÷ qui est Spus. infirmitatis seu morbi ÷ qui ei morbum immittebat, unde v. 16. Satanas se eam gigasse; sic Marc: 9. 17. πνεῦμα ἄλαλον est Spus. qui loquendi facultatem impedit.

Ἦν συγκύπτουσα, Supple: ἑαυτὸν, vel πρόσωπον, συγκύπτειν enim propriè est Verbum

trans

Variæ Lectiones.

transitivum, & Accusativum postulat, Sensus est: fuit Contrita, incurvata, ad Terram seipsa. Contra! ἀνακύπτειν est: Caput Corpus erigere, Exempla utriusq; Verbi passim legantur! Colligit Elsner ad §. 1. &

v. 12.

Ἀπολελυσαι ÷ soluta ess ÷ liberata ess à malo vel morbo, sic & Cæteri Græci. &

v. 13.

Ἀνωρθώθη ÷ erigebat se, Liberabatur à Contractione Corporis. &

v. 15.

Φάτνη Notat et Stabulum & Præsepe, s. l. Præsepe intelligitur, Cui alligari solent jumenta

v. 16.

Θυγατερα Ἀβρααμ ÷ ex posteritate Abraham Filias & Filia quoscunq; dicam posteros Sanctæ. Sic Cap. 1:5. Ἄρκα! Filia Abrahæ mi sic dicam, quæ fidem Abrahæ æmulabatur

Ἀπὸ τ῀ς δεσμ῀ς τ῀ύτ῀ς ÷ ab hoc morbo, per metaphoram enim Vinculum sit pro morbo, quia morbis tanquam vinculis Constringitur Corpus

v. 17.

Τοῖς ἐνδόξοις, τὰ ἔνδοξα Et declara & magnifica facta, quæ alibi dicuntur: τὰ μεγαλεῖα

v. 19.

Κόκκος est fructus rotundus instar grani, non fructus imò! granum unius fructus, velut mali punici. &

Ἔβαλεν, Hoc Verbum ꝑpriè & Semini, qd Seritur

Ἐγένετο εἰς &c. ÷ facta est in magnam arborem Hebraismus est: γίνεσθαι εἰς τι pro γίνεσθαι τι; sic Ezech: 17: 6. 23: Arbor s. l. o[mitte]

sumitt ppriè, & Metaphorice, quomodo etiam
apd alios arborescere dr plantæ, quæ revera o
fiunt arbores, & magnitudine sua eas fere æ-
quant. Herbas aut maximam fieri Synapi a-
pud orientales dicunt vide dicti ad §. 11. intt
eos Hammondus.

τὰ πετεινὰ τ̃ οὐρ̃ανοῦ, More Hebreo §. l. res
describunt à Locis, in quib agunt, sic enim
dicunt alia Terræ, pisces maris, aves Cæli,
per Cælum aut intelligitt §. l. aër, in quo vo-
lantt & volitant aves.

κατασκηνοῦν: Commorantt vel diam nidulan
tt. Confer Cap. 9: 58. hoc ponitt pro ψfenti.

χ. 21.

ζύμη. Apd alios hæc vox occurrit, pro eo di-
cunt ἐγκρυφίας, inter in usu st: ζυμόω & ἄζυ-
μος. alias Composita.

σάτα, ὃ & σάος ergt genus mensuræ aridor
apd Hebreos. qd LXX. Gen: 18: 6. μέτρον. Hia
put Sata Confficiebant Ægam, quæ mensu-
ræ plerq Simul subigi & fermento infici so-
lebat, vide Loco Citto & Jud: 6: 19.

χ. 23.

οἱ διαφερόμενοι, hoc est ἐν ὅλῳ vel διὰ ὅλου:
incolumis, salvus, & ppriè scat: incolumem
servo ex Communi Cade, & sæpissimè, at no-
tum est, de æterna salute adhibetur.

χ. 24.

ἀγωνίζεσθε, ἀγών est Certamen, & maximè
adhibett de Sacris Festor Certaminibus.
qualia st: Olympiaca, Isthmiaca, in quib
ei Certaminum genere Certabatt, & de

diam

Crisis adjecta

Sed viam st. Lucam, Correptum; in Certamine descripto absolvendum, Agwvizesθai
Est Certare, Contendere, ut in ejusmodi Certamine Victoriam reportemus, aliquando translatè ad Sibest pro studio, sicut et Latini dicunt: Contendere, niti, pugnare; pro: vehementè studere, Hic viam translatè ad Sibetur sic in: ut pugnandum viam sit Contra Adversarios Spirituales, &c. t

Πύλη, propriè est porta, Ad quibus via Aditus tanquam in Regiam aliquam Πύλη appellatur; quales Celebrantur Thebis Aegyp., Pylæ Caspiæ, Caucasicæ, Hic loci translatè ad Sibest, sicut ipsi viam Celestibus docent: arctam et portam ad Vitam et Salut, quia multis Legibus circumscriptæ via ad Salut. t

V. 25. t

Οὐκ ὀίδα ὑμᾶς, Est formula Contemnentis et repellentis alios, et Neganti: sibi quicquam rei aut Societatis Cum iis esse; sic Matth: 25:12. et 26:72. t

V. 26. t

Ἐξήγαγεν &c. Est Hebraismus, pro: Eduxit Cendibimus, Cui mensæ fuimus adhibiti; sic Cap. 24:43. et 1 Reg:1:25. Deinde Hæc phrasis etiam notat: familiariter Cum aliquo Vivere, familiares enim eidem mensæ adhibent. t

Ἐν ταῖς πλατείαις &c. publicè intra nos

loca

socuisti, Allusit: sic ad mor: Vet: ubi doctores in locis publicis, plateis, Gymnasiis, porticib: docere solebant. Sensus Est: Nos à te sumus eruditi, tui sumus discipuli. ¶

v. 27.

Ἐργάται ἀδικίας, Ἐργάζεσθαι est rem vel artem aliquam studiose exercere, & quantum inde facere, h.l. Ἐργάται est operatores, qui operam Mammonæ suæ quotidianum victum quærit, vel officium suum exercet, Et! Operarius iniquitatis est, qui injustitiæ est deditus, & suum studium et labor in ea ponit. ¶

v. 28.

Βρυγμὸς τῶν ὀδόντων ÷ mordeo vestigio dentib: & per Metaq. de iis, qui intolerabilem sentiunt dolor: Act: 7:54. ¶

v. 29.

Ἀπὸ βορρᾶ & νότου ppriè de Vento aquilonari & australi, & per Metonym: de tota plaga unde illi venti flant. ¶

Ἀνακλιθήσονται ÷ accumbent ÷ Convivia agitabunt, per Metaq. aut Beatitudo, cujus participes fiunt in Cœlo, sæpe Comparat: Cum Convivio, & instituit: ex sacrificio xti. ¶

v. 30.

Ἔσχατοι. Ultimi dr per Metaq. abjectissimi, Contemtissimi; et Contra! Primi dicunt

150.

Crises Adjecta

sicentes, qui honorib excellent, sine ultimi 3.11. sc Gentiles, qui saltem fuerant neglecti a Gentilib contenti. Fuga aut primi, quia soli illi a deo erant electi, & in honore habiti, &! in N.T. res hac invertit, & Gentiles loco Judæor assumentes. 32.

Τῇ ἀλώπεκι, Vulpes a agt astutissimum sine per Metaph. hoes, astuti, fraudulenti insidiosi, vulpes sicentes, sic apud Persa astutam vulpem servat sub pectore, vid Satyra. 6ta.

Τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι ÷ Certio die perficior τελέω est: ad finem perduco, & ad summam perfectionem perduco, ut ad Heb: 11:40. &! & qui moriendi sicentes τελειοῦται, mors enim est ultimus finis, &! hoc suum p.d. Jesu loci accipite. per-hodie aut ad Crastinum diem intelligite tempus Jesus quod proximè immineat Confer Hos: 6:2. 33.

Τῇ ἐχομένῃ. Supple: ἡμέρᾳ ÷ die seq & 3.1. sem e, & per indie, vel Τῇ τρίτῃ, ἐχεῖται enim sicentes ea, quæ sobsequent, unde οἱ ἐχόμενοι sc finitimi apud Herodotem 4. Pa 126.

Πορεύεσθαι ÷ Græcè est ire, per Metaph. vivere, & vita munera & sui functiones peragere, Confer Cap: 1: 6. quo suo περιπατεῖν & similia videm adhibentes.

Οὐκ ἐνδέχεται ÷ ō Convenit, vel fieri po exempla

Exempla
Elsnet. Plen
ἀρχὴν ἔτος
ἐπὶ δὲ ἀρχῆς ÷ re
tisem, & vehe
v. 41. per 18
is fuit Jud
ei intelligit
Τοῦ δὲ ἀρχῆς ÷
simplicitate
Simplicii
tantæ rei a
vita esset
Τὰ τέκνα Ge
enim Verbi
Quis, in uni
cis Gallus v
Horatius
specialiter
Τῇ νυκτὶ ἀν ÷
titudinem, v
gallus, juve
ἐξίεται δὲ ÷
secta ÷ Dom
mum Jud
ali verb
la secta
bitandum

Exempla utriusq; significationis Collegit
Elsner. Plena foret grassis: οὐκ ἐνδέχεται
χῶρα: res vel usus to admittit, o Capit. &

v. 34.

Ἱερουσαλήμ: repetitio hujus vocis in exprobationem, & vehementiæ ait Imot Scaliger ut Cap. 10. v. 41. Per Ἱερουσαλήμ autem, quia metropolis fuit Judææ, tota Judaica gens facile intelligitur. &

Ἀποκτείνουσα, hoc verbum apud alios notat simpliciter lapide petere, & in specie notat: supplicii genus, per quod lapidibus obruebantur rei ad necem usq; & supplicium ita usitatum fuit apud Hebræos. &

Τὰ τέκνα σου: incolas, cives tuos, Hebræi enim Urbem filios vel filias & incolas. & Ovid, in universum de avibus, & in specie Gallus vel Gallina; quomodo etiam Horatius & Martialis avis nomine specialiter utuntur. &

Τὴν νοσσιάν: pullitiem seu pullos & multitudinem, vel ipsos pullos, & vox ἀπὸ τοῦ πτίλου, pullus, juvenis. &

v. 35.

Ἀφίεται ὑμῖν: relinquetur domus vestra deserta: domus vestra vastabitur. Per domum Judæ & alii intelligunt templum alii vero Hierosolymam, & prout quidem tota Terra Judaica; quæ Judæis ad habitandum Concessa erat intelligi. & Ενιοι

Variæ Lectiones.

Εὐλογημένος, Intelligitur ὁ ἐρχόμενος Rhemb. Cant. illa enim cum fiet, laudabunt eum, qui venit nomine Dei. Xtum qui venit nomine Dei Dei Legatus ad Conciliandos homines à Deo missus, legatus.

Caput XIVtum.

Τῶν Ἀρχόντων &c. Cujusquam principis, qui Sacrificos Sectæ addictus erat. Sacrifici enim erant peculiaris Sectæ inter Judæos, quæ Sponte quidam, qui non exigebat à Lege, faciebat, itaq; non erat ordo hominum ab aliis Legislatoribus, diam habebant Ἄρχοντες seu Sectos peculiares. Ἄρχοντες aut adpellabantur ii, qui Synedrii erant participes vel magni Hierosolymæ, vel Judices in minoribus Synedriis vel oppidis, sic Conf. Cap. 24. v. 20. Joh: 3: 1. &c.

Σάββατον. Notandum licet: Judæos sed & imprimis Sabbatha silentii Conviviis celebrantes transegisse, id est ge divina, Sabbat enim otio & voluptati honesto erat dictum.

Σάββατον est vox Hebræa, idem significat, q. Convivio intrea, Convivium vitare, Panis enim quemcunq; notat apud Hebræos Cib.

Κῆ ἄνθρωπος Κῆ post ἔξέστο vel simile aliquod Verbum ponitur pro: ut. ita ut obs

accedit ut observarent eum, Verbū autē observare ē παρατηρεῖν quandoq; rectius, accipitū pot: infesto aio alicujus dicta ē facta observare, sic Cap. 6: 7.

v. 3.

Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, Hæc formula loquendi adhibetū sæpe in N. T. ē si nulla interrogatio præcesserit, ē hæc formula, quæ significatū: aliquem sermonem incepisse. Pro Hebraismo habetū, cum similes loquendi rationes ex propriis Scriptoribus plures adtulit Schwartius ad Oleastrum de Stylo N. T. pag. 12. ē 132.

Ἠδυνάσθαν, πδυνασθεῖν ē πδυνάσθαι ἔχειν propriē ēt aquiescere post antecedentem ultū, de verō! notat: tacere, Exemplis multis obvia, ē habet Elsner ad 5. 1.

v. 5.

Εἰς ἐξ ἐξ, notat propriē funem, dein! pro quovis genere adhibetū à LXX. Ps. 55: v. 23.

Notandum: Exemplum hoc petitū ex quotidiana Consuetudine, Notat enim Sebastiana vola viam apud Macrob. Saturn. L. 1. C. 16.

Ἧ ὃς ἐὰν ἐξ ἑαυτῶν. Ἧ hic ē alibi sæpe ponitū pro relativo: quem, Selct! o statim extrahet.

v. 6.

Ἀντιαποκριθῆναι, Beza vertit: exadverso respondere, Sed malè, Compositum enim verbum sæpe adhibetū pro simplici pro:

Ἀπο-

Critica Sacra

ἀποκρίθηναι, ἀντ' ἀποδοθῆναι pro ἀποδοθῆναι

v. 7.

Ἐπέχων, ἐπεχεῖν est intendere, manum injicere; & per Metaph. e Consideratione, attendere; quando subaudit τὸν νοῦν vel ἔργον, quæ phrasis integre exstat ap. Hesiodum in ἔργοις v. 424. pro ἐπεχεῖν alibi ἔχειν & προσέχειν & eodem sensu.

Πρωτοκλισία est primus & honoratissimus in Convivio Locus, uti πρωτοκαθεδρία Matth. 23: 6. Luc. 11: 43. Sedes honoratissima.

v. 8.

Μήποτε sc. pro simplici μή ÷ nequod, ne quod est in hac voce, N. T.

v. 10.

Πορεύειν ἀνάπεσον ÷ abi & accumbe. In hac Constructione verbi πορεύειν abundat, ut & alias sæpe.

Προσαναβῆθι ἐκ ÷ ascende ad hunc superiùs. Πρός enim in Compositione sæpe idem valet, ac insuper, & ad hæc, nisi malis Compositum verbum ipsi Grammatici loquenti plici, sive ut Grammatici loquuntur, Decompositum usurpare pro Composito, ut προσαναβαίνειν pro ἀναβαίνειν

v. 11.

Ταπεινωθήσεται, ταπεινοῦν proprie est, depressum est, oppositi ei, & excelsum esse ut Cap. 3: 8. Hinc ταπεινοῦν sæpe de statu

humili & contento, denig! animum reficitur, qui humilia cogitat; ut apud Ephesios Cap. 28: Cogitare nihil. Apud Phil. humiliter de se cogitare, seu abjicere & contemnere, pro virtute Gabelii Confer Cap. 1. V. 52. & 3. V. 5. &

V. 12.

Ὅταν δεῖπνον ποιῇς ἢ ἄριστον ἢ δεῖπνον μὴ φώνει τοὺς φίλους σου ἢ τοὺς ἀδελφούς σου ἢ τοὺς συγγενεῖς σου ἢ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσί σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς, καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

Vulg. Cum facis prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites: ne forte & ipsi te reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. Dixit autem illi quidam de discumbentibus: Beatus qui manducabit panem in regno Dei.

Ital. Quando fai desinare, o cena, non chiamare gli amici tuoi, ne i fratelli tuoi, ne i parenti tuoi, ne i vicini ricchi: acciocche non forse anch'essi ti rinvitino, e ti sia fatta la retribuzione. Ma quando fai convito, chiama i poveri, i deboli, gli zoppi, i ciechi: e sarai beato, perche non hanno da rendertene il contraccambio: imperocche ti sarà renduta la retribuzione nella risurrezione de' giusti. Uno poi de' commensali gli disse: Beato chi mangerà del pane nel regno di Dio.

Ebr. Quando fai desinare, o cena, non chiamare gli amici tuoi, ne i fratelli tuoi, ne i parenti tuoi, ne i vicini ricchi: acciocche non forse anch'essi ti rinvitino, e ti sia fatta la retribuzione. Ma quando fai convito, chiama i poveri, i deboli, gli zoppi, i ciechi: e sarai beato, perche non hanno da rendertene il contraccambio: imperocche ti sarà renduta la retribuzione nella risurrezione de' giusti. Uno poi de' commensali gli disse: Beato chi mangerà del pane nel regno di Dio

Crises Adjecta.

v. 15.

Ὁδὸν ἀγαθὴν ἔτοιμον ἀπόδου Convivio excipi
sic sumitur translate; pro: parate excipiendos
fieri bonos & gaudii Cœlestis: & sensus
in Regno Dei, sic scire statuas prior Con
parat. ad Convivio, o th. apud Scriptores, & pa
ganos.

v. 17.

Ἀπέστειλε &c, Respicit hic ad mos veteres
qui hebant Servos suos Ministerio
pios, quos Græci δεῖπνοκλήτους &,
tini vocatores, & invitatores voca
Attica! Cum Cœna esset parata & jam
ponenda, Convivas jam antea invita
tos iterum admonere curabant, vide
9. Confer Esth: 5: 8. & 6: 14.

v. 18.

Ἀπὸ μιᾶς ÷ uno ore, vel uno Consensu
subaudiri ἀκούσας vel φωνῆς
quas voces sæpe subaudiendas, ut ex
emplis §. 1. Cittis ostendent Elsner
Παραιτοῦνται, Supple τὸ δεῖπνον ÷ re
cusabant Cœnam, quo modo legitur
apud Dionysium Halicarn- Aliquis
tat: Septuaginta Interpretes Act. 25: 11. mori
Ἐκτρεπεσθαι vitam subaudiri: ἑαυτόν, &
Ut: se excusare, vide Suarium pag. 2
Ζεύγη βοῶν ÷ par boum ÷ Confundor

v. 21.

v. 21.

Πλατεῖα est vox adjectiva, ei subintelligitur ὁδὸς, dicitur viam latiorem, quæ viam Latinis vocatur platea. Puta autem est via angustior, quæ Latinis straangiportus, sic Polybius Lib. 6. Cap. 25. & 26.

v. 23.

Φραγμὸς κ. τὰς ὁδὸς. Hic intelligitur vía extra Urbem inter agros extensa, φραγμὸς aut notat ois generis Sepem, vallum, Septa, sic Herodot. L. 7. Cap. 36 & 142. Ad Sepes aut solent sedere mendici & miseri ad Stipem ab præsentib petenda, Hic igitur intelligitur Vocatio Gentium, quæ extra civitatem Judæos agebant.

ἀναγκάζειν, a Latinum: Cogere, ō semper est vi & armis, sed & rationib movere; ut hic Loci & Cap. 22. v. 22.

v. 24.

Γεύσεται μου τοῦ δείπνου, quasi hæc habet subintellectam particulam: ἐκ, quæ sæpe Locum habet in Verbis Constructis Cum genitivo, ut hic Loci, γεύσεται verò! & gustare notat & sæpè ponitur pro: edere, sic apud Polybium Sumitur pro: liberos suos edere, sic! gustare avium pro esu earū Sumitur apud Svetonium in Augusto, Sed! proprie γεύειν est aliquam partem Sumere, unde Latini sæpe vertunt: jentaculum Sumere, Itaq! h. l. γεύειν δείπνου est: nullatenus Cænæ fieri participem, nil de Cæna gustare.

v. 26.

Ἔρχεται πρός με ÷ Si quis me vult audire Sectari, Hinc

Criſes Adjecta.

Hinc Προβεβλητοι. dicantur, qui fuerãt Sectandi
Cãa Se jungebant.

Κ' ὃ φιλει ἢ πατερα] o minus amat patr' suum &c,
quàm me ÷ ἐστιν, Hinc! Gen: 29. v. 31. et Deut: 21. v.
17. 26. Hebræis odisse Semitic. pro: minus amare
D! 5.1. Sus ille arguit vel inde, quia patres
nati sunt amandi, inter o Pexto.

" ΚΑΙ ὃς οὐ Λαμβανει ÷ quin etiam, Sic usurpatur Act. 2:26 via
Τὸν Ἑαυτου σταυρον ÷ Se ipsum, Sik via Cap. 6:9. 9:22
v 26:1. Vulgo quidem per ψυχὴν hic intelli-
gunt vitam; D! male, via enim debemus ex-
ponere.

v. 27.

Τὸν σταυρον. Crux allegoricè notat quævis adver-
sa, et! portare Crucem, est: fortiter ea subire.
Confer Cap. 9:23. Hæc verò phrasis desumta
ex more antiquor, qui Crucifigendum jubeba
portare suam Crucem ad Locum Supplicii, sicu
hoc, ex exemplo Xti dñi, cui tradiderant Crucem
suam ferendam, D! qui ob Decedentes plagas e
lapsus ferre o poterat, unde Simoni ea deport
ta data est, Cl. ab est.

v. 28.

Πυργον ÷ Turrim, Hæc Conditi in varium usum, va
ut sit nobis propugnacula Contra hostem, vel
Specula ad observandu hostem, vel! ut quid fer
venus in ea Contra hostes, fures &c D! vid
Domus magnifica Sc. Turres, hinc Horatius
ponit Regum Turres pauper Tabernis. Allegr
ricè verò Turris Sc. vel! Ecla vel Cœlestis
titudo.

Καθισας ÷ Sedere, D! proprium est Deliberantiu
rationes Supputantium ad Abacum. ψη-

ΨΗΦΙΖΕΙ pprie
putate cem
Calculus, qu
de Metonim
Notis.

Τὰ πρὸς ἀπαν
tinent, vel!
sic! mox v.

Η Τὶς βασιλε
diceret: Si
πῶν, quis
ei occurren
versus, per
of intellig
tis emblem
parabolan

ΣΥΜΒΑΛΕΙΝ
Compellere,
alicui, et
D! Notat
gredi, vel
Act: 17:18.
apud Polyb
ἐπὶ μαχην
ΕΝ ΕΡΧΟΜΕΝΩ
sitio, ἐν
ἐρχομενω ἐπ
eum, ἐπι
gg: in Goc

ψηφίζει ppriè est: Calculo subducto accurate subputato rem sumptam; Nam ψῆφος est Lapillus, Calculus, quo in numerando Veteres utebantur, unde Metonimicè ponitur pro numero vel numerosis notis.

Τὰ πρὸς εἰρήνην. Supple: ἀνέκοντα ÷ quæ pertinent, vel! necessaria ut ad operis perfectionem; sic! mox v. 32. Τὰ πρὸς ἐμοῦ.

v. 31.

Εἰ τις βασιλεὺς &c. Ms: Prasis hæc idem valet; ac si diceretur: Si quis Rex ex ut v. 28. τις γὰρ ἐξ ὑμῶν, quis ex vobis, vel! si quis ex vobis, sic loquitur, quis ex vobis ÷ reges, ut ei accurrent sui βασιλεὺς ÷ Reges, per alter verus, per alter falsus Rex, vel! Messias Judæorum intelligitur, Vide Cel. Colleg. Ctr in experimentis emblematicis pag. 382. ubi hanc ex præcedenti parabolam expedit.

συμβαλεῖν ppriè est: Conjicere, in unum locum compellere, dd! συμβαλεῖν τινὶ est: occurrere alicui, et q! subaudit ἑαυτόν, sic! Act: 20:14. dd! Notat etiam: animo hostili cum aliquo confligere, vel etiam! verbis cum aliquo litigare, vel! disceptare, Act: 17:18. vel! Prælio cum aliquo contendere, ut apud Polybium l. 7. Cap. 32. et q! sæpe alibi: ἐις μάχην, ἐις πόλεμον, vel at hic loci vides. ἐν δεκαχιλιάσιν ÷ Cum 10000b, sic usurpatur Oppidum, ἐν 1 Maccab: 4: 29. sic apud Xenophont. qq. et ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτὸν ÷ enti in ipsum, invadenti eum, ἐπὶ enim cum accusativo, sicut latinè qq: in hoc sensu usurpatur.

v. 33.

Crises adjecta

v. 33.

ἀποτλάβεται, proprie Significat: dimitti; Vel
Cum Statio quibus a reliquo exercitu dimittitur
& in loco separato ponitur, D! Significat eam
abire, discedere, ut Act: 10: 21. Vel diam! rem
vere à se, rejicere, relinquere, ut hic loci.

v. 34.

Μωρά ἀνθη ÷ fatuum & insipidum reddat. Ita: M
Sos, D! Latinum: fatuus proprie de animo
non sapit, qui est Stultus, D! translate ad
vox sumitur de aliis rebus, quæ sunt insipidæ, sunt
lius saporis, sic de se: Stulti Cepæ ÷ radices
fatuæ apud Dioscoridem L. 2. sic beta fatua
dicuntur apud Martialem Epigramat L. 13. Car
mine 13.

Ἐν τίνι ἁλισθήσεται ÷ quo salietur, ut directe stat
cus, ἁλίζειν enim est: salire, condere, sby de
bis, qui sale aut aliis condimentis præparant

v. 35.

Εἰς γῆν, sic γῆ sumitur pro arvis & pratis, quæ
Cultu fœcundiora fiunt, supra Cap. 6: 8 Hebr:
vide, Sal aut fœcunditi solet auferre, unde
teres solebant urbes delectas sale conspar
re in signum perpetuæ desolationis.

Cap. xv.

v. 2.

Διεγόγγυζον ÷ valde murmurabant, seu
apud se murmurabant, Prositio verò dia
ætym et significationem, γογγύζω aut est: Cam-fle
murmuro, derivatur à γοος ÷ luctus, D! γοάω ÷ fl
& hoc! per reduplicationem quandam syllabæ prim

N. 2.

ἑκατὸν πρόβατα, Numerus Centonarius est Mysticus, eo q alluditᵗ ad decimas decimas, q̃s solvebantᵗ Sacerdotib, quib Cedebat tota pars earᵘ rer, q̃s Levitis dabantur. In hac parabola pastor ille est Xᵗus, oris tota Sᵗ Judaici resipiscentes, Justi aut perdita Sᵗ Judaici relicti: illi, q̃ ariscq; e Judaismo relinqui.

ἐν τῇ ἐρήμῳ, adde: τῇ vel χώρᾳ, est enim ἔρημος vox adjectiva. Desertis sitis in hac orbis montis, quia in silvis desertis pascebatur oves, vide 2. Chron: 26: 10. 1 Sam: 17. v. 28.

N. 6.

εἰς τὸν οἶκον; per domum pastoris intelligitᵗ Ecla N. T. per amicos Judaici, per vicinos proximos.

N. 7.

Δικαίοις; Justi hic dᵒ, q̃ qui revera Sᵗ Justi, Dᵒ! qui se tales esse venditabant; at Contra peccatis indulget, Dᵒ! qui se peccatis infectum fatetᵘ & solet ea. dicitur aut hic ee gaudium minus super istis Justis quam peccatoribus, q̃ ita Sumendum, quasi revera Deus gaudeᵗ fuerit illis q̃ariscq; nes ee Sᵗ, q̃ revera nil est, Sic Luc: 18: 11. Pharisæus Sᵗ minus justificatus, quam Publicanus nullo modo justificatus q̃ariscq; porro! tenendum: Ubi supplevi debere vocem: Minus, q̃s ellypsis viam reperiritᵗ l. c. de in Comparativis.

N. 8.

Crises Adjecta

V. 8.

Δραχμὴν, drachma valebat apostolos dimidium Siclum nam LXX. Exod: 30:13. Siclum vertunt: δραχμὰ, Romanos respectu vero drachma valet denarium sive Sebellingum nostr, qua Conveniunt Merces st operarii Matth: 20:2. per hanc Mulierem tanq intelligi vident Iudæi Credentes, sive! Ecclæ Asiaticæ Polymitanæ, per drachmam perditas Iudæi dispersi extra Cananeam.

Ἅπτει λύχνον ÷ accendit Lucernam. Lucerna, not est, Comparatt Doctrina Evglica.

V. 10.

Ἐνώπιον τ ἀγγέλων ÷ Cor, vel! apud Angelos, Grasis hoc, ut sæpe monemus, Hebraismum sapit.

V. 12.

Τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας ÷ portionem non Competentem. οὐσία sæpe substantiam, facultates, Bona. Ἐπιβάλλον est: imponere sibi Capitt diam neutraliter ÷ incumbere, quam subaudiit reciprocum: ἑαυτον, incumbere sibi, ut ad eum pertinet, quomodo et Suetonius in Tiberio Cap. 5. loquitt dicens: Successionibus alicui incumbere ÷ pertinere ad aliquem.

Τὸν Βίον ÷ Vitam, Id! vita sumitt pro facultatibus, Bonis, substantiis; et ut Cap. 8: 33.

V. 13.

Ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, per metaphoram peregrinari dr, qui à deo recedit, Confer Ps. 73. et Eges: 2. Catech! per hanc Similitudinem Filium viam intelligi vident Iudæi dispersi

; per Gentes, alii ipsos Gentiles intelligunt. ¶
Ἀσώτως ÷ luxuriosè, nequiter. Vox ea deriva-
tur ab ἄσην ÷ satis, unde ἄσω, ἄσῃ st Sacietῑ,
ἄσηρος, verò: à Sacitte. nauseo. ¶

V. 15. ¶

Κολλήθη τίνι ÷ ad aliquem se adplicare, me-
taq. sumtâ à Rebus, quæ glutine conglutinantur
Nam. Κόλλα est gluten. ¶

Βόσκειν st à Βοσκω ÷ pasco ÷ porcos 5. l. ¶

V. 16. ¶

Ἀπὸ τῶν Κερατίων, Κερατίον est pyri par-
vum Cornu, per metaq. aut st Siliquam sive
folliculum leguminum, Potat diam Legu-
mina ipsa Faciora e viliora, quæ Latini
vocant diam Siliquas, e tribuunt vilis-
simos hominum aut porcos, sic! Horat
2. Epist. 1. Siliquis vivere e fame secundo,
st e arbores, quæ siliquiferæ st, quia cæsu-
cus in siliqua est, quibus nutriri porcos
st Plinius Lib. 15. Cap. 22. ¶

V. 17. ¶

Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν. At seipsum pyriè st is, cu-
jus mens alienata fuit, per metaq. aut st is, qui
ad bonam frugem redijt, qui Corruptam Suam
Vitam emendat. ¶

V. 18. ¶

Ἀναστὰς πορεύσομαι. Sic ex voce ἀναστὰς
ō c interclusum: cum antea sedisse, & per abun-
dantiam sermonis vox hæc usurpatῡ, Sic in, ut
in sensu allegorico habeat suam emphasim, si-
gnificatῡ enim; cum antea jacuisse quasi in morte

Vises objecta.

a morte vel mentis alienatione.

Εἰς ἅδου :: Contra Deum, dicim apostrophen Hebraeos Graecos et Latinos, Coelum ponit pro Deo, qui in Coelo habitat; sic Matth: 21. v. 25.

Ἐναντίον θεοῦ :: Contra vel adversante, sic Luc. 1. Ingressus Zacharias templum Domini, et stetit in conspectu, stetit coram et regione, et sine ponit pro: adversus, Contra. v. 19.

v. 19.

Πούηδον με :: para me, conduc me; ut merces operum tuum, vel! pro mercenario tuo; sic ταῦτα ποιεῖτε apud Hesiodum, ubi Commercium.

v. 20.

Μακρὰν ἀπέχουσαν, subaudi: κατὰ μακρὰν ὁδὸν ἀπέχουσαν ἑαυτοῦ :: Cum per longum distaret, ἀπέχειν enim Cum Set: distare per ellypsin pro: ἀπέχειν ἑαυτοῦ.

Κατησπάσατο :: Osculatus est, hic κατὰ Significationem intendit, Est autem osculum hoc reconciliationis signum, quidam amicitiae et in abitu et redditu Se invicem osculabantur olim.

v. 22.

Τὴν στολὴν τὴν πρώτην :: Stolam primam, sic Luc. 15. vers. 22. hoc est Stolam primum :: primum, magnum de Signum. Στολὴ dicta Σέλλομαι :: ornor, aut ita St Vestis oblonga a Medos ad talos et demissa, qua usi St plerique in

in oriente
& Viri
hoc Vestimen
em redactus
ceis, in liber
est ingenuitis
Cum Servi
Cap. 23.

Ἰδάτε. Quida
lebant enim
Liberos incol
antes et facr
ἐν St de qu

Νέκρος ἦν :: Mo
sis; Nam ho
est: Filius h
Revixit e
mortui dican
sive! qui re
tuis St habe
litt per siti
sis St obru
spiscunt, si

Συμφωνίας
divit Concen
sive! audivi
signal, Sym
diversis voc

in oriente & Græcia populi, maximè Sacerdotes & Viri & Togati, & tanti ingenuis proprium, hoc Vestimenti, & Filius, qui ad Sebi Conditionem redactus erat, acceptâ Stolâ, annulo, & Calceis, in libertatem vindicatur, nam! etiam annulus est ingenuitatis & honestatis Signum; ut & Calcei, cum Servi Calceis carebant, vide Baduinum Cap. 23. & N. 23.

Ἰνδάτε. Quidam vertunt per Sacrificate, solebant enim parentes Sacrificia offerre si Liberos incolumes recipiebant, & deum laudantes ex Sacrificiis epulum instruere; D! Ivin & de quacunq; Macfatione. &

N. 24. &

Νεκρὸς ἦν = Habemus hic Aegyptiacum, quo & usus est: nam hæc Græcis idem valet, ac si Scriptsset: Filius hic meus mortuus & amissus erat. & revixit & inventus est. per Metaf. aut! mortui dicunti, in quib nihil est boni Spei, sive! qui respectu Virtutis edendæ pro mortuis & habendi, Confer Cap. 9. N. 60. Similiter perditi vel amissi dicunti, qui flagitiis & obruti, vide N. 4. Contra! Cum resipiscunt, dicunti revivisse, & inveniri. &

N. 25. &

Συμφωνίας Χορῶν Scil. ἦκουσε = audivit Concentus & Choros = Concentu Chorol, sive! audivit Choros Concinentes, item per figur, Symphonia & Concentus & plurib diversis Vocibus in unam Concordiam & Temperatu

Criscs adjecta.

temperatus. Hec tñ voce Concentus ille fiebat
Et instrumenta addebantur. Hinc! Libris Symp
mach sicuti à Petronio. Verbo Symposiarch
fit mentio apud Ciceronem, pro Milone. &
rus verò est Saltatio quæ fit in orb
opera ÷ in orb Salto. &

V. 26.

Ἕνα τῶν παίδων ÷ unum Servor, Servi enim
siori vocabulo ita solebant sici. &

V. 29.

Παρῆλθον ÷ Trire, deinde. Negligere, & observa
Violare, Metaq. transumta abiis, qui limit
cunt; sic idem: παραβαίνειν & παράβα
pro: peccare, & peccat sumuntur. &

V. 30.

Κατάφαγεῶν ÷ Comedere, & Lupè & Luxum
et Sapra Cap. 12. Hinc! φάγος ÷ Gelluone
Cap. 7. v. 34. Κατὰ auth Significatio inte
Μετὰ πορνῶν. πορνὴ ÷ Meretrix & a πο
νάω ÷ Vendo, quia meretrix Corpus sue
mercede Vendit & prostituit. Πορνάω
à πέρνάω, & hoc fit à πέιρω ÷ Trans
ut Mercatores lucri Cau Regios &
Macia solent transire, sicut & Meretr

V. 31.

Σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, Tibi enim in luce
St pars parenti, & sic! Dni Bonor pater

Cap. XV

Οἰκονόμον. Inte
facultib ord
sic Cap: 12.
Διεβλήθη αὐτῷ
ἐν Sape et:
δρολος ÷ Ca
jici adusat

ἀπόσ ÷ Logo
sat. q alter
sit τραϊῶες, q
ὁ διοικῶν οἰκο
÷ administ
τὶ ἰσθιο ἀκουω
Sicut enim
Sitio: pro Ap.

ἔπεσε ÷ Cay
τὶ ποιέω ÷ q
mi subii et
obpomit v.
ἐκκόπτειν &c
rum Colere o
Colere Semen
Visum quæ
Lapus Simo
bat. Non
sici. Vid
ita q ait

v. 1.

Οἰκονόμον. Intellige hic Servum dispensatorem, qui facultatib⁹ dñi præerat, ut eas administraret. Confer Cap: 12: 42. ☞

Διεβλήθη αὐτῷ ÷ accusabatur apud eum, id est dñi sui. Sæpe dr: Calumniator, falsò deferre, unde Διάβολος ÷ Calumniator, dr! bene œconomum jure accusat fuisse patet ex Leg. ☞

v. 2.

Ἀπόδος τὸν λόγον &c. Redde rei veritè is sit, qui id sat, qd alterius est; sic dispensator dñi rectè sit rationes, quas ei debebat. ☞

δύνῃ οἰκονομεῖν ÷ o potens administrare, ÷ o administrabis; sic Latini sæpe loquuntur.

Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ ÷ Quid hoc! de te audio, Sicut enim in græca Latina subaudit⁹ ὑπο-θήκη: ppti. ita hic κλοπὴ ÷ ppti. ☞

v. 3.

Εἶπεν &c ÷ Cogitabat dicere in se, et hoc! per Hebr. Τί ποιέω ÷ quid faciam! Hæc formula animi dubii et anxii, ut supra Cap: 12: 17. 18. Cui absonit⁹ v. Leg. 4. Ἔχουσιν Τί ποιέω. ☞

Σκάπτειν &c ÷ fodere o possum vel valeo ÷ agrum colere o dici. Fodere enim est agrum colere sementi cæa, quo labore superiores vitam quærunt; ita apud Lucianum Cyclops Simon adhuc rudis agit fodebat. Non possum vel valeo, idem e, ac o dici. Vid⁹ aut proverbiale ee dictum, Nam ita qq ait Aristoph. in avibus v. 1430. Quid ☞

Crises Adjecta

Quidnam faciam? fodere cum pudeat.

ἐπαιτεῖν. Supple: ἐλεημοσύνην, vel similem quid. Significat: Stipem petere, sive medicare Matth. 3.

v. 27.

Δέεταί με. Supple: ὁ ἀδελφὸς μου, quæ phrasis idem dicit, ac subscripta est imperfonalitèr dicta pro in domum.

v. 6.

Βάθος vel Βυθός. fuit mensura liquidorum apud orientales, quæ capere potuit sextarios 72. Teste Josepho Antiq. L. 8. Cap. 2. Sextarius autem mensura sola æquabat pintam Batvicam vel Hungaricum fertáli.

Τὸ γράμμα notat id oe, quod scriptum est. Epistolam, Libellum, Legem &c. v. 1. notavimus. Ὑπογράψον, seu Instrumentum Literale, per quod debitor creditori cavet de summa Latini viam cautionem, vel Literas dicunt.

v. 7.

Κόρος. est aridorum mensura continens Attos medimnos 10. Teste Josep. Antiq. L. 15. Cap.

v. 8.

Τὸν οἰκονόμον. Δικαίου. dispensatorem injustum. Hic mos loquendi Hebræis est usitatissimus, & ejus exempla dantur etiam in aliis Linguis.

Υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου. Αἰὼν est Seculum, vel Mundus, derivatus ab ἔιμι. per hoc quod

aut intelligitᵗ Vita, quam hic vivimus? Cui
opponitᵗ & vera futuri status futurus. Filii hu-
jus hvi st, qui nil aliud curant, quam quę
ad hanc Vitā spectant; ita vox Filiās hāc ad-
hibetᵗ à Judæis, Jo 8 à Pręcis, sic! Filii
Lucis st, qui Lucem sectantᵗ, per Lucem au-
& intelligitᵗ æterna felicitas, nam Lux
emblema Lętitię, felicitatis &c

ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός. Et sic Hebrais-
mus. Cum ὑπὲρ post Comparativum poni-
tᵗ, ut Judic: 2: 19 scat: q.

ἐν τῇ γενεᾷ ἑαυτῶν ÷ Inter homines suę ętatis. ἐν-
ponitᵗ pro: ἐν, confer Pen: 9. 6. ubi eadē locutio. q

V. 9.

ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ÷ Ex divitiis injustis. Ma-
μωνᾶ est vox Syriaca, Notat Οψαυ, divi-
tias, opes. Quia aut Deus aut divitiæ obpo-
nitᵗ τῷ ἀληθινῷ! vocem δίκαιον vel τῷ δι-
καίῳ multi exponunt de divitiis falsis,
uti Contra! Vbi bonum st, ę sē stabile, sic!
Adhuc Mendacium st, & obponitᵗ Verita-
ti Rom: 1: 18. 2: 8. q

ὅταν ἐκλίπητε ÷ Cum defeceritis ÷ mortui
eritis. Ita! Absolutē ponitᵗ pro: mori, Exem-
pla Collegit Elsnerus ad h. l. Integra ęra-
sis st: ἐκλείπειν τὸν βίον, sic etiam ἀπο-
θνήσκειν aliquando, vide L. Boos in Ellypsib Pt. q

δέξωνται ὑμᾶς εἰς ÷ Recipiant vos in æter-
na tabernacula ÷ Cęlum, ę vocatᵗ ęterna
domus æterna 2. Cor: 5: 1. q Paulus agi-
tus st recipiendi in Cęlum ÷ an ab hom-
nib &

Crises Adjectæ.

hominib quibus benefecerunt? Hic alii alius
Communicantib, sed! sine Caa, Nam! Recipient
vos idem Valet, ac si impersonaliter Scriptu
eet. recipiamini. Vide V. 4. et Cap. 6: 24.
D! Ptea mille talia habemus exempla. &

V. 11.

Τὸ ἀληθινὸν. Quidam hic subaudiunt: Mamm
nam, et! putant hanc vocem à Luca in Nuc
ro Genet, dici, D! est Masculini generis; u
Constat ex Terminatione, et Matth: 6: 24.
Τὸ ἀληθινὸν Supple: Πρόσωπον, ut V. Sch
Τὸ ἔλαχιστον, et V. Leg. Τὸ ἀλλότριον,
Vere divitiis aut St, quæ nunquam no
derelinquent, et Pt: æterna Bona. &

V. 12.

Ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ: Bona cujus vitæ hic voc
tur aliena, quia nos relinquent, æterna
aut Salus dicuntr nra Bona, quæ nunqm
bis auferuntr; Sic fere viam Philosophi d
stinguunt, qui fortunæ bona vocant: ἀλλ
Τρία, quæ sunt Virtutis St, ea nra appella
Confer pridem in hunc Locum. &

V. 13.

Οὐδεὶς Κυρίοις. Duo Græcæ dicuntr, qui
Hæ se discidunt, quales St. Deus et Μαμωνᾶς
ejusmodi subbus Dnis unus Servus ser
vire non pott.

Ἀνθέξεται propriè e: alicui fixus hæ
re, cum Græce. Raphelius ex Polybio a
p: 24. adfert exempla, quibus notat

alicujus partes amplecti, defendere, juvare &c Confer 1 Des: 5:12. Tit: 1:9.

Καταφρονήσει, plus e quam μισήσε, sternim despicere, contemnere &c

V. 12.

ἐξεμυκτήριζον ÷ Valde irridebant. Prof. ἐκ. Significationem intendit. Derivatur à μυκτὴρ ÷ Nasus, e irrisio ÷ Sclct! Nasus per Metag. ss: Sapientia, prudentia. unde! Emunctæ Naris vir, ratio hic est, quia Naso olfacimus ÷ Sentimus. Hinc! μυκτηρίζειν ÷ Naso suspendere. est: Sapientiam alicujus deridere, vel simpliciter! irridere aliquem

V. 15.

τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν ÷ Superbia Sonimum. Adjectivum ὑψηλὸν ponitur pro Subst. sig Celsitas, Superbiam. e! ἐν ἀνθρώποις Sumpsum pro Positivo.

Βδελυκτὸν &c. Valde est abominabile apud Deum, Hic enim Subst. ponitur pro Adject. βδελυκτὸν proprie st: aversor ob fœtor, et à βδέω ÷ fœteo. per Metag. execror.

V. 16.

Ἕως Ἰωάννου. Supple: Vaticinati sunt; quod addit Matth: 11:13. Sensus e: ad Tempora &c

Crises adjectæ.

à Tempore Job. inciperunt implexa, quæ
Moses et Propetæ dixere, licet alii habitu
Εἰς ἀνδρὸν βιάζεται ÷ vi irrupit, sive: in Vi
Contentione adhibita in Regnum Dei, p. Εὐ
N.T. irrumpit, vel intrare Conatu, Contendit

V. 17.

Παρελθεῖν. proprie e Præterire; D. ex Hebraismo
scitu hic loci: perire, interire; ut Matth: 5. 18.
Κεραία. est Cornu, eminentia, apex; sic apud
Jacobum in Summa: Κεραία τῆς Ἐπιστολῆς
est extremum punctum, hic loci de extremâ
tate literæ, sive! extremum, literæ tuæ
aut! pacta minimam Legem et Prophetas!

V. 18.

Μοιχεύει Supple: ἀυτὴν ÷ adulterium Cum
ea Committit; ut integre St Matth: 5: 28.

V. 19.

Πορφύραν. quidam exponunt per Figuli Ve
stem, Solet enim Byssum; ut purpureo Colore in
fectum, Solet enim byssus facilime istum
Colorem imbibere. Purpurâ aut utebantur
olim Reges, et Proceres Aulici, et Præterea Viri
norabili, quibus eam gestare Reges permitte
Byssus Lecta fuit tenuissimum, gracio
simum, p. Cum Serico et Cocco Conjungitur
ut Apoc: 18: 12. Vestitus ex ea delicatulus,
vide Plin. L. 19. C. 1. Πορφύρα verò d
à Πυρ et Πυρ, et sic per duplicationem d
Vestem ignei Coloris.
Εὐφραινόμενος ÷ voluptatibus epulisve indu
gens. Pro quo aut hoc Verbum St Lucas 16. 19. ἐ

qui epulantur. Sicut supra: ἀγε, πιε, ευφραίνου. Hinc vide de hoc verbo Casaubonum ad Suetonium in Cæsare Cap. 38. Sic Hilaria Mater Deûm apellatur vide Macrobium l. 1. Cap. 21. ℣. 20.

Πρὸς τὸν πυλῶνα. Πυλὼν proprie est locus in quo sunt πύλαι fores exteriores, quas latine dicunt Vestibulum, sic! ὁ πυλὼν est Equile, sive Locus in quo Continentur ὑποζύγια. ℣. 21.

Ἀλλὰ καὶ, quin etiam, Et ℣. 22.

Εἰς τοὺς κόλπους, Loco dicunt ad mos Veterum accumbendi ad Cibum Capientium fuisse, ubi alter in alterius sinu Cubabat, et quidem in ejus sinu, cui erat Carissimus; sic Johannes in sinu Christi recubuisse dr Cap: 13: 23. NB: Per Metaf. Regnum Cœleste Convivium Vocatur, Nec in prima tm, sed in Specie! Convivium Abrahami, Isaaci et Jacobi, qui dr patres Credentium N. T. Matth: 8: 11. Sinus Abrahami Sinus e locus honoratissimus Eccl. N. T. Unde adparet, Sanctos Veteres Hebr. dr parabolam, et per Divitem videntur intelligi Judæi, qui se justos putabant, per Lazar verò Peccatores et Judæi resipiscentes. ℣. 23.

Ἐν τῷ ᾅδῃ, ᾅδης apud Græcos dr S. Scriptores dr gloss. sive status ille, in quo dr mortui, sive ᾅδης dr pro ipso acto inferiori habitu, hoc enim morientur, Duos dr status; in altero agunt dr Cruciatus impii, in al-

1724. Crises adjecta.

in altero pii St, e Celesti fruantt beatte,
Hic igitt ꝺ̄ns allegor. in Selbigitt Status
" in quem redacti erant: Dives Ille et Lazarus
Ἐν Βάθεσιν. Βάθος e ꝓpriè Lapis Lydius, ꝺe. inquisitio, qua fit per tormenta
ut Veritas Cruciatib extorqueatt, deniq;
quibus Cruciatus, et Tormenta Βάθανοι

Ἅλοσι Ἰσχυῇ. ꝗ. 24. ꝗ
ꝺ ignis flammas, qua Vbertim ꝺ
Per Metaꝑ. aut Solores intensissimi v
cantt ignis et flamma, Et! hinc est: ꝗ
feris Attribuatt. ꝗ

Ἀπέλαβεν. ꝗ. 25. ꝗ
alias St Recipere, Recuperare
ut Cap. 6. v. 14. ꝺ hic St. de re deciper
et auferre, ꝗ expectandum habemus, u
nil Superfit, Eodem modo ἀπεχεῖν a
Libatt Cap. 6: 24. ꝗ

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις. ꝗ. 26. ꝗ
Χάσμα. Hiatus, Specus, Sic 2. Sam: 18:17. ꝺ
Χαίνειν. Hiare, Hoc à χάος, et hoc! à χαω
ꝺ Suglicem Set Scatiosem, ponitt enim
Ipso Confusa mole, v.c. Cum et Chaos fac
St: Cælum et Terra, Et! St à χεω.
do, Confundo, χάσμα Scare: Hiat, Spe
Locum inanem St apud Aristoꝙ. Diam.
Ἐστήρικται. Constitutum est, στηρίζω.

sixmitt Constitudo. LXX. Vtuntt voce συνεκτείνειν expandere, unde συνεσμα ÷ expansum Pen: I. v Sile! συνεσικται vidett dicere: expansum ee. ¶

V. 28.

Διαμαρτύρεται ÷ Testimonio suo aliquem Convincere, & serio Commonefacere de re aliqua, Vide & Act. 2: 40. ¶

Caput XVII.

V. 1. ¶

Ἀνένδεκτον ἐστὶ τοῦ Convenit, fieri o potte, Necesse e objectas Caas, ut supra Cap. 13: 23. Σκανδάλα, in Sacris Metaf. notat quevis impedimentum, quo anus a piette abducitt, et adducitt ad peccandum, sic Cap. 7: 23. σκανδαλίζεσθαι. ¶

V. 2. ¶

Λυσιτελεῖ. Subaudi: μᾶλλον, quæ vox omittitt sæpe in Comparatibus; ut supra Cap: 15: 7. Componitt καλύειν & τελοῦ ÷ Solvere tribuit & hinc generalitt ponitt pro: utile ee, ut in Epistola Cap: 32. Simpl. λύειν etiam aliquando hac significatione occurrit. ¶

Μύλος ὀνικὸς Non est mola asinaria aut quæ vertant. ÷ Lapis molaris, qui vertitt abt sinis; Dl! Simplicitt et lapidem molat. Sclct! μύλος et Lapis molaris, Sl! sæpe diamper σύνεκδοχὴν ponitt pro quocunq lapidemagno Apoc: 18: 21. Similitt ὄνος e lapis molaris, & μύλος ὀνικὸς itidem, Confer Marc: 9: 42. ¶

Τῶν μικρῶν τούτων, Hic per parvos translate intelligi

Crisis Adjecta.

intelligunt Apli, alii ex discipuli, quia de Se abjecte sentiunt, instar infantis, et aliis ministri. Jam verò! Patvot est ministrare.

V. 4.

ἐπτάκις ÷ Saepissimè, edentidem. Henacius enim numerus e perfectus et absolutus; Sic Prov: 24. V. 26. Justus Septies cadet et surgit. Confer de Perfectione numeri Henarii Macrobium in Somnium Scipionis C. 1. C. 6.

ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ ÷ ad te redeat, Graecis hoc Hebraismus Scat: operi est, ut tibi reconciliet. Sic! Luc: 1:17. Act: 9:35. Metaph. sumta e ab iis, qui aliquem relinquent, et ad se revertuntur.

V. 5.

πρόστεθες ÷ adde nos fidei, vel! auge nostram fidem

V. 6.

σύκομορέαν, Est haec proverbialis locutio. Sivel minimam fidem habueritis, vide Vorstium de Adagiis N. T. Cap. 2.

συκάμινον, quidam hic intelligunt Sycomorum, quae inter ficum arborem et morum fruticem media, vel! a i simpliciter vertunt morum, Vide Salmasium in Exercit. Plin. Allegorice et populatum Judaicum qui erat à Sua Sede pellendus, et in Mare allegoricum ÷ inter Gentes spargendus.

V. 7.

προσφιῶν ÷ Servum arator vel pastor Scat, participia enim apud Graecos frequenter ponuntur pro Nominibus Substantivis

παρέλθων ÷ accedens. Abundat haec vox in hac Constructione, ut supra Cap. 7: 32.

V. 8.

περιζωσάμενος ÷ Cingens te, vel! postquam te Cinxeris, est haec vis verbi medii, ut Activus modus

Hujus Verbi notat: Cingere aliquem, passivus: Cingi ab aliquo. ¶ Διακόνει proprie ss de Servo qui Circa Convivia ministrat, unde Cap: 4: 3. 10: 40. Diaconi ss, qui mensæ pauperior ministrant. ¶

V. 10.

ἀχρεῖοι. primò ἀχρεῖος st eam, qui nullam utilitatem Cuipiam affert, Cui opponitr: εὔχρηστος. Deinde! ἀχρεῖος etiam st homo nequam, qui o ℔ utilis est, ss e noxius, ut Rom: 3: 12. Matth: 25. 30. Denig! ἀχρεῖος est: vilis, abjectus, qui ptum qd debet, nil pstare potr; ut 3. l. e 2 Sam: 6: 22. ¶

V. 11.

Καὶ ἐγένετο Καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι ÷ Factum est ut transiret Sclt! Particula Καὶ interposita duobus verbis similib, notat e vertendum: per. ¶

Διὰ μέσου Σαμαρείας. Hoc o e vertendum: per mediam Samariam; do Simplicitr per Samariam, Nam διὰ μέσου o Beise Scat ipsum medium, ss! idem quod Latinis: per, quomodo etiam: ἐν τῷ μέσῳ Simplicitr notat: in, vel! intra, e! pua e Regionis apud Græcos, ut apud Hebræos. Nb: Samaria gr Sic Scat: o erb; ss Regionem Samaritidem ut apud Joseq. l. 1. Cap. 11. ¶ V. 12. ¶

Τοῖν ἱερεῦσι ÷ Τινὶ τῶν ἱερέων ÷ uni e Sacerdotib Hierosolymq, Cui ea provincia deleyata erat ut de Lepra ejus Sanatione Cognosceret, plúralis Es ponitr pro Singulari. ¶

V. 13.

Ποιμεῦ, Est formula Hebræis usitata, qua aliquem similimus, e ei valere, dicimus. ¶

V. 20. ¶

Μετὰ παρατηρήσεως ÷ Cum observatione ÷ ut observetr, Sive! Cum pompa et Splendore, ut abeno

quos

Crises adjecta.

qq observari possit, putabant Selet Judaei Regnum Xti cum externo adparatu, splendore, triumpho venturu, qd negat Xs. Cqtet! Notum ejus et Sequentis Commatis usq ad V. 30. Cap. 18. ostendit et explicuit Cl. Cremerus in Experimentis emblematicis pag. 173. et seq.

V. 21.

ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν ÷ intra vos, sive! apud vos; sic apud Xenophont. l. 1. Κυροπαιδ. pag. 222. ἐντὸς ἐαυτῶν εἶναι dicunt, qui prae aliis sunt, sinc! g. l. animis vestris, dicunt alii, sed ita bene, quia in pacisci Regnum dei gestiebant in aio.

V. 22.

ἐλεύσονται ἡμέραι ÷ venient tempora tristia, dies ponitur pro tempore, et in specie pro tempore tristi aut laeto, exempla passim obvia.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ÷ aliquem diem Xti. Per Diem Xti sic intelligit Tempus laetum, quo veniet Xs ad liberandum populum Suum et Calamitate, vel! p. s. g. l. intelligunt persecutionem Pentitiorum, quib Ecla e decreto usq ad Constantinum. sub quo demum eam liberavit Xstus.

V. 23.

ἰδοὺ ὧδε ἢ Hoc videtur pertinere ad falsos Xtos, qui se exhibebant Judaeis, unde quos dispuge erat בנכוחב

μηδὲ διώξητε ÷ ne sectemini eum quem Xs Xsto venditant, διώκειν enim ὀπίσω et persequi hostiliter; Do et Sectari ad mobem discipulos.

V. 24.

ἐκ τῆς ὑπ. ὀρ. ἐντὸς ÷ ex una Regione in alt sive! ex Judaea in oes Regiones sub Gl

Evangelio Luca Cap. XVII.

Græcis: Ex Regione in Regionem, pro: ex una Regione in aliam, etiam usitata est Græcis Græcis & Latinis, Sc! et vox χώρα omittatur, & adsit sub Cælo; Hebraica græcis est, Habes hanc & Job: 18: 2. & Prov: 8; 28. Ubig Subintelige: χώρα vel! γῆν.

ὥσπ ἐστράπτουσα, Hic adventus Dni comparatur fulmini, 1. quia celeriter & improvises adest ut fulmen & 2. quia orbi sua doctrina collustrat & felicitat & docebit. & Lc. 24.

Ἐκάμον. ἐξεκαίδεκα τὸ ἐκάμον Uxores ducebant & nubebant γαμεῖν ppriè de Viro, qui uxor ducit, & γαμεῖσθαι Uxor, quæ ducitur quandoq; & Semper, Nam & mulier de γαμεῖν Tim: 5. 14. ἐκγαμίζειν ppriè de Patre, qui filiam suam nuptum dat, & ἐκγαμίζεσθαι Filia, quæ nupt data est, qd tn & simplicitat de nube de, vide Matth: 22: 30. Quidam hanc locum sive! 5. l. nubere & nuptias intellectant de stupro; quo sensu & apud Latinos Conjugium & Connubium aliquando adscribetur & hanc dicunt ratione, qd ob legitimas nuptias puniti fuerint, Sc! male, nil enim aliud de χῶ, qm! diluvium eos de ratione opinionem obscure cum aliis alia agerent potius, qm id timerent, sequi! Convivijs & festivitatib; eo ipso tempore operi dedito. & Lc. 24.

ἔβρεξε πῦρ de Igne & Fulgure & ἐνδιαθέτως, pro igne fulgureo, vel fulgure ardente. Quidam per Fulgur sic intelligunt fulmen, Nec intercedo: quia fulmen & fulgurem, modo! extraordinarium fulmen intelligant. Græcè! πῦρ καὶ θεῖον est vel Nom. vel Accus. Casus; Apoc: 11: 6. est Casus Nom. apud Livium L. 40. Cap. 19. est Casus Accus. Sclt sic & Liv: Sanguinem pluit, pro quo sicuti poterat: Sanguis pluit.

180.

Crises Adjectæ

v. 31.

Ἐπὶ τὸ σωμα τοῦ ÷ in tecto ubi Ego respicit ad mos orientalium, qui tecta habebant plana; in quib. am bulare poterat, vult dicere igitur; fugam capere, piendam celeris ob rebus. ¶

v. 33.

Τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ÷ Vitam suam, vel potius: Sem; ut Cap: 9: v. 24 et 56.

Συνοχοῦνται. Συνοχοῦν. dicunt proprie aabia, vivos stratus in lucem edunt, qui obstruunt fu qui deponunt ova; qui dicunt ὠοτοκεῖν. A Συνοχοῦν ponitur pro Σωζειν ÷ servare Exod: 1:

v. 34.

Ταύτῃ τῇ νυκτὶ ÷ Tempore hoc Calamitoso, enim et Tenebræ sæpe et grannas et miserias

Παραληφθήσεται ἐς. Quidam hoc g. m. explicant vitus Comprehendet ab hostib; alii rectius Παραλαμβάνειν re simittet, sed alii rectius Παραλαμβάνειν re sunt. aliquem è periculis eripere, velut! Gr sa manu, et ἀφιέναι ÷ relinquere alique Communi exitio; ut allusio fiat ad Hist. Cott

v. 35.

Ἀληθῶς. ἀληθεῖν est motare. Hoc Verbo utun optimi Scriptores; quanqm damnatu à Gr nico et doma Magistro. Motare aut apo Ve res olim solebat mulieres, sive ardilla; vid Exod: 11: 5. Homer. odyss. η. v. 104. et υ. v. 103

Ἐπὶ τὸ αὐτό. Supple χρῆμα. Gr. simul, fi eodem tempore vel loco, nam utroq modo a libet, hic l. vertendum: eodem loco. ¶

v. 37.

Τὸ σῶμα ÷ Cadaver, Matt: pro eo Gr πτωμα

Οἱ ἀετοί ÷ Aquilæ, per Gas, Sicut vulgo per cupidi elligitur populus Jud. ita intelligunt Romani Imperat quibus Reimp. everterunt. ¶

Ἐκκλεῖν, a

Spondere, ut Gal: 6: ignavus, E

Ἐντρεπόμενο

aliquem. regitur à de Penit. audit Gr re, Verte vertit Gr Scriptio nec Poem Debet aut Impetr R Impetes R fio et Gr et scelestus

Ἐκκόπτειν

Mes. Ἐκκό am all ab

Ἐπὶ χρόνο

16: 7. om „ et sic! Π

Εἰς τέλος

per. qm

V. 1.

ἐκκακεῖν, aliquando ē: timidum fieri, aut de-
spondere, utt 2. Cor: 4: 16. 5. 1. aut ē segnescere
ut Gal: 6: 9. Sic! κακὸς Regis Diam ē timidus
ignavus, segnis. ¶ V. 2.

ἐντρεπόμενος, ἐντρέπειν est pudore afficere
ἐντρέπεσθαι pudore affici sive! revereri
aliquem. Accusat. qui additū Verbo passivo
regitū à Græc. κατὰ, quę subauditū. Quan-
do Genit. additū h. m: ἐντρέπεσθαι τινὸς sub-
auditū ὅπες, proprie ἐντρέπειν est muta-
re, vertere, quia in pudore facies in rubo-
rem vertitū, hinc superior fcaio. Porrò! Est de-
scriptio boni Regis nequissimi, qui dē nec Deum
nec hoem reverebat. Confer Elsner ad V. 4.
Debet aut per Judicem, de quo h. l. intelligi
Imperat Romanus, per vicinam Ecclam, quam
Imperes Ri vexarunt, et sibi subobtinere pas-
sim solent ut ex ad. Const. M. ¶ Βιάζεσθαι mul-
ier dicitur, ubi χορεύειν V. 3.

ἐκδίκησόν με ÷ defende me ab adversario
meo. ἔκδικος est Vindex, Ultor, qui injuri-
am allatā ulciscitū, Vide Apoc: 6: 10. ubi ¶

V. 4.

ἐπὶ χρόνον Supple: τινὰ; quod additū 1 Cor:
16: 7. omittitū aut viam Act: 15: 33. 19: 22.
et sic! πρὸς καιρὸν supra Cap: 8: 13. ¶

V. 5.

εἰς τέλος ÷ Indem, potū et verti: assidue, sem-
per, qm Scaioem Gen Sape apud SS^tos. ¶ c

Crises Adjecta.

Υποπιάζειν ὑπόπιον ῡ ppria ē pars Vultꝰ oculo subjecta, dc. Livor sub oculis ortus ex ictu, v. ὑποπιάζειν ē: ictum facere infligere pugno, vel Casta, quo pugnum muniebant ad pugillatum iniendum; ut 1 Cor: 9: 27. Latini hoc dr: Pugillare, ꝛc. Inde ὑπόπιον v Pugillatio, est dedecus, infamia; ut apd Cic. ad Atticum L. 1. Epist. 2. l. ult. ὑποπιάζειν Vultꝰ scabere idem, Lat. obtundere: aliquid odiosē repetere, & sacre molestiam facessere.

Υ. 6.

Ὁ κρίνων τὴν ἀδικίαν: ἀδικοῦ dic Cap. 16: 8.

Υ. 7.

Ποιήσει ec idem ē τὴν ἐκδίκησιν; dic Cap. 10. 37. ποιεῖν ἔλεος: misereri.

Ἐν μακροθυμῶν ec ē mox repetit in punitionis impiis in Electos. Ἐν l. ē positū pro: ἐπί: & quamvis, ut apd Hesiod. in Ἔργων v. Μακροθυμεῖν ē: patientia & lenitate uti in puniendis maleficis, diu rem longum differre, nam ἀμυνόμενος ē: ἄνομον ē: supbē Electis, in Cam Electi Eadem phrasis leo sou ē in Syracide Cap. 35: 22.

Υ. 8.

Ἆρα εὑρήσει: an inveniet? ἆρα Cum e pa

partic. in
ē Conj. di
Castell. qui
fidem, & da

Πεπεισο
viris, qu
& mul

Στατεῖν &
Prob Edi
9:10. Cap:

Οἱ λοιποὶ
Poi sapē
sic v. sce

Τὸ διαβο
mum, d
aut qua

δε 786:
Lat. ne
ad Mo
ad Calum
f. pudore
pt audeba

partic. interrog. Cet accent. Circumfl. sicut
ē Conj. sicens: igitᵖ, Cet acut. in penult.
Catell. quid praxis hoc velit: an inveniet
fidem, ōdam satis ē liquidum. ē

V. 9.

ΠΕΠΕΙΘΟΤΑΣ ἐς ÷ qui confidunt suis
viribᵇ, qui sibi ods vindicant virtutes,
& multᵃ sibi tribuant. ē

V. 10. V. 11. ē

ΣΤΑΤΕΙΣ ἐς Stare eosᵈ ē, qui preces fundunt
πρὸς ἑαυτὸν ÷ secum, tacitè; ut Marc:
9:10. Cap: 20: 5. ē

Οἱ λοιποὶ ἀνθρώπων, Vocabula oi loi-
poi sæpè sumitᵘ in deteriorᵉ partem;
sic V. præc. Cap: 8:10.

V. 12. ē

Τῆς σαββάτου, sabbat hic st ō diem Ti-
mum, do tot hebdomadam, jejunabat
aut pariter sic

V. 13. ē

ΟΥΔΕ τοὺς ÷ Ne oculos quidem, sic ΟΥΔΕ ē
Cat. neg. aliquando sumitᵘ, Respicit
ad Mosᵉ, qui precantes tollebant manus
ad Cœlum simul cum oculis; do pubi.
g. pudore peccatoᵈ suoᵈ memor, nec pro-
pe audebat accedere ad Deum, nec oculos
tollere

Crises Adjecta.

tollere, sed eos describebat in Cert ut mos e
Lege intrium, vide Virg. Pueros L. 6. v. 176
ἐκπίνω ec Selt! mos e Lege intrium idem fa
cere, significanty eo tibu se signos Verbu
Δεδικαιωμένος ἢ ἐκεῖνος, subaudi pro illo
magis absolutus; qm ille, Eandem Ellyp
Habes Cap. 15: 7. Edet! Hinc o Seq. ut
risum diam ee absolut, Nam in Comp
rationib sic solemus loqui; quasi utq ab
salvatt, Cum tn unus tt absolvi tt, sic
116. v. 8. Melius e Considere eo, qm Sou
sic in illo Homeri: Βέλτερον ἐκ τοῦ δαῆναι
δῶκεν ec ἢ malo Populum salvu ee, q
perire, Confer Jer: 38: 20 ?

v. 15.

Τὰ βρέφη. Βρέφος notat infantb, vel qu
nondum in Lucem editus e; ut Cap. 1: v. 2
vel qui recens Natus e, ut Cap. 2: 16. a
quando tn significatt hac voce: qu
paulo provectioris se ætatis; ut 2 Tim: 3:
Mos aut erat apd Hebræos: Pueros imp
sitione manuum e Deib deo Comendare
Confer Mat: 19: 13. ubi Consule Interpr

v. 17.

Οἱ Ἁπλοῦν ? Credentes infantib 5. l.
Comparantt ob simplicitt, e! Valen
si ab arrogantia, aut vindictæ studi
e Calliditte, Confer 1 Pet: 1: 2.

v. 18

Evang: Lucæ Cap: XVIII.

v. 18.

Διδάσκαλε ἀγαθε. Titulus: boni, propriè ut erat Senioribꝫ sive principibꝫ Synagogæ, ut ostendit S. Matæus in B.B. C. 4. pag. 1058.

v. 21.

Ἐφυλαξάμην, φυλάσσειν ἐντολὴν, et Græce dicitur Legem apud Ht. et Lat. satis usitatæ phrasis, pro: servare.

v. 22.

Ἔτι σοι λείπει Adverbium, sic Græc. sed loquendi ellipsi Cum ellipsi verbi: Εἶτε velit: adesdum! Huc ades.

v. 24.

Δυσκόλως: difficulter, dicta à κόλον: cibus, unde βόσκειν: boves pascere. Hinc δυσκόλως propriè e modo usus circa Cib, ut Contra: εὐκόλως: indifferens circa Cib, sed gnerale accipitꝫ pro: difficilis, arduus, et εὐκόλως: facilis.

Οἱ τὰ χρήματα: pecuniosi, divites, qui et absolutè sic οἱ ἔχοντες Luc: 16: 8. χρήματα et res, Lat. sic pro divitiæ.

Εἰσελθεῖν: ingredi in aliquid, Hebraicè ponitꝫ pro: participem fieri, sic ingredi in requiem pro: in gaudium ad Hebr: 3:11. et 4:5.

Κάμηλον, quidam legant κάμιλον, quæ vox

Criſes Adjectæ.

vox rudens ÷ finem Crassum dr, ſd prcepſ
ē enim prov. tib apd Hebreos: facilius Ad-
μηδον transire adum &c. oſtendit Joc Bo-
charus in Hieroz. & Voſſ. in Aog. N.T.
Cap. 3. Nec obſtat: d Camelus cum fo-
ramine acus ſppſo magnitudinem compa-
rari ō poſſit, nam in prov. id ō ad Hyp-

V. 20.

Και Ιδ. Κ͞ι & Lat: & aliquando inſer-
vit in Interrogatione.

V. 27.

Παρὰ ἀνθρώποις ÷ apd Hoes pro ho-
minib. Accuſat. pro Dativo pone.

V. 30.

Πολλαπλαδίονα ÷ multò plura, v Ptan-
tiora. Πλαδιον uſurpatᵗ in Compoſit-
one; ut Lat. plex, qd à pleco Seu plico d
unde & Seculum Πλαδιον videtᵗ derivan
Ἐν τῷ αἰῶνι τ͞ῳ ÷ in Seculo veniente ÷ Ven-
ro. Sens ſæpe ponitᵗ pro fut. futuꝝ
& Seculum ſᵗ vel Vita æterna, vel via
Status N.T.

V. 31.

Τελεῦτελεται &c perficientᵗ ōia filio
minis ÷ erga, Sed adverſus filium ho
quomodo Cap. 22: 37. de Servator: dei
Πεῦτευει ἐν ἐμοι.

V. 34

Evang. Luc. Cap. XVII.

v. 34.

Ἐν τῇ κλίνῃ ταύτῃ] Græci pro re, sic Cap. 1: 37. & Cap. 4. Erat hæc res illis absconsa.

κεκρυμμένον ἐστ] Hebr. ut Cap. 10: 21.

v. 36.

ὁ εἷς ἀγρῷ] Filius more Hebræor. ὁ ejus ex posteris aliquis, erat aut Christus Messias, ut è Davidis & Generis. ὁ ἕτερος] Translatè filius aliquis dr, qui ei est similis & unus malleatè, quo sensu Messias è filius Davidis, quippe imperaturus instar Davidis Israelitis N. T.

v. 42.

ἀναβλέψον, Verb ἀναβλέπειν vel dr. retro aspicere, vel visum recipere Gl. παραχρῆμα] statim. dr ἐκ παρὰ & χρῆμα.

Caput XIX.

v. 1.

ἀρχιτελώνης] Officius seu Magister Societatis publicanor, Romæ vulgo Equites constituebant Vectigalia, & erant Magistri publicanor, hi enim Ministros, qui portoria exigerent. Vidit & & Jacobus fuisse Civitate Romanus honoratus, & Equestri Honore ornatus, ut

& Cries adjecta. &

ut Vestigalia posset redimere, fuisse E
quos dam vidam Judeos ad Equestem
nos & eos, & hinc & ex Joseph. Constat

V. 3.

Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ÷ p. turba seu prop. tu
bam, hanc vim hæc Set Sept. ἀπὸ

V. 4.

Καὶ προσκαιρὸς ἐστὶ Pleonasmus, qua
lis & diam in hac scalæ: redire rursus
Εὐκοπώτερόν Videtur & arbor medi
inter mos & ficum.
Διὰ ἐκείνης Supple ὁδὸς ÷ per illa via
sive! illac, ut Latini dicunt subau
dita viâ, sic Cap. 5: 19. διὰ πόλε ÷
vel! quâ via

V. 5.

Πεινᾶν καταβῆναι ÷ Celeriter descen
te, Verb. πεινᾶν ponitur pro adverb
ut V. 11 προσθεὶς ÷ adjiciens ÷ Ster
Μεῖναι & Latinum manere hæc pon
pro: pernoctare, vel divertere, sic Cap. 8:
Unde mox V. 7. pro eo ponitur καταλύ

V. 8.

Ἐβυκοφάντησά ÷ per injuriam & fal
testibus eripuit.
Τετραπλοῦν ÷ reddo quadruplum. Secu
imitatione Legis Mosaicæ Exod: 22:1.
jus Legis Vestigia viam & apud Attico
& Romano
Generator
debitori b
mussum e
Εἶπε Πρὸς
ponit pr
Jesus de
in Vulgo d
ὑγιὴς ÷ ipse
men simplic
paterf. aut
Ὑγιὴς ÷
Natalium
Νῦν sive
sive Jam,
& continet
ἀδιαλείπτως
in Ignus,
de de
Negotiant
Ἀδίκαι, Ini
Συνηδίκαι
nicola, sic
Civis Jurus,
Praefectus e

& Romanos, apd Roos enim stant Vsu-
Venerat. rib. qui vsurar nomine ab
debitor. ib. plus exigebant quam per-
missum erat, imponebat pena ℔li. &

v. 2.

Εἶπε πρὸς ὃ πρὸς in hac Loquutione
posuit pro: de let Hebr: 1: 7. Loquitur enim
Jesus de Zacheo in 3tia persona, & hoc
in Vulgo etiam obtinet, sic Cap: 1: 45.

τοῦτο ÷ ipse Zacheus. Solet hoc pronomen simplicit. adhiberi cum designatur
pater. aut dñus & dicens. &

v. 12.

Εὐγενὴς ÷ Nobilis, generosus, & Cui
Natalium Jure Regnum debebatur. &

v. 13.

Μνᾶ sive Μνᾶν ppriè & idem, qd Libra
sive pondus, hdie Monetæ genus notat
qd continebat 100 drachmas sive 30 flor.

πραγματεύσασθε ÷ Collocate pecuniam
in fœnus, propriè de: res & negotiatores
de his, qui fœnus exercent, sive
negotiant. &

v. 14. &

Πολῖται, Hic & apud alios Græcos sæpe
συμπολῖται iidem Cives, ÷ ejusdem Civitatis
incolæ; sic Lat. etiam dicunt: Civis meus,
Civis tuus, Intelligunt aut & Cives, à quib.
profectus erat. &

πρεσ-

Προσεφώνησεν αὐτοῖς ἀυτὸς ÷ miscent Graeca
ad eum postqm profectus erat, Est Hebraismus.

v. 15.

Εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ ÷ jussit vocari ad
se, εἶπεν ὁ dicere ὁ jubere dicens passim
obvium e. Nec repugnat genio linguæ hæc
phrasis, nam dativus apud Græcos & Latinos
sæpè jungitur ita pro Accusativo. ¶

v. 16.

Προσεφώνησεν ÷ acquisivit, ὁ hoc
nam simplex Verb ἐφώνεσθαι eodem
sou usurpatur Matth: 25. v. 16. ὁ! ἔφωνον
vel ἐφώνησα notat: fœnus, lucr ex pecu-
nia in fœnus collocata, vide Hesiodum
in ἔργ. ὁ ibi Graevium. ¶

v. 17.

Εὖ ἄγαθὲ δοῦλε, εὖ laudantis est, uter ἐυγε
quod Lat. ῃ eodem sou usurpant, alioqui ¶
bini St: Macte! bene! habet. ¶

v. 18.

Ἐποίησε πέντε μνᾶς, Verb ποιέω, ut ὁ πρᾶγμα
τεω ὁ ἐφάζομαι Viam notat. facio
acquiro; quo sou viam Lat. St: rem facere
sto: lucrari. Confer Hesiodum in ἔργ. ῃ
100. ¶

v. 20.

Ἐν σουδαρίῳ, ὅ σουδάριον Est vox Latina a
Sudore dicta, ὁ notat speciem Linteum qu
Sudor abstergitur, Non à Græcis ῃ, ὁ
Syris ὁ Hebræis hæc vox usurpari ap
apud quos ῃ Latines adscribit pro quovis
Vinteo, vide Grotium ὁ plicens ad Joh:
11. ¶

v. 21.

v. 21.

Αὐθησόν ἐι ÷ durus asper, ad rem minus attentus. Est vox media, in laude alicujus posita st: Gravem ac severum, in vituperio st: rusticum, et qui e feris moribus, v. l. in deteriori parte capitur.

Ἀφεῖναι, ὁ ἐκ ἔχω λαβὼν ἀφίημι ÷ de eo, qui amissa invenit nec restituit. Imo! generalius notat eum, qui id suum ōe, sibi sibit et vindicat. Hinc Lex apud varias Gentes: Lucrum posuisti ne tollito. Vide Elianus V. H. l. 3. c. 40.

Ἐφίεναι ÷ hoc proverbium etiam st in eos, qui res alieno labore partas sibi vindicant. Vide Callimachum Hymno in Cererem v. 138. et ibi Spanhemium.

Ἐκ τῶν στομάτων σου ÷ ex verbis tuis Condemno te, Os, v. l. pro Verbis ponitur; ut Joh: 15: 6. et Κρίνειν pro: Condemnare Lapis sim st Matth. 7. 1.

v. 23.

Ἐπὶ τὴν τράπεζαν ÷ Trapezitis, sive! Argentariis, qui ad mensam sedebant, in qua numerabant pecuniam, quave simul inscribebat loco Cstq, ut in ea possent Concludere Argentarii. Unde Latine etiam Mensarii appellabantur, Solebant illi levissima Usura Argentum accipere, et gravioribus Usuris elocare, Ea Conditione accipiebant, ut si repetebatur statim essent parati ad Solvendum.

Ἐξήτησα αὐτό ÷ exegissem illud, sic πράττειν pro exigere, ut Cap. 3: 13.

v. 24.

Clisses Adjectæ.

v. 24.

τοῖς παρέστωσιν ÷ adstantib⁹ Ministris
quot Menus est dnis adstare, & intelligun-
tᵘ aut ois generis & ordinis Ministri au-
liti Diam Spui & intimè admissois. Confe
rizoniem ad Alianum V. Hist. C. 2. C. 17.
ith Supra Caput 1. v. 19. C

v. 26.

λέγω γὰρ ὑμῖν, γὰρ. Græt: enim, & redi
Cam dicti præcedentis, quia aut nil ex
Sum est, quo referatᵘ, videtᵘ oratio
sic Supplenda: quamvis alle decem m
nas habeat, tu illi addite, Nam dico v
bis &c

τῶ ἔχοντι, Habere Simpliciter si pro: d
vitæ. & to habere pro pauper ee &
ἀπὸ αὐτῆ Pleonasmus Hebreis familia
ris, quando ἀπὸ τοῦ ἔχοντος addit
ἀπὸ αὐτ. aliquando sic etiam loqu
tᵘ alii Græci C

v. 27.

πλὴν ÷ Cæterᵘ, sic Cap: C10: 11.
κατεφάγετε ÷ manducate, Verb hoc ppr
adhibetᵘ de Victimis, quæ Sacrificie
cutiebantᵘ, & aliquando etiam
les hac propria adficiebantᵘ, quæ
vior habebatᵘ, quam si Simpliciter
dicis

Ἐλαίων ÷ o
lea, idem
in ultima

ὁ
οὗτος ἐστὶ
τοῦ pro
Cap. 16. ve

ὁ
ὁ Κύριος
Judæi: K
sq tribue
hoc more
Dno loqu

ματία ÷
tᵘ viam
Principes
alicubi, v
Catonem

ἀνεῖν &c

occidere eū, vide Flor. l. 4. c. 5. ibiq; Heinsiū.

v. 29.

Ἐλαίων ὄρους ἐλαία, nam ἐλαία arbor, ἐλαία mons cum acc. acuto in ultima Act. 1. 12.

v. 31.

οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ ὅτι dictis ei, sic ὅτι pro ὃ. Act. 17. 19. Elianus V. Hist. Cap. 16. ubi vide Perizonium.

v. 33.

οἱ κύριοι αὐτοῦ Hæ 3. l. ponitur pro singulari: κύριος ut Act. 16. 16. Pythonissa tribuenti idem κύριοι, sit aut hoc more Hebræo, qui cum de uno loquenti plur. in adhibent.

v. 35.

ἱμάτια ὑπερῷα vestes superiores sternebant viam in vias ex more veteri cum principes viri transitu faciebant alicubi, vide 2 Reg. 20. Plutarch. in Catonem Uticensem.

v. 37.

αἰνεῖν τὸν θεὸν ἐκ πάσης laus, quæ fit carm

Cruces adjectæ.

Carmine modulato, sine. ἀιδειν Est
Carmen vel hymnum canere. ¶

v. 38.

Εὐλογημένος, benedictus sit, vivat, ut
Latini etiam solent acclamare.
Εἰρήνη ἐν οὐρανῷ ÷ pax apud deum ÷ pa
catus sit deus et pacem det hom
ρανος ponitur pro deo, ut Cap. 19:18
. et Cap. 20:4.
Ἐν ὑψίστοις, Idem est ac in Cælo, et C
tum item ponitur pro deo, et hus
sit: Gloria sit Deo. ¶

v. 39.

Ραββεὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ÷ pari scil
plebe ÷ qui ipsi sit plebei, sic ἀνὴρ
ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Cap. 9:38. ¶

v. 40.

Οἱ λίθοι proverbialiter etiam lapides
e muri clamare dicuntur per prosop
peian, v.l. in dnm ita usus e provebe
ut Scr: Gentiles etiam doctrinam Evgl
annunciaturos esse, ut enim Lapidibu
Comparantur Matth: 3. 1 Pet: 2:5. Lapi
enim translate et hoc stupidum, q
les erant Gentiles respectu doctri
Sacrq.

KEK

ΚΕΚραξονται Quidam volunt hoc Verbum Paulo post fuit, & vertunt: mox Clamabunt, & pro simplici: Clamabunt reperit etiam Ezra: 19. & scribitur esse thema ΚΕΚραγομαι, & formabit novum tempus Verbum à Præterit. Medio ΚΕΚραξα. ℣. 41.

Ει ΕΥΝΟΟΣ ÷ utinam Considerares, quæ ad tuam incolumitatem pertinent. Ει enim cum indicativo Coniunctivo pro utinam ut Cap. 22: 41. Ει ΒΟΥΛΕΙ ÷ utinam velis poculum &c. Vide Prot. ad Luc: 12: 49. ubi plura exempla. Νυν δε ΕΚΡΥΒΗ ΑΠΟ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΣΟΥ: Nunc vero, Cura, ad me revoca, ut ℣. 44: Non nosti tempus &c ÷ o Curas, sic in illo: Non novi ÷ o Curo te, & in illo. Quos deus Novit vel Gnovit, eos & Elegit &c. Contra: Abscondi oculis nostris &c, qd o videmus, & translatè: qd o Curamus, sive Spernimus.

Και γε &c ÷ Salt hoc tuo felici tempore Και γε notat Salt, nempe aliquando notat Certum ÷ Sive fortunatu sive infelix tempus; ℣. 43: Venient Dies super te ÷ Calamitas te invadet, opprimet. Nam Εγκεισται Επι Τινα est invadere vel

Crises adjecta

vel ingruere in aliquem dicitur Cæsar. bus. at Cap. 21: 15. & alibi. C

X. 43.

Κλαυδα, Κλαυδη primæ C Vallus sive palus 3. aut 4. vel plebs sua remo- qui terra infigitur ad aggerem faciend Dic! munitio, sive agger ipse ita fac- Græcè Κλαυδη, & Lat. Vallus vel Valle & distinguitur à χωμα, quia est agge ex sola terra factus sine palis in xis. vide Rafel. ad h. l.

Συνεχει præt. C Constringere, in ang- stias redigere, premere, quo sensu ve- bo Scaltt. q.d: multa malla in obse- vrbe sint prasidia.

X. 44.

Εκκαθίζει de. Hoc verbo duo Scalt. Select vrbem solo æquare, de diam de mini adhibetis, qui ad terram pr sternantur, & solo allidantur, quo re mortis. Quæ infantes ab hosti perduntur, vide Hos: 10: 14. & 13: 16 h. l. utroq; sensu accipi potest.

Λιθον επι λιθω ÷ lapidem unum super altero, qua phrasi summa vastat sensu tatis, ut 2 Sam: 13: 13.

Επισκοπη. Est visitatio, quæ fit opis- ten

rentq, vel pone fumendq grãa, ℈. 1. bono
seu Capitl; ut Cap: 1: 68. ℭ

v. 45. ℭ

τῶν πωλούντων ÷ eos qui vendebant & eme-
bant necessaria ad sacrificia, qui enim
procul Hierosolymâ ℈ habitabant ibi sibi
poterant victimas comparare, itaq;
in Templo ante Atrium mulier ℈ faber-
rq erant, in quib vinum, oleum, sal, alia
via ad sacrif. comparabant. ℭ

v. 46. ℭ

λήστης speciē ℈ de abactor pecudum ā
λεία ÷ pecus, de sumit ℈ pro quovis ra-
done et latrone, in Templo aut ali-
quando ℭdes q minus ee patratas, qm
ℭdas fallas docet Josephus. ℭ

v. 47. ℭ

ὁ καθ ἡμέραν ÷ quotidie, subaudi ἐ-
στιν, quę vox amittit ℈ cum κατὰ
distributivē sumit ℈, ut v. 48. ℭ
οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ principes. ℭfesti, qui ali-
bi οἱ ἄρχοντες ut Matt: 28: 7. ὁ &c

v. 48. ℭ

ἐξεκρέματο &c ÷ tanto cum assensu &
admiratione eum audivit, ut a labore e-
jus quasi penderet, sic de Divo Virg- ℭ

Cap. XXIII.

v. 1.

Ἐπέστησαν ÷ subito advenerunt sic Act: 6: 12. 17: 5. ¶

v. 3. ¶

Ἐν λόγον ÷ rem unam vel aliquam, ἕν enim aliquando ponit pro: aliquis. ut Cap. 9. 33. et faciamus ¶ pro: agamus. ¶

Ἐν ἔπατε, Ἐν 5. l. potest verti: age agite

v. 5. ¶

Ἐν ὄρει ÷ à deo. Non Ἐν enim apud Græcos, sed alios Græcan pro deo ponit ut Cap. 15: 18.

Εὐλογηθεῖται 5. l. ponit pro dicitur ÷ utcunq accipit urgere

v. 9. ¶

Ἐκ δότου ἄσχην ÷ elocabat eam certa fructuum pactione, Verbum enim hoc notat elocare fundum Colono eum Colat, do dno aut fructus partes aut certa pecunia persolvat vide Elian. V. H. L. 14. C. 15. et ibi

Χρόνῳ ÷ per longum tempus, supra Cap: 8: 27. Ἐκ χρόνου ¶

usitatius in ff in singulari numero;
et Act. 8: 15. Accusat. regitᵗ à Ppos.
Κατὰ quo subaudiᵗ ff.

v. 10.

Ἐν καίρῳ ÷ Tempore legitimo et stu-
dio colligendis opportuno Matth: 24.
v. 32. Differunt χρόνος et καιρός,
prior temporis diei et ætatis expli-
mit ut patet ex v. 9. Do καιρός
temporis opportunitᵗ, und Pericl.
in Eptor v. 624: Καιρὸς δὲ τὴν πα-
σιν ἄριστος ÷ Tempus in oibꝫ op-
timum.

Δείραντες αὐτὸν. δείρειν proprie est:
excoriare, hinc poniᵗ pro: Verbera-
re cum Verberibꝫ Cutis discinditᵗ
ut Lat. discindere flagris, tempora
et similia adhibent de acerrima fla-
gellatione. sic Cap: 14: 47. vel 22: 47.
frequentius pro δερειν Scribitᵗ δειρειν.

v. 11.

Προσέθετο etc ÷ Servo vel pecco misit;
ut Cap: 19: 11. Προσθεὶς ἔπεμψε ÷ porro
dixit, sic Jer: 4: 12.

v. 13.

Ἀγαπητόν ÷ filium dilectus ÷ dilectis
simus, eam enim vim Sett articulus an-te

Crises Adjecta.

adjectivum repetitus, porro ἀγαπ
Heb Cap. 3: 22. et apitam.
Deus 1 Reg. 25: 21. et, Certe ec sic ap
Demosthenem, Eschinem, et reos Cra
Elsner ad h. l.

V. 14.

Διελογίζοντο ec Suidam vertunt:
disceptabant apud se; de προς ἑαυτ
etiam et: apud aiu suum V. 5. et διαλογ
ζεσθαι = cogitare. Itaq rectius ver
Taciti apud aiu suum cogitabant, rati
nabant, nam Matt. in hac parab. ἐ
ἐπ ον ἑαυτ = dicebant sive cogi
bant in aio suo.

V. 16.

Μη γενοιτο Est vox omen aliquod ave
tantis = absit. Intelligebant aut han
parabolam ad se pertinere, nam Vine
e Ecla Judaica, Agricola et. Redem
e doctores; Dns Vineg e deus, et Filiu
ejus, Xtus, quem extra Vineam = ext
Ecla Communionem ejectum interfecere.

V. 17.

Λιθον ὁν ec pro λιθος ὁν. Substantivu
aligdo apd Gr. et Lat. ponit in C
relativi, qui sequitur, ut apd Virg.
Urb, quam statuo vestra, pro Ur
Απεδοκιμασαν αποδοκιμαζειν Scat: a
quid

aliquid
tibum
ἡ οἰκοδε
ficipium
ἐις κεφαλ
enim st
pro fie
te st
us lapi
gulos q
difici
cipes
Apos
guli qu
lesi e
pus vi
ΓΙΚΡΙΒΕΙ
labi, e
pareq
προς ἑαυτ
d. V. 17. e
παραπησ

aliquid excipiebare, rejicere, ut adulte-
rium vide Confer Cap. 9: 22.
Ἡ οἰκοδομοῦντες ἡ ἀρχιτέκτονες Par-
ticipium enim ponit pro Nomine.
Ἐιδ' κεφαλὴν ἡ ἔφενετο, Mord Gebraics
enim pro aliquid ee vel fieri in aliqua re
pro fieri aliquid. Porro! Transla-
te pro ede Scripturam in abyss, itaq; Pe-
tra lapis pro Caput anguli, qui duos an-
gulos quasi jungit. Allegorice ædi-
ficium est Ecclesia, Architecti pro Prin-
cipes Populi Jud. qui Christum rejecere
Actor 4: 10. Petra facta est Caput an-
guli quando per eum Jud. et Gent. Col-
lecti et in eo fundati pro in unum Cor-
pus vide Eph. 2: 10.

Κ. 18.

Λικμήσει est λικμὸς Vannus seu venti-
labit, et λικμὸν Ventilabro Separabit
paleas à frumento, et per Metaph. disci-
pare prorsus perdere Dan: 2: 44.

Κ. 19.

Πρὸς ἑαυτόν ἡ se Se vel seipsis, sic Cap.
9: Κ. 19. et Act: 28: 25.

Κ. 20.

Παρατηρήσαντες, παρατηρεῖν notat ob-
ser

Crises Adjecta.

observare, de saepe in malam partem
, adhibeat ÷ insidiari, sic Esp. 6:26
ἐνκαθέτους ÷ insidiatores, ab ἐνκαθίημι
immitto, unde ἔνκαθετος ÷ Clam missus
perinde ut Lat. st: emittere et submittere delatores, percussores &c
ὑποκρίνομαι ÷ simulantes pietatem, aut
aliud agitantes, hoc enim ē: ὑπο
κρίνεσθαι unde Cap. 11: 44. ὑπόκριται
ἵνα ἐπιλάβωνται &c ÷ ut carperent
sermonem ÷ ut aliquid in ejus sermone
ne acciperent Cujus occasione ac
sarent eum; sic Verb hoc usurpant
& alii, vid Raf. ad §. 1. ex Xenoph.
& Elsner. q

τῆ ἡγεμονίᾳ, sic sicebat Romanæ provinciæ Præses, Confer Cap. 3:1.

V. 21.

ὁ λαμβάνει πρόσωπον ÷ Neminem
personis, Cujuscunq; sit dignitatis, Deus
ac justum decet ob personas judicare
πρόσωπον est Phas. vultus, adspectus, item: Larva, personare Scenicum
et ex πρός & ὤψ i. oculus. Hinc vultus
ponitur pro persona, quam qualitatem
vulgo vocant, quâ unus homo distinguitur ab alio, V. C. pro dignitate, Jure
it

ἰδιαν πλέειν εἰς πρόσωπον, vel λαμβάνειν πρόσωπον est rationem habere dignitatis, Generis Status etc de ea Praeses Cæteris Regis ignotas et ab Hebræis aut frequentatas.

Τὸν ὁδὸν etc ὁδὸς translate significat rationem et modum agendi, item ὁδὸς Ps θεὸς et Consilia et Opta dei, quæ in it et Prescribit ad Hoes Servandos. Religiosam viam hinc dt.

V. 23.

Τὸν πανοῦργον, Est vox media: et in bonam quam malam pt sumit. Propriè et facilitas via agendi. dein Callidiras via agendi sic 2 Cor: 12: 16

Πειράζετε i. tentare, insidiari alicui et sæpe sic in N. T. sumit. in Scriptis. Erant aut inter Jud. qui Contendebant populum Israeliticum ab ipso deo, Ægypto et Servitute eductum, debere ei libertatem, et nemini pendere tributum.

V. 24.

Δηνάριον est species Nummi Romani qui æquabat Gl. Drachman, et nr. Schilling quia aut apud Jud. in Commercio erat, et ipso agnoscebant se Regi subjectos.

Variæ Lectiones.

v. 27.

ἈΝΤΙΔΕΓΟΥΣΙΝ &c. Gr. Græcè Donat. Negantes resurrectionem esse, Lat. apud Græcos enim duæ negationes faciunt negant, sed apud Lat. plus affirmant. ἈΝΤΙΛΕΓΕΙΝ est: Contradicere, negare, Similes hujus Verbi Constructiones ex Xenoph. adducit ad h. Raphelius. Confer Grot. et Pric.

v. 28.

ΑΤΕΚΝΟΣ ἦν Cui nec filius nec filia, enim semen valet ista Lex. ΤΕΚΝΟΝ nomen generale, et Continet tam filium ΕΞΑΝΑΣΤΗΣΕΙ &c. excitet semen. Est Gr. Hebr. apud quos ΕΞΑΝΑΣΤΗΣΕΙΝ ΣΠΕΡΜΑ ΤΙΝΙ ΕΓΕΙΡΕΙΝ ita usurpatur. ΣΠΕΡΜΑ et filium aut filiam, quomodo apud Lat. Semen pro Prole adhibetur.

v. 32.

Ὁ ΘΕΟΣ &c. Deus in hac vita Legentes quib. opponuntur filii Seculi illius: mittes, qui beati vita post mortem consequentur, qui alibi dicuntur Seculum tum.

v. 35.

ΚΑΤΑΞΙΟΙ ΤΕ Vox ΤΥΓΧΑΝΕΙΝ potest quidem abesse, eleganter tamen additur, ut

in orationibus suis ait: δυνάμενος τι-
νος ἀξίους εἶναι τυχεῖν = digni ut veni-
am accipere.

τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες Resurrecti-
onis filii dicuntur, qui resurrectionis
& beatæ Vitæ fiunt participes.

v. 37.

ἐπὶ τῆς βάτου. Moses in rubo scat, cum
ait dne deum Abrahami, Hic observa:
a. Ipsum deum ita se vocare in rubo: Ego
sum deus Abrahami, ss Scriptoribus ea
passim tribuunt, quæ rectant Christi Vi-
de Mat. 2:18. Collat. cum Jer: 31:15.
b. deinde & hic trajectio quædam statuen-
da: Moses scat in rubo cum dt, pro
Moses scat cum in rubo dt.

v. 38.

θεὸς ἔκ ec deum alicujus & in ejus scat:
& alicujus servator, jam vero Mor-
tui salvi & st. Ej! cum mortuos deus
ss scăt: eos & morte resuscitaturos
ut ferventt.

v. 39.

γραμματέων. γραμματεὺς dr os
generis scriba & Librarius, dein N.
T. sic vocantt doctores Legis i: periti
id q per Hebraismum.

v. 42.

κάθου ἔκ ec. τὰ δεξιά Supple πράγματα vel

206. ¶ Crines adjecta.

vel unde ÷ sextra manus vel latus
A dextris aut sedere ¶ praesis ÷ Con
suetudine Regum, qui eum, qui sibi pro
ximus ¶ auctoritate, dignitate potte, aut
viam quem supra reliquos honorat
voluntad dextr suam. Collocant Sa
Salomo jussit matr suam ad dextr
sibi sedere, Confer Iob: 30: 12. sic
Pentiles singunt Palladem vel Apol
linem ad Dextr Jovis sedere, vi
Callimachum hymno in Apollinem
& Palladem. At sint semper hab
sextr sinistro honoratius, quia de
xteriores partes suae st robust
ores. ¶

X. 43. ¶

Av Iov ÷ donec ponam ÷ faciam, quo
seu & Hesiodus in Epsor X. 578. e
577. figeriat scabellum alicujus
pedum est: fiebat scabellum aliquod
q̃d enim pedib Calcamus ¶ in nr
potte. Hinc mos olim erat, ut hostis
Colla pedib Calcarentr à Victori
vide Josuam L. x. Cap. 22. prop
L. 1. Eccleg. l. x. 4. vibi Bruchusius

X. 46. ¶

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ, supple τ̃ ὑμῖν ÷ Cavete, ut
supra Cap. 12: 1. ¶

ἑαυτοὺς ÷ qui volant vel libent ambulant. ¶ v. 47.

Οἵτινες ÷ devorant ÷ per luxuriam devorant bona. Κατεσθίω ÷ per luxum Consumo, οἶκος ÷ bona. Sic Hesiodus Operibus & v. 316. Vide ¶

Προσλάβεται ÷ quamvis in speciem longam tendit. Προσλαβόμενος ÷ specie

Caput xxxiii.

¶ v. 1.

Ἀναβλέψασα ÷ attollens oculos vidit. et plenas. Hebr. usitatus, quo ἀναβλέψας abundat. ¶

Βάλλοντας. Βάλλειν idem est, quod ponere aliis in gazophylacio, quod attinet ad τὸ βάλλειν, sic! ἐκβάλλειν proprie recipere habuimus supra. Et ἐκβαλλόμενος aut arca plures positæ in Atrio mulierum, in quibus Bona, dona mittebantur vide Matth. 27: 6. ubi Interpres. ¶

v. 2. ¶

Δύο λεπτά. Duo nummisma, quod idem est cum Calco, Calciantho 6. erant in

Crises Adjecta.

in obolo, itaq δύο λεπτὰ Strigeadens obolio, q.d. Marc: 12: 42. notat.

N. 42.

Ἔβαλον ἓν &c. ÷ in Paraphrasi, Contentum ponit pro Continente, Confer Marc: 7: 19. ubi eadem e Metonymia

Ἐκ τῆς ὑστερήματος ÷ ex paupertate Cui opponit τὸ περισσεῦον. Ὑστερεῖν proprie e posteriori ea, nam ὕστερος ex ὑπὸ τερος e posterior Dde! Notat; agere, opus habere; 1 Cor: 12: 24.

Ἅπαντα τὸν βίον. Vita per Metonymiam pro facultatibus unde Vita sustentatur; sic Cap: 8: 43.

N. 5.

Ἀναθήμασι, ἀναθημα proprie res vel donum q. d. Deo Consecratum, ab ἀνατίθημι ÷ dicare Consecrare N. 65 & apud Hesiodum- Necti sic adpellant dona, quæ in Templis suspendebantur ut erant ornamenta Deæ quæ ad Certum Usum Templi a

Ευα
ἡ ἐκκλ
ἀγαθ
Τοῦτο
ἡ ἐκ
ἀπὸ
ἐπὶ
ὅτι ἐγ
ἐγὼ
ἐστὶν
ἄρτος
ὁ κα
Ποιε

sibenti v. c. Galg, acerra et Vidella-
celium adhuc locum.
N. 6.
Τοῦτο δὲ ex Nominativus τοῦτο
hic absolute positu, nec verbo sequitur
sta aut rebus: Quod ad ea ad tines
que videtis, ita sæpe loquuntur Scri
ptores & ut S. Lev. 7. Ex. et Lat. Vi-
tr. alios Optianum L. 2. C. 13 V.
Καταλυθήσεται solvetur: verte-
tur, Verbum hoc de ædificiis, ruere de-
struendo sæpe dicitur, ut Jos: 2: 12. et
N. 8.
Ἐπὶ τῷ ὀνόματί, Hæc phrasis fre-
quenter notat: meo mandato, Deut. 1. Ver
titur: sub meo nomine se pro
Christo venditantes.
Ὅτι ἐγώ εἰμι. Hoc verbum debet: dicentes
ego sum Chs, Nam! ego sum Jesus Chs
sum, supplet: ὅτι, ut solet post
verbum λέγοντες abundat, sic Matth.
Matth: 22: 5. pro his dat: ἐγώ εἰμι
ὁ Χριστός
Μὴ πλανᾶσθε etc. videte ne seducamini, vis ne

270. Criſes Adjectæ.

iis ne adsereatis. Est γρᾶσις Heb

V. 11.

Σημεῖα δὲ τοῖς ἀπίστοις ἐστὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις ὅταν πάντες προφητεύωσιν εἰσέλθῃ δὲ ἰδιώτης ἢ ἄπιστος ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ γίνεται φανερὰ καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.

Σημεῖα δὲ τοῖς ἀπίστοις ἐστὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις ὅταν πάντες προφητεύωσιν εἰσέλθῃ δὲ ἰδιώτης ἢ ἄπιστος ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ γίνεται φανερὰ καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.

Κατὰ τόπους, Κατὰ sive Cum singulari si ve plur. sæpè capitur distributivè, ita duplicitè potest vertι: vel singulis in lo quomodo κατ' ἡμέραν est: quotidiè, vel multis in locis, passim, sic apud Hero anem L. 6. C. 2. Κατὰ χώρας e diver in Regionib, et L. 5. C. 10. Κατὰ χρόν diversis temporib.

Σημεῖα τὰ, Terriculamenta et signa Σημεῖόν est terriculament, sive re quæ Gr. naam le offert, et hoc tert Σημεῖον vocatt etiam portent, signu ominosum, et quicqd Gr. Convellun vel naam fit, §. 4. Et intelligunt prodigia, quæ Josephus narr Hierosolymæ accidisse priusquã ex scinderetur Templi velum fuisse gl diem urbi imminent, flammam Templo, Arma et galeas in nubi

DO

Εὐαγ

ἵνα τοῦτο γένηται ἐὰν μὴ ἐκβληθῇ ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ ἐὰν μὴ ἐκβληθῇ ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ

sc hæc sapiunt super positionem pagano-
itaq; debent hæc allegoricè capi de festi-
citamentis, quæ occupaverunt animos homi-
quomodo dictum v. 25. signa edita dicunt
in sole & luna &c

v. 12.

Εἰς συναγωγάς, per Synagogas quidam
s.l. intelligunt Consentes Judicos, sive
synedria, quia set Carceribus jungantur, so
lent in Conventibus sacris flagellandi pœ-
na aliquando Conflicta narrat Censor
Cap. 12: 11.

χωρεῦσαι &c ἀγεσθαι & duci sc ppter ei
fei in ius vel ad supplicium docent ex
empla set Elsner ad hunc Locum.

v. 13.

ἀποβήσεται &c ÷ Cognitio hæc vobis testimo-
nio ÷ testata fiet vestra Constantia &
Virtus, sic ad Philip: 1: 19. ἀποβήσεται &c
Vox ἀπόβασις & ἀποβαίνειν ÷ Curt est
de testimonio bono & laude virtutis sc.

v. 14.

Εἰς τὰς καρδίας &c ÷ memento te si-
ligent sic Cap. 1: 66. ἔθετο &c ÷ memo-
ri mente tenebant

προμελετᾶν est: meditari Causam suam.
Μελετάω ss μελεῖν ÷ Curt est

v. 15.

στομα &c ÷ Eloquentiam in dicendo

Confer

112

Variæ Lectiones

Confer Exod: 4: 10.

v. 16.

Παραδοθησεσθε] Sed timini hostib⁹ per persecutionem et Cap. 9.

v. 18.

Ησιε de proverbialib⁹ locutionib⁹: Ne minime sanam sentietis et Cap: 12: 7.

v. 19.

Ἐν τῃ ὑπομονῃ δε] Constantia vestra dicitur vos. ὑπομονη est Constantia sive fortitudo in malis tollerandis, Cap. 8: 15.

Κτησεσθαι de est Lucrifacite vos, sive vitam vestram] Salutem vestram Consuevit nam vox ψυχη ponitur pro reciproco sic Cap. 9. 24. qui voluerit animam suam se servare. Κτασθαι e adquirere possidere, servare; Cui opponitur ζημιωθηναι τὴν ψυχὴν damnum pati ab

v. 20.

Κυκλωσειν pro κυκλωσαι Solet enim participium poni pro Infinitivo cum verbis: Scio, Cognosco, de.

v. 27.

Ἐν τῃ ἰουδαίᾳ] Per Iudæam hic intelligit Iudæos Hierosolymitanos, Iudæa latè accipitur Cap. 2. sit etiam Samaritidem, Galilæam

ἀλλας Regiones

Εἰς τὰ ὄρη Montes Solent ea perfugia

cum

„ Cum hostes tenent Regiones.

Ἐν μέσῳ αὐτῶν ÷ Ἐν αὐτῇ, referendū
ad hoc ea proximam Judea, ad
remotius: Hierosolyma, nam hoc
mos e, ut relativum aliquo ad re-
motiora referatur.

Καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις ÷ qui in agris,
villis, vel finis habitant, sic ἡ χώρα
opponit apud Polybium etiam ἡ πόλις.

v. 23.

Ἀνάγκη ÷ Calamitas & afflictio, sic 1 Cor:
7. 26. apud Elianū V. H. L. 14. C. 24. sic
Svetonius in Cæsare ait: Necessitates
„ ÷ mala, miserias, tollerare.

Ἐπὶ τῆς γῆς ÷ in terra Judaica, quæ Cat-
„ εξοχὴν terra dr.

Ὀργὴ ÷ afflictio, miseria, quæ infligitur
à deo irato; ut Cap. 3. 7.

v. 24.

Ἐπεσοῦται στόμα μαχαίρας ÷ ostia aciem impri-
mis apud Hebræos, & apud alios Græcos,
unde Gladius anceps, seu utrinq; acutus
dr διστόμους vel ἀμφιστόμους, & sic
στόμα πολέμου ÷ acies belli, & στόμα
ὄφεως ÷ acies pugnæ apud Homerū

Crises Adjecta.

intēb. Cadere ore Padii ē prasis ppria
ℍ Hebrais.

Τερθόλλιμ πατρικόν, hic per Hierosolymam intelligenda ē tota gens Judaica, Cujus Metropolis erat Hierosolyma, Sic Scriptores Romani dicunt pro Romanis, porrò Calcari est insultari ℍ servitute subire e ignominiose haberi, ad instar Luti, sic Ca. 10: 19. Deniq. per τὰ Ἔθνη intelligunt ℍ alienigenæ sibi qui Judæi ō Sr.

Καιροὶ Ἐθνῶν, Καιρὸς e Tempus opportunum e restituit, ut supra Καιρὸς ἐπισκοπῆς, est tempus destinatū à Deo, quo Judæos visitet seu ad resipiscentiam invitet, donec impleantē tempora Gentium donec impliantē tempora quibus Gentes ad Christum invitantē, post quæ tempora diram Conversionem Rom: 11: 26. ubi fere eadem gratiam ex 3. l. evincunt ℍ restituendam, & solymam ut sixi 3. l. verbo, ubi Gentem notat. ℍ v. 25. ℍ

Σημεῖα ἐν ἡλίῳ, σημεῖον ut aliqua

Latina vox signum ℈. l. ita & Mira-
cula, Portenta, qualia & obscuratio
Solis & Lunæ & ordinarium tem-
pus, & stellas Casus, Do stultra
hæc ita & in Litera quæruntur agit
enim hic de interitu Reip. Judai-
cæ, Cui allegorice tribuitur Clus
& Sol et astra, Confer Apoc: 6: 12. 13. &
ἀπορία ἔθνων ἐν ἀπορία Gentium per
Gentes ℈. l. intelligunt familiæ
vel tribus Judaicæ; ut v. 10. Consta-
bit Pers Contra Gentes ÷ una tri-
bus Contra aliam.
ἐν ἀπορίᾳ ÷ Cum inopia Consilii, & no-
ta ἀπορία ἐστὶν ἐν ὁδῷ ἐστὶν locus ex-
pensi. Dicitur ἐν ἀπορίᾳ et ἀπορεῖσθαι via. Hinc
per Metaph. transfertur ad magnas
difficultates significandas, unde &
possumus hos eripere
ἀλλαχοῦ est mare alta vel, oceanus
ἀλλαχοῦ aut e mare Littora vicina
Cæterum & hic maris mysticis mo-
tus & strepitus debet intelligi. &

v. 26.

Crises Adjecta.

v. 26.

ἀποψυχόντων ÷ Cum homines Constering
ἀπο summo dolore, ἀποψυχειν est: dam
efflare. Integre dixit Sophocles ἀποψυ
χειν τ βιον, per metap. dr: maximo
re perturbari.

προσδοκία, In genere est exspectatio, in spec
Metus, ut 5. l. Thucidides ve. Sic ap
Lat. Spes aliquando dr Metus, v apud V
Hunc ego si potui Hz Spe carpe dolor. O

τῇ ὀικουμένῃ Supple γῇ, intelligit' aut 5. l.
itet Terra Judaica Cujus excidio Do

οὐρανον ponit' pro singulari passi
apud LXX. v in N. T. Δουναμις est E
exercitus, qua vox sic itet Sæpe occur
rit apud LXX. v apud Hebr. Exercitus
dr quavis vel multitudo, qua apte
disposita est. Hinc! Cæli exercitus d
riam: Sol, Luna, Stella Deut: 4: 19. d
Hz 5. l. astra mystica Cæli Judaici d
bent intelligi.

v. 27.

ἐν νεφέλῃ ÷ Venire Nube ÷ Vehi in Nu
be Magni Curru; sic ψ l: 104: 3. qui
facit nubes Currus suos, itet aut Cum
Xo ad excindendum populum Judai
cum dr venire Nube, vox nubis ad
le

allegorice est capienda, solent etiam do-
ctores Rubis comparari, et stolarum
& dolorum adferunt affectus pro-
pulsi investigandos.

Μετὰ σπουδαίου, i. diligenti notatæ mul-
titudinem ex sto ministrant. &

v. 28.

Ἀνακύπτειν proprie e. oculos in sub-li-
me tollere, cui opponitur βλέπειν
vel κατακύπτειν Joh. 8. 7. et meta-
phorice vultum erectum gestare et
mentem & spiritum, suspicere aut
laetitiam, itaq; ἀνακύπτειν est:
animi exhilarationem sumere, spe erigi,
laetari, quos sæpe alii pigri ac segnes
v. c. Xenophon, Polybius.

Ἐπάρατε vc. Erigite caput. e. hoc est
laetitia augete, eadem, quæ ἀνακύπτειν
prott etiam Metaph. ea sumta a jumen-
tis, quib. frenum imponitur, itaq; rei
et servitute liberantur etiam caput
tollere st, vide Rapel. ad h. l.

v. 30.

Προβάλλωσιν sepe i. q. gemmare incipiunt
frondant folia; sic Matth. 24. 32.

Ἀφ' ἑαυτῶν, per vos ipsos, nullo docente

Criſes Adjecta

v. 32.

ὃ μὴ παρέλθῃ ſic ex Grinda. hic Jens
ſc. Judaica, παρερχεσθαι per met
ſt: perire. v. 34.

Βαρυνθωσιν b. vert. ſic a Jugis se
riette; ſd & Lat. oſt: gravis. Metaph
no ere. Caſa eſt q̃ ebrietas impedi
met Corporis & id grave facit ani
& dius ſit ſtupidus & hebes. Perme
taq. aut ad gravari ſt aii, qui
rant aut intelligant, quid faciat
ad eor ſalut. t

Κραιπάλη Κ. Μέθη, WB. Has voces Gr
matici ſic diſtingvunt, ut illa ſit m
tis abalienatio ex pota heſterno, h
ex præſenti pota, ſd hæc diſtinctio e
præpetua, Porrò! quævis vitioſa ge
nera per Metaq. Violentia ſ: ju
t. v. 35.

Ἐθπαγις, ſic ſt laqueus qui promittit ir
retiendis aalib, per Metaq. ſic ſt
Malum, ſd ſubito & ꝓter ſpem ingr

Καιηπεύσῃ Apd Gr. & Lat. Iedere ſt pro
ctt & otioſum eſſe; ut apd Heſiod. ἔργ. καὶ ἡμ.
ubi

ubi vide Prævium, sed hic potius statuit Hebraismum, qui sit Idem pro habitare.

ἐπὶ προσωποις pro: ἐπὶ πάσην τὴν γῆν Sole Judaicam, est Hebraismus pro nasmas. ℣. 30.

ἐξαναστῆναι ut absolvamini a Judicio isto et poenam evadatis. Stare supra qui vincit Causam in Judicio et precibus exprimit, Cui Contrarium est Cadere i. Causam perdere, Cognatio sumta è pugnantibus qua qui vincit stat. Stare autem Cadit, victor aut stat. Stare autem obliquus est graecis Hebraeis. ℣. 38.

ὤρθριζεν ad Summo manebat adhuc specie ὄρθρος surgere vel ὀρθρεύειν est titubo surgere, sed per metonym. tam, quo Antec. pro Ht pro Conseq. ἦλθεν ad Hebr pro: Mane aliquid Curare, vel ad aliquem Venire ut Cantic: Vid 2. Macchab. 11: 6.

Caput

VV. Cruces adjectæ.

Caput XXII. duum

V. 1.

Ἀνύω, vulgo Subaudiuit Nonnis: dsto
sed male, nam in Neutro genere τὰ ἀνύοντα
occurrit Marc: 14: 1. vbi Subaudiendum
τὰ πάσχα.

Πάσχα proxime dr 14ta Nisan, qua
mactabant et edebant pascha, dc
Continui 7h dies vocantr dies az
mοr, Id aliquando Festum azymor
iam Comprehendit diem paschalem
et 8. dies numerantr festi azy
mor vt v. 7. et Contra pascha ap
pellantr ses dies azymi.

V. 3.

Εἰσῆλθε δε Intrauit dr Satanas in eum
Cui pessima Consilia succurrit, et
quem ad Maba impellit, 1 Mcc: 5:
expressius 3. m: in plevit Satanas

V. 4.

Τοῖς στρατηγοῖς, Hebraeis שָׂרֵי dr: Ex
ercitus. ducem, Magistratum Civi
lem

Evang. Lucæ Cap. XXII. &c.

Item, vide Volg. ad §. 1. §. 1. ytelligunt
Pfecti Vigilem, quib Custodia Templi
erat demandata, Levitæ enim debe-
bant Templum Custodire, et eor
Ministerium Item: §. 24 Sd Mi-
litia, itag. qui hic Custodib Templi
Pfecti erant sic St, et perpetuo jun-
guntr Cum Sacerdotib et Princi-
pib Judæor.

v. 6.

Ἐπηγγείλατο Sancte promisit,
ὁμολογεῖν e: idem dicere, spond-
re, promittere, ut apd Herod. l. 1. c. 60.
Pposition aut ἐξ scaiosem intendit.

v. 10.

Ἀγγεῖον in græc notat hoc quic-
ut verti possit: quidam, Sin Græc
aliquando designat Servum ut Cap:
12: 36. §. 1. Etiam servus videtr in-
telligendum, Certe Ministerium
servile Pstat qd amgor gerit.
Κεράμιον ex Κεράμιον est Terra fi-
gu

Crises Adjecta.

figulares. hinc κεραμίων vas fictile quale e amphora, quas olim fictilibus plerumque erat. ℣.

V. 11.

Τὸ ὀικοδεσπότης ἐς pleonasmus frequentatissimus, fere enim nulla verbi Compositi vox ratio

Τὸ κατάλυμα, notat hæc vox; in genere diversorium; ut Cap. 19: 7. 3. l. ad ponit pro Cœnaculo, sed ἀνάγαιον ff. v. Lect. ÷ Conclave in superiore diorum parte, sive Cœnaculi superioris; et sic κατάλυμα occurrit 2 Sam: 9: 22. et apud Synesium Epist. 132. ℣.

V. 12.

Ἐστρωμένον stratum lectis ad Cœnandum Gr, per metonym. autem Cœnaculum ipsum stratum Cum lectis Convivialibus sternuntur vestimenta aut stragulis

V. 14.

Ἡ ὥρα ÷ justum et oportunum tempus quo Comedendum erat Paschate Sic Cap: 14: 17. ℣. 15

v. 15.

ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα ÷ Maximo cum desiderio exoptavi. Dativus ἐπιθυμία sibi emphaseos gratia, ut flagrantissimum hoc desiderium notetur. Est modus loquendi desumtus ex Hebraeis similes alibi etiam occurrunt.

v. 16.

ἕως ὅτι ἔστι sc. scripsit πάθεκα. implevit aut de Paschate, quando id per sacrificia figuratum est, et statis diebus celebrandum. Ἕως ὅτι Matthaeo, et liberatio per sacrificium mystica Hebraeis 1 Cor: 5: 7.

v. 17.

εὐχαριστήσας ÷ Cum solemnem precationem recitasset ante Cibi Capiendi. Hoc enim in N. T. est εὐχαριστεῖν; ut Cap: 9: 15.

v. 18.

ἀπὸ τοῦ γενήματος ÷ à fructuvitis. γέννημα de quovis fructu Cf. 12: 18.

vi-

Crises Adjecta

vinum aut per periphrasin ὃ ἐστι
ejus vitis, ut dixit.

v. 19.

Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Hoc est Corpus
meum. Est figura Corporis mei.
Τοῦτο refertur ad antecedens τὸ σῶμα
nec obstat quod illud sit masculini
generis, solet enim relativum
genere convenire cum subst. Lyr.
ὃ. l. ἐ τὸ σῶμα.

Διδόμενον pro Τὸ διδόμενον, ut
dixit in locum vestri. Mortem ejus
sic hoc verbum hic & alibi accipit.
Deus hic ponitur pro futuro
ut sæpe.

v. 20.

Ἡ καινὴ ἐν τῷ αἵματί ἐστι. Poculum est
figura N. T. Pocula. Testamenti in
sanguine meo ponitur pro καὶ τὸ
διαθήκης τ. ὃ. Poculum est sanguis
vinum meum per quem Testm obsignatur

Τὸ ὑπὲρ ὑμῶν Est hic ὑπάλλαξις, Con-
structione enim refertur hoc ad
poculum, cum in sua re referri debe
ad sanguinem, qui effundebatur,
ju-

Evang. Luca Cap. XXIIdo

Ejus modi aut structure occurrunt passim. ℣ N. 21.

Πλήν ÷ verum imò N. 22.

Πορεύεται ÷ abit ÷ moritur, pro quo Matt: 26: 24. dr. ὑπάγει. Hebraei ita loquuntur, de quo alibi. ℣

N. 24.

Τὸν δοκεῖ εἶναι ÷ quis videatur esse ÷ quæcunque, vox enim videri in simili Constructione sæpe abundat

N. 25.

Οἱ εὐεργέται ÷ benefici, vel beneficiosi datores, fuit hoc Nomen in oriente usitatum admodum, placuit Reges hoc sibi cognomine adscribere. Etiam Herodiani Reges hoc titulo utebantur in nummis. ℣

N. 26.

Ὁ νεώτερος ÷ Junior in binis. Comparativus enim ponitur pro superlativo, sicut N. 24. in voce Μείζων pro Μέγιστος, &c. in voce νεώτερος ὁ Sabbatis his Dominis ratio Nam ὁ μείζων dicitur est imperans, sive! honore et potestate, ὁ autem potestate major, sine!

νεω

Crisis Adjecta.

νεωτερος ministr. viam scat Act: 5:6.

v. 27.

Ὁ διακονῶν ministr, v. quidem qui accumbentib. ministrat, et Gbr. hic post apponit, sic Regnum Gloss. S.l. Comparatt Convivio, ex3, qui Convivii est Dns, Comparatt ministro qui Cnam apparat, Cteris vero accumbentib. &

v. 28.

Ἐν τοῖς πειρασμοῖς mis. Cui adhæsi. mib meis. Πειρασμος enim e experimenb sive Tentatio, quã Virtus alicujus explorat et quidem per res adversas, unde bb et πειρασμοὶ dis ad Gal: 10:4. &

v. 29.

Διατίθεμαι. Hoc verb. Copiose notat legare aliquid, Testamento disponere de ult. voluntate, hinc διαθήκη Volu tas ult. v. 20. &

v. 30.

Ἐπὶ θρόνων, In genere notat Sellam Regiam, Competit et Magistratib. à θρόνος Strabo. & Hic in Throno sedere stat participem fieri regni minis Cælestis, quo ad Evglii Notam

&

dicant Apli ve, regit Ecla, hinc et ipsi Apli Rectores et Judices Ecliæ.

v. 31.

ἐξητήσατο ὑμᾶς. Hoc Verb notat exposcere sive deposcere aliquem ut sibi sedatè et cum eo agatur arbitrariè et ejusmodi animadversatu, sic apud Herodot. L. 1. Cap. 59.

ΣΥΣΣΕΙΣΑΙ. agitare, cribrare sicut et τεῖλαι, hinc βίβλον et scribi, per metaph. notat: vexare, disturbare, perdere; sicut palearum, quæ jactando dissipatæ et pereunt.

v. 32.

ἐπίστρεψόν Supple σεαυτόν. Cum tu fueris conversus, occurrit Matth. 3: 19. et alibi, Alii explicant. Ea convertens alios, Confirma eos. Fit quidem ut ἐπιστρέφω sit Convertere alios, de ea scatio locum habet ubi ipsius Petri lapsus et conversio describitur.

v. 33.

ἀλέκτωρ. Gallus gallinaceus, mos enim erat Græcis et Latinis, ut per Gal-

228

Criſes Adjecta.

Pallicinium, Tempora menſura-
rent, hinc ἀλέκτορα Vocant
Pallicinia Marc: 13:15. Si ſingu
ſam, ut per ἀλέκτορα 4.1. in
telligent Buccinam vel Buccina-
tor, ſic Romani ſolebant per
buccinas diſtinguere tempora, de
nullibi in apt Poetas ἀλέκτωρ
Buccinator.

C. V. 35.

Βαλάντιόν ἐστι πῆρα, Βαλάντιον
eſt Crumena in qua geſtat pe
cunia, πῆρα aut in qua plo
tatt Cibus. ſicut antiqui philoſophi
ἡ portabant.

V. 36.

Τὸ ἱμάτιον ÷ Veſtimenta exteriuſ ſu
pallium.

Μάχαιραν, Hæc vox aliquando Notat
gladiolum ſive pugionem, e diſtin
guitt à ξίφος qd vox notat majo
gladium, ſic apd Homer Iliad. Z. v
271. e alibi, ſic pro Cultro Coqu
dam adhibett apd Ariſtoph. in Eq
tib. Sꝺ plerq; diam notat majo
gladium ut. apd Polyb. L. 6. C. 21. ub

Evang. Luca Cap. xvii.

ubi multi Romanos gladios sic appellat. Cæterùm 7ª §. 1. jubet ns de emendo gladio videnti allegoricè capienda, mox enim prohibuit de ipso gladio ubi

v. 37.

Μετὰ ἀνόμων &c. ÷ Sceleratis & accensitus, inter Scelerat os numeratus, & ut talis, tractatus. Avopos est qui nulla sacris aut Legum divinarum humanarq; reverentia tenetur, Sic! ἄθεος &, qui deum non veretur, impius.

Τέλος ἔχει ÷ quæ ad me pertinent, sive de me dicta et constituta sit finem habent, sive! mox implebuntur; ita hæc quasi: finem habere, pro impleri ut Eusebius Hist. Ecl. L. 10: Cap. 1.

v. 40.

Ἐνοχλεῖν &c ÷ Cum esset in eo loco, sive! cùm eò pervenisset, ἐνοχλεῖν etiam et venire Cap. 10: 32.

Ἐνεδρεύειν &c ÷ adire periculum, tentari ad lapsum

v. 41.

Ἀπεστάθη &c ÷ discedebat ab ipso vide

Variæ Lectiones

vide Act: 21: 1.

v. 42.

Τὸ ποτήριον ÷ mors & mala quæ imminebant, Hebræis familiare est vocabulum notat Lucas prosperæ vel adversam, sic apud Plautum Actus 5. Scena 2. Huc viam pertinet allegoria illa ubi Homerus cum alt... vias quibus sua facere solios...

v. 43.

Ὤφθη δὲ ÷ Veniebat ad eam angelus

v. 44.

Ἐν ἀγωνίᾳ ÷ in maxima angustia, Agonia est ejus generis certamen, sic apud Elianum V. H. L. 9. Cap. 5. de Olympicis certaminibus ad hilaritatem et metum. Timor, angustiam, perturbationem animam; Sicut est in iis qui pugnant ne vincantur aut succumbant hinc phrasis: in agone mortis constitutus

Ὠδῖνες θρόμβοι ÷ tanquam guttæ sanguinis θρόμβος est guttæ rei liquidæ, grumus ÷ pars rei liquidæ concretæ sic θρόμβος ἁλός ÷ grumus

Evang. Luca Cap. xxii. du.

bituminis apd Herodot. l. 1. Luda
putant vero sanguine sudasse
xst, Dalii refines statuunt: su
dores instar sanguinis fuisse con-
cret & in terr decidisse, Itay
Venus fuit sudor, D Christus
e vicinus, qui in grumos con-
crescebat, qua res summi angoris
timoris, & incredibilis doloris
indicium erat. Totus sudor exem
pla St & alibi v. c. Virg. Tumge-
lidus toto manabat Corpore sudor.

v. 44.

c' Ὁ δε γενόμενος ἱδρὼς, vox δε γενόμενος
vii h. constr. sape reperitur abundare.
Ἱδρὼς αἵματος. Hebrei ὁ th peregre
profecturi, aut post longam absen
tiam redeuntes osculo amicis ce-
debant, & eras alias Lyre in silesio
nis signum vide Cap. 7. 44.

v. 45.

Sda empatice ponit, sic hyps per in si.

Criſes Adjecta.

in ſignatioib adſcribentᵗ Nomina pro
pria, ſic Cap. 10: 15.
v. 29.

Ev ſ. l. notat inſtrumenᵗᵒ, alias ſolet
omitti, addit Ir in apud Lucianum
de Conſcribenda Hiſt. pag. 510.
v. 51.

ἔᾶτε ὁς ἐαν ſt: ſinere, permittere, a
quando deſinere, itaq; ſinite huc
idem videᵗᵗ ea qd: deſinite poſtq
huc veniſtis, prx ullam amplius vi
facte, ad diſcipulos enim videᵗᵗ
loquei.

τὸ ὠτίον, per ὠτίον Lat. auricula, v
telligitᵗ aliqs pars auris in fin
unde Adagium. auricula mollio
do e integ aut notat apud Lucia
ὡς. imò Homᵒˢ Magiſter nota
id qd Attici dᵗ ἀβ ab alius dici
τίον, ſ. l. intelligitᵗ intelligitᵗ
tegra auris, nam v. Gced. integra
auris ablata dᵗ, Et eo aut qd d
Contrectaſſe aut dᵗ Seqᵘⁱ qd cam
huc ex parte Capiti adhæſiſſe,

v. 52.

Ξύλων ξύλα ſſ armatè Cùjus ſacta.
quatria ſt haſtæ &c

v. 53.

Ἐξῆλθε &c ÷ Poteſtas Conceſſa Sabanæ,
Tropos ſt Tenebræ, per Metaf. Sce-
lera, miſeriæ, per Metony. vſe
ſatanas & inferor. potſtas; unde pro-
ficiſcuntr Scelera ſic dicta.

v. 54.

Ἤγαγον proprium de eis qui du-
cuntr ad ſupplicium, Carcer, & ſudic.

v. 55.

Τῆς αὐλῆς, αὐλὴ g. l. ſt atrium, & eſt
locus ante ædes ſub dio, & prima
pars ædium Cenſebatr, vide Suet.
in Auguſto Cap. 29. & ibi Caſaubm.

v. 56.

Ὃς θεὸς g. l. ponitr pro Cigne Sic Marc:
14. 54. apd Euripidem &c.

v. 57.

Ἠρνήσατο &c Suppleᵗ μὴ εἰδέναι v. 34.

v.

Crises Adjecta.

V. 58.

Ἔτεροσε ÷ alius, Cujusdam, Servus: ge fuit enim ancilla ut St Matt: 25. Marcus, Masc. enim gener adhibe quando Sexum scire o multum refer vide Scriptum ad Matt: 25.

V. 59.

Διαβεβαίου οὖσει Hoc Verbo adhibetur de intervallo Loci, ut fit plerq; ejus ē propria Significatio, de Intervallo Temporis, sic Act: 5: 7.

Διϊσχυρίζετο ÷ affirmabat, et firmiter asseverabat, sic Act: 12: 15.

Ἐπ' ἀληθείαϛ ÷ vere, revera. NB. Substantivum Cum Prosit. ponit. alij. pro adverbio, sic Cap. 20: 21.

V. 63.

Συνέλουτεϛ, qui Consilium et Captum Senebant ejus Confer Cap: 19:

V. 64.

Προφητευσον, Respicit ad Ludum Puerol; ut quo primum puero Cap. obnubit, de verberat, nec dimittebant rogare, Sap

Evang. Lucæ Cap. xxiv.

Ἐφθασε cum nomine adpellavit, qui cum percussit, Catel! Hoc verb notat: futura dicere, Sde! obscura significare. v. 65.

Βλασφημοῦντες. Hoc verb Scat: existimationem et famam calumnia ledere. In Sacris Lit. propriè notat: Math Divinam contumeliis lacessere. ℣

v. 66.

Πρεσβυτέριον: Consessus Senatorum Synedrii, quo nomine etiam mox Sℓ propriè πρεσβύτεροι Sℓ, qui sunt Ette Seniores, Sd per Metag. Senatores, sive! qui in eum Scnes Consilio suo regunt Remp. Synedrion aut est Consessus, Sde! Consessus Judicum vel Senatûs

v. 67.

Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, Mr. Hoc subj. sape ponitℓ pro futuro

v. 68.

Ἐρωτήσω, ἐρωτᾶν apud Gr. et Lat. interrogare, sape ponitℓ pro: Rogata pro

Lro

Crises Adjecta.

proponere ut ad ea alius Respondeat, Vide Protium ad §. 1.

V. 69.

Ἀπὸς quidam Suppleut: χρονος. male

ἐκ δεξιῶν &c ÷ ad dext. potent, Nam

Genitivus Substantivi ἀληθὲς vel debet vi adjectivum. De Dextra potens per Metonym. pro: Dextra Dei potentis.

V. 70.

Ὑμεῖς &c ÷ vos dicitis Christum me ÷ vera ego sum Messias, sic Sapientiæ Suæ loquuntur Sues quem aliquid adfirmant, Cat. sic: ita e, Sues, sic M. 26: 25. & 64. sic et mox Luc: 23: sic et Xenophon &c.

Caput XXIIIdium.

V. 1.

Πλῆθος Sape et Plebs multum, §. 1. Cœtus Senatorius.

V. 2.

Διαβολὴν &c ÷ Sensu Jud. ac Delectivem Sollicitare, &c ab ob

obsequio Legitimo Dño averteret
sic ἔθνεα διαστρεφοντα. gens
perversa Cap: 9: 41. pro quo v. 5.
et Lucas: ἀναστρέφει λαόν. Conci-
tare populum et v. 14. διαστρεφειν

v. 4.

ἄλλον. Primum et mox v. 14. et apud
Herodot. l. 8. c. 140.

v. 5.

ἐπίκεινον. instabant, graviùs urge-
bant, et v. 23. ἐπικεῖσθαι dr. ἐπίκει-
σιν et vim suam exercere, ἐπὶ aut
scationem intendit. Violentiùs immi-
nere, graviùs urgere.

v. 7.

ἔσθιάδος. expeditione, sive Terra Hc-
rodi subjecta, et sic per Metonym.
usurpatur hæc vox, Copiarum et
rem vel Imperium ipsum.

ἀνεπεμψεν. rc Remittit sc. Reus, qui
alicubi Comprehensus mittitur ad Judi-
cem, aut originis aut habitationis et

Crises Adjecta.

ut Cognoscat ejus errores.

v. 8.

Ἐξ ἰκάνω Supple χρεμαστοῦ ÷ ex longo
go tempore. ἰκάνω longum via
St Cap. 8: 27.

v. 10.

ἐνισχύοντο Vehementer, acriter, pre
ss: bene tenues, et per Metaq. Ve
gemens, sic Act: 18: v. 28.

v. 11.

Χεὶρ τοῦ θεοῦ χειρ θεοῦ sc Actm
Manus militis, itaq 3. l. intelligi v
dentes milites, qui Corpus Hercod
custodiebant, Alii intelligunt C
missi Aulicum, quia apd Hebreos
exercitus usurpat pro praesi
Cohorte, sed opus est ut sic statua
quia licuit 3. l. Herodi Hmitis
secum ducere, ut Corpus ejus
Custodirent

περίβαλον ὅτι sc pro περιβαλόντι
ἱ ἑαυτοῦ ÷ amicienS eum.
ἐσθῆτα λαμπρὰν, Supple κατὰ ÷ Vest
sp

Evang. Luca Cap. XXIIdum.

splendidam, Vox λαμπρος ὁ ἡ
adhibet de Colore albo, de eam
de Colore purpureo, sic λαμπρον
χλανιδα de Coccineo dixit Plutarch.
in Nuptialib. Ceptis, Ratio est,
quia λαμπειν et lucere fulgere
et de igne et apud Hesiodum in As-
pide v. 143. et 145. Sam et per-
pura splendet et à πυρ ignis
nomen habet, sic fulgere purpura
et Senatores apud Cic. in Catilina-
ria secunda, et apud Suet. in Cali-
gula. & 5. intelligi videtur ipsa
Clamis Coccinea, qua postea Si-
lati milites usum etiam induc-
rent Matt: 27: 28.

v. 12.

προσδεχομενος, ὀντες, Participium ὀντες
post Verba ὑπαρχειν συνιδειν
abundare solet.

v. 13

οἱ ἀρχοντες, Proceres populi
Judaici sive Senatores.

Variæ Lectiones.

V. 12.

Ἀνακρίνας est Verb. Judiciale, ἀνακρίνειν
dicit in accusatione inquirere.
Τοῦ de Genitivus, ὧν regitur à subau-
dita Præp. ἕνεκα. Solet aut Verb.
hoc variè Construi; V. c. κατέχεσθαι
θέσθαι πράγματος vel θέσθαι
πράγματος, vel θέσθαι τὸ πράγμα
vel etiam cum Præp. Genitivi πε
ρί, κατά, ut ἐ. l. vel cum Præp.
πρὸς accusativi.

V. 13.

Δεῦτε] nil mortem significans sed
à Festo.

V. 16.

Παιδεύσας, παιδεύειν est Lat. Ca
stigare sit de pœna flagellatione
sic ad Heb. 12: 6. Job: 19: 1. pro
eo dicit ἐμαστίγωσε, fuit aut
usitata erat flagellatio, alter
quæ ad mortem damnati præce
virgis cedebant ἐπὶ morte, alt
ra qua afficiebantur, qui ad mo
o damnabantur, Deuteri pœna d
festi similebantur

V. 1

v. 17.

Κατὰ ἑορτὴν] singulis diebus festis
hæc enim vis est Præp. κατὰ. Unde
hinc Consuetudo fluxerit in Judæa
in certo, nisi ad apud Romanos et
solemnib festis, aliisq publicè latis
diebus dei absque dubitatione observa-
mitti Conservebantur.

v. 18.

Αἶρε τοῦτον] quidam hæc exponunt.
Tolle hunc in Crucem, do ipsum
populus adfigi cruci volebat, In vox
αἶρειν hoc o Scat, do de quo morte
adhibetur, sic Act: 21:36. & 22:22.
αἶρε τοῦτον ἀπὸ τῆς γῆς] tolle,
interfice hunc.

v. 19.

Διὰ στάσιν] seditio, tu-
multus. Scat & Barnab in or-
be seditionem Concitasse, ea oc-
casione aliquem occidisse.

v. 21.

Ἐπεφώνουν] inclamabant alta voce.

Ἐταύρουν Crucifixerunt, Crucifixerunt, Crucifixerunt,

Evang: Mtt. Cap. XXVII.

v. 27.

Πραιτώριον ad Supplicium. Illos
erat apud Judæos Carnificis Castris
erant ut damnati educerentur
extra Castra, Carnificina vero erant
extra Urbes. Sic mos obtinuit
apud Romanos etiam, vide Matth:
27: 32. apud Græcos, Fiebat vero
hoc ut indicaretur hominem scele-
stum efficiendum esse extra Castra
hominum.

κράζουσα ἄνωθεν plangebant eum
et celebrant pectora sua ἐπ' αὐτῷ
καπτόμενοι et V. Medium denotat
scipsum verberare, quod fiebat
solebat in luctu Conf. Cap. 8: 52.
v. 28.

ὑδρίτης Civis Hierosoly-
mitanus, Nam filii vel filiæ exules
mox sub. sit Civis.
v. 29.

ἐν ᾧ δὲ ἐβάλλετο Supple ὅτι ἀνάξιον non
γυναικὸς ritum valet ac fieri.

2K

Variæ Lectiones.

V. 30.

Τοῦτο ὄρεσι est ἐν διαξυειν, nam
sit sermo ad montes et Colles, qui
apti passim in Scra. Itaq; Ps.
forte, ut Iudæi se se in Secu
sent Gentib. Confer Hos: 10.
Apoc: 6: 16.

V. 31.

Ἐν τῷ ὑγρῷ Et hoc Comma im
portantiss. Capiendum: Si hoc fi
in ligno humido, quid fiet u
arido? Per lignum intelligi
arborem passim, Arbor aut hum
da vel viridis vocatur homo
us est, arida aut homo impeb
qui fructum profert e
nihil valet nisi ad exatn Ec
20: 47. et 21: 3. H. l. ig Ap
lignum viride intelligit Xs

V. 32.

Κακοῦργοι Sc facinorosi, qui
in specie latrones, sic Glian

V.

Κρανιον
Sic dici
mam,
prim

Ἐπιμελ
menta
ban
Post a

Ἐπὶ ξύλ
1 Pet. 2:
Gal. Vide

Ἐπὶ ξύλ
Junt V
5: 23. V
et alii

V. H. L. 3. Cap. 24. latrones vocat.

v. 32.

Κρανιον ÷ Caput. vide Matt. sic Collis sic dici à similitudine Craniihumani, Cæter. Verb ἀπελθον sic l. omitt. pro ηλθον ut Marc: 3:13.

v. 34.

Ἀφιημι, Rem. mos erat ut vestimenta eor, qui ad supplicia ferebantur Cæderent militib vide Scot. ad Matt. 27. 33.

v. 35.

Ἐκλεκτος ÷ charus, dilectus, sic 1 Pet: 2:6. et est hoc epitheton Messiæ; vide Scot. ad Matt: 20:16.

v. 36.

Ὄξος ex Quidam per accl intelligunt vinum acidum, ut Marc: 15:23. vocat: Vinum Myrrha Consitum alii rectius vident: acetum hoc ex

Crises ~~abjecta~~

à vino Candida distinguere
sicut Marc. ibidem v. 34. ace-
dam memorat, Milites
dum Romani semper almam
gebant aciem, etiam Servi
Dos pauperiores, Latine Pos
cum dicebant si, vide Lipsium
de Militia

v. 38.

ἐπιτίθημι ÷ inscriptio, ius &c.
Labat Caam gdace dB in Cr
cem fuerit datus. ꝟB: Mos
Romanis ut supplicii Caam
vib exponerent vel tabellas
vbe Comis, si tabella, ea v
ferebatt vel adpendebatt
per ejus Caput, vide Sect. e
Libsium de Cruce.

Ἑλληνικοῖς. ꝟB: Ita Inscriptiones
plerisq; linguis fiebant, qu
sem Latino Sermone ob Matth Imper
& Hebræo, quia Judæi ita loq debantt
& Græco, quia hic Sermo per Macedo
erat in Orient illatus

ἐν τῷ ὄνομ
st Superscr
am st p

ἀπὸ τοῦ ὄνομ
st appell

ὀνομάζω
et auxil
ἐπίσκε
tum R
ve fusce
et ἐπεκ
ut Cap. 5

μετ' ἐμοῦ
alii ve
et Conv

ἐν τῷ π
Sica, qu

v. 40.

Ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι κρίνει ppsie
st Scripturam, sd peri metonymi-
am st pœnam, sic Matt:

v. 41.

Ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν
st ppriè dt, q st à loco e tabiem.

v. 42.

μνήσθητί μου ἐπιμνήσθητι mei misere ubicujes
et auxilio dignare.

Ἐλθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν σου
tuum Regnum tuum adiens, si-
ve suscepturis, sic Matt: 16: 28.
et ἔρχεσθαι sæpe pro abire,
ut Cap. 5: 20.

v. 43.

Μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ quæ ut ante
alii etiam Pr e Catt. quæ ubique
ad Convivium invitant Jud: 14. 11.
Ἐν τῷ Παραδείσῳ, hæc e voce Per-
sica, quæ notat hortu Cultissimum

Crisis Adjecta

Sic vulgo dicebatur Sortes Adjecta, qui ipsum Festum sive Aeternam Felicitatem sic vocabat, cujus figura erat parallelus Adj.

K. 44.

Ὥρα ἔκτη. Varies Longiores Sabbatharias horas Aestate, breviores Hyeme, quia diem semper in 12. horas dividebant. Quae autem hora erat, eo ipso tempore vox ea erat quae respondebat nostrae 12ma Ima aut 3tia pomeridiana.

Ἐφ ὅλην τὴν γῆν. Vi totam Terram Judaicam Nam ἡ γῆ κατ' ἐξοχὴν est Terra Judaica. Quidam statuunt universum Aegyptum fuisse, sed Romani Scriptores hoc ejus loco faciunt mentionem.

Κατὰ τὸ πρόσωπον. Ante vultum

ut in Anth
sum Sanct
ut vel ad
Cap: 10: 2
Jds Corpo

Εἰς κεφαλ

ἐξεπνευσεν

loquitur,
vento, fil
Nam pro
e φυσκ

Δικαίος

nus vel h
in specie
Messiae,
Sanctus,
Theo, Cen
re sitie
dictos p

συνκατα

ut in Antiq. Exemeri vide, quo sanctum Sanctor. dividebat ab ℔ā Sancto, ut vel ex Epist. ad Hebr. Cognoscipotest Cap: 10: 20. ubi ostenditur: Christe finisse Corporis Xti: &

V. 46.

Εἰς χεῖράς σου apud te deponas, tuæ fidei Concredam.

Ἐξέπνευσεν Supple: τὸ πνεῦμα, sic loquitur, quia ad mea Comparatum vento, sicut & a vento nomen habet Græcum propriè a & πνεῦμα & ψυχὴ vento notant.

V. 47.

Δίκαιος propriè & justus, de bonus vel innocens ut Mat: 23:35. in Specie hoc & Epitheton Messiæ, qui vocatur Καδίκ Sanctus, justus, & Constat ex Matheo, Centurionem agnovisse: eum & filium dei, Itaq; in ℔. proselytos potuit poni.

V. 51.

Συνκαταθέμενος, Supple ψήφου-

Ctisos adjecta.

ἐ Calculum vīs ὁ adjecerat, sic
Epictetus Cap. 67. Solebant en
ih suffragiis ferendis Calculos
adhiberi.

Ἀπὸ ἀφιερώσεως ἐφ' ἑαυτοῦ ἐν ἐ ὠν ἐ ἀπ
ἀπαθείας ἐστίν. Sive extus ἀ
ἀπαθείας, ἀπὸ enim ἐφ' ἑαυτοῦ
ginem scat.

V. 52.

Ἐὰν δοκῇ, Romani facile sam
tos Corpora petentibus Conce
debant ad Sepulturā, vide
tium ad Matth: 27: 58.

V. 53.

Ἐν τοῖς ἁγίοις ἁγίων est Hinc eum Ca
ἁγίασμα, ἁγίασμα, vel ἁγιαστήριον inde
festa. Hb: Mos erat ipsum
Mortuos Principis vestib.

Κείμενος ἐ positus, quidam ve
bant: Mortuus, quia Κοίτη d
viam ἐ: Mortuum ee, Sed ea
significatio huc ἐ quadrat

V.

Παραδώσ
Necessa
Sicut
Sente

Τῇ μιᾷ σα
εἰδ ex Cons
mus, aliq
cos hoc sa
δευτερόπ

ἐν τῇ μιᾷ
τῶν σαββά
do vidim
τοῦ ἦν in
28: 1. Vide

Ἐξηγεῖσθαι ἐ
exempla
Elsner ad
e profun

Evang: Lucæ Cap. xxiiii^tum

V. 54.

Παρασκευὴ ἦν, dies, quo parabant necessaria ad Sabbatum sicut hoc Sabbatum antecedente die fieri solebat Judæis

Caput xxiv^tum.

V. 1.

Τῇ μιᾷ σαββάτων primo die Hebdomadis. Εἰθ' ex Consuetudine Hebræa sic pro: primus, aliquando apud alios etiam Græcos hoc sua reperitur, v. c. Cum legitur δεύτερος πρῶτος, sic apud Polybium ἐν τῇ μιᾷ σαββάτου primo de libro. Τὸ δὲ ΒΒΒδδ in meo Ptolemæi, aliquando etiam in meo Lyr. τὸ δὲ ΒΒΒδδ τοῦ ΒΒ integra Hebdomas; sic Matth. 28:1. vide Sic Bos

Ὄρθρου ἐπὶ τὸ μνῆμα summo mane, valde mane, exempla hujus Græcos Collegere Elsner ad h. l. ve. To Ὄρθρου πρωΐ e profundum e per Metaph. multi

Critica ad Acta.

v. 4.

Ἐν ᾧ γὰρ ἐσίσαν μᾶλλον ἐξιστάμενοι τί
ποιῆσαι ἐν τῷ σταυρῷ, περιέβαλλον
ἀλλήλοις σπλῆνας: ἢ ἄν τις ἐξίστηται
ἔμπροσθεν, ἐπὶ μετάβολῆς ἐξίστατο,
ἵνα δὴ καὶ σκότος ἐπιφέρῃ αὐγήν.

Λευκὸν δὲ ἐσθῆτα ἐν ἐσθῆτι λευκῇ ἐν στολῇ
λαμπρᾷ, fuerunt enim angeli.

Ἐπεβλήθαν ἐπὶ impersonaliter, nec opus
nantib ad βάλλειν, Hoc enim
vis Verbi Ἐπιβλήνει. Confer. Cap.
2: 9. 20: 1.

Ἀστράπτοντα ἐν vestib candidis et
splendentib, propterea ut hæc vox
et fulgere, quia aut fulgur ca-
dens ad parat, sine ad ἵβεται
de Colore Candido et splenden-
te Mat: 28: 3. Est autem Candor
gnem Sanctimoniæ, Lætitiæ
Victoriæ. Splendor autem Gloriæ
Claritatis et Honoris. Confer Mat.
28: 3. ubi Interpres.

v. 5.

Κλινουσῶν δὲ τῶν γυναικῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν

Evang. Lu

solent sedi
aut pudore
splendor
Ἐνώπιον
justitiæ
Cum au
pib pollu
ea enim
Rpa ut
pium ad
Pde. opti-
Vulgata:
ter mor
quod ide
vivam in
solent pon

ἐνώπιον
ἐφοβήθησαν
ἐπὶ τοὺς
ἐπὶ τὸν
ἐπὶ τὸν
ad Gal. 2: 1

solent sejicere, qui stupent, timent aut pudore suffundunt, aut qui splendoꝰ ferre ꝰ possunt.

ζῶντα &c. Quidam vertunt: Quid quæritis vivum inter mortuos sive cum mortuis quod idem valet: quid quæritis vivum in sepulcro, ubi mortui solent poni.

v. 7.

ἀνθρώπων &c. Vox ἀνθρωπότητα loqui abundat, ut hic apud Hebr. D ꝰ Jesaias. sse! Jer: 44. ἀνθρώπους ludæi intelligunt Gentiles, ut ad Gal. 2: 15. eidem ἁμαρτωλοὶ vocanti &c.

Cap. XIX.

Act: 2: 23. 1 Cor 9: 21.

v. 10.

Μάρια ἰάκωβος, Supple μητηρ ut
plene ss Marc: 15: 40. Alterog:
in tali Constr: subaudit⁹ vxor v.
filia.

v. 11

εἰδεῖ λεγω ÷ Verba est Visa Stillis
Neq. ἐνω πιον δυσιον ÷ in Comp
Ou est, quasi hebr⁹ ponit⁹ pro
simplici Sattivo. Sic! εἰδεῖ ÷ sic
in tali Constr⁹ omittit⁹ vel addit⁹
eadem Scaioe manente λεγον
aut St: neg. in ystig, fabula, sic
apd Aristoph. in Pluto v. 23. ε
λεγειν ε Negas dicere, unde
finem: delirus. delirare, delir
sis, ve

v. 12.

ἀναβαθι ÷ Iterat Ca: vox omitti,
sibi Ar enim ἡ ad Scand: aligu
se ad aliquid agendum accingi
Neque enim inde licet inferre eu
se

Sedent hoc nunciam audivisse.
Παραδιδωμι hoc Verb proprie Sat:
Cum vi declinatione Capitis & Corporis deorsum introspicere, sic Act:
1:12. Joh:20:5.11.
Fa ὀθονιοις Linteola, fasciis, quib
Corpus fuerat involut, quas Lepta
Cap: 23:53 dixit Gib Jovd. adpo-
ret aut sindonem & integr faciem
abstergit, ſſ in fasciolas scissam.
Απηλθε, Προσ ec. Quidam Προσερχονται
jungunt Cum απηλθε & Vertunt:
abiit domum suam; sic Joh:20:12.
Ezec 9:17:12. sic Plaut & Terent.
dicunt: ad se ire, pro: domum suam.
ἐμε ire pro domo mea, Ld testi-
us forte jungit Cum Jovδαιω-
νων, et Verbus distinctis post απη-
λθε retinenda est & admitans
apd Le et ad sua Jud ut Cap: 20:17.

V. 13.

Εξηκοντα. Stadium Comprehendit pas-
sus

Glisses Adjecta.

sus 100. seu 600 pedes, passus enim
sex pedum ē, ita Herodotus Lib. 2.
Cap. 146. Primus quidem dicit pas-
sum 125 passus, Bis o vulgares
Do intelligit passus Geometricos,
qui singuli sit 57 pedum, et sic pri-
mus ab Herodoto o multū discre-
pat.

V. 124.

Συμβάλλοντες ÷ Colloquebantur inter se,
Σύνοδος est turba, Cœtus, Stabu-
lum, hinc συνεδρεύει ē: in Cœtu ver-
satur, sive! una ee, versari, et pro-
ponit pro: Colloqui; ut §. 1. vc. Hu-
συνεδρία ē: dissertatio philosophi-
discipulos, apud Qlian: V. H. L. 3. Ca-
19. vide, unde diam Concionem
Patr. quidam Van Til, συνέδρι-
sicuti.

V. 25.

Συζητεῖν est: disceptare, varias (o-
lationes adferre, et communicare
inter se; sic 1 Maccab: 1. 27.

v. 16.

Οἱ δὲ] Oculi ejus, i.e. intelligitiæ acies mentis, ita obstabant, ne attenderent ad ea, e quibus eum cognoscere poterant.

v. 17.

ἀντιβάλλετε] Verba, ita inter vos commutatis, proferetis, sic ἀντιβάλλειν πρὸς ἑαυτὸν] apud se, sive secum expendere 2 Maccab: 11:13. Sic Syr. βάλλειν ἐν τῇ καρδίᾳ] expendere in animo Luc: 1:19.

σκυθρωποί] tristes, proprie est, qui torvum vultu effert, vel ex ira, vel ex tristitia a Verbo σκυζεσθαι] irasci &c, unde σκυτρωπός] asper, tristis.

v. 18.

παροικεῖς] hoc verbo proprie notat: vicinum esse, & sic etiam peregrinos, sive instar peregrini in aliqua urbe habitare; ut Act: 13:12. aliqdo & ἡ habitare, pro seu Gal. & v.

Crises Adjectæ.

Δυνατος ἐν v. 12. ἐν λογῳ καὶ ἔργῳ] Fortis quoq; in Eloquentia & in Re multa Valens. Ἐν ἔργῳ vult qui ad res agendas e promtus, in Actis Cum de Projecta sit, sæpe qui multa valet & stands in miraculis. Eadem phrasis de Mose occurrit Act: 7: 22.

Εὐαγγελιον Hæc phrasis additu significat: cum multa excellentia in Miraculis & Publicatione, quibus Deus & hoc pro tali tabuerunt. Sic Cap: 2: 52. Sic Latini Bonus Solent Conjungere, v. c. Cum dicunt: Deos bonos aliquem sibi gere, aut odisse.

v. 21.

Ἄλλοι Hujus Verbi Nominativus sæpe alii itaq; suppleri solet. ἕτερον, alii ἕτερος, alii alius, sic subaudiendum est πρόσωπα, sic v. 23. Πολλοὶ ἑτ

Evang. Lucæ Cap. xxiv.

ἐθαύμασε] Supple πράγμα, sic Terentius Scena 1. Actu 2. Sic fecerunt impersonalia, Supplenda sc. v. c. decuit, adversperascit, oportet, decet &c.

v. 22.

ἐξέστησαν] Proprie: aliquem loco movere, de admiratione vel stupore adficere, quo mens quasi de suo loco movetur, de quo alibi saepius. Conf. Act. 2. 12.

ὄρθρου] Matutino tempore, adjectivum ὄρθριος pro adverbio: mane. Vide Gronov. h. v. alibi sæpe venire, quomodo etiam: ire, apud Latinos aliquoties ponitur ut apud Suet. in Aug. 11 in Conspectum venire.

v. 23.

ὀπτασίαν] Hæc vox notat in Sc. p.

Cursus Adjecta

q. oculis sc. i. representat. Objectum sub Lumine de Cœlesti vi-
one Cap: 1: 22.

V. 25.

Ἀνόητοι ÷ amentes ÷ qui nil intelligunt vide Gal: 3: 1. Contra νόος ÷ sapientes, periti.

Βραδεῖς ÷ tardi ad intelligendum vel ut Cat. st tardi, q. per Metathesin inde deducitur, nam e pro ι ut in Superlativo pro βραδιόβοος βραδύβοος, ut vidi-
re e apd Homer.

V. 26.

Ἐιδέναι εἰς τὴν δόξαν ÷ adire, suscipere Regnum bonor. spi-
ritu, nam δόξα e Matth. 25 Regnum e εἰδέναι ponit. pro suscipere, sic εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν δόξαν Act: 14: 22. Confer Cap. 23: 42 suscipere Regnum Sat.

V. 2

v. 27.

Et aperiens &c. Gr. quomodo dicatur incepisse a Mose & ab omnibus Prophetis? Potuit enim in ciphreca Mose & Prophetarum incipere. Principiens explicavit eadem, ac si simpliciter dicerat: explicavit, nam Verbum διερμηνεύω Milliis abundat Cap. 4: 23.

v. 28.

Προσεποιείτο, hoc Verbum proprie est: facio ut mihi aliquid accedat mihi videtur, dole! simulo Herod. l. 2. Cap. 121.

v. 29.

Παρεβιάσαντο &c. Gr. & Syr. constanter rogando ei persuaserunt, sic 2 Reg: 5: 16. sic dicitur Gen Gal: 2: 14. & Cogere, Latinis

Mervo

Christus adjecta

Μείνον δε ÷ per nocta nobiscum
sic Cap. 9:15. &
Κεκλικεν δε ἡμερα ÷ sol inclinavit
Lucæ: ἡ ἀυτὴν. ἡμερα dicitur
ter ab ἡλιω ÷ lucco, unde &
rivatè ἡλιος, & Patrie Solmel-
natè; o dies. &

v. 30. &

Εὐλόγησε ÷ gratias egit ÷ pro de
favore, propriè aut Εὐλογία
& Εὐχαριστία de Deo, usq
recitantè ante & sumtem

v. 31.

Οἱ ὀφθαλμοὶ Hic magis Act intell-
guntè oculi mentis; qm Corpor
" ut v. 16. & Gen: 3:7.

Ἀγαυτὸ ἐγένετο & Genit. Cum Gr
S.I. ponitè pro: ἀυτὸς ut Cap:1
32. usq fit more Hebr: ἀγαυτὸ
est: in conspicuus, sive! sui amp

us ꝰ Conspicitt, vel ig Att subito cot
oculis subductus ē ex3, vel oculis cot
obducta ē Caligo, ut Cernere ampli-
us ꝰ possint.

V. 32.

Καιόμενη ē ardebat vel valde
Commovebatt; ut solet fieri in mag-
no dolore vel gaudio. Ardere ēt
quicqd Vehementi motu agitatt.

V. 33.

Τῶν ἕνδεκα ē Απο ϭόλων, qui jam
numero erant 11 ē simpliciter inde
ita vocantt; ynm Thomas aberat.

V. 35.

Ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου ē in Cena
qd vulgo dicebatt: Fractio panis
erant enim panes sic facti; ut fa-
cile possent frangi a Patrefami-
lias, nec ꝙ. l. intelligtt Eucharisti-
cum Sacramentū, ꝙ vulgatus Cena

V

v. 37.

Πνευμα ζ. Significat Spiritum, Animam
sive Dolum, Spiritus enim fere
Malos Spiritus indutos humana
figura bonis adparere, nisi quis
hoc velit de visione Angeli hom
accipere, hi enim Πνευματα
dicuntur.

v. 38.

Τεταραγμενοι ÷ Conturbati, Con
sternati. Proprie de hoc dici
qua vel mare, de agitatis, ita
ut una miscentur summis, sic
Job: 5: 4. t.

Διαλογισμοι Cogitationes
varias & perplexas, sive quas
modi disceptationes, quibus hinc
in hanc, nunc in illam Sententi
am impellimur Dan: 2: 29.

v. 39.

Ψηλαφησατε ÷ Contrectate

& Cognoscite, γεινώσκω & Contre-
ctè, palpo aliquid Cognoscendi Cau
Confer Act: 1: 24. Et ἴδε, θεω-
ρεω proprie quidem st de visu
do ad alios sensus etiam refer-
untr & st: quoties modo alquid
Cognoscere, Confer Act: 7: 13.

V. 21.

Ἰδοὺ γὰρ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. Ecce enim intus vestrum est!
quia aii Commodè quo vide ve-
ebatt, specie bat aliq, ne satis adten-
derent. V. 22.

Μιᾶς ἡμερῶν τῶν. & semelle-
cto, ἡμέρων notat sæpe, sive
Cellulas ex Cera Confectas, quæ
melle replentur

V. 24.

Οὕτω ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ
pro impers. sic Matth: 17: 11.

Ψαλ

Criſes Adjectæ.

Ψαλμοῖς ~ Libro Pſalmor. Hic tota ſt
diviſitᵒ in 5. partes: Legem ~ Lon
ſatuchan, Prophetas ad quos di
pertinent Libri Hiſt. a Prophetis
Conſcripti, et Pſalmos, quo re
ferunturᵒ Salomonis Libri et
Hagiographa.

v. 45.

Διηνοιξεν ἦνυν ~ aperuit mentem
~ illuſtravit, illuminavit, me
taph. petita ab oculis, qui aper
untᵒ ubi Cæcis reſtituᵒ viſus
ſic Act: 16: 14.

v. 47.

Ἀγγελμενον" Conſtructio e: ἐδει κε
ϛυκτηυει μετανοιαν κ ἀφε
ϛιν ἁμαρτιων, ~ oportebat
Pœnitentiam et re
miſſionem peccatorᵒ initio ſab
ἀγγελμενον ſ. l. ponitᵒ in Neu
tro Genere et ſubaud Aᵒ Χριϛο
inciperiᵉ hanc rem Præcar
niſi quis velit: κηρυκτευθη
ponit loco ſubſtantivi, et ſit

Evang
aliquan
de Χρι
Act: 10: 3

Ἀποστέλλω
to Prom
pro Fut
mitto pro
et ejus

καὶ ἁλτε
ni, ym
Hebr. Na
aliquan
ἐν ὀνόματι
Item et
to, et Ko
ὑφίστημι
to vis
per quem
Præſtim
cantᵒ 5.

Evang. Luca Cap. XXIVto.

aliquando, v. c. Scire tuum nihil est
ὁ δὲ ἔφη ἐστὶν ὁ incipiens. Confer
Act: 10: 37. & v. 42.

ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς
Ego promissionem ÷ mittam; pro sens
pro Futuro. Sic! promissio pro
mitto pro re promissa ÷ Sp. S.
et ejus donis.

καθίσατε ÷ Sedete ÷ Commorationi, qm Scatio est Hoc Verb. ex
Hebr. Nam apud Gr. et Lat. Sedere
alioquin Notat: otiosum esse, desidere

ἐνδύσησθε ex ÷ donec induatis virtutem ex Cato. Τὸ ὕψος est altitudo, et κατ' ἐξοχὴν Cœlum, unde
ὑψίστος i. Cœlestis, vel deus. pro
re vis Cœlestis vel divina est Sp. S.
per quem deus vim suã exercet,
Præsertim dona Sp. S. miraculosa vocantur 1. Cor. 12, 10, quæ induere se

Crises Adjecta.

Sᵗᵒ Spiritu, preceptis accipere, et e Mensa pectita à Veste, et visita Hebr. D. Lu. et Lat. dr: inducere vel ducere mo. res Similis Actuationis. ℣

℣. 50.

Ἐπάρας &c. Ritus Gentium olim e. ut manus in Cælum tollerent, cu. aut alteri Gaudentis faustæ, vel manus ejus Capiti imponebant vel si plures essent, quib. simul impertirent Ἐπιτιθέναι manu extendebant versus eos Lev: 9:22

℣. 51.

Διήστη &c. Hæc Crasis simpliciter notat: discessit ab illis, sic Vulg. Ἀνεφέρετο: Sursum ferebatur, ἀνά sin Compos. Sæpe idem e cum ἀνὰ: sursum; sic ἀναλαμβάνειν: sursum recipere, et ἀνάλημψις Sᵗⁱ Xsti ascensus in Cælum

℣. 52.

Προσκυνήσαντες: adorantes. Sed Προσκύνησις Vox adoratio Religiosam, Sᵗᵃ Ministro, et Κύριον: ministro, Κύριος à Κύω: Co. Amen. ℣

Πράξεις, Ac. tyliones, ve. Τῶν Μοσαϊκῶν men adjectivo. dicam, et eu. vere, Sᵗ Lu. Discipulis S. vox et genet. Lyd., et Lu. 13:36. Cete. gam in plu. tur, Cujus tugm Zeus statim Subj.

Τῶν ἁ. Πρῶτο. ti solet Com. adhibet ubi ponit pro pro Comparat. quo Casu, Χρόνου &c: Composui. Historico

Actis Apl̃icis Cap. 7mum.

Inscriptio:

Πρᾶξεις, Latine reddi possunt: Actus, Acta, Actiones, vel res gestæ, sive gesta.

Τῶν Ἁποστόλων, Quidam volant: Apl̃os ee Nomen adjectivum, & scare: Expeditionem Nauticam, et eum, qui Officiū Classi, qd̃ quidē verē, sd̃ huc tm̃ respicit. Cum eis 12. et Discipulis suis Ἀποστόλους vocavit, nā vox est generalior, & notat: Missum, sive Legatū, & huc respexisse extrem patet ex Joh: 13: 16. Catech: Auctor cujus Libri est Lucas ipsm̃ in plerisq; Libris Nomen ejus ō Officium, Cujus rei Causa, ꝙ̀ hæc Apl̃ōr Acta, tm̃ ex hoc Libro, priori, qui Evgliū vocatū statim Subjunctus fuit.

V. 1.

Τῶν μ̃ πρώτον, Particula μ̃ plerq; adhibetur solet cum Sequitū: sc. aliquando tm̃ adhibetū ubi ō Sequitū. sc. ut 3. l. Πρώτον pro Comparativo, si enim ad duo Libri, quo Casu, sc. Liber prior & posterior.

λόγον ἐποιησάμην Libū Confeci, sive: Historiam Composui: λόγος pro Libro etiam Historico sc. apud Plutarchum V. H. Li. Cap. 14.

λόγοι

Crites Adjecta

Θεόφιλε Fuit hic homo aliqua dignitate præditus
& illustris ut apparet ex Luc: 1: 3. ubi vo
catur Κράτιστος, qui Cit. e Nomine in
honore Constituto vide Cap: 23: 26. 26.

ἐπειδήπερ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι] quia fecit Jesus, nam" ἀν
cum Verbo Infinitivo plus
abundat, ἐπειδήπερ ponitur pro ἄ. apud Attic.
eos enim Attic. postpositivus sequ
tur Casum vocis præced. quod et Cic. Ep.
Epist. 14 ad familiares; Aliquid agu
cor. quod pro quia Convertit.

V. 2. ἀφ' ἧς ἡμέρας, Integra Constructio foret
ἀφ' ἧς προσεχρήσατο ἡμέρας ὃ. ἧς pro ἡ ἡμέρ
ἐντειλάμενος &c.

ἐντειλάμενος. Hoc Verbo præcipue adhi
bentur de illis, qui mortui aut di
cessuri mandant, quæ post discessu
suum peragi volunt Herod. L. 3. C
65. Et sic Lat. usurpant: mandare

διὰ Πνεύματος ἁγίου. Xtus mandas
per Sp. S., quia ejus dona sine me
sua accepit, & per ea via fecit Jesu
similis phrasis e Cap: 2: 4. V.

v. 3.

Παρεστησεν ÷ multis argutis probavit se vivere, sic παραστησας probare, argutis evincere Cap: 24: 13. Τεκμηριον Certissimum argumentum aliquid ostendit, dr à σημειον vel σημειωμα.

v. 4.

Συναλιζόμενος ÷ Cum eos Congregasset Subaudi ἑαυτον. συναλιζεσθαι vel συναλίζεσθαι ē Congregari. dr el συν et ἁλίς Simul, unde ἁλία Capitas et ἁλίζω ÷ Congrego.

Εἰ ἠκούσατέ μου pro πας ἐμου. Hic à sermone obliquo ad directum transit, qd faciunt et alii Scri.

v. 6.

Ἀποκαθιστάνεις ÷ restitues, Gr̃ens pro futuro adhibet hoc verbum passim de rebus eversis quæ in priorem & meliorem statum restituuntur, erant autem Judæi s.t. sub Imperio Romanor.

v. 7.

Οὐκ ὑμῶν ἐστι ÷ Vestrum ē ÷ vobis ōbicit vel non Convenit, sic Matth: 20: 23. οὐκ ἔστι μου δοῦναι ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Sunt ita duæ voces ejusdem o-

ty

Clisis Adjecta.

origines, In usu sic Caperant differe
ut χρονος notet temporis diuturnitatem, καιρος aut, momentum, articulum, vel aptum temporis quia res geritur Luc: 12: 42. Idem sic effert Matt: 24: 36. de die et hora ubi dies notat intervallum temporis majus. hora aut ipsum momentum quo res fit.

ὃς ὁ πατὴρ ἔϑετο ÷ quos Pater Constituit per suam auctoritatem ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ Matt: 24: 36. Marc: 13: 32.

v. 8.

Δύναμιν ἐπελθόντος &c. Δυναμις notat vim sanctum Sp. S. efficaciam, quæ in Constitutione Verbi et in Miraculis faciendis se exerebant

ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, Integra locutio foret ἕως πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς

v. 9.

ἐπήρθη, sup. le: εἰς τὸν οὐρανὸν, tollitur simpliciter ἀναλαμβάνειν v. 2.

ὑπέλαβεν ÷ suscepit eum gestandum videam putant ; Cum jam in altum sublatus est Jesus, nubem intervenisse

que

Actus Apostolicus Cap. VIII.

quę prohibuerit Conspectum discipulos
ſs vox ὄπτομαι videri adhibetur de eo,
qui aliquid in se suscipit gestandum,
itaq nubes quasi pro Curru fuit, quo
ferretur Jesus in Cœlum.

v. 10.

ἀτενίζοντες ſuple τοῖς ὀφθαλμοῖς:
cum intenderent oculos ἀτενίζειν e:
tendere intendere, sic Cic. pro Flacco
Cap. 16. aliquid intentis oculis accu-
mè contemplari

ἰδοὺ particula ἰδοὺ sic per pleonasmu
cum ecce adhibetur; sic Seneca: ecce pa
Mater Deûm, et ecce Motores etc.

ἐν ἐσθῆτι λευκῇ: veste Candida, sive splen-
dida Nam λευκὸς ſe à λύκη: lux,
itaq idem notat, id est lucidus, fulgidus,
fulgur autq excellentiam et Majestatem notat.

v. 11.

ἄνδρες Galilæi, vox ἄνδρες, quo alium
Compellant Græci, pleonastice solet assi,
Aristoph. in Plúto ἄνδρες θεοπρότοι:
Viri populares
ἑστήκατε, Verbq stare aliquo modo notat
ut

Crises Adjecta.

ut apud Terent: quid stas? motaris.

ἔστοβ ἐλεύσεται, venire s.l. ponit pro: ve-
nire.

v. 12.

Ἐλαιῶνος, ἐλαίου est oliveti sive Locus
olivis Consitus, v sic sumitr vulgo Se-
minario Graeca ὁδ, sic Πλατάνου
Locus, ubi sita sunt Platani.

Σαββάτου ἔχου sic ponitr pro ἄπεχο
ἀπὸ ἱερουσαλὴμ simplex & pro Com-
Sabbathi iter est, q. Judaeis sic Sa
bathi licebat facere, q. vulgo stadi
itr à Rabbinis Continere 1000 pa
sus, sive milliare Italicum

v. 13.

Εἰς τὸ ὑπερῶον Supple ἐν ἧ ἦσαν, est em
Nam vox adjectiva; sic Rech: 42: 6
sr aut sic Superior domus par
Lat. Cenaculum, q. Conducere so
lebant hoc tenuiores.

Ἰακώβου Ἁλφαίου Supple υἱοῦ: Alpha
lius, v haec est vulgaris ellypsis, Ja
mox in ἰάκωβος Sebastiter
ἀδελφος: frater, ut Constat ex Epi
Judae v. 1. quomodo etiam apud Alcim
nem Διμοκρατης μετριος, frate

Actus Apostolorum

Metrodori, ὁ κατὰ νοῦν ὃ φίλος ἁπλῶς
Suncellum est φίλος scater. Contra
Act. 7. 16. ἐν μνήματι ὃ ὠνήσατο Abr.
Sichemi pater. 6 v. 14.
Προσευχὴ κὶ δοκεῖ 3. Hæ voces sæpe con-
fundi solent, videnti in aliquo sic distinguit
ut προσευχὴ sit deprecatio mali ὁ
δεῆσις petitio boni, quæ nobis, sept.
Οὐ γινώσκει κ' ἀναγνώσ, Marcia specialis
exprimit ὁ sonoris Cæ, ut Marc: 16: 16.
dicite discipulis et Petro. et paulo ante
v. 8. ἐν ἱερουσαλὴμ κ' ἰουδαίᾳ. 6
v. 15.
Ἐν μέσῳ τῶν ἀνδρῶν ὁ inter discipu-
los, quo sensu sæpissimè adhibetur
hæc græcismus in N. T. et apud Hebr. quo
etiam spectat illa Latina: discedere
è medio ὁ desinere ex inter hoes. 7
Ὀνομάτων ὁ hominum, sæpe enim Nomen
apud Gr. et Lat. ponitur pro ipso homi-
ne, vide Apoc: 3: 4.
Ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁ simul, in eodem loco, alibi
de hac græcismo etiam de viis, qui inter
se Concordant, Lebaudit aut Apostol. 7 quasi

Crises adjecta.

quæstionibus eis eodem negotio.

V. 17.

Κλῆρος Ipsum ÷ eidem dignitas gradum nobiscum habuit, eodem numero fuit, Numerus enim apud Ss. ordinem notat seriem & dignitatem, sic Gr. in Bruto Cap. 32. His deinceps omnibus amunerabatur nemo Brutus sic! nullo numero et ÷ honore dignitatem

Διακονία Διάκονος ÷ sortitio administrationis ÷ sortitus est sorte ministerii ÷ sortitus vel accepit Ministerium, Κλῆρος Episcopi & sors, Sc. Haereditas vel munus, sive! Ministerium, quod sortite ut ex Matthia patet, vel procuratione etiam modo obtingit, ut apud Polybium Διάκονος ille Κλῆρος est, sed Junii alicujus labor, itaq. Διακονία & per pleon. Quia Κλῆρος notat Ministerium, postea inter Xtianos dicti Ss Clerici, quia ad S. Ministerium pertinebant distincti a Laicis, quemadmodum Cyprianus membra vocabant.

V. 18.

Ἐκπρόσωπον ÷ Amat Gronium, Conf. ex Mat: 21. 6. Non ipsum sed eam

A

Sd Pontifices emisse aga, & facere ali-
quid sti, qui occasio vel Causa, cur fiat,
Confer Luc: 16: d. 24: 20.

Πίπτω ἔπεσον πεσοῦ: prones in faciem
cecidit, vel dicam: in faciem dejectus est.
utroq enim modo sumitur hæc græcis.

Ἐλάκησε μεσοῦ: medius dissipatus e, sponte
λαχάω e rumpi. Cum sonitu, fide! Crepo.
sde! generalius: rumpi, quia sub Mat: 24.
n. 5. dt = de fuda: abiens ἀπήγξατο, & quo-
modo Petrus sit Concilianda cum Mateo?
Alii alia: quos perizonius ad Elian. V. H.
L. 5. Cap. 8. & in pecul. dissert. Valt analys-
sta ad Mat. scare: merore & anxietate affici, nec eo
focali, maxima anxietate affici, nec eo
verbo scalæ mortis genus, sd alii, & in
primis Jacob Gronovius in Exercit. ad
hanc Sententiam se opponunt, & volunt:
ἀπάγχεσθαι notare, de suspendere.
Certum e, in utraq Scatiose Verbi illud
repercici, quando dub ita simpliciter po-
nitur, forte rectius dicitur: de suspendere,
& potius fieri, ut Capitibus sde in lignum
aliquod acuto delideret, & ventre caperet.

v. 19.

Γνωστὸν ἐγένετο, quo facto particula apud Gr.
jungunt Cum Infinitivo, & sic fit per
illi per itag subaudi ἔγνωσε vel ἔγνω.

Cri/es Adjecta

τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ÷ propriâ linguâ, sic Cap. 2: 6 & 8. 11: Varietates etiam ejusdem linguæ dialecti. Sed vide Pr. L.

v. 20.

Ἡ ἐπαύλις. Hæc vox proprie de stabulum, ubi greges vel etiam boves tuto pernoctant sed per κατ᾽ ἐξοχὴν ponitur pro domo v. c. 7. 1. de ab ἀυλή, quo etiam locus sub dio sc. attigit.

Τὴν ἐπιδιατροφὴν ÷ Apud. ἐπιδιατροφὴ apud Jr. Jeremiam Pfeffel Scat; sive Civilem sive Sacr. & ἐπιδιατροφοὶ sc. Rectores Provinciæ, urbium, Rei Cæteræ Curatores, de iis Eccl. hæc vox extitit ad Cul. Sacros.

v. 21.

Εἰδῆτε δὲ Est λόγιον τῶν Hellenistica pro εἰδῆτε ἐξ ἡμέρας κ᾽ ἐξηλθεν ἐξ ἡμέρων, 11: Phrasis hæc Stat: sanctiter cum talibus vivere, ut Cap. 9: 2. Habetur de Regib. Principibus & notat: Munere publico fungi, ut Deut: 31: 2. 2 Paralyp: 1: 10.

v. 22.

Ἀξιάρενος, Lucæ: εἰδῆναι κ᾽ ἐξηλθεν Insipiens fungi suo munere.

Βαπτιδιάκονος Ἰωάννης, Peritiores alt

Jeand

ACTUS APOSTOLICUS CAP. XXIII

qdo activè abrogdo passivè sumitur, scatt
Baptisma, qd Joh. Judeos inter Caput ad-
ministrare, vel quo Jesus e Baptizatus
posteriori loco L. 1. vidtr accipi:
Μαρτυρα qd vdbum Testificor, repeti solet
ex v. 22. sel. Hac figura dr Spectator
& accurit Hh apud Prophanos loco. t
v. 23.
Ἀνάδειξον, Hoc verbum simplicitr dr: osten-
dere, indicare, qd et Creare, et adhibitr
de Magistratum Creatione apud Hebraeos
anum L. 2: Cap. 12. et L. 8. Cap. 8. t
v. 25.
Διακονιάν Κ' ἀπόστολην. est figura
ἡνδιὰ δυοῖν, pro διακονιάτην ἀποστο-
λήν. t
Παρέλθῃ excesserit, παραβαίνω dr Cum qui
limites excedit, peccat.
Παρεμβολαί ve Quidam verterunt: domos
quam Sd τόπους, Locos, hoc dicunt
Stat, Conditionem, sive bona sive ma-
lam; Sic Plato de Jasone dr de eod:
eas post mortem habitare loco di-
cit vel Omnia vel prona ad-
ficii; ita Virgilius Statum infe-
lix vel prona, quam meruit Judas
v. 26.

Actus Apostolorum

v. 26.

Ἔδοκαν κλήρους αὐτοῖς, sortem dederunt, sic Matthæus Ἔβαλεν pro dedit, etc

Caput 2dum.

v. 1.

Συμπλήσθαι Implere sæpe 5. l. dies qui advenit; ὁ qui abiit, sic συμπλήρωσις Luc: 9: 51. 21: 24. Jer: 25: 24.

Τῆς Πεντηκοστῆς, hujus ἡμέρας, dies enim dies à Paschatis 2da die festus Hebr. in memoriam latæ Legis Exod: 19: 1. & 11.

v. 2.

Ἦχος sonus, vel strepitus Venti, sic Luc 21: 25 ἠχοῦς adhibet de strepitu maris

Φερομένης πνοῆς Venti vehementis πνοή Ventus & idem q. πνεῦμα. φέρεσθαι Lat. ferri de Ventis vehementer flare.

Καθήμενοι Commorantes 2s.

v. 3.

Ὤφθησαν αὐτοῖς Visæ sunt ab illis, apparuerunt illis.

ὃν ἐ

πῦρ πυρὸς ÷ instar ignis ÷ ignis divisus
in linguas, lingua aut species, quæ for-
mam sunt linguæ.

εκάστῃ τε, ῃ Β. sect Nominativus
subplevi & debet ex præc. πυρ ÷ ignis
ille fecit, vel potius χρῆμα ÷ res quæ
videbatur, sive lingua illa dispartita
sedebant in unoquoq; eor.

V. 5.

κατοικοῦντες ÷ habitantes, ῃ Β. Est hoc verbum
gentile, & adhibet de illis, qui habi-
tant alicubi perpetuo, qm. qui ad tem-
pus & ibi commorantur, exempla st.

εὐλαβεῖς ÷ Religiosi, timentes Deum, non
prophanos sc hæc vox sonat timidum &
cautum, sed apud sacros κατ' ἐξοχὴν est
pius, religiosus.

ἀπὸ παντὸς ἔθνους, ους est femininige-
neris subaudi χώρων, sic Luc: 17. 24.
est autem genitivus Hebr.

V. 6.

φωνῆς, φωνὴ 5. l. st γὰρ v. 2. ἦχος ad-
hibetur enim φωνὴ de quocunq; sonitu, &
iam de sonitu ad in Seq.

V.

Criſes adjectæ.

v. 7.

Ἐνίσταντο ÷ obſtrepebant. NB: propriè ſᵗ 3. v. ſi eo qui è ſede ſua turbatâ, transfatè aut ſi eo qui è ſtatu mentis ſuæ turbatæ, qui ſic pectur batᵗ

v. 10.

Ἐπιδημοῦντες ÷ Romani qui forte erant Hiroſ. Ἐπιδεῖν Scut: ab quo in populo Oſcenſi, tugm ad venam morari. Contra ἀποδεῖν ē abſentia. Romani aut ſᵗᵒ th qui ibi habitant, ſᵈ ex diſtrictu vitatis Romani ſt ſenāti, ubicunq habitent.

v. 11.

Τὰ μεγαλεῖα ÷ Res magnificas ſive tales quas Matth de dei virtutes declarant, eſt vox gloria deo ſtamen acclamationi diam Rebutiles dicebant: μεγαλεῖα ὁ θεός Confer Caps: 19: 28.

v. 12.

Διηπόρουν ÷ dubitabant ē ſolliciti hæ rebant, ē neſciebant: quid hoc eſt, pa ſim hæc vox ita occurrit

Τί ἂν θέλοι τοῦτο ÷ ſubitantiæ formula: qd hoc rei vel mentei eſt? Confer Cap: 10: 17

v. 13.

Ὅτι γλεύκους. NB: Hæc vox vulgo notat mu

mustam, sed quia Tempori Ejus ei o Convenit, alii fructus Capient pro: pota Sulci sive sit vinum sive quid aliud; Latini vidam sic Sarmenta pot Vine, vide ovid. Lymphas etc

Μεθύουσιν ὑμπleti ὑmeberiati st.

v. 14.

Ἐπῆρε τὴν φωνὴν. 913: Sepe hoc Grecis ad Hebr̃ per abundantiam ponitur, Cum enim narrant aliqm sic fecisse, Omittunt: sustulit vocem, s. li in o plane vacat hoc loquutio, nam tollere vocem s. e. incipere alta voce loqui

Ἐνωτίσασθε ὑ ponite aures immittite, auribus accipite, Hoc vox etiam ad mos Sermonis Hebraei adhibetur, qui Cum aliquid dicturi st, attentionem auditor̃ sic excitat

v. 15.

Οὐ γὰρ ταῦτα etc. Vetabes diem dividebant in 12 horas aequales, quae prima incipit à Solis exortu, itaq 3tia hora Regis Ing matutina, qua Dees Solemniter fieri solebant in Templo, ad quas horas pii o ibant nisi jejuni, imò Sieb Festis adst vsq hor: int 12ma jejunat Socet Hebraeus.

v. 16.

Τὸ εἰρημένον ὑ dictum ὑ q dictum, Cum enim

284.

Cruces adjectæ.

Cum enim de Prophetæ Sermone, ejus dicta sit Scriptura, seu Vaticinia.

v. 17.

ἔσχατοις ἡμέραις] Ultimis Judæorum Judiciali die, si enim sic de Lege.

ἔκχέω de Supple: τι] aliquid, de ἐκχέω adhibet 70. et Scribæ dona Sp. S. vim gere aquæ, de ea dona magna copia et exhibenda. et aqua largiter fluens effundi, sic apud Scribæ in Leg. Cap. 21. effuse liberalis] Supra modum liberalis.

ἐπὶ πᾶσαν σάρκα] Super omnem hominem generis hoes, σὰρξ est Corpus, Scripturæ sæpè apud Hebr. pro integro hoie.

ὀράσεις] visiones, quæ vigilantibus offerantur à Deo ad aliquid eis significandum, et differunt ab ἐνυπνίοις] Cum per somnum Deus se revelat.

v. 19.

τέρατα καὶ σημεῖα, Et] Quomodo hæc differant? Alii volunt τέρατα esse prodigia, quæ hominibus terrorem incutiunt, σημεῖα vero illa prodigia seu miracula, quæ prem Scribæ manifestandi, et confirmandi causa fiebant hic explicari per ἐν οὐρανῷ ἄνω Scribæ τέρατα καὶ σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, videlicet Conjunctis

ta suas voces ad exigentis prodigia quocunq; nomine appellanda referri possunt.

αἷμα ÷ sanguis ÷ Cades.

Αἰθάλη κάπνος est vapor fumosus, seu fumus copiosus.

V. 20.

Ὁ ἥλιος, per solem et Lunam &c. allegorice sæpe intelligere ejusmodi quid, q̃d in Cal. sive Ecta Solaica Solis vel Lunæ pstatui cem

πρὶν ἡμέραν κυρίου ÷ priusq; veniat excidium Hierosolymitanum, dies alicujus viam apud alios ff. e Cat. sit: quo aliquis magnam e illustrem rem gerit, e! aut suos defendit, aut hostes prostravit, sic sæpe, dies Judicii vocatur dies Dni.

Μεγάλη ἡμέρα ἐπιφανῆ, dies magna et Metonimiam, quo res magna geritur, e ἐπιφανής ÷ illustris, quo res illustris est aut ἐπιφανὴς vox, qua species adhibet se deo, cum se ostentat illustrei quadratione Scat. sic Reges Syriæ e Egypti se cognominarunt ἐπιφανεῖς. ÷ Hinc e ostent, unde eid adventus ejus ad judicium ἐπιφανεία dr, e Ecclesiastici Scriptores viam ejus Natalem ἐπιφανείας vocant.

V. 22.

ἄνδρες Ἰσραηλῖται, audite: spectabiles vel

Crises Adjectæ.

vel Celebs fabam, alii demonstratum Certissimis Argtis Messiam, Est autem ἀπόδειξις quod Noto, Spectabilem reddo facio, vel demonstro, vtcunq; Scatio 3. l. post Conjungi

Εἰς ὄμαξ pro Εἷς ÷ viterbos, sicut ἓν pro ponitur pro Εἷς.

v. 23.

Τὸ ὡρισμένη βουλῇ ÷ definito sive Consulto Consilio. ὁρίζειν est definire, constituere, decernere, Unde τὸ ὡρισμένον ÷ decretum Luc: 22: 22.

Προσδοκεῖ ÷ decreto jam antea facto & ab æterno Constituto. Προσδοκεῖν est prævidere, ergo & in Sacris, Scripturis pro decernere, & sic in nostris. Et Προσδοκεῖν est apud Græcos decernere, sic etiam: Scitum pro decernere, & scitam est decretum apud Latinos.

ἐκδοτον ÷ dedit ad mortem, ἐκδιδοναι est tradere ad pœnam & ἐκδοτος qui dedit hostibus & proscriptus ad supplicium, & ut de eo pro arbitrio statuant.

Διαχειρίσαντες ἄνομων, quidam verbum per manus impias, Scelestos, modo χειρῶν ἀδίκων apud Phar

V. 24.

V. H. L. II. Cap. 9. Alii ἀνομεων hent Ita substantivo, Gentiles enim K. E. ἄνομοι vel ἄθεοι St ad Gal: 2:15. Res eodem recidit.

Προσπηξαντες supple: τω σταυρω.

V. 24.

Ἐστ εν δινασθαι &c. Locus sumtus est ex Ps. 18: 2. ubi Hebr vox occurrit, quæ & funes, & dolores Scat. LXX. dolores Vertunt, quos secuti Lucas, quia Stus idem manet, & solvere dolores eadem ratione St, ac solvere morb, pro liberare à morbo St Jre Lat.

V. 25.

Εἰ δυνατόν: Se eo, quomodo εἰ etiam alii usurpant, ut ostendit Elsner ad. 5. 1.

Προσευχὴν: auxilium Dni semper sperari, sive expectes sum, videre poterit pro sentire ut V. 27. Videre mortem & Ps abigas ee idem est, qd suo auxilio & favore alicui adee, alicui opitulari

Ἐκ δεξιων μου ἐστιν, dextr alicui ee est alicui auxiliari, adee, ut apd Virg. Patricio Georg. dextr adest: de Apollo esto mihi propitius, me juva.

V. 26.

Ἐτι δε καὶ: φησιν. ἡ σαρξ μου: Corpus

Crites dicta

pus meum, q̃d apd exteros sæz dr
fabricando dicᵗ. Caro dᵗ.

Κατα διηγουμένει, ℈. v. ppriè dcat. fabi
fare in Tabernacula, d quia ibi
fuerus locus. ℈. 1. ponit pro: pui
care.

ν. 27.

Εἰς ἅδ ∴ in morte, integra praxis occur
rit apd Homer aliquoties, sæpe enim pro
Εἰς Ἅιδου, vel Εἰς δομον Ἄιδ, Est aut
Ἅιδες Ipsetus mortis, d domus ℈ Ἅιδ
est status mortis, sive ipsa mors, d q
quomodo possit dici aa ee in morte,
Cum viveret apd Deum in Cælo, ve
erat jam Paradiso? Est igitur hæc
Metonymica loquutio, qua tribuit
ag, q̃d Corpori ejus accidit, Nam Cor
pus erat mortuū, quia aut Cor
pus est domicilium ag, hinc d Cor
pori fieri ipsi ag, q̃d fit Corpori.

Τοῦ ὑιοῦ δς ∴ filium vel servum
pium. Est apti Epitheton.

Ἰδειν ες ∴ Sentire Corruptioē, putrescere
Sic enim in Leg. dr David vidisse Cor
ruptionem ∴ in pulvere redactus, ubi
resurgo integra persona tribuit
q̃ est partis.

ν. 28.

Expuisti &c
vitæ ∴ fec
me excitas
facere, ℈. 1
vel adi pri
scere, est a
vitam re
Cap. 16: 1
sio ad S

Πληρώσεις
mulabis
satiare,
aut Letit
tia, qua

Μετὰ τῆς Π
vox προ

ἐξον ἐπε

Virg. Gnei
resolvere

τῆ ἡδεῖ
et prima
tia qua
Jacobi 12

v. 28.

Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς] fecisti mihi notas vias vitæ ÷ fecisti me regredi in vitam sive! me excitasti à mortuis, Nam notam facere ℈. l. e facere ut aliquis percipiat vel adipiscatur, Dæ! Viam vitæ adipiscere, est adipisci ipsam vitam, vel lineam vitam regredi; sic Vita Salutis Cap. 16: 17. est ipsa Salus, vel ingressio ad Salutem ÷

Πλησμονῆς μετὰ] implebis me ÷ me cumulabis lætitia, Implere propriè est. satiare; sic Luc: 1:53. et 6:5. Satur aut lætitiâ Dñi, qui tanta adficit Dña titia, quanta capere potest. ÷

Μετὰ σοῦ πρόσωπόν] tecum vel apud te. Vox πρόσωπον sæpe abundat apud Hebr.

v. 29.

Ἐξὸν εἰπεῖν] Sæpe: ἐξεστι licet est, sic ap Virg. Æneid. 2. Fas mihi Graiûm sacrata resolvere jura ÷ fas esto ut

Πατριάρχου Δαβίδ] sic propriè dr, qui est primarius familiæ, unde familia quædam Nomen sibi adoptat, sic Jacobi 12. filii erant totidem patriarchæ

Cris adjecta.

archa seu familiar Auctores e
sic dde Celebris extitit familia David
ptt etiam David dici patriarcha
quia fuit pater Ecclesiae seu Rex Lo
tius populi Judaici.

K. 30.

ἐκ κάρη Ἀδ ec ÷ ex filiis sive posteris
κάρη ⊙ pro filiis vel sobole ostet
patt ℣. 132: ℣. Luc: 1: 42. etiam
apd exteros. ὄδυς sppriè Sr Lum
bi vel femur, ꝺ Metonym. pro ip
pro semine unde genebatt homo,
sic ad Hebr: 7: 5. Est igitt Pleonasmus
Cum κάρη ⊙ et ὀδυς Conjungunt
Nam sufficerat: ἐκ κάρη ⊙ ꝺ.

τὸ κατὰ δάρκα ÷ quod humanitt at
tinet, δάρξ ponitt hpe pro hoie
vel humana Nra, sic Joh: 1: 14.

ἀναβιβάσειν ÷ suscitare, sive facere
ut existat, oriatt, sic Jer: 23: 5.

κλίβας ÷ sedeo et Colloco, ℈. l. Colloco
et aut Collocari in Solio Davidis
Regem Veri Jentis Israelitici

K. 35

ἑως ἂν θῶ ÷ donec faciam inimicos tu
Scabellum ΠΟΔΩΝ et Cat. pono, alig
adhibett pro facio, et Cap. 13. K. 41.

v apud Ap
pedem alig
subjicere,
nobis Jud
solebant
victos pe
Regib / Ca
Ergo de
eadem Co

κτεύνειν
sive solebat
v Spec. K
per Metag
sentiunt d
vel morde
ποιέσομαι
est Constitu
ℓ. 30. Su
Ἐὰν ὄν Jw
Act: 10: 48
vel εἰς τ
baptizar
Xtum e
cemus.
τοῖς εἰς μ

v. apud Homer. Hesiod. &c. Scabellum pedum alicujus facere, est alicui aliquem subjicere, quæ enim pedib. Calcamus, ea st. nobis subjecta, in cujus rei sign. vid. solebant orientales adversarios suos victos pedib. premere, sicut Josua fecit Regib. Chananæis, Aliqdo etiam utebantur ergo devictor. Regum pro Scabello ad eorum Conscendendu.

v. 37.

Κατενύγησαν ☞ valde Compungebantur, sive solebant aio Leo, νυ ὀξύνεται: pungere v. Spec. Κατὰ Scatiae auget. pungi aut per Metaq. sti, qui Continue et vehemen. sentiunt dolori, sic Lat. pungere dr: pungere vel mordere aliquem dicto.

Τί ποιήσομεν, e formula ejus, qui in ops. est Consilii, v. quid agat, nescit sic Cap. 16: 30. Supplendum aut e: ut servemur.

v. 38.

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι, idem Thoc. e, τῷ ἐν τῷ νῷ Act: 10: 48. vel εἰς ὄνομα Matt: 28: 19. vel εἰς τινὰ 1 Cor: 10: 2. Necessa Hebr. baptizari mandatu xsti, id in S. Ghost xstum et ejus merita nobis applicemus.

v. 39.

Τοῖς εἰς μακρὰν, Hæc graecis vel sumitur de

Cap. Adjecta.

τὸ Locos et subaudit᾽ ὁδον Luc: 13:
vel sumit᾽ de tempore et subaudit᾽
ἡ ἡμέραν apd Xenoph. Cyrop. l: 5:
Alibi & per eos qui long᾽ sint intell-
gunt Gentiles, qui Eges: 2: 17. dlon
gè remoti à Judæis, & procul ann
ab eor fœdere & Religione, dlibi Ju
malunt intelligere: Seros Judæos
Nepotes, & longo post tempore na
scitureos. t

V. 40.

Διεμαρτύρετο ÷ obtestabat᾽, sive
ei intimabat Christ᾽ crabat, hortaba
bat᾽, monebat, &c Cap: 8: 5. ὁ πρα
Κολιὸς, ὁ κοπρίας: obliquus, curvus,
per Metaph. pravus, seditiosus, cu
obpositᾶ ἐνθὺς ÷ rectus, sive, qui fa
cit, quod è sui officii. t

V. 41.

Προσετέθησαν, Hoc Verb᾽ sæpiùs, qu
se alicui adjungunt, ejusq; partes
sequunt᾽, exempla passim & obvia
sed diam de iis, qui adscribunt᾽ ab
cui Collegio vel Societᾶi; ut apud
Plutarchum Προσήκεσθαι τοῖς ἀθηναίοις
adsciti Athenienſibus. t

V. 42.

τῇ Κοινωνίᾳ, Κοινωνεῖν. et participa
re alicujus rei, aliquid cum aliquo

commun
ut ad Gal: 6:
Colloquia
alii vero:
Cum iis in
one disc
τῇ κλάσει τ
Fr Lf: Valg
um Sacr
κτήματα St
immobilia
ὑπάρξεις
cum bona
κτήμα M
κατ᾽ οἶκον St
ἡμέραν ÷
aut quibus
γενεὰς et
malignus
χάριν Habe
erant Gra
pro 5. l. c

commune habere, et Cum aliquo Colloqui
ut ad Gal: 6:6. Quidam Et intelligent
Colloquia et Commercia Cum Apl̃is,
alii vero: Communio bonor̃, quam
Cum iis instituerit, de qua Communi-
one disertius agit̃ V. 44.

Ἐν κλάσει &c. Celebrandis Conviviis,
Sc. Ap̃: Vulgaris mensa? an Convivi-
um Sac̃? sive S. Cena intelligat̃?

V. 46.

κ' ὑπάρξεις Sc. Possessiones, sive bona
immobilia velut agri et domus,
σκεύεσι vero Sc. Lexellet, et reli-
qua bona mobilia, Confer Sc. Voce
κτήμα Matth: 19:22. Marc: 10:22.

V. 46.

κατ' οἶκον Sc. distributive; sicut κατ'
ἡμέραν &c. per sive Circa domos,
aut: quibuscunq; in domib.

ἀφελότης est Simplicitas, sive ani-
genuus et candidus, Cui opponit̃r
malignus et fraudulentus.

V. 47.

Χάριν Habebant favor &c. Gratiã valebant,
erant gratiosi apud tot Populum, ex-
sic 5. l. e Charitab, amor.

Caput.

Crises Adfecta.

Capitu 3tio

V. 1.

ἐπὶ τὸ αὐτὸ ÷ eodem tempore sic 2 Sam. 2: 3. Ocol. aut Cap. 3tio Crasis ponit pro: ἐοῦ in 1 Loc.

ἐπὶ τὴν αὔριον ÷ ad vel sub sol Cum sic ἐπὶ de tempore sape adhibet à Cic, Nona aut hora respondet 3tiæ meridianæ, tres enim erant sacrificiorum solemni Creationi destinata: 3tia ista est Ina vide Dan: 6: 10.

V. 2.

εὔκαιρον ÷ Ocium, Gelegenheit εὐκαίου ἢ ab εὖ καὶ ÷ tempus, Et! ppriè non tempestivum, maturè, sde! Gram: formosum, pulcrè.

ἐλεημοσύνην. Hæc vox ō ἡ notat misericordiam, sde stipem, quæ ex misericordia datè, nec ἡ apud Hebræos accipitè, sde aliter ὡς apud Procopium apud Dion: Laert. Lib 2: Cap. 3. 6

V. 4.

βλεφαρον ἐις ἠρέδ. Est formula, qua ὁ ἠ vult petchs, ut oculos in se convertat Mendicus, sde sibi Consilat à se auxilium speret, sic fere apd Terent: m vide.

V. 5

v. 5.

ΕΠΕΙΚΕΥ ἀυτοῖς Sappl. ωφθαλμοῖς, vbi
gratis ὁ Hr scat oculos, sed mentem in-
tendere.

v. 7.

Βάβεις vs. Est Fig. ἐν διὰ δυοῖν v. 7. d. Con-
firmati sc malleoli pedum ejus. Basis
propriè notat pedis planum, sæpè
sæpè in ponitur pro toto pede, ut apd
Sophoclem in Philocte: ὃς ἔχων βάσιν
ποδὸς habens pedem, sive: pede Captus e.
βάσις est malleolus a βαίνω malleus,
a similitudine enim mallei sic dicta ossa.

v. 11.

Κρατοῦντος Cum teneret pedem firmitè
ei adhæreret, nec eum dimitteret, sic κρα-
τεῖν Luc: 4: 42. Latini sæpè tenere
dicunt, pro: aliquem amplecti, et in ample-
xibus ejus hærere, ut apd Ovid Metam.
l. 4. v. 142. Fratantē Archivi Vipsq;
tenent avidisq; amplexibus hærent.

v. 12.

ΑΤΕΝΙΖΕΤΕ vi nobis mentem et oculos figitis
nos intuemini. ΑΤΕΝΙΖΩ proprie est: inten-
do, valde adtendo, Compositum κατανίζω

Criſis Adjecta.

Τὸ περιπατεῖν ἄνθρ., Subaudi: τὸ πρᾶγμα ÷ quaſi fecerimus rem ſanè ambulatibus ejus, ſive! at is ambularet ſic Cap: 27: 1.

v. 43.

Τ Παῖδα ἄνιε ÷ filium Suum, Παῖς ſpecie eſt parvulus, hinc blandimenti Cæa notat apd Græcos vel filium vel viam ſervum, ut a Cat. alios hoc ſuo vocant puer.

Παραδώκατε. Εκδιδωμι vel Παραδιδωμι, eſt aliquem tradere hoſtib ad arbitrium vel pœnam

Ηρνησάσθε ÷ negaviſtis ÷ cum aſtis aut, mitigra quaſi foret abſitu Εἰ δεναι ÷ negaviſtis eum agnoſcere pro veſtro Dno et Rege, ſimpliciter ut N.T. ponit pro ejurare aliquem et abjicere, ſic Cap: 7: 35.

Κατα πρόσωπον Πιλάτε ÷ in præſentia Pilati, Græcis hæc occurrit ſæpe apd Polyb. ſæpe

Απολύειν ÷ Cum judicaret illum ad mittendum ſive abſolvendum a Crimine et intentato N.T. Græci habent

Genun
finitivo
ſtant
ſici Ver
Ellypſi
nitivo

Χαρίζομαι
in Græ
aliquem
cem Lat
noſcere
ut ad
Vel alig
nare

Αρχηγός
Αρχηγό
jus rei
penes
Polyb.
nandi

Πιστε

Gerundia itaq loco obtinent Infinitivo Sic Cap: 15 v. 24. Quidam putant in his Constructionib Subaudiri Verb Esse ÷ oportere, ut hæc Ellypsi Græca opus, quia aliàs Infinitivo utendū pro Gerundio

v. 14.

Χαρίζομαι Gratia ÷ donari vobis ÷ in Græcam vestr similitudinem aliquem alicui apud Græc. et Lat. scribere, Notat enim velignoscere alicui in gratiam alicujus, ut ad Phil: v. 22. et Liv. l. 13. Cap. 2. Vel aliquem in gratiam alicujus donare ut Act: 25: 11. et 16.

v. 15.

Ἀρχηγὸν &c ÷ Eadem et auctor Vitæ Ἀρχηγὸς est auctor et princeps alicujus rei, qui vel alijs producit, vel penes quem tota res sita est, sic apud Polyb. l. 2. Cap. 70. Et sic. apud Menandr Nos δὲ πολλῶν κακῶν Ἀρχηγοὶ

v. 16.

Τῇ πίστει &c ÷ fidei in Nomen ejus. Benit

Variæ Lectiones.

Genitivus S. l. objectum notat, et sibi respē. Nomen aut alterius ponitur pro ipsa persona, sic Nomen Romanum pro ipsi Romani apud Flor.

Ὁλοκληρίαν] plenam sanitatem, sic Hob: 1: 7. C. 2. 17.

Νῦν, hic habet vim hortandi; sic Caps: 7: 37. C. 12. 19.

Ἐξαλειφθῆναι, proprie dr: delere quod scriptū est, de Consonare, metaphora sumpta à Creditoribus, qui debita debitis suis expungunt, et ita remittunt et oblivioni dant, sic Colosss: 2: 14.

Ἀνάψυξις] tempus salutis promissæ Isa Jeh 28. 12. ἀνάψυξις proprie est refrigeratio, solent enim Calamitates et mala, quæ ferimus, ejusmodi Comparatione, ut contra libertatem ab his malis refrigerationi, sic Mat: 9: 1. Exod: 8: 15.

Actorum Apostolicorum &c. à Dno perpetuum Hebraicum.

v. 21.

Ὃν δεῖ &c. quem oportet Caeli à Calo, sive qui in Cœlo debet habitare. Est loquutio Lat. & Gr. usitata, quâ Loca significare & accipere solent, quando in ea intrant vel exeunt, sic Herodotus L. 1. Cap. 12. Liv: L. Cap. 40. Lutherani ne humanaciss. conclusabit Cœlo, sic hunc Locum vertent: qui Cœlum debet occupare, & adferunt Locum ex Euripide in Alcesti v. 817. ubi servus ad Herculem: ἐκ ἡδίης ἐν δεσμῷ δεῖ σε θῆται δορός: si veristi opportune has edes occupat, sed ex S. l. nil aliud probatur, quàm eum, qui domum alicujus intrat ut eam habitet &c. sic: δεῖ θῆται δορός

ἀποκαταστάσεως πάντων: restitutionis omnium, ἀποκαταστάσεις sic Graecis quietis & tranquillitas publica & pax bella & turbas restituentia exempla ex Polybio adfert Rogerius, Hanc! Veterib. diam Philosophis, vel Mythologis Magna fuit Conversio Cœlorum sus ex eor opinione est restituendus in statum pristinum & faciem qualis primi

Ripes Adjecta

Principio erat ὁ λόγος &c.
In Ipsis felicitas similiter, q. erit futura post Resurrectionem ita ut, qualis sic restituit vita, qualis erat antequam mors intraret mundum.

Ἀπ ἀρχῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ÷ ab initio mundi. dicor ab quando sit tota mundi fabrica, ut mihi sumo sit sua ætas, sic ætas tribuitur mundo. &c

v. 22.

Ἀναστήσει κύριος ÷ faciet nascendos, pro sensu Verbum hoc sæpe usurpant Ipsi, sic infra v. 26.

Ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ÷ ex vestro genere vel posteritate, nam fratres aliquando sit Consanguinei, vel progeniei

v. 24.

Πάντες δὲ οἱ ÷ qui omnes viam pro[fe]cti, sic sumitur Kj; Cum part. ἐ. sit alia vox interponitur ut Luc: 10: 8. 2 Tim: 3: 12.

v. 25.

Υἱοὶ τῶν προφητῶν ÷ vos estis filii pr[ophe]tarum ÷ qui progeniem promiserunt ad vos pertinent. Eodem fere sensu dicuntur Filii Regis ÷ ad quos Regnum pertinet, sic alibi dicuntur filii Inferni ÷ qui sunt Regni obnoxii, apud Græcos Catechumeni, παιδεία

Actus Apostolicus Cap. 3tium.

ἰατρὸς ÷ filii medicos sc. ipsi medi-
cum σπερμολόγος, σπερμα per metony-
miam est tota posteritas et semen ex
filiis est, quo sensu Sebet sc. semen Evæ
et Sicuerum intelligi existum, quia est in
sing. σπερμα. auctor ē Paulus ad Gal:
3. et Petrus Seq. V. per Semen Abraha-
mi intelligit Cuerum existum.

V. 26.

ἐν τῷ ἀποστρέφειν, Verbum ἀποστρέ-
φω sumitur vel neutraliter et sibi
telligit ἐμαυτὸν, vel transitive, ita
alii vertunt S. I. avertat se unusquis
vel avertat Jesus, quod est probabi-
lius, sic Rom: 6: 26.

Actum 4tum.

V. 1.

ἐπέστησαν ÷ subito adorti sunt eos sic
Cap: 6: 11. et V. 2.

διαπονούμενοι ÷ valde dolentes, ægre
ferentes, proprie est: laborantes, a
labor Græc. et Lat. sæpe ē molestia.
Verb πονεῖσθαι pro: dolere, vi am
occurrit apud Homer. sic auget.

V.

Cribes Adjecta.

V. 8.

Πρεσβύτεροι ÷ Senatores, Proceres, qui vocantur majores natu, Q per Metaph. qui Consiliis suis regunt Remp. quos hinc Lat. Senatores appellant.

V. 9.

Ἀνακρίνομεν, ἀνακρίνειν Scat: Judicio aliquem severè & accuratè interrogare, sic Cap: 23: 14. & sic diam apud

Ἐπιείκεια ἀνθρώπων ÷ de beneficio agrat Collato, Benit. sic ites objecta

Ps. ut Cap. 3: 16.

Ἐν Χριστῷ ÷ per quem; ut V. 2 do.

V. 11.

Ἐξουθενεῖν, est verb Familiare Sfcrib, nam apud Profanos occurrit, Sca aut: aliquem Contemnere, nihili fa re & insuper Contumelia & injuria afficere, 3. l. aut ubi de lapide ejecto: reprobare, ut inutilem abjicere.

Εἰς κεφαλὴν γωνίας, NB. sive Hebraismus pro: γενόμενος κεφαλὴ γωνίας, caput aut translatitium alicujus rei, vel Gramm. e in re. ital. Caput anguli est unde angulus ducit initium vel a quo angulus nititr, Angulus autem Sfcribitur Conjunctis, XS & S

Actus Apostolicus Cap. VIII.

St. quia per eum suo populi ÷ Gentes
e studi Coaluerunt in eum & sistun.

V. 12.

Ὑπὸ τ̃ ὄρους ÷ in Cato. orbe, ut Luc: 13: 14.
Τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, Prof. ἐν
addit ex Hebraismo.

V. 13.

Ἰδιῶται ÷ illiterati, indocti, Litte
ris 3. l. o scant ipsa elementa, et apd
Suet: in Nerone Cap. 10. Literas
nescire St, qui legere vel scribere
o potl, & tota Erudito postea Li-
teras St, sic apd Nepot Cato jam
Senex St Graecas Literas ÷ Hest. An-
tiquitates dicitur; Sic etiam 3. l. Apli
St illiterati, ὃ & ceu antea Versa-
ti in Sacris et doctrinis Judaor.
Sicuti ipsi St Laici plebei et insab-
ponentes Magistratib, & qa plebei ple-
rq St rudes, ideo vulgo St illitera-
tus, imperitus &c. sic 1 Cor: 14: 16.
& sic apd Gellium L. 1. C. 2 Idiotae ob-
ponunt Philosophis

Ἐν ᾧ ἐν ᾧ &c ÷ quod Jesum esset se-
cuti, St Cap. 14: 4. St enim ei cum
aliquo, qui cum alijs facit, ejus
partes sequitur &c. Plorrò! 3. Laicos saepe

Crisis subjecta.

Sgre ati Imperfecto pro Plusqmpfecto, sic Matt: 23.

v. 16.

Τυφλοὶ ὁδηγοὶ ÷ Miraculum manifestum Cui Contradicit Prott. C

v. 17.

Ἐπὶ πλεῖον ÷ major in modo.

Διαγενηται ÷ disperget, Serpat, hoc Verbum proprie adhibetur de ulcere, vel Cancro, qui vicinam Carnem inficit et secat, sic 2 Tim: 2: 17. Talia aut hoc Contagioso solent Comparari Doctrina vel error perniciosus.

Ἀπειλῇ σε ÷ Severissimè interminemur Hanc Graecam loquutionem imitantes Latini, sic Exercitus se obsidione occisus apud Just. L. 2. C

v. 18.

Παρήγγειλαν ÷ mandarunt, pro apud Latinos viam Sternere: Sequenti sic Act: 23. 22.

v. 19.

Δικαίου ἐνώπιον σου ÷ an justum Coram Deo. sive! An duos tantum Judex justum agnosceret. Bene Pleonasmus, sufficiebat enim dixisse: justum e.

v. 21.

Μηδενὸς &c. nūl inventientes. ὑστερουντες. Nemen 3. l. positū pro substantivo. τοῦ Θεοῦ. positū pro Θεοῦ per pleonasmum pro quodcunq; Graci dicam τοῦ θεοῦ.

v. 23.

Προσωπον τὸ ἰδιον. et Lat. dr. ad suos, intelligo domesticos vel familiares vel ejusdem Sectæ homines, sic ὁ ἰδιος eidem apud alios Græcos dr. Confer Act: 24: 23. et ibi Ravelius, sic τὸ ἰδιον, est sedes Cujusq; vel patria Job: 1: 11.

v. 25.

Ἐφυσάξαν, Verbū hoc proprie dr de equis qui hinniunt & frendunt mordent et obsequium detrectant, hinc transfertur ad designand Contumaciam hominum qui insurgunt Contra eos, quibus debebant parere.

Ἐπιγνῶναι τὸν καιρὸν. per Ellipsin intelligunt hi Græci: Gentes Idola colentes, per καιρὸν aut, vel diem per κάθε designant Judæos, Israelitas, sive Israelitarum Scribas, sic mox v. 27. et Jobig Cap: 12: 8. Cui discrimen est &c

(κλῆσις) πρόσκλησις.

ὁ ἔλαος ἐρρίζωται πατὴρ ὑποτυπὴ
disciplina ἐν μορίῃ excultum,
ἔμφυτος contra.

ἐπιμελέομαι ἀνέσις ἡ Medicina sive ima
ginari se res vanas.

Κ. 26.

παρεβοήθησαν ἡ auxilio adfuerunt, ap
tulati sc, hoc verbo enim sc de illis
qui adstant alteri ad mutuum au
xilium unde παραβοήθεια sc au
xiliatores.

βασιλεὺς ὁ ἡ τὸ abundat, Bas
λεὺς aut ὁ sc ὁ ἡ Reges ita dict
sc e Reguli e Praefides Provinciae

συνεβούλευσε ἡ Suas vires Con
junxerunt et Consilia. Sic enim
N. hoc usurpant Graeci.

Κ. 28.

ἡ χεὶρ θεοῦ χεὶρ est δύναμις sive
potentia ut Luc: 1: 24. apud Le
gem in Agace κ. 130. e alib
apud Lat. eod. Θεοῦ ἡ est Consilium
quia aut Consilium optimè decer
nit ὁ potentia, Capi hoc passim
per Hebr. ἐν δία δυοιν, ἡ Quasi

ἀδελεύθη ὁ
talis Ter
tia divin
res κλῆσ

Lugeny efficax tuum Consilium ante
tea decrevit, & per tua potentiam
ea executus.

V. 29.

Τὰ νῦν est particula Optandi, solent
aut Regi viam Adverbiis adserere ar-
ticulum, vel Sing. vel plur. nti id per
ellypsin, nam integra loquutio foret
κατὰ Τὰ νῦν ἀπειλὰ vel ἔντολὰ
, sic Cap: 24: 25. &

Καὶ δὸς ÷ respice ad eorminas Sc. aver-
tendas. respicere δὸς vel! Cum ais be-
nevolo laboranti succurrimus, vel
iam Cum ferociam alicujus retun-
dimus vel eum punimus! exempla ex-
stant freq. in Sctis.

V. 30.

Ἰὰν χεῖρα σου ÷ ut extendas potentiam tuam,
nam χεὶρ Sæpe vi rursus e potta ut V. 28.

V. 31.

Ἐσαλεύθη ὁ τόπος ÷ Concussus est locus
tabis terræ motus Signum erat Spon
tis Divinæ e Scabat: magnam sonc
τοῦ κατασσόντος vide e Heb: 12: 26.

V. 32.

Crises adjecta.

v. 32.

Ἡ ψυχὴ μιᾶ ἐντεῦθεν ἐστὶ συμ-
πα φιλία, qui enim mutuo se
ita amant ut idem velint nolint
vnus sit una aa, una mens, Sic Ve-
teres dicebant: Duo amici sunt u-
na aa. Plura exempla adfert
Elsner et Primus ad §. 1.

v. 33.

Μεγάλη δυνάμει δὲ. Per δύναμιν
§. 1. alii intelligunt miracula,
quib Concives suas solebant Co
firmare Apli; sic sumitur hæc
vox Cap: 6: 8. Luc: 5: 17. et alibi. At
verò per δύναμιν §. 1. intelligun
efficatiam Sermonis et oratio
roburq; argtat, sic 11 accipitur
1 Cor: 2: 4. ad Colos: 1: 29. Sic et
pro Proœmio δυνάμεις dicit
Quian. V. H. L. 3. Cap. 1. Et sic Or
tor potens apud Lat. idem ei ac
disertus. sortitur et Miracul
et Eloquentia simul §. 1. Scanti
Χάριν τε μεγάλην. 113. Laudam Loc
plicant de donis
tiosè effusis, ut 1 Cor: 10: 15.

Actis Apl̃icis Cap. IV tum.

Scripsius alii: magni ab eis fieri
ut Cap. 2: 47. Iam hic apd populu.

v. 34.

κτήτορες χωρίων] Possessores
Scil. χωρίων enim est villa &c.

v. 35.

παρὰ τοὺς πόδας] illud Scil. archi-
tricli et potti permiscerent, at pecu-
niam illam dispensarent, plauti e
re Communi ee judicabant, sic
Cic. pro Flacco Cap. 28. ante pedes
Scil. in foro expensum e auri pon-
do Cent. sic Pl. 8. 6. via pedi 6 alicu-
jus subjicere.

v. 36.

παράκλησις] idem qd παρά-
κλησις. Consolator, Consolatio
dict in Scris Gpuē vocatt munus
Consolandi vel docendi, quia vetus
Consolatio hauritt ex divinis pro-
missis.

Cap. 5tum

Actus Apostolorum
Cap. 5. Tom. 6

v. 2.

Ἐνοσφίσατο ÷ furabatur, si enim a verbo νοσφίζω ÷ separatim, si Græci utantur verbo de iis, qui pecuniam publicam intervertunt, vel furantur de bonis publicis sic 2 Macc. 4:32. 6

v. 3. 6

Ἐπλήρωσεν ÷ implendi vicendit incitavit eos Græcis etiam 6 Esth: 7:5. Etiam Latini sic utuntur voce: implere, Vid. Liv. l. 1. Cap. 46. & l. 5. Cap. 28.

Ψεύσασθαί σε ÷ quidam volunt hunc hoc, si cum dativo jungitur notare: mentiri, cum Græcis autem fallere, sed hoc discrimen ex indicatur ex v. 4. ubi idem verbum cum dativo, et vix pio, quod intersit: inter mentiri cui & fallere alium, nam qui mentitur fallit. Cateb! Ψεύσασθαι τῷ θεῷ ÷ mentiendo fallere deos dixit etiam Appianus de Bella

v.

v. 4.

Τί ὅτι ἔδει ἐστὶν ἐφ' σεαυτῷ προεθου? Quid fibi proposuisti? Quæ fuasisti, vel quid est elliptica locutio pro τί γέγονεν ὅτι.

v. 5.

ἐξέψυξε, Suppl. τὸ πνεῦμα vel βίον Vita enim vento comparatur, & recte consistat in motu et vehitur.

v. 6.

οἱ νεώτεροι, ministri sive famuli, qui pene e Satellitibus adparebant, ut enim Græcis e Lat. si puer vel juvenes, sic minister etiam te à minor, contra senior vel major est Dni.

συνέστειλαν. περιστέλλειν e ὑπὸ στέλλειν Græcis Lat: ornare funus, seu curare Cadaver, quæ pertinet toto, vestitus &c. Cattini Lat: Componere, Vide Horat. Ep. Lat. 9. v. 28.

ἐξενέγκαντες, Et hoc Verb e funebre, ut Latinum: efferre, Efferebant enim Cadavera simul è domo et urbe, Vide Luc: 7:12.

v. 7.

γυνὴ εἰσῆλθεν ÷ Cum uxor intraret Lg: 5.11 Scalt: Cam, sic Luc: 9:28. Vide Elsner.

v. 9.

συνεφωνήθη ÷ Consensistis Conspiratis sic Mat: 20:2. Cæt: apprime Lg: 5.V. Sed in vet: Lis

Ἀσιγὴ ἀσίγητα.

sus vocib. q̃ quib. fit Concentus, q̃ ὑπηχώ.

Οἱ πόδες τῶν ἀκροατῶν pro οἱ ἀκροατ-
τὲς, q̃ sic hic est Pleonasmus.

Ἐπὶ τῇ θύρᾳ. At fores si qui pepulerit
Cito veniet sic Gen: 4: 7. Jacob: 15: 9. 13.

Ἡ Proverbialis loquutio.

v. 13.

Οἱ λοιποὶ, οἱ λοιποὶ sæpè sic Vulgus,
Plebs, multitudo, Populus, ita sic distinguunt
à λάος = Populo, ut intelligi debent, ejusmodi, qui insignioribus eran
Nec tm vere Credebant, Deũ simulabant
se Ecla favere

Κολλᾶσθαι ἑαυτοῖς = adjungere se ipsis
Societti Cum ipsis inire, et participare
fieri Ecla, sic à Κολλὰ = Gluten, ut
ita accipiemus Conjungendum amicitiq vel Fœderis Scat Lat. ut sic loquentes: agglutinare vel adglutinare.

v. 15.

Κλινῶν ex Κλίνη Scat Lectum, in quo recubant divites. Κράβαττος alibi Grabbatus, Camillorum lecti, in quib. Cubabant pueri, unde illud: Illum ora levat Lemvili demissa Grabbato.

Καὶ = saltem Sic apud Aristoph. in Plut. si v

Actus Apostolicus capitu

Si visum fuerit Deo per voluntatem ejus venire ad vos. Gallice. v. 17.

ἀναδαθῆναι per abundantiam assibe-
re. Hoc loco apud Hebraeos.
πλεονάζω: Est vox media, sumitur
in bonam ac malam partem pro vita
instituto quod quis eligit, sic Cic. in Cat.
Paradoxis. Cato est in ea haeresi,
Sententia. Latini Sectam vocant, de
qua cum illis, qui ab orthodoxa Ecclesia recedunt.
ἐπιβάθητι ἐπὶ τὴν θάλασσαν, insidebant ita
sic impleri pro incendi, v. 3.

v. 20.

ἐξαίφνης, vox hoc loco abundat, et sit ali-
quando, vel ea respicitur ad mod, quo so-
lent stare soldati, sic v. 25. stant
et locant in templo. Sic Verb. stare, dia
ad aliud referri, at Stoici eos dio imperter-
rito debere munus suum exequi, sic 1 Cor.
16: 13. stare in fide.
τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τῆς νεὼς sic Hypallage, pro:
τὰ ξύλα τῆς νεὼς τὰ ἐπὶ τῆς νεὼς sic Act: 16:
26. ἐξαίφνης, Vel vox ἐξαίφνης per
emphasin addita ad scandendum illam

Acta Apostolorum

villam vitæ salute quamvis omnia cibus quamvis vox constaxim notat.

v. 21.

ἡμέραι ἱ ορτὴ ἡ ἀζύμων ÷ sub diu cubo ÷ mane, ὀψ
ἡ ορτὴ κατὰ Græcis dr: tempus aurora
vesperum, ss si ita simpliciter to-
nitru ἡ μέρα dr aurora vel situ clarum
dr ab ὄρθρος ÷ orior, ἡ. d. ortus solis sive
lucis.

ἐν τῷ ἱερῷ διδν ÷ senatu sive Presbyterium
ἡ. d. aut idem e synedrium ἱερὸν βουλή
Constat enim synedrium ἐκ ἱερέων
sive Senatorii.

v. 22.

ὑπηρέτης ÷ ministri Scriptores. dr
ἐξῆλθεν ÷ remi, ss de navis mi-
sisti accipiti.

v. 26.

ὁ στρατηγὸς scilicet ἱερὸν ἱερὸς intelligit
enim Templi Levitas qui Custodiam
agebant Templi, Confer Cap. 4: 1.

ἀρχιερεὺς hic dr Principem Sacer-
dotum familiæ, Pontifex enim hic
ἱερεὺς, ut ex 7. vi N. T. ita dr, apud
Lat. 77 e vestigium hujus.

v. 28.

ἐπαγγεῖλαι ÷ vetis nos facere reos

casus, sive accessus nos quod illata Cyd
fecerimus, Aliud est apud Lat. ponitur pro
Cede vel Liv. L. 2. Cap. 13. Sic apud Eccri-
psidem sanguinem facere est: occidere.
Endeigu est tuum facere, Crimen inspin-
gere, dicam impingere &c.

Προσθῆναι τῷ τόπῳ τούτῳ, Pronomen τούτῳ jam
additu ad sanctu Locum, jam ad Contem-
plum ut h.l. Sanctu, sic hoc eod. versu:
De secretis in templo hoc templo jam
ita dictum.

N. 30.

Κρεμάσαντες ÷ affigentes seu Cruci-
Verbum hoc e Lat. pendere ord. sumtu ad
hibitu, pro Cruci suffigunt.

N. 31.

Ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ÷ Ἀρχηγὸν σωτη-
ρίας ut ad Hebr: 11:10. Ἀρχηγὸς ἐν δ.τ.
σωτ. ÷ qua salutis vocis tres una signi-
ficatt. &c.

N. 32.

Ὑψωσεν δεξιᾷ αὐτοῦ ÷ καὶ vel, ipsum ad
pectorem vel faciem suam scat.

N. 33.

Διεπρίοντο ÷ ira vel dolore et indigna-
tione fundebantur, sive remordebantur, ad

Crites Adjectæ.

quidem verb rumpi hoc sensu usurpat
Virg. Eclog. 7. Rumpantur et ilia Codro.
& plautus: Cor meum e cerebro findi
& rumpi, stius loquitur mentio.
dixi usq; eò spretæ scat: Terræ desecto,
hinc transfectus ad aliud qui ira an-
gitti, sic Festus. in Rumis v. 54.
Confer Cap. 7. v. 54.

v. 34.

Τιμιος Πανυ ἐστὶ θεὸς ἀνθρωπῳ magna indi-
gnatio apud populum. Τιμιος ἐστὶ
Ἀγιος, Βδελυκτὸς ἐστὶ θεῷ, sic Hesiodus
sic Homerus Τιμιος πάσι ἀοιδοῖς
„ norati.
Ἐξω ποιησάι ἐξοδους facere vel dare
ποιειν pro δοῦναι ut Jos. 16. 2. sic
Terentius: hoc te fac, pro: huc accede
& Apuleius: intra se: facit.

v. 35.

Ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπου ἐστὶ Ἀγ
pallage pro: Cavete vobis ne de-
quis faciat, sitis de istis homini-
Προσέχειν ἐπὶ τινὶ sicut Pacuvius
Lucianus: Τὰ ὁμοια ἐπραξεν ἐπ
ἀνθρωπῳ similia fecit illis.

v. 36.

Θεὸς ἀδ. Josep. Antiq. L. 20. Cap. 5. de

Ὀευδάν hunc memorat, e ait: hunc
se: Progetam jactasse e seditiosum-
visse. B vel sectore vel mendacio ad
refert semen ad tempora Claudii im-
perat scis.

Εἰνδι Τινὰ ἑαυτόν ÷ se jactare may-
rem vir, ei opponit: ad nihilum
redigi, sic ad Gal: 6. 3. Si quis de,
sic Aristoph. in Equit. δοκεῖ ἐγώ,
sic Terentius et Comici: nullus sum,
Contra, Cicero in Epist. ad Atticum ait:
fac me velis et alium.

Διεδ Διῳδεν ÷ διεσκορπίσθησαν ÷ eversi
et dissipati sc. v. 37.

Ἰησοῦς ÷ Cum Cyrenius est
missus in Syriam, ut censeret facul-
tates Judæor, ibi Scribit Imperator,
cui se obsequi Judæos quidem ne-
gabat oportere Judæos tributum
pendere Ros. Hist. Let Josef. L. 18. Antiq
Cap. 1. v. 39.

Θεόμαχοι ÷ Cum deo pugnantes, sive
Dei adversarii. Etiam qui bona et
recta faciunt adversatur, ut Cum deo
pug

Cruces Adjectæ

pagnatæ in 26 Jusculantes

v. 21.

Καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὸν ἐπιγραφὴν γεγραμμένην· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος ἦν. Et imposuerunt super eum causam ipsius scriptam: Rex Judæorum hic erat. Matth. 27. 37. Et posuerunt desuper caput ejus causam ipsius scriptam, quæ erat: Hic est Jesus Rex Judæorum. Luc. 23. 38. Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris Græcis et Latinis et Hebraicis: Hic est Rex Judæorum. Joh. 19. 20. Titulum autem scripsit et Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus Rex Judæorum. Joh. 19. 19.

Ἰουδαῖοι, per hos quidam intelligunt Judæos per cæteras gentes dispersos, qui Hebraicè nesciebant, sacras Codices legebant. L. Pisca. Alii putant Hellenistas a dictos, qui peculiari Lingua utentes, quæ Hellenistica dicebatur, b Lingua illa, quæ nec Græca erat nec Hebr. mera c figmenta. Nec alii per Hellenistas intelligentes, quam plerique. Ἑλληνιστὶ. Ἑλληνιστὶ proprie scat Græcos vocare, vel Hellenistas et Hellenes viam iisdem fr; at Joh. 12. 20. Græci aut sive Hellenes in N. T. ces st. Ethnici, et postea per Hellenistas s. Ethnici intelligentes Ethnici, qui suscepere[nt] sacra Judaica Confer Cap. 9. 29.

Πάρε

Προσεχωμεν τω ÷ o percipe Curabant
propere scat: vitet videnda alijm ſteire,
o Curare.

Εν τη Διακονια, ſupple τραπεζαις
ek v. 2. Hinc illi Ministri qui vi-
pauper Curant Simpliciter ita dt.

v. 2.

Ουκ αρεσον εστι ÷ ουκ αρεσει ÷ o placet no-
bis, placere aut id dt quod decrevimus
facere, sic v. 5. o alibi, sic Lat. dt:
placere Senatui ÷ qd Senatus decernit
vide Liv: L. 41. Cap. 21.

v. 3.

Μαρτυρουμενον ÷ qui bono Sent. testi-
monium, laudantr. Μαρτυρειν est tape
laudare; sic Cap. 10: 20. 1 Tim: 5: 7. etc
Επι τη χρεια ταυτη etc ÷ quos Officiamus huic
negotio. Χρεια v. 11. o e usus, dt Cura
officium etc et alibi ## et Opos. Επι-
stasimi dt Offectui.

v. 6.

Τας χειρας, Apti ocantes imposuerunt
illis manus, NB: Hic ritus e antiqui-
simus, qo aliqus meneri alicui Con-
secratr et inaugurarr, sic Moses Josuae

Clisis Adjecta.

imponebat manus Num: 17. 28. b.
Ritus hic hinc fluxit, ꝺ cui fauste &c.
mus manus etiam ei imponimus, ut
eo ipso quasi in re ipsa Conferamus
ꝺus verbis &c. amus, sic Jacob fecit
Gen: 48. c

v. 7.

Ὅτι δοκεῖ τινὶ ἔχειν, Quidam sic intelligunt
tant rasch e subjectos ex facere &
tit. sic Elsner ad Matt: 12: v. 3.
Bös. p. 5. multi h. l. facere solent pro intel
ligunt, ut v. Leg

v. 9.

Λίβερτίνων, quidam Ed. volunt e no
men gentis, alii putant: fuisse e Colonia quadam Romana
in Iudam Libertini generis & hoc fa
cilius sibi; quales Libertini memo
rantur a Livio Lib. 43. Cap. 3.

v. 10.

Τῇ δοξῇ &c. δοξῇ Sept. intelligen
tiam seu divinam, πνεῦμα est divi
nius, quam ei labat Sp. S.

v. 11.

Ὑπέβαλον ἄνδρας subministrarunt, subor
narunt falsos Testes. ὑπο subsignificant

Actus Apostolicus (Cap. 6 & 7.)

scant sabsum pro vero substituit.

Βλάσφημα, blasphemia si quicquid lædit famam alterius, si in Deum si in pietatem quæ Deus lædit.

v. 12.

συνήλθαν de Cum bendexerunt eum et viabduxerunt sic Cap: 19: 29. Luc: 8: 29.

v. 13.

κατά τε τόπου ἁγίου] Contra templum sic mox v. 14. et Cap. 21: 28.

v. 14.

ἀλλὰ] ritus Sacros, qui moses viam vocant ab aliis, sic Ovid. Metam: l. 5. Moribus nostri Cur sacra frequentes?

v. 15.

ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου] faciem subgor imaginem Cœlestem, qui terrestrem et simul Creabat in eis, qui eum intuebantur.

Caput VII.

v. 1.

εἰ οὕτως de] an hæc ita sint] an hæc ita sint. MS: omittit reciprocum. particula οὕτως abundat; saepe in interrogationibus.

v. 2.

322. Cr. Acta.

v. 2.

Ἀνδρες ἀδελφοι, Fratres et Coniuges
et πατερες et seniores ut Act. 22:1

v. 3.

Ἐκ τηδε ex hac, sic Lat. et Necessitudines pro necessariis. Materia pro exercitio.

v. 5.

δε βεβα πο δος: Ne vestigium quidem pedis: ne tantillum sive nil, sic Jer: 8: 2. et Cicero in Philippicis: de stigium quo in primam et labeo.

Και επηγγειλατο Ms: Kj 3. l. promit pro Kj πεφ ut Jos: 11: 32. et alibi.

v. 6.

Παροικον, παροικια proprie et qui in Regione peregrina domicilium fixum ponunt, qui vulgo inquilini dicuntur, quasdicas in olim, sine παροικοι et ξενοι Conjungentur Eph. 2: 19.

v. 7.

Κρινω ἐγω: ego premiam, sic passim mox Hebræo, et κριμα pro pœna, sic Job: 3: 17.

v. 8.

Διαθηκην περιτομης: fœdus Circum-
cisionis

cisionis, vb: et sic Hypallage pro: Circumcisionem fedens &c.

Πατριάρχαις ÷ Capita Tribuum, patria sic & Tribum. V. 9.

Ὑπὸ ὀφθαλμοὺς ÷ videntes, ὑπόπτου est vox media & semith vel pro: emulationi vitiatæ alicujus, vel pro: obtrectationi odiose vide Cap: 5: 17.

V. 10.

Ἐκ κατέβησαν, vb. Ἐκ 3. l. Scat: qui, sic alibi:

V. 11.

Λοιμὸς ÷ alimoniam, Cib, Segregui- dem λοιμὸς notat gramen. & λοιμὸς ἐπὶ τοῦ sit de precede, qua gramine pa- scitur, in occursu viam de alijs Sex bis Saltibus & Segregibus, sic Matt: 13: 16.

V. 13.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ÷ altera vice, vb: debet 3. l. subaudiri χρόνῳ ut vulgo putatur sed πράγματι, est enim Neutrius Gnis, & eodem Sensu sicimus: κατὰ τὸν δευτερον, vel simpl. ut τὸ δεύτερον

V. 14.

Ἐν ψυχαῖς, 3. l. ἐν est ὄν. aa vero persona.

V. 15

v. 15.

κατέβη ÷ descendit, TB: Vulgo quis descendere queat et Meditedraneis ad maritima, aut à Ytalia in meridiem it, qui Ytalio altior certe nobis è γῆ Polus antarcticus, et Ægiptus australior; γῆ Palæstinæ, Mari propior erat ea pars quæ γῆ; unde veniebat Jacob, descendere videtur 5.1. adhiberi, quia montosa Regio erat Chanaea ptus sub interior & Campestris

v. 16.

ἀνέβησαν TB. apud Mosen legimus sic eos emisse hoc sepulchrum ab Emmore, i Abraham ponit pro filio, a 1 Reg: 12: 16. David ponit pro R habeamo nepote suo, & 1 Reg: 15 & Rebecca ponit pro filio Ἔμμωρ ἀφ Συχέμ, vulgo sic Græci audiunt filium, & hic loci subau ἀφ pater, quia Emmor fuit sic mi pater; sic apud Plinium V. H. Luc: 24: 10. Maria Jacobi & Jaco matet; ut patet ex Marci: 15: 40

v. 18.

ὃν ἐκ κῆ δεῖ ÷ qui à Domabat, sic ex

ō novi vos ÷ odi vos.

V. 19.

Κατακοιβάμενος ÷ dolis & artib. utebatr
ad extinguendum genus ni. Sic usurpatr
hoc verb. Exod: 1: 10. Judic: 5: 9. Sic etiam
Lucianus in Dialogo Promethei & Jovis
Κατακοπίσεσθαι Jtidē dr pro: Calide
vel dolose cum aliquo agere. Et Eoq; ob
sumitr pro Callido & versuto hoc apd
Sophoclem & Euripidem.

τῶ ποιεῖν ἐκθετα. finit. Jg regitr à voce
κελεύω vel ἔνεκα Jg subauditr, sumtis
est Constructio 1 Reg: 17: 20. ἐκθετα ποι-
ειν ÷ exponitos facere infantes idem
est, qd: exponere, qd dr Cum infans fo-
ras effertr, & foris in Cib exponitur.
εἰς τὸ μη δε ÷ ne in vita Conservarentr,
sic Luc: 17: 33. ἀπολυειν & ζωογονειν
sibi invicem obponuntr

V. 20.

Θεῖον τῶ θεῶ ÷ erat Gral hebraismus, Vox
τῶ θεῶ hoc loco addita ad excellentiam no-
tandi, q.d. sic pulcher erat, ut & Deus eum
amaret, sic Lat. dr: Puer, qm sibi gratr
apd ferent. vide. ÷ puer delectissimus

V. 21.

ἐν ᾧ καιρῶ τοῦτον, NB: Verb hoc est ambigue
dictum enim: vel occidere, vel in vita servare

Actus Apostolor.

e educare, sicut Lat. tollere, sic Terent. quicquid secrevernt tollere ÷ o patrim. tertire, sic apud Suet. Pneas ab Anchisa liste Patr ÷ in humeros accepit, Contra Seneca de Neronem Sustulisse Matr ÷ occidisse.

v. 22.

Λόγον δοφίᾳ ÷ oi doctrina e eruditissimi Egyptior. sic Logoi de Eruditi. Eruditio vero veteri Egyptiorum valde celebratur.

Δυνατὸς ὢν ÷ promtus verbis, eloquens & peritus res agendas, Confer Luc: 21. 19. Obponi potest, q. d. Moses se fuisse impeditioris linguæ, & distinguenda a pronunciatio a facultate verbis utendi.

v. 23.

Ἀνέβη &c. Sc. dialogismos ÷ Cogitatio, q. vox excrescit Luc: 24: 38. Sic Liv. l. 36. n. 20. Animi subiit Cogitatio.

v. 24.

Ἀμύνατο ÷ defendit illum, ἀμ. frequenter hoc e apud Græcos, quando vis ab aliquo repellitur, & injuria ab eo arcetur, sic apud Suet. in Claudio, adfectatur v. Homericus qui hac spectat

E ii

ἐποίησεν vindicavit eum injuriâ adfecta.

V. 26.

εἶπον αὐτοῖς ÷ venit ad eos, hic contestati sui et similia verba pro venire usurpant.

μαχομένοις, NB. Hoc verbum adhibetur, a his cum armis pugnatur, sed diam cum ixa ictu et convitiis res agitur.

V. 27.

ἴ πλησίον ÷ alter, est a πλησὸς et nominativo ὁ πλησίον, et apocopatum est πλὴν proximum, D Lat. vulgo redditur per alt.

V. 29.

ἐν τῷ λόγῳ ÷ ad hoc Verb, sive hoc audiret, Cap: 10: 44. Confer.

V. 30.

ἐν φλογὶ πυρὸς ÷ in flamma ignea, vel potius ignis flammante, ut sit Hypallage, sic enim 2 Thes: 1: 8. legitur ἐν φλογὶ πυρὸς et apud Hesiod. in Plato Lx. 661. ἴ φλὸξ τοῦ φλογὸς ÷ Vulcani sive ignis flammula.

V. 31.

κατανοῆσαι ÷ videre, conspicere, sic Gl. 10: 8. sic viam apud Lat. intelligere Considerare, et ejusmodi Verba, quæ ipsum de

328.

Critica Selecta.

Se oculis usurpante mentis tribuentis
plautus in Amphytrione sic usurpat.

V. 34.

Ἰδοὺ εἶδον ÷ vidi certissime, ejusmodi
praxis occurrit frequentior in Scriptoribus Sacris
apud Julianum et
quia cum more loquendi Hebreo
imprimis Convenit.

V. 35.

Τοῦτο ἦ Μουσῆν, post hæc verba repetit
τοῦτο ὁ Θεὸς ex quod sit emphasis
Caa. similis est Constructio V. 40
ὁ Μουσῆς ὃς τοὺς ἐκ οἴδαμεν ne pro
τὸ Μουσῆ τοῦτο, Confer ad V. 21.

Ἐν χειρὶ ἀγγέλου ÷ per manum sive mi-
nisterium angeli, ἐν pro διὰ
ut Luc: 11:18. χειρ autem et Ministerium
ut V. 25.

V. 38.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ÷ Cum Conventus agere-
tur deserto ad Mont Sinai, quo tem-
pore Moses in Monte Cum Deo et
versatus. Ἐκκλησία est Conventus po-
li ad aliquid audiendum vel decernen-

Λόγια ζῶντα ÷ Oracula viva, sive vi-
Concitantia. Λογια vocant effa
Dei sive oracula, Intelligit autem
just

quæ ipsis vitæ promittebat, sic Deus vivus
ss. sua e Vitæ Cas, Confer ad Heb: 4: 12.

V. 39.

Ἐστράφησαν δὲ ἐν καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον καὶ εἶπαν τῷ Ἀαρών· Ad Ægyptios mores redierunt, & Vitulum fecerunt.

V. 40.

Οἱ προπορεύσονται ἡμῖν θεοί· Fac nobis Deos, sive simulacra, quæ præeant nobis, vb: Mos erat Gentilib: ut Deor simulacra Exercitui in Expeditionib: præferent. Sive præferri viam St Flor L. 2: Cap. 2.

V. 41.

Ἐμοσχοποίησαν· Vitulum fecerunt, factum hoc ex more Ægyptio: apud quos boves Apis, & Mnevis Colebantur e imago erant Servatoris.

Ἐν τοῖς ἔργοις· vb: Hæc vox notat Imaginem, quam ex, & apud Græcos Simulacri Numinis.

Ἐυφραίνοντο· festa diem instituerant & sacrificiis peractis ut solebant lætitiis indulserant Confer Luc: 12: 19.

V. 42.

Ἔστρεψε δὲ καὶ παρέδωκεν· reversus e deus e tradidit, & deus tradidit eos Deus. Verbum enim alter aliquo positu pro Adverbio quod Græci in Tale quasi obtinet apud Hebræos, sic

Crisis Adfecta.

Sic dan: 9: reversus e vesificavit: tus
sus vesificavit.
ἐν σκότει τῆς σκάνδ. per Exercit. Calipso
sim in V. T. mutuatis ut: Sol. Luna & Sider
sic Deut: 17: 3. Metaphora sumpta e ab Exer
citu Militari, quia Stellæ sic sunt multæ
& sic sunt ordine Collocatæ; quasi Milites
in acie.
ἐμφοβία καὶ ζῶσιν. ζῶσιν est vox Imperio
& quidem sacrificia sciat, viam viæ
mas ut Ex. 31. Sc! abrogando strictius
accipitur pro: oblatitiis sive sacrifi
ciis in edentis, velut Cum primitiis
& libis vel bucca offerantur; sic 3. l. ob
σφαγία & Victima, sic & Marc: 9: 49
v. 43.
καὶ ἀνελάβετε: & sustulistis, ἐν 3. l. re
& alibi sæpe est Conjunctio adversati
va, ἀνα λαμβάνειν est: in humeros
portandum suscipere; sicut arca fœ
deris, suscipitur gestanda 1 Reg. 2: 2
τῷ σκηνῷ, σκηνὴ est Tabernaculum
& moris erat apud Gentes, ut divi
tiis facerent sacellas, sive Fa
bernacula portatilia, in quib. Ima
go Dei Cujuspiam Consecrata & in
pompa circumferebatur, Talis ejus
dicula & hic potest intelligi.
ἐν Moloch: Hæc vox Regem sciat, ejus ea
dem

quæ Hebraica נחש. Ammonita aut Kadytana sic vocabant deum suum, Baccus Galbæi et Syri deum suum Bel seu Baal appellabant, quæ vox Dnum notat.

Πεμφάν, quid hoc nomen sit, nondum satis constat, quia aut apud ejus sic memorati, apparet: Et stella quam fuisse consecrat, et substellis figuram fuisse figurat et Cult

Τὸν τύπον ἃ simulacra, Hæc vox derivatur a τύπτω et apprime notat figuram quæ verberando imprimitur, postea similitudine vel imagine, etiam pro simulacro accipitur ut hic et apud Polybium pag. 429.

Σκηνὰ, vox hæc Compositum est ex Σκη e Σκηνὰ Sc. Ναὸς vel πρόσωπον, q. d. ad partes ulteriores Babylonis ultra Babylonem.

V. 44.

Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου sic appellatur Tabernaculum, quia continebat Tabulas, seu decem divini Testes, quæ erant in area.

V. 45.

Ἐλθόντας διαδεξάμενοι introducerunt postea Josue pro

v. 51.

Ἐκτὸς ὁ τρόπος] Contumaces, rebelles. Metaphora ducta a fumentis, quæ longius progressa à stipite, flectere aut jugo subjicere nolunt. Et translatè sic vocantur boves, qui se docere, aut regere à patientibus resistunt, qui viam Cat. vitiis

v. 52.

Τίνα τῶν προφητῶν] Talis interrogatio ponitur pro efficacissima affirmatione: hoc verbum hoc propositum, exemplum modi ubique Scripturis abunda.

Ὃς λέγεται] Sic κατεξοχὴν appellatur Pater noster, ut Cap: 3: 14. Luc: 23:

v. 53.

Εἰς διαταγὰς] Quidam vertunt: in ordines vel turmas angelorum. Est quidem τὸ διατάσσεσθαι de militibus in ordines distribuendis, nec in aspiran

Διάταξη notat ordinem vel turmas. Ps Septum et Esdrę: 4: 12. Rom: 13: 1. et διατάσσειν pro: Constituere Scripsere obviam est ubiq; itaq; rectius vertimus sic: Acceptis Legem per Ministerium vel Constitutionem Angelor, q idem est, ac: Legem vobis tradentibus Angeli, Εὐ enim sæpe ponitur pro Ἐν, Ἐν verò sæpe notat per. Obj. Legem ĕ pronunciata per J. C. o per angelos, sed male, Nam et ad Gal. 3: 19. & Heb: 2: 2. Lex per angelos sæpe data et pronunciata, Sc. Ms et principes angelor stipatus angelis Legem pronunciavit, et in exercenda Lege etiam assistentes habuit Angelos, qui tanq Ministri Magistratus quidam à delinquentib pœnas exigebant pœnam.

V. 54.

Διεπρίοντο de hac voce diximus ad Caput 5: 33.

Ἔβρυχον ἐπ' αὐτόν ἐ studebant dentib cantare qui gestus, e immaniter exardescentis petita metaphora à suis furentib, Confer Senec. de Clementia L. I. Cap. 25

V. 55.

Δοξαν θεοῦ ἐ Lucem eximiam, qua symbolum est Majestatis divinæ Luc: 2: 9.

V.

Actus Apostolorum.

v. 57.

Κράξαντες φωναῖς μεγάλαις συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. Clamore valido continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimiter in eum.

v. 58.

Παρὰ τῶν ποδῶν. Deponunt vestes ad custodiendas Sauli, vt: ad pedes ponere est quid alicujus fideliter committere Confer Cap: 4: 37. Erat mos apud Judæos lege Cæsus, et blasphemi e idololatres lapidarentur et quidem extra urbem ducti, ut testes primi eos lapidibus peterent.

v. 59.

Δεχόμενος. Hoc verbum proprie de eo, qui peregrinum excipit hospitio.

v. 60.

Θεῖναι κλῖναι. Flectere genua ut fieri solet in precibus intensioribus e periculis, sic Lat. sæpe dicunt ponere genua pro flectere.

Σχῶ δύτοις. Hoc verbum proprie dicitur pendere sive ponderare alicui pecuniam, vel pecuniam solvere quod fiebat ponderando ut Mat: 26: 15. hinc Σκῶλον est Lanx. Per metaph. autem e: imputare peccata vel pœnam alicui etc.

Cap. VIIIvus

v. 1.

Συνευδοκῶν ÷ adprobabat Cædem Stephani a-
nimo, verbis & factis, sic Luc: 11: 48. infra: Cap: 22:20.

v. 2.

Συνεκόμισαν ÷ curaverunt funus Stephani, ita
efferatæ Verb κομίζειν & συγκομίζειν ut si-
gnificet: mortuo Corpus lavare, ungere, fa-
ciis involvere &c facere quo Corpus honeste
sepelliatur &c Cap: 5:6. est ὑποδέδεν, hinc κο-
μιστὸς νέκρων e, qui Lat. est pollinctor.

Κοπετὸν μέγαν ÷ planctum manib complexis
Mos enim erat, ut cum mortuis efferretur
& tristia carmina lugubria canerentur & fletus
fieret, ss & manib tundebant pectus hinc
& alia faciebant quib lectus deabant, vide
Jer: 50:10. Zach: 12:10. Apoc: 1:7.

v. 3.

Ἐλυμαίνετο ÷ devastabat, Græcis adhuc usitatum
de feris, apris aliisq ferisq avis, leporib
devastantib, inde & μετάφ. est debacchari, furi-
ri aut hoc verb cum dat. & accus.

Ἕλκων ÷ trahens, Verb hoc frequens est in
sacris de iis, qui trahuntur & rapiuntur
in carcerem, sic Cap: 22:4.

v. 4.

Διῆλθον ÷ περιῆλθον ÷ ambulabant
sic Cap: 10: 38.

v. 5.

Εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, Intelligitur
hic ipsa urbs Samaria, e ss Vocabula, et
apud Latinos flumen Rheni pro fl. Rheno &c.

Critici Adjecta.

Cæterogui est e Regio Samaria ut v. 1. e Cap. 15. v. 3.

v. 6.

Προσεῖχον, supple ἑαυτοῖς, et hæc præsis: explicitè attendere, sed et facere jussa, ausultare præceptis, sic v. 10. et apud Polybium vide Pricæum et Rhagelium ad h. l.

v. 9.

Μαγεύων ὁ ἐστιν ἀνὴρ sapiens, expeditus, vel incantator Venetus, qui ἐστιν suis venditat se se; pro hoc sapiente et magno, et qui plus quam alii hoc sciat et possit, sic Cap. 13: 6. et hinc Μαγεύειν est: ejusmodi artes magicam et ἐστιν as exercere, quales Magi etiam τέχνας ταῖς vel ταῖς μαγείαις sunt.

Τινὰ εἶναι ἑαυτὸν μέγαν ὁ ἐστιν se videre magnum et divinum et alios hoc modo majestatis præ enim Dii et Magni, Confer Cap. 19.

v. 10.

Ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὁ ἐστιν Magni et Parvi ὁ ἐστιν viri illustres et plebei, senes et parvi, sic plane intermixtus ἕως ἀπὸ minimo ad parvum.

Ἡ δυνάμις ἐστιν ὁ ἐστιν vis magnus et divinus, Nam δύναμις hic pronit pro δυνάστης, ut apud Virg. Natq meq vires, mea magna potentia solus, quam putant: Cum se pro Messia ve-

tasse, ἐστιν
hoc ὁ ἐστιν
victus
Jonas
Jesus M
se ὁ ven
ἐστιν
se bapt

Προσκαρ
Hippum

Πνεῦμα
ordinar
pona vo
per Apo

τὸ ἁγιον
conia,
ejus quo
commota
quam M
tus ὁ ἐ

Fabii

Δικαίως
est in
rem, n

tasse, qui etiam ita vocatur 1 Cor: 1: 26. Hoc o sequitur ex hac graci, ut unum ea scat. virtutem divinam in eo micabilit se fuisse considerantem, quales st progeta per quos Deus mirabilia patrat, Nam! proexsto se o venditasse inde patet, qd Philippo exstu Solicanti adstendit, et in exstu via se baptizari passus est.

V. 13.

Προσκαρτερῶν &c. adhaesit, qui erat apostolis Philippum, cum sesabati; sic Cap: 1: 14. &c.

V. 15.

Πνεῦμα ἅγιον. Hoc o est intelligendum de ordinariis spb. S. donis; sd miraculosis, quae dona voluit Deus per neminem alium, quam per Apostolos dari.

V. 20.

Τὸ ἀργύριόν σου &c. pereas tu cum tua pecunia, Est imprecatio o boni irati, nec Solum ejus quod eventum erat, quum ea justa ira commotus erat Petrus, sd detrimentio pang quam meritus erat Simon, v. qua evitaturus o erat, nisi resipisceret.

Κλῆρον hic o possidere sed emere; ut Cap: 1: 18.

V. 21.

Οὐκ ἔστι σοι μερὶς &c. nulla tibi pars aut sors est in hac re &c. nullum jus habes ad hanc rem, nec etiam hujus rei fies particeps, sic

sic Jos quælio à more, Joh: 13: 8. Sumtæ l. ttes dividebat, de sorte jacta cuivis partem suam accipiebat. Prov: 31. Scat f. et passim: Luc: 2: 15.

Εὐγεία. Animus tuus ὁ est rectus ÷ Symm. Cui opponit ὁ σκόλιος Luc: 3: 15. ÷ q. latebras quærit, ὁ simulator est, sic Cic. ad Famil. L. 12. Epist. 5. Reipm hoem vocat: Symm. ὁ νεβ.

Ἐνώπιον τῆς θεᾶς, Hæc verba per pleonq quend Hebr. addenti, quibus ὁ Caret em qasi, ut Cap: 7: 2. Luc: 6: 1.

N. 22.

Ἔννοια. Cogitatio, Consilium, propo sit, ἢ aliquis capit in bonam vel mal partem, exempla ut obvia.

N. 23.

Ἐλεχολιν πικρίδος, Fel amaritudine ut fel amarissimum. Porrò vel per M taq. notat Venenum; at Virg. Sagitta Parthicas Veneni felle armatas sive Confer ὁ Deut: 29: 18. Ubi verò per alter Metaq. Venenum vocat Doctrina exitialis, vel hoc, qui pravo suo exemp ὁ institutione hoes corrumpit, ὁ im

qterni
alii εἰς
le ÷ Joh
sus es fe
sitq, Cor
νοι εἰς
q εἶναι
in Carne
ro una.
ζημίαν
ſi, qui v
imicus,
ſic habe
emio in
gitius q
Δεῖγμα τε
sit, qua
qui poſſe
pro Se ab
Act: 4. Sc
Κατηγορεῖ
Accuſat.
ſolent v
Cum Acc
ἐν ᾧ κατ

aterni exitii periculum Conjicit, Cthl
alii εἰς ponunt pro εν, so. sua: és infel-
le ÷ totus obrutus et penitus immer-
sus és felle. et Plaut. In melle lingva fit,
fita, Corda felle aty acerbo aceto, Dé-
vai εἰς κοιλιαν ex Hebraismo id sonat
q. εἰναι κοιλιαν, ut Matt: 19: 5. erunt duo
in Carnem unam, ponitur pro: erant ca-
ro una. sic suus est: Eu totus es fel. ÷

Ὁρῶ σε ὄντα ἐν χολῇ πικρίας καὶ συνδέσμῳ ἀδικίας Video te esse in felle amaritudinis et vinculum iniquitatis
est, qui vinctus est iniquitate, qui totus est
iniquus, et ex iniquitate Coalvit, Eadem fa-
cie habet Esa: 58: 6. sic Tu Cic. dixit pro
emio in Vett Cap: 4: Vitam vitiis fla-
gitiisq Convendam

v. 24.

Δεήθητε ὅπως sc. quia impios deus eo ducit, quo perversio viam tenebat Gentilis qui postea pios homines detestatos q. Deos pro Sceleratis habebant vide Terent. in Adelph: Act: 4. Scena 5ta.

v. 25.

Εὐαγγελίσατο κύριε pro κυριε sic Accusat. pro dat. Est aut hic admirativus, qui solent verba Cum εἰ Composita jungere Cum Accusativo; sic Ευλεγειν τινα ÷ τινι Ευσεβειν ÷ facere τινα ÷ τινι

v. 26.

Crises Adjecta

v. 26.

Ἄγγελος Κυρίου, Hic angelus est ipse Sp. S. ut adparet v. 29. & 39. ubi dicitur fic adpellatt.

v. 27.

Ἀνὴρ Αἰθίοψ ÷ Αἰθίοψ τῷ ÷ Aethiops aliqua fic apud Hesiod in Astr. v. 214. Ἀνὴρ Ἱερεὺς τῆς ÷ aliquis venator, fic Matt. 19:3. Ἀνήρ τις Βαβιλεὺς Rex aliquis.

Εὐνοῦχος, Hæc vox proprie notat Cubiculi Custod Cubiculariu, de ex Εὐνὴ Cubile & ἔχω ÷ Custodio. Est tñ hoc munus in Aulis Regiis usitatu, fic Jer: 38. v. ult. & 39:1. patiqar Eunuchus vocat qui in Sabbat exod. de, quia ad vitandas suspiciones hoc munus apud Reges primores alias faminas plerumq; Committebatt Castratis hinc factum ut Eunuchus frequenter pro Castratus ponatt & talis Castratus fic ty vidat intelligi, nam munus, de in Aula gerit, sit, mox aliis verbis explicabitt.

Δυνάστης, Hæc vox proprie tñ quoq; de Magistratib & est Comitatiq; Regib ne de de Principibus Magnatib in aulis Principum sic adpellantur, ut Luc: 1: 52.

Κανδάκης,

Actus

Κανδάκης, Nyli hoc nomen ea adpellatum ex Strabone nas ibi regnas quasdam ab Augusto tas fuisse.

Ἐπὶ πάσης ἐξ
Jus erat
Προσκύνησις
fuit pro

Ἰνώθρεις ἐπ
adhibeat
Cyrie ἐσ

Περιοχὴ δὲ
ἀγῆ, ut:
ym Compl
pro Per
Libri, qui
Atticum

Πρόσωπον,
patiente

Κανδάκης. Erat hæc Regina in Insula Nili ejus dem Meroe, et Æthiopiæ supra Ægyptum accensebatur, discimus autem ex Strabone, Dione et Plinio ὅτι Feminas ibi regnum tenuisse Candaces quasi Commune aliquod nomine ab Augusto ad Vespasianos usq vocatas fuisse.

Ἐπὶ πάσῃς scil. ταξεως. Ejus erat in hæreditibus Regina, προσκύνησις se tempore pentecostis. ibam fuit proselytus.

v. 30.

Γινώσκεις etc. Est Paronomasia, qualis adhibetur 2. Cor: 3: 2. et in illo Catonis. Legere et intelligere nec legere est.

v. 32.

Περιοχή scil περιεχειν. Complexi, et scat. ἀγή, ut: περιοχή βιβλίου i. e. ejus formam Complexitur Liber, ita adhibetur etiam pro Periodo, sive Sectione vel parte Libri, qui Latine dr: Locus. et apud Cic. ad Atticum L. 13. Epist: 25. et §. 1.

Πρόβατον. Est symbolum ejus qui injuria patienter fert, apud Hebr: obis injiciendæ

Crises Adjecta.

v. 33.

Ἐν τῇ ὁδῷ ÷ in angusta sive afflictione, sicuti sive pœna ejus sublata est, cum fuisset afflictus morte & sepultus, liberatus & itaq; a pœna. Vid. sic est Condemnatio & per metonym. pœna.

Ἵνα μὴ ὑστερῆσαι, Hæc vox passim sumit. de progressu & postcritte, sc. quia hi obponitt morti notat vit. & vid. sacrificem, quomodo diam adscribet. Heb: 7: 27.

v. 36.

Τί κωλύει, NB. Utuntt hac formula Jc. & Cat. quum se paratos ostendunt ad aliquid fa. ciendu aut patiendu, sic Cap. 10: 47.

v. 39.

Ἐπορεύετο γάρ, Jag hic o est Caale, sc. verti. tebat: aut, vel: igitt, quo sæ sæpe occurrit.

v. 40.

Εἰς Ἄζωτον pro Ἐν ὃ. & Διερχόμενο ÷ περιερχόμενος ÷ obambulans, qua versum veniens, ut v. 4.

Actus Apostolicus

Caput Primum

v. 1.

Ἐμπνέων ἐν ἀπειλῆς καὶ φόνου] spirans minas, cædes &c. vehementer cupiit, Metaf. sumta à canibus venaticis feras persequentibus, & rapidè estimesu Jc. & Lat. sic apud Historiographos apud Senecam: sanguinem spirare, & apud Plaut. L. 1: Cap. 22.

τοῦ ἀρχιερέως] Hoc loco & viam aliunde patet: Romanos synedrio & Judæis permisisse aliquam J. dictioem in reb. Religionem spectantib, ut contumaces posset vinculis & verberib. coercere. Andriam: morte? subjitb.

v. 2.

τοὺς ὄντας ὁδοῦ] pro τὰς τῆς ὁδοῦ &c. jus viæ & secta, instituti, religionis, sic ὁδὸς Cap: 24: 14. sic viam apud Lat. via pro instituto vel disciplina &c

v. 3.

Φῶς] quid intelligant de fulgure, quia &c περιέστραψεν, alii simpliciter de splendore excellentissimo, qui divinæ

Sextia dni nrii sic alibi. possent hæc
sua hic Conjungi, neq enim Asale sequens
hic intelligi o pott. // Symbolum est.

v. 4.

Prov 1.w, ejusdam ℈. intelligunt Jonitru, alii
vocem articulat, sed ite pott utrag
Scaio Conjungi. Aut Vox ea erit articulata
& tn // instar Jonitru, et astantes per
culerentt & adtoniti fierent, fragor qui
dem audientes nec tn Verba intelligentes
Confer Act: 9: 5. 10: 3. ubi & Jonitrus
voces sods edidisse.

v. 5.

Προσ κεντρα ωc ÷ ei pe obsonere, qui te
potti majori pœna Castigare, Meta
fumta a bobus, qui stimulo adacti
Compellentt & major sentiunt dolor &
re calcitrarent.

v. 6.

Ἐιδη κειδαν ec ÷ stabant adstoniti, & Cap
26: 14. & procidisse in Terr, ejusdt: Aut
℈. l. ponitt pro : ee, Cujus Scatiois diam
alia occurrunt exempla apd Gr. & Lat. Con
fer Dan: 19: 17. Hyginus Fabula 8va, &
ibi Mynterus, sic Horat. // Carm. l. 1.
Stat nive Candida Soracte ÷ Mons Soracte
Can

Candida
stant
stamma
Ἀκόντες
hæc ejus
verint
ba, qui
tint
Κεῖσθαι κ
spicie
ostendit
" "
Οὐκ ἐθά
nerent,
ta viam
"
Ἐν ὁ φάρ
tra se
jicerett
sis & p
Ἐπὶ τὴν
pro
de ἐπε
Platea
pen ang

Candidus e nive, sic Virg. de Charonte:
Stant Lumina flammâ. Oculi ejus st plani
flamma.

ἀκούοντες. Act: 22: 9. st Vocem o audivisse
hoc ejus sic Capienda, q. d. fragor quid audi
verint ut st Cap. 9. st q. articulata Ver-
ba, quib. Saulus Compellabatur, o percepe-
rint. v. 6.

κειμαχόμενοι. manu ducentes, Verb hoc
specie st de duce Cæco, ut exemplis aliis
ostendit Pricæus ad Caput 13: 11.

v. 9.

οὐκ ἔφαγεν, Mos erat Legentium ut Cibo absti-
nerent, itaq Penitentia Saulus prioris Vi-
tæ etiam Fabulus abstinuit Cibo.

v. 10.

ἐν ὁράματι. in Viso vel Visu, sive Cum ex-
tra se esset raptus Anania, ejq Visum ob-
jicerett divinitus, hinc Cap. 18: v 10. ἔκστα-
σις st q. ibidem v. 17. ὁράματος.

v. 11.

ἐπὶ τὴν ῥύμην. in Plateam, sic vox ῥύ-
μη pro Platea ponitt Esa: 15: 3. et pol-
lux ῥύμη per Plateam exponit. Caterog
Platea est via latior et spatiosior, pe-
ng angustior.

v. 13.

Ἀκέκοαν Supple τοῦ θεοῦ ÷ audivi ex vulgo, nam οἱ πολλοὶ pro multitudo sive vulgus, sic Cap. 5: 13.

v. 15.

Σκεῦος ἐκλογῆς pro ἐκλεκτοῦ ÷ instrumentum lectum exquisitum eximium, σκεῦος & of Latinis statim in Lat. vas, & eius quod cum instrumento, sic Rom: 9: 21. sic & apud Arrianum in Epictet. σκεῦος ἀχρεῖον ἢ βέλτιον & homo, qui nullam rem est utilis.

Τὸ βαστάσαι &c ÷ ad me nunciandi sive denunciandi Gentib. N.B. Nomen & vni proinde pro ipso Deo, & portare pro nunciare, ut: quid novi portas ÷ nancias, sic ἡ Mercurios apud Ovid. Metam. L. 2. Ego sum, qui ista per auras verba porto. Actor. 8.

v. 18.

Ὡσεὶ λεπίδες, λεπίδες piscium, hic aut tenuissima membrana quæ oculos visui impediebant, sic Act. 9.

v. 19.

Ἐνίσχυσεν ÷ Corroboravit, Supple ἑαυτὸν sic Verba ἰσχύειν, ἐπι & καὶ ἰσχύειν sæp

ἢ seu recipiens usurpant

v. 21.

Ὁ ΠΟΣΙΤΗΣ ÷ qui expugnabat, vastabat subvertebat, verb hoc sicut ὁ ΠΕΡΣΗΣ unde St. ppriè de hostib qui urbes expugnant, vastant & everterent, sed de hominib, de qui everterent Gal: 1: 13. & 23.

v. 22.

ΣΥΝΕΧΥΕ ÷ ppriè: Confundebat, hinc: fraudem faciebat, defraudabat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΕΤΩ ÷ docens. sic Exod: 4: 12. ppriè aut hoc est verb Cryptatio, qui Cryptam intrant se artificiose Comprimunt & Coagmentant. dr enim à ΚΑΛΥΠΤΩ ÷ eo tut in prefixi, unde ΚΑΛΥΠΤΩ ÷ ita facio & ΚΑΛΥΠΤΩ ÷ facio ut aliquid Cocat, pro ΚΑΛΥΠΤΩ enim olim dicebant ΚΑΛΥΠΤΩ & ΚΑΛΥΠΤΩ.

v. 24.

ΠΡΟΣΕΤΗΡΟΥΝ ÷ observarent seu Custodiebant portas, dr aut facere, qd fais ut fiat, Curat, aut forte end. Armatis Regis Arab Vigiles posuerunt ad portas 2 Chr: 11: 32.

v. 25.

ΕΝ ΣΠΥΡΙΔΙ, ὃ ΠΥΡΙΣ est Corbis, quas solebant res Cibarias gerere, qud Latinè dicunt

Crises Adjecta.

viam hinc ſe ſporta. 2 Cor: 11: 33. ſe
das Kaye ÷ rete, nam hæc corbes tuby
erant viminik in formam retis.

v. 26.

Κολλᾶσθαι ÷ adplicare vel adjungere ſe,
ſive cor ſocietate uti, Sic Cap: 10: 28.
ppria adglutinari ſcat, ut jam Centiy

Chotaſti.

v. 27.

Ἐπαρρησιάσατο ÷ libere & prata loquutus
ſit: ſic Cap. 26: 26. ppriè aut eſt: ea
dia ſicere qug ſidenda ſt.

v. 29.

Προσήλυτος, de his ſiximus Cap: 6: v. 1.
ſtant proſelyti.

v. 30.

Κατήγαγον ÷ deduxerunt, ſic loquitt Lu-
cas, quia Cæſarea ſita eſt ad mare,
Contra ἀναβαίνειν dicunt Scæ, Cum à
mari ad interiora proficiſcimur.

v. 31.

Εἶχον εἰρήνην ÷ o vexabant, ſd quiete &
felicitate fruebant, eſt enim Εἰρήνη
felicitas & proſperitas, qualis da-
ter Cum Cæſare habeb.

Hoſe

Προσκοπευδι ÷ proficientes, incrementa capientes, PB: Utuntur hac voce ita Sphes 2. Sam: 3; 1. v. 34.

Σεαυτῷ σοφε supple: τὴν κλίνην vel κρᾶβαττον ÷ stedne tibi ipse lectum. v. 36.

Δορκάδ ÷ Capra, sic hoc nomen Graecis tribuitur è in nominib propriis boum.

Πλήρης σε. sic hac praes, ut infra Cap: 13: 10.

Πλήρης δόλου

ὢν δ pro ὰδ, sic fit ut sape ppter Sscd. v. 37.

Λούσαντες. Hoc fecerunt ex more, cadavera enim lavabant Hebraei pariter & Gentiles, q sacro signo voluerunt haberi; ea aliquando sic sacrificiis peccator purgata resurrecturo

ἕως ἀνῶν, ἕως v. 38. jungitur & cum genit. nectne praepositio p per Ellypsin pro: ἐπὶ: ἕως ἐπ' ἀνῶν v. 39.

κιτῶνας σε supra a vidimus sat lapse Confer Luc: 3: 11. Erat aut tegumentum offi- cium ut vestes in usum familiae sue confi- cerent, Confer Suid. L. 3. v. 482. Suet. de

v.

Crises Adjecta.

v. 43.

Βυρσεῖ. Βυρσεῖς sive ut alibi Βυρσοδέψης, Lat. Coriarius e, qui Corium ratlas Calcandos pedes aut alios ſtu-

Caput Tomu.

v. 1.

ἘΚ σπείρης ÷ ex Cohorte, ut adparet ex Mat: 27. 27. ubi, qui ei ſunt, Chiliarcha vocatti, male igitt Tridua Legio vertunt, ſit quidq in Veter Scriptiß Legiois Italicis Mentio, D e Cohortu ſuis Nominib diſtinguebantti, Legio et 10. Cohortib, Cohors e 3. manipulis, manipulus vero ex duab Centuriis Compabat, Vox σπείρα ſignificat ſive orb, Circulum, ſe: ſumitt pro multitudine hominum militari; ſic et Cohors ſignificat Scat ſert rotundq vel ſimile quid, quo Gallinæ Velatia Continentta a Ruſticis, ſe: multitudinem militq.

v. 2.

Εὐσεβῆ &c. Hoc Elogio Ornantt Gentiles, qui religiã Polytheã vel Deum Coperant Colere, necdn Circumciſione Suſcepe

Actus Apostolorum

suscipiendant, et à studiis discedant, Mosis
Legibus parta, distincti à proselytis Iu-
daicis, circumcisis talib.

V. 4.

Ἀνεβλεψαν ἐκ ἀναβλεψαι, et à deo, sive! deum
coli, et reverentes; ut Sic V. 31. Sicuti
dixi ἀναβλεψαι Deus, quem aliquem exaudit
1 Sam: 1: 27. respicitt vero his verbis
ad suffitum, cujus fumus oppriè Sit ad-
scendere, Erat enim suffitus Symbolum
Jeum, Confer Philips. 4: 6. Apoc: 5: 8.

V. 5.

Κῆνοῦν, 113: Est particula adhortandi, 17. d.
agerigitt sic Cap: 7: 34. et alibi.

Μεταπεμψαι ἐκ mitte ut veniat.

V. 7.

Των προσκαρτερούντων ἐκ qui adstabant ei
sive! qui ad jussa ejus exequenda Sito erant

V. 9.

Επὶ τὸ σωμα ἐκ in Jesum, Ecsta enim in Syria et
oriente plebs plana erant, et in ea defunde-
bant Si in stole vellent appricari, unde So-
lacium dicebatt, etiam Siquid secreto, aut
sine interpellatione agere proposuissent in de-
cta transibant, Vide Sveton. in Augusto
Cap. 82. Tacit. Annal. 6: 21. Nepos in Dion.

περι

Crises Adjecta.

Περὶ ὧν ἐκτὸν, Sexta hora Conveniebat nostra 12. a destinata erat Gel.

V. 10.

"Ηδελε δε ÷ Cibum capere capiebat, Nam Edw Sapre dt Capio, γεύεσθαι edere Cap: 10: 10.

Ἐκστάσις ÷ invasit eum vel accidit ei mentis Consternatio sive alienatio, Verb πίπτειν usurpatt, Cum subito alicujus invadit ab aliqua re; sic Cap: 13: 11. St de metu. Ἐκστάσις est stupor, mentis alienatio, sic hic intelligitt, talis alienatio mentis, quâ quis extra se rapitt, ut sensus ejus externi ocs cessent, a divinis visionibus capitt, unde eadem hæc extasis ὅραμα dicitt V. 17.

V. 11.

Ἀρχάς, ἄρχη = Cujusvis rei extremitas, sic ἄρχη ὁ κίων in Glossario vocatur marco gladii, sic a Caput Lat. dt pro extremitte, ut apd Just. L. 2. Capita Sacramentor.

V. 12.

Τετράπεδα ex vidente Sic intelligi oportet mansveta, sive munda sint sive immunda, Nam distinguentt Τὰ τετρά, sive per quadrupedia vox δης τῆς addittr ex Pleon. Hebraico, solent enim hi addere: locum habitationis sic mox volucria Cœli ÷ quæ in Cœlo volant

sic alibi: Libra rogri, qua in agris Capuæ.

v. 13.

Ovovs, ἀγε, per Galatismum intelligu
H. S. I. Gentiles, qui maledicerant in Chm
Paranesi ut in Corpus Ecclæ reciperentur.

v. 14.

Πᾶν κοινὸν, vox πᾶν Gr. Græcis negatio
Lat. Sc: ullum, Est hic mos loquendi Hebr,
quamqm exemplaribus Stradiota alibi
κοινὸν specie & Communem & ab Hebr
& proinde sacrum, sive impurum, sic Mat: 15: 11. & passim.

v. 15.

Μὴ κοινὸς ne pollue ne pollutæ existima, sic
sacerdos Leprosum Sc purificare, qm pert.
Sc Lev: 13:

v. 17.

Ἐν ἑαυτῷ ve Cum sibi esset apud se, sic de-
ἐν ἑαυτοῖς sicere apud se Luc: 3: 8.
Τί ἂν εἴη quid, sibi vellet, staret visio hæc
Ἐπὶ τὸν πυλῶνα stetisset ad januam; sic
Ἐπὶ τὰς θύρας ad januam venire ap
Acts of. in Plato x. 963. Πύλαι aliquæ
sed Locum ubi St januæ sive vestibulum
quomodo ὑπὸν est Locus ubi fabulantes
equi, & ἀλῶνες est locus oleis consitus,
Deponitt hic πυλὼν pro πύλη porta ut
Apoc: 1. & alibi. &

x.

Cripes Adjecta.

v. 20.

Μηδὲν διάκρινόμενος ÷ nil hæsitans, sic διακρίνεσθαι pro dubitare, hæsitare Cap: 11. 12.

Ἔγω ἀπέσταλκα. Quia Sp. S. ait se misisse hos hæc, vid. Act. 8. et angelus ille illustris, qui ad Cornelium venit ipse et Sp. S. v. 3. v. 22.

v. 22.

Ἀνὴρ δίκαιος &c. ÷ justus, sc. latius & pro viro bono et ab virtutib. ornato.

Ἐχρηματίσθη ÷ Hoc verbum e lato sumtum, ut et iam adhibeatur de Rege Rege, de Spiritu et de oraculis divinis, ut Luc: 2: 26. Matth. 2: 12.

Ἀκοῦσαι ῥήματα ÷ dicta, mandata, ut paulo fin.

v. 24.

Συγγενεῖς καὶ ἀναγκαίους ÷ Alii et proximos quosvis aut cognatos aut ex natione nobis junctos. Alii vero sive Lat. necessarios, qui aut affinitatis jure, aut familiaritatis nobis conjuncti sint, Confer Jettium Lib. 13. Cap. 3.

v. 25.

ὡς δὲ ἔμελλεν &c ÷ Cum ut ille et Petrus et fores intraret, neq enim adhuc ipsa fores ingrediebatur, ut patet ex v. 27.

Πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας ÷ accidens ad pedes, sc: Petri. Επι

Etti S.l. Scat: ad, vel! juxta, Lat. sicut: ac
cidisse ad Senua et Luc: 5: Hic erat
quidem ejus ritus erat in oriente, cum Reges
& Principes honorarent, Deos vero &
Lat. eum usurpabant, nisi in Sacris
& honore Deor, ut patet ex Nepote in
Cimone Cap. 3. Certe Centurio etiam hac
adoratione agnovit divinitatem aliquam in
Petro.

v. 27.

Συνομιλῶν ÷ familiariter Cum eo loquens
& agens. dicimus: ὁμιλεῖν Tivi, pro. Cum
aliquo Conversari, loqui, bibere, &c.

v. 28.

Ἀλλοφύλῳ ÷ alieni-genæ, Cui objiciebat:
ὁμογλώσσῳ ÷ in eod. terra geniti. Apud
Lxx. hoc nomine fere semper adpellantur
Philistæi sive Palestini, unde quid Con-
cludent: Cornelium hunc, & si Civem
Romanum, tñ e Palestina fuisse &
hinc sitisse Petr: non licere Judæo
Conversari Cum ἀλλοφύλῳ, vel studi
non solum fugiebant familiar Congres-
sum, Cibi & Potus Palestinos, sed etiam ali-
ad Festivum, Sc. ne quid immundi esset,
aut inquinaret. v. 29.

Τίνι λόγῳ ÷ Qua-re, qua de Causa, Modo &
Ratione sæpe rem notat, imò Lat. res
Causa

Crisis Adjecta

v. 30.

Απὸ τ. l. Tempus notat, ut ex vel à apud Lat.

v. 33.

Ἐτάυτης] Supple ὁς 26 ÷ ex ipso illo momento ÷ illico statim. ut Cap. 11:11.

Καλῶς ye ÷ bene fecisti qd Veneris, Καλῶς ποι-
ἐιν e benefacere Sr. Cujus factum probam
et laudamus, grato feriam animo pre-
sequimur, itaq; ὁ τῆ e laudantis vel ap-pro-
bantis, sc. diam Gyraas agentis. Exempla
attulerunt: Prideaux ad S. l. e Rapelium ex
Xenophonte.

v. 34.

Ἀναίτιός] Hac crasi utentur Sfres,
Cum Scant: aliqm incepisse sermonem
gravem et de re magna sic Mat: 5: 2.

Πρόσωποληπτής, Et hæc crasis Hebræa, qua
Scatt Judæi, qui ob extrinsecas alicujus
personæ prærogativas jus pervertit, et
alteri alteri offert aut postponit in ju-
re dicendo, sic Δεξιὰ ἔχειν τὸ πρόσωπον
Luc: 20:21. Scat dat in hac crasi πρόσ-
ωπον exterior species, quæ obponitur
aio vel veritati.

v. 36.

Τοῦ λόγου, W. Accusativus absolutus sic po-
nitur subaudita præpositione κατὰ, et expo-
nitur: Quod ad sermonem.

v.

v. 37.

τὸ γενόμενον ἔπος ÷ sermonem, qui dica-
tus est. Ἀκούσαντες, hoc alii capiunt
seu actus capient: τὸν Ἰησοῦν ÷ cum ini-
tium faceret Jesus dicationis suæ, sic in
exemplo Luc: 24: 47. alii capient pa-
rere seu subaudient ἔπος.

v. 40.

ἔδωκεν ἄδηλον ÷ fecit eum conspicuum, fieri
sive cognosci, vel manifestavit eum, ἔδωκε
hic est fecit, vel ut fieret caravit, Idemo-
do verbum dare e Cap. 2: 27. Lamith.

v. 41.

προκεχειροτονημένοις Electis vel vocatis.
χειροτονέω proprie ÷ manum extendo, quia
ad hoc ritu utebantur Græci in comitiis
cum Magistratus suos creabant, hinc ca-
pit notare: designare, creare magistratus.
sic Herodot: L. 3. Cap. 6.

v. 45.

οἱ ἐκ περιτομῆς ÷ Circumcisi sive Judæi, sic
οἱ ἐξ ἐναντίου ÷ adversarii apud Xenopon-
tem Cap. 139.

v. 46.

γλώσσαις ÷ Linguis peregrinis.

Caput

Crises Adjecta.

Caput 11mum.

v. 2.

Διεκρίνοντο Προς ἀλλήλους: altercabantur verbis, Legibus, vel armis, decernendi Ratione dicuntur διακρίνομαι dr: decernere.

v. 3.

Ὅτι ἐπλ. abundat, e vel nil significat, vel th in significat ℔ se qua altercatt, e quidem neutraliter.

v. 6.

Καταθεώρουν ÷ Considerabant attente.

v. 17.

Τίς μήλων δύναται ÷ Quis potest ÷ nullus potest, sive! nullo modo potest. Integra loquutio foret: Quis ego et tanta gottis vell! Hab vicium, ut prosecm impedire?

v. 18.

Ἠδύκαθον ÷ Quievecant. Hb: Utuntur Graci hac voce de illis, qui à Tumultu vel altercationib: desistunt, vel qui Convi St e nil ultra habent, qd abpronantib Esa: 7: 7. 1 Maccab: 1: 4.

v. 19.

Ἐπὶ τὸν Στέφανον, Quid dr: sub Stephano ÷ tem prore Stephani, dd ℔ dicendi erat Στεφ

Actus Apticus Caput 17mum

Στεφάνου, quid & vertant: prost Stephanum nam Επι sæpè cum dativo &. post potest etiam verti: in affectione, res facta è Stephano vel contra Stephanum.

v. 20.

Προσήλυτος Ἐθνικὸς ἢ Ἰουδαϊκὸς. Supra 5. Græci sc. qui octa quid erant Gentiles, sc sacra Judaica amplexi e proselyti facti erant; D 5.1. etiam Religione Græci sive Gentiles intelligi debent, sc aut Gentiles Græci, quia a tempore Imperii Gr. sive Macedonici invaluerant Græci per Asiam, e Imperium etiam obtinuerant in Judæos, sic 2 Maccab: 4: 10. 15. e 36. Græci quid sc qui Gentiles, e. g. sæpe ap in Epistolis Pauli.

v. 21.

Χεὶρ Κυρίου Manus = auxilium Dni

v. 24.

Τῇ Προθέσει τῆς Καρδίας = firmo aii proposito, sic Προθεσις firmum mentis Consilium notat 2. Tim: 3: 10. e sic Latini propositi sument: Senec. Epist. 16.

360. Crises Adjectx.

v. 26.

Συναχθῆναι, quid vertent: Congregari, to male, st end 7. l. Conversari, quo stu
sumitt διαπορεύειν &c.

Χρηματίζει — ζειν 97 in activa ym ζεσθ
in passivo Valet: adpellari et ad Rom.
7: 3. et alios.

v. 28.

Ἐφ ὅλῳ &c Quid hic intelligunt solam
judæam do male, vi am enim fame
hæc fuit Roma vide Suet. in Claudio.

v. 29.

Ὑποφερόμενος — prout Cuig suspectebat pro mod.
facultatum professat — φέρω proprie est: Vias
fere faciles, unde — φορὰ est: via facilis, de Co
pia, et — φέρω est: rei alicujus Copiam fere,
sic πάνοδον 1 Cor: 16: 2.

Ἐλεημοσύναις — in subsidium pauper sive ele
mosynam, sic — νὰ sumitt et alibi, et — vol.
qui eleemosynam administrant.

v. 30.

Πρὸς τοὺς πλησίον τόπους — ad ministros ordi
narios Eccls, — οι proprie St Seniores atte, h
per Metaq. Rectores juriscons Civ, vel Ecl.

Actus Apostolicus Cap. 27mum

Sic Jen: 17. Seniores ℣ Presbyteri nominantᵘ, sic in Ecclesiis Pastores ℣ Presbyteros, quorum disputatᵘ an tempore Apostoli hoc obtinuit Episcopi & Presbyteri ab fuerint iidem? & quod evincitᵘ ex Act: 20: 17. 28.

Διάκονος ὁ Ministerio ejus, NB: hæc stationis & Communis alius diam stricte.

Caput 27mum.

v. 1.

Ἐπιβαλεῖν χεῖρας, e Viri alicui inferre, ad Carceres detrudere, Ἡρῴδης est Agrippa, Nepos Magni.

v. 2.

Μάχαιρα est gladiatus vel Culter major, Vide Suet. in Claudio Cap. 17. ubi & Carnifex accipi.

v. 3.

Προσέδετο &c ὁ viam, sive Iterum sedit Solertia Verbi aliqui præmissi pro Adverbio adhibetᵘ apud Græcos, Cum Scelera Scelerib Cumulantᵘ; sic Luc: 20: 11.

v. 4.

Ὑποδραμόντες &c ὁ Ventorib militib. Ex 15 militibus tra-

traditus fuit Petrus, ut Vterq; eo per vices Custodirent, Ideò 4 Custodiæ Vigilibus Constabat.

Ἀναχάζειν & Ὑποχάζειν adhibendus est ejus qui metu ad supplicium ducendi Luc: 19:27.

v. 5.

Προσεύχη &c ÷ Supplicatio vehemens & Frink, Verb enim ΕΚΤΕΝΗΣ &c: Continua, intenta, assidua, fervida, ut Luc: 22. 24: 6 & 3. Cap: 26:7.

v. 6.

Δεδεμένος &c ℔: mos erat Vetus, ut reus militibus ad Custodiam assignatis Catenis alligaretur ut, itaq; una Catena fuit Petrus alligatus uni militi ad sinistr & altera alteri ad dextr.

v. 15.

Ὁ ἄγγελος ÷ nuncius, vel angelus tutelaris Peter ℔: A Gentilibus enim docebantur: unumquemq; Hominem Suum habere tutelar angelum vel Deum.

v. 19.

Ἀπαχθῆναι Supple εἰς θάνατον ÷ mortis Supplicio affici, ita enim ἄγειν & ἀπάγειν & Lat. ducere accipitur, ut attendunt ad hunc Locum Pricæus &c, Confer v. 5. & 21.

Die

Διετριβεν ὅπου ἐκεῖ ÷ Commoratus est ibi.
Hæreca subaudiri debet in hoc Verbo: ἡμέρας τινὰς.
v. 20.

Ηυομαχων ÷ pervicaci animo in bello perseverans, est enim Ηυομαχειν Græcis in bello perseverare nec pacem facere velle, polybius vero alii pro hoc dicunt ψυχομαχειν.

Τυριοις &c Erant hi populi Romanis subjecti sed ita, ut in Legibus suis viverent

Τῳ επι τῆς ÷ Cubiculi Præfecto sive Cubicularium, sicut hoc officio fungens sub Nerone & Domitiano.

Διὰ τὸ τρεφεσθαι ÷ ali frumento accepto ex Regis tritoriis. v. 21.

Βημα proprie ē gradus, sic sella altior sive Suggestus, Lat. Tribunal, quo adscendebant magistratus vel Reges cum ad populum Concionem herent, vel Judicia exercerent, vel sederent pro Tribunali ÷ in.

Εδημηγόρει ÷ allocuebatur, sive Concionebatur, qualis Concio sive oratio Lat. dicebatur allocutio sic. v. 22.

Επεφώνει ÷ adclamabat pro ac more Veteres Græci solebant oratoribus adclamare & plaudere, dicentes Δαιμονιου, μεγαλου &c.
v. 23.

Σκωληκόβρωτος. βρωτὸς ex vermis, ἐσθίω

Ἐξ Ἐ

Crispus Adjecta

Crispidi, sed verminatione periit, ubi
usq aut morbi possim exempla immista
praeamis Luminibus Contemtorib extant,
vide Elsnerum. v. 25.

Πλησθέντες ÷ postqm explevissent tem
pus administrationis eleemosinae.

Caput 7. 3tium

v. 7.

Ἡρώδης ÷ minor ÷ filius istius Agrippae cu-
jus mors jam narrata.

Εὐνοῦχος ÷ qui cum eo educatus erat
sic 2 Maccab: 9: 29. Mos erat ut Reg
e Principum Liberi haberent Collusores, qui cum ipsis una educarentur
e hi σύντροφοι dr, quod Polyb. sæpe
meminit. v. 2.

Λειτουργούντων, h.v. in genere de divino
vero, vel λατρεύειν Sive in sacris Sive
in Civilib. h.l. idem, sed: Acti, nam Sacra
cum Sacrificiis Conjuncta solent, ut 13 Cap.
14: 23 apud nos de Liturgia dicta
e administratio S. Cœnæ.

v. 5.

Ὑπηρέτην ÷ adjutor in Publicatione Evgii.

v. 6

v. 7.

Ἀνθύπατος ℞. proconsule, ℞. Tempore Augusti e sde sicebant sibi a provincia Romana ut partim administrarent à proconsulibus partim à Legatis Cæsaris, proconsules dabant sicebanti qui a S. C. R. provincias mittebant et antea in urbe gerebant Consulatum, talis prov. erat Cyprus diam ut patet ex dione Cassio l. 54. Legati Cæsaris mittebant ab ipso, aliter dicebant ℣ Consulares.

v. 8.

Ἐλύμας ℞. aliud erat ei nomen, e Arabibus Stat: Vir sapiens, Græcis Stat: Magus, nam Magus dia ppria est vir sapiens.

Διαστρέψαι ἀπὸ τῆς πίστεως ℞. everterre, depravare, à recta via et fide abducere ad pravitatem, Confer Luc: 9: 41. Polyb. l. 5. 41. utitur verbo διαστρέφειν diam pro sollicitare aliquem ad rebellandum.

v. 9.

Ἔτι δὲ ὁ κὶ Παῦλος supple: καλούμενος ℞. Apparet hinc eum fuisse binominem, et quia alterum e Hebr. alterum Lat. Seniores tum viros Romanos vocarent Paulus appellavit se Paulum, et sic ipse se nominavit, et salutatus e, et sic ipse

v. 10.

Παρασκευή ℞: Vox hæc originem suam notat. habitudinem ad agendum, de notare Spiritus

Crises Adjectæ.

Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὤν, qui aliter Πάντως ἐστὶν ὁ θεὸς ἀληθὴς, sic Polyb. L. 7. Conjungit ἐξ ὑπαρχῆς καὶ ἀληθὴς ÷ Sceleratos hæc fures.

Ὁ ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὲ ÷ qui geniti es a diabolo, et hujus imaginem refers eig mor geris, Vide Joh: 8: 44.

Cap. 11.

Χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπὶ σὲ ÷ Manus dni e Contra te, sive! dei vires suas Contra te Vertet.

Ἐξηγήσατο ÷ Est pleonasmus nam suadet fatis ad eas res Scatt ad majorem emphasin quadrat pleonasmi Stris de usitati, vide Cap. 14: 8. ad res 3plici modo effectur.

Ἀλλὰ δὲ, itet Semus pleon. emphatice, nam a-frag vox tenebras Scat, Cam aut sug vo des ejusd Scaiois Conjungunt & Superlativas, designatt, itaq Gl. Scatt: Celeritas Maxima, sive! Callidissima.

Cap. 13.

Ἀναχθέντες ÷ Cum naves Solvissent sive in altum provecti essent, Gr apponitt κατὰ Γεβζάκι ÷ ad littus evelli vide Cap. 27: 2.

Οἱ περὶ τὸν Παῦλον ÷ Paulus et qui cum eo sunt. Est loquendi genus, qd 3plici modo accipitt à Græcis, Modo cum Scatt Paulus solus hac phrasi exclusis Comitib, modo Comites excluso Paulo, modo ut Gl. Paulus Cum Comitib, Exempla vide apd Grammaticos.

Actus Apticus Cap. XIIIvi. 368.

v. 14.

Ἐκάθισαν. Sederunt vel Sessores occuparent Sacentiam, qui enim in Synagogis docebant sedere solebant, vide Wolfium ad S. I. itag Synagogæ Principes intellexere eos velle hæc ita facere ad populum.

v. 16.

Ἄνδρες &c. Qui Judæi nati estis, & quicunq; proselyti estis, qui ex Gentib. abjecta impia idolatræ vera Israelitarum agnoscebant, ac ut circumcisi erant vocantq; ἐσεβόμενοι vel φοβούμενοι τὸν Θεόν; sic Act: 16: 14: Cp. 17: 4:.

v. 17.

Ὑψωσεν &c. Servitute & Calamitatib. liberavit, & ad ea significat. evexit, ut erat dei populus; sic Ps. 9: 4. & alibi

Μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ. brachium ut & manus & vim &c.

v. 33.

Ἐγὼ σήμερον &c. Quia sic locus asserit. ad demonstrand: Jesum & Sal. servatol. Judæis, illud: Hodie genui te, o Patt referri ad generationem Naglem filii dei, Nam inde & sequitt: Jesum Constitut. & servatol. ad significandum idem ἐγ, quod: Ego te Constitui, declaravi, manifestabi, ut id sit, qd anastesei v. 32. & Ps.

aliter πάντας ἐσ ἕκαστον
Conjungit ἁμαρτίας
celeratos ἀκαθάρτους
ceritas ex diabolo &
fectus ejus mos gerit
v. 11.
Manes dni & Sanct
suas Cantate Vertit
éonasmus nam Suab
scatt ad majorem emph
ffeis & testati, Vide
s Syrici modo effectu
pleon. emphatice, Nam
eas Scat, Cum aut Sup
eis Conjungunt Supe
itag S. L. Scatt: Scrip
ligo sensissima.
13.
Solvissent sive
nt, Qui apponit Kal
es develli vide Cap. 27.
Paulus & qui
genus, qd Syrici mo
Modo end Scatt Paulu
tus Scriptis, Modo
modo vel S. L. Paulu
la vide apd Grammati
v.

Criſes Adjecta.

Ἐγείρειν v. 23.

v. 32.

Ὑποδρέχειν &c. ÷ ὑπὸ & δρέχω mitto, vox diſyllaba ſæpè ꝑ ellipſin ſumitur, vel enim notat mortē Corporalem ut 5. l. vel notat mortis finem, ſive Conſumtionem Corporis quæ ſequitur mortē, & hoc ſenſu negatur ab Apoſtolis diſtinctè v. 36. 37. & Cap. 2: 27.

Τὰ ὅσια Δαβὶδ &c. Β: ὅσιος ē ſanctus, benignus, Τὰ ὅσια in Neut. plur. benignitates, beneficia, quæ fidæ ſtī ſicma, rata, & in perpetuū valitura. Reſpicitur ad Foedus 2. Sam: 7: ubi David promittitur Imperium ſempiternum, quòd Meſſias ex eo naſciturus erat adminiſtraturus, & poſſeſſet aut Meſſias ē Rex perpetuus, niſi ex mortē ad vitam reſurrexiſſet.

v. 35.

Τὸν ὅσιόν σου &c. ÷ ſuum ſanctum tuum ÷ non permittes Meſſiam ſubire putredinē, ὅσιος ÷ ſanctus ille κατ' ἐξοχὴν ſcil. Χῦ.

v. 36.

Ἰδίᾳ γενεᾷ ÷ ſuæ vitæ tempore vel ætate.

ὑπηρετήσας &c. ÷ Cum inſervivisſet Dei Conſiliis, Cum ex Dei voluntate populum rexiſſet.

v.

Actis Apostolicis Cap. 7. 8. 9. 10.

v. 39.

Δικαιοῦσθαι ÷ à peccatis vel Criminibus absolvi, purgari; ⁊ Hebr. hoc verb. usurpat. de liberatione à pena, Sedia Hebr. purgari à vitiis, Confer Job: 4: 17. Dan: 8. 14.

v. 41.

Οἱ καταφρονηταί ÷ Contemtores Dei vejus Jeptah, Locus hic sumtus ex Hab: 1: 5. ubi Jam LXX. sic legunt, quanqm Hebr. T. aliter. Ἀφανίσθητε. quidam vertunt: dispergimini perimini, alii: evanimamini etc. Sc. Ἀφανιζειν ē aliqd facere, ut aliquid ⁊ aspiceat videatur, hinc ē: Contemnere, perdere, ut Mat: 6: 16. si ad aliud transfertur, post diam facie: terrere, obstupefacere, ment. eclipsin.

Capit 17tum.

v. 13.

Διος τοῦ ὄντος πρὸ πόλεως ÷ Cujus simulacr. erat ante urbem, Intellige: Jovem, qui erat urbis Deus, sive dux tutelaris, ⁊ hinc sicubi Προπόλος vel Πολιοῦχος aut Πολιάρχος, solebant in eod. tutelares simulacra ante urbem in portis vel in suburbiis locare, ut quasi excubantes pro urbe defenderent eã.

Cap.

Criſes Adjecta.
Caput 15tum.

v. 5

Ἐξανέστησάν τε τῶν Φαρισαίων τινες τῶν πεπιστευκότων Paulo et Barnabæ quasi scripſerit Lucas: Φαρισαίων τινες τῶν πεπιστευκότων ἐξανέστησαν δὲ, Phariſæorum quidam qui credidêrunt exſurrexerunt autem, Italis tranſitio fat frequens e, ejus plura extant exempla inp. Luc: 7: 4. et 5. infra Cap. 16: 32. &c.

v. 21.

Ἐκ γενεῶν ἀρχαίων ÷ ab olim, ſive à tempore antiquæ generationis.

v. 24.

Ἀναβκευάζοντες ἐστε ÷ tabefactantes animos veſtros. Proprie ἀνεβκευάζειν e: demovere, amoliri, per metaph. aut dimovere cujus deducere à ſuo propoſito, quod ἐ ἀνάπηρον fit: 1: 11.

Λέγοντες ἐστε vox hæc ſcat: jubentes, præcipientes, vel περιτέμνεσθαι ſumitur pro gerundio: dicentes circumcidi debere, Carent enim Græci ejusmodi gerundiis & pro iis utuntur infinitivis.

v. 25.

Γενομένους ἐστε ÷ Cum Convenientes eſſemus unanimes, ſive Cum aes in eandem Conſentientes eſſemus.

Actis Apostolicis Cap. 15tu

v. 21.

Παλαιὰ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων Ex Mose pro Sabbathi, & Jos. Evgelista die loquitur.

v. 22.

Παρακαλοῦντες, Gr. Gens ponit pro futuro, ut sæpe fit in N. T.

v. 28.

Ἔδοξε γὰρ] Nobis per Sp. S. ἐν διδαχῇ.

Βάρος] Onus] servitus v. 7.

τ ἐπάναγκες] quam hæc necessaria,

τὰ ἐπάναγκες] supple ὄντα, res necessarias; sic τὰ ὄντα res præsentes.

v. 29.

Ἐξ ὧν] pro ἀπ' ὧν] à quibus si caveritis vobis,

ἐν πράξετε] felicius, beati eritis, servabimini.

Ἔρρωσθε] Valete, N.B. est hæc formula Clausens Epistolam.

v. 30.

Ἀπολυθέντες] abeuntes, sic v. 33. & apud Polybium l. 6. Cap. 56.

v. 32.

Προφῆται] prophetæ sicebant, qui Scripturæ et prophetis Veteribus demonstrabant

ve

373.

Crises Adjectæ.

veritatis Xtianæ, et abrogandi diam sono Decendi futurol gaudebant, hinc diam Rectores Eccl. pertinebant progatis Stis Aplos et Evgelistas, hinc v. 22. Ἐπίσκοποι ÷ Rectores. v. 33.

Ποιεῖσθαι ÷ transigentes.
Μετ' εἰρήνης ÷ Cum faustis Deibus
v. 36.

Ἐπιβρεψώμεθα οι πῶς ἔχουσι, Est Græca locutio, pro: visitemus: quomodo fratres se habeant. imitanti aliquando latini, ut Terent. Visam fratrem, an domi sit, pro: an frater domi sit. sic Cap. seq. v. 3. Noverant patrem quo Græcus est, pro: noverant q. pater ejus, Græcus est. v. 39.

Παροξυσμὸς exacerbatus est, hoc Verbum speciè dr: acriorem sanguinis Commotionem, per Metaf. transfertur ad animi. v. 40.

Παραδοθεὶς ÷ traditus, Commendatus.

Cap.

Actis Apostolicis Cap. 7 Sturm.

v. 1.

Εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει ἔφη ὁ ἀρχιερεύς. Stephanus fidei, cujus pater fuit Ἑλλην & Gentilis hic enim Christianus nomine dicitur

v. 35.

Πρὸς τοῦτον, Qui erant pedellii Romanorum Senatoribus deferentes sceptra, sive secures dealbatos, manibus potestatem illis alios castigandi concessam significantes, de his Antiquitates Romanas inquirentes testimonium perhibent

v. 36.

Ἀφ' ἑνὸς τούτων τῶν ἀνδρῶν. Pro certo Civem Romanum non licebat Romanorum virgis vel baculis suis cædere, castigare.

v. 40.

Εἰς τὴν ἀκρόπολιν. in Gradibus domus positos, sessor ponitur pro ipsa sessura, sic Latini quia à basi dicit. à domo basibus sic Aristoph. in Plut. ad parietem ingredi εἰς τὸν τοῖχον εἰσελθεῖν. in domo hominis parci vel avari.

Caput.

375. Crises Adjecta Cap. 77.

v. 1.

Διαδιδρασκειν B. e Syr. vcbs Spiritus Macedonis ad Ægeum mare, fm aginoscit H Liv. l. 45: Cap. 28.

v. 3.

Διανοιγων ÷ explicare, sic Luc: 24: 32. sic H Cap. Ged. v. 14. Διαγορευθησ. Παραθεμενος ÷ docens, ob oculos ponens sic Polyb. l. 4: Cap. 5. et alii, pro quo similis Sou Jesci diam sicent Δηλωσας. Οτι—εκ νεκρων ve B. sit hic metatio personæ, qualis sicendi figura dia apud Xen. Cyr. l. 8: Cap. 1: 5. et v. 41.

Προσεκλησω ÷ adjungi sc. Paulo, specie: fiebant Consortes Pauli vel discipuli ejus Sed

v. 5.

Αγοραιοι ÷ boni Forenses, sic vocantur homines, qui otiosi in foro desident, qui tempus terunt litigationib. et pestiferis sermonibus, vel Confer Interpres.

Caput

v. 2.

Προσφάτως ÷ qui recens Venerat, sic Heb. 10: 20. ὁδὸν προσφάτον, via recens. προσφάτου cater. sic προσ & φάτος dicto à φέρω, & stat pprie recens dictum.

v. 3.

Ὀμοίεχνος ÷ sum, qui ejusdē opificii.

v. 4.

ΕΠΕΙΘΕ ΤΕ Ἰσάβατ ÷ suadebat, vel! eos docebat, & sic faciebat ut multi persuaderentᵗ, sic Cap. 19: 8.

v. 5.

Συνέιχετο ve ÷ Contristabatᵗ ait suo, vel! exacerbabatᵗ, ut Cap. 17: 16. παροξύνετο τῷ πνεύματι αὐτοῦ, συνέχεσθαι pprie ē premi in angustiis, hinc! ad aīm transferrᵗ, & st: angi, solere, ut Luc: 2: 38. sic σύνοχε καρδιάς 2 Cor: 2: 4. πνεύματι aut ē aīus, sic Cap. 20: 22. δεδεμένος ve

v. 6.

Αντιτάσσομενοι ÷ ei pprie ē in acie stare contra hostem, dein generᵗ st: opponere se, resistere & hasti, de Verbis, ut 5. 1. ubi verti potᵗ Contradicere.

Ἐκτινάξάμενος ve ÷ excutiens Vestes ne quid pulveris Se. adhæresceret, sicut præceptum ē Mat: 10: 14. & libi, ut in tali-

Crises Selectæ Caput 18.

Tali Cæa Appli Calceor exuerent ei Synedrio
nolle se amplius cum illis jure Communeo-
τὸ ἄιμα, per metonimiam ponitur pro Cæde,
et specie hac graeis scat: vos sollicitatus
poenam homicidii, sive! poena, Cædis, im
Commissistis, reidat-ei Caput: vos, vestr
ut 2 Sam: 1: 16. Si vicam improprie ἄιμα
si se peccatis aliis, Confer Matt: 27: 25.
Exech: 34: 4. Est hæc imprecationis formula
viam aliis ostita, Cum volumus aliquem
Capite suo luere culpam, ut dicamus: Ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν σου. sic Aristoph. in Nub.
v. 39. ἐπὶ Πλουτο v. 520.

Καθαρὸς ἐγω ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου. Mundus
et hoc! graecis dicit se eo, qui purus et à san
guine et Cæde, sic Cap. 20: 26. sic purus ma
nus tribuenti ei, qui à Cæde abstinet apo
stol. in Fito Cap. 6. hinc et Pilatus ablu
it manus suas in Cæde Xsti Matth: 27: 24.

v. 7.

Συνομορεῖ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς. Contigua Synagogæ.

v. 10.

ΕΠΙΣΤΗΣΕΤΑΙ. Supple: τις κακὸν σοὶ ἀπὸ τοῦ nemo
manus adjici et tibi ἀπὸ nemo te adoriatur,
nemo malum tibi faciet, Take e il Homer
Illiad. 1. οὔτις σοι κακὸν ἐπιοι ἐσται, q
illud Comici; nemym dum ego adeo tic
te tanget, utitur graeci: ΕΠΙΣΤΗΣΕΤΑΙ τινὶ
invadere alicui Xenoph. et Plian. C. 13.

Acor

Actis Apostolicis Caput 18vum.

Ἀκούειν ἐστὶ μοι. NB: Populi dei sic ii qui semen fient, ut Ioh. 10:16. oves sic fient quæ semen fient.

v. 12.

Επὶ τὸ βῆμα: ad Tribunal, unde Proconsul Cognitiones habebat, aut in quo Jus dicebat.

v. 13.

παρὰ τὸν νόμον: nempe Judaicum, quod Romanis non erat.

v. 14.

μέλλοντος τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα: nempe ad excusandum se, quod Romanis non erat.

v. 15.

ζητήματα περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς: Quæstiones de Verbo et Nominibus et Lege vestra.

v. 16.

ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος: Ejecit eos a Tribunali.

v. 17.

ἐπιλαβόμενοι πάντες τὸν Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον: Omnes apprehendentes Sosthenem Archisynagogum.

v. 18.

κειράμενος τὴν κεφαλὴν: Tondens caput.

ἐν Κεγχρεαῖς: Cenchreis.

εἶχεν γὰρ εὐχὴν: Habebat enim votum.